

PERCY BYSSHE
SHELLEY

DIGTE OG SKUESPIL
BIND 2

En prosaoversættelse

Engelsk-dansk udgave

PERCY BYSSHE
SHELLEY
DIGTE OG SKUESPIL
BIND 2

En prosaoversættelse

ved

Glenn Madsen

Engelsk-dansk udgave.

København

2019

Percy Bysshe Shelley: *Digte og skuespil: bind 2.*
Oversættelse og noter bag i bogen
© Glenn Madsen. København 2019.
Alle rettigheder forbeholdes.

Percy Bysshe Shelley
(4. august 1792 – 8. juli 1822)

INDHOLD

FORORD	7
DIGTE OG SKUESPIL	
Julian og Maddalo [1819]	10
Cencierne [1819]	42
Anarkiets maskeoptog [1819]	177
Peter Bell den tredje [1819]	190
Brev til Maria Gisborne [1820]	244
Atlas heks [1820]	262
Tyrannen Svulmefod [1820]	304
Epipsykidion [1821]	354
Adonais [1821]	388
Hellas [1822]	424
Livets triumftog [1822]	498
TILLÆG	
Den vandrende jøde [1810/11]	532
Verdens Dæmon [1812]	606
Karl den Første [1819/22]	638
NOTE TIL DE ENKELTE DIGTE	681
ORDLISTE	694
LITTERATUR	697
REGISTER OVER DANSKE OG ENGELSKE TITLER OG ENGELSKE FØRSTELINJER	702

FORORD

Den her foreliggende oversættelse er en prosaoversættelse og *ikke* en gendigtning. Undtagelsesvis er der foretaget linjeombytninger, men man skulle uden vanskelighed kunne bruge oversættelsen i forbindelse med læsning af originalen. Den medtagne linjeinddeling er således under disse begrænsninger i overensstemmelse med den engelske tekst

Oversættelsen indeholder alle Shelleys skønlitterære hovedværker, samt en lang række mindre digte og enkelte fragmenter. Af prosaen foreligger i paralleltekst kun Shelleys forord og noterne til *Hellas*.

De engelske tekster stammer, bortset fra teksten til *Den Vandrende Jøde*, fra Hutchinsons udgave *The Complete Poetical Works* fra 1914 og er hentet fra nettet. Til eftersyn af denne online-udgave er modernede udgaver benyttet.

Fodnoter angivet med *tal* er Shelleys egne og anbragt umiddelbart efter digtet.

Bibelcitater er fra den danske bibeloversættelse 1931/48.

En kort historisk gennemgang af kritikken af Shelleys digtning findes i (Norton, 539-49). Matthew Arnolds berømte eller berygtede 'ineffectual angel' findes i hans essays om *Byron og Shelley*.

De naturvidenskabelige tekstforklaringer, der går tilbage Carl Grabos pionerarbejde (1930) og senere arbejder bl.a. af P. Butter og D. Knight-Hele, hvorved mange uforståelige og 'ejendommeligt fantasifulde passager' er blevet forklaret, er med rimeligt hensyn i vid udstrækning medtaget.

Bemærk venligst: dette er ikke en udgave af Shelleys værker, men en dansk prosaoversættelse med vedlagte originaltekster.

Indledningen findes i bind 1.

Glenn Madsen 2019.

JULIAN AND MADDALO

A CONVERSATION

The meadows with fresh streams, the bees with thyme,
The goats with the green leaves of budding Spring,
Are saturated not — nor Love with tears.

Virgil's *Gallus*.*

PREFACE

Count Maddalo is a Venetian nobleman of ancient family and of great fortune, who, without mixing much in the society of his countrymen, resides chiefly at his magnificent palace in that city. He is a person of the most consummate genius, and capable, if he would direct his energies to such an end, of becoming the redeemer of his degraded country. But it is his weakness to be proud: he derives, from a comparison of his own extraordinary mind with the dwarfish intellects that surround him, an intense apprehension of the nothingness of human life. His passions and his powers are incomparably greater than those of other men; and, instead of the latter having been employed in curbing the former, they have mutually lent each other strength. His ambition preys upon itself, for want of objects which it can consider worthy of exertion. I say that Maddalo is proud, because I can find no other word to express the centered and impatient feelings which consume him; but it is on his own hopes and affections only that he seems to trample, for in social life no human being can be more gentle, patient and unassuming than Maddalo. He is cheerful, frank and witty. His more serious conversation is a sort of intoxication; men are held by it as by a spell. He has travelled much; and there is an inexpressible charm in his relation of his adventures in different countries.

Julian is an Englishman of good family, passionately attached to those philosophical notions which assert the power of man over his own mind, and the immense improvements of which, by the extinction of certain moral superstitions, human society may be yet susceptible. Without concealing the evil in the world, he is for ever speculating how good may be made superior. He is a complete infidel, and a scoffer at all things reputed holy; and Maddalo takes a wicked pleasure in drawing out his taunts against religion. What Maddalo thinks on these matters is not exactly known. Julian, in spite of his heterodox opinions, is conjectured by his friends to possess some good qualities. How far this is possible the pious reader will determine. Julian is rather serious.

Of the Maniac I can give no information. He seems, by his own account, to have been disappointed in love. He was evidently a very cultivated and amiable person when in his right senses. His story, told at length, might be like many

* Fra Eclogues X, i Shelleys oversættelse.

JULIAN OG MADDALO

EN SAMTALE

Engene med friske vandløb, bierne med timian
gederne er ikke mættet af den fremspirende vårs
grønne blade — heller ikke kærligheden af tårer.

Vergils *Gallus*.

FORORD

Grev Maddalo er en venetiansk adelsmand af gammel familie og i besiddelse af en stor formue. Uden i særlig grad at omgås sine landsmænd, bor han hovedsageligt i sit storslåede palads i hin by. Han er en person med de mest fuldendte anlæg, og i stand til, hvis han ville rette sin energi mod et sådant mål, at blive en frelser for sit nedværdigede land. Men det er hans svaghed at være stolt. Han får ved at sammenligne sin egen overordentlige ånd med de dværgagtige intellekter, der omgiver ham, et stærk begreb om menneskelivets tomhed. Hans lidenskaber og hans evner er uden sammenligning større end andre menneskers; og i stedet for, at de sidste bliver brugt til at dæmpe de første, har de gensidigt lånt hinanden styrke. Hans stræben tynger ham i mangel af genstande, som han kan anse for værdige til anstrengelsen. Jeg siger at Maddalo er stolt, fordi jeg ikke kan finde noget andet ord til at beskrive de sammentrængte og utålmodige følelser, som fortærer ham; men det er sine egne håb og sympatier, han alene synes at træde på, for i selskabslivet kan intet menneske være mere mildt, tålmodigt og fordringsløst end Maddalo. Han er fornøjet, oprigtig og vittig. Hans mere alvorlige underholdning er en slags beruselse; mennesker fastholdes af den, som af trolddom. Han har rejst meget; og der er en usigelig charme i hans beretning om sine eventyr i forskellige lande.

Julian er englænder af god familie, lidenskabeligt optaget af de filosofiske forestillinger, der forfægter menneskets magt over sit eget sind, og den umådelige forbedring af dette, skabt ved udslættelsen af visse former for moralsk overtro, som menneskesamfundet endnu er modtageligt for. Uden at skjule det onde i verden, spekulerer han hele tiden over, hvordan det gode kan gøres overordnet. Han er fuldstændig vantro og spotter alt, der formodes at være helligt; og Maddalo finder en ondsksfuld fornøjelse i at lokke ham til spydigheder om religionen. Hvad Maddalo tænker om disse ting, vides ikke med sikkerhed. Til trods for sine kætterske anskuelse, formodes Julian af sine venner at besidde visse gode egenskaber. I hvor høj grad dette er muligt, må den fromme læser afgøre. Julian mener det temmelig alvorligt.

Om den Gale har jeg ingen oplysninger. Han synes, ifølge sin egen redegørelse, at være blevet skuffet i kærlighed. Han var tydeligvis et meget kultiveret og elskværdigt menneske, når han var ved sin fornufts fulde brug. Hans historie, for-

other stories of the same kind: the unconnected exclamations of his agony will perhaps be found a sufficient comment for the text of every heart.

I rode one evening with Count Maddalo
Upon the bank of land which breaks the flow
Of Adria towards Venice: a bare strand
Of hillocks, heaped from ever-shifting sand,
Matted with thistles and amphibious weeds,
Such as from earth's embrace the salt ooze breeds,
Is this; an uninhabited sea-side,
Which the lone fisher, when his nets are dried,
Abandons; and no other object breaks
The waste, but one dwarf tree and some few stakes 10
Broken and unrepaired, and the tide makes
A narrow space of level sand thereon,
Where 'twas our wont to ride while day went down.
This ride was my delight. I love all waste
And solitary places; where we taste
The pleasure of believing what we see
Is boundless, as we wish our souls to be:
And such was this wide ocean, and this shore
More barren than its billows; and yet more
Than all, with a remembered friend I love 20
To ride as then I rode; — for the winds drove
The living spray along the sunny air
Into our faces; the blue heavens were bare,
Stripped to their depths by the awakening north;
And, from the waves, sound like delight broke forth
Harmonizing with solitude, and sent
Into our hearts aërial merriment.
So, as we rode, we talked; and the swift thought,
Winging itself with laughter, lingered not,
But flew from brain to brain — such glee was ours, 30
Charged with light memories of remembered hours,
None slow enough for sadness: till we came
Homeward, which always makes the spirit tame.
This day had been cheerful but cold, and now
The sun was sinking, and the wind also.
Our talk grew somewhat serious, as may be
Talk interrupted with such raillery
As mocks itself, because it cannot scorn
The thoughts it would extinguish: — 'twas forlorn,
Yet pleasing, such as once, so poets tell, 40
The devils held within the dales of Hell

talt udførligt, kunne være som mange andre historier af samme slags. Hans kvalfulde usammenhængende udbrud, vil man måske kunne se som en passende kommentar til teksten i ethvert hjerte.

En aften red jeg sammen med grev Maddalo
 på landbanken, der bryder Adriaterhavets
 strøm mod Venezia: en nøgen strand
 af tuer, bunket sammen af det evigskiftende sand,
 dækket med tidsler og amfibiske planter, sådanne
 som det salte slam avler ved jordens omfavelse;
 — en ubeboet kyst, som
 den ensomme fisker forlader, når hans net
 er tørt; og ingen anden genstand bryder
 den øde strækning end et dværgtræ og nogle få
 brækkede og uistandsatte pæle, og tidevandet danner 10
 et snævert område af fladt sand på dette sted,
 hvor vi plejede at ride, medens dagen gik ned.
 Denne ridetur var mig en fryd. — Jeg elsker alle øde
 og ensomme steder; hvor vi smager
 nydelsen ved at tro, at det vi ser
 er grænseløst, sådan som vi ønsker vore sjæle skal være:
 og således var dette vidstrakte ocean og denne bred,
 mere gold end dets bølger; og endnu mere
 end noget andet, elsker jeg at ride sammen med en 20
 husket ven, som jeg red dengang; — thi vindene drev
 det levende skumsprøjt gennem den solfyldte luft
 ind i vore ansigter; det blå himmelhvælv var bart,
 blottet til sit dyb af den opvågnende nordenvind,
 og fra bølgerne brød en lyd lig henrykkelse frem,
 der klingede sammen med ensomheden og sendte
 luftig munterhed ind i vore hjerter.
 Så vi talte sammen, mens vi red; og den hastige tanke,
 bevingende sig selv med latter, dvælede ikke,
 men fløj fra hjerne til hjerne, — sådan var vore glæde, 30
 ladet med lette erindringer fra huskede stunder,
 ingen langvarige nok til tristhed; indtil vi begav os
 hjemad, hvilket altid gør ånden tam.
 Dagen havde været lys og venlig, men kold, og nu
 var solen ved at gå ned og vinden også.
 Vor samtale blev alvorligere, som samtale må blive,
 der afbrydes af sådant drilleri,
 der spotter sig selv, fordi det ikke kan håne
 de tanker det skulle udviske: — det var forlorent
 dog fornøjeligt, sådan en som djævlene, således 40
 fortæller digterne, engang holdt i helvedes dale

Concerning God, freewill and destiny:
 Of all that earth has been or yet may be,
 All that vain men imagine or believe,
 Or hope can paint or suffering may achieve,
 We descanted; and I (for ever still
 Is it not wise to make the best of ill?)
 Argued against despondency, but pride
 Made my companion take the darker side.

The sense that he was greater than his kind 50
 Had struck, methinks, his eagle spirit blind
 By gazing on its own exceeding light.
 Meanwhile the sun paused ere it should alight,
 Over the horizon of the mountains; — Oh,
 How beautiful is sunset, when the glow
 Of Heaven descends upon a land like thee,
 Thou Paradise of exiles, Italy!
 Thy mountains, seas and vineyards, and the towers
 Of cities they encircle! — it was ours
 To stand on thee, beholding it: and then, 60
 Just where we had dismounted, the Count's men
 Were waiting for us with the gondola. —
 As those who pause on some delightful way
 Though bent on pleasant pilgrimage, we stood
 Looking upon the evening, and the flood
 Which lay between the city and the shore,
 Paved with the image of the sky . . . the hoar
 And aëry Alps towards the North appeared
 Through mist, an heaven-sustaining bulwark reared 70
 Between the East and West; and half the sky
 Was roofed with clouds of rich emblazonry
 Dark purple at the zenith, which still grew
 Down the steep West into a wondrous hue
 Brighter than burning gold, even to the rent
 Where the swift sun yet paused in his descent
 Among the many-folded hills: they were
 Those famous Euganean hills, which bear,
 As seen from Lido thro' the harbour piles,
 The likeness of a clump of peakèd isles —
 And then — as if the Earth and Sea had been 80
 Dissolved into one lake of fire, were seen
 Those mountains towering as from waves of flame
 Around the vaporous sun, from which there came
 The inmost purple spirit of light, and made
 Their very peaks transparent. 'Ere it fade,'
 Said my companion, 'I will show you soon
 A better station' — so, o'er the lagune

om Gud, den fri vilje og skæbnen.
 Om alt som jorden har været eller endnu kan blive,
 alt som forfængelige mennesker forestiller sig eller tror,
 eller håb kan male eller lidelse opnå,
 udbredte vi os utvungent, og jeg (altid stille,
 er det ikke klogt at få det bedste ud af et onde?)
 argumenterede mod modløshed, men stolthed
 fik min ledsager til at vælge et dystre standpunkt.

Følelsen af at han var større end sin egen slags, 50
 havde, tror jeg, slået hans ørneånd med blindhed
 ved at stirre på sit eget overstrålende lys.
 I mellemtiden tøvede solen, før den ville stige ned,
 over bjergenes horisont; – Åh,
 hvor smuk solnedgangen er, når himlens glød
 daler ned på et land som dig,
 du, de udlændiges paradys, Italien!
 dine bjerge omkranses af have og vingårde
 og byernes tårne! – det var vort

at stå på dig, og se på det; og så lige der 60
 hvor vi var steget af, ventede grevens
 mænd på os med gondolen. –
 Som de der standser på en eller anden herlig vej
 skønt opsat på fornøjelig pilgrimsfærd, stod vi
 og betragtede aftenen og vandet,
 der lå mellem byen og bredden,
 dækket med billedet af himlen . . . de hvidgrå
 og luftige Alper mod nord kom til syne
 gennem tåge, og et himmelbærende bolværk rejste sig

imellem øst og vest; og halvdelen af firmamentet 70
 var taglagt med skyer af rig farvepragt,
 mørkt purpur ved zenit som stadig voksede
 ned ad det stejle vest til en vidunderlig lød,
 mere funklende end brændende guld, lige til revnen
 hvor den hastige sol endnu tøvede med sin nedgang
 blandt de mangefoldede høje: – de var
 de berømte Euganeiske Høje, som,
 når set fra Lidoen gennem havnepælene,
 har lighed med en klynge toppede øer –

og så – som om jord og hav var blevet 80
 opløst til en eneste sø af ild, sås
 disse bjerge, ragende op som fra flammebølger
 omkring den dampfyldte sol, fra hvilken
 lysets inderste purpurånd kom og gjorde
 selve deres tinder gennemsigtige. „Før det svinder,“
 sagde min ledsager, „vil jeg vise dig
 et bedre sted,“ – så vi gled over

We glided; and from that funereal bark
 I leaned, and saw the city, and could mark
 How from their many isles, in evening's gleam, 90
 Its temples and its palaces did seem
 Like fabrics of enchantment piled to Heaven.
 I was about to speak, when — 'We are even
 Now at the point I meant,' said Maddalo,
 And bade the gondolieri cease to row.
 'Look, Julian, on the west, and listen well
 If you hear not a deep and heavy bell.'
 I looked, and saw between us and the sun
 A building on an island; such a one
 As age to age might add, for uses vile, 100
 A windowless, deformed and dreary pile;
 And on the top an open tower, where hung
 A bell, which in the radiance swayed and swung;
 We could just hear its hoarse and iron tongue:
 The broad sun sunk behind it, and it tolled
 In strong and black relief. — 'What we behold
 Shall be the madhouse and its belfry tower,'
 Said Maddalo, 'and ever at this hour
 Those who may cross the water, hear that bell
 Which calls the maniacs, each one from his cell, 110
 To vespers.' — 'As much skill as need to pray
 In thanks or hope for their dark lot have they
 To their stern maker,' I replied. 'O ho!
 You talk as in years past,' said Maddalo.
 'Tis strange men change not. You were ever still
 Among Christ's flock a perilous infidel,
 A wolf for the meek lambs — if you can't swim
 Beware of Providence.' I looked on him,
 But the gay smile had faded in his eye.
 'And such,' — he cried, 'is our mortality, 120
 And this must be the emblem and the sign
 Of what should be eternal and divine! —
 And like that black and dreary bell, the soul,
 Hung in a heaven-illumined tower, must toll
 Our thoughts and our desires to meet below
 Round the rent heart and pray — as madmen do
 For what? they know not — till the night of death
 As sunset that strange vision, severeth
 Our memory from itself, and us from all
 We sought and yet were baffled.' I recall 130
 The sense of what he said, although I mar

lagunen, og jeg lænede mig ud af
 begravelsesbåden og så på byen, og lagde mærke til*
 hvordan fra deres mange øer i aftenskæret 90
 dens templer og paladser syntes
 lig fortryllede bygningsværker, stablet til himlen.
 Jeg skulle til at tale, da: — „Netop nu er vi
 på det sted, jeg tænkte på,” sagde Maddalo,
 og bad gondolieren holde op med at ro.
 „Kig mod vest, Julian, og lyt godt efter,
 hvis du ikke hører en dyb og kraftig klokke,”
 jeg kiggede, og så mellem os og solen
 en bygning på en ø; sådan en som
 slægtled efter slægtled kunne bygge til skammeligt brug; 100
 en vinduesløs, forvokset og skummel kæmpebygning
 og på toppen et åbent tårn, hvor der hang
 en klokke, der svajede og svingede i stråleglansen.
 Vi kunne netop høre dens hæse jerntunge.
 Den brede sol sank bagved den, og den ringede
 i stærk og sort lettelse. — „Hvad vi ser her
 vil så være galehuset og dets klokketårn,”
 sagde Maddalo, „og ved denne tid
 hører de, der må krydse vandet, altid klokken
 som kalder de gale, hver fra sin celle, til aftenmesse.” — 110
 „Og de har så megen færdighed, som behøves
 for med tak eller håb for deres mørke lod
 at bede til deres strenge skaber,” svarede jeg. „Oh halløj!
 du taler som for år siden,” sagde Maddalo.
 „Det er underligt, som mennesker ikke forandrer sig. Du har
 dog altid blandt Kristi flok været en farlig vantro,
 en ulv for de sagtmodige lam — hvis du ikke kan svømme
 vogt dig for forsynet.” Jeg så på ham,†
 men det muntre smil var falmet i hans øje.
 „Og sådan,” — udbrød han, „er menneskelivet, 120
 og dette må være symbolet og tegnet
 på det, der skulle være evigt og guddommeligt! —
 og som denne sorte og dystre klokke hængt op
 i et himmeloplyst tårn, må sjælen ringe
 vore tanker og vore ønsker til at mødes nedenunder
 omkring det sønderrevne hjerte, og bede — som gale gør;
 for hvad? de ved det ikke, førend dødens nat,
 som solnedgangen, dette forunderlige syn, skiller
 vor erindring fra erindringen selv og os fra alt,
 vi søgte og dog blev narret!” Jeg husker 130
 meningen i det han sagde, skønt jeg skæmmer

* Gondolerne var malet sorte og dækket med sort klæde.

† Shelley kunne ikke svømme; — hvis Gud skulle beslutter at drukne de vantro.

The force of his expressions. The broad star
 Of day meanwhile had sunk behind the hill,
 And the black bell became invisible,
 And the red tower looked gray, and all between
 The churches, ships and palaces were seen
 Huddled in gloom; — into the purple sea
 The orange hues of heaven sunk silently.
 We hardly spoke, and soon the gondola
 Conveyed me to my lodging by the way. 140

The following morn was rainy, cold, and dim:
 Ere Maddalo arose, I called on him,
 And whilst I waited with his child I played;
 A lovelier toy sweet Nature never made;
 A serious, subtle, wild, yet gentle being,
 Graceful without design and unforeseeing,
 With eyes — Oh speak not of her eyes! — which seem
 Twin mirrors of Italian Heaven, yet gleam
 With such deep meaning, as we never see
 But in the human countenance: with me 150

She was a special favourite: I had nursed
 Her fine and feeble limbs when she came first
 To this bleak world; and she yet seemed to know
 On second sight her ancient playfellow,
 Less changed than she was by six months or so;
 For after her first shyness was worn out
 We sate there, rolling billiard balls about,
 When the Count entered. Salutations past —
 ‘The word you spoke last night might well have cast
 A darkness on my spirit — if man be 160

The passive thing you say, I should not see
 Much harm in the religions and old saws
 (Tho’ I may never own such leaden laws)
 Which break a teachless nature to the yoke:
 Mine is another faith.’ — thus much I spoke
 And noting he replied not, added: ‘See
 This lovely child, blithe, innocent and free;
 She spends a happy time with little care,
 While we to such sick thoughts subjected are
 As came on you last night. It is our will 170
 That thus enchains us to permitted ill —
 We might be otherwise — we might be all
 We dream of happy, high, majestic.
 Where is the love, beauty, and truth we seek,
 But in our mind? and if we were not weak

hans udtryks styrke. Dagens fulde stjerne
 var imidlertid sunket bagved bakken,
 og den sorte klokke blev usynlig,
 og det røde tårn virkede gråt, og alt der imellem,
 kirkerne, skibene og paladserne, sås glide
 sammen i dunkelheden; — ned i purpurhavet
 sank himlens orangefarver stille.
 Vi talte kun lidt, og snart bragte gondolen
 mig til mit hjem på vejen. 140

Den følgende morgen var regnfuld, kold og mørk;
 inden Maddalo var stået op, besøgte jeg ham,
 — og mens jeg ventede, legede jeg med hans barn:*
 et dejligere legetøj har den skønne natur aldrig skabt,
 et alvorligt, fint, vildt og dog blidt væsen,
 yndefuld uden hensigt og eftertanke;
 med øjne — oh tal ikke om hendes øjne! — der synes
 tvillingspejlbilleder af den italienske himmel, og dog glimter
 med en sådan dyb betydning, som vi aldrig ser
 undtagen i menneskets ansigt. Hun var 150

min særlige yndling. Jeg havde plejet
 hendes fine og svage lemmer, da hun første gang kom
 til denne glædesløse verden; og hun syntes endnu
 med en sjette sans at kende sin gamle legekammerat, mindre
 forandret end hende efter seks måneder eller der omkring —
 for efter at hendes skyhed var forsvundet,
 sad vi der og trillede omkring med billardkugler,
 da greven kom ind. — Efter hilsener var udvekslet:

„Det du sagde i aftes kunne vel have kastet
 en skygge over min ånd — hvis mennesket er 160
 den passive ting du siger, kan jeg ikke se
 megen skade i religionerne og gamle ordsprog
 (skønt jeg aldrig kan vedgå mig sådanne knugende love),
 som trækker den ulærevillige natur under åg —
 min tro er en anden” — så meget sagde jeg
 og tilføjede, da han ikke svarede: „Se
 dette henrivende barn, glad, uskyldig og fri;
 hun tilbringer en lykkelig tid med få bekymringer,
 medens vi er underkastet den slags syge tanker,

som kom over dig i aftes — det er vor vilje, 170
 der således lænker os til det tilladte onde —
 vi kunne være anderledes — vi kunne være alt det,
 vi drømmer om, det lykkelige, ophøjede, majestætiske.
 Hvor er kærligheden, skønheden og sandheden vi søger
 andre steder end i vort sind? og hvis vi ikke var svage,

* Allegra (1817-22), Byrons og Claire Clairmonts datter.

Should we be less in deed than in desire?
 'Ay, if we were not weak — and we aspire
 How vainly to be strong!' said Maddalo:
 'You talk Utopia.' 'It remains to know,'
 I then rejoined, 'and those who try may find 180
 How strong the chains are which our spirit bind;
 Brittle perchance as straw . . . We are assured
 Much may be conquered, much may be endured,
 Of what degrades and crushes us. We know
 That we have power over ourselves to do
 And suffer — what, we know not till we try;
 But something nobler than to live and die —
 So taught those kings of old philosophy
 Who reigned, before Religion made men blind;
 And those who suffer with their suffering kind 190
 Yet feel their faith, religion.' 'My dear friend,'
 Said Maddalo, 'my judgement will not bend
 To your opinion, though I think you might
 Make such a system refutation-tight
 As far as words go. I knew one like you
 Who to this city came some months ago,
 With whom I argued in this sort, and he
 Is now gone mad, — and so he answered me, —
 Poor fellow! but if you would like to go,
 We'll visit him, and his wild talk will show 200
 How vain are such aspiring theories.'
 'I hope to prove the induction otherwise,
 And that a want of that true theory, still,
 Which seeks a "soul of goodness" in things ill
 Or in himself or others, has thus bowed
 His being — there are some by nature proud,
 Who patient in all else demand but this —
 To love and be beloved with gentleness;
 And being scorned, what wonder if they die
 Some living death? this is not destiny 210
 But man's own wilful ill.'

As thus I spoke
 Servants announced the gondola, and we
 Through the fast-falling rain and high-wrought sea
 Sailed to the island where the madhouse stands.
 We disembarked. The clap of tortured hands,
 Fierce yells and howlings and lamentings keen,
 And laughter where complaint had merrier been,

skulle vi da være mindre i dåd end i ønske?"
 „Ja, hvis vi ikke var svage — og hvor forgæves
 tragter vi ikke efter at være stærke!" sagde Maddalo,
 „du taler om Utopia." „Det ved man ikke endnu,"
 svarede jeg så, „og de, der prøver, opdager muligvis 180
 hvor stærke de kæder er, som binder vore ånder;
 sprøde måske som strå . . . Vi er overbeviste om
 at meget kan besejres, meget kan udholdes
 af det, der nedværdiger og knuser os. Vi ved,
 at vi har magt over os selv til at handle
 og lide — hvordan og hvad ved vi ikke, før vi prøver;
 men noget ædlere end at leve og dø —
 således underviste den gammel filosofis konger,*
 der regerede før religionen gjorde mennesker blinde,
 og de der lider med deres lidende slægt, 190
 og dog føler deres tro, i religion." „Min kære ven,"
 sagde Maddalo, „min dom vil ikke bøje sig
 for din mening, selvom jeg tror du kunne
 gøre et sådant system gendrivelsesfrit, for så vidt
 det drejer sig om ord. Jeg kendte en magen til dig,
 der kom til byen for nogle måneder siden,
 som jeg diskuterede med på denne måde, og han
 er nu blevet gal, — og han svarede mig netop sådan, —
 stakkels fyr! men hvis du har lyst kan vi at tage af sted
 og besøge ham, og hans vilde tale vil vise, 200
 hvor nyttesløse sådanne himmelstræbende teorier er."
 „Jeg håber at kunne bevise induktionen på anden vis,
 og at det er ved hin sande teoris manglende†
 gyldighed, hvor man til stadighed søger en 'sjæl af godhed'
 i dårlige ting eller i sig selv eller andre, at hans liv
 er blevet således ødelagt — der findes stolte naturer,
 som tålmodige i alt andet, kun kræver dette:
 mildt at elske og at blive elsket;
 og bliver de foragtet, er det så et under, hvis de dør
 en eller anden levende død? Dette er ikke skæbnen, 210
 men menneskets eget vilde onde."
 Medens jeg talte,
 meddelte tjenerne gondolens ankomst, og vi
 sejlede gennem den hurtigt faldende regn
 og høje sø til øen, hvor galehuset ligger.
 Vi gik i land. Forpinte hænder klappen,
 vilde skrål og hyl og bitter jammer
 og latter, hvor klage havde været mere munter,

* De oldgræske filosoffer.

† hin sande teori: Julians teori som den udvikledes i l. 166-191. Den gale er blevet gal, da han har oplevet, at teorien ikke gjaldt.

Moans, shrieks, and curses, and blaspheming prayers
 Accosted us. We climbed the oozy stairs
 Into an old courtyard. I heard on high, 220
 Then, fragments of most touching melody,
 But looking up saw not the singer there —
 Through the black bars in the tempestuous air
 I saw, like weeds on a wrecked palace growing,
 Long tangled locks flung wildly forth, and flowing,
 Of those who on a sudden were beguiled
 Into strange silence, and looked forth and smiled
 Hearing sweet sounds. — Then I: ‘Methinks there were
 A cure of these with patience and kind care,
 If music can thus move . . . but what is he 230
 Whom we seek here?’ ‘Of his sad history
 I know but this,’ said Maddalo: ‘he came
 To Venice a dejected man, and fame
 Said he was wealthy, or he had been so;
 Some thought the loss of fortune wrought him woe;
 But he was ever talking in such sort
 As you do — far more sadly — he seemed hurt,
 Even as a man with his peculiar wrong,
 To hear but of the oppression of the strong,
 Or those absurd deceits (I think with you 240
 In some respects, you know) which carry through
 The excellent impostors of this earth
 When they outface detection — he had worth,
 Poor fellow! but a humorist in his way’ —
 ‘Alas, what drove him mad?’ ‘I cannot say:
 A lady came with him from France, and when
 She left him and returned, he wandered then
 About yon lonely isles of desert sand
 Till he grew wild — he had no cash or land
 Remaining, — the police had brought him here — 250
 Some fancy took him and he would not bear
 Removal; so I fitted up for him
 Those rooms beside the sea, to please his whim,
 And sent him busts and books and urns for flowers,
 Which had adorned his life in happier hours,
 And instruments of music — you may guess
 A stranger could do little more or less
 For one so gentle and unfortunate:
 And those are his sweet strains which charm the weight
 From madmen’s chains, and make this Hell appear 260
 A heaven of sacred silence, hushed to hear.’ —
 ‘Nay, this was kind of you — he had no claim,
 As the world says’ — ‘None — but the very same

støn, skrig og forbandelser og gudsbespottende bønner,
 antastede os. Vi gik op af de slimede trapper
 ind i en gammel borggård. Jeg hørte ovenfra 220
 brudstykker af den mest rørende melodi,
 men da jeg kiggede op kunne jeg ikke få øje på sangeren —
 mellem de sorte tremmer så jeg i den stormfulde luft,
 som vilde planter der vokser på et ødelagt slot,
 lange filtrede lokker, vildt kastet fremad og flagrende,
 på dem, der pludselig blev forledt
 til mærkelig tavshed og så frem for sig og smilede,
 da de hørte skønne lyde. — Jeg sagde så: „Jeg tror man kunne
 helbrede disse med tålmodig og venlig pleje, hvis musik 230
 kan bevæge dem således . . . men hvordan er han,
 som vi søger her?“ „Af hans sørgelige historie
 ved jeg kun dette,“ sagde Maddalo, „han kom
 som en nedslagen mand til Venezia, og rygtet
 sagde han var rig, eller han havde været det;
 nogle tænkte, at tab af formue forårsagede ham sorg;
 men han talte altid på samme måde
 som du gør — langt mere trist — han syntes såret,
 netop som en mand der havde lidt uret på hans særlige måde,
 ved at høre om andet end den undertrykkelse den stærke 240
 forvolder eller de meningsløse svig (jeg tror, at du
 i nogen grad kender det), som de udsøgte
 bedragere udfører på denne jord,
 når de ikke bliver opdaget — han var noget værd,
 stakkels fyr! men på sin vis en humorist“ —
 „Ak, hvad gjorde ham gal?“ „Jeg ved det ikke;
 en dame kom sammen med ham fra Frankrig, og da
 hun forlod ham og tog tilbage, vandrede han
 omkring på hine enlige småøer af ørkensand,
 indtil han blev forrykt — han havde ingen penge eller jord 250
 tilbage, — politiet bragte ham herhen —
 en eller anden grille tog ham, og han ville ikke finde sig i
 at blive flyttet; så jeg indrettede nogle rum
 ved havet for ham, for at tilfredsstille hans lune,
 og sendte ham buster og bøger og blomsterkrukker,
 som havde smykket hans tilværelse i lykkeligere timer,
 og musikinstrumenter — som man kan forestille sig
 kunne en fremmed ikke gøre stort hverken mere eller mindre
 for en så blid og beklagelsesværdig,
 og de dér er hans liflige toner, som fortryller vægten
 af de gales kæder, og får dette helvede til at synes 260
 et himmerige af hellig stilhed, tysses til at lytte; —
 „Nej, det var venligt af dig — han havde ikke krav på noget,
 som verden siger“ — „Intet — bortset fra det selv samme,

Which I on all mankind were I as he
 Fallen to such deep reverse; — his melody
 Is interrupted — now we hear the din
 Of madmen, shriek on shriek, again begin;
 Let us now visit him; after this strain
 He ever communes with himself again,
 And sees nor hears not any.' Having said 270
 These words, we called the keeper, and he led
 To an apartment opening on the sea—
 There the poor wretch was sitting mournfully
 Near a piano, his pale fingers twined
 One with the other, and the ooze and wind
 Rushed through an open casement, and did sway
 His hair, and starred it with the brackish spray;
 His head was leaning on a music book,
 And he was muttering, and his lean limbs shook;
 His lips were pressed against a folded leaf 280
 In hue too beautiful for health, and grief
 Smiled in their motions as they lay apart —
 As one who wrought from his own fervid heart
 The eloquence of passion, soon he raised
 His sad meek face and eyes lustrous and glazed
 And spoke — sometimes as one who wrote, and thought
 His words might move some heart that heeded not,
 If sent to distant lands: and then as one
 Reproaching deeds never to be undone
 With wondering self-compassion; then his speech 290
 Was lost in grief, and then his words came each
 Unmodulated, cold, expressionless, —
 But that from one jarred accent you might guess
 It was despair made them so uniform:
 And all the while the loud and gusty storm
 Hissed through the window, and we stood behind
 Stealing his accents from the envious wind
 Unseen. I yet remember what he said
 Distinctly: such impression his words made.

'Month after month,' he cried, 'to bear this load 300
 And as a jade urged by the whip and goad
 To drag life on, which like a heavy chain
 Lengthens behind with many a link of pain! —
 And not to speak my grief — O, not to dare
 To give a human voice to my despair,
 But live, and move, and, wretched thing! smile on
 As if I never went aside to groan,
 And wear this mask of falsehood even to those
 Who are most dear — not for my own repose —

som jeg ville have på hele menneskeheden, var jeg som ham
 ramt af så dyb modgang; — hans melodi
 bliver afbrudt nu — vi hører de
 gales larmen, skrigeriet begynder igen;
 lad os nu besøge ham; efter denne anspændelse
 fordyber han sig altid atter i sig selv
 og hverken ser eller hører noget.” Da dette var sagt, 270
 kaldte vi på vogteren, og han førte os
 til et værelse, der vendte ud mod havet. —
 Den stakkels ulykkelige sad der bedrøvet
 i nærheden af et klaver, hans blege fingre flettet
 ind i hinanden, og det silende slam og vinden
 stod ind gennem et åbent vindue, og blæste hans hår
 hid og did, og besprøjtede det med stjerner af brakvand;
 hans hoved hvilede på en nodebog,
 og han mumlede, og hans magre lemmer rystede;
 hans læber, der var presset mod et foldet blad, havde 280
 en farve for smuk til at være af sundhed, og
 da de skiltes ad, smilede sorg i deres bevægelser —
 som en der fra sit eget brændende hjerte formede
 lidenskabens veltalenhed, løftede han snart
 sit bedrøvede ydmyge ansigt og blanke og glasagtige øjne
 og talte — somme tider som en der skrev og tænkte, at hans
 ord kunne bevæge et eller andet hjerte, som ikke tog sig af,
 om det blev sendt til fjerne lande; og så som en
 der bebrejdede handlinger, der aldrig kunne gøres ugiorte,
 med undrende selvmedlidenhed; så fortabte hans tale 290
 sig i sorg, og så kom hvert enkelt af hans ord
 enstonigt, koldt, udtrykssløst, — havde det ikke
 været for noget skurrende i tonefaldet, kunne man formode
 at det var fortvivlelse, der gjorde dem så ensformige:
 og hele tiden hvislede det lydelige og stormfulde uvejr
 gennem vinduet, og vi stod bagved
 og stjal usete hans ord fra den skinsyge vind.
 Jeg husker endnu tydeligt hvad han sagde,
 sådan et indtryk gjorde hans ord.

„At bære denne byrde,” udbrød han, „måned efter måned 300
 og som en krikke, drevet frem af pishen og pigstaven,
 at henslæbe livet, der som en tung lænke er
 forlænget bagud med mange led af smerte! —
 og ikke udtale min sorg — Oh, ikke vove
 at give min fortvivlelse menneskestemme,
 men at leve og bevæge sig og, nedrige ting! forsat smile
 som om jeg aldrig gik afsides for at jamre
 og bære denne falskhedens maske endog over for dem,
 som er de kærester — ikke af hensyn til min egen hvile —

Alas! no scorn or pain or hate could be 310
 So heavy as that falsehood is to me —
 But that I cannot bear more altered faces
 Than needs must be, more changed and cold embraces,
 More misery, disappointment, and mistrust
 To own me for their father . . . Would the dust
 Were covered in upon my body now!
 That the life ceased to toil within my brow!
 And then these thoughts would at the least be fled;
 Let us not fear such pain can vex the dead.

‘What Power delights to torture us? I know 320
 That to myself I do not wholly owe
 What now I suffer, though in part I may.
 Alas! none strewed sweet flowers upon the way
 Where wandering heedlessly, I met pale Pain
 My shadow, which will leave me not again —
 If I have erred, there was no joy in error,
 But pain and insult and unrest and terror;
 I have not as some do, bought penitence
 With pleasure, and a dark yet sweet offence,
 For then, — if love and tenderness and truth 330
 Had overlived hope’s momentary youth,
 My creed should have redeemed me from repenting;
 But loathed scorn and outrage unrelenting
 Met love excited by far other seeming
 Until the end was gained . . . as one from dreaming
 Of sweetest peace, I woke, and found my state
 Such as it is. —

‘O Thou, my spirit’s mate
 Who, for thou art compassionate and wise,
 Wouldst pity me from thy most gentle eyes
 If this sad writing thou shouldst ever see — 340
 My secret groans must be unheard by thee,
 Thou wouldst weep tears bitter as blood to know
 Thy lost friend’s incommunicable woe.

‘Ye few by whom my nature has been weighed
 In friendship, let me not that name degrade
 By placing on your hearts the secret load
 Which crushes mine to dust. There is one road
 To peace and that is truth, which follow ye!
 Love sometimes leads astray to misery.
 Yet think not though subdued — and I may well 350

ak, ingen foragt eller smerte eller had kunne være 310
 så tung, som denne falskhed er for mig —
 men fordi jeg ikke kan udholde flere forandrede ansigter,*
 end der er nødt til at være, flere forandrede og kolde
 omfavnelser, mere elendighed, skuffelse og mistro
 ved at vedkende sig mig som deres far . . . Gid støvet
 helt ville dække min krop nu!
 at livet ophørte at kæmpe bag min pande!
 så ville disse tanker i det mindst være forsvundet;
 lad os ikke frygte, at sådan smerte kan plage de døde.

„Hvilken magt fryder sig ved at martre os? 320
 Jeg ved, jeg ikke selv helt er skyld i
 det, jeg lider nu, skønt jeg måske delvis er det.
 Ak, ingen strøede vellugtende blomster på vejen,
 hvor jeg, vandrende sorgløst, mødte blege Smerte,
 min skygge som ikke vil forlade mig igen —
 hvis jeg har fejlet, var der ingen glæde i fejltagelsen,
 kun smerte og fornærmelse og uro og forfærdelse;
 jeg har ikke, som nogle gør, nydt at gøre
 bod, en mørk og dog behagelig forseelse,
 for så, — hvis kærlighed og ømhed og sandhed 330
 havde overlevet håbets kortvarige ungdom —
 skulle min tro have skånet mig for at angre,
 men afskyet foragt og ubønhørlig krænkelser mødte
 den kærlighed, der var vækket af noget ganske andet, end
 det lod til, indtil målet var nået . . . som en der drømte†
 om den skønneste fred, vågnede jeg og fandt mig selv
 i denne tilstand her. —

„Oh du, min ånds mage
 som ville ynke mig med dine mildeste øjne,
 for du er medlidende og vis,
 hvis du nogensinde skulle se dette triste skrift — 340
 min hemmelige jamren må være uhørt af dig,
 du ville græde tårer, bitre som blod ved at kende
 din mistede vens umeddelelige pine.

„I få som har vejet min natur
 i venskab, lad mig ikke nedværdige det ord
 ved at anbringe den hemmelige byrde på jeres hjerter,
 som knuser mit til støv. Der er én vej
 til fred, og det er sandhed, som følger jer!
 kærlighed fører undertiden ad afveje til elendighed.
 Dog tro ikke, at skønt kuet — og jeg kan nok 350

* han ville ikke kunne udholde reaktionerne hos sine kære, hvis de kendte hele han elendighed.

† målet var nået: den der havde vækket hans kærlighed, afviste den, hvilket var hendes hensigt.

Say that I am subdued — that the full Hell
 Within me would infect the untainted breast
 Of sacred nature with its own unrest;
 As some perverted beings think to find
 In scorn or hate a medicine for the mind
 Which scorn or hate have wounded — O how vain!
 The dagger heals not but may rend again . . .
 Believe that I am ever still the same
 In creed as in resolve, and what may tame
 My heart, must leave the understanding free, 360
 Or all would sink in this keen agony —
 Nor dream that I will join the vulgar cry;
 Or with my silence sanction tyranny;
 Or seek a moment's shelter from my pain
 In any madness which the world calls gain,
 Ambition or revenge or thoughts as stern
 As those which make me what I am; or turn
 To avarice or misanthropy or lust . . .
 Heap on me soon, O grave, thy welcome dust!
 Till then the dungeon may demand its prey, 370
 And Poverty and Shame may meet and say —
 Halting beside me on the public way —
 “That love-devoted youth is ours — let's sit
 Beside him — he may live some six months yet.”
 Or the red scaffold, as our country bends,
 May ask some willing victim; or ye friends
 May fall under some sorrow which this heart
 Or hand may share or vanquish or avert;
 I am prepared — in truth, with no proud joy —
 To do or suffer aught, as when a boy 380
 I did devote to justice and to love
 My nature, worthless now! . . .
 ‘I must remove
 A veil from my pent mind. 'Tis torn aside!
 O, pallid as Death's dedicated bride,
 Thou mockery which art sitting by my side,
 Am I not wan like thee? at the grave's call
 I haste, invited to thy wedding-ball
 To greet the ghastly paramour, for whom
 Thou hast deserted me . . . and made the tomb
 Thy bridal bed . . . But I beside your feet 390
 Will lie and watch ye from my winding-sheet —
 Thus . . . wide awake tho' dead . . . yet stay, O stay!
 Go not so soon — I know not what I say —

sige at jeg er kuet – at det hele helvede
 inde i mig ville smitte den hellige naturs
 uplettede bryst med dets egen uro;
 ligesom nogle fordærvede væsner tror i foragt
 og had at finde et lægemiddel for det sind,
 som foragt og had har såret – Åh vor tåbeligt!
 daggerten helbreder ikke, men kan sønderrive igen . . .
 Tro på, at jeg vedvarende er den samme
 i tro som i beslutsomhed, og at det som kan tæmme
 mit hjerte, må lade forstanden være fri, 360
 ellers ville alt synke ned i denne voldsomme kvide –
 drøm heller om ikke, at jeg ville slutte mig til hobens råben
 eller med min tavshed godkende tyranni
 eller søge et øjeblik ly for min smerte
 i nogen som helst galskab, som verden kalder vinding,
 ærgerrighed eller hævn eller tanker så strenge*
 som dem, der gør mig til det jeg er, eller slå mig på
 griskhed eller menneskehad eller begær . . .
 dyng snart på mig oh grav, dit velkomne støv!
 Indtil da kan fangehullet kræve sit bytte, 370
 og fattigdom og skam kan mødes og sige –
 idet de standser ved siden af mig på en offentlig vej: –
 ‘Denne kærlighedshengivne yngling er vor – lad os sidde
 ved siden af ham – han vil måske leve endnu seks måneder.’
 Eller det røde skafot som vort land bøjer sig for,
 kan kræve et villigt offer, eller I, venner,
 kan opleve en sorg, som dette hjerte
 eller hånd kan dele eller overvinde eller afvende;
 jeg er beredt: til i sandhed uden stolt glæde
 at gøre eller lide hvad som helst, som da jeg var dreng 380
 og helligede jeg min natur til retfærdighed og
 kærlighed, nu er den værdiløse! . . .
 „Jeg må fjerne
 et slør fra mit stængte sind. Det er revet til side!
 oh bleg som dødens hengivne brud,
 er du vrængbillede, som sidder ved min side,
 er jeg ikke livløs som dig? ved gravens kalden
 iler jeg, indbudt til dit bryllupsbal
 for at hilse på den uhyggelige elsker, for hvis skyld
 du har forladt mig . . . og gjort graven til
 din brudeseng . . . men jeg vil ligge for 390
 dine fødder og iagttage dig fra mit liglagen –
 således . . . helt vågen, skønt død . . . dog bliv, oh bliv!
 gå ikke allerede – jeg ved ikke hvad jeg siger –

* tanker så strenge: hans elskedes hårde behandling af ham.

Hear but my reasons . . . I am mad, I fear,
 My fancy is o'erwrought . . . thou art not here . . .
 Pale art thou, 'tis most true . . . but thou art gone,
 Thy work is finished . . . I am left alone! —

* * * * *

'Nay, was it I who wooed thee to this breast
 Which, like a serpent, thou envenomest
 As in repentment of the warmth it lent? 400
 Didst thou not seek me for thine own content?
 Did not thy love awaken mine? I thought
 That thou wert she who said, "You kiss me not
 Ever, I fear you do not love me now —
 In truth I loved even to my overthrow
 Her, who would fain forget these words: but they
 Cling to her mind, and cannot pass away.

* * * * *

'You say that I am proud — that when I speak
 My lip is tortured with the wrongs which break
 The spirit it expresses . . . Never one 410
 Humbled himself before, as I have done!
 Even the instinctive worm on which we tread
 Turns, though it wound not — then with prostrate head
 Sinks in the dusk and writhes like me — and dies?
 No: wears a living death of agonies!
 As the slow shadows of the pointed grass
 Mark the eternal periods, his pangs pass,
 Slow, ever-moving — making moments be
 As mine seem — each an immortality!

* * * * *

'That you had never seen me — never heard 420
 My voice, and more than all had ne'er endured
 The deep pollution of my loathed embrace —
 That your eyes ne'er had lied love in my face —
 That, like some maniac monk, I had torn out
 The nerves of manhood by their bleeding root
 With mine own quivering fingers, so that ne'er
 Our hearts had for a moment mingled there
 To disunite in horror — these were not
 With thee, like some suppressed and hideous thought
 Which flits athwart our musings, but can find 430
 No rest within a pure and gentle mind . . .

* Skal beskrive, at der er en pause i den gales usammenhængende monolog.

hør kun mine grunde . . . jeg er gal, er jeg bange for,
 min fantasi er overanstrengt . . . du er ikke her . . .
 bleg er du, det er i høj grad sandt . . . men du er borte,
 dit arbejde er afsluttet . . . jeg er ladt ene! —

* * * * *

„Nej, var det mig der lokkede dig til dette bryst
 som du, lig en slange, forgiftede
 som tilbagebetaling for den varme, det gav? 400
 Søgte du ikke mig for din egen tilfredsstillelse skyld?
 Vækkede din kærlighed ikke min? Var du ikke
 hende, som sagde: ‘Du kysser mig
 aldrig, jeg er bange for du ikke elsker mig mere’ —
 i sandhed jeg elskede endog til min egen undergang
 hende, som gerne ville glemme disse ord, men de
 klæber til hendes hjerne, og kan ikke forsvinde.

* * * * *

„Du siger, at jeg er stolt — at når jeg taler,
 er min mund martret af forurettelser, som knækker
 den ånd, den udtrykker . . . Aldrig før 410
 ydmygede nogen sig, som jeg har gjort!
 selv den instinktive orm, som vi træder på, vender sig,
 skønt den ikke vil såre — synker så med sønderbrudt hoved
 ned i støvet og vrider sig ligesom jeg — og dør han da ikke?
 nej: han bærer en levende død af plager!
 ligesom det spidse græs’ langsomme skygger
 angiver de evige perioder, går hans smerter langsomt[†]
 væk, altid bevægende sig — og får øjeblikke til at være
 som mine synes — hver udødelige!

* * * * *

„Gid du aldrig havde set mig — aldrig hørt 420
 min stemme, og mere end alt, aldrig havde udholdt
 den dybe besudling af min afskyede omfavelse —
 at dine blikke aldrig havde løjet kærlighed ind i mit ansigt —
 at jeg, som en gal munk, havde revet
 manddommens nerver med deres blødende rødder ud[‡]
 med mine egne dirrende fingre, så vore hjerter
 end ikke et øjeblik havde blandet sig der
 for at skilles i rædsel — for dig var disse ikke[§]
 som en undertrykt og hæslig tanke,
 der flygtigt krydser vore overvejelser, 430
 men ikke kan finde hvile i et rent og ædelt sind . . .

* Skal beskrive, at der er en pause i den gales usammenhængende monolog.

[†] Se Note, l. 416-7 i noten til digtet.

[‡] selvkastration.

[§] disse: hendes forbandelser; i l. 420-8 refererer han det kvinden har sagt.

Thou sealedst them with many a bare broad word,
 And searedst my memory o'er them, — for I heard
 And can forget not . . . they were ministered
 One after one, those curses. Mix them up
 Like self-destroying poisons in one cup,
 And they will make one blessing which thou ne'er
 Didst imprecate for, on me, — death.

* * * * *

'It were

A cruel punishment for one most cruel,
 If such can love, to make that love the fuel 440
 Of the mind's hell; hate, scorn, remorse, despair:
 But *me* — whose heart a stranger's tear might wear
 As water-drops the sandy fountain-stone,
 Who loved and pitied all things, and could moan
 For woes which others hear not, and could see
 The absent with the glance of phantasy,
 And with the poor and trampled sit and weep,
 Following the captive to his dungeon deep;
Me — who am as a nerve o'er which do creep 450
 The else unfelt oppressions of this earth,
 And was to thee the flame upon thy hearth,
 When all beside was cold — that thou on me
 Shouldst rain these plagues of blistering agony —
 Such curses are from lips once eloquent
 With love's too partial praise — let none relent
 Who intend deeds too dreadful for a name
 Henceforth, if an example for the same
 They seek . . . for thou on me lookedst so, and so —
 And didst speak thus . . . and thus . . . I live to show
 How much men bear and die not!

* * * * *

'Thou wilt tell

With the grimace of hate, how horrible 460
 It was to meet my love when thine grew less;
 Thou wilt admire how I could e'er address
 Such features to love's work . . . this taunt, though true,
 (For indeed Nature nor in form nor hue
 Bestowed on me her choicest workmanship)
 Shall not be thy defence . . . for since thy lip
 Met mine first, years long past, since thine eye kindled
 With soft fire under mine, I have not dwindled
 Nor changed in mind or body, or in aught 470
 But as love changes what it loveth not
 After long years and many trials.

du beseglede dem med mangt et nøgent tydeligt ord
 og balsamerede mit minde over dem – for jeg hørte
 og kan ikke glemme . . . de blev uddelt
 en efter en, hine forbandelser. Bland dem
 lig selvødelæggende gifte i et bæger,
 og de vil være en velsignelse, som du aldrig
 bad om, for mig, – døden.

* * * * *

„Det ville være
 en grusom straf for én, der i høj grad er grusom,
 hvis sådan en kan elske, at gøre den kærlighed til brændsel 440
 for sindets helvede – had, foragt, anger, fortvivlelse:
 men *mig* – hvis hjerte en fremmeds tåre kunne slide,
 som vanddråber den sandede kildesten, –
 der elskede og havde medlidenhed med alle ting og kunne
 jamre over ulykker, andre ikke hører, og kunne se
 den fraværende med fantasiens blik,
 sidde og græde med den fattige og nedtrådte
 og følge den fangne til hans dybe fangekælder;
mig – der er som en nerve, over hvilken 450
 denne jords ellers ufølte undertrykkelser kryber,
 og var flammen på din arne for dig,
 når alt andet var koldt – at du
 lod disse plager af sviende pine regne ned over på mig –
 sådanne forbandelser kommer fra læber, der engang var
 veltalende med kærlighedens for ensidige ros – lad ingen
 der påtænker handlinger for frygtelige til at nævnes,
 give efter fra nu af, hvis de søger et eksempel
 på dette . . . thi du så på mig sådan, og sådan –
 og talte virkelig således . . . og således . . . jeg lever for at vise
 hvor meget mennesker kan bære uden at dø!

* * * * *

„Du vil 460
 med en hadefuld grimasse fortælle, hvor rædselsfuldt
 det var at møde min kærlighed, da din blev mindre;
 du vil undre dig over hvordan jeg nogensinde kunne tro
 at sådanne træk var kærlighedens virke . . . denne forhåelse,
 skønt sand (for sandelig, naturen gav mig
 hverken til krop eller lød sit mest udsøgte arbejde)
 skal ikke være dit forsvar . . . for siden dine læber
 først mødte mine for mange år siden, siden dit øje tændtes
 med sagte ild under mit, er min kærlighed ikke svækket, heller 470
 ikke er jeg forandret i sind eller legeme eller i noget andet,
 bortset fra at kærligheden forandrer det, den ikke elsker
 efter lange år og mange prøvelser.

‘How vain

Are words! I thought never to speak again,
 Not even in secret, — not to mine own heart —
 But from my lips the unwilling accents start,
 And from my pen the words flow as I write,
 Dazzling my eyes with scalding tears . . . my sight
 Is dim to see that charactered in vain
 On this unfeeling leaf which burns the brain
 And eats into it . . . blotting all things fair 480
 And wise and good which time had written there.

‘Those who inflict must suffer, for they see
 The work of their own hearts, and this must be
 Our chastisement or recompense — O child!
 I would that thine were like to be more mild
 For both our wretched sakes . . . for thine the most
 Who feelest already all that thou hast lost
 Without the power to wish it thine again;
 And as slow years pass, a funereal train
 Each with the ghost of some lost hope or friend 490
 Following it like its shadow, wilt thou bend
 No thought on my dead memory?

* * * * *

‘Alas, love!

Fear me not . . . against thee I would not move
 A finger in despite. Do I not live
 That thou mayst have less bitter cause to grieve?
 I give thee tears for scorn and love for hate;
 And that thy lot may be less desolate
 Than his on whom thou tramplest, I refrain
 From that sweet sleep which medicines all pain.
 Then, when thou speakest of me, never say 500
 “He could forgive not.” Here I cast away
 All human passions, all revenge, all pride;
 I think, speak, act no ill; I do but hide
 Under these words, like embers, every spark
 Of that which has consumed me — quick and dark
 The grave is yawning . . . as its roof shall cover
 My limbs with dust and worms under and over
 So let Oblivion hide this grief . . . the air
 Closes upon my accents, as despair
 Upon my heart — let death upon despair!’ 510

He ceased, and overcome leant back awhile,
 Then rising, with a melancholy smile
 Went to a sofa, and lay down, and slept

„Hvor forgæves
 er ikke ord! Jeg troede aldrig jeg skulle tale igen,
 end ikke i det skjulte, — ikke til mit eget hjerte —
 men fra mine læber strømmer pludselig den uvillige tale,
 og fra min pen flyder ordene mens jeg skriver,
 blændende mine øjne med skoldende tårer . . . mit syn
 er for sløret til at se det, der forgæves er prentet
 på dette ufølsomme blad, som brænder hjernen
 og æder sig ind i den . . . og stryger alle skønne
 og vise og gode ting, som tiden har skrevet der. 480

„De som forvolder, må selv lide, for de ser
 deres egne hjerters værk, og dette må være
 vor tugtelse eller godtgørelse — Åh barn!
 jeg ville ønske, at dine ville blive mere milde
 for vor begges elendige skyld . . . mest for din,
 for du føler allerede alt det, du har mistet
 uden styrken til at ønske det dit igen;
 og mens langsomme år går hen, — et begravelsesoptog
 hvor hvert, som dets skygge, følges af genfærdet af et eller 490
 andet mistet håb eller en mistet ven, — vil du da aldrig
 tænke på mit døde minde?

* * * * *

„Ak, elskede,
 vær ikke bange for mig . . . mod dig ville jeg ikke bevæge
 en finger i foragt. Lever jeg ikke,
 for at du kan have mindre bitter grund til at sørge?
 Jeg giver dig tårer for foragt og kærlighed for had,
 og for at din lod kan blive mindre trøstesløs
 end hans, på hvem du tramper, afholder jeg mig
 fra hin søde søvn, som læger al smerte.
 Så når du taler om mig, sig så aldrig, 500
 at han kunne ikke tilgive. Her kaster jeg
 al menneskelig lidenskab bort, al hævn, al stolthed;
 jeg tænker, taler, øver intet ondt; jeg skjuler kun
 under disse ord, ligesom gløder, enhver gnist
 af det, der har fortæret mig — snart og mørkt
 gaber graven . . . ligesom dens loft skal dække
 mine lemmer med støv og orme under og over,
 så lad glemsel skjule denne sorg . . . luften
 lukker sig om mine ord, ligesom fortvivelse
 om mit hjerte — lad døden om fortvivelse! 510

Han tav og lænede sig udmattet tilbage en stund,
 så rejste han sig, gik med et sørgmodigt smil
 hen til en sofa og lagde sig ned og sov

A heavy sleep, and in his dreams he wept
 And muttered some familiar name, and we
 Wept without shame in his society.
 I think I never was impressed so much;
 The man who were not, must have lacked a touch
 Of human nature . . . then we lingered not,
 Although our argument was quite forgot, 520
 But calling the attendants, went to dine
 At Maddalo's; yet neither cheer nor wine
 Could give us spirits, for we talked of him
 And nothing else, till daylight made stars dim;
 And we agreed his was some dreadful ill
 Wrought on him boldly, yet unspeakable,
 By a dear friend; some deadly change in love
 Of one vowed deeply which he dreamed not of;
 For whose sake he, it seemed, had fixed a blot
 Of falsehood on his mind which flourished not 530
 But in the light of all-beholding truth;
 And having stamped this canker on his youth
 She had abandoned him — and how much more
 Might be his woe, we guessed not — he had store
 Of friends and fortune once, as we could guess
 From his nice habits and his gentleness;
 These were now lost . . . it were a grief indeed
 If he had changed one unsustaining reed
 For all that such a man might else adorn.
 The colours of his mind seemed yet unworn; 540
 For the wild language of his grief was high,
 Such as in measure were called poetry;
 And I remember one remark which then
 Maddalo made. He said: 'Most wretched men
 Are cradled into poetry by wrong,
 They learn in suffering what they teach in song.'

If I had been an unconnected man,
 I, from this moment, should have formed some plan
 Never to leave sweet Venice, — for to me
 It was delight to ride by the lone sea; 550
 And then, the town is silent — one may write
 Or read in gondolas by day or night,
 Having the little brazen lamp alight,
 Unseen, uninterrupted; books are there,
 Pictures, and casts from all those statues fair
 Which were twin-born with poetry, and all

en tung søvn, og i drømme græd han
 og mumlede et eller andet velkendt navn, og vi
 græd uden skam i hans selskab. Jeg tror
 aldrig noget før havde gjort så dybt et indtryk på mig;
 det menneske på hvem det ikke ville, må have
 manglet noget i sin natur . . . så vi nølede ikke,
 selvom vor diskussion var ganske glemt, 520
 men kaldte på tjenerne og tog hjem til Maddalo
 for at spise middag; dog hverken god mad eller vin
 kunne få os i humør, for vi talte om ham
 og intet andet, indtil dagslyset gjorde stjernerne matte;
 og vi blev enige om, at hans var et eller andet skrækkeligt onde,
 skamløst påført ham, dog ubeskriveligt,
 af en kær ven; et grusomt skift, som han ikke
 havde drømt om, i en dybt sværget kærlighed;
 for hvis skyld han, synes det, havde fæstnet en plet
 af falskhed på sit sind, et sind der ikke blomstrede 530
 undtagen i lyset af den altskuende sandhed;
 og da hun havde påtrykt hans ungdom denne kræftsye,
 forlod hun ham . . . og hvor meget større
 hans ulykke kunne være, gættede vi ikke på — han havde
 engang haft mange venner og formue, som vi kunne gætte
 ud fra hans tiltalende vaner og hans mildhed;
 Disse var nu mistet . . . det ville sandelig være sørgeligt,
 hvis han havde byttet et enkelt ustøttende rør*
 for alt, hvad en sådan mand ellers kunne besmykke.
 Hans sinds farver syntes endnu friske; 540
 for hans sorgs vilde sprog var ophøjet,
 et sådant som på vers ville blive kaldt poesi,
 og jeg husker en bemærkning, Maddalo
 da gjorde. Han sagde: „De fleste ulykkelige mennesker
 er opfostret til poesi ved den uret, der overgår dem,
 de lærer i lidelse det, de belærer om i sang.”

Hvis jeg havde været en mand uden forpligtigelser
 ville jeg, fra dette øjeblik, have udformet en plan
 om aldrig at forlade skønne Venezia, — thi for mig
 var det fryd at ride langs det ensomme hav; 550
 og endvidere er byen stille — man kan skrive
 eller læse i gondoler både dag og nat,
 ved den lille tændte messinglampe,
 uset og uforstyrret; der er bøger,
 billeder og afstøbninger af alle de skønne statuer,
 der var tvillingefødt med poesien, og alt

* ustøttende rør: kvinden der svigtede ham.

We seek in towns, with little to recall
 Regrets for the green country. I might sit
 In Maddalo's great palace, and his wit
 And subtle talk would cheer the winter night 560
 And make me know myself, and the firelight
 Would flash upon our faces, till the day
 Might dawn and make me wonder at my stay:
 But I had friends in London too: the chief
 Attraction here, was that I sought relief
 From the deep tenderness that maniac wrought
 Within me — 'twas perhaps an idle thought —
 But I imagined that if day by day
 I watched him, and but seldom went away,
 And studied all the beatings of his heart 570
 With zeal, as men study some stubborn art
 For their own good, and could by patience find
 An entrance to the caverns of his mind,
 I might reclaim him from this dark estate:
 In friendships I had been most fortunate —
 Yet never saw I one whom I would call
 More willingly my friend; and this was all
 Accomplished not; such dreams of baseless good
 Oft come and go in crowds or solitude
 And leave no trace — but what I now designed 580
 Made for long years impression on my mind.
 The following morning, urged by my affairs,
 I left bright Venice.

After many years
 And many changes I returned; the name
 Of Venice, and its aspect, was the same;
 But Maddalo was travelling far away
 Among the mountains of Armenia.
 His dog was dead. His child had now become
 A woman; such as it has been my doom
 To meet with few — a wonder of this earth, 590
 Where there is little of transcendent worth,
 Like one of Shakespeare's women: kindly she,
 And, with a manner beyond courtesy,
 Received her father's friend; and when I asked
 Of the lorn maniac, she her memory tasked,
 And told as she had heard the mournful tale:
 'That the poor sufferer's health began to fail
 Two years from my departure, but that then
 The lady who had left him, came again.
 Her mien had been imperious, but she now 600
 Looked meek — perhaps remorse had brought her low.

vi søger i byer, med kun lidt til at huske
 savnet af det grønne land. Jeg kunne sidde
 i Maddalos store palads, og hans vid
 og forfinede tale ville oplive vinternatten 560
 og få mig til at kende mig selv, og kaminilden
 ville glimte på vore ansigter, indtil dagen
 kunne gry og få mig til at undre mig over mit ophold:
 Men jeg havde også venner i London: — den største
 tiltrækningen her var, at jeg søgte en lettelse
 for den dybe ømhed den gale skabte
 inden i mig — det var måske en ørkesløs tanke —
 men jeg forestillede mig, at hvis jeg iagttog ham
 dag efter dag og kun sjældent gik bort
 og studerede alle hans hjertes slag 570
 med nidkærhed, — som man studerer en eller anden genstridig
 kunst for ens egen skyld, — og tålmodigt fandt
 en indgang til grotterne i hans sind,
 kunne jeg bringe ham tilbage fra hans mørke rige.
 I venskab havde jeg været særdeles heldig —
 dog havde jeg aldrig set en, hvem jeg mere villigt
 ville kalde min ven; og alt dette blev
 ikke udført; sådanne drømme om grundløs godhed
 kommer og går ofte i forsamlinger og ensomhed
 og efterlader sig intet spor — men hvad jeg nu havde 580
 udtænkt, gjorde i lange år indtryk på mig.
 Den følgende morgen forlod jeg skønne Venezia,
 presset af mine forretninger.

Efter mange år
 og mange omskiftelser vendte jeg tilbage; Venezias
 navn og dens udseende var det samme;
 men Maddalo var på rejse langt borte
 mellem Armeniens bjerge.
 Hans hund var død. Hans barn var nu blevet
 kvinde; en sådan som det har været min skæbne
 kun få gange at møde, et underværk på denne jord, 590
 hvor der kun er lidt af transcendent værdi,
 som en af Shakespeares kvinder. Venligt
 og med manérer der var hinsides høflighed,
 modtog hun sin fars ven; og da jeg spurgte
 om den ulykkelige gale, ransagede hun sin hukommelse
 og fortalte, da hun havde hørt den sørgelige historie,
 at den stakkels forpintes helbred begyndte at svigte
 to år efter min afrejse, men at damen,
 som havde forladt ham, så kom igen:
 „Hendes mine havde været bydende, men nu så 600
 hun ydmyg ud — måske havde anger gjort hende nedslået.

Her coming made him better, and they stayed
Together at my father's — for I played,
As I remember, with the lady's shawl —
I might be six years old — but after all
She left him.' . . . 'Why, her heart must have been tough:
How did it end?' 'And was not this enough?
They met — they parted.' — 'Child, is there no more?'
'Something within that interval which bore
The stamp of *why* they parted, *how* they met:
Yet if thine aged eyes disdain to wet
Those wrinkled cheeks with youth's remembered tears,
Ask me no more, but let the silent years
Be closed and cered over their memory
As yon mute marble where their corpses lie.'
I urged and questioned still, she told me how
All happened — but the cold world shall not know.

610

Hendes ankomst bedrede ham, og de blev
sammen i min fars hjem – for jeg legede,
så vidt jeg husker, med damens sjal –
jeg må have været seks år gammel – men ikke desto mindre
forlod hun ham” . . . „Åh, hendes hjerte må have været hårdt:
hvordan endte det?” „Var ikke dette nok?
De mødtes, de skiltes” – „Barn, er der ikke mere?”
„Noget som i tidsrummet bar mærket
af *hvorfor* de skiltes, og *hvordan* de mødtes?
dog hvis dine gamle øjne foragter at væde
de rynkede kinder med ungdommens huskede tårer,
så spørg mig ikke mere, men lad de tavse år
være lukket og lagt som voks over deres minde,
som det stumme marmor hvor deres kroppe ligger.”
Jeg trængte på og blev ved med at spørge, hun fortalte mig
alt der hændte – men den kolde verden skal ikke få det at vide.

610

THE CENCI

A tragedy in five acts

Dedication

TO LEIGH HUNT, Esq.

My dear friend —

I inscribe with your name, from a distant country, and after an absence whose months have seemed years, this the latest of my literary efforts. Those writings which I have hitherto published, have been little else than visions which impersonate my own apprehensions of the beautiful and the just. I can also perceive in them the literary defects incidental to youth and impatience; they are dreams of what ought to be, or may be. The drama which I now present to you is a sad reality. I lay aside the presumptuous attitude of an instructor, and am content to paint, with such colours as my own heart furnishes, that which has been.

Had I known a person more highly endowed than yourself with all that it becomes a man to possess, I had solicited for this work the ornament of his name. One more gentle, honourable, innocent and brave; one of more exalted toleration for all who do and think evil, and yet himself more free from evil; one who knows better how to receive, and how to confer a benefit, though he must ever confer far more than he can receive; one of simpler, and, in the highest sense of the word, of purer life and manners I never knew: and I had already been fortunate in friendships when your name was added to the list.

In that patient and irreconcilable enmity with domestic and political tyranny and imposture which the tenor of your life has illustrated, and which, had I health and talents, should illustrate mine, let us, comforting each other in our task, live and die.

All happiness attend you!

Your affectionate friend,
Percy B. Shelley

Rome, May 29, 1819.

CENCIERNE

En tragedie i fem akter

Tilegnet

LEIGH HUNT, ESQ.*

Min kære ven,

Fra et fjernt land og efter et fravær, hvis måneder har syntes år, indskriver jeg dette det seneste af mine litterære arbejder, med dit navn.

De skrifter som jeg hidtil har offentliggjort, har ikke været meget mere end visioner, der har fremstillet mine egne opfattelser af det skønne og det retfærdige. Jeg kan også erkende i dem de litterære mangler, som følger med ungdom og utålmodighed; de er drømme om, hvad der bør være eller kan være til. Dramaet som jeg her præsenterer for dig, er bedrøvelig virkelighed. Jeg opgiver lærerens for selvsikre rolle og er tilfreds med at male det, der har fundet sted, med sådanne farver som mit eget hjerte leverer.

Havde jeg kendt en person, der i højere grad end dig var begavet med alt, hvad det er passende for et menneske at eje, havde jeg søgt at sætte hans navn som prydelse på dette værk. Én mere mild, ærlig, uskyldig og modig; én med en mere ophøjet tålmodighed over for alle, der handler og tænker ondt og dog selv er mere fri for ondt; én der bedre ved hvordan at modtage og hvordan at yde en velgerning, skønt han altid må yde langt mere end han modtager; én af enklere og i ordets bedste betydning renere livsførelse og manérer, har jeg aldrig kendt: og jeg havde allerede været heldig med venskaber, da dit navn blev føjet til listen.

Lad os leve og dø, idet vi støtter hinanden i vort hverv, i det tålmodige og uforsonlige fjendskab mod husligt og politisk tyranni og bedrageri, som dit levnedsløb har illustreret, og som jeg, havde jeg helbred og evner dertil, skulle illustrere med mit.

Må al lykke følge dig!

Din hengivne ven,
Percy B. Shelley.

Rom, 29. maj 1819.

* Leigh Hunt (1784-1859) digter og journalist, Shelleys nærmeste ven.

PREFACE

A manuscript was communicated to me during my travels in Italy, which was copied from the archives of the Cenci Palace at Rome, and contains a detailed account of the horrors which ended in the extinction of one of the noblest and richest families of that city during the Pontificate of Clement VIII, in the year 1599. The story is, that an old man having spent his life in debauchery and wickedness, conceived at length an implacable hatred towards his children; which showed itself towards one daughter under the form of an incestuous passion, aggravated by every circumstance of cruelty and violence. This daughter, after long and vain attempts to escape from what she considered a perpetual contamination both of body and mind, at length plotted with her mother-in-law and brother to murder their common tyrant. The young maiden, who was urged to this tremendous deed by an impulse which overpowered its horror, was evidently a most gentle and amiable being, a creature formed to adorn and be admired, and thus violently thwarted from her nature by the necessity of circumstance and opinion. The deed was quickly discovered, and, in spite of the most earnest prayers made to the Pope by the highest persons in Rome, the criminals were put to death. The old man had during his life repeatedly bought his pardon from the Pope for capital crimes of the most enormous and unspeakable kind, at the price of a hundred thousand crowns; the death therefore of his victims can scarcely be accounted for by the love of justice. The Pope, among other motives for severity, probably felt that whoever killed the Count Cenci deprived his treasury of a certain and copious source of revenue.* Such a story, if told so as to present to the reader all the feelings of those who once acted it, their hopes and fears, their confidences and misgivings, their various interests, passions, and opinions, acting upon and with each other, yet all conspiring to one tremendous end, would be as a light to make apparent some of the most dark and secret caverns of the human heart.

On my arrival at Rome I found that the story of the Cenci was a subject not to be mentioned in Italian society without awakening a deep and breathless interest; and that the feelings of the company never failed to incline to a romantic pity for the wrongs, and a passionate exculpation of the horrible deed to which they urged her, who has been mingled two centuries with the common dust. All ranks of people knew the outlines of this history, and participated in the overwhelming interest which it seems to have the magic of exciting in the human heart. I had a copy of Guido's picture of Beatrice which is preserved in the Colonna Palace, and my servant instantly recognized it as the portrait of *La Cenci*.

* The Papal Government formerly took the most extraordinary precautions against the publicity of facts which offer so tragical a demonstration of its own wickedness and weakness; so that the communication of the MS. had become, until very lately, a matter of some difficulty.

FORORD

Under min rejse i Italien fik jeg overdraget en kopi af et manuskript fra Cenci-paladsets arkiver i Rom, som indeholdt en detaljeret redegørelse for de rædsler, der sluttede med udslettelsen af en af de fornemmeste og rigeste familier i denne by i året 1599, mens Clemens VIII var pave. Historien fortæller, at en gammel mand, efter at han havde tilbragt sit liv med udsvævelser og ondskab, til sidst fattede et uforsonligt had til sine børn; dette kom til udfoldelse over for en af døtrene i form af en incestuøs lidenskab, forværret af alle tilfælde af grusomhed og vold. Denne datter, efter lange og forgæves forsøg på at flygte fra hvad hun så som en uophørlig besudelse af både krop og sjæl, lagde til sidst råd op sammen med sin stedmor og bror om at myrde deres fælles tyrann. Den unge pige der var drevet til denne frygtelige gerning ved en tilskyndelse, der overvandt dens gru, var åbenbart et meget mildt og elskværdigt væsen, en kvinde skabt til at pryde og blive beundret, og hvis natur således blev voldsomt modarbejdet af uundgåelige omstændigheder og anskuelser. Gerningen blev hurtigt opdaget og til trods for de mest indtrængende bønner til paven af de højeste personer i Rom, blev forbryderne henrettet. Den gamle mand havde gentagne gange i løbet af sit liv, for en pris af et hundrede tusinde kroner, købt tilgivelse af paven for kapitalforbrydelser af den mest enorme og ubeskrivelige slags; hans ofres død kan derfor næppe tilskrives kærlighed til retfærdigheden. Paven har, ud over ønsket om at vise strengt, sandsynligvis indset, at hvem der end dræbte grev Cenci, berøvede det hans skatkammer for en sikker og rigelig indtægtskilde.* Sådan en historie, hvis den bliver fortalt, så den præsenterer læseren for alle følelserne hos dem, der engang optrådte i den, deres håb og frygt, deres betroelser og bange anelser, deres forskellige interesser, lidenskaber og meninger, hvordan de virkede på og med hinanden, og dog alle sammensvor sig med et eneste frygteligt mål for øje, ville være som et lys til at tydeliggøre nogle af de mørkeste og mest skjulte grotter i menneskehjertet.

Ved min ankomst til Rom opdagede jeg, at historien om Cencierne var et emne, der ikke kunne nævnes i de italienske højere kredse uden at vække en dyb og åndeløs interesse; og at selskabet aldrig undlod at føle sig tiltrukket af at vise en romantisk medlidenhed med hendes lidte uret og lidenskabeligt at retfærdiggøre den rædselsfulde gerning, som hun, der i to århundreder havde været blandet med det tarvelige støv, var blevet drevet til. Alle rangklasser kendte historien i hovedtræk og deltog i den overvældende interesse, som den synes at have magien til at rejse i menneskehjertet. Jeg havde en kopi af Guidos billede af Beatrice,[†] som er bevaret i Colonnopaladset, og min tjener genkendte det øjeblikkeligt som et portræt af *La Cenci*.

* *Shelleys note*: Pavestyret traf tidligere i den grad ekstraordinære forholdsregler mod at offentliggøre kendsgerninger, der på så tragisk vis demonstrerer dets egen ondskab og svaghed, at adgangen til manuskriptet indtil for ganske nylig, har været forbundet med en del vanskeligheder.

[†] I dag mener man hverken, det er et billede af Beatrice Cenci eller malet af Guido Reni.

This national and universal interest which the story produces and has produced for two centuries and among all ranks of people in a great City, where the imagination is kept for ever active and awake, first suggested to me the conception of its fitness for a dramatic purpose. In fact it is a tragedy which has already received, from its capacity of awakening and sustaining the sympathy of men, approbation and success. Nothing remained as I imagined, but to clothe it to the apprehensions of my countrymen in such language and action as would bring it home to their hearts. The deepest and the sublimest tragic compositions, King Lear and the two plays in which the tale of Oedipus is told, were stories which already existed in tradition, as matters of popular belief and interest, before Shakespeare and Sophocles made them familiar to the sympathy of all succeeding generations of mankind.

This story of the Cenci is indeed eminently fearful and monstrous: anything like a dry exhibition of it on the stage would be insupportable. The person who would treat such a subject must increase the ideal, and diminish the actual horror of the events, so that the pleasure which arises from the poetry which exists in these tempestuous sufferings and crimes may mitigate the pain of the contemplation of the moral deformity from which they spring. There must also be nothing attempted to make the exhibition subservient to what is vulgarly termed a moral purpose. The highest moral purpose aimed at in the highest species of the drama, is the teaching the human heart, through its sympathies and antipathies, the knowledge of itself; in proportion to the possession of which knowledge, every human being is wise, just, sincere, tolerant and kind. If dogmas can do more, it is well: but a drama is no fit place for the enforcement of them. Undoubtedly, no person can be truly dishonoured by the act of another; and the fit return to make to the most enormous injuries is kindness and forbearance, and a resolution to convert the injurer from his dark passions by peace and love. Revenge, retaliation, atonement, are pernicious mistakes. If Beatrice had thought in this manner she would have been wiser and better; but she would never have been a tragic character: the few whom such an exhibition would have interested, could never have been sufficiently interested for a dramatic purpose, from the want of finding sympathy in their interest among the mass who surround them. It is in the restless and anatomizing casuistry with which men seek the justification of Beatrice, yet feel that she has done what needs justification; it is in the superstitious horror with which they contemplate alike her wrongs and their revenge, that the dramatic character of what she did and suffered, consists.

I have endeavoured as nearly as possible to represent the characters as

Denne nationale og almene interesse som historien afstedkommer og har afstedkommet i to århundreder og i alle rangklasser i en stor by, hvor fantasien altid er virksom og vågen, var det første, der fremkaldte forestillingen hos mig om dets egnethed i dramatisk øjemed. Faktisk er det en tragedie som allerede i kraft af dens evne til at vække og fastholde menneskenes medfølelse, har modtaget bifald og succes. For at få mine landsmænds til at forstå denne tragedie, var der kun tilbage, forestillede jeg mig, at iklæde den et sådant sprog og en sådan handling, at den ville nå deres hjerter. Den dybeste og mest sublime tragiske digtning, Kong Lear og de to skuespil hvor historien om Ødipus fortælles, var historier, der allerede eksisterede i traditionen som stof for folketro og interesse, før Shakespeare og Sofokles gjorde dem velkendte for alle menneskeheds efterfølgende generationers medfølelse.

Historien om Cencierne er i sandhed ganske særlig frygtelig og afskyelig; enhver tør fremstilling af den på scenen, uanset af hvilken art, ville være utålelig. Personen der ville behandle sådan et emne, må forøge idealet og formindske begivenhedernes faktiske rædsel, således at nydelsen, der er et resultat af den poesi, der findes i disse stormfulde lidelser og forbrydelser, mildner smerten, der opstår ved at tænke over, hvorfra disse moralske deformiteter udspringer. Der må heller ikke gøres noget forsøg på at lade fremstillingen tjene, hvad der almindeligvis kaldes et moralsk formål. Det højeste moralske formål, som der stiles efter i dramaets vigtigste episoder, er at lære menneskehjertet, gennem dets sympatier og antipatier, kundskab om det selv; thi ethvert menneske er vist, retfærdigt, oprigtigt, tolerant og venligt i samme forhold, som det besidder denne kundskab. Hvis dogmer kan gøre mere, er det godt, men et drama er ikke et passende sted at håndhæve dem. Utvivlsomt kan ingen person være virkelig vanæret ved andres handlinger; og den passende gengæld for de mest uhyrlige krænkelser er venlighed og overbærenhed og en beslutning om med fred og kærlighed at omvende krænkeren fra sine mørke lidenskaber. Hævn, gengæld, soning er skadelige misforståelser. Hvis Beatrice havde tænkt på denne måde, ville hun havde været visere og bedre; men hun ville aldrig have været en tragisk figur. De få som en sådan fremvisning ville have interesseret, kunne aldrig have været tilstrækkelig interesseret i en dramatisk udformning, på grund af den manglende sympati for deres interesse hos mængden, der omgav dem.* Det er i den hvileløse og dissekerende kasuistik,† med hvilken mennesker søger at retfærdiggøre Beatrice og dog føler, at hun har gjort noget, som behøver at retfærdiggøres; det er i den overtroiske rædsel, med hvilken de i samme grad betragter uretten, der er overgået hende, og hævnen af den, at den dramatiske beskaffenhed af hvad hun gjorde og led, består.

Jeg har bestræbt mig på så nøjagtigt som muligt at fremstille karaktererne,

* J. Magnussen oversætter: 'En dramatisk Behandling af hendes Historie vilde i saa Tilfælde kun have interesseret Faa, og disses Interesse vilde ikke finde nogen Sympathi hos den største Del af deres Omgivelser.' Fordi skuespillet da i populær forstand ikke ville have været dramatisk nok.

† Kasuistens analyse: ud fra overordnede moralregler søger man at løse et konkret problem af moralsk natur.

they probably were, and have sought to avoid the error of making them actuated by my own conceptions of right or wrong, false or true: thus under a thin veil converting names and actions of the sixteenth century into cold impersonations of my own mind. They are represented as Catholics, and as Catholics deeply tinged with religion. To a Protestant apprehension there will appear something unnatural in the earnest and perpetual sentiment of the relations between God and men which pervade the tragedy of the Cenci. It will especially be startled at the combination of an undoubting persuasion of the truth of the popular religion with a cool and determined perseverance in enormous guilt. But religion in Italy is not, as in Protestant countries, a cloak to be worn on particular days; or a passport which those who do not wish to be railed at carry with them to exhibit; or a gloomy passion for penetrating the impenetrable mysteries of our being, which terrifies its possessor at the darkness of the abyss to the brink of which it has conducted him. Religion coexists, as it were, in the mind of an Italian Catholic, with a faith in that of which all men have the most certain knowledge. It is interwoven with the whole fabric of life. It is adoration, faith, submission, penitence, blind admiration; not a rule for moral conduct. It has no necessary connection with any one virtue. The most atrocious villain may be rigidly devout, and without any shock to established faith, confess himself to be so. Religion pervades intensely the whole frame of society, and is according to the temper of the mind which it inhabits, a passion, a persuasion, an excuse, a refuge; never a check. Cenci himself built a chapel in the court of his Palace, and dedicated it to St. Thomas the Apostle, and established masses for the peace of his soul. Thus in the first scene of the fourth act Lucretia's design in exposing herself to the consequences of an expostulation with Cenci after having administered the opiate, was to induce him by a feigned tale to confess himself before death; this being esteemed by Catholics as essential to salvation; and she only relinquishes her purpose when she perceives that her perseverance would expose Beatrice to new outrages.

I have avoided with great care in writing this play the introduction of what is commonly called mere poetry, and I imagine there will scarcely be found a detached simile or a single isolated description, unless Beatrice's description of the chasm appointed for her father's murder should be judged to be of that nature.*

In a dramatic composition the imagery and the passion should interpenetrate one another, the former being reserved simply for the full development and illustration of the latter. Imagination is as the immortal God which should assume flesh for the redemption of mortal passion. It is thus that the most remote and the most familiar imagery may alike be fit for dramatic purposes when employed in the illustration of strong feeling, which raises what is low, and levels to the apprehension that which is lofty, casting over all the shadow of its own

* An idea in this speech was suggested by a most sublime passage in "El Purgatorio de San Patricio" of Calderon; the only plagiarism which I have intentionally committed in the whole piece.

som de sandsynligvis var og har søgt at undgå den fejl, at lade dem påvirkes af mine egne begreber om godt og ondt, sandt og falsk og således under et tyndt slør omdanne navne og handlinger fra det sekstende århundrede til kolde personifikationer af egen opfindelse. De er beskrevet som katolikker og som katolikker, der er stærkt farvet af religionen. For en protestantisk opfattelse vil der være noget unaturligt i den alvorlige og bestandige bevidsthed om forholdet mellem Gud og mennesket, der gennemstrømmer Cenciernes tragedie. Især kombinationen af en tvivlsfri overbevisning om sandheden af den folkelige religion og en skyldfølelse, der køligt og målbevidst udholdes, vil være overraskende. Men religionen i Italien er ikke, som i protestantiske lande, en kappe der skal bæres på bestemte dage; eller en medbragt passérseddel som de, der ikke ønsker, at man raser mod dem, viser frem; eller en dunkel lidenskab for at gennemtrænge vort livs uigennemtrængelige hemmeligheder, som fører dens ejer til kanten af afgrunden, hvis mørke forfærder ham. Hos en italiensk katolik sam eksisterer religionen, så at sige, med en tro på det, som alle mennesker har den mest sikre viden om. Den er vævet ind i hele tilværelsen. Den er tilbedelse, tro, underkastelse, bod, blind beundring; ikke en regel for moralsk adfærd. Der er ingen nødvendig forbindelse med nogen dyd overhovedet. Den mest grusomme slyngel kan være strengt gudfrygtig og uden at forarge den anerkendte tro, bekende sig som sådan. Religionen gennemstrømmer intenst hele samfundet, og er, i overensstemmelse med naturen af det sind den bebor, en lidenskab, en overbevisning, en undskyldning, en tilflugt; aldrig en hindring. Cenci selv byggede et kapel i gården i sit palads og tilegnede det til apostlen Thomas og holdt messer for sin sjæls frelse. I den første scene af tredje akt var det således Lucretias plan, ved at udsætte sig selv for konsekvenserne af at gå i rette med Cenci efter at have uddelt det opiumholdige lægemiddel, at få ham til ved en opdigtet historie at skrive før døden; dette bliver af en katolik regnet for afgørende for at blive frelst; og hun opgiver kun sin hensigt, da hun indser at hendes vedholdenhed vil udsætte Beatrice for nye voldshandlinger.

Jeg har omhyggeligt, ved udarbejdelsen af dette skuespil, undgået at introducere, hvad der almindeligvis kaldes rent digt, og jeg vil mene, at der næppe findes en løsreven sammenligning eller enkelt en isoleret beskrivelse, med mindre Beatrices beskrivelse af afgrunden bestemt til hendes fars mord skulle blive bedømt til at være af denne natur.*

I et dramatisk værk bør billedsprog og følelse gennemtrænge hinanden, idet det første simpelthen er reserveret til den fulde udvikling og belysning af den sidste. Fantasien er som den udødelige Gud, der måtte iføre sig kød for at forløse jordisk lidelse. Det er på denne måde, at både det mest fremmede og det mest velkendte billedsprog i samme grad kan være egnet til dramatiske formål, når det benyttes til belysning af stærke følelser; det løfter, hvad der er lavt og udjævner det, som er ophøjet til et forståeligt niveau, idet det kaster skyggen af sin

* *Shelleys note*: En idé i denne tale har sin oprindelse i en yderst sublim passage i Calderons *El Purgatorio de San Patricio*; det eneste plagiat som jeg med overlæg har begået i hele stykket.

greatness. In other respects, I have written more carelessly; that is, without an over-fastidious and learned choice of words. In this respect I entirely agree with those modern critics who assert that in order to move men to true sympathy we must use the familiar language of men, and that our great ancestors the ancient English poets are the writers, a study of whom might incite us to do that for our own age which they have done for theirs. But it must be the real language of men in general and not that of any particular class to whose society the writer happens to belong. So much for what I have attempted; I need not be assured that success is a very different matter; particularly for one whose attention has but newly been awakened to the study of dramatic literature.

I endeavoured whilst at Rome to observe such monuments of this story as might be accessible to a stranger. The portrait of Beatrice at the Colonna Palace is admirable as a work of art: it was taken by Guido during her confinement in prison. But it is most interesting as a just representation of one of the loveliest specimens of the workmanship of Nature. There is a fixed and pale composure upon the features: she seems sad and stricken down in spirit, yet the despair thus expressed is lightened by the patience of gentleness. Her head is bound with folds of white drapery from which the yellow strings of her golden hair escape, and fall about her neck. The moulding of her face is exquisitely delicate; the eyebrows are distinct and arched: the lips have that permanent meaning of imagination and sensibility which suffering has not repressed and which it seems as if death scarcely could extinguish. Her forehead is large and clear; her eyes, which we are told were remarkable for their vivacity, are swollen with weeping and lustreless, but beautifully tender and serene. In the whole mien there is a simplicity and dignity which, united with her exquisite loveliness and deep sorrow, are inexpressibly pathetic. Beatrice Cenci appears to have been one of those rare persons in whom energy and gentleness dwell together without destroying one another: her nature was simple and profound. The crimes and miseries in which she was an actor and a sufferer are as the mask and the mantle in which circumstances clothed her for her impersonation on the scene of the world.

The Cenci Palace is of great extent; and though in part modernized, there yet remains a vast and gloomy pile of feudal architecture in the same state as during the dreadful scenes which are the subject of this tragedy. The Palace is situated in an obscure corner of Rome, near the quarter of the Jews, and from the upper windows you see the immense ruins of Mount Palatine half hidden under their profuse overgrowth of trees. There is a court in one part of the Palace (perhaps that in which Cenci built the Chapel to St. Thomas), supported by granite columns and adorned with antique friezes of fine workmanship, and built up, according to the ancient Italian fashion, with balcony over balcony of open-work. One of the gates of the Palace formed of immense stones and leading through a passage, dark and lofty and opening into gloomy subterranean chambers, struck me particularly.

Of the Castle of Petrella, I could obtain no further information than that which is to be found in the manuscript.

egen storhed over det hele. I andre henseender har jeg skrevet mere skødesløst; det vil sige uden et overforfinet og lært valg af ord. I denne henseende er jeg helt enig med de moderne kritikere, som hævder, at for at bevæge mennesker til sand medfølelse må vi bruge det sprog, mennesker er fortrolige med; og at vore store forfædre, de gamle engelske digtere, er de forfattere, som et studium af kunne ansøre os til at gøre dét for vor tid, som de gjorde for deres. Men det må være almindelige menneskers virkelige sprog og ikke en speciel klasses, hvis samfund forfatteren tilfældigvis tilhører. Så meget om hvad jeg har forsøgt; jeg behøver ikke at blive forsikret om, at succes er en ganske anden sag, specielt for én hvis opmærksomhed først for nylig er blevet vækket til et studie af dramatisk litteratur.

Medens jeg var i Rom, forsøgte jeg at finde sådanne vidnesbyrd om denne historie, som er tilgængelige for fremmede. Portrættet af Beatrice i Colonnadaladset, der blev malet af Guido under hendes indespærring i fængslet, er beundringsværdigt som kunstværk. Men det er mest interessant som en nøjagtig fremstilling af et af de mest henrivende eksempler på naturens værker. Der ligger en stivnet og bleg ro over hendes træk, hun synes bedrøvet og nedslået, dog er den således udtrykte fortvivlelse lysnet af tålmodig blidhed. Omkring hendes hoved er der bundet folder af hvidt klæde, som hendes gyldne hårs gule snore breder sig ud under og falder rundt om hendes hals. Udformningen af hendes ansigt er udsøgt fin; øjenbrynene er tydelige og buede, læberne har den fantasiens og følsomhedens varige udtryksfuldhed, som lidelsen ikke har holdt nede, og som det synes døden knap nok ville kunne udslette. Hendes pande er bred og ren; hendes øjne, som vi har fået fortalt var bemærkelsesværdige for deres livlighed, er opsvulmede af gråd og glansløse, men vidunderligt ømme og klare. I hele udtrykket er der en enkelhed og værdighed, som forenet med hendes udsøgte dejlighed og dybe sorg, er uudsigeligt gribende. Beatrice Cenci synes at have været en af de sjældne personer, i hvem energi og mildhed lever sammen uden at ødelægge hinanden. Hendes natur var enkel og dyb. Forbrydelserne og elendighederne, hun var deltager og lidende i, er som masken og kappen, omstændighederne iklædte hende til hendes rolle på verdens scene.

Omfanget af Cencipaladset er betydeligt, og skønt det er delvist moderniseret, er det dog stadigvæk et vældigt og dystert bygningsværk i feudal arkitektur, i samme stand som det var under de skrækkelige scener, der er emnet for denne tragedie. Paladset er beliggende i et ubemærket hjørne af Rom, nær det jødiske kvarter, og fra de øverste vinduer ser man Palatinerhøjens umådelige ruiner, halvt skjulte under den alt for rigelige tilgroning af træer. Der er en gård i et afsnit af paladset (måske den i hvilken Cenci byggede kapellet til St. Thomas), som er understøttet af granitsøjler og smykket med antikke friser af prægtigt arbejde og bygget i gammel italienske stil med den ene balkon over den anden, alle udstyret med gitterrækværk. En af paladsets porte, der er dannet af enorme sten, og som fører gennem en mørk og højloftet passage og åbner sig ind i dunkle underjordiske kamre, gjorde især indtryk på mig.

Om borggen Petrella kunne jeg ikke fremskaffe yderligere oplysninger end dem, der findes i manuskriptet.

DRAMATIS PERSONAE.

COUNT FRANCESCO CENCI.	SAVELLA, <i>the pope's legate.</i>
GIACOMO, BERNARDO, <i>his sons.</i>	PRINCE COLONNA
BEATRICE, <i>his daughter.</i>	OLIMPIO, MARZIO, <i>assassins.</i>
CARDINAL CAMILLO.	ANDREA, <i>servant to Cenci</i>
ORSINO, <i>a prelate.</i>	Nobles, judges, guards, servants.

LUCRETIA, *wife of Cenci and step-mother of his children.*

The scene lies principally in Rome, but changes during the Fourth Act to Petrella, a castle among the Apulian Apennines.

Time. During the Pontificate of Clement VIII

ACT I

SCENE I

An apartment in the Cenci Palace.

Enter Count Cenci and Cardinal Camillo

Camillo. That matter of the murder is hushed up
 If you consent to yield his Holiness
 Your fief that lies beyond the Pincian gate. —
 It needed all my interest in the conclave
 To bend him to this point; he said that you
 Bought perilous impunity with your gold;
 That crimes like yours if once or twice compounded
 Enriched the Church, and respited from hell
 An erring soul which might repent and live: —
 But that the glory and the interest 10
 Of the high throne he fills, little consist
 With making it a daily mart of guilt
 As manifold and hideous as the deeds
 Which you scarce hide from men's revolted eyes.

Cenci. The third of my possessions — let it go!
 Ay, I once heard the nephew of the Pope
 Had sent his architect to view the ground,
 Meaning to build a villa on my vines
 The next time I compounded with his uncle:
 I little thought he should outwit me so! 20
 Henceforth no witness — not the lamp — shall see
 That which the vassal threatened to divulge

PERSONERNE

GREV FRANCESCO CENCI	SAVELLA, pavens legat
GIACOMO, BERNARD, hans sønner	PRINS COLONNA
BEATRICE, hans datter	OLIMPIO, MARZIO, mordere
CARDINAL CAMILLO	ANDREA, Cencis tjener
ORSINO, en prælat	Adelige, Dommere Vagter, Tjenere
LUCRETIA, Cencis hustru og hans børns stedmoder.	

Scenen foregår fortrinsvis i Rom, men skifter i løbet af fjerde akt til Petrella, en borg i de apulienske Appenniner.*

Tiden er under pave Clemens VIII's embedstid.

FØRSTE AKT

FØRSTE SCENE

Et værelse i Cencipaladset.

Grev Cenci og Camillo ind.

Camillo. Mordsagen bliver dysset ned,
hvis I indvilliger i at give hans Hellighed
Jeres len bagved Pincianaporten. —
Der var behov for al min indflydelse i rådet
for at få ham til at bøje sig på dette punkt: han sagde at I
købte farlig straffrihed med Jeres guld;
at forbrydelser som Jeres, hvis ordnet mindeligt en eller to gange,
berigede kirken og gav en vildfaren sjæl,
som kunne angre og leve videre, henstand for helvede, —
men at æren og interessen, som 10
den høje trone han beklæder har, kun stemmer ringe
overens med at gøre den til en daglig markedsplads for skyld,
så mangfoldig og hæslig som de gerninger
I næppe skjuler for menneskers oprørte blikke.
Cenci. Tredjedelen af mine ejendomme — lad gå!
Ja, jeg hørte engang, at pavens nevø
havde sendt sin arkitekt ud for at se på grunden,
da han havde til hensigt at bygge en villa på mine vinmarker,
næste gang jeg fik en mindelig ordning med hans onkel:
mindst af alt forestillede jeg mig, at han således skulle overløste mig! 20
Fra nu af skal ingen vidner — end ikke lampen — se det
som vasallen truede med at røbe,

* apulienske Appenniner: beliggende ved støvlehælen. — Clemens VIII var pave fra 1592-1605.

Whose throat is choked with dust for his reward.
 The deed he saw could not have rated higher
 Than his most worthless life: — it angers me!
 Respited me from Hell! So may the Devil
 Respite their souls from Heaven! No doubt Pope Clement,
 And his most charitable nephews, pray
 That the Apostle Peter and the Saints
 Will grant for their sake that I long enjoy 30
 Strength, wealth, and pride, and lust, and length of days
 Wherein to act the deeds which are the stewards
 Of their revenue. — But much yet remains
 To which they show no title.

Camillo. Oh, Count Cenci!
 So much that thou mightst honourably live
 And reconcile thyself with thine own heart
 And with thy God, and with the offended world.
 How hideously look deeds of lust and blood
 Through those snow white and venerable hairs! —
 Your children should be sitting round you now, 40
 But that you fear to read upon their looks
 The shame and misery you have written there.
 Where is your wife? Where is your gentle daughter?
 Methinks her sweet looks, which make all things else
 Beauteous and glad, might kill the fiend within you.
 Why is she barred from all society
 But her own strange and uncomplaining wrongs?
 Talk with me, Count — you know I mean you well.
 I stood beside your dark and fiery youth
 Watching its bold and bad career, as men 50
 Watch meteors, but it vanished not — I marked
 Your desperate and remorseless manhood; now
 Do I behold you in dishonoured age
 Charged with a thousand unrepented crimes.
 Yet I have ever hoped you would amend,
 And in that hope have saved your life three times.

Cenci. For which Aldobrandino owes you now
 My fief beyond the Pincian. — Cardinal,
 One thing, I pray you, recollect henceforth,
 And so we shall converse with less restraint. 60
 A man you knew spoke of my wife and daughter —
 He was accustomed to frequent my house;
 So the next day *his* wife and daughter came

og hvis hals er tilstoppet med støv som belønning.*
 Gerningen han så, kunne ikke være regnet for mere
 end hans yderst værdiløse liv. — Det gør mig vred:†
 henstand for helvede! — Sådan kan djæveln
 give deres sjæle henstand fra himlen. Uden tvivl beder
 pave Clemens og hans særdeles næstekærlige nevø til,
 at apostlen Peter og helgenerne
 for deres skyld vil tilstå, at jeg længe nyder 30
 styrke, rigdom og stolthed og begær og lange dage,
 hvori jeg kan udføre de handlinger, der er deres indtægters
 forvaltere. — Men meget bliver der dog tilbage,
 som de ikke har nogen adkomst til.

Camillo. Oh, Grev Cenci
 så meget at du kunne leve hæderfuldt
 og forlige dig med dit eget hjerte
 og med din Gud og med den krænkede verden.
 Hvor hæsligt handlinger af begær og blod ser ud
 gennem de snehvide og ærværdige hår! —
 Jeres børn kunne sidde omkring Jer nu, 40
 hvis det ikke var fordi I frygter at læse skammen
 og elendigheden I har skrevet der på deres ansigter.
 Hvor er Jeres hustru? Hvor er Jeres blide datter?
 Jeg tror hendes yndige udseende, som gør alle ting
 skønne og glade, kunne dræbe fjenden inden i Jer.
 Hvorfor er hun afskåret fra al selskab, bortset
 fra den sælsomme og ubeklagende uret hun lider?
 Tal til mig, Greve, — I ved at jeg mener Jer det vel.
 Jeg stod ved siden af Jeres mørke og fyrige ungdom
 og iagttog dens dristige og slette bane, ligesom mennesker 50
 iagttager meteorer, men den forsvandt ikke; jeg mærkede
 mig Jeres desperate og ubarmhjertige manddom; nu
 ser jeg Jer, i æreløs alderdom,
 behæftet med tusinder uangrede forbrydelser.
 Dog jeg har altid håbet, at I ville forbedre Jer,
 og har med det håb reddet Jeres liv tre gange.

Cenci. For hvilket Aldobrandino nu skylder dig‡
 mit len bagved Pinciana. — Kardinal,
 jeg be'r Jer, husk fra nu af dette ene,
 og så kan vi tale sammen med mindre tvang. 60
 En mand, I kender, talte om min hustru og datter;
 han var vant til hyppigt at besøge mit hus;
 næste dag kom så *hans* hustru og datter

* Mordet der omtales i første linje.

† 'Jeg kunne næppe være kommet til at betale mere for den forbrydelse han så, end jeg må betale for at have fået ham dræbt. Følgelig var mordet ikke umagen værd' (Locock).

‡ Aldobrandino: nevøen fra l. 16. Pavens familienavn var Aldobrandini (Longman 2).

And asked if I had seen him; and I smiled:
I think they never saw him any more.

Camillo. Thou execrable man, beware! —

Cenci. Of thee?

Nay, this is idle: — We should know each other.

As to my character for what men call crime

Seeing I please my senses as I list,

And vindicate that right with force or guile,

70

It is a public matter, and I care not

If I discuss it with you. I may speak

Alike to you and my own conscious heart —

For you give out that you have half reformed me,

Therefore strong vanity will keep you silent

If fear should not; both will, I do not doubt.

All men delight in sensual luxury,

All men enjoy revenge; and most exult

Over the tortures they can never feel —

Flattering their secret peace with others' pain.

80

But I delight in nothing else. I love

The sight of agony, and the sense of joy,

When this shall be another's, and that mine.

And I have no remorse and little fear,

Which are, I think, the checks of other men.

This mood has grown upon me, until now

Any design my captious fancy makes

The picture of its wish, and it forms none

But such as men like you would start to know,

Is as my natural food and rest debarred

90

Until it be accomplished.

Camillo. Art thou not

Most miserable?

Cenci. Why miserable? —

No. — I am what your theologians call

Hardened; — which they must be in impudence,

So to revile a man's peculiar taste.

True, I was happier than I am, while yet

Manhood remained to act the thing I thought;

While lust was sweeter than revenge; and now

Invention palls: — Ay, we must all grow old —

And but that there remains a deed to act

100

Whose horror might make sharp an appetite

Duller than mine — I'd do — I know not what.

When I was young I thought of nothing else

But pleasure; and I fed on honey sweets:

Men, by St. Thomas! cannot live like bees,

And I grew tired: — yet, till I killed a foe,

og spurgte, om jeg havde set ham; og jeg smilede:
jeg tror de aldrig så ham mere.

Camillo. Du afskyelige menneske, tag dig i agt! —

Cenci. For dig?

Nej, dette er formålsløst: — Vi burde kende hinanden.

Hvad angår min tilbøjelighed til det, mennesker kalder forbrydelse,

idet de ser jeg dyrker mine sanser, som jeg lyster,

og at jeg hævder denne ret med styrke og svig,

70

da er det en velkendt sag, og det er mig ligegyldigt,

om jeg diskuterer den med Jer. Jeg kan tale

til Jer som til mit eget bevidste hjerte;

thi I bedyrer, at I halvt har omvendt mig,

derfor vil stærk forfængelighed holde Jer tavs

hvis frygt ikke skulle; begge vil, derom tvivler jeg ikke.

Alle mennesker fryder sig ved sanselig overflod,

alle mennesker nyder hævn; og de fleste jubler

over de pinsler, de aldrig selv kan føle,

smigrende deres hemmelige fred med andres smerte.

80

Men jeg fryder mig ikke ved noget andet. Jeg elsker

synet af pine og følelsen af glæde,

når den første er en andens, og den anden er min.

Og jeg føler ingen samvittighedsnag og kun ringe frygt,

som er, tror jeg, hindringerne for andre mennesker.

Dette sind har fået mere og mere magt over mig, indtil nu

hvor enhver plan min underfundige fantasi fatter,

billedet af dens ønske, og den danner ingen

bortset fra sådanne, mennesker som Jer ville skælve ved at kende,

er som naturlig føde for mig og hviler indestænget,

90

indtil den kan gennemføres.

Camillo. Er du ikke

højest ulykkelig?

Cenci. Hvad, ulykkelig? —

Nej. — Jeg er det I teologer kalder

forhærdet; som de må være det i skamløshed,

ved således at forhåne en mands specielle smag.

Sandt nok, jeg var lykkeligere, end jeg er nu, mens

der var endnu manddom til at udføre det, jeg udtænkte;

da begær var sødere end hævn; og nu blegner

opfindsomheden, — ja, ingen undgår at blive gammel!

og kun hvis der endnu fandtes en handling at udføre,

100

hvis gru kunne skærpe en appetit,

sløvere end min — ville jeg . . . jeg ved ikke hvad.

Da jeg var yngre tænkte jeg ikke på andet

en nydelse; og jeg levede af honningslik.

Ved St. Thomas! mænd kan ikke leve som bierne,

og jeg blev træt; dog, før jeg dræbte en fjende

And heard his groans, and heard his children's groans,
 Knew I not what delight was else on earth,
 Which now delights me little. I the rather
 Look on such pangs as terror ill conceals, 110
 The dry fixed eyeball; the pale, quivering lip,
 Which tell me that the spirit weeps within
 Tears bitterer than the bloody sweat of Christ.
 I rarely kill the body, which preserves,
 Like a strong prison, the soul within my power,
 Wherein I feed it with the breath of fear
 For hourly pain.

Camillo. Hell's most abandoned fiend
 Did never, in the drunkenness of guilt,
 Speak to his heart as now you speak to me;
 I thank my God that I believe you not. 120

Enter Andrea.

Andrea. My Lord, a gentleman from Salamanca
 Would speak with you.

Cenci. Bid him attend me
 In the grand saloon. [Exit Andrea.]

Camillo. Farewell; and I will pray
 Almighty God that thy false, impious words
 Tempt not his spirit to abandon thee. [Exit Camillo.]

Cenci. The third of my possessions! I must use
 Close husbandry, or gold, the old man's sword,
 Falls from my withered hand. But yesterday
 There came an order from the Pope to make
 Fourfold provision for my cursèd sons; 130
 Whom I had sent from Rome to Salamanca,
 Hoping some accident might cut them off;
 And meaning if I could to starve them there.
 I pray thee, God, send some quick death upon them!
 Bernardo and my wife could not be worse
 If dead and damned: — then, as to Beatrice —
 (*Looking around him suspiciously*)
 I think they cannot hear me at that door;
 What if they should? And yet I need not speak
 Though the heart triumphs with itself in words.
 O, thou most silent air, that shalt not hear 140
 What now I think! Thou, pavement, which I tread
 Towards her chamber — let your echoes talk
 Of my imperious step scorning surprise,
 But not of my intent! — Andrea!

og hørte hans stønnen, og hørte hans børns stønnen,
 vidste jeg ikke hvilken fryd, der ellers var på jorden,
 nu fryder det mig kun lidt. Jeg betragter hellere
 sådanne smertekval, som rædsel kun dårligt skjuler, 110
 det tørre stivnede øjeæble; den blege bævende læbe
 som fortæller mig, at ånden inde i græder
 tårer bitrere end Kristus' blodige sved.
 Jeg dræber sjældent kroppen, der lig
 et stærkt fængsel, bevarer sjælen i min magt,
 hvori jeg nærer den med angst
 for hver times pine.

Camillo. Helvedes mest ryggesløse djævel
 talte aldrig, beruset af skyld,
 til sit hjerte, som I nu taler til mig;
 jeg takker min Gud, at jeg ikke tror Jer. 120

Andrea kommer ind.

Andrea. Mylord, en adelsmand fra Salamanca*
 vil tale med Jer.

Cenci. Bed ham vente på mig i
 den store salon. [Andrea ud.]

Camillo. Farvel; og jeg vil bede
 den almægtige Gud, at dine falske, ugudelige ord
 ikke frister hans ånd til at forlade dig. [Camillo ud.]

Cenci. Tredjedelen af mine ejendomme! Jeg må være
 påholdende i husholdningen, ellers vil guldet, den gamle
 mands sværd, falde ud af min visnede hånd. Men i går
 kom der en ordre fra paven om at skaffe
 firdobbelt underhold for mine forbandede sønner; 130
 som jeg sendte fra Rom til Salamanca,
 idet jeg håbede, at en eller anden ulykke kunne tage livet af dem;
 og i den agt at sulte dem der, hvis jeg kunne.
 Jeg beder dig Gud, forund dem en hurtig død!
 Hvis Bernado og min hustru var døde og fordømte,
 kunne de ikke være værre stillet: nu, hvad angår Beatrice —
 (*ser sig mistænksomt omkring*)
 jeg tror ikke, de kan høre mig gennem døren dér;
 hvad hvis de kunne? Og dog behøver jeg ikke tale,
 selvom hjertet triumferer med ord.

Oh, du mest tavse luft, som ikke skal høre 140
 hvad jeg nu tænker! Du stengulv, som jeg betræder
 på vej til hendes kammer, — lad dine ekkoer tale
 om mine myndige skridt, der foragter overraskelse,
 men ikke om min hensigt! — Andrea!

* Universitetsby i Spanien.

Enter Andrea

Andrea. My lord?

Cenci. Bid Beatrice attend me in her chamber
This evening: — no, at midnight and alone.

[*Exeunt.*]

SCENE II

A garden of the Cenci Palace. Enter Beatrice and Orsino, as in conversation.

Beatrice. Pervert not truth,
Orsino. You remember where we held
That conversation; — nay, we see the spot
Even from this cypress; — two long years are past
Since, on an April midnight, underneath
The moonlight ruins of Mount Palatine,
I did confess to you my secret mind.

Orsino. You said you loved me then.

Beatrice. You are a Priest.
Speak to me not of love.

Orsino. I may obtain
The dispensation of the Pope to marry. 10
Because I am a Priest do you believe
Your image, as the hunter some struck deer,
Follows me not whether I wake or sleep?

Beatrice. As I have said, speak to me not of love;
Had you a dispensation I have not;
Nor will I leave this home of misery
Whilst my poor Bernard, and that gentle lady
To whom I owe life, and these virtuous thoughts,
Must suffer what I still have strength to share. 20
Alas, Orsino! All the love that once
I felt for you, is turned to bitter pain.

Ours was a youthful contract, which you first
Broke, by assuming vows no Pope will loose.
And thus I love you still, but holily,
Even as a sister or a spirit might;
And so I swear a cold fidelity.
And it is well perhaps we shall not marry.
You have a sly, equivocating vein
That suits me not. — Ah, wretched that I am!
Where shall I turn? Even now you look on me 30
As you were not my friend, and as if you
Discovered that I thought so, with false smiles
Making my true suspicion seem your wrong.
Ah, no! forgive me; sorrow makes me seem

Andrea *ind*

Andrea. Mylord?

Cenci. Bed Beatrice vente på mig i sit kammer
i aften: — nej, ved midnat, og alene.

[*Begge ud.*]

ANDEN SCENE

En have i Cencipaladsets. Beatrice og Orsino kommer ind, som i samtale.

Beatrice. Fordrej ikke sandheden
Orsino. Du husker, hvor vi havde
den samtale; — nej, vi ser netop stedet
fra denne cypres; — to lange år er gået
siden jeg en aprilmidnat, neden for
Palatinerhøjens månebeskinnede ruiner,
betroede dig mine hemmeligste tanker.

Orsino. Du sagde dengang du elskede mig.

Beatrice. Du er præst,
tal ikke til mig om kærlighed.

Orsino. Jeg kan måske få
tilladelse af paven til at gifte mig.

10

Fordi jeg er præst, tror du da, at dit billede,
som jægeren en truffet hjort, ikke følger mig,
hvad enten jeg er vågen eller sover?

Beatrice. Som jeg har sagt, tal ikke til mig om kærlighed;
om du så havde tilladelse, har jeg ikke;
jeg vil heller ikke forlade dette elendighedens hjem
mens min stakkels Bernard og den blide dame,
som jeg skylder livet og disse dydige tanker,
må lide, hvad jeg stadig har styrke til at have del i.

Ak, Orsino! Al den kærlighed, jeg

20

engang følte for dig, er vendt til bitter smerte.
Vores var en ungdommelig pagt, som du først
brød ved at pålægge dig løfter, ingen pave vil løse.

Og således elsker jeg dig stadig, men helligt
ligesom en søster eller ånd kunne gøre det;
og derfor sværger jeg kold troskab.

Og det er måske godt, at vi ikke skal giftes.

Du har en snu, tvetydig åre

som ikke passer mig. — Åh, jeg ulykkelige!

hvorhen skal jeg vende mig? Netop nu ser du på mig,

30

som om du ikke var min ven, som om du
opdagede, at jeg tænkte sådan, og med falske smil får min
berettigede mistanke til at synes en uret, der er gjort dig.
Åh! nej, tilgiv mig; sorg får mig til at virke

Sternier than else my nature might have been;
 I have a weight of melancholy thoughts,
 And they forebode, — but what can they forebode
 Worse than I now endure?

Orsino. All will be well.
 Is the petition yet prepared? You know
 My zeal for all you wish, sweet Beatrice; 40
 Doubt not but I will use my utmost skill
 So that the Pope attend to your complaint.

Beatrice. Your zeal for all I wish; — Ah me, you are cold!
 Your utmost skill . . . speak but one word . . . (*aside*) Alas!
 Weak and deserted creature that I am,
 Here I stand bickering with my only friend! (*To Orsino*)
 This night my father gives a sumptuous feast,
 Orsino; he has heard some happy news
 From Salamanca, from my brothers there, 50
 And with this outward show of love he mocks
 His inward hate. 'Tis bold hypocrisy,
 For he would gladlier celebrate their deaths,
 Which I have heard him pray for on his knees:
 Great God! that such a father should be mine!
 But there is mighty preparation made,
 And all our kin, the Cenci, will be there,
 And all the chief nobility of Rome.
 And he has bidden me and my pale Mother
 Attire ourselves in festival array.
 Poor lady! She expects some happy change 60
 In his dark spirit from this act; I none.
 At supper I will give you the petition:
 Till when — farewell.

Orsino. Farewell. [*Exit Beatrice.*]

I know the Pope
 Will ne'er absolve me from my priestly vow
 But by absolving me from the revenue
 Of many a wealthy see; and, Beatrice,
 I think to win thee at an easier rate.
 Nor shall he read her eloquent petition:
 He might bestow her on some poor relation
 Of his sixth cousin, as he did her sister, 70
 And I should be debarred from all access.
 Then as to what she suffers from her father,
 In all this there is much exaggeration: —
 Old men are testy and will have their way;
 A man may stab his enemy, or his vassal,
 And live a free life as to wine or women,
 And with a peevish temper may return

strengere, end min natur ellers kunne have været;
 jeg har en byrde af tungsindige tanker,
 og de varsler, — men hvad kan de varsle
 værre, end det jeg udholder?

Orsino. Alt vil blive godt.
 Er bønskriftet udfærdiget? Du kender
 min ildhu, for alt det du ønsker, kære Beatrice; 40
 tvivl ikke på, at jeg vil bruge al min færdighed,
 så paven vil lytte til din klage.

Beatrice. Din ildhu, for alt det jeg ønsker; — Åh nej, du er kold!
 Al din færdighed . . . sig blot et ord . . . (*afsides*) Ak!
 svage og forladte skabning som jeg er,
 her står jeg og mundhugges med min eneste ven! (*til Orsino*)
 I aften holder min far en kostbar fest,
 Orsino; han har hørt glade nyheder
 fra Salamanca, fra mine brødre der,
 og med dette ydre skin af kærlighed, spotter han 50
 sit indre had. Det er dristigt hykleri,
 for han ville med større glæde fejre deres død,
 som jeg har hørt ham bede om på sine knæ.
 Store Gud! at sådan en far skulle være min!
 men der er gjort mægtige forberedelser,
 og hele vor slægt, Cencierne, vil være der,
 og hele Roms øverste adel.
 Og han har budt mig og min blege mor
 klæde os i festtøj.
 Stakkels frue! Hun forventer en lykkelig forandring 60
 i hans mørke ånd af denne handling; jeg ingen.
 ved aftensmaden vil jeg give dig bønskriftet:
 indtal da — farvel.

Orsino. Farvel. [Beatrice *ud.*

Jeg ved at paven
 aldrig vil løse mig fra mit præsteløfte
 uden også at løse mig fra indtægten
 fra mange rige bispesæder; og Beatrice,
 jeg har tænkt mig at vinde dig for en mindre pris.
 Han skal heller ikke læse hendes udtryksfulde bønskrift,
 han kunne anbringe hende hos en fattig slægtning
 af hans sjette nevø, som han gjorde med hendes søster, 70
 og jeg ville være afskåret fra al adgang.
 Nu, hvad angår det, hun må lide af sin far,
 i alt dette er der megen overdrivelse: —
 Gamle mænd er pirrelige og vil have deres vilje;
 en mand kan dræbe sin fjende eller sin vasal
 og leve et frit liv med hensyn til vin og kvinder,
 og kan i et gnavent humør vende tilbage

To a dull home, and rate his wife and children;
 Daughters and wives call this foul tyranny.
 I shall be well content if on my conscience 80
 There rest no heavier sin than what they suffer
 From the devices of my love — a net
 From which he shall escape not. Yet I fear
 Her subtle mind, her awe-inspiring gaze,
 Whose beams anatomize me nerve by nerve
 And lay me bare, and make me blush to see
 My hidden thoughts. — Ah, no! A friendless girl
 Who clings to me, as to her only hope: —
 I were a fool, not less than if a panther
 Were panic-stricken by the antelope's eye, 90
 If she escape me. [Exit.

SCENE III

A magnificent hall in the Cenci Palace. A banquet. Enter Cenci, Lucretia, Beatrice, Orsino, Camillo, Nobles.

Cenci. Welcome, my friends and kinsmen; welcome ye,
 Princes and Cardinals, pillars of the church,
 Whose presence honours our festivity.
 I have too long lived like an anchorite,
 And in my absence from your merry meetings
 An evil word is gone abroad of me;
 But I do hope that you, my noble friends,
 When you have shared the entertainment here,
 And heard the pious cause for which 'tis given,
 And we have pledged a health or two together, 10
 Will think me flesh and blood as well as you;
 Sinful indeed, for Adam made all so,
 But tender-hearted, meek and pitiful.

First guest. In truth, my Lord, you seem too light of heart,
 Too sprightly and companionable a man,
 To act the deeds that rumour pins on you. (*To his companion*)
 I never saw such blithe and open cheer
 In any eye!

Second guest. Some most desired event,
 In which we all demand a common joy,
 Has brought us hither; let us hear it, Count. 20

Cenci. It is indeed a most desired event.
 If when a parent from a parent's heart
 Lifts from this earth to the great Father of all
 A prayer, both when he lays him down to sleep,

til et kedeligt hjem og gennemhegle kone og børn;
 døtre og hustruer kalder dette skændigt tyranni.
 Jeg skal være godt tilfreds, hvis der ikke vil hvile
 nogen tungere synd, end hvad *de* lider, 80
 på min samvittighed ved mine kærlighedsplaner, — et net
 hun ikke skal undslippe fra. Dog jeg frygter
 hendes skarpsindige hjerne, hendes ærefrygtindgydende stirren,
 hvis stråler dissekerer mig nerve for nerve
 og blotlægger mig, og får mig til at rødme ved at
 se mine egne skjulte tanker. — Åh, nej! En venneløs pige
 der klynger sig til mig som til sit eneste håb: —
 jeg ville være en nar, ikke mindre end hvis en panter
 blev panikslagen af en antilopes blik, 90
 hvis hun slipper fra mig. [Ud.]

TREDJE SCENE

En storslået hal i Cencipaladset. En banket. Cenci, Lucretia, Beatrice, Orsino, Camillo og Adelige kommer ind.

Cenci. Velkommen, mine venner og slægtninge,
 velkommen I prinser og kardinaler, kirkens støtter,
 hvis tilstedeværelse hædrer vor fest.
 Jeg har for længe levet som en eneboer,
 og i mit fravær fra Jeres lystige selskaber
 er onde ord udspreedt om mig;
 men jeg håber at I, mine ædle venner,
 når I har taget del i underholdningen her,
 og hørt den fromme anledning for hvilken den er givet,
 og vi sammen har udbragt en skål eller to på vort helbred, 10
 vil anse mig for at være af kød og blod så vel som I;
 syndefuld ganske vist, for Adam gjorde alle sådan,
 men hjertensgod, ydmyg og medlidende.

Første gæst. I sandhed, min Herre, I synes for let
 om hjertet, for livlig og selskabelig en mand
 til at have gjort de gerninger, som røgtet hæfter på Jer. (*Til sin ledsager*)
 Jeg så aldrig så ubekymret og åbenlys munterhed
 i noget øje!

Anden gæst. En eller anden højst ønsket tildragelse,
 som vi alle kræver at få del i glæden ved,
 har bragt os herhen; lad os høre det, Greve. 20

Cenci. Det er visselig en højst ønsket tildragelse.
 Hvis en forælder fra en forælders hjerte,
 både når han lægger sig for at sove,
 og når han rejser sig op efter at have drømt derom,

And when he rises up from dreaming it;
 One supplication, one desire, one hope,
 That he would grant a wish for his two sons,
 Even all that he demands in their regard —
 And suddenly beyond his dearest hope
 It is accomplished, he should then rejoice, 30
 And call his friends and kinsmen to a feast,
 And task their love to grace his merriment —
 Then honour me thus far — for I am he.

Beatrice (To Lucretia). Great God! How horrible! some dreadful ill
 Must have befallen my brothers.

Lucretia. Fear not, child,
 He speaks too frankly.

Beatrice. Ah! My blood runs cold.
 I fear that wicked laughter round his eye,
 Which wrinkles up the skin even to the hair.

Cenci. Here are the letters brought from Salamanca;
 Beatrice, read them to your mother. — God! 40
 I thank thee! In one night didst thou perform,
 By ways inscrutable, the thing I sought.
 My disobedient and rebellious sons
 Are dead! — Why, dead! — What means this change of cheer?
 You hear me not, I tell you they are dead;
 And they will need no food or raiment more:
 The tapers that did light them the dark way
 Are their last cost. The Pope, I think, will not
 Expect I should maintain them in their coffins.
 Rejoice with me — my heart is wondrous glad. 50

[*Lucretia sinks, half fainting; Beatrice supports her.*]

Beatrice. It is not true! — Dear Lady, pray look up.
 Had it been true, there is a God in Heaven,
 He would not live to boast of such a boon.
 Unnatural man, thou knowest that it is false.

Cenci. Ay, as the word of God; whom here I call
 To witness that I speak the sober truth; —
 And whose most favouring Providence was shown
 Even in the manner of their deaths. For Rocco
 Was kneeling at the mass, with sixteen others,
 When the church fell and crushed him to a mummy, 60
 The rest escaped unhurt. Cristofano
 Was stabbed in error by a jealous man,
 Whilst she he loved was sleeping with his rival;
 All in the self-same hour of the same night;
 Which shows that Heaven has special care of me.

sender en bøn fra denne jord op til den store far til alt;
 en eneste anrøbe, en eneste længsel, et eneste håb,
 at han ville indrømme ham et ønske for sine to sønner,
 netop alt som han kræver med hensyn til dem —
 og det så pludseligt hinsides hans inderligste håb, 30
 bliver opfyldt, da burde han fryde sig
 og indbyde sine venner og slægtninge til fest
 og pålægge deres kærlighed at hædre hans lykke,
 så vis mig nu den ære — for jeg er ham.

Beatrice (til Lucretia). Store Gud! hvor skrækkeligt! En eller anden
 forfærdelig ulykke må have ramt mine brødre.

Lucretia. Vær ikke bange, barn,
 han taler for åbenhjertigt.

Beatrice. Åh, blodet fryser i mine årer.
 Jeg er bange for den onde latter omkring hans øjne,
 som rynker huden helt op til håret.

Cenci. Her er brevene fra Salamanca;
 Beatrice, læs dem for din mor. — Gud!
 jeg takker dig! På en nat har du udført 40
 af uudgrundelige veje, det jeg længtes efter.
 Mine ulydige og oprørske sønner
 er døde! — Jah! døde! — Hvad betyder dette stemningsskift?
 Hører I mig ikke, — jeg siger Jer, de er døde;
 og de vil ikke mere behøve føde og klæder.
 Kerterne der oplyste den mørke vej for dem,
 var min sidste udgift, jeg tror ikke at paven forventer
 jeg skal sørge for dem i deres kister.*

Fryd Jer med mig — mit hjerte er fuld af vidunderlig glæde. 50

[*Lucretia synker sammen, halvt sanseløs, Beatrice støtter hende.*

Beatrice. Det er ikke sandt! — Kære frue, jeg beder Jer se op.
 Der er en Gud i himlen, havde det været sandt,
 ville han ikke kunne prale af en sådan gave og stadig være i live.
 Unaturlige mand, du ved det er usandt.

Cenci. Ja, som Guds ord; hvem jeg her kalder
 til vidne på, at jeg taler den ædruelige sandhed; —
 og hvis mest begunstigende forsyn blev vist
 netop i den måde de døde på. For Ricco
 knælede under messen med seksten andre,
 da kirken styrtede sammen og knuste ham til en grødet masse, 60
 resten undslap uskadte. Cristofano
 blev dolket ved en fejltagelse af en skinsyg mand,
 medens hende, han elskede, sov med hans rival;
 alt i den selv samme time i den samme nat;
 hvilket viser, at himlen omfatter mig med en særlig omsorg.

* Han nægtede at betale begravelsesomkostningerne.

I beg those friends who love me, that they mark
 The day a feast upon their calendars.
 It was the twenty-seventh of December:
 Ay, read the letters if you doubt my oath.

[*The assembly appears confused; several of the guests rise.*]

First guest. Oh, horrible! I will depart.

Second guest. And I.

Third guest. No, stay!

I do believe it is some jest; though faith! 70
 'Tis mocking us somewhat too solemnly.
 I think his son has married the Infanta,
 Or found a mine of gold in El Dorado.
 'Tis but to season some such news; stay, stay!
 I see 'tis only raillery by his smile.

Cenci (filling a bowl of wine, and lifting it up).

Oh, thou bright wine whose purple splendour leaps
 And bubbles gaily in this golden bowl
 Under the lamplight, as my spirits do,
 To hear the death of my accursèd sons! 80
 Could I believe thou wert their mingled blood,
 Then would I taste thee like a sacrament,
 And pledge with thee the mighty Devil in Hell,
 Who, if a father's curses, as men say,
 Climb with swift wings after their children's souls,
 And drag them from the very throne of Heaven,
 Now triumphs in my triumph! — But thou art
 Superfluous; I have drunken deep of joy,
 And I will taste no other wine to-night.
 Here, Andrea! Bear the bowl around.

A guest (rising) Thou wretch! 90

Will none among this noble company
 Check the abandoned villain?

Camillo. For God's sake,

Let me dismiss the guests! You are insane,
 Some ill will come of this.

Second guest. Seize, silence him!

First guest. I will!

Second guest. And I!

Cenci (addressing those who rise with a threatening gesture).

Who moves? Who speaks?

(*turning to the company*). 'tis nothing,
 Enjoy yourselves. — Beware! For my revenge
 Is as the sealed commission of a king

Jeg beder de venner, som elsker mig, om at afmærke dagen som en festdag på deres kalender.

Det var den syvogtyvende december:

Ja, læs brevene hvis I tvivler på min ed.

[Forsamlingen virker forvirret; adskillige gæster rejser sig.]

Første gæst. Åh, skrækkeligt! Jeg går.

Anden gæst.

Også jeg.

Tredje gæst.

Nej, bliv!

70

Jeg er overbevist om, at det er en eller anden spøg; skønt min tro! det er at gøre sig lystig over os på en lidt for alvorlig måde.

Jeg tror hans søn har giftet sig med Infanta*

eller fundet en guldmine i El Dorado;

det er kun for at krydre nogle nyheder af den art; bliv, bliv!

Jeg ser på hans smil, at det kun er drillerier.

Cenci (idet han fylder en pokal med vin, og løfter den i vejret).

Åh, du strålende vin hvis purpurfarvede pragt springer

og bobler lystigt i denne gyldne pokal

under lampelyset, ligesom mit humør gør

ved at høre om mine forbandede sønners død!

80

Kunne jeg tro, du var deres blandede blod,

så ville jeg drikke dig som et sakramente og sammen

med dig udbringe en skål for den mægtige djævel i helvede,

som – hvis en fars forbandelser, som man siger,

stiger op på hurtige vinger efter deres børns sjæle,

og trækker dem væk fra selve himlens trone –

nu triumferer med min triumf! – Men du er

overflødig; jeg har drukket dybt af glæden

og jeg vil ingen anden vin nyde i aften.

Her, Andrea! Lad pokalen gå rundt.

En gæst (rejsende sig).

Din usling!

90

Vil ingen i dette ædle selskab

standse denne skamløse slyngel?

Camillo.

For Guds skyld

lad mig sende gæsterne bort. I er vanvittig,

noget ondt vil komme af dette.

Anden gæst.

Grib ham, gør ham tavs.

Første gæst. Jeg vil gøre det!

Tredje gæst.

Og jeg!

Cenci (idet han henvender sig med truende holdning til dem, der rejser sig.)

Hvem rører sig, hvem taler?

(idet han vender sig mod selskabet).

Det er intet,

mor Jer. – Tag Jer i agt! For min hævn†

er som en konges forseglede bemyndigelse,

* Datter af Spaniens konge.

† Tag Jer i agt: Cenci henvender sig igen til dem, der har rejst sig.

That kills, and none dare name the murderer.

[The banquet is broken up; several of the guests are departing.]

Beatrice. I do entreat you, go not, noble guests;
What, although tyranny and impious hate 100

Stand sheltered by a father's hoary hair?

What if 'tis he who clothed us in these limbs

Who tortures them, and triumphs? What, if we,

The desolate and the dead, were his own flesh,

His children and his wife, whom he is bound

To love and shelter? Shall we therefore find

No refuge in this merciless wide world?

O think what deep wrongs must have blotted out

First love, then reverence in a child's prone mind,

Till it thus vanquish shame and fear! O think! 110

I have borne much, and kissed the sacred hand

Which crushed us to the earth, and thought its stroke

Was perhaps some paternal chastisement!

Have excused much, doubted; and when no doubt

Remained, have sought by patience, love, and tears

To soften him, and when this could not be

I have knelt down through the long sleepless nights

And lifted up to God, the Father of all,

Passionate prayers: and when these were not heard

I have still borne — until I meet you here, 120

Princes and kinsmen, at this hideous feast

Given at my brothers' deaths. Two yet remain,

His wife remains and I, whom if ye save not,

Ye may soon share such merriment again

As fathers make over their children's graves.

O Prince Colonna, thou art our near kinsman,

Cardinal, thou art the Pope's chamberlain,

Camillo, thou art chief justiciary,

Take us away!

Cenci (He has been conversing with Camillo during the first part of Beatrice's speech; he hears the conclusion, and now advances).

I hope my good friends here

Will think of their own daughters — or perhaps 130

Of their own throats — before they lend an ear

To this wild girl.

Beatrice (not noting the words of Cenci).

Dare no one look on me?

None answer? Can one tyrant overbear

The sense of many best and wisest men?

Or is it that I sue not in some form

der dræber, og ingen vover at nævne morderne.

[Banketten opløses; adskillige af gæsterne tager af sted.

Beatrice. Jeg bønfalder Jer, gå ikke ædle gæster;
hvad gør det om tyranni og ugudeligt had 100
står skærmet af en fars grånede hår?

Hvad om det er ham, der klæder os i disse lemmer,
som piner dem og triumferer? Hvad så om vi,
de forladte og døde, var hans eget kød,
hans børn og hans hustru, hvem han er forpligtiget
til at elske og beskytte? Skal vi derfor ikke kunne
finde ly i denne store nådesløse verden?
Oh, tænk hvilken dyb uret det må have været, der først
udslettede kærlighed, dernæst ærbødighed i et barns rede sind,
før den således betvinges af skam og frygt! Oh, tænk!* 110

jeg har båret meget og kysset den hellige hånd,
som slår os knusende til jorden, og tænkt, at slaget
måske var en eller anden faderlig tugtelse!
Har undskyldt meget, tvivlet; og når ingen tvivl
blev tilbage, har søgt med tålmodighed, kærlighed og tårer
at formilde ham, og når dette ikke lykkedes,
har jeg knælet ned i de lange søvnløse nætter
og opløftet inderlige bønner til Gud,
faderen til alt: og nå disse ikke blev hørt
har jeg stadig udholdt det; — indtil jeg mødte Jer her, 120
Prinser og slægtninge, ved denne hæslige fest
givet ved mine brødrers død. To er endnu tilbage,
hans hustru er tilbage og jeg, som I må redde,
hvis I ikke snart igen vil deltage i sådan munterhed,
som fædre udfolder over deres børns grave.
Oh! Prins Colonna, I er vor nære slægtning,†
Kardinal, I er pavens kammertjener,
Camillo, I er rettens øverste dommer,
tag os bort herfra!

Cenci. *(Han har talt med Camillo under den først del af Beatrices tale; han hører slutningen, og træder nu frem).*

Jeg håber mine gode venner her
vil tænke på deres egne døtre — eller måske 130
på deres egne struber — før de lytter
til dette forrykte pigebarn.

Beatrice *(da hun ikke lægger mærke til Cencis ord).*

Vover ingen at se på mig?

Ingen svarer? Kan en tyrann kue dømmekraften
hos så mange af de bedste og forstandigste mænd?
Eller er det fordi, jeg ikke sagsøger på den

* 'den': kærligheden.

† Colonna'erne var en berømt romersk adelsfamilie.

Of scrupulous law, that ye deny my suit?
 O God! That I were buried with my brothers!
 And that the flowers of this departed spring
 Were fading on my grave! And that my father
 Were celebrating now one feast for all! 140

Camillo. A bitter wish for one so young and gentle.
 Can we do nothing?

Colonna. Nothing that I see.
 Count Cenci were a dangerous enemy:
 Yet I would second any one.

A Cardinal. And I.

Cenci. Retire to your chamber, insolent girl!

Beatrice. Retire thou, impious man! Ay, hide thyself
 Where never eye can look upon thee more!
 Wouldst thou have honour and obedience
 Who art a torturer? Father, never dream, 150
 But ill must come of ill. — Frown not on me!
 Haste, hide thyself, lest with avenging looks
 My brothers' ghosts should hunt thee from thy seat!
 Cover thy face from every living eye,
 And start if thou but hear a human step:
 Seek out some dark and silent corner, there,
 Bow thy white head before offended God,
 And we will kneel around, and fervently
 Pray that he pity both ourselves and thee.

Cenci. My friends, I do lament this insane girl 160
 Has spoilt the mirth of our festivity.
 Good night, farewell; I will not make you longer
 Spectators of our dull domestic quarrels.

Another time. — *[Exeunt all but Cenci and Beatrice.]*

My brain is swimming round;
 Give me a bowl of wine! *(To Beatrice).*
 Thou painted viper!
 Beast that thou art! Fair and yet terrible!
 I know a charm shall make thee meek and tame,
 Now get thee from my sight! *[Exit Beatrice.]*

Here, Andrea,
 Fill up this goblet with Greek wine. I said
 I would not drink this evening; but I must; 170
 For, strange to say, I feel my spirits fail
 With thinking what I have decreed to do. — *(Drinking the wine).*
 Be thou the resolution of quick youth
 Within my veins, and manhood's purpose stern,
 And age's firm, cold, subtle villainy;
 As if thou wert indeed my children's blood

rette lovformelige vis, at I nægter mig en retssag?
 Åh, Gud! Gid I var begravet sammen med mine brødre!
 og at dette bortgangne forårs blomster
 falmede på min grav! Og at min far
 nu fejrede én fest for alle! 140

Camillo. Et bittert ønske for en så ung og mild:
 Kan vi ikke gøre noget?

Colonna. Intet jeg kan se.
 Grev Cenci ville være en farlig fjende:
 dog jeg vil støtte enhver.

En Kardinal. Også jeg.

Cenci. Uforskammede pigebarn! gå til dit kammer!

Beatrice. Gå du selv ugudelige mand! Ja, skjul dig,
 hvor intet øje kan se dig mere!
 Vil du have hæder og lydighed,
 du, som er en martrer? Far, tro aldrig andet,
 skønt du måske kan kue dette selskab, 150
 end at ondt må komme af ondt. — Se ikke vredt på mig!
 skynd dig, skjul dig, for at ikke mine brødres genfærd
 med hævnende blikke skal jage dig fra dit sæde!
 dæk dit ansigt for ethvert levende øje,
 og far sammen blot du hører et menneskeskridt,
 find et mørkt og stille hjørne,
 bøj dér dit hvide hoved foran den krænkede Gud,
 og vi vil knæle rundt om og glødende ønske,
 at han ynkes både over os og dig.

Cenci. Mine venner, jeg beklager virkelig, at dette vanvittige 160
 pigebarn har ødelagt vor muntre fest.

God nat, farvel; jeg vil ikke længere gøre Jer til
 tilskuere til vort kedelige huslige skænderi.

En anden gang. — [*Alle ud undtagen Cenci og Beatrice.*]

Det kører rundt i mit hoved;

Giv mig en pokal vin! (*til Beatrice*)

Du malede hugorm

et dyr er du, smuk og dog frygtelig!
 jeg kender et tryllemiddel, der vil gøre dig myg og tam,
 nu bort fra mine øjne! [Beatrice ud.]

Her, Andrea,

fyld dette bæger med græsk vin. Jeg sagde
 jeg ikke ville drikke i aften; men jeg må; 170

for underligt nok føler jeg mit humør dale,
 når jeg tænker på, hvad jeg har bestemt mig til at gøre. — (*Drikker vinen*).

Vær du den kvikke ungdoms rådsnarhed
 i mine årer og manddommens strenge målbevidsthed
 og alderdommens hårde, kolde og spidsfindige skurkagtighed;
 som om du sandelig var mine børns blod,

Which I did thirst to drink! The charm works well;
It must be done; it shall be done, I swear!

[*Exit.*]

ACT II

SCENE I

An apartment in the Cenci Palace. Enter Lucretia and Beatrice.

Lucretia. Weep not, my gentle boy; he struck but me
Who have borne deeper wrongs. In truth, if he
Had killed me, he had done a kinder deed.
O God Almighty, do Thou look upon us,
We have no other friend but only Thee!
Yet weep not; though I love you as my own,
I am not your true mother.

Bernardo. Oh, more, more,
Than ever mother was to any child,
That have you been to me! Had he not been
My father, do you think that I should weep!

10

Lucretia. Alas! Poor boy, what else couldst thou have done?

Enter Beatrice

Beatrice (in a hurried voice). Did he pass this way? Have
you seen him, brother?
Ah, no! that is his step upon the stairs;
'Tis nearer now; his hand is on the door;
Mother, if I to thee have ever been
A duteous child, now save me! Thou, great God,
Whose image upon earth a father is,
Dost thou indeed abandon me? He comes;
The door is opening now; I see his face;
He frowns on others, but he smiles on me,
Even as he did after the feast last night.

20

Enter a servant

Almighty God, how merciful Thou art!
'Tis but Orsino's servant. — Well, what news?

Servant. My master bids me say, the Holy Father
Has sent back your petition thus unopened. (*Giving a paper*).
And he demands at what hour 'twere secure
To visit you again?

Lucretia. At the Ave Mary.

som jeg tørstede efter at drikke! Tryllemidlet virker godt;
det må gøres; jeg sværger, det vil blive gjort!

[Ud

ANDEN AKT

FØRSTE SCENE

Et værelse i Cencipaladset. Lucretia og Bernado kommer ind.

Lucretia. Græd ikke, min blide dreng; han ramte kun mig
som har båret dybere uret. I sandhed, hvis han
havde dræbt mig, havde han gjort en venligere gerning.
Åh, Almægtige Gud, se du på os,
vi har ingen anden ven, kun dig!
Dog græd ikke, skønt jeg elsker dig som min egen,
er jeg ikke din rigtige mor.

Bernardo. Åh, mere, mere
end en mor nogensinde var for noget barn,
det har I har været for mig! Havde han ikke været
min far, tror I så jeg ville græde?

10

Lucretia. Ak! Stakkels dreng, hvad andet kunne du have gjort?

Beatrice kommer ind.

Beatrice (taler hurtigt). Gik han her forbi? Har
du set ham, bror?

Åh! nej, det er hans trin på trapperne;
de er nærmere nu; hans hånd er på håndtaget;
mor, hvis jeg nogensinde har været dig
et lydigt barn, så red mig nu! Du, store Gud,
hvis billede en far er på jorden,
forlader du mig virkelig? Han kommer;
nu åbner døren sig; jeg ser han ansigt;
han skuler til de andre, men mig smiler han til,
ligesom han gjorde efter festen sidste nat.

20

En tjener kommer ind.

Almægtige Gud, hvor barmhjertig du er!
Det er kun Orsinos tjener. — Nu, hvad nyt?

Tjeneren. Min herre beder mig sige, at den Hellige Fader
har sendt Jeres bønsskrift tilbage uåbnet (*han afleverer et skrift*).
Og han spørger om på hvilket tidspunkt, det vil være sikkert
at besøge Jer igen?

Lucretia. Ved Ave Maria.*

[Tjeneren ud.

* I visse katolske lande timen ved solnedgang.

So, daughter, our last hope has failed. Ah me!
 How pale you look; you tremble, and you stand
 Wrapped in some fixed and fearful meditation, 30
 As if one thought were over strong for you:
 Your eyes have a chill glare; O, dearest child!
 Are you gone mad? If not, pray speak to me.

Beatrice. You see I am not mad: I speak to you.

Lucretia. You talked of something that your father did
 After that dreadful feast? Could it be worse
 Than when he smiled, and cried, 'My sons are dead!'
 And every one looked in his neighbour's face
 To see if others were as white as he?
 At the first word he spoke I felt the blood 40
 Rush to my heart, and fell into a trance;
 And when it passed I sat all weak and wild;
 Whilst you alone stood up, and with strong words
 Checked his unnatural pride; and I could see
 The devil was rebuked that lives in him.
 Until this hour thus you have ever stood
 Between us and your father's moody wrath
 Like a protecting presence; your firm mind
 Has been our only refuge and defence:
 What can have thus subdued it? What can now 50
 Have given you that cold melancholy look,
 Succeeding to your unaccustomed fear?

Beatrice. What is it that you say? I was just thinking
 'Twere better not to struggle any more.
 Men, like my father, have been dark and bloody,
 Yet never — Oh! Before worse comes of it
 'Twere wise to die: it ends in that at last.

Lucretia. Oh, talk not so, dear child! Tell me at once
 What did your father do or say to you?
 He stayed not after that accursèd feast 60
 One moment in your chamber. — Speak to me.

Bernardo. Oh, sister, sister, prithee, speak to us!

Beatrice (*speaking very slowly with a forced calmness*).
 It was one word, Mother, one little word;
 One look, one smile. (*Wildly*). Oh! He has trampled me
 Under his feet, and made the blood stream down
 My pallid cheeks. And he has given us all
 Ditch-water, and the fever-stricken flesh
 Of buffaloes, and bade us eat or starve,
 And we have eaten. — He has made me look
 On my beloved Bernardo, when the rust 70
 Of heavy chains has gangrened his sweet limbs,
 And I have never yet despaired — but now!

Så, min datter, vort sidste håb er bristet; Åh nej!
 hvor bleg du er; du skælver, og du står
 indhyllet i et eller andet stivnet og frygteligt grubleri, 30
 som om en tanke var for stærk for dig.

Dine øjne har en kold skarp glans; oh, kæreste barn!
 er du blevet gal? Hvis ikke, så tal til mig.

Beatrice. Du ser jeg ikke er gal; jeg taler til dig.

Lucretia. Du talte om noget din far gjorde
 efter den forfærdelige fest? Kunne det være værre,
 end da han smilede og råbte: „Mine sønner er døde!”
 og alle så på sin sidemands ansigt,
 for at se om andres var lige så hvidt som hans eget?
 Ved de første ord han sagde, mærkede jeg blodet 40
 fare til hjertet og faldt i trance;

og da det var ovre, sad jeg helt svag og forstyrret;
 medens du alene stod op og med stærke ord
 standsede hans forkvalede stolthed; og jeg kunne se
 at djævelen, der lever inde i ham, blev irettesat.

Indtil denne stund har du altid
 stået som et beskyttende væsen
 mellem os og din fars skiftende vrede; din faste ånd
 har været vores eneste tilflugt og forsvar.
 Hvad kan have kuet den sådan? Hvad kan nu 50
 have givet dig dette kolde triste udtryk,
 der har efterfulgt din usædvanlige angst?

Beatrice. Hvad siger I? Jeg tænkte bare,
 at det ville være bedre ikke at kæmpe mere.
 Mænd, som min far, har været mørke og blodige,
 dog aldrig — Åh! før værre kommer af dette,
 ville det være klogt at dø: det ender dog med det til sidst.

Lucretia. Åh, tal ikke sådan, kære barn! Fortæl mig straks
 hvad din far gjorde eller sagde til dig?
 Han blev vel ikke blot et øjeblik i dit kammer
 efter den afskyelige fest? — Tal til mig. 60

Bernardo. Åh, søster, søster, jeg beder dig, tal til os!

Beatrice (hun taler meget langsomt med tvungen ro).

Det var et eneste ord, mor, et lille ord;
 et eneste blik, et eneste smil. (*Vildt*) Åh! Han har trampet mig
 under sin fod og fået blodet til at løbe ned af
 mine blege kinder. Og han har givet os alle
 grøftevand og bøflers feberslagne kød
 og bedt os spise eller sulte,
 og vi har spist. Han har fået mig til at se
 på min højtelskede Bernardo, når rusten 70
 fra tunge kæder har kvæstet hans kære lemmer,
 og dog fortvivlede jeg aldrig — før nu!

What could I say? (*Recovering herself*). Ah, no! 'tis nothing new.
 The sufferings we all share have made me wild:
 He only struck and cursed me as he passed;
 He said, he looked, he did; — nothing at all
 Beyond his wont, yet it disordered me.
 Alas! I am forgetful of my duty,
 I should preserve my senses for your sake.

Lucretia. Nay, Beatrice; have courage, my sweet girl. 80
 If any one despairs it should be I
 Who loved him once, and now must live with him
 Till God in pity call for him or me.
 For you may, like your sister, find some husband,
 And smile, years hence, with children round your knees;
 Whilst I, then dead, and all this hideous coil
 Shall be remembered only as a dream.

Beatrice. Talk not to me, dear lady, of a husband.
 Did you not nurse me when my mother died?
 Did you not shield me and that dearest boy? 90
 And had we any other friend but you
 In infancy, with gentle words and looks,
 To win our father not to murder us?
 And shall I now desert you? May the ghost
 Of my dead Mother plead against my soul
 If I abandon her who filled the place
 She left, with more, even, than a mother's love!

Bernardo. And I am of my sister's mind. Indeed
 I would not leave you in this wretchedness,
 Even though the Pope should make me free to live 100
 In some blithe place, like others of my age,
 With sports, and delicate food, and the fresh air.
 Oh, never think that I will leave you, Mother!

Lucretia. My dear, dear children!

Enter Cenci, suddenly.

Cenci. What! Beatrice here!
 Come hither! (*She shrinks back, and covers her face*).

Nay, hide not your face, 'tis fair;
 Look up! Why, yesternight you dared to look
 With disobedient insolence upon me,
 Bending a stern and an inquiring brow
 On what I meant; whilst I then sought to hide
 That which I came to tell you — but in vain. 110

Beatrice (*wildly, staggering towards the door*).
 Oh, that the earth would gape! Hide me, O God!

Cenci. Then it was I whose inarticulate words
 Fell from my lips, and who with tottering steps

Hvad jeg ville sige? (*Tager sig sammen*). Åh! nej, det er intet nyt.
Lidelserne vi alle deler, har gjort mig forrykt.
Han slog og forbandede mig bare, da han gik forbi;
han sagde, han så, han gjorde, — intet andet
end han plejer, dog det forvirrede mig.
Ak! jeg glemmer min pligt,
jeg bør bevare min forstand for jeres skyld.

Lucretia. Ja, Beatrice; vær modig min kære pige. 80
Hvis nogen skal fortvivle, må det være mig,
som engang elskede ham og nu må leve sammen med ham,
indtil Gud i medynk kalder på ham eller mig.
For ligesom din søster kan du finde en ægtemand
og år efter smile med børn omkring dine knæ;
medens jeg så er død, og al denne hæslige tummel
kun vil blive husket som en drøm.

Beatrice. Tal ikke til mig, kære frue, om en ægtemand.
Plejede I mig ikke, da min mor døde?
Skærmede I ikke mig og denne kæreste dreng? 90
Og havde vi i barndommen nogen anden
ven end Jer til med blide ord og blikke
at få vor far fra ikke at myrde os?
Og skal jeg nu forlade Jer? Gid
min døde mors genfærd sagsøger min sjæl,
hvis jeg svigter hende, som fyldte pladsen,
hun forlod, med endog mere end selv en mors kærlighed!

Bernardo. Og jeg er enig med min søster. Sandelig,
jeg ville ikke forlade Jer i denne elendighed,
selv hvis paven skulle give mig fri til at leve 100
et eller andet sorgløst sted, ligesom andre på min alder,
med lege og udsøgt mad og frisk luft.
Åh mor, tro aldrig, jeg vil forlade Jer!

Lucretia. Mine kære, kære børn!

Cenci kommer pludselig ind.

Cenci. Hvad, er Beatrice her!
Kom herhen! (*hun viger tilbage og dækker sit ansigt*)
Nej, skjul ikke dit ansigt, det er smukt;
Se op! Ja, i går aftes vovede du ulydigt
at se uforskammet på mig,
idet du strengt og granskende rynkede panden,
over det jeg mente; medens jeg da søgte at skjule det,
jeg kom for at fortælle dig — men forgæves. 110

Beatrice (vildt, vaklende mod døren).
Åh, gid jorden ville åbne sig! Skjul mig, åh Gud!

Cenci. Dengang var det mig, over hvis læber der kom
usammenhængende ord, og som med vaklende skridt

Fled from your presence, as you now from mine.
 Stay, I command you — from this day and hour
 Never again, I think, with fearless eye,
 And brow superior, and unaltered cheek,
 And that lip made for tenderness or scorn,
 Shalt thou strike dumb the meanest of mankind;
 Me least of all. Now get thee to thy chamber!

120

(*To Bernardo*). Thou too, loathed image of thy cursèd mother,
 Thy milky, meek face makes me sick with hate!

[*Exeunt Beatrice and Bernardo.*]

(*Aside*). So much has passed between us as must make
 Me bold, her fearful. — 'Tis an awful thing
 To touch such mischief as I now conceive:
 So men sit shivering on the dewy bank,
 And try the chill stream with their feet; once in . . .
 How the delighted spirit pants for joy!

Lucretia (*advancing timidly towards him*).

O husband! Pray forgive poor Beatrice.
 She meant not any ill.

Cenci. Nor you perhaps?

Nor that young imp, whom you have taught by rote
 Parricide with his alphabet? Nor Giacomo?
 Nor those two most unnatural sons, who stirred
 Enmity up against me with the Pope?
 Whom in one night merciful God cut off:
 Innocent lambs! They thought not any ill.
 You were not here conspiring? You said nothing
 Of how I might be dungeoned as a madman;
 Or be condemned to death for some offence,
 And you would be the witnesses? — This failing,
 How just it were to hire assassins, or
 Put sudden poison in my evening drink?
 Or smother me when overcome by wine?
 Seeing we had no other judge but God,
 And He had sentenced me, and there were none
 But you to be the executioners
 Of His decree enregistered in heaven?
 Oh, no! You said not this?

130

140

Lucretia. So help me God,

I never thought the things you charge me with!

Cenci. If you dare to speak that wicked lie again
 I'll kill you. What! It was not by your counsel
 That Beatrice disturbed the feast last night?
 You did not hope to stir some enemies
 Against me, and escape, and laugh to scorn
 What every nerve of you now trembles at?

150

flygtede for dig, som du nu for mig.
 Bliv, jeg befaler dig det! — fra denne dag og time
 tror jeg du aldrig igen, med frygtløst øje
 og upåvirkelig mine og uforandret kind
 og læber, skabt til ømhed eller foragt,
 skal slå selv det ringeste menneske med stumhed;
 mindst af alle mig. Nu, afsted til dit kammer! (*til Bernardo*) 120
 du også, din forbandede mors afskyede billede,
 dit mælkeagtige, ydmyge ansigt gør mig syg af had!
 [Beatrice og Bernardo *ud*.

(*Afsides*). Så meget er sket mellem os, som må gøre
 mig dristig, hende bange. — Det er forfærdeligt
 at befatte sig med sådan fortræd, som jeg nu udtænker;
 således sidder mennesker rystende på den dugvåde bred
 og prøver den kolde strøm med deres fødder; endelig i —
 hvor gisper ikke den henrykte ånd af glæde.

Lucretia (*går frygtsomt hen mod ham*).

Oh, husbond! Jeg beder Jer tilgive stakkels Beatrice,
 hun mente intet ondt.

Cenci. Heller ikke I måske? 130

Heller ikke den lille djævleunge, hvem I har lært
 fadermord udenad samtidig med alfabetet? Heller ikke Giacomo?
 Heller ikke de to mest forlorne sønner, som opildnede
 paven til fjendskab mod mig?

Som den barmhjertige Gud bortrev på en nat:
 uskyldige lam! De tænkte ikke på noget ondt.

I konspirerede heller ikke med dem? I sagde ingenting om
 hvordan jeg kunne blive sat i fangekælder, som en gal;
 eller blive dømt til døden for en eller anden forseelse,
 og I ville være vidnet? — Mislykkedes dette, 140
 hvor retfærdigt ville det ikke være at leje mordere eller
 hælde hurtig gift i min aftendrik?

eller kvæle mig, når jeg var bukket under for vinen?
 Da I indså, vi ikke havde nogen anden dommer end Gud,
 og han havde dømt mig, og der ingen var
 undtagen Jer til at være den, der fuldbyrdede
 hans kendelse, optegnet i himlen?

Åh, nej! I sagde ikke dette?

Lucretia. Så sandt hjælpe mig Gud,
 jeg tænkte aldrig de ting I anklager mig for!

Cenci. Hvis I vover at sige den onde løgn igen,
 dræber jeg Jer. Hvad! Var det måske ikke efter Jeres råd 150
 at Beatrice forstyrrede festen i aftes?
 Håbede I ikke at ægge nogle fjender
 til at gå mod mig og så undslippe og hånle
 af det, som enhver nerve i Jer nu bævrer for?

You judged that men were bolder than they are;
Few dare to stand between their grave and me.

Lucretia. Look not so dreadfully! By my salvation
I knew not aught that Beatrice designed;
Nor do I think she designed any thing 160
Until she heard you talk of her dead brothers.

Cenci. Blaspheming liar! You are damned for this!
But I will take you where you may persuade
The stones you tread on to deliver you:
For men shall there be none but those who dare
All things — not question that which I command.
On Wednesday next I shall set out: you know
That savage rock, the Castle of Petrella:
'Tis safely walled, and moated round about: 170
Its dungeons underground, and its thick towers
Never told tales; though they have heard and seen
What might make dumb things speak. — Why do you linger?

Make speediest preparation for the journey! [Exit Lucretia.

The all-beholding sun yet shines; I hear
A busy stir of men about the streets;
I see the bright sky through the window panes:
It is a garish, broad, and peering day;
Loud, light, suspicious, full of eyes and ears,
And every little corner, nook, and hole
Is penetrated with the insolent light. 180

Come darkness! Yet, what is the day to me?
And wherefore should I wish for night, who do
A deed which shall confound both night and day?
'Tis she shall grope through a bewildering mist
Of horror: if there be a sun in heaven
She shall not dare to look upon its beams;
Nor feel its warmth. Let her then wish for night;
The act I think shall soon extinguish all
For me: I bear a darker deadlier gloom 190
Than the earth's shade, or interlunar air,
Or constellations quenched in murkiest cloud,
In which I walk secure and unbeheld

Towards my purpose. — Would that it were done! [Exit.

SCENE II

A chamber in the Vatican. Enter Camillo and Giacomo, in conversation.

Camillo. There is an obsolete and doubtful law
By which you might obtain a bare provision
Of food and clothing —

I anser mennesker for at være dristigere, end de er;
få vil vove at stå mellem deres grav og mig.

Lucretia. Se ikke så forfærdeligt på mig! Ved min salighed
jeg vidste ikke noget om det Beatrice planlagde;
og jeg tror heller ikke, hun planlagde noget, 160
før hun hørte Jer tale om hendes døde brødre.

Cenci. Gudsbespottende løgner! I bliver fordømt for dette!
Men jeg vil anbringe Jer, hvor I kun kan overtale
stenene I træder på til at befri Jer:
for der skal ikke være andre mænd, end de som vover
alt — som ikke stiller spørgsmål til det jeg beordrer.
Jeg tager af sted næste onsdag;
I kender den rå, øde klippe, Borgen Petrella,
der er omgivet af sikre mure og en voldgrav.
Dens underjordiske fangekældre og dens tykke tårne 170
har aldrig sladret; skønt de har hørt og set,
hvad der kunne få stumme ting til at tale. Hvorfor tøver I?

Gør klar til rejsen med det samme! [Lucretia *ud.*
Den altskuende sol skinner endnu; jeg hører
et travlt røre af mennesker på gaderne;
jeg ser den skyfri himmel gennem vinduesruderne;
det er en skærende, klar og stirrende dag;
larmende, lys, mistænksom, fuld af øjne og øre
og ethvert lille hjørne, krog eller hul
er gennemtrængt af det uforskammede lys. 180

Kom mørke! Dog hvad betyder dagen for mig?
Og hvorfor skulle jeg ønske natten, jeg der udfører
en dåd, som vil gøre både nat og dag til skamme?
Hun skal famle gennem en forvirrende tåge
af gru! hvis der er en sol på himlen,
skal hun ikke vove at se på dens stråler;
heller ikke føle dens varme. Lad hende da ønske natten;
den handling jeg tænker på, skal snart fordunkle alt.
Jeg bær et dystre, mere uforsonligt mørke
end jordens skygge eller den måneløse nat 190
eller stjernebilleder, slukket af den tætteste sky,
i hvilket jeg går sikkert og uset
mod mit mål. — Gid det var nået! [Ud.

ANDEN SCENE

Et kammer i Vatikanet. Camillo og Giacomo kommer ind i samtale.

Camillo. Der findes en forældet og tvivlsom lov,
efter hvilken I kunne opnå et knebent underhold
af mad og klæder —

Giacomo. Nothing more? Alas!
 Bare must be the provision which strict law
 Awards, and agèd, sullen avarice pays.
 Why did my father not apprentice me
 To some mechanic trade? I should have then
 Been trained in no highborn necessities
 Which I could meet not by my daily toil.
 The eldest son of a rich nobleman 10
 Is heir to all his incapacities;
 He has wide wants, and narrow powers. If you,
 Cardinal Camillo, were reduced at once
 From thrice-driven beds of down, and delicate food,
 An hundred servants, and six palaces,
 To that which nature doth indeed require? —

Camillo. Nay, there is reason in your plea; 'twere hard.

Giacomo. 'Tis hard for a firm man to bear: but I
 Have a dear wife, a lady of high birth,
 Whose dowry in ill hour I lent my father 20
 Without a bond or witness to the deed:
 And children, who inherit her fine senses,
 The fairest creatures in this breathing world;
 And she and they reproach me not. Cardinal,
 Do you not think the Pope would interpose
 And stretch authority beyond the law?

Camillo. Though your peculiar case is hard, I know
 The Pope will not divert the course of law.
 After that impious feast the other night
 I spoke with him, and urged him then to check 30
 Your father's cruel hand; he frowned and said,
 'Children are disobedient, and they sting
 Their fathers' hearts to madness and despair,
 Requiting years of care with contumely.
 I pity the Count Cenci from my heart;
 His outraged love perhaps awakened hate,
 And thus he is exasperated to ill.
 In the great war between the old and young
 I, who have white hairs and a tottering body,
 Will keep at least blameless neutrality.' 40

Enter Orsino.

You, my good Lord Orsino, heard those words.

Orsino. What words?

Giacomo. Alas, repeat them not again!
 There then is no redress for me, at least
 None but that which I may achieve myself,
 Since I am driven to the brink. — But, say,

Giacomo. Ikke mere? Ak!
 knebent må det underhold være, som en striks lov
 tilskriver og gammel, gnaven griskhed betaler.
 Hvorfor gjorde min far mig ikke til lærling
 i et eller andet håndværk? Jeg ville da
 ikke have været skolet i nogle højbårne behov,
 som jeg ikke kan tilfredsstille ved mit daglige slid.
 Den ældste søn af en rig adelsmand 10
 er arving til al hans uduelighed;
 han har omfattende fornødenheder og få beføjelser.
 Hvis I, kardinal Camillo, med ét blev reduceret
 fra tre gange dampede dundyner og udsøgt mad
 og hundrede tjenere og seks paladser
 til det, som naturen virkelig behøver? —

Camillo. Nej, der er fornuft i Jeres forsvar, det ville være hårdt.

Giacomo. Det er hårdt at udholde for en rask mand, men jeg
 har en elsket hustru, en dame af fornem fødsel, —
 hvis medgift jeg lånte min far i en ulykkelig time 20
 uden et gældsbevis eller vidner til handlingen, —
 og børn, som arver hendes fine egenskaber,
 de skønneste skabninger i denne levende verden;
 og hun og de bebrejder mig det ikke. Kardinal,
 tror I ikke, at paven vil gribe ind
 og udstrække sin myndighed hinsides loven?

Camillo. Skønt det er hårdt i Jeres særlige tilfælde, ved jeg
 at paven ikke vil ændre rettens gang.
 Efter den ugudelige fest forleden aften
 talte jeg med ham og bad ham indtrængende standse 30
 Jeres fars grusomme hånd; hans rynkede brynene og sagde:
 „Børn er ulydige, og de sårer
 deres fædres hjerter til galskab og fortvivlelse,
 lønner års omsorg med forhånelse.
 Jeg beklager af ganske hjerte Grev Cenci;
 hans krænkede kærlighed vækkede måske had,
 og således er han forbitret til at gøre ondt.
 I den store krig mellem gammel og ung
 vil jeg, der har hvidt hår og en vaklende krop,
 i det mindste bevare en udadledig neutralitet.” 40

Orsino kommer ind.

Og I, min gode lord Orsino, hørte de ord.

Orsino. Hvilke ord?

Giacomo. Ak, gentag dem ikke igen!
 Der er altså ingen hjælp til mig, i det mindste
 ingen undtagen den, jeg selv må sørge for,
 da jeg er drevet til yderste. Men hør,

My innocent sister and my only brother
 Are dying underneath my father's eye.
 The memorable torturers of this land,
 Galeaz Visconti, Borgia, Ezzelin,
 Never inflicted on their meanest slave 50
 What these endure; shall they have no protection?

Camillo. Why, if they would petition to the Pope
 I see not how he could refuse it — yet
 He holds it of most dangerous example
 In aught to weaken the paternal power,
 Being, as 'twere, the shadow of his own.
 I pray you now excuse me. I have business
 That will not bear delay.

[*Exit Camillo.*]

Giacomo. But you, Orsino,
 Have the petition: wherefore not present it?

Orsino. I have presented it, and backed it with 60
 My earnest prayers, and urgent interest;
 It was returned unanswered. I doubt not
 But that the strange and execrable deeds
 Alleged in it — in truth they might well baffle
 Any belief — have turned the Pope's displeasure
 Upon the accusers from the criminal:
 So I should guess from what Camillo said.

Giacomo. My friend, that palace-walking devil Gold
 Has whispered silence to his Holiness:
 And we are left, as scorpions ringed with fire. 70
 What should we do but strike ourselves to death?
 For he who is our murderous persecutor
 Is shielded by a father's holy name,
 Or I would — (*Stops abruptly*).

Orsino. What? Fear not to speak your thought.
 Words are but holy as the deeds they cover:
 A priest who has forsworn the God he serves;
 A judge who makes Truth weep at his decree;
 A friend who should weave counsel, as I now,
 But as the mantle of some selfish guile;
 A father who is all a tyrant seems, 80
 Were the profaner for his sacred name.

Giacomo. Ask me not what I think; the unwilling brain
 Feigns often what it would not; and we trust
 Imagination with such phantasies
 As the tongue dares not fashion into words,

min uskyldige søster og eneste bror
er ved at dø under min fars blik.
Dette lands mindeværdige torturbøddler,
Galez Visconti, Borgia og Ezzelin,*
voldte aldrig deres tarveligste slave, 50
hvad disse udholder; skal de ikke have nogen beskyttelse?

Camillo. Jo, hvis de ville ansøge paven om det,
kan jeg ikke se, hvordan han skulle kunne afvise det — dog
han anser det for at være et yderst farligt eksempel
på noget, der kan svække den faderlige magt,
idet den, så at sige, er skyggen af hans egen.
Jeg beder Jer nu have mig undskyldt. Jeg har forretninger
som ikke tåler udsættelse. [Camillo *ud.*

Giacomo. Men du, Orsino,
har bønkriftet: hvorfor ikke overrække det? 60
Orsino. Jeg har overrakt det og støttet det med
mine mest indtrængende bønner og vægtige indflydelse;
det blev sendt tilbage ubesvaret. Jeg kan ikke forestille
mig andet, end at de mærkværdige og afskyelige handlinger,
der påstås i det (i sandhed de kunne forstyrre
enhver tro), har rettet pavens mishag
mod anklagerne og bort fra forbryderen:
det ville jeg gætte på, efter hvad Camillo sagde.

Giacomo. Min ven, den palads-omvandrende djævel, Guld,
har hvisket 'tavshed' til hans Hellighed:
og vi er efterladt, som skorpionen omringet af ild,
hvad kan vi nu gøre andet end at slå os selv ihjel?† 70
For han som er vor morderiske forfølger,
er beskyttet af en fars hellige navn,
ellers ville jeg — (*standser brat*).

Orsino. Hvad? Vær ikke bange for at sige, hvad du tænker.
Ord er kun så hellige, som de handlinger de beskriver.
En præst der har afsværgt den Gud, han tjener;
en dommer der ved sin kendelse får sandheden til at græde;
en ven der burde væve råd, som nu jeg gør,
men væver en kappe af egennyttig svig;
en far der er alt det, en tyrans synes at være, 80
ville være en krænker af hans hellige navn.

Giacomo. Spørg mig ikke om hvad jeg tænker; den modvillige hjerne
opdigter ofte ting, den ikke virkelig vil; og vi betror
indbildningskraften sådanne fantasier,
som stemmen ikke vover at forme i ord,

* Tre berygtede adelsmænd: Gian Galeazzo Visconti (1315-1402), Cesare Borgia (1475-1507)
og Ezzelino da Romano (1194-1259).

† Man mente, at skorpionen hvis omringet af ild ville stikke sig selv til døde (Norton).

Which have no words, their horror makes them dim
To the mind's eye. — My heart denies itself
To think what you demand.

Orsino. But a friend's bosom
Is as the inmost cave of our own mind
Where we sit shut from the wide gaze of day, 90
And from the all-communicating air.
You look what I suspected —

Giacomo. Spare me now!
I am as one lost in a midnight wood,
Who dares not ask some harmless passenger
The path across the wilderness, lest he,
As my thoughts are, should be — a murderer.
I know you are my friend, and all I dare
Speak to my soul that will I trust with thee.
But now my heart is heavy, and would take
Lone counsel from a night of sleepless care. 100
Pardon me, that I say farewell — farewell!
I would that to my own suspected self
I could address a word so full of peace.

Orsino. Farewell! — Be your thoughts better or more bold.

[*Exit Giacomo.*]

I had disposed the Cardinal Camillo
To feed his hope with cold encouragement:
It fortunately serves my close designs
That 'tis a trick of this same family
To analyse their own and other minds. 110
Such self-anatomy shall teach the will
Dangerous secrets: for it tempts our powers,
Knowing what must be thought, and may be done.
Into the depth of darkest purposes:
So Cenci fell into the pit; even I,
Since Beatrice unveiled me to myself,
And made me shrink from what I cannot shun,
Show a poor figure to my own esteem,
To which I grow half reconciled. I'll do
As little mischief as I can; that thought
Shall fee the accuser conscience. (*After a pause*).

Now what harm 120
If Cenci should be murdered? — Yet, if murdered,
Wherefore by me? And what if I could take
The profit, yet omit the sin and peril
In such an action? Of all earthly things
I fear a man whose blows outspeed his words
And such is Cenci: and while Cenci lives

som ikke har nogen ord, deres rædsel gør dem dunkle
for sindets øje. Mit hjerte nægter sig selv
at tænke det, I forlanger.

Orsino. Men en vens bryst
er som den inderste hule af vort eget sind,
hvor vi sidder skjult for dagens åbne stirren, 90
og fra den altmeddelende luft.
Du ser ud, som det jeg anede —

Giacomo. Skån mig nu!
Jeg er som en, der er faret vild i en midnatsskov,
og ikke vover at spørge en harmløs forbipasserende
om stien gennem vildmarken, af frygt for at han,
som mine tanker er, skulle være — en morder.
Jeg ved I er min ven, og alt det jeg vover
at sige til min sjæl, det vil jeg betro dig.
Men nu er mit hjerte tungt og vil ene tage 100
råd fra en nat fuld af søvnløs bekymring.
Undskyld mig, at jeg nu siger farvel — farvel!
Jeg ville ønske, at jeg til mit eget mistroede selv
kunne henvende et ord så fuld af fred.

Orsino. Farvel! — Må dine tanker blive bedre eller dristigere.

[*Giacomo ud.*

Jeg fik kardinal Camillo stemt for
at nære hans håb med kold opmuntring.
Det tjener heldigvis mine skjulte planer,
at det er et af denne families kneb
at analysere deres eget og andres sind. 110
Sådan selvdissekering vil lære viljen
farlige hemmeligheder, thi den frister vore kræfter,
— vidende hvad der nødvendigvis må tænkes og kan gøres, —
ind i de mørkeste hensigters dyb:
på denne måde faldt Cenci i afgrunden; selv jeg,
siden Beatrice afslørede mig for mig selv,
og fik mig til at vige tilbage fra det, jeg ikke kan undvige,
viser efter min egen vurdering en sølle figur,
som jeg er ved at blive halvt forsonet med. Jeg vil skabe
så lidt uorden, som jeg kan; den tanke
skal bestikke den anklagende samvittighed. (*Efter en pause*).

Nu, hvad ville det skade 120

hvis Cenci blev myrdet? — Dog, hvis myrdet,
hvorfor af mig? Og hvad hvis jeg kunne tage
fortjenesten, men springe synden og faren
i en sådan handling over? Af alle jordiske ting
frygter jeg en mand, hvis slag er hurtigere end
hans ord; og sådan er Cenci, og så længe Cenci lever

His daughter's dowry were a secret grave
If a priest wins her. — Oh, fair Beatrice!
Would that I loved thee not, or loving thee,
Could but despise danger and gold and all 130
That frowns between my wish and its effect.
Or smiles beyond it! There is no escape . . .
Her bright form kneels beside me at the altar,
And follows me to the resort of men,
And fills my slumber with tumultuous dreams,
So when I wake my blood seems liquid fire;
And if I strike my damp and dizzy head
My hot palm scorches it: her very name,
But spoken by a stranger, makes my heart 140
Sicken and pant; and thus unprofitably
I clasp the phantom of unfelt delights
Till weak imagination half possesses
The self-created shadow. Yet much longer
Will I not nurse this life of feverous hours:
From the unravelled hopes of Giacomo
I must work out my own dear purposes.
I see, as from a tower, the end of all:
Her father dead; her brother bound to me
By a dark secret, surer than the grave;
Her mother scared and unexpostulating 150
From the dread manner of her wish achieved;
And she! — Once more take courage, my faint heart;
What dares a friendless maiden matched with thee?
I have such foresight as assures success:
Some unbeheld divinity doth ever,
When dread events are near, stir up men's minds
To black suggestions; and he prospers best,
Not who becomes the instrument of ill,
But who can flatter the dark spirit, that makes
Its empire and its prey of other hearts 160
Till it become his slave . . . as I will do. [Exit.

ville hans datters medgift være en hemmelig grav,*
 hvis en præst vinder hende. — Oh, skønne Beatrice;
 gid jeg ikke elskede dig eller, elskende dig,
 bare kunne foragte fare og guld og alt, 130
 som træder truende mellem mit ønske og dets virkeliggørelse
 eller smiler bag det! Der er ingen flugt!
 hendes yndige skikkelse knæler ved siden af mig ved altret
 og følger mig til menneskers tilholdssteder
 og fylder min søvn med urolige drømme,
 så når jeg vågner synes mit blod som flydende ild;
 og hvis jeg stryger mit klamme og svimle hoved,
 skolder min varme håndflade det; hendes blotte navn,
 udtalt af en fremmed, gør mit hjerte
 sygt og bankende; og således nytteløst 140
 favner jeg den ufølte fryds gøglebillede,
 indtil den tåbelige fantasi halvt besidder
 den selvskabte skygge. Dog, meget længere
 vil jeg ikke pleje dette liv af feberagtige timer:
 de håb Giacomo afslørede,
 må jeg bruge til at nå mine egne dyrebare mål.
 Jeg ser, som fra et tårn, slutningen på alt:
 hendes døde far; hendes bror bundet til mig
 ved en mørk hemmelighed, mere sikker end graven;
 hendes mor, bange på grund af den forfærdelige måde 150
 hendes ønske er opfyldt på, men uden bebrejdelse —
 og hun? — Endnu engang fat mod, mit svage hjerte;
 hvad vover en venneløs pige at stille op mod dig?
 Jeg er så forudseende, at det sikrer et godt resultat.
 En eller anden uset guddom ophidser altid
 menneskers sind til sorte formodninger, når forfærdelige
 begivenheder er nær; og den bedste fremgang
 har ikke den, der bliver redskab for ondt,
 men den der kan smigre den mørke ånd, der skaber
 sit rige og sit bytte af andre hjerter, 160
 indtil den bliver hans slave — som jeg vil gøre. [Ud.

* hemmelig grav: Orsino miste sine indtægter hvis han gifter sig med hende, jf. 1, 2, 63-5.

ACT III

SCENE I

An apartment in Cenci Palace, Lucretia, to her enter Beatrice.

Beatrice (She enters staggering and speaks wildly).

Reach me that handkerchief! — My brain is hurt;
My eyes are full of blood; just wipe them for me . . .
I see but indistinctly —

Lucretia. My sweet child,
You have no wound; 'tis only a cold dew
That starts from your dear brow. — Alas! Alas!
What has befallen?

Beatrice. How comes this hair undone?
Its wandering strings must be what blind me so,
And yet I tied it fast. — Oh, horrible!
The pavement sinks under my feet! The walls
Spin round! I see a woman weeping there, 10
And standing calm and motionless, whilst I
Slide giddily as the world reels . . . My God!
The beautiful blue heaven is flecked with blood!
The sunshine on the floor is black! The air
Is changed to vapours such as the dead breathe
In charnel pits! Pah! I am choked! There creeps
A clinging, black, contaminating mist
About me . . . 'tis substantial, heavy, thick,
I cannot pluck it from me, for it glues 20
My fingers and my limbs to one another,
And eats into my sinews, and dissolves
My flesh to a pollution, poisoning
The subtle, pure, and inmost spirit of life!
My God! I never knew what the mad felt
Before; for I am mad beyond all doubt!
(More wildly). No, I am dead! These putrefying limbs
Shut round and sepulchre the panting soul
Which would burst forth into the wandering air! *(A pause).*
What hideous thought was that I had even now?
'Tis gone; and yet its burthen remains here 30
O'er these dull eyes . . . upon this weary heart!
O, world! O, life! O, day! O, misery!

Lucretia. What ails thee, my poor child? She answers not:
Her spirit apprehends the sense of pain,
But not its cause; suffering has dried away
The source from which it sprung . . .

Beatrice (frantically). Like Parricide . . .

TREDJE AKT

FØRSTE SCENE

Et værelse i Cencipaladset. Lucretia. Beatrice kommer ind til hende.

Beatrice (hun kommer vaklende ind, og taler vildt).

Ræk mig det lometørklæde! — Min hjerne er såret;
mine øjne er fulde af blod; bare tør dem for mig . . .
jeg ser kun utydeligt. —

Lucretia. Mit kære barn,
du har ikke noget sår; det er kun den kolde dug,
som kommer fra din kære pande — Ak! Ak!
hvad er der sket?

Beatrice. Hvordan er dette hår gået op?
Det må være dets flagrende bånd, der blinder mig sådan,
og dog bandt jeg det fast. — Oh, skrækkeligt!
grunden synker under mine fødder! Væggene
drejer rundt! Jeg ser en kvinde græde der, 10
og stå rolig og ubevægelig, medens jeg
glider svimlende, idet verden drejer rundt. — Min Gud!
den smukke blå himmel er plettet af blod!

Solskinnet på gulvet er sort! Luften
er forvandlet til dampe, sådanne som de døde udånder
i lighuller! Føj! jeg bliver kvalt! En klæbende,
sort, besmudsende tåge kryber
hen over mig . . . den er kraftig, tung, tyk,
jeg kan ikke plukke den af mig, for den limer 20
mine fingre og mine lemmer til hinanden
og æder ind i mine sener og opløser
mit kød til en smitte, der forgifter
livets fine, rene og inderste ånd!
Min Gud! jeg vidste ikke før, hvad den gale følte;
for jeg er gal hinsides al tvivl!

(Mere vildt). Nej jeg er død! Disse rådnende lemmer
lukker sig omkring og gravlægger den gispende sjæl,
som ville bryde ud i den omvandrede luft! *(En pause).*

Hvilken hæslig tanke var det, jeg havde netop nu?
Den er borte; og dog dens byrde bliver tilbage her 30
over disse matte øjne . . . på dette trætte hjerte!
Oh, verden! Oh, liv! Oh, dag! Oh, elendighed!

Lucretia. Hvad fejler dig, mit stakkels barn?
Hun svarer ikke, hendes ånd fatter smerten,
men ikke dens årsag; lidelse har udtørret
kilden den udsprang fra.

Beatrice (ude af sig selv). Ligesom fadermord . . .

Misery has killed its father: yet its father
Never like mine . . . O, God! What thing am I?

Lucretia. My dearest child, what has your father done?

Beatrice (doubtfully). Who art thou, questioner? I have no father. 40

(Aside). She is the madhouse nurse who tends on me,
It is a piteous office.

(To Lucretia, in a slow, subdued voice).

Do you know

I thought I was that wretched Beatrice
Men speak of, whom her father sometimes haies
From hall to hall by the entangled hair;
At others, pens up naked in damp cells
Where scaly reptiles crawl, and starves her there,
Till she will eat strange flesh. This woful story
So did I overact in my sick dreams,
That I imagined . . . no, it cannot be! 50

Horrible things have been in this wide world,
Prodigious mixtures, and confusions strange
Of good and ill; and worse have been conceived
Than ever there was found a heart to do.
But never fancy imaged such a deed
As . . . *(Pauses, suddenly recollecting herself).*

Who art thou? Swear to me, ere I die
With fearful expectation, that indeed
Thou art not what thou seemest . . . Mother!

Lucretia. Oh!

My sweet child, know you . . .

Beatrice. Yet speak it not:

For then if this be truth, that other too 60
Must be a truth, a firm enduring truth,
Linked with each lasting circumstance of life,
Never to change, never to pass away.
Why so it is. This is the Cenci Palace;
Thou art Lucretia; I am Beatrice.
I have talked some wild words, but will no more.
Mother, come near me: from this point of time,
I am . . . *(Her voice dies away faintly).*

Lucretia. Alas! What has befallen thee, child?
What has thy father done?

Beatrice. What have I done?

Am I not innocent? Is it my crime 70
That one with white hair, and imperious brow,
Who tortured me from my forgotten years,
As parents only dare, should call himself
My father, yet should be! — Oh, what am I?
What name, what place, what memory shall be mine?

har elendigheden dræbt sin far, dog dens far
var aldrig som min — Oh, Gud! Hvilken ting er jeg da?

Lucretia. Mit kæreste barn, hvad har din far gjort?

Beatrice (tvivlrådigt). Hvem er du Spørger? Jeg har ingen far. 40

(Afsides) Hun er galehusplejersken, som passer mig;

Det er en bedrøvelig bestilling.

(Til Lucretia, idet hun taler langsomt med dæmpet stemme)

Ved I, at

jeg troede, jeg var hin stakkels Beatrice,
mennesker taler om, hvis far nogle gange haler hende
af sted fra sal til sal ved det filtrede hår;
andre gange indespærrer nøgen i fugtige celler,
hvor skællede krybdyr kravler og sulter hende dér,
indtil hun vil spise mærkeligt kød. Denne ulykkelige historie
gennemspillede jeg således i mine syge drømme,
at jeg forestillede mig . . . nej, det kan ikke være sandt! 50

Skrækkelige ting er sket i denne vilde verden,

abnorme blandinger og sælsomme virvar

af godt og ondt; og værre er blevet undfanget,

end der nogensinde blev fundet et hjerte til at gøre.

Men aldrig forestillede fantasien sig sådan en gerning

som — *(Holder inde, idet hun pludselig tager sig sammen)*

Hvem er du? Sværg på, før jeg dør

af angstfuld forventning, at du sandelig

ikke er hvad, du synes at være — Mor!

Lucretia. Oh!

mit kære barn, du ved —

Beatrice. Ja, men sig det ikke:

for hvis det er sandt, så må det andet også 60

være sandt, en sikker blivende sandhed,

lænket til enhver af livets varige tilstande,

aldrig at forandres, aldrig at forsvinde.

Ja, sådan er det. Dette er Cencipaladset;

du er Lucretia; jeg er Beatrice.

Jeg har talt nogle forrykte ord, men vil ikke mere.

Mor, kom hen til mig: fra dette tidspunkt,

er jeg — *(Hendes stemme dør hen).*

Lucretia. Ak! Hvad er der hændt dig, barn?

Hvad har din far gjort?

Beatrice. Hvad har jeg gjort?

Er jeg ikke uskyldig? Er det min forseelse 70

at én med hvidt hår og bydende bryn,

som pinte mig helt fra mine glemte år,

som kun forældre vover, skulle kalde sig selv

min far, og dog være det! — Oh, hvad er jeg?

Hvilket navn, hvilket sted, hvad vil jeg kunne mindes?

What retrospects, outliving even despair?

Lucretia. He is a violent tyrant, surely, child:
We know that death alone can make us free;
His death or ours. But what can he have done
Of deadlier outrage or worse injury? 80
Thou art unlike thyself; thine eyes shoot forth
A wandering and strange spirit. Speak to me,
Unlock those pallid hands whose fingers twine
With one another.

Beatrice. 'Tis the restless life
Tortured within them. If I try to speak,
I shall go mad. Ay, something must be done;
What, yet I know not . . . something which shall make
The thing that I have suffered but a shadow
In the dread lightning which avenges it;
Brief, rapid, irreversible, destroying 90
The consequence of what it cannot cure.
Some such thing is to be endured or done:
When I know what, I shall be still and calm,
And never anything will move me more.
But now! — O blood, which art my father's blood,
Circling through these contaminated veins,
If thou, poured forth on the polluted earth,
Could wash away the crime, and punishment
By which I suffer . . . no, that cannot be!
Many might doubt there were a God above 100
Who sees and permits evil, and so die:
That faith no agony shall obscure in me.

Lucretia. It must indeed have been some bitter wrong;
Yet what, I dare not guess. Oh, my lost child,
Hide not in proud impenetrable grief
Thy sufferings from my fear.

Beatrice. I hide them not.
What are the words which you would have me speak?
I, who can feign no image in my mind
Of that which has transformed me: I, whose thought
Is like a ghost shrouded and folded up 110
In its own formless horror: of all words,
That minister to mortal intercourse,
Which wouldst thou hear? For there is none to tell
My misery: if another ever knew
Aught like to it, she died as I will die,
And left it, as I must, without a name.
Death, Death! Our law and our religion call thee
A punishment and a reward . . . Oh, which
Have I deserved?

hvilke tilbageblikke kan se andet end fortvivlelse?

Lucretia. Han er en voldelig tyrann, sandt nok, barn!

vi ved, at døden alene kan gøre os frie;

hans død eller vores. Men hvad kan han have gjort

af grusommere overgreb eller værre fortræd?

80

Du ligner ikke dig selv; dine øjne skyder af

en omflakkende og ustyrlig ånd. Tal til mig,

luk disse blege hænder op, hvis fingre er flettet

ind i hinanden.

Beatrice. Det er det hvileløse liv,

der er martret inde i dem. Hvis jeg forsøger at tale,

vil jeg blive gal. Ja, noget må gøres;

hvad ved jeg dog ikke . . . noget der vil gøre

det, jeg har lidt, til kun en skygge

i den forfærdelige lynild, som hævner det,

idet den kort, hurtigt, uigenkaldeligt, ødelægger

90

følgerne af det, den ikke kan helbrede.

Noget sådant må udholdes eller gøres;

når jeg ved hvad, vil jeg være stille og rolig,

og aldrig vil noget mere bevæge mig.

Men nu! — Oh blod, min fars blod,

som løber gennem disse besudlede årer,

hvis du, spildt på den tilsmudsede jord,

kunne vaske forbrydelsen og straffen væk,

der får mig til lide . . . nej, det kan ikke ske!

Mange kunne da tvivle på, at der er en Gud i det høje,

100

som ser og tillader ondt, og dø således;

dén tro skal ingen kval fordunkle hos mig.

Lucretia. Det må i sandhed have været en bitter uret;

men hvilken vover jeg ikke at gætte. Åh, mit fortabte barn,

skjul ikke i stolt uigennemtrængelig sorg

dine lidelser for min angst.

Beatrice. Jeg skjuler dem ikke.

Hvad er det for ord du ville have mig til at sige?

Jeg, der ikke kan finde nogen forestilling i mit sind

af det, som har forvandlet mig. Jeg, hvis tanke

er som et genfærd indhyllet og foldet sammen

110

i dets egen formløse rædsel — af alle ord,

der tjener til jordisk samkvem,

hvilke vil du høre? For der er ingen til at fortælle

om min elendighed; hvis en anden nogensinde gennemgik

noget lignende, døde hun, som jeg vil dø,

og efterlod den, som jeg må, uden et navn.

Død! Død! Vor lov og vor religion kalder dig

en straf og en belønning. — Oh, hvilken

har jeg fortjent?

Lucretia. The peace of innocence;
Till in your season you be called to heaven. 120
Whate'er you may have suffered, you have done
No evil. Death must be the punishment
Of crime, or the reward of trampling down
The thorns which God has strewed upon the path
Which leads to immortality.

Beatrice. Ay, death . . .
The punishment of crime. I pray thee, God,
Let me not be bewildered while I judge.
If I must live day after day, and keep
These limbs, the unworthy temple of Thy spirit,
As a foul den from which what Thou abhorrest 130
May mock Thee, unavenged . . . it shall not be!
Self-murder . . . no, that might be no escape,
For Thy decree yawns like a Hell between
Our will and it: — O! In this mortal world
There is no vindication and no law
Which can adjudge and execute the doom
Of that through which I suffer.

Enter Orsino.

(She approaches him solemnly). Welcome, Friend!
I have to tell you that, since last we met,
I have endured a wrong so great and strange,
That neither life nor death can give me rest. 140
Ask me not what it is, for there are deeds
Which have no form, sufferings which have no tongue.

Orsino. And what is he who has thus injured you?

Beatrice. The man they call my father: a dread name.

Orsino. It cannot be . . .

Beatrice. What it can be, or not,
Forbear to think. It is, and it has been;
Advise me how it shall not be again.
I thought to die; but a religious awe
Restrains me, and the dread lest death itself
Might be no refuge from the consciousness 150
Of what is yet unexpiated. Oh, speak!

Orsino. Accuse him of the deed, and let the law
Avenge thee.

Beatrice. Oh, ice-hearted counsellor!
If I could find a word that might make known
The crime of my destroyer; and that done,
My tongue should like a knife tear out the secret
Which cankers my heart's core; ay, lay all bare,
So that my unpolluted fame should be

Lucretia. Uskyldighedens fred;
 indtil du til din tid bliver kaldt til himlen. 120
 Hvad du end måtte have lidt, har du
 intet ondt gjort. Døden må være straffen
 for forbrydelse eller belønningen for at træde
 tornene ned, som Gud har strøet på stien,
 der fører til udødelighed.

Beatrice. Ja, døden —
 straffen for forbrydelse. Jeg beder dig, Gud,
 lad mig ikke vildledes, medens jeg dømmes.
 Hvis jeg må leve dag efter dag og bevare
 disse lemmer, din ånds uværdige tempel, 130
 som en uren hule, hvorfra det du afskyr
 kan spotte dig, uhævnet — det skal ikke være sådan!
 Selvmord? nej, det kunne være, det ikke er en flugt,
 for din kendelse gaber som et helvede mellem
 vor vilje og det: — Oh! I denne dødelige verden
 er der ingen gengældelse og ingen lov,
 der kan afgøre og fuldbyrde dommen
 over det, jeg lider ved.

Orsino kommer ind.

(Hun nærmer sig ham højtideligt). Velkommen ven!
 Jeg bliver nødt til at fortælle dig, at siden vi mødtes sidst,
 har jeg måtte lide en uret så stor og urimelig,
 at hverken liv eller død kan give mig hvile. 140
 Spørg mig ikke hvad det er, for der findes gerninger,
 som ikke har nogen skikkelse, lidelser som ikke har noget sprog.

Orsino. Og hvem er han, som således har gjort dig fortræd?

Beatrice. Manden de kalder min far: et frygteligt navn.

Orsino. Det kan ikke være —

Beatrice. Hvad det kan være eller ikke,
 tænk ikke over det. Det er, og det har været;
 råd mig om, hvordan det ikke skal ske igen.
 Jeg tænkte på at dø; men en religiøs ærefrygt
 holder mig tilbage og frygten for, at døden selv
 ikke er et tilflugtssted for bevidstheden 150
 om det, der endnu er usonet. Åh, tal!

Orsino. Anklag ham for gerningen, og lad loven
 hævne dig.

Beatrice. Åh, ishjertede rådgiver!
 Hvis jeg kunne finde ord, som ville gøre
 min ødelæggers forbrydelse kendt; og det gjort,
 da skulle min tunge, som en kniv udrydde hemmeligheden,
 der opæder mit hjertes kerne; ja, blotlægge alt,
 så mit ubesudlede rygte ved den nedrigste sladder

With vilest gossips a stale mouthèd story;
 A mock, a byword, an astonishment: — 160
 If this were done, which never shall be done,
 Think of the offender's gold, his dreaded hate,
 And the strange horror of the accuser's tale,
 Baffling belief, and overpowering speech;
 Scarce whispered, unimaginable, wrapped
 In hideous hints . . . Oh, most assured redress!

Orsino. You will endure it then?

Beatrice. Endure! — Orsino,

It seems your counsel is small profit.
 (*Turns from him, and speaks half to herself*). Ay,
 All must be suddenly resolved and done. 170
 What is this undistinguishable mist
 Of thoughts, which rise, like shadow after shadow,
 Darkening each other?

Orsino. Should the offender live?

Triumph in his misdeed? and make, by use,
 His crime, whate'er it is, dreadful no doubt,
 Thine element; until thou mayest become
 Utterly lost; subdued even to the hue
 Of that which thou permittest?

Beatrice (To herself). Mighty death!

Thou double visaged shadow! Only judge!
 Rightfullest arbiter! [*She retires, absorbed in thought.*]

Lucretia. If the lightning

Of God has e'er descended to avenge . . . 180

Orsino. Blaspheme not! His high Providence commits
 Its glory on this earth, and their own wrongs
 Into the hands of men; if they neglect
 To punish crime . . .

Lucretia. But if one, like this wretch,
 Should mock, with gold, opinion, law, and power?

If there be no appeal to that which makes
 The guiltiest tremble? If because our wrongs,
 For that they are unnatural, strange and monstrous,
 Exceed all measure of belief? O God!
 If, for the very reasons which should make 190
 Redress most swift and sure, our injurer triumphs?
 And we, the victims, bear worse punishment
 Than that appointed for their torturer?

Orsino. Think not

But that there is redress where there is wrong,
 So we be bold enough to seize it.

skulle blive en forslidt historie;
 en spot, et mundheld, en bestyrtelse; — 160
 hvis dette blev gjort, som aldrig skal blive gjort,
 tænk så på synderens guld, hans frygtede had
 og anklagerens sære gruopvækkende fortælling,
 der trodser det trolige og overvælder talens brug;
 næppe hvisket, utænkelig, svøbt
 i hæslige antydninger — Åh, en yderst sikker oprejsning!
Orsino. Du vil altså udholde det?
Beatrice. Udholde? — Orsino,
 dit råd synes at være til ringe nytte.
 (*Vender sig fra ham, og taler halvt til sig selv*). Ja,
 alt må beslattes og gøres med ét.
 Hvad er denne umærkelige tåge 170
 af tanker, der rejser sig som skygge efter skygge
 og formørker hinanden?
Orsino. Skal synderen leve?
 triumfere i sin misgerning? og ved brug gøre
 sin forbrydelse, hvad den end er, forfærdelig uden tvivl,
 til din livsbetingelse; indtil du er
 fuldkommen fortabt; undertrykt til selve farven
 af det du tillader?
Beatrice (til sig selv). Mægtige død!
 Du skygge med to ansigter! Eneste dommer!
 Retfærdigste mægler! [*Hun trækker sig tilbage hensunken i tanker.*]
Lucretia. Hvis Guds lyn
 nogensinde har slået ned for at hævne — 180
Orsino. Spot ikke Gud! Hans høje forsyn udøver
 sin herlighed på denne jord, og lægger menneskenes
 forseelser i deres egne hænder; hvis de forsømmer
 at straffe forbrydelse —
Lucretia. Men hvis én, som denne usling,
 med guld skulle spotte lov og magt og vor overbevisning?
 Hvis man ikke kan appellere til det, som får
 den skyldigste til at skælv? Hvis vor lidte uret,
 fordi den er unaturlig besynderlig og uhyggelig,
 overstiger ethvert mål af trolighed? Åh, Gud!
 Hvis vor krænker, af de selv samme grunde som skulle 190
 give den hurtigste og sikreste oprejsning, triumferer?
 Og vi, ofrene, må tåle værre straf
 end den bestemt for vore torturbøddel?
Orsino. Tro ikke
 andet, end der er oprejsning, hvor der er uret,
 så lad os være dristige nok til at gribe den.

* farven (*the hue*): karakteren (Ellis). Dvs. undertrykt til selve karakteren af det du tillader.

Lucretia. How?
If there were any way to make all sure,
I know not . . . but I think it might be good
To . . .

Orsino. Why, his late outrage to Beatrice;
For it is such, as I but faintly guess,
As makes remorse dishonour, and leaves her 200
Only one duty, how she may avenge:
You, but one refuge from ills ill endured;
Me, but one counsel . . .

Lucretia. For we cannot hope
That aid, or retribution, or resource
Will arise thence, where every other one
Might find them with less need. [Beatrice advances.]

Orsino. Then . . .

Beatrice. Peace, Orsino!
And, honoured Lady, while I speak, I pray,
That you put off, as garments overworn,
Forbearance and respect, remorse and fear,
And all the fit restraints of daily life, 210
Which have been borne from childhood, but which now
Would be a mockery to my holier plea.
As I have said, I have endured a wrong,
Which, though it be expressionless, is such
As asks atonement; both for what is past,
And lest I be reserved, day after day,
To load with crimes an overburdened soul,
And be . . . what ye can dream not. I have prayed
To God, and I have talked with my own heart,
And have unravelled my entangled will, 220
And have at length determined what is right.
Art thou my friend, Orsino? False or true?
Pledge thy salvation ere I speak.

Orsino. I swear
To dedicate my cunning, and my strength,
My silence, and whatever else is mine,
To thy commands.

Lucretia. You think we should devise
His death?

Beatrice. And execute what is devised,
And suddenly. We must be brief and bold.

Orsino. And yet most cautious.

Lucretia. For the jealous laws
Would punish us with death and infamy 230

Lucretia. Hvordan?
 Hvis der fandtes en måde så alt var sikkert,
 jeg ved ikke — men jeg tror det kunne være godt
 at —

Orsino. Ja, hans sidste overgreb på Beatrice;
 for det er et sådant, hvilket jeg vagt gætter på,
 som vanærer anger og kun levner hende 200
 én eneste pligt: hvordan hun kan hævnne;
 og I, kun én tilflugt for dårligt udholdte onder;
 og jeg, kun ét eneste råd —

Lucretia. For vi kan ikke håbe,
 at bistand eller gengældelse eller midler
 vil komme derfra, hvor enhver anden*
 med mindre behov kunne finde dem. [Beatrice nærmer sig.

Orsino. Så —

Beatrice. Stille, Orsino!
 Og, ærede Frue, mens jeg taler, beder jeg om
 at I affører Jer, som et stykke overtøj,
 overbærenhed og respekt, anger og frygt 210
 og alle det daglige livs passende indskrænkninger,
 som har været tålt fra barndommen af, men som nu
 ville være en bespottelse af mit helligere krav.
 Som jeg har sagt, jeg har måtte lide en uret,
 som, skønt den ikke kan nævnes, er af sådan art,
 at den kræver soning; både for hvad der er sket,
 og for dag efter dag, for at jeg ikke skal spares,
 at belæse en overbebyrdet sjæl med misgerninger,
 og blive . . . hvad I ikke kan drømme. Jeg har bedt
 til Gud, og jeg har talt med mit eget hjerte 220
 og har optrevet min sammenfiltrede vilje
 og har langt om længe afgjort, hvad der er rigtigt.
 Er du min ven, Orsino? svigefuld eller tro?
 Pantsæt din frelse før jeg taler.

Orsino. Jeg sværger
 at vie min kløgt og min styrke,
 min tavshed, og hvad der ellers er mit,
 til dine befalinger.

Lucretia. I mener vi skal planlægge
 hans død?

Beatrice. Og udfører det, der er planlagt,
 og med det samme. Vi må være hurtige og dristige.

Orsino. Og dog yderst forsigtige.

Lucretia. For de nidkære love
 ville straffe os med død og skændsel 230

* derfra: fra loven.

For that which it became themselves to do.

Beatrice. Be cautious as ye may, but prompt. Orsino,
What are the means?

Orsino. I know two dull, fierce outlaws,
Who think man's spirit as a worm's, and they
Would trample out, for any slight caprice,
The meanest or the noblest life. This mood
Is marketable here in Rome. They sell
What we now want.

Lucretia. To-morrow before dawn,
Cenci will take us to that lonely rock,
Petrella, in the Apulian Apennines. 240
If he arrive there . . .

Beatrice. He must not arrive.

Orsino. Will it be dark before you reach the tower?

Lucretia. The sun will scarce be set.

Beatrice. But I remember
Two miles on this side of the fort, the road
Crosses a deep ravine; 'tis rough and narrow,
And winds with short turns down the precipice;
And in its depth there is a mighty rock,
Which has, from unimaginable years,
Sustained itself with terror and with toil
Over a gulf, and with the agony 250

With which it clings seems slowly coming down;
Even as a wretched soul hour after hour,
Clings to the mass of life; yet, clinging, leans;
And leaning, makes more dark the dread abyss
In which it fears to fall: beneath this crag
Huge as despair, as if in weariness,
The melancholy mountain yawns . . . below,
You hear but see not an impetuous torrent
Raging among the caverns, and a bridge
Crosses the chasm; and high above there grow, 260
With intersecting trunks, from crag to crag,
Cedars, and yews, and pines; whose tangled hair
Is matted in one solid roof of shade
By the dark ivy's twine. At noonday here
'Tis twilight, and at sunset blackest night.

Orsino. Before you reach that bridge make some excuse
For spurring on your mules, or loitering
Until . . .

Beatrice. What sound is that?

for det, det tilkom dem at gøre.

Beatrice. Vær så forsigtige som I kan, men ufortøvede. Orsino, hvad er midlerne?

Orsino. Jeg kender to forhærdede, rovgriske fredløse, der mener, menneskets ånd er som en orms, og de vil, for en ubetydelig grilles skyld, nedtrampe det tarveligste eller ædlest liv. Dette sindelag er kurant her i Rom. De sælger hvad vi nu ønsker.

Lucretia. I morgen før daggry, vil Cenci føre os til den ensomme klippe, Petrella, i de apulienske Appenniner.

240

Hvis han når frem —

Beatrice. Han må ikke nå frem.

Orsino. Vil det være mørkt før I når tårnet?

Lucretia. Solen vil næppe være gået ned.

Beatrice. Men jeg husker,

at vejen krydser en dyb slugt godt tre km fra fortet; den er ujævn og snæver, og snor sig i korte bugtninger ned af den stejle skrænt; og i dybet er der et mægtigt klippestykke, som fra umindelige tider med skræk og møje har holdt sig udspændt over et svælg, og som i døds kampen, hvor den klynger sig fast, langsomt synes at glide ned; netop som en ulykkelig sjæl time efter time klynger sig til livet; dog idet den klynger sig fast, hælder den, og idet den hælder, gør den grufulde afgrund mere mørk, som den frygter at falde i; under denne klippe, uhyre som fortvivlelse, som af træthed, gaber de dystre bjerge; længere nede hører I, men ser ikke, en voldsom rivende strøm rase mellem grotterne, og en bro

250

går tværs over kløften; og højt ovenover gror der, med krydsende stammer, fra klippe til klippe, ceder- og taks- og fyrretræer; hvis forviklede hår er sammenfiltret til et massivt skyggende loft af den mørke vedbends snoninger. Ved middag er det tusmørke, og ved solnedgang den sorteste nat.*

260

Orsino. Før I når den bro, find på en eller anden undskyldning til at spore jeres muldyr eller at blive forsinkede indtil —

Beatrice. Hvad er det for en lyd?

* Beatrices replik kunne, antyder Shelley i forordet, opfattes som 'ren poesi'. Det er dog ikke svært her at se et billede på hendes fars situation og delvis hendes egen (Oxford).

Lucretia. Hark! No, it cannot be a servant's step
It must be Cenci, unexpectedly 270
Returned . . . Make some excuse for being here.

Beatrice (To Orsino as she goes out).
That step we hear approach must never pass
The bridge of which we spoke. [*Exeunt Lucretia and Beatrice.*]

Orsino. What shall I do?
Cenci must find me here, and I must bear
The imperious inquisition of his looks
As to what brought me hither: let me mask
Mine own in some inane and vacant smile.

Enter Giacomo, in a hurried manner.

How! Have you ventured hither? Know you then
That Cenci is from home?

Giacomo. I sought him here;
And now must wait till he returns.

Orsino. Great God! 280
Weigh you the danger of this rashness?

Giacomo. Ay!
Does my destroyer know his danger? We
Are now no more, as once, parent and child,
But man to man; the oppressor to the oppressed;
The slanderer to the slandered; foe to foe:
He has cast Nature off, which was his shield,
And Nature casts him off, who is her shame;
And I spurn both. Is it a father's throat
Which I will shake, and say, I ask not gold;
I ask not happy years; nor memories 290
Of tranquil childhood; nor home-sheltered love;
Though all these hast thou torn from me, and more;
But only my fair fame; only one hoard
Of peace, which I thought hidden from thy hate,
Under the penury heaped on me by thee,
Or I will . . . God can understand and pardon,
Why should I speak with man?

Orsino. Be calm, dear friend.

Giacomo. Well, I will calmly tell you what he did.
This old Francesco Cenci, as you know,
Borrowed the dowry of my wife from me, 300
And then denied the loan; and left me so
In poverty, the which I sought to mend
By holding a poor office in the state.
It had been promised to me, and already
I bought new clothing for my raggèd babes,
And my wife smiled; and my heart knew repose.

Lucretia. Lyt! Nej, det kan ikke være en tjeners trin;
det må være Cenci, der uventet er vendt tilbage — 270
Find på en eller anden undskyldning for at være her.

Beatrice (til Orsino, idet hun går ud).
De fodtrin vi hører nærme sig må aldrig passere
broen, vi talte om. [Lucretia og Beatrice ud.]

Orsino. Hvad skal jeg gøre?
Cenci vil finde mig her, og jeg må tåle
hans bydende inkvisitoriske mine, hvad der angår
det, der bragte mig hertil. Lad mig maskere
min egen i nogle intetsigende og tomme smil.

Giacomo kommer ind på en forjaget måde.

Hvorledes! Risikerer I at komme her? Ved I da
at Cenci ikke er hjemme?

Giacomo. Jeg søgte ham her;
og må nu vente til han kommer tilbage. 280

Orsino. Store Gud!
Vejer I faren ved denne ubesindighed?

Giacomo. Ja!
Kender min ødelægger sin fare? Vi er nu
ikke mere, som engang, forælder og barn,
men mand til mand; undertrykkeren til den undertrykte;
bagtaleren til den bagtalte; fjende til fjende.
Han har afkastet naturen, som var hans skjold,
og naturen har afkastet ham, som er hendes skam;
jeg vrager begge. Er det en fars strube
som jeg vil ruske og sige: Jeg forlanger ikke guld;
jeg forlanger ikke lykkelige år; heller ikke erindringer om 290
en rolig barndom; heller ikke beskærmet hjems kærlighed;
skønt du har revet alt dette bort fra mig, og mere til;
men kun mit gode rygte; kun denne ene fond
af fred, som jeg troede var skjult for dit had,
på grund af den armod du har læsset på mig;
eller jeg vil . . . Gud kan forstå og tilgive,
hvorfor så tale med mennesker?

Orsino. Vær rolig, kære ven.

Giacomo. Godt, jeg vil roligt fortælle Jer, hvad han gjorde.
Denne gamle Francesco Cenci, som I ved,
lånte min hustrus medgift af mig 300
og nægtede derefter lånet; og efterlod mig så
i fattigdom, hvilket jeg søgte at udbedre
ved at beklæde et sølle embede i staten.
Det var blevet mig lovet, og jeg havde
allerede købt nye klæder til mine små pjaltede børn,
og min hustru smilede; og mit hjerte kendte hvile;

When Cenci's intercession, as I found,
 Conferred this office on a wretch, whom thus
 He paid for vilest service. I returned
 With this ill news, and we sate sad together 310
 Solacing our despondency with tears
 Of such affection and unbroken faith
 As temper life's worst bitterness; when he,
 As he is wont, came to upbraid and curse,
 Mocking our poverty, and telling us
 Such was God's scourge for disobedient sons.
 And then, that I might strike him dumb with shame,
 I spoke of my wife's dowry; but he coined
 A brief yet specious tale, how I had wasted
 The sum in secret riot; and he saw 320
 My wife was touched, and he went smiling forth.
 And when I knew the impression he had made,
 And felt my wife insult with silent scorn
 My ardent truth, and look averse and cold,
 I went forth too: but soon returned again;
 Yet not so soon but that my wife had taught
 My children her harsh thoughts, and they all cried,
 'Give us clothes, father! Give us better food!
 What you in one night squander were enough
 For months!' I looked, and saw that home was hell. 330
 And to that hell will I return no more
 Until mine enemy has rendered up
 Atonement, or, as he gave life to me
 I will, reversing Nature's law . . .

Orsino. Trust me,
 The compensation which thou seekest here
 Will be denied.

Giacomo. Then . . . Are you not my friend?
 Did you not hint at the alternative,
 Upon the brink of which you see I stand,
 The other day when we conversed together?
 My wrongs were then less. That word parricide, 340
 Although I am resolved, haunts me like fear.

Orsino. It must be fear itself, for the bare word
 Is hollow mockery. Mark, how wisest God
 Draws to one point the threads of a just doom,
 So sanctifying it: what you devise
 Is, as it were, accomplished.

Giacomo. Is he dead?

Orsino. His grave is ready. Know that since we met

da erfarede jeg, at dette embede ved Cencis
 mellemkomst blev overdraget til en usling, som han således
 betalte for de skændigste tjenester. Jeg vendte tilbage*
 med disse ubehagelige nyheder, og vi sad sammen 310
 og lindrede vor nedtrykthed med tårer
 af sådan hengivenhed og ubrudt tillid,
 som dæmper livets værste bitterhed; da han
 som han er vant til, kom for at skælde ud og forbande,
 idet han hånede vor fattigdom og fortalte os,
 at sådan var Guds svøbe for ulydige sønner.
 Og så talte jeg, for at gøre ham stum af skam,
 om min hustrus medgift; men han opdigtede
 en kort dog besnærende fortælling, om hvordan jeg havde
 ødet summen ved hemmelige udsvævelser; og han så, 320
 at det påvirkede min hustru, og han gik smilende bort.
 Og da jeg forstod, det indtryk han havde gjort
 og følte min hustru fornærme min brændende oprigtighed
 med tavs foragt og et uvilligt og koldt blik,
 gik også jeg bort – men vendte snart tilbage igen;
 dog ikke så snart, at min hustru ikke havde lært
 mine børn sine beske tanker, og de råbte alle:
 „Giv os tøj, far! Giv os bedre mad!
 Hvad du solder op på en nat, havde været nok
 til måneder!” Jeg så og forstod, at hjemme var et helvede, 330
 og til dét helvede vender jeg ikke tilbage,
 før min fjende har gjort bod,
 ellers, ligesom han gav liv til mig,
 vil jeg, idet jeg vender naturens lov om –
Orsino. Tro på mig,
 den erstatning som I her søger,
 vil blive Jer nægtet.
Giacomo. Såh . . . Er I ikke min ven?
 Antydede du ikke en anden mulighed
 end at stå ved afgrunden, som du ser jeg gør,
 forleden dag da vi talte sammen? Den uret
 der var overgået mig, var mindre da. Ordet fadermord, 340
 selv om jeg er fast besluttet på det, hjem søger mig som frygt.
Orsino. Det må være frygten selv, for det blotte ord
 er tom bespottelse. Bemærk hvordan den viseste Gud
 sammendrager en retfærdig doms tråde i et enkelt punkt,
 og således helliggør den: hvad du planlægger,
 er på en måde udført.
Giacomo. Er han død?
Orsino. Hans grav er parat. Vid, at siden vi mødtes

* skændigste tjenester: Francesco Cenci blev to gange dømt for sodomi.

Cenci has done an outrage to his daughter.

Giacomo. What outrage?

Orsino. That she speaks not, but you may
 Conceive such half conjectures as I do, 350
 From her fixed paleness, and the lofty grief
 Of her stern brow bent on the idle air,
 And her severe unmodulated voice,
 Drowning both tenderness and dread; and last
 From this; that whilst her step-mother and I,
 Bewildered in our horror, talked together
 With obscure hints; both self-misunderstood
 And darkly guessing, stumbling, in our talk,
 Over the truth, and yet to its revenge,
 She interrupted us, and with a look 360
 Which told, before she spoke it, he must die: . . .

Giacomo. It is enough. My doubts are well appeased;
 There is a higher reason for the act
 Than mine; there is a holier judge than me,
 A more unblamed avenger. Beatrice,
 Who in the gentleness of thy sweet youth
 Hast never trodden on a worm, or bruised
 A living flower, but thou hast pitied it
 With needless tears! Fair sister, thou in whom
 Men wondered how such loveliness and wisdom 370
 Did not destroy each other! Is there made
 Ravage of thee? O, heart, I ask no more
 Justification! Shall I wait, Orsino,
 Till he return, and stab him at the door?

Orsino. Not so; some accident might interpose
 To rescue him from what is now most sure;
 And you are unprovided where to fly,
 How to excuse or to conceal. Nay, listen:
 All is contrived; success is so assured
 That . . .

Enter Beatrice.

Beatrice. 'Tis my brother's voice! You know me not?

Giacomo. My sister, my lost sister! 380

Beatrice. Lost indeed!
 I see Orsino has talked with you, and
 That you conjecture things too horrible
 To speak, yet far less than the truth. Now, stay not,
 He might return: yet kiss me; I shall know
 That then thou hast consented to his death.
 Farewell, farewell! Let piety to God,
 Brotherly love, justice and clemency,

har Cenci begået et overgreb mod sin datter.

Giacomo. Hvilket overgreb?

Orsino. Det siger hun ikke, men du kan
tænke dig til sådanne halve formodninger, som jeg gør, 350
af hendes stivnede bleghed og den ophøjede sorg, der sidder
på hendes strenge pande, der er rettet mod den tomme luft,
og af hendes hårde ensformige stemme,
der drukner både ømhed og skræk; og endelig
af dette; at medens hendes stedmor og jeg,
fortumlet i vor rædsel, talte sammen
med vage antydninger, hver for sig mistydende
og dunkelt gættende, snublende i vor samtale
over sandheden og endog til dens hævn,
afbrød hun os, og det med en mine 360
der sagde, før hun udtalte det: Han må dø.

Giacomo. Det er nok, mine tvivl er ganske borte;
der er en højere grund til handlingen
end min; der er en helligere dommer end mig,
en mere dadelfri hævner. Beatrice,
du som i din yndige ungdoms mildhed
aldrig har trådt på en orm eller
kvæstet en levende blomst, derimod har du ynkedes
over den med nyttesløse tårer! Skønne søster, du som fik
mænd til at undrede sig over hvordan sådan dejlighed og visdom 370
undgik at tilintetgøre hinanden! Har man
ødelagt dig? Åh hjerte, jeg forlanger ingen anden
retfærdiggørelse! Skal jeg vente, Orsino,
til han vender tilbage og dolke ham i døren?

Orsino. Ikke sådan; der kan ske et uheld,
som redder ham fra hvad nu er yderst sikkert;
og I er ikke forberedt på, hvor I skal flygte hen,
hvordan I skal undskylde eller skjule Jer. Nej, lyt:
alt er udtænkt; udfaldet er så sikkert
at —

Beatrice kommer ind.

Beatrice. Det er min brors stemme! Kender du mig ikke? 380

Giacomo. Min søster, min fortabte søster!

Beatrice. Fortabt, ja sandelig!
Jeg ser Orsino har talt med dig, og
at du formoder ting for rædselsfulde
til at siges, dog langt mindre end sandheden. Nu, bliv ikke,
han kunne vende tilbage — dog kys mig, så vil jeg vide,
at du har givet dit samtykke til hans død.
Farvel, Farvel! Lad frygt for Gud,
broderlig kærlighed, retfærdighed og mildhed,

And all things that make tender hardest hearts
 Make thine hard, brother. Answer not . . . farewell. [*Exeunt severally.* 390

SCENE II

A mean apartment in Giacomo's house. Giacomo alone.

Giacomo. 'Tis midnight, and Orsino comes not yet.

[*Thunder, and the sound of a storm.*

What! can the everlasting elements
 Feel with a worm like man? If so, the shaft
 Of mercy-wingèd lightning would not fall
 On stones and trees. My wife and children sleep:
 They are now living in unmeaning dreams:
 But I must wake, still doubting if that deed
 Be just which is most necessary. O,
 Thou unreplenished lamp! whose narrow fire
 Is shaken by the wind, and on whose edge 10
 Devouring darkness hovers! Thou small flame,
 Which, as a dying pulse rises and falls,
 Still flickerest up and down, how very soon,
 Did I not feed thee, wouldst thou fail and be
 As thou hadst never been! So wastes and sinks
 Even now, perhaps, the life that kindled mine:
 But that no power can fill with vital oil
 That broken lamp of flesh. Ha! 'tis the blood
 Which fed these veins that ebbs till all is cold:
 It is the form that moulded mine that sinks 20
 Into the white and yellow spasms of death:
 It is the soul by which mine was arrayed
 In God's immortal likeness which now stands
 Naked before Heaven's judgement seat! [*A bell strikes.*

One! Two!

The hours crawl on; and, when my hairs are white,
 My son will then perhaps be waiting thus,
 Tortured between just hate and vain remorse;
 Chiding the tardy messenger of news
 Like those which I expect. I almost wish
 He be not dead, although my wrongs are great; 30
 Yet . . . 'tis Orsino's step . . .

Enter Orsino.

Speak!

Orsino. I am come

To say he has escaped.

Giacomo. Escaped!

og alle ting, som gør det hårdeste hjerte blødt,
gøre dit hårdt, kære bror. Svar ikke! farvel.

[*Alle ud.* 390

ANDEN SCENE

Et tarveligt udstyret værelse i Giacomos hus. Giacomo alene.

Giacomo. Det er midnat, og Orsino er ikke kommet endnu.

[*Torden, og lyden af stormens susen.*

Hvorledes! kan de evige elementer
føle med en orm som mennesket? Hvis så, ville
det nådevingede lyns pil ikke falde
på sten og træer. Min hustru og mine børn sover,
de lever nu i meningsløse drømmer,
men jeg må være vågen, stadig tvivlende på om den
gerning vil være retfærdig, som er mest nødvendig. Åh,
du snart tømte lampe! hvis snævre ild
blafirer i vinden, og på hvis rand
fortærende mørke svæver! Du lille flamme som,
stigende og faldende som en dødende puls,
stadig flagrer op og ned, hvor meget snart
ville du ikke svigte, hvis jeg ikke nærrede dig, og være,
som havde du aldrig været til! Sådan spildes og ophører
netop nu, måske, livet som nærrede mit;
bortset fra at ingen magt kan fylde kødets brudte lampe
med livgivende olie. Ha! det er blodet,
som nærer disse årer, der svinder til alt er koldt;
det er legemet, der dannede mit, som synker
ned i dødens hvide og gule krampetrækninger;
det er sjælen, ved hvilken min blev klædt
i Guds udødelige billede, som nu står
nøgen foran himlens domstol!

10

20

[*En klokke ringer.*

En! To!

Timerne kravler af sted; og når mit hår er hvidt,
da vil min søn måske vente således,
martret mellem retfærdigt had og nytteløs anger;
skændende på den sene budbringer af nyheder,
som dem jeg venter på. Jeg ønsker næsten
han ikke bliver dræbt, skønt der er gjort mig stor uret;
dog — det er Orsinos skridt —

30

Orsino kommer ind.

Tal!

Orsino. Jeg er kommet
for at sige, at han er undsluppet.

Giacomo. Undsluppet!

Orsino. And safe
Within Petrella. He passed by the spot
Appointed for the deed an hour too soon.

Giacomo. Are we the fools of such contingencies?
And do we waste in blind misgivings thus
The hours when we should act? Then wind and thunder,
Which seemed to howl his knell, is the loud laughter
With which Heaven mocks our weakness! I henceforth
Will ne'er repent of aught designed or done
But my repentance. 40

Orsino. See, the lamp is out.

Giacomo. If no remorse is ours when the dim air
Has drank this innocent flame, why should we quail
When Cenci's life, that light by which ill spirits
See the worst deeds they prompt, shall sink for ever?
No, I am hardened.

Orsino. Why, what need of this?
Who feared the pale intrusion of remorse
In a just deed? Although our first plan failed,
Doubt not but he will soon be laid to rest.
But light the lamp; let us not talk i' the dark. 50

Giacomo (lighting the lamp). And yet once quenched I cannot thus relume
My father's life: do you not think his ghost
Might plead that argument with God?

Orsino. Once gone
You cannot now recall your sister's peace;
Your own extinguished years of youth and hope;
Nor your wife's bitter words; nor all the taunts
Which, from the prosperous, weak misfortune takes;
Nor your dead mother; nor . . .

Giacomo. O, speak no more!
I am resolved, although this very hand
Must quench the life that animated it. 60

Orsino. There is no need of that. Listen: you know
Olimpio, the castellan of Petrella
In old Colonna's time; him whom your father
Degraded from his post? And Marzio,
That desperate wretch, whom he deprived last year
Of a reward of blood, well earned and due?

Giacomo. I knew Olimpio; and they say he hated
Old Cenci so, that in his silent rage
His lips grew white only to see him pass.
Of Marzio I know nothing.

Orsino. Marzio's hate 70
Matches Olimpio's. I have sent these men,
But in your name, and as at your request,

- Orsino.* Og i sikkerhed
inde i Petrella. Han passerede det aftalte
sted for gerningen en time for tidligt.
- Giacomo.* Er vi gjort til nar af sådanne tilfældigheder?
Og spilder vi i blind ængstelse således
timerne, hvor vi skulle handle? Så er vinden og tordenen,
som syntes at hyle hans dødsringning, den høje latter,
himlen spotter vor svaghed med! Jeg vil fra nu af
aldrig angre noget planlagt eller udført, 40
undtagen min anger.
- Orsino.* Se, lampen er gået ud.
- Giacomo.* Hvis vi intet samvittighedsnag føler, når den dunkle luft
har drukket denne uskyldige flamme, hvorfor skulle vi så tabe modet
når Cencis liv, det lys ved hvilket onde ånder ser
de værste handlinger de foranlediger, skal ophøre for evigt?
Nej, jeg er hærdet.
- Orsino.* Jah! hvad skal dette nytte?
Hvem frygtede samvittighedsnagets blege indtrængen
i en retfærdig handling? Selv om vor første plan mislykkedes,
så tvivl ikke på, at han snart vil blive bragt til hvile. 50
Men tænd lampen; lad os ikke tale i mørke.
- Giacomo (mens han tænder lampen).* Og dog, engang slukket, kan
jeg ikke således igen tænde min fars liv. Tror du ikke, at hans ånd
kunne gøre denne grund gældende over for Gud?
- Orsino.* En gang borte
kan I ikke nu kalde Jeres søsters fred tilbage;
Jeres egne udslettede år af ungdom og håb;
heller ikke Jeres hustru bitre ord; heller ikke alle de hånsord,
som svag ulykke ta'r fra den velstående;
heller ikke Jeres døde mor; heller ikke —
- Giacomo.* Åh, sig ikke mere!
Jeg er besluttet på det, skønt selve denne hånd
må slukke det liv, som gjorde den levende. 60
- Orsino.* Der er ikke brug for det dér. Lyt: I kender
Olimpio, borgforvalteren på Petrella
i gamle Colonnas tid; ham som Jeres far
afskedigede? Og Marzio,
den desperate slyngel, som han sidste år berøvede
vel tjente og skyldige blodpenge?
- Giacomo.* Jeg kendte Olimpio; og de siger han hadede
gamle Cenci sådan, at hans læber blev hvide i
tavst raseri blot ved at se ham komme forbi.
Om Marzio ved jeg intet.
- Orsino.* Marzios had 70
svarer til Olimprios. Jeg har sendt disse mænd,
i Jeres navn og som på Jeres opfordring,

To talk with Beatrice and Lucretia.

Giacomo. Only to talk?

Orsino. The moments which even now
Pass onward to to-morrow's midnight hour
May memorize their flight with death: ere then
They must have talked, and may perhaps have done,
And made an end . . .

Giacomo. Listen! What sound is that?

Orsino. The house-dog moans, and the beams crack: nought else.

Giacomo. It is my wife complaining in her sleep: 80
I doubt not she is saying bitter things
Of me; and all my children round her dreaming
That I deny them sustenance.

Orsino. Whilst he
Who truly took it from them, and who fills
Their hungry rest with bitterness, now sleeps
Lapped in bad pleasures, and triumphantly
Mocks thee in visions of successful hate
Too like the truth of day.

Giacomo. If e'er he wakes
Again, I will not trust to hireling hands . . .

Orsino. Why, that were well. I must be gone; good-night. 90
When next we meet — may all be done!

Giacomo. And all
Forgotten: Oh, that I had never been! [Exeunt.]

ACT IV

SCENE IV

An apartment in the Castle of Petrella.

Enter Cenci.

Cenci. She comes not; yet I left her even now
Vanquished and faint. She knows the penalty
Of her delay: yet what if threats are vain?
Am I not now within Petrella's moat?
Or fear I still the eyes and ears of Rome?
Might I not drag her by the golden hair?
Stamp on her? keep her sleepless till her brain
Be overworn? Tame her with chains and famine?
Less would suffice. Yet so to leave undone
What I most seek! No, 'tis her stubborn will 10
Which by its own consent shall stoop as low

hen for at tale med Beatrice og Lucretia.

Giacomo. Kun for at tale?

Orsino. Øjeblikkene som netop nu
går mod morgendagens midnatstime,
vil måske huske deres flugt med døden, inden da
må de have talt sammen, og kan muligvis have udført,
og gjort ende –

Giacomo. Lyt! Hvad er det for en lyd?

Orsino. Vagthunden jamrer, og bjælkerne knager, intet andet.

Giacomo. Det er min hustru, som beklager sig i søvne. 80
Jeg tvivler ikke på, at hun siger bitre ting
om mig; og alle mine børn omkring hende drømmer,
at jeg nægter dem underhold.

Orsino. Medens han,
som i virkeligheden tog det fra dem og som fylder
deres sultne hvile med bitterhed, nu sover
i skødet på slette fornøjelser og triumferende
spotter Jer i syner af vellykket had,
alt for lig dem, der er sande om dagen.

Giacomo. Hvis han nogensinde
vågner igen, vil jeg ikke betro til lejesvendes hænder –

Orsino. Ja, det ville være godt. Jeg må af sted; god nat; 90
når vi mødes næste gang, kan alt være udført –

Giacomo. Og alt
glemt – Åh, gid jeg aldrig havde været til! [Ud.]

FJERDE AKT

FØRSTE SCENE

Et værelse på Borgen Petrella.

Cenci kommer ind.

Cenci. Hun kommer ikke; selv om jeg forlod hende
allerede overvundet og svag. Hun kender straffen
for at komme for sent: men hvad hvis trusler er forgæves?
Er jeg ikke nu inden for Petrellas voldgrav?
Eller frygter jeg stadig Roms øjne og ører?
Kunne jeg ikke slæbe hende ved det gyldne hår?
Trampe på hende? Holde hende vågen indtil hendes hjerne
er udmattet? Tæmme hende med lænker og sult?
Mindre ville være tilstrækkeligt. Dog sådan at lade ugjort
hvad jeg mest ønsker! Nej, det er hendes hårdnakkede vilje, 10
der ved sit eget samtykke skal bøje sig ligeså dybt

As that which drags it down.

Enter Lucretia.

Thou loathèd wretch!

Hide thee from my abhorrence: fly, begone!

Yet stay! Bid Beatrice come hither.

Lucretia.

Oh,

Husband! I pray, for thine own wretched sake

Heed what thou dost. A man who walks like thee

Through crimes, and through the danger of his crimes,

Each hour may stumble o'er a sudden grave.

And thou art old; thy hairs are hoary gray;

As thou wouldst save thyself from death and hell,

20

Pity thy daughter; give her to some friend

In marriage: so that she may tempt thee not

To hatred, or worse thoughts, if worse there be.

Cenci. What! like her sister who has found a home

To mock my hate from with prosperity?

Strange ruin shall destroy both her and thee

And all that yet remain. My death may be

Rapid, her destiny outspeeds it. Go,

Bid her come hither, and before my mood

Be changed, lest I should drag her by the hair.

30

Lucretia. She sent me to thee, husband. At thy presence

She fell, as thou dost know, into a trance;

And in that trance she heard a voice which said,

'Cenci must die! Let him confess himself!

Even now the accusing Angel waits to hear

If God, to punish his enormous crimes,

Harden his dying heart!'

Cenci.

Why — such things are . . .

No doubt divine revealings may be made.

'Tis plain I have been favoured from above,

For when I cursed my sons they died. — Ay . . . so . . .

40

As to the right or wrong, that's talk . . . repentance . . .

Repentance is an easy moment's work

And more depends on God than me. Well . . . well . . .

I must give up the greater point, which was

To poison and corrupt her soul.

[A pause; Lucretia approaches anxiously, and then shrinks back as he speaks.]

One, two;

Ay . . . Rocco and Cristofano my curse

Strangled: and Giacomo, I think, will find

Life a worse Hell than that beyond the grave:

Beatrice shall, if there be skill in hate,

som det, der trækker den ned.

Lucretia kommer ind.

Du forhadte stakkel!

væk ikke min afsky; forsvind, pak dig!

Dog bliv! Sig til Beatrice hun skal komme.

Lucretia.

Åh,

husbond! Jeg beder dig for din egen ulykkelige skyld,
giv agt på, hvad du gør. En mand, der som du går
gennem forbrydelser og gennem forbrydelsers fare,
kan hver time snuble over en uventet grav.

Og du er gammel; dit hår er hvidgråt af ælde;

som du ville redde dig selv fra død og helvede,

20

så hav medynk med din datter; lad hende ægte

en eller anden ven, så hun ikke kan friste dig

til had eller værre tanker, hvis der findes værre.

Cenci. Hvad! ligesom hendes søster der fandt et hjem,
hvorfra hun ustraffet kan spotte mit had?

sælsom undergang skal ødelægge både hende og dig

og alt, der endnu er tilbage. Min død kan blive

brat, hendes skæbne vil overhale den. Gå,

sig hun skal komme, og før mit humør

skifter, for at jeg ikke skal slæbe hende ved håret.

30

Lucretia. Hun sendte mig til dig, husbond. Da du var der,
faldt hun i trance, som du ved;

og i denne trance hørte hun en stemme, der sagde:

„Cenci må dø! Lad ham skrifte!

Lige nu venter den anklagende engel på at høre

om Gud, for at straffe hans uhyrlige forbrydelser,

forhærder hans døende hjerte!”

Cenci.

Åh, ja! — sådanne ting er ...

guddommelige åbenbaringer kan uden tvivl forekomme.

Det er klart jeg har været begunstiget fra oven,

for da jeg forbandede mine sønner, døde de. — Ja — sådan —

40

hvad angår rigtigt og forkert, det er snak — anger —

anger er et kort øjeblikks arbejde

og afhænger mere af Gud end af mig. Godt — godt —

jeg må opgive det væsentligere punkt, som var

at forgifte og fordærve hendes sjæl.

*[En pause. Lucretia nærmer sig ængsteligt, og viger
så tilbage da han taler.]*

En, to;

ja — min forbandelse kvalte Rocco og

Cristofano; og Giacomo, tror jeg, vil finde

livet et værre helvede end det hinsides graven;

Beatrice skal, hvis der er færdighed i had,

Die in despair, blaspheming: to Bernardo, 50
 He is so innocent, I will bequeath
 The memory of these deeds, and make his youth
 The sepulchre of hope, where evil thoughts
 Shall grow like weeds on a neglected tomb.
 When all is done, out in the wide Campagna,
 I will pile up my silver and my gold;
 My costly robes, paintings, and tapestries;
 My parchments and all records of my wealth,
 And make a bonfire in my joy, and leave
 Of my possessions nothing but my name; 60
 Which shall be an inheritance to strip
 Its wearer bare as infamy. That done,
 My soul, which is a scourge, will I resign
 Into the hands of him who wielded it;
 Be it for its own punishment or theirs,
 He will not ask it of me till the lash
 Be broken in its last and deepest wound;
 Until its hate be all inflicted. Yet,
 Lest death outspeed my purpose, let me make
 Short work and sure . . .

[*Going.*

Lucretia (Stops him). Oh, stay! It was a feint:
 She had no vision, and she heard no voice.
 I said it but to awe thee.

70

Cenci. That is well.
 Vile palterer with the sacred truth of God,
 Be thy soul choked with that blaspheming lie!
 For Beatrice worse terrors are in store
 To bend her to my will.

Lucretia. Oh! to what will?
 What cruel sufferings more than she has known
 Canst thou inflict?

Cenci. Andrea! Go call my daughter,
 And if she comes not tell her that I come.
 What sufferings? I will drag her, step by step, 80
 Through infamies unheard of among men:
 She shall stand shelterless in the broad noon
 Of public scorn, for acts blazoned abroad,
 One among which shall be . . . What? Canst thou guess?
 She shall become (for what she most abhors
 Shall have a fascination to entrap
 Her loathing will) to her own conscious self
 All she appears to others; and when dead,
 As she shall die unshrived and unforgiven,

dø i fortvivlelse, gudsbespottende; til Bernardo, 50
han er så uskyldig, vil jeg testamentere
mindet om disse gerninger og gøre hans ungdom
til håbets gravmæle, hvor onde tanker
skal gro som ukrudt på en forsømt grav.
Når alt er udført, vil jeg ude på den vidtstrakte Campagna*
stable mit sølv og guld op;
mine kostbare kapper, malerier og gobeliner;
mine manuskripter og alle optegnelser om min rigdom,
og i min glæde tænde et bål og efterlade
intet andet af min ejendele end mit navn; 60
som skal være en arv til at afklæde bæreren,
til han er nøgen ligesom vanære. Når det er gjort,
vil jeg overgive min sjæl, der er en svøbe,
i hans hånd som gav den;
om det så er til dens egen straf eller deres,
vil han ikke bede mig om den, før piskesnerten
er brækket i dens sidste og dybeste sår;
indtil al dens had er forvoldt. Dog
for at ikke døden skal overhaler mit mål, lad mig gøre
kort proces og sikker — [Går. 70
Lucretia (standser ham). Åh, bliv! Det var en list —
hun havde intet syn, og hun hørte ingen stemme.
Jeg sagde det kun for at indgyde dig ærefrygt.
Cenci. Det er godt.
Du tinger lavt med Guds hellige ord,
må din sjæl blive kvalt af den gudsbespottende løgn!
for Beatrice er værre rædsler i vente
for at bøje hende for min vilje.
Lucretia. Åh, for hvilken vilje?
Hvilke flere grusomme lidelser kan du tilføje,
end hun har lidt?
Cenci. Andrea! Kald på min datter,
og hvis hun ikke kommer, så sig hende at jeg kommer.
Hvilke lidelser? Jeg vil trække hende, trin for trin, 80
gennem nedrigheder, uhørte blandt mennesker.
Hun skal stå ubeskyttet i den offentlig foragts
klare middagsstund for handlinger forkyndt vidt og bredt,
hvor en af dem skal være — Hvilken? Kan du gætte det?
Hun skal for sit eget bevidste selv
(for det hun mest væmmes ved skal have en
dragende magt til at fange hendes afskyende vilje)
blive alt det, hun fremstår som for andre; og når hun er død,
for hun skal dø uden at have skriftet og utilgivet,

* Campagna di Roma. Et fladt landskab lige syd for Rom.

A rebel to her father and her God, 90
 Her corpse shall be abandoned to the hounds;
 Her name shall be the terror of the earth;
 Her spirit shall approach the throne of God
 Plague-spotted with my curses. I will make
 Body and soul a monstrous lump of ruin.

Enter Andrea.

Andrea. The Lady Beatrice . . .

Cenci. Speak, pale slave! What
 Said she?

Andrea. My Lord, 'twas what she looked; she said:
 'Go tell my father that I see the gulf
 Of Hell between us two, which he may pass,
 I will not.'

[*Exit Andrea.*

Cenci. Go thou quick, Lucretia,
 Tell her to come; yet let her understand
 Her coming is consent: and say, moreover,
 That if she come not I will curse her.

100

[*Exit Lucretia.*

Ha!

With what but with a father's curse doth God
 Panic-strike armed victory, and make pale
 Cities in their prosperity? The world's Father
 Must grant a parent's prayer against his child,
 Be he who asks even what men call me.
 Will not the deaths of her rebellious brothers
 Awe her before I speak? For I on them
 Did imprecate quick ruin, and it came.

110

Enter Lucretia.

Well; what? Speak, wretch!

Lucretia. She said, 'I cannot come;
 Go tell my father that I see a torrent
 Of his own blood raging between us.'

Cenci (kneeling). God,
 Hear me! If this most specious mass of flesh,
 Which Thou hast made my daughter; this my blood,
 This particle of my divided being;
 Or rather, this my bane and my disease,
 Whose sight infects and poisons me; this devil
 Which sprung from me as from a hell, was meant
 To aught good use; if her bright loveliness
 Was kindled to illumine this dark world;
 If nursed by Thy selectest dew of love
 Such virtues blossom in her as should make
 The peace of life, I pray Thee for my sake,

120

en oprører mod sin far og sin Gud, 90
 skal hendes lig efterlades til hundene;
 hendes navn skal være jordens skræk;
 hendes ånd nærme sig Guds trone
 pestpletet af mine forbandelser. Jeg vil gøre
 krop og sjæl til en grotesk ruinklump.

Andrea kommer ind.

Andrea. Lady Beatrice —

Cenci. Tal, blege slave! Hvad
 sagde hun?

Andrea. Mylord, det var det hun så ud som; hun sagde:
 „Sig til min far at jeg ser helvedets svælg
 mellem os, et svælg han kan passere,
 jeg vil ikke.”

[*Andrea ud.*

Cenci. Lucretia, gå hurtigt,
 sig hun skal komme; dog lad hende forstå,
 at hendes komme er samtykke; og sig endvidere,
 at hvis hun ikke kommer, vil jeg forbande hende.

100

[*Lucretia ud.*

Ha!

med hvad andet end en fars forbandelse
 panik-slår Gud en bevæbnet sejr og får byer
 til at blegne i deres velstand? Verdens Far må høre
 en forælders uvenlige bøn for sit barn, selv hvis den,
 der spørger, er som det jeg bliver kaldt af mennesker.
 Vil ikke hendes oprørske brødræs død
 indgyde hende ærefrygt, før jeg taler? For jeg nedkaldte
 brat undergang over dem, og den kom.

110

Lucretia kommer ind.

Nå; hvad? Tal, usling!

Lucretia. Hun sagde: „Jeg kan ikke komme;
 fortæl min far, at jeg ser en stærk strøm
 af hans eget blod rase mellem os.”

Cenci (knælende). Gud!
 Hør mig! Hvis det var meningen, at denne yderst bedårende
 kødmasse, som du har lavet min datter til; dette mit blod,
 denne lille del af mit delte væsen;
 eller snarere denne min ulykke og min sygdom
 som synet af smitter og forgifter mig; denne djævel
 der sprang ud af mig som af et helvede,
 skulle gøre nogen nytte; hvis hendes strålende dejlighed
 blev tændt for at oplyse denne mørke verden;
 hvis sådanne dyder, plejet af din mest udsøgte
 kærlighedsdug, skulle blomstre i hende, som ville skabe
 fred i livet, beder jeg dig for min skyld,

120

As Thou the common God and Father art
 Of her, and me, and all; reverse that doom!
 Earth, in the name of God, let her food be
 Poison, until she be encrusted round
 With leprous stains! Heaven, rain upon her head 130
 The blistering drops of the Maremma's dew,
 Till she be speckled like a toad; parch up
 Those love-enkindled lips, warp those fine limbs
 To loathèd lameness! All-beholding sun,
 Strike in thine envy those life-darting eyes
 With thine own blinding beams!

Lucretia. Peace! Peace!
 For thine own sake unsay those dreadful words.
 When high God grants He punishes such prayers.

Cenci (leaping up, and throwing his right hand towards Heaven).
 He does his will, I mine! This in addition,
 That if she have a child . . .

Lucretia. Horrible thought! 140

Cenci. That if she ever have a child; and thou,
 Quick Nature! I adjure thee by thy God,
 That thou be fruitful in her, and increase
 And multiply, fulfilling his command,
 And my deep imprecation! May it be
 A hideous likeness of herself, that as
 From a distorting mirror, she may see
 Her image mixed with what she most abhors,
 Smiling upon her from her nursing breast.

And that the child may from its infancy 150
 Grow, day by day, more wicked and deformed,
 Turning her mother's love to misery:
 And that both she and it may live until
 It shall repay her care and pain with hate,
 Or what may else be more unnatural.

So he may hunt her through the clamorous scoffs
 Of the loud world to a dishonoured grave.
 Shall I revoke this curse? Go, bid her come,
 Before my words are chronicled in Heaven.

[*Exit Lucretia.*

I do not feel as if I were a man,
 But like a fiend appointed to chastise
 The offences of some unremembered world.
 My blood is running up and down my veins;
 A fearful pleasure makes it prick and tingle:
 I feel a giddy sickness of strange awe;
 My heart is beating with an expectation

160

da du er den fælles Gud og Far
 for hende og mig, og alle: vend den dom om!
 Jord, i Guds navn, lad hendes føde være
 gift, indtil hun er overgroet
 med spedalske pletter! Himmel, regn de ætsende
 dråber af Maremmas dug på hendes hoved,* 130
 indtil hun er spættet som en tudse; udtør
 disse kærligheds-tændte læber, krum de smukke lemmer
 til frastødende halten! Altskuende sol,
 slå i din misundelse hendes livsglimtende øjne
 med dine egne blindende stråler!

Lucretia. Åh ti! ti!

For din egen skyld tag de grufulde ord tilbage.
 Selv om den høje Gud bønner, straffer han sådanne bønner.

Cenci (springer op og rækker sin højre hånd mod himlen).

Han lader sin vilje ske, jeg min! Endvidere dette,
 at hvis hun får et barn —

Lucretia. Rædselsfulde tanke! 140

Cenci. At hvis hun nogensinde får et barn — og du,
 levende natur! jeg besværges dig ved din Gud,
 at du vil blive frugtbar i hende og forøge
 og mangfoldiggøre, idet du opfylder hans bud
 og mine dybe forbandelse! — gid det må have
 en hæslig lighed med hende selv, så hun,
 som i et forvrængende spejl, kan se
 sit billede, blandet med det, hun mest afskyr,
 smile til sig fra sit ammende bryst.

Og at dette barn fra dets spæde barndom, 150
 dag efter dag, vil vokse mere slet og vanskabt,
 og forvandle sin mors kærlighed til elendighed;
 og at både hende og det må leve, indtil
 det betaler hendes omsorg og smerte tilbage med had,
 eller hvad der ellers vil være mere unaturligt,
 så han kan jage hende gennem den larmende verdens
 højlydte forhånelser til en vanæret grav.

Skal jeg tilbagekalde denne forbandelse? Gå, sig hun
 skal komme, før mine ord bliver optegnet i himlen.

[*Lucretia ud.*

Jeg føler mig ikke som et menneske, 160
 men som en djævel, bestemt til at revse
 en glemt verdens forseelser.

Mit blod strømmer gennem mine årer;
 en frygtelig nydelse får det til at prikke og snurre,
 jeg føler et svimlende anfald af mærkelig ærefrygt;
 mit hjerte banker ved forventningen

* Maremma er et lavt sumpet område ved den Toskanske kyst, fra hvilken giftige dampe antoges at stige op.

Of horrid joy.

Enter Lucretia.

What? Speak!

Lucretia. She bids thee curse;
And if thy curses, as they cannot do,
Could kill her soul . . .

Cenci. She would not come. 'Tis well,
I can do both; first take what I demand, 170
And then extort concession. To thy chamber!

Fly ere I spurn thee; and beware this night
That thou cross not my footsteps. It were safer
To come between the tiger and his prey. [*Exit Lucretia.*

It must be late; mine eyes grow weary dim
With unaccustomed heaviness of sleep.
Conscience! Oh, thou most insolent of lies!
They say that sleep, that healing dew of Heaven,
Steeps not in balm the foldings of the brain 180
Which thinks thee an impostor. I will go

First to belie thee with an hour of rest,
Which will be deep and calm, I feel: and then . . .

O, multitudinous Hell, the fiends will shake
Thine arches with the laughter of their joy!
There shall be lamentation heard in Heaven
As o'er an angel fallen; and upon Earth
All good shall droop and sicken, and ill things
Shall with a spirit of unnatural life,
Stir and be quickened . . . even as I am now. [*Exit.*

SCENE II

Before the castle Petrella. Enter Beatrice and Lucretia above on the ramparts.

Beatrice. They come not yet.

Lucretia. 'Tis scarce midnight.

Beatrice. How slow

Behind the course of thought, even sick with speed,
Lags leaden-footed time!

Lucretia. The minutes pass . . .
If he should wake before the deed is done?

Beatrice. O, mother! He must never wake again.
What thou hast said persuades me that our act
Will but dislodge a spirit of deep hell
Out of a human form.

Lucretia. 'Tis true he spoke

om rædsom glæde.

Lucretia kommer ind.

Hvad! Tal!

Lucretia. Hun beder dig forbande;
og selv hvis dine forbandelser, hvilket de ikke kan,
kunne dræbe hendes sjæl —

Cenci. Ville hun ikke komme. Det er godt,
jeg kan gøre begge dele. Først tage hvad jeg kræver, 170
og så aftvinge tilladelse. Til dit kammer!

Forsvind før jeg sparker dig, og vogt dig for
ikke at krydser min vej denne nat. Det ville være sikrere,
at komme mellem tigreren og dens bytte. [Lucretia ud.

Det må være sent; mine øjne bliver trætte,
matte af uvant tung søvnighed.
Samvittighed! Oh, du mest uforskammede af løgne!
De siger, at søvnen, himlens helbredende dug,
ikke bader den hjernes vindinger i balsam, 180
som tror, du er en bedrager. Jeg vil først

gøre dig til skamme med en times hvile,
som vil blive dyb og rolig, føler jeg, og så —
Oh, mangfoldige helvede, djævlene vil ryste
dine hvælvinger med deres glædeslatter!
Der skal blive hørt klagen i himlen
som over en falden engel; og på jorden
skal alt godt synke og blive sygt, og onde ting
skal med et unaturligt livs ånd
røre sig og blive gjort levende — netop som jeg er nu. [Ud.

ANDEN SCENE

Foran Borgen Petrella. Beatrice og Lucretia kommer ind ovenover på fæstningsvoldene.

Beatrice. De kommer ikke endnu.

Lucretia. Det er næppe midnat.

Beatrice Hvor langt

bagefter tanken, selv syg af fart,
lakker den blyfodede tid!

Lucretia. Minutterne går —
Hvis han skulle vågne før gerningen er gjort?

Beatrice. Åh, mor! han må aldrig vågne igen.
Hvad du har sagt overbeviser mig om, at vor handling
kun vil fordrive en ånd fra det dybe helvede
ud af en menneskekrop.

Lucretia. Det er sandt, han talte

Of death and judgement with strange confidence
 For one so wicked; as a man believing 10
 In God, yet recking not of good or ill.
 And yet to die without confession! . . .

Beatrice. Oh!
 Believe that Heaven is merciful and just,
 And will not add our dread necessity
 To the amount of his offences.

Enter Olimpio and Marzio below.

Lucretia. See,
 They come.

Beatrice. All mortal things must hasten thus
 To their dark end. Let us go down.

[Exeunt Lucretia and Beatrice from above.]

Olimpio. How feel you to this work?

Marzio. As one who thinks
 A thousand crowns excellent market price
 For an old murderer's life. Your cheeks are pale. 20

Olimpio. It is the white reflection of your own,
 Which you call pale.

Marzio. Is that their natural hue?

Olimpio. Or 'tis my hate and the deferred desire
 To wreak it, which extinguishes their blood.

Marzio. You are inclined then to this business?

Olimpio. Ay,
 If one should bribe me with a thousand crowns
 To kill a serpent which had stung my child,
 I could not be more willing.

Enter Beatrice and Lucretia below.

Noble ladies!

Beatrice. Are ye resolved?

Olimpio. Is he asleep?

Marzio. Is all
 Quiet?

Lucretia. I mixed an opiate with his drink: 30
 He sleeps so soundly . . .

Beatrice. That his death will be
 But as a change of sin-chastising dreams,
 A dark continuance of the Hell within him,
 Which God extinguish! But ye are resolved?
 Ye know it is a high and holy deed?

Olimpio. We are resolved.

underligt tillidsfuldt om død og dom
 for en så slet; som en mand der tror
 på Gud, dog hverken bekymrer sig om godt eller ondt.
 Og dog at dø uden skriftemål! 10

Beatrice. Oh!
 tro, at himlen er barmhjertig og retfærdig,
 og ikke vil føje vor forfærdelige nødvendighed
 til mængden af hans forseelser.

Olimpio og Marzio kommer ind nedenunder.

Lucretia. Se,
 de kommer.

Beatrice. Alle dødelige ting må haste således
 mod deres mørke endeligt. Lad os gå ned.

[*Lucretia og Beatrice ud fra oven.*]

Olimpio. Hvordan har du det med dette arbejde?

Marzio. Som en der synes,
 at tusinde *scudi* er en fortrinlig markedspris*
 for en gammel morders liv. Dine kinder er blege. 20

Olimpio. Det du kalder bleghed,
 er det hvide genskin fra dine.

Marzio. Er det deres naturlige lød?

Olimpio. Eller det er mit had og den opsatte længsel
 efter at få luft for det, som bortjager deres blod.

Marzio. Så du er stemt for denne bestilling?

Olimpio. Ja,
 hvis en skulle bestikke mig med tusinde *scudi*
 for at dræbe en slange, som havde stukket mit barn,
 kunne jeg ikke være mere villig.

Beatrice og Lucretia kommer ind nedenunder.

Ædle Damer!

Beatrice. Har I besluttet jer til det?

Olimpio. Sover han?

Marzio. Er alt
 roligt?

Lucretia. Jeg blandede et sovemiddel i hans drik
 han sover så tungt — 30

Beatrice. At hans død kun vil blive
 en forandring af synd-revsende drømme,
 en mørk fortsættelse af helvede inden i ham,
 som udslukker Gud! Men har I besluttet jer?
 I ved, det er en stor og hellig gerning?

Olimpio. Vi har besluttet os.

* Shelley benytter den engelske møntenhed *crown* (5 shilling), der svarer til den italienske møntenhed *scudo*, som jeg bruger i teksten.

Marzio. As to the how this act
 Be warranted, it rests with you.
Beatrice. Well, follow!
Olimpio. Hush! Hark! What noise is that?
Marzio. Ha! some one comes!
Beatrice. Ye conscience-stricken cravens, rock to rest
 Your baby hearts. It is the iron gate, 40
 Which ye left open, swinging to the wind,
 That enters whistling as in scorn. Come, follow!
 And be your steps like mine, light, quick and bold. [Exeunt.

SCENE III

An apartment in the castle. Enter Beatrice and Lucretia.

Lucretia. They are about it now.
Beatrice. Nay, it is done.
Lucretia. I have not heard him groan.
Beatrice. He will not groan.
Lucretia. What sound is that?
Beatrice. List! 'tis the tread of feet
 About his bed.
Lucretia. My God!
 If he be now a cold, stiff corpse . . .
Beatrice. O, fear not
 What may be done, but what is left undone:
 The act seals all.

Enter Olimpio and Marzio.

Is it accomplished?
Marzio. What?
Olimpio. Did you not call?
Beatrice. When?
Olimpio. Now.
Beatrice. I ask if all is over?
Olimpio. We dare not kill an old and sleeping man;
 His thin gray hair, his stern and reverend brow, 10
 His veined hands crossed on his heaving breast,
 And the calm innocent sleep in which he lay,
 Quelled me. Indeed, indeed, I cannot do it.
Marzio. But I was bolder; for I chid Olimpio,
 And bade him bear his wrongs to his own grave
 And leave me the reward. And now my knife
 Touched the loose wrinkled throat, when the old man
 Stirred in his sleep, and said, 'God! hear, O, hear,
 A father's curse! What, art Thou not our Father?'

Marzio. Hvordan denne handling
skal berettiges, er Jeres sag.
Beatrice. Godt, følg med!
Olimpio. Stille! Hør! Hvad er det for en støj?
Marzio. Ha! nogen kommer!
Beatrice. I samvittighedsslagne kujoner, vug
jeres pattebørnshjerter til hvile. Der er jernporten 40
I lod stå åben, som svinger i vinden,
der kommer fløjtende ind som i spot. Kom, følg med!
Og lad jeres skridt være lig mine, lette, hurtige og dristige. [Alle ud.]

TREDJE SCENE

Et værelse på borgen. Beatrice og Lucretia kommer ind.

Lucretia. Nu er de ved det.
Beatrice. Nej, det er gjort.
Lucretia. Jeg har ikke hørt ham stønne.
Beatrice. Han vil ikke stønne.
Lucretia. Hvad er det for en lyd?
Beatrice. Lyt! det er trin
omkring hans seng.
Lucretia. Min Gud!
hvis han allerede nu er et koldt stift lig.
Beatrice. Åh, frygt ikke
hvad der kan gøres, men hvad der er ladet ugjort —
handlingen besegler alt.

Olimpio og Marzio kommer ind.

Er det fuldført?
Marzio. Hvilket?
Olimpio. Kaldte I ikke?
Beatrice. Hvornår?
Olimpio. Nu.
Beatrice. Jeg spørger om det er forbi?
Olimpio. Vi vover ikke at dræbe en gammel og sovende mand;
hans tynde grå hår, hans strenge og ærværdige pande, 10
hans årede hænder foldet på hans bølgende bryst,
og den rolige uskyldige søvn han lå i,
holdt mig i ave. Sandelig, sandelig, jeg kan ikke gøre det.
Marzio. Men jeg var dristigere, for jeg skændte på Olimpio,
og bad ham tage sine beklagelser med i graven
og overlade mig belønningen. Og nu rørte min kniv
ved den slappe rynkede hals, da den gamle mand
bevægede sig i søvne, og sagde: „Gud! hør, åh hør
en fars forbandelse! Hvilket, er du ikke vor far?”

And then he laughed. I knew it was the ghost
Of my dead father speaking through his lips,
And could not kill him. 20

Beatrice. Miserable slaves!
Where, if ye dare not kill a sleeping man,
Found ye the boldness to return to me
With such a deed undone? Base palterers!
Cowards and traitors! Why, the very conscience
Which ye would sell for gold and for revenge
Is an equivocation: it sleeps over
A thousand daily acts disgracing men;
And when a deed where mercy insults Heaven . . . 30
Why do I talk? [*Snatching a dagger from one of them, and raising it.*

Hadst thou a tongue to say,
'She murdered her own father!'— I must do it!
But never dream ye shall outlive him long!
Olimpio. Stop, for God's sake!
Marzio. I will go back and kill him.
Olimpio. Give me the weapon, we must do thy will.
Beatrice. Take it! Depart! Return! [*Exeunt Olimpio and Marzio.*
How pale thou art!

We do but that which 'twere a deadly crime
To leave undone.

Lucretia. Would it were done!
Beatrice. Even whilst
That doubt is passing through your mind, the world
Is conscious of a change. Darkness and Hell 40
Have swallowed up the vapour they sent forth
To blacken the sweet light of life. My breath
Comes, methinks, lighter, and the jellied blood
Runs freely through my veins. Hark!

Enter Olimpio and Marzio.

He is . . .
Olimpio. Dead!
Marzio. We strangled him that there might be no blood;
And then we threw his heavy corpse i' the garden
Under the balcony; 'twill seem it fell.
Beatrice (*giving them a bag of coin*).
Here, take this gold, and hasten to your homes.
And, Marzio, because thou wast only awed
By that which made me tremble, wear thou this! 50
(*Clothes him in a rich mantle*).
It was the mantle which my grandfather

Og så lo han. Jeg vidste, det var
min døde fars ånd, der talte gennem hans mund,
og jeg kunne ikke dræbe ham. 20

Beatrice. Elendige slaver!
hvor, hvis I ikke vover at dræbe en sovende mand,
fandt I dristighed til at komme tilbage til mig
uden at have udført en sådan gerning? Nedrige bedragerere!
kujoner og forrædere! Jah! selv samvittigheden
som I ville sælge for guld og hævn,
er en tvetydighed: ved tusinde daglige
handlinger, der bringer skam over mænd, sover den,
men når en gerning, hvor barmhjertighed krænker himlen . . . 30
Hvorfor taler jeg? (*Idet hun snupper en dolk fra en af dem og løfter den*).

Havde du end en stemme til at sige,*
hun myrdede sin egen far, jeg må dog gøre det!
Men tro ikke, I skal overleve ham længe!

Olimpio. Stands, for Guds skyld!

Marzio. Jeg går tilbage og dræber ham.

Olimpio. Giv mig våbenet, vi må gøre som du ønsker.

Beatrice. Tag den! Gå! Kom tilbage! [*Olimpio og Marzio ud.*

Hvor bleg du er!

Vi gør kun det, det ville være en dødssynd
at lade ugjort.

Lucretia. Gid det var gjort!

Beatrice. Endnu mens
tvivlen derom går gennem din hjerne, er verden
sig bevidst om en forandring. Mørke og helvede 40
har slugt røgen, de sendte ud
for at sortne livets dejlige lys. Mit åndedræt
kommer lettere, tror jeg, og det stivnede blod
løber frit i mine årer. Hør!

Olimpio og Marzio kommer ind.

Han er . . .

Olimpio. Død!

Marzio. Vi kvalte ham, for at der ikke skulle være noget blod;
og så kastede vi hans tunge lig i haven
under balkonen; det vil se ud som om han faldt.

Beatrice (*giver dem en pose mønter*).
Her tag dette guld, og skynd jer hjem.
Og fordi du kun var fyldt med ærefrygt, Marzio,
for det, som fik mig til at skælve, bær du denne! 50
(*Iklæder ham en kostbar kappe*).
Det var kappen, som min bedstefar

* du: dolken.

Wore in his high prosperity, and men
 Envied his state: so may they envy thine.
 Thou wert a weapon in the hand of God
 To a just use. Live long and thrive! And, mark,
 If thou hast crimes, repent: this deed is none. [A horn is sounded.

Lucretia. Hark, 'tis the castle horn: my God! it sounds
 Like the last trump.

Beatrice. Some tedious guest is coming.

Lucretia. The drawbridge is let down; there is a tramp
 Of horses in the court; fly, hide yourselves! [Exeunt Olimpio and Marzio. 60

Beatrice. Let us retire to counterfeit deep rest;
 I scarcely need to counterfeit it now:
 The spirit which doth reign within these limbs
 Seems strangely undisturbed. I could even sleep
 Fearless and calm: all ill is surely past. [Exeunt.

SCENE IV

Another apartment in the castle. Enter on one side the Legate Savella, introduced by a servant, and on the other Lucretia and Bernardo.

Savella. Lady, my duty to his Holiness
 Be my excuse that thus unseasonably
 I break upon your rest. I must speak with
 Count Cenci; doth he sleep?

Lucretia (in a hurried and confused manner). I think he sleeps;
 Yet, wake him not, I pray, spare me awhile,
 He is a wicked and a wrathful man;
 Should he be roused out of his sleep to-night,
 Which is, I know, a hell of angry dreams,
 It were not well; indeed it were not well.
 Wait till day break . . . (Aside). Oh, I am deadly sick! 10

Savella. I grieve thus to distress you, but the Count
 Must answer charges of the gravest import,
 And suddenly; such my commission is.

Lucretia (with increased agitation). I dare not rouse him: I know none
 who dare . . .

'Twere perilous; . . . you might as safely waken
 A serpent; or a corpse in which some fiend
 Were laid to sleep.

Savella. Lady, my moments here
 Are counted. I must rouse him from his sleep,
 Since none else dare.

bar på højden af sin lykke, og mennesker
 misundte ham hans pragt — lad dem således misunde din.
 Du var et våben i Guds hånd til retfærdig brug.
 Lev længe og hav fremgang! Og mærk, hvis du har
 begået forbrydelser, så angr! men denne gerning er ingen. [Et horn lyder.

Lucretia. Hør, det er borghornet; min Gud! det lyder
 som dommedagsbasunen.

Beatrice. En sen gæst kommer.

Lucretia. Vindebroen er nede! der er en trampen
 af heste i gården! flygt, skjul jer! [Olimpio og Marzio ud. 60

Beatrice. Lad os trække os tilbage og foregive dyb hvile;
 jeg behøver næppe foregive den nu,
 ånden som hersker inde i disse lemmer
 synes mærkeligt uforstyrret. Jeg kunne endog sove
 uden angst og roligt: alt ondt er med sikkerhed borte. [Alle ud.

FJERDE SCENE

Et andet værelse i Borgen. Fra den ene side kommen legaten Savella, meldt af en tjener, fra den anden side Lucretia og Bernardo.

Savella. Frue, min pligt over for hans Hellighed
 må være min undskyldning for således utidigt
 at forstyrre Jeres hvile. Jeg må tale med
 grev Cenci; sover han?

Lucretia (på en forjaget og forvirret måde). Jeg tror han sover;
 dog væk ham ikke, jeg beder Jer, skån mig en stund,
 han er en slet og galsindet mand;
 skulle han blive vækket af sin søvn i nat,
 som jeg ved, er et helvede af vrede drømme,
 ville det ikke være godt; i sandhed det ville det ikke.
 Vent til dagen gryer — (*afsides*). Oh, jeg er dødeligt syg; 10

Savella. Det bedrøver mig således at volde Jer bekymring,
 men greven må svarer på anklager af alvorligste art,
 og med det samme; sådan er mit hverv.

Lucretia (med stigende ophidselse). Jeg vover ikke at vække ham;
 jeg kender ingen som tør . . .
 det ville være farligt; — I kunne lige så sikkert
 vække en slange; eller et lig som
 en eller anden djævel var lagt til at sover i.

Savella. Frue, mine øjeblikke her
 er talte. Jeg må vække ham
 siden ingen andre vover.

Lucretia (aside). O, terror! O, despair!
 (To Bernardo). Bernardo, conduct you the Lord Legate to 20
 Your father's chamber. [Exeunt Savella and Bernardo.]

Enter Beatrice.

Beatrice. 'Tis a messenger
 Come to arrest the culprit who now stands
 Before the throne of unappealable God.
 Both Earth and Heaven, consenting arbiters,
 Acquit our deed.

Lucretia. Oh, agony of fear!
 Would that he yet might live! Even now I heard
 The Legate's followers whisper as they passed
 They had a warrant for his instant death.
 All was prepared by unforbidden means
 Which we must pay so dearly, having done. 30
 Even now they search the tower, and find the body;
 Now they suspect the truth; now they consult
 Before they come to tax us with the fact;
 O, horrible, 'tis all discovered!

Beatrice. Mother,
 What is done wisely, is done well. Be bold
 As thou art just. 'Tis like a truant child
 To fear that others know what thou hast done,
 Even from thine own strong consciousness, and thus
 Write on unsteady eyes and altered cheeks
 All thou wouldst hide. Be faithful to thyself, 40
 And fear no other witness but thy fear.
 For if, as cannot be, some circumstance
 Should rise in accusation, we can blind
 Suspicion with such cheap astonishment,
 Or overbear it with such guiltless pride,
 As murderers cannot feign. The deed is done,
 And what may follow now regards not me.
 I am as universal as the light;
 Free as the earth-surrounding air; as firm
 As the world's centre. Consequence, to me, 50
 Is as the wind which strikes the solid rock,
 But shakes it not. (*A cry within and tumult*).

Voices. Murder! Murder! Murder!

Enter Bernardo and Savella.

Savella (to his followers). Go search the castle round; sound the alarm;
 Look to the gates, that none escape!

Lucretia (afsides). Åh, rædsel! Åh, fortvivlelse!
 (til Bernardo). Bernardo, vis hr. Legaten til 20
 din fars kammer. [Savella og Bernardo ud.]

Beatrice kommer ind.

Beatrice. Det er et sendebud,
 der kommer for at arrestere den skyldige, som nu står
 foran Guds trone, hvor ingen appel er mulig.
 Både Jord og himmel, samtykkende voldgiftsmænd
 frikender vor gerning.

Lucretia. Oh, denne dødelige angst!
 Gid han endnu var i live! Netop nu hørte jeg
 legatens følgesvende hviske, da de gik forbi,
 at de havde fuldmagt til at henrette ham på stedet.*
 Alt dét var forberedt ved lovlige midler,
 som vi må betale så dyrt for, da vi har gjort det. 30
 Netop nu gennemsøger de tårnet og finder liget;
 nu aner de sandheden; nu rådslår de,
 før de kommer for at foreholde os kendsgerningen;
 Åh, skrækkeligt, alt er opdaget!

Beatrice. Mor,
 det der er gjort med kløgt, er gjort godt. Vær modig,
 som du er retfærdig. Det er som et skulkende barn
 at frygte, at andre ved, hvad du har gjort,
 netop ved din egen stærke bevidsthed om det, og således
 skrive på flakkende øjne og blegnende og blussende kinder
 alt det, du ville skjule. Vær tro mod dig selv, 40
 og vær ikke angst for noget andet vidne end din angst.
 For hvis nogen omstændighed skulle rejse sig
 i anklage, hvilket ikke kan ske, kan vi blinde
 mistænksomhed med banal forbavselse eller
 knægte den med skyldfri stolthed af den art,
 som mordere ikke kan foregive. Gerningen er gjort,
 og hvad der kan følge nu, vedkommer ikke mig.
 Jeg er så altomfattende som lyset;
 fri som den jordomsluttende luft; så fast
 som verdens centrum. Følgerne er for mig 50
 som vinden, der rammer den massive klippe,
 men ikke ryster den. [Et råb indefra og tummel.]

Stemmer. Mord! Mord! Mord!

Bernardo og Savella kommer ind.

Savella (til sine følgesvende). Gå, gennemsøg hele borgen; slå alarm;
 Vogt portene så ingen undslipper!

* Shelley udtrykker sin foragt for kirken ved denne frie tildigtning (Oxford).

Beatrice. What now?

Bernardo. I know not what to say . . . my father's dead.

Beatrice. How; dead! he only sleeps; you mistake, brother.
His sleep is very calm, very like death;
'Tis wonderful how well a tyrant sleeps.
He is not dead?

Bernardo. Dead; murdered.

Lucretia (with extreme agitation). Oh no, no!
He is not murdered though he may be dead; 60
I have alone the keys of those apartments.

Savella. Ha! Is it so?

Beatrice. My Lord, I pray excuse us;
We will retire; my mother is not well:
She seems quite overcome with this strange horror.

[*Exeunt Lucretia and Beatrice.*]

Savella. Can you suspect who may have murdered him?

Bernardo. I know not what to think.

Savella. Can you name any
Who had an interest in his death?

Bernardo. Alas!

I can name none who had not, and those most
Who most lament that such a deed is done;
My mother, and my sister, and myself. 70

Savella. 'Tis strange! There were clear marks of violence.
I found the old man's body in the moonlight
Hanging beneath the window of his chamber,
Among the branches of a pine: he could not
Have fallen there, for all his limbs lay heaped
And effortless; 'tis true there was no blood . . .
Favour me, Sir; it much imports your house
That all should be made clear; to tell the ladies
That I request their presence.

[*Exit Bernardo.*]

Enter Guards, bringing in Marzio.

Guard. We have one.

Officer. My Lord, we found this ruffian and another 80
Lurking among the rocks; there is no doubt
But that they are the murderers of Count Cenci:
Each had a bag of coin; this fellow wore
A gold-inwoven robe, which, shining bright
Under the dark rocks to the glimmering moon
Betrayed them to our notice: the other fell
Desperately fighting.

Savella. What does he confess?

Officer. He keeps firm silence; but these lines found on him
May speak.

Beatrice. Hvad nu?

Bernardo. Jeg ved ikke hvad jeg skal sige . . . min far er død.

Beatrice. Hvordan, død? han sover kun; du tager fejl, bror.
Hans søvn er meget rolig, meget lig døden;
Det er forunderligt hvor godt en tyrann sover.
Han er da ikke død?

Bernardo. Død; myrdet.

Lucretia (i den yderste ophidselse). Åh, nej, nej,
han er ikke myrdet, selv om han kan være død; 60
jeg alene har nøglerne til de værelser.

Savella. Ha! er det sådan?

Beatrice. Mylord, jeg beder Jer undskyld os;
vi vil trække os tilbage; min mor er ikke vel: hun synes
ganske overvældet af denne besynderlige skændselsgerning.

[*Lucretia og Beatrice ud.*]

Savella. Har I nogen mistanke om hvem, der kan have myrdet ham?

Bernardo. Jeg ved ikke, hvad jeg skal tænke.

Savella. Kan I nævne nogen,
som havde interesse i hans død?

Bernardo. Ak!

Jeg kan ikke nævne nogen, som ikke havde det, og de mest
som mest beklager, at sådan en handling er udført;
Min mor og min søster og jeg selv. 70

Savella. Det er underligt! Der er tydelige mærker efter vold.
Jeg fandt den gamle mands lig i måneskinnet,
hængende neden under vinduet til hans kammer
mellem grenene på en pinje: han kunne ikke
være faldet derned, for alle hans lemmer lå forvredne
og livløse; det er sandt, at der ikke var noget blod.
Gør mig den tjeneste, hr. (det må være vigtigt for Jeres hus,
at alt bringes på det rene) at sige til damerne,
at jeg ønsker deres tilstedeværelse. [Bernardo ud.]

Vagterne kommer ind med Marzio.

Vagten. Vi har en.

Officeren. Mylord, vi fandt denne bandit og en til, 80
skjult mellem klipperne; der er ingen tvivl
om, at de er grev Cencis mordere —
hver havde en pose mønter; denne fyr bar
en guldindvævet kappe, som, da den skinnede klart
ved foden af de mørke klipper til den svagt lysende måne,
forrådte dem. Den anden omkom,
mens han kæmpede desperat.

Savella. Hvad tilstår han?

Officeren. Han bevarer en hårdnakket tavshed; men disse linjer,
fundet på ham, kan tale.

Savella. Their language is at least sincere. (*Reads*).

‘To the Lady Beatrice. 90

That the atonement of what my nature sickens
to conjecture may soon arrive, I send thee, at thy
brother’s desire, those who will speak and do more
than I dare write . . .

‘Thy devoted servant, Orsino.’

Enter Lucretia, Beatrice, and Bernardo.

Knowest thou this writing, Lady?

Beatrice. No.

Savella. Nor thou?

Lucretia (*Her conduct throughout the scene is marked by extreme agitation*). Where was it found? What is it? It should be Orsino’s hand! It speaks of that strange horror Which never yet found utterance, but which made Between that hapless child and her dead father A gulf of obscure hatred. 100

Savella. Is it so?
Is it true, Lady, that thy father did
Such outrages as to awaken in thee
Unfilial hate?

Beatrice. Not hate, ’twas more than hate:
This is most true, yet wherefore question me?

Savella. There is a deed demanding question done;
Thou hast a secret which will answer not.

Beatrice. What sayest? My Lord, your words are bold and rash.

Savella. I do arrest all present in the name
Of the Pope’s Holiness. You must to Rome. 110

Lucretia. O, not to Rome! Indeed we are not guilty.

Beatrice. Guilty! Who dares talk of guilt? My Lord,
I am more innocent of parricide
Than is a child born fatherless . . . Dear mother,
Your gentleness and patience are no shield
For this keen judging world, this two-edged lie,
Which seems, but is not. What! will human laws,
Rather will ye who are their ministers,
Bar all access to retribution first,
And then, when Heaven doth interpose to do 120
What ye neglect, arming familiar things
To the redress of an unwonted crime,
Make ye the victims who demanded it
Culprits? ’Tis ye are culprits! That poor wretch
Who stands so pale, and trembling, and amazed,

Savella. Deres sprog er i det mindste åbenhjertigt (*læser*):

„Til *Lady Beatrice*, 90

For at dét snart må blive sonet, som min natur
bliver syg af at gisne om, sender jeg, efter din
brors ønske, dem til dig, som vil tale og gøre mere
end jeg vover at skrive —

Din hengivne tjener, Orsino.”

Lucretia, Beatrice og Bernardo kommer ind.

Genkender du denne skrift, Frøken?

Beatrice. Nej.

Savella. Heller ikke du?

Lucretia (Hendes opførsel under hele scenen er kendetegnet ved den yderste ophidselse). Hvor blev det fundet? Hvad er det? Det skulle være Orsinos hånd! Det taler om den besynderlige skændselsgerning, som dog aldrig blev udtalt, men som skabte et svælg af dunkelt had mellem dette ulykkelige barn og hendes døde far. 100

Savella. Er det sådan?

Er det sandt, Frøken, at din far begik sådanne overgreb, som vækker udatterligt had i dig?

Beatrice. Ikke had, det var mere end had, det er sandt i høj grad, dog hvorfor spørge mig?

Savella. Der er udført en handling, som kræver spørgsmål; Du har en hemmelighed, som ikke vil svare regnskab.

Beatrice. Hvad siger I, Mylord, Jeres ord er dristige og forhastede.

Savella. Jeg arresterer alle tilstedeværende i Pavens hans Helligheds navn. I må til Rom. 110

Lucretia. Åh, ikke til Rom! Sandelig vi er ikke skyldige.

Beatrice. Skyldige! Hvem vover at tale om skyld? Mylord, jeg er mere uskyldig i fadermord, end et barn født faderløs er. Kære mor, Jeres blidhed og tålmod er ikke noget skjold for denne skarptdømmende verden, denne tveæggede løgn, som synes at være sand, men ikke er det. Hvorledes! vil menneskelove, eller snarere vil I, som er deres tjenere, hindre al adgang til gengældelse; og så når himlen virkelig griber ind, for at gøre hvad I forsømmer, og ruster velkendte ting til at råde bod på en uvant forbrydelse, gør I ofrene, som kræver den, til de skyldige? Det er Jer, der er de skyldige! Denne arme stakkel som står så bleg og bævende og forundret, 120

If it be true he murdered Cenci, was
 A sword in the right hand of justest God.
 Wherefore should I have wielded it? Unless
 The crimes which mortal tongue dare never name
 God therefore scruples to avenge.

Savella. You own
 That you desired his death?

Beatrice. It would have been 130
 A crime no less than his, if for one moment
 That fierce desire had faded in my heart.
 'Tis true I did believe, and hope, and pray,
 Ay, I even knew . . . for God is wise and just,
 That some strange sudden death hung over him.
 'Tis true that this did happen, and most true
 There was no other rest for me on earth,
 No other hope in Heaven . . . now what of this?

Savella. Strange thoughts beget strange deeds; and here are both: 140
 I judge thee not.

Beatrice. And yet, if you arrest me,
 You are the judge and executioner
 Of that which is the life of life: the breath
 Of accusation kills an innocent name,
 And leaves for lame acquittal the poor life
 Which is a mask without it. 'Tis most false
 That I am guilty of foul parricide;
 Although I must rejoice, for justest cause,
 That other hands have sent my father's soul
 To ask the mercy he denied to me. 150
 Now leave us free; stain not a noble house
 With vague surmises of rejected crime;
 Add to our sufferings and your own neglect
 No heavier sum: let them have been enough:
 Leave us the wreck we have.

Savella. I dare not, Lady.
 I pray that you prepare yourselves for Rome:
 There the Pope's further pleasure will be known.

Lucretia. O, not to Rome! O, take us not to Rome!

Beatrice. Why not to Rome, dear mother? There as here 160
 Our innocence is as an armed heel
 To trample accusation. God is there
 As here, and with His shadow ever clothes
 The innocent, the injured and the weak;
 And such are we. Cheer up, dear Lady, lean
 On me; collect your wandering thoughts. My Lord,
 As soon as you have taken some refreshment,

var et sværd i den retfærdige Guds højre hånd,
 hvis det er sandt, han myrdede Cenci.
 Hvorfor skulle jeg have svunget det? Med mindre Gud
 undser sig ved at hævne forbrydelserne,
 fordi dødelige tunger aldrig vover at nævne dem.

Savella. I indrømmer

at I ønskede hans død?

Beatrice. Det ville have været 130
 en forbrydelse ikke mindre end hans, hvis det vilde
 ønske for et øjeblik var forsvundet fra mit hjerte.
 Det er sandt, jeg troede og håbede og bad,
 ja, jeg vidste endog . . . for Gud er vis og retfærdig,
 at en eller anden mystisk pludselig død hang over ham.
 Det er sandt, at dette virkelig skete og mest sandt,
 at der ingen anden hvile var for mig på jorden,
 intet andet håb til himlen . . . nu om så var?

Savella. Underlige tanker føder underlige gerninger; 140
 og her er begge; jeg dømmes dig ikke.

Beatrice. Og dog,
 hvis I arresterer mig, er I dommer og bøddel
 af det, som er livets liv. Anklagens ånde
 dræber et uskyldigt navn og efterlader
 det stakkels liv, som er en maske uden det, til en lidet
 overbevisende frikendelse. Det er yderst usandt
 at jeg er skyldig i et skændigt fadermord; selv om
 jeg af den mest retfærdige grund, må fryde mig over,
 at andre hænder har sendt min fars sjæl af sted 150
 for at bede om den barmhjertighed, han nægtede mig.
 Nu lad os forblive i frihed, plet ikke et adeligt hus
 med vage formodninger om en benægtet forbrydelse;
 fjø ingen større sum til vore lidelser og
 Jeres egen forsømmelse; lad disse være nok;
 lev os det vrag vi har tilbage.

Savella. Det vover jeg ikke Frøken.

Jeg beder Jer, gør Jer rede til Rom

Der vil Pavens videre ønske blive bekendtgjort.

Lucretia. Åh, ikke til Rom! Åh, før os ikke til Rom!

Beatrice. Hvorfor ikke Rom, kære mor? Dér som her 160
 er vor uskyldighed som en armeret hæl
 til at trampe på anklagerne. Gud er dér
 som her, og beklæder altid med sin skygge
 de uskyldige, de sårede og de svage;
 og sådan er vi. Op med humøret, kære Frue, støt Jer
 til mig; saml Jeres omstrefende tanker. — Mylord,
 så snart I har fået nogle forfriskninger

And had all such examinations made
 Upon the spot, as may be necessary
 To the full understanding of this matter,
 We shall be ready. Mother; will you come?

Lucretia. Ha! they will bind us to the rack, and wrest
 Self-accusation from our agony! 170

Will Giacomo be there? Orsino? Marzio?
 All present; all confronted; all demanding
 Each from the other's countenance the thing
 Which is in every heart! O, misery! *[She faints, and is borne out.]*

Savella. She faints: an ill appearance this.

Beatrice. My Lord,
 She knows not yet the uses of the world.

She fears that power is as a beast which grasps
 And loosens not: a snake whose look transmutes
 All things to guilt which is its nutriment. 180

She cannot know how well the supine slaves
 Of blind authority read the truth of things
 When written on a brow of guilelessness:

She sees not yet triumphant Innocence
 Stand at the judgement-seat of mortal man,
 A judge and an accuser of the wrong
 Which drags it there. Prepare yourself, my Lord;
 Our suite will join yours in the court below. *[Exeunt.]*

ACT V

SCENE I

An apartment in Orsino's Palace. Enter Orsino and Giacomo.

Giacomo. Do evil deeds thus quickly come to end?
 O, that the vain remorse which must chastise
 Crimes done, had but as loud a voice to warn
 As its keen sting is mortal to avenge!
 O, that the hour when present had cast off
 The mantle of its mystery, and shown
 The ghastly form with which it now returns
 When its scared game is roused, cheering the hounds
 Of conscience to their prey! Alas! Alas!
 It was a wicked thought, a piteous deed, 10
 To kill an old and hoary-headed father.

Orsino. It has turned out unluckily, in truth.

Giacomo. To violate the sacred doors of sleep;

og har gjort alle sådanne undersøgelser
 på stedet, som kan være nødvendige
 for den fulde forståelse af denne sag,
 skal vi være parate. Mor; kommer I? 170

Lucretia. Ah! de vil spænde os på pinebænken, og vride
 selvanklager ud af vor kval!
 Vil Giacomo være der? Orsino? Marzio?
 Alle tilstede; alle stillet ansigt til ansigt;
 alle rette undersøgende blikke mod hinanden om det,
 som er i ethvert hjerte! Åh, elendighed! [*Hun besvimer og bæres ud.*]

Savella. Hun besvimer — et dårligt tegn.

Beatrice. Mylord,
 hun kender endnu ikke verdens skik og brug.
 Hun er bange for, at magten er som et dyr, der griber fat
 og ikke slipper; en slange der med sit blik omdanner 180
 alt til skyld, som er dens næring.

Hun ved ikke, hvor godt den blinde myndigheds
 dorske slaver læser sig til sandheden,
 når den er skrevet på troskyldighedens pande.
 Hun ser endnu ikke den sejrende uskyldighed
 stå ved det dødelige menneskes dommersæde
 som en dommer over og en anklager af den uret,
 der slæber den derhen. Gør Jer rede, Mylord,
 nede i gården vil vort følge slutte sig til Jeres. [*Alle ud.*]

FEMTE AKT

FØRSTE SCENE

Et værelse i Orsinos Palads. Orsino og Giacomo kommer ind.

Giacomo. Afsluttes onde handlinger således hurtigt?
 Oh, gid det unyttige samvittighedsnag, der revser
 gjorde forbrydelser, havde en ligeså højlydt stemme til at advare,
 som dets skarpe stik er dødeligt for hævnens!
 Åh, gid hin time dengang havde kastet
 sin hemmelighedskappe af og vist
 den uhyggelige skikkelse, som den nu vender tilbage i
 og hepper samvittighedens hunde mod deres bytte,
 når dens skræmte vildt er jaget op! Ak! Ak!
 Det var en slet tanke, en sørgelig gerning 10
 at dræbe en gammel gråhåret far.

Orsino. Det er faldet uheldigt ud, i sandhed.

Giacomo. At krænke søvnens hellige døre;

To cheat kind Nature of the placid death
 Which she prepares for overwearied age;
 To drag from Heaven an unrepentant soul
 Which might have quenched in reconciling prayers
 A life of burning crimes . . .

Orsino. You cannot say
 I urged you to the deed.

Giacomo. O, had I never
 Found in thy smooth and ready countenance 20
 The mirror of my darkest thoughts; hadst thou
 Never with hints and questions made me look
 Upon the monster of my thought, until
 It grew familiar to desire . . .

Orsino. 'Tis thus
 Men cast the blame of their unprosperous acts
 Upon the abettors of their own resolve;
 Or anything but their weak, guilty selves.
 And yet, confess the truth, it is the peril
 In which you stand that gives you this pale sickness
 Of penitence; confess 'tis fear disguised 30
 From its own shame that takes the mantle now
 Of thin remorse. What if we yet were safe?

Giacomo. How can that be? Already Beatrice,
 Lucretia and the murderer are in prison.
 I doubt not officers are, whilst we speak,
 Sent to arrest us.

Orsino. I have all prepared
 For instant flight. We can escape even now,
 So we take fleet occasion by the hair.

Giacomo. Rather expire in tortures, as I may.
 What! will you cast by self-accusing flight 40
 Assured conviction upon Beatrice?

She, who alone in this unnatural work,
 Stands like God's angel ministered upon
 By fiends; avenging such a nameless wrong
 As turns black parricide to piety;
 Whilst we for basest ends . . . I fear, Orsino,
 While I consider all your words and looks,
 Comparing them with your proposal now,
 That you must be a villain. For what end
 Could you engage in such a perilous crime, 50

Training me on with hints, and signs, and smiles,
 Even to this gulf? Thou art no liar? No,
 Thou art a lie! Traitor and murderer!
 Coward and slave! But no, defend thyself; [Drawing.
 Let the sword speak what the indignant tongue

at snyde den venlige natur for en behagelig død
 som hun forbereder for overtræt alderdom;
 at trække en uangrende sjæl bort fra himlen
 som kunne have slukket et liv af brændende forbrydelser
 i forsonende bønner —

Orsino. I kan ikke påstå,
 at jeg tilskyndede Jer til denne gerning.

Giacomo. Åh, gid jeg aldrig
 i dit glatte og beredte åsyn havde fundet
 mine mørkeste tankers spejl; gid du aldrig
 med hentydninger og spørgsmål havde fået mig til
 at se mine tankers uhyre, indtil
 det blev fortroligt med at ønske —

20

Orsino. Det er sådan
 mennesker kaster skylden for deres uheldige handlinger
 på dem, der er medskyldige i deres egne beslutninger;
 eller på alt andet end deres eget svage, skyldige selv.
 Og dog, tilstå at sandheden er, at det er den fare
 du svæver i, der giver dig denne angerens
 blege sygdom; tilstå at det er frygt, forklædt
 i skammen over sig selv, som nu ifører sig det tynde
 samvittighedsnags kappe. Hvad hvis vi alligevel var sikre?

30

Giacomo. Hvordan det? Beatrice,
 Lucretia og morderen er allerede i fængsel.
 Jeg tvivler ikke på, at mens vi taler, sendes der
 betjente af sted for at arrestere os.

Orsino. Jeg har forberedt alt
 til ufortøvet flugt. Vi kan undslippe i dette øjeblik,
 således griber vi den flygtige lejlighed ved håret.

Giacomo. Hellere udånde under tortur, som jeg måske
 kommer til. Hvad! vil I ved selvanklagende flugt
 være skyld i Beatrices sikre domfældelse?

40

Hun, der alene i dette unaturlige værk
 står som Guds engel, opvartet af djævlé;
 som har hævnnet en sådan navnløs uret,
 der forvandler sort fadermord til fromhed;
 medens vi for laveste måls skyld . . . jeg frygter, Orsino,
 idet jeg tænker på alle Jeres ord og miner
 og sammenligner dem med Jeres forslag nu,
 at I må være en skurk. Med hvilket formål
 kunne I tage del i en sådan farefuld forbrydelse,
 lokke mig med antydninger og tegn og smil
 hen til dette svælg? Du er ingen løgner? Nej,
 du er en løgn! Førræder og morder!
 Kujon og slave! Men, nej, forsvar dig; (*trækker blank*).
 Lad sværdet sige, hvad den harmfulde røst

50

Disdains to brand thee with.

Orsino. Put up your weapon.

Is it the desperation of your fear
 Makes you thus rash and sudden with a friend,
 Now ruined for your sake? If honest anger
 Have moved you, know, that what I just proposed 60
 Was but to try you. As for me, I think,
 Thankless affection led me to this point,
 From which, if my firm temper could repent,
 I cannot now recede. Even whilst we speak
 The ministers of justice wait below:
 They grant me these brief moments. Now if you
 Have any word of melancholy comfort
 To speak to your pale wife, 'twere best to pass
 Out at the postern, and avoid them so.

Giacomo. O, generous friend! How canst thou pardon me? 70
 Would that my life could purchase thine!

Orsino. That wish

Now comes a day too late. Haste; fare thee well!
 Hear'st thou not steps along the corridor? [Exit Giacomo.

I'm sorry for it; but the guards are waiting
 At his own gate, and such was my contrivance
 That I might rid me both of him and them.
 I thought to act a solemn comedy
 Upon the painted scene of this new world,
 And to attain my own peculiar ends 80
 By some such plot of mingled good and ill
 As others weave; but there arose a Power
 Which grasped and snapped the threads of my device

And turned it to a net of ruin . . . Ha! [A shout is heard.

Is that my name I hear proclaimed abroad?
 But I will pass, wrapped in a vile disguise;
 Rags on my back, and a false innocence
 Upon my face, through the misdeeming crowd
 Which judges by what seems. 'Tis easy then
 For a new name and for a country new,
 And a new life, fashioned on old desires, 90
 To change the honours of abandoned Rome.
 And these must be the masks of that within,
 Which must remain unaltered . . . Oh, I fear
 That what is past will never let me rest!
 Why, when none else is conscious, but myself,
 Of my misdeeds, should my own heart's contempt
 Trouble me? Have I not the power to fly

ringeagter at brændemærke dig med.

Orsino.

Stik sværdet i skeden.

Er det desperation Jeres frygt skaber, der gør
Jer således overilet og stejl over for en ven,
der nu er ødelagt for Jeres skyld? Hvis ærlig vrede
har drevet Jer, vid da, at hvad jeg netop foreslog
kun var for at prøve Jer. Hvad mig angår, tror jeg
utaknemmelig kærlighed ledte mig til dette punkt,
fra hvilket, selv hvis min faste natur kunne angre,
jeg ikke kan trække mig tilbage nu. Endnu mens vi taler
venter retsbetjentene nedenunder,
de giver mig disse korte øjeblikke. Nu, hvis I
har nogle bedrøvede trøstende ord
at sige til Jeres blege hustru, vil det være bedst at gå
ud af bagdøren og på den måde undgå dem.

60

Giacomo. Åh, gavmilde ven! Hvordan kan du tilgive mig?
Gid mit liv kunne købe dit!

70

Orsino.

Det ønske

kommer nu en dag for sent. Skynd dig; må du leve vel!
Høre du ikke trin ude i korridoren?

[Giacomo *ud.*

Jeg er det ked af det; men vagterne venter
ved han egen låge, og sådan var mit snedige påfund,
at jeg både kunne skaffe mig af med ham og dem.
Jeg havde tænkt mig at opføre en højtidelig komedie
på denne nye verdens maledede skueplads,
og at opnå mine egen særlige mål
ved en sådan intrige af blandet godt og ondt,
som andre væver; men der steg en magt op,
der greb og snappede min plans tråde

80

og forvandlede den til et undergangens net —
Hvad! Er det mit navn jeg hører offentligt udråbt?
men jeg vil undvige, indhyllet i en lurvet forklædning, —
pjalter på min ryg og falsk uskyldighed
på mit ansigt — gennem den fejlskønnende hob
som dømmes efter, hvad tingen synes at være.
Det er så let at bytte det forladte Roms æresbevisninger
ud med et nyt navn og et nyt land og et nyt liv,
formet efter gammelt ønske.

90

Og disse må være maskerne for mit indre,*
som må forblive uændret. Oh, jeg frygter
at det, der er sket, aldrig vil give mig hvile!
Hvorfor, når ellers ingen undtagen mig selv,
er bekendt med mine misgerninger, skulle mit eget hjertes
foragt da bekymre mig? Har jeg ikke magt til at flygte

* disse: et nyt navn, land og liv.

My own reproaches? Shall I be the slave
 Of . . . what? A word? which those of this false world
 Employ against each other, not themselves; 100
 As men wear daggers not for self-offence.
 But if I am mistaken, where shall I
 Find the disguise to hide me from myself,
 As now I skulk from every other eye? [Exit.

SCENE II:

A Hall of Justice. Camillo, Judges etc., are discovered seated; Marzio is led in.

First Judge. Accused, do you persist in your denial?
 I ask you, are you innocent, or guilty?
 I demand who were the participators
 In your offence? Speak truth, and the whole truth.
Marzio. My God! I did not kill him; I know nothing;
 Olimpio sold the robe to me from which
 You would infer my guilt.
Second Judge. Away with him!
First Judge. Dare you, with lips yet white from the rack's kiss
 Speak false? Is it so soft a questioner, 10
 That you would bandy lover's talk with it
 Till it wind out your life and soul? Away!
Marzio. Spare me! O, spare! I will confess.
First Judge. Then speak.
Marzio. I strangled him in his sleep.
First Judge. Who urged you to it?
Marzio. His own son Giacomo, and the young prelate
 Orsino sent me to Petrella; there
 The ladies Beatrice and Lucretia
 Tempted me with a thousand crowns, and I
 And my companion forthwith murdered him.
 Now let me die.
First Judge. This sounds as bad as truth. Guards, there, 20
 Lead forth the prisoner!

Enter Lucretia, Beatrice and Giacomo, garded.

Look upon this man; 20
 When did you see him last?
Beatrice. We never saw him.
Marzio. You know me too well, Lady Beatrice.
Beatrice. I know thee! How? where? when?
Marzio. You know 'twas I
 Whom you did urge with menaces and bribes
 To kill your father. When the thing was done

for mine egne bebrejdelser? Skal jeg være slave
 af . . . hvad? Et ord? Som de i denne falske verden
 anvender mod hinanden, ikke mod dem selv; 100
 ligesom mennesker ikke bærer dolke til selvangreb.
 Men hvis jeg tager fejl, hvor skal jeg
 finde forklædningen til at skjule mig for mig selv,
 som jeg nu gemmer mig for alle andre øjne? [Ud.]

ANDEN SCENE

En retsal. Camillo, Dommere etc. ses siddende; Marzio føres ind.

Første dommer. Anklagede, vedbliver du at nægte?
 Jeg spørger dig, er du uskyldig eller skyldig?
 Jeg kræver at få at vide, hvem der deltog
 i din forbrydelse? Sig sandheden og kun sandheden.

Marzio. Min Gud! Jeg dræbte ham ikke; jeg ved ingenting;
 kåben som I vil bevise min skyld med,
 solgte Olimpio til mig.

Anden dommer. Væk med ham!

Første dommer. Vover du med læber endnu hvide af
 pinebænkens kys at tale falsk? Er den så blid en udspørger,
 at du vil udveksle kærestesnak med den 10
 indtil liv og sjæl vrides ud af dig? Væk!

Marzio. Skån mig! Åh! skån mig! Jeg vil tilstå.

Første dommer. Så tal.

Marzio. Jeg kvalte ham medens han sov.

Første dommer. Hvem drev dig til det?

Marzio. Hans egen søn Giacomo, og den unge prælat
 Orsino sendte mig til Petrella; der fristede
 Damerne Beatrice og Lucretia
 mig med tusind *scudi*, og jeg
 og min kammerat myrdede ham straks.
 Nu lad mig dø.

Første dommer. Dette lyder så slemt som sandheden. 20
 Vagter der, før fangerne frem!

Lucretia, Beatrice og Giacomo kommer ind, bevogtet.

Se på denne mand;

hvornår så I ham sidst?

Beatrice. Vi har aldrig set ham.

Marzio. I kender mig alt for godt, Lady Beatrice.

Beatrice. Jeg skulle kende dig! Hvordan? hvor? hvornår?

Marzio. I ved,

det var mig, som I æggede med trusler og bestikkelse
 til at dræbe Jeres far. Da det var gjort

You clothed me in a robe of woven gold
 And bade me thrive: how I have thriven, you see.
 You, my Lord Giacomo, Lady Lucretia,
 You know that what I speak is true.

[*Beatrice advances towards him; he covers his face, and shrinks back.*

Oh, dart

The terrible resentment of those eyes 30
 On the dead earth! Turn them away from me!
 They wound: 'twas torture forced the truth. My Lords,
 Having said this let me be led to death.

Beatrice. Poor wretch, I pity thee: yet stay awhile.

Camillo. Guards, lead him not away.

Beatrice. Cardinal Camillo,

You have a good repute for gentleness
 And wisdom: can it be that you sit here
 To countenance a wicked farce like this?
 When some obscure and trembling slave is dragged 40
 From sufferings which might shake the sternest heart
 And bade to answer, not as he believes,

But as those may suspect or do desire
 Whose questions thence suggest their own reply:
 And that in peril of such hideous torments
 As merciful God spares even the damned. Speak now
 The thing you surely know, which is that you,
 If your fine frame were stretched upon that wheel,
 And you were told: 'Confess that you did poison
 Your little nephew; that fair blue-eyed child 50
 Who was the lodestar of your life:'— and though

All see, since his most swift and piteous death,
 That day and night, and heaven and earth, and time,
 And all the things hoped for or done therein
 Are changed to you, through your exceeding grief,
 Yet you would say, 'I confess anything:'
 And beg from your tormentors, like that slave,
 The refuge of dishonourable death.

I pray thee, Cardinal, that thou assert
 My innocence.

Camillo (much moved). What shall we think, my Lords?
 Shame on these tears! I thought the heart was frozen 60
 Which is their fountain. I would pledge my soul
 That she is guiltless.

Judge. Yet she must be tortured.

Camillo. I would as soon have tortured mine own nephew
 (If he now lived he would be just her age;
 His hair, too, was her colour, and his eyes
 Like hers in shape, but blue and not so deep)

klædte I mig i en kåbe af vævet guld
 og ønskede mig fremgang. Hvordan jeg har haft fremgang, ser I.
 Og I min herre Giacomo, Lady Lucretia,
 I ved, at det jeg siger er sandt.
 (*Beatrice går frem mod ham; han dækker sit ansigt, og viger tilbage.*)

Oh, send

30

disse øjnes forfærdelige harme
 mod den døde jord! Vend dem bort fra mig!
 De sårer, det var tortur, som fremtvang sandheden. Høje dommere,
 nu da jeg har sagt dette, før mig til min død.

Beatrice. Sølle stakkel, jeg ynker dig, dog vent lidt.

Camillo. Vagter, lad ham blive.

Beatrice.

Kardinal Camillo,

I har kendt for mildhed og visdom.

Er det muligt, at I sidder her

for at overvære en ond farce som denne?

Når en eller anden ukendt og bævende slave trækkes

40

bort fra lidelser, der kunne ryste det hårdeste hjerte,

og bliver bedt om at svare, ikke som han tror,

men som de har mistanke om eller ønsker,

hvis spørgsmål derfor antyder, de svar de vil have,

og det med fare for så hæslige pinsler

som den barmhjertige Gud endog skåner de fordømte for.

Sig nu det I virkelig ved, som er, at I,

hvis Jeres fine legeme var udstrakt på hjulet,

og der blev sagt til Jer: „Tilstå at I forgiftede

Jeres lille nevø; det smukke blåøjede barn

50

som var Jeres livs ledestjerne”: — og skønt

alle kan se, at siden hans alt for hastige og ynkværdige død,

er dag og nat og himmel og jord og tiden

og alt, der er håbet på eller gjort deri,

ved Jeres voldsomme sorg, forandret for Jer, —

dog ville sige: „jeg tilstår ligegyldigt hvad,”

og tigge, som denne slave, om tilflugt

i en æreløs død af Jeres torturbøddler.

Jeg bønfalder dig, kardinal, om at hævde

min uskyld.

Camillo (meget bevæget). Hvad skal vi tro, mine herrer?

60

Skam få disse tårer! Jeg troede hjertet, som er deres,

kildespring, var frosset til. Jeg vil sætte min sjæl i pant på,

at hun er skyldfri.

Dommer. Dog hun må underkastes tortur!

Camillo. Jeg ville lige så gerne underkaste min egen nevø tortur

(hvis han levede nu, ville han netop være på hendes alder;

hans hår, ligeledes, havde hendes farve, og hans øjne

var lig hendes i form, men blå og ikke så dybe)

As that most perfect image of God's love
That ever came sorrowing upon the earth.
She is as pure as speechless infancy!

Judge. Well, be her purity on your head, my Lord,
If you forbid the rack. His Holiness
Enjoined us to pursue this monstrous crime
By the severest forms of law; nay even
To stretch a point against the criminals.
The prisoners stand accused of parricide
Upon such evidence as justifies
Torture.

Beatrice. What evidence? This man's?

Judge. Even so.

Beatrice (to Marzio). Come near. And who art thou thus chosen forth
Out of the multitude of living men
To kill the innocent?

Marzio. I am Marzio,
Thy father's vassal.

Beatrice. Fix thine eyes on mine;
Answer to what I ask. (*Turning to the Judges*).

I prithee mark
His countenance: unlike bold calumny
Which sometimes dares not speak the thing it looks,
He dares not look the thing he speaks, but bends
His gaze on the blind earth. (*To Marzio*).

What! wilt thou say
That I did murder my own father?

Marzio. Oh!
Spare me! My brain swims round . . . I cannot speak . . .
It was that horrid torture forced the truth.
Take me away! Let her not look on me!
I am a guilty miserable wretch;
I have said all I know; now, let me die!

Beatrice. My Lords, if by my nature I had been
So stern, as to have planned the crime alleged,
Which your suspicions dictate to this slave,
And the rack makes him utter, do you think
I should have left this two-edged instrument
Of my misdeed; this man, this bloody knife
With my own name engraven on the heft,
Lying unsheathed amid a world of foes,
For my own death? That with such horrible need
For deepest silence, I should have neglected
So trivial a precaution, as the making
His tomb the keeper of a secret written
On a thief's memory? What is his poor life?

som dette mest fuldkomne billede på Guds kærlighed,
der nogensinde kom sørgende på jorden.

Hun er så ren som ordløs barndom!

70

Dommer. Godt, hendes renhed vil være Jeres ansvar, Mylord,
hvis I forbyder pinebænken. Hans Hellighed
påbyder os at forfølge denne uhyrlige forbrydelse
med lovens strengeste midler; ja endog
at gøre undtagelser med disse forbrydere.
Fangerne er anklaget for fadermord
på grundlag af sådanne vidneudsagn, som retfærdiggør
tortur.

Beatrice. Hvilket vidneudsagn? Denne mands?

Dommer.

Netop.

Beatrice (til Marzio). Kom nærmere. Og hvem er du, således
udvalgt fra de levende menneskers mængde
for at dræbe den uskyldige?

80

Marzio. Jeg er Marzio,
din fars vasal.

Beatrice. Fæst dine øjne på mine,
svar på det jeg spørger om. (*Vender sig mod Dommerne*).

Jeg beder dig, læg mærke

til hans ansigt: ulig dristig bagvaskelse, der
nogle gange ikke vover at omtale tingen, som den ser ud,
vover han ikke at se ud, som det han siger, men retter
sit blik mod den blinde jord. (*Til Marzio*).

Hvorledes! siger du

at jeg myrdede min far?

Marzio. Åh!

skån mig! Det løber rundt for mig . . . jeg kan ikke tale . . .
det var den rædselsfulde tortur, som fremtvang sandheden.

90

Før mig bort! Lad hende ikke se på mig!

Jeg er en skyldig, elendig stakkel;

Jeg har sagt alt jeg ved; nu, lad mig dø!

Beatrice. Mine herrer, hvis jeg ifølge min natur havde været

så hård at have planlagt den påståede forbrydelse,

som Jeres mistænksomhed dikterer denne slave,

og som pinebænken får ham til at ytre, tror I

jeg skulle have efterladt dette min udåds

tveæggede redskab — denne mand, denne blodige kniv

med mit eget navn indgraveret på skæftet,

100

liggende trukket ud af skeden midt blandt en verden af fjender —

til min egen død? At jeg, med så vældigt behov

for den dybeste tavshed, skulle have undladt

en så triviell forsigtighedsregel, som at lade

hans grav bevare en hemmelighed, der stod skrevet

i en tyvs hukommelse? Hvad er hans arme liv?

What are a thousand lives? A parricide
 Had trampled them like dust; and, see, he lives! (*Turning to Marzio*).
 And thou . . .

Marzio. Oh, spare me! Speak to me no more!
 That stern yet piteous look, those solemn tones,
 Wound worse than torture. (*To the Judges*).

I have told it all; 110

For pity's sake lead me away to death.

Camillo. Guards, lead him nearer the Lady Beatrice;
 He shrinks from her regard like autumn's leaf
 From the keen breath of the serenest north.

Beatrice. O thou who tremblest on the giddy verge
 Of life and death, pause ere thou answerest me;
 So mayst thou answer God with less dismay:
 What evil have we done thee? I, alas!
 Have lived but on this earth a few sad years,
 And so my lot was ordered, that a father 120
 First turned the moments of awakening life
 To drops, each poisoning youth's sweet hope; and then
 Stabbed with one blow my everlasting soul;
 And my untainted fame; and even that peace
 Which sleeps within the core of the heart's heart;
 But the wound was not mortal; so my hate
 Became the only worship I could lift
 To our great father, who in pity and love,
 Armed thee, as thou dost say, to cut him off;
 And thus his wrong becomes my accusation; 130
 And art thou the accuser? If thou hopest
 Mercy in heaven, show justice upon earth:
 Worse than a bloody hand is a hard heart.
 If thou hast done murders, made thy life's path
 Over the trampled laws of God and man,
 Rush not before thy Judge, and say: 'My maker,
 I have done this and more; for there was one
 Who was most pure and innocent on earth;
 And because she endured what never any
 Guilty or innocent endured before: 140
 Because her wrongs could not be told, not thought;
 Because thy hand at length did rescue her;
 I with my words killed her and all her kin.'
 Think, I adjure you, what it is to slay
 The reverence living in the minds of men
 Towards our ancient house, and stainless fame!
 Think what it is to strangle infant pity,

Hvad er tusinde liv? Et fadermord
havde trampet dem til støv; og se, han lever! (*Vender sig til Marzio*).
og du —

Marzio. Åh, skån mig! Tal ikke mere til mig!
Det strenge dog medlidende mine, den højtidelige tone, 110
sårer værre end tortur. (*Til Dommerne*).

Jeg har fortalt alt;
for Guds skyld før mig bort til døden.

Camillo. Vagter, før ham nærmere hen til Lady Beatrice,
han viger tilbage for hendes blik som efterårsblade
for den klareste nordenvinds skarpe ånde.

Beatrice. Oh, du som bæver på livets og dødens
svimlende kant, tøv, før du svarer mig,
så kan du svarer Gud med mindre forfærdelse:
hvad ondt har vi gjort dig? Jeg, ak!

har kun levet på denne jord nogle få triste år,
og min lod var bestemt således, at en far 120
først forvandlede det vågnende livs øjeblikke
til dråber, der hver forgiftede ungdommens skønne håb;
og så med et enkelt stød dolkede min evige sjæl;
og mit dadelfrie rygte; og endog den fred
som sover i kernen af hjertets hjerte.

Men såret var ikke dødeligt; så mit had
blev den eneste tilbedelse jeg kunne opløfte
til vor store far, der i medynk og kærlighed,*
bevæbnede dig, som du siger, til at hugge ham af; 130
og således bliver hans ulykke anklagen mod mig;

og er du anklageren? Hvis du håber på
barmhjertighed i himlen, vis retfærdighed på jorden;
værre end en blodig hånd er et hårdt hjerte.

Hvis du har myrdet, så lad ikke dit livs gang,
over Guds og menneskets nedtrampede love, være den
stedse hastigt at undfly din dommer, men sig: „Min skaber,
jeg har gjort dette og mere; for der var en

på jord, som var mest ren og uskyldig;
og fordi hun udholdt hvad aldrig nogen 140
skyldig eller uskyldig udholdt før;

fordi den uret hun led ikke kunne fortælles, ikke tænkes;
fordi din hånd til sidst reddede hende;
dræbte jeg med mine ord hende og alle hendes slægtninge.”

Tænk på, jeg besværger Jer, hvad det er at slå
den ærbødighed, der lever i menneskers sind,
for vort gamle hus og dadelfrie rygte ihjel!
tænk på, hvad det er at kvæle spæd medfølelse,

* far: Gud. — (i næste linje) dig: Marzio; ham: Cenci.

Cradled in the belief of guileless looks,
 Till it become a crime to suffer. Think
 What 'tis to blot with infamy and blood 150
 All that which shows like innocence, and is,
 Hear me, great God! I swear, most innocent,
 So that the world lose all discrimination
 Between the sly, fierce, wild regard of guilt,
 And that which now compels thee to reply
 To what I ask: Am I, or am I not
 A parricide?

Marzio. Thou art not!

Judge. What is this.

Marzio. I here declare those whom I did accuse
 Are innocent. 'Tis I alone am guilty.

Judge. Drag him away to torments; let them be 160
 Subtle and long drawn out, to tear the folds
 Of the heart's inmost cell. Unbind him not
 Till he confess.

Marzio. Torture me as ye will:
 A keener pang has wrung a higher truth
 From my last breath. She is most innocent!
 Bloodhounds, not men, glut yourselves well with me;
 I will not give you that fine piece of nature
 To rend and ruin. *[Exit Marzio guarded.]*

Camillo. What say ye now, my Lords?

Judge. Let tortures strain the truth till it be white
 As snow thrice sifted by the frozen wind. 170

Camillo. Yet stained with blood.

Judge (to Beatrice). Know you this paper, Lady?

Beatrice. Entrap me not with questions. Who stands here
 As my accuser? Ha! wilt thou be he,
 Who art my judge? Accuser, witness, judge,
 What, all in one? Here is Orsino's name;
 Where is Orsino? Let his eye meet mine.
 What means this scrawl? Alas! ye know not what,
 And therefore on the chance that it may be
 Some evil, will ye kill us?

Enter an Officer.

Officer. Marzio's dead.

Judge. What did he say?

Officer. Nothing. As soon as we 180
 Had bound him on the wheel, he smiled on us,
 As one who baffles a deep adversary;
 And holding his breath, died.

Judge. There remains nothing

opfostret i ærlige blikkes tro,
 indtil det bliver en brøde at lide. Tænk på,
 hvad det er at plette alt med vanry og blod, 150
 der viser sig som uskyld og er,
 hør mig, store Gud! jeg sværger, helt uskyldigt,
 så verden må miste al skelnen
 mellem skyldens snu, rasende, vilde blik
 og det, som nu tvinger dig til at svare
 på det, jeg spørger om: Er jeg, eller jeg er ikke
 en fadermorder?

Marzio. Du er det ikke!

Dommer. Hvad er dette?

Marzio. Jeg erklærer hermed, dem jeg anklagede,
 for uskyldige. Det er alene mig, der er skyldig.

Dommer. Før ham bort til tortur; lad den være 160
 udsøgte og varer længe for at rive folderne
 af hjertets inderste celle. Løs ham ikke
 før han tilstår.

Marzio. Tortér mig som I vil,
 en skarpere smerte har vristet en højere sandhed
 fra mit sidste åndedrag. Hun er helt uskyldig!
 Blodhunde, ikke mennesker, forspis jer godt på mig;
 jeg vil ikke give jer det fine stykke natur dér
 til at flænse og ødelægge.

[*Marzio ud, bevogtet.*]

Camillo. Hvad siger I nu, mine herrer?

Dommer. Lad pinsler si sandheden, til den er så hvid, 170
 som sne tre gange sigtet af den iskolde vind.

Camillo. Dog plettet af blod.

Dommer. (til Beatrice). Kender I dette papir, frøken?

Beatrice. Stil ikke fælder for mig med spørgsmål. Hvem står her
 som min anklager? Ha! vil du være ham,
 der er min dommer? Anklager, vidne, dommer,
 hvad, alt i én? Her er Orsinos navn;
 hvor er Orsino? Lad hans øjne møde mine.
 Hvad betyder dette krimskrams? Ak! I ved ikke hvad,
 og derfor for det tilfældes skyld, at det kan være
 noget ondt, vil I dræbe os?

En betjent kommer ind.

En Betjent. Marzio er død. 180

Dommer. Hvad sagde han?

En Betjent. Intet. Så snart vi
 havde bundet ham til hjulet, smilede han til os,
 som en der narrer en udspekuleret modstander;
 og ved at holde vejret, døde han.

Dommer. Der er kun tilbage

But to apply the question to those prisoners,
Who yet remain stubborn.

Camillo. I overrule
Further proceedings, and in the behalf
Of these most innocent and noble persons
Will use my interest with the Holy Father.

Judge. Let the Pope's pleasure then be done. Meanwhile
Conduct these culprits each to separate cells; 190
And be the engines ready; for this night
If the Pope's resolution be as grave,
Pious, and just as once, I'll wring the truth
Out of those nerves and sinews, groan by groan. [Exeunt.

SCENE III:

The Cell of a Prison, Beatrice is discovered asleep on a couch.

Enter Bernardo.

Bernardo. How gently slumber rests upon her face,
Like the last thoughts of some day sweetly spent
Closing in night and dreams, and so prolonged.
After such torments as she bore last night,
How light and soft her breathing comes. Ay me!
Methinks that I shall never sleep again.
But I must shake the heavenly dew of rest
From this sweet folded flower, thus . . . wake, awake!
What, sister, canst thou sleep?

Beatrice (awaking). I was just dreaming
That we were all in Paradise. Thou knowest 10
This cell seems like a kind of Paradise
After our father's presence.

Bernardo. Dear, dear sister,
Would that thy dream were not a dream! O God!
How shall I tell?

Beatrice. What wouldst thou tell, sweet brother?

Bernardo. Look not so calm and happy, or even whilst
I stand considering what I have to say
My heart will break.

Beatrice. See now, thou mak'st me weep:
How very friendless thou wouldst be, dear child,
If I were dead. Say what thou hast to say.

Bernardo. They have confessed; they could endure no more 20
The tortures . . .

Beatrice. Ha! What was there to confess?
They must have told some weak and wicked lie

at rette spørgsmålet til disse fanger,
som bliver ved med at være genstridige.

Camillo. Jeg underkender
videre retsforfølgelse og vil på
disse højst uskyldige og ædle menneskers vegne
bruge min indflydelse hos den Hellige Fader.

Dommer. Lad Pavens vilje så ske. I mellemtiden, før 190
de tiltalte hver til deres celler;
og lad redskaberne var klar — for denne nat,
hvis Paven beslutning er så alvorlig,
from og retfærdig som engang, vil jeg vride sandheden
ud af deres nerver og sener, støn for støn. [Alle ud.

TREDJE SCENE

En fængselscelle. Beatrice ses sovende på en briks.

Bernardo kommer ind.

Bernardo. Hvor blidt søvnen hviler på hendes ansigt
som de sidste tanker på en dejligt tilbragt dag,
der slutter i nat og drømme og således er forlænget.
Efter sådanne pinsler som hun udsattes for sidste nat,
hvor let og blidt hendes åndedræt er. Ak!
Jeg tror aldrig, jeg skal sove mere.
Men jeg må ryste hvilens himmelske dug
fra disse skønt foldede blomster, således — vågn op! vågn op!
Hvad, søster, kan du sove?

Beatrice (vågner). Jeg drømte netop 10
at vi alle var i Paradis. Du ved,
denne celle synes som et slags paradys,
efter vor far ikke mere er tilstede.

Bernardo. Kære, kære søster,
gid din drøm ikke var en drøm! Åh, Gud!
Hvordan skal jeg fortælle det?

Beatrice. Hvad vil du fortælle, søde bror?

Bernardo. Se ikke så rolig og lykkelig ud, ellers
vil mit hjerte briste, endnu mens jeg står
og tænker over, hvad jeg bliver nødt til at sige.

Beatrice. Se nu, du får mig til at græde.
Hvor ganske venneløs du ville være, kære barn,
hvis jeg var død. Sig, hvad du har at sige.

Bernardo. De har tilstået; de kunne ikke længere udholde 20
torturen —

Beatrice. Ha! Hvad var der at tilstå?
De må have fortalt en eller anden svag og onskabsfuld løgn

To flatter their tormentors. Have they said
That they were guilty? O white innocence,
That thou shouldst wear the mask of guilt to hide
Thine awful and serenest countenance
From those who know thee not!

Enter Judge with Lucretia and Giacomo, guarded.

Ignoble hearts!

For some brief spasms of pain, which are at least
As mortal as the limbs through which they pass,
Are centuries of high splendour laid in dust? 30
And that eternal honour which should live
Sunlike, above the reek of mortal fame,
Changed to a mockery and a byword? What!
Will you give up these bodies to be dragged
At horses' heels, so that our hair should sweep
The footsteps of the vain and senseless crowd,
Who, that they may make our calamity
Their worship and their spectacle, will leave
The churches and the theatres as void
As their own hearts? Shall the light multitude 40
Fling, at their choice, curses or faded pity,
Sad funeral flowers to deck a living corpse,
Upon us as we pass to pass away,
And leave . . . what memory of our having been?
Infamy, blood, terror, despair? O thou,
Who wert a mother to the parentless,
Kill not thy child! Let not her wrongs kill thee!
Brother, lie down with me upon the rack,
And let us each be silent as a corpse;
It soon will be as soft as any grave. 50
'Tis but the falsehood it can wring from fear
Makes the rack cruel.

Giacomo. They will tear the truth
Even from thee at last, those cruel pains:
For pity's sake say thou art guilty now.

Lucretia. Oh, speak the truth! Let us all quickly die;
And after death, God is our judge, not they;
He will have mercy on us.

Bernardo. If indeed
It can be true, say so, dear sister mine;
And then the Pope will surely pardon you,
And all be well.

Judge. Confess, or I will warp 60
Your limbs with such keen tortures . . .

for at smigre deres bødler. Har de sagt,
at de var skyldige? Åh, hvide uskyld,
at du skulle bære skyldens maske for at skjule
dit ophøjede og reneste åsyn
for dem, som ikke kender dig!

En Dommer kommer ind med Lucretia og Giacomo, som er bevogtet.

Uværdige hjerter!

Er for nogle korte smertefulde krampetræk, der blot
er så dødelige, som de lemmer de gennemryster,
århundreders fornemme pragt lagt i støvet? 30
Og den evige hæder, som skulle leve
lig en sol over dunsten fra dødeligt ry,
forandret til spot og et mundheld? Hvad!
vil I overgive disse kroppe til at blive trukket
efter hestes hæle, så vort hår kan feje hen over
fodsporene af den forfængelige og tåbelige hob,
som, for at de kan gøre vor ulykke til
deres gudsdyrkelse og deres skuespil, vil efterlade
kirkerne og teatrene så tomme
som deres egne hjerter? Skal den letsindige mængde, 40
som det passer den, slynge forbandelser eller falmet medynk,
triste begravelsesblomster til at smykke et levende lig,
på os, idet vi passerer forbi for at dø
og efterlader . . . hvilket minde? om det, vi har været.
Om skændsel, blod, rædsel, fortvivlelse? Åh du,
som var en mor for den forældreløse,
dræb ikke dit barn! Lad ikke den uret, hun har lidt, dræbe dig!
Bror, læg dig ned på pinebænken sammen med mig,
og lad hver af os være tavse som et lig;
det vil snart være så blødt som nogen grav. 50
Det er kun den falskhed, den kan fravriste frygten,
som gør pinebænken grusom.

Giacomo. De vil rive sandheden
endog ud af dig til sidst, de grusomme smerter;
for Guds skyld sig nu du er skyldig.

Lucretia. Åh! sig sandheden! Lad os alle hurtigt dø;
og efter døden er Gud vor dommer, ikke de;
han vil se i nåde til os.

Bernardo. Hvis det virkelig
kan være sandt, så sig det, kæreste søster;
og så vil Paven sikkert benåde dig,
og alt vil blive godt.

Dommer. Tilstå, eller jeg vil forkrøble 60
dine lemmer med så skarpe pinsler . . .

Beatrice. Tortures! Turn
 The rack henceforth into a spinning-wheel!
 Torture your dog, that he may tell when last
 He lapped the blood his master shed . . . not me!
 My pangs are of the mind, and of the heart,
 And of the soul; ay, of the inmost soul,
 Which weeps within tears as of burning gall
 To see, in this ill world where none are true,
 My kindred false to their deserted selves. 70
 And with considering all the wretched life
 Which I have lived, and its now wretched end,
 And the small justice shown by Heaven and Earth
 To me or mine; and what a tyrant thou art,
 And what slaves these; and what a world we make,
 The oppressor and the oppressed . . . such pangs compel
 My answer. What is it thou wouldst with me?

Judge. Art thou not guilty of thy father's death?

Beatrice. Or wilt thou rather tax high-judging God
 That He permitted such an act as that
 Which I have suffered, and which He beheld; 80
 Made it unutterable, and took from it
 All refuge, all revenge, all consequence,
 But that which thou hast called my father's death?
 Which is or is not what men call a crime,
 Which either I have done, or have not done;
 Say what ye will. I shall deny no more.
 If ye desire it thus, thus let it be,
 And so an end of all. Now do your will;
 No other pains shall force another word.

Judge. She is convicted, but has not confessed. 90
 Be it enough. Until their final sentence
 Let none have converse with them. You, young Lord,
 Linger not here!

Beatrice. Oh, tear him not away!

Judge. Guards! do your duty.

Bernardo (embracing Beatrice). Oh! would ye divide
 Body from soul?

Officer. That is the headsman's business.

[*Exeunt all but Lucretia, Beatrice, and Giacomo.*]

Giacomo. Have I confessed? Is it all over now?
 No hope! No refuge! O weak, wicked tongue
 Which hast destroyed me, would that thou hadst been
 Cut out and thrown to dogs first! To have killed
 My father first, and then betrayed my sister; 100
 Ay, thee! the one thing innocent and pure
 In this black, guilty world, to that which I

Beatrice. Pinsler! Lav pinebænken fra nu af om til et drejende hjul!
 tortér Jeres hund, så den kan fortælle, hvornår den sidst labbede blodet i sig, dens herre udgød – ikke mig!
 Mine smerter er i sindet og hjertet
 og sjælen; ja, i den inderste sjæl
 der græder med tårer som brændende galde
 ved i denne onde verden, hvor ingen er sande,
 at se mine slægtninge falske over for deres forladte selv.
 Og ved at betragte hele det elendige liv 70
 jeg har levet, og dets nu elendige afslutning,
 og den lille retfærdighed himlen og jorden
 har vist mig og mine; og hvilken tyran du er,
 og hvilke slaver disse; og hvilken verden vi udgør,
 undertrykkeren og den undertrykte – sådanne smerter
 fremtvinger mit svar. Hvad er det du vil med mig?

Dommer. Er du ikke skyldig i din fars død?

Beatrice. Eller vil du hellere gå i rette med den højtdømmende Gud,
 at han tillader en sådan behandling som den,
 jeg har måttet udholde, og som han betragtede; 80
 gjorde den unævnelig og tog
 al tilflugt, al hævn, al konsekvens fra den,
 bortset fra den, du har kaldt min fars død?
 Som er eller ikke er, hvad mennesker kalder en forbrydelse,
 som enten jeg har gjort eller ikke har gjort;
 sig hvad I vil. Jeg skal ikke nægte mere.
 Hvis I ønsker det sådan, så lad det være så,
 og således enden på alt. Nu, gør hvad I vil;
 ingen andre smerter skal fremtvinge et ord mere.

Dommer. Hun er kendt skyldig, men har ikke tilstået. 90
 Lad det være nok. Indtil deres endelige dom
 lad ingen tale med dem. I, unge herre,
 bliv ikke her!

Beatrice. Åh. riv ham ikke bort!

Dommer. Vagter, gør jeres pligt.

Bernardo (omfavner Beatrice). Åh! vil I dele
 krop og sjæl?

En Betjent. Det er skarpretterens hverv.

[*Alle ud bortset fra Lucretia, Beatrice og Giacomo.*]

Giacomo. Har jeg tilstået? Er det hele overstået nu?
 Intet håb. Ingen tilflugt! Oh, svage, ondskabsfulde tunge
 som har ødelagt mig, gid du først var blevet
 skåret ud og kastet for hundene! At have dræbt
 min far først, og så forrådt min søster; 100
 ja, dig! den eneste uskyldige og rene, som i denne sorte
 skyldige verden ikke har gjort sig fortjent til det,

So well deserve! My wife! my little ones!
 Destitute, helpless, and I . . . Father! God!
 Canst Thou forgive even the unforgiving,
 When their full hearts break thus, thus! . . . (*Covers his face and weeps*).

Lucretia.

O my child!

To what a dreadful end are we all come!
 Why did I yield? Why did I not sustain
 Those torments? Oh, that I were all dissolved
 Into these fast and unavailing tears, 110
 Which flow and feel not!

Beatrice. What 'twas weak to do,
 'Tis weaker to lament, once being done;
 Take cheer! The God who knew my wrong, and made
 Our speedy act the angel of His wrath,
 Seems, and but seems, to have abandoned us.
 Let us not think that we shall die for this.
 Brother, sit near me; give me your firm hand,
 You had a manly heart. Bear up! Bear up!
 O dearest Lady, put your gentle head
 Upon my lap, and try to sleep awhile: 120
 Your eyes look pale, hollow, and overworn,
 With heaviness of watching and slow grief.
 Come, I will sing you some low, sleepy tune,
 Not cheerful, nor yet sad; some dull old thing,
 Some outworn and unused monotony,
 Such as our country gossips sing and spin,
 Till they almost forget they live: lie down!
 So, that will do. Have I forgot the words?
 Faith! They are sadder than I thought they were.

Song

False friend, wilt thou smile or weep 130
 When my life is laid asleep?
 Little cares for a smile or a tear,
 The clay-cold corpse upon the bier!
 Farewell! Heighho!
 What is this whispers low?
 There is a snake in thy smile, my dear;
 And bitter poison within thy tear.

Sweet sleep, were death like to thee,
 Or if thou couldst mortal be,
 I would close these eyes of pain; 140
 When to wake? Never again.
 O World! Farewell!
 Listen to the passing bell!

jeg så vel fortjener! Min hustru! mine små!
forarmede, hjælpeløse og jeg . . . Far! Gud!
kan du tilgive selv de utilgivende, når deres
fulde hjerter brister sådan, sådan? . . . (*Dækker sit ansigt og græder*).

Lucretia. Åh, mit barn!

Hvilken grufuld afslutning vi alle er kommet til!
Hvorfor gav jeg efter? Hvorfor udholdt jeg ikke
pinslerne? Åh, gid jeg var helt opløst
i disse stride og unyttige tårer, 110
som flyder og intet føler!

Beatrice. Hvad det var svagt at gøre,
er det svagere at begræde, når det engang er gjort;
fat mod! Guden, som kender uretten mod mig og har gjort
vor ilsomme handling til sin vredes engel,
synes, og synes kun, at have forladt os.

Lad os ikke tro, at vi skal dø for dette.
Bror, sæt dig ved siden af mig; ræk mig din faste hånd,
du har et mandigt hjerte. Hold ud! Hold ud!
Åh, kærester frue; læg Jeres milde hoved 120
i mit skød og prøv at sove lidt;

Jeres øjne ser blege ud, hule og overtrætte
af udmattelsen ved at våge og af langvarig sorg.
Kom jeg vil synge en stille og enkel melodi for Jer,
ikke munter, heller ikke trist; noget kedeligt og gammelt,
en eller anden forslidt og glemt, ensformig vise,
sådanne som vore bondekoner synger og spinder til,
indtil de næsten glemmer de lever: læg Jer ned!
så, det er godt. Har jeg glemt ordene?
Min tro! De er tristere end jeg huskede.

Sang

Falske ven, vil du smile eller græde 130
når mit liv er lagt til hvile?

Det lerkolde lig på båren
bekymrer sig kun lidt om smil eller tårer!

Farvel! Åh ja!

Hvad er det der sagte hvisker?

Der er slangen i dit smil, min kære
og bitter gift i din tåre.

Søde søvn, var døden som dig;
eller hvis du bragte min død, 140
ville jeg lukke disse smertens øjne;
Hvornår at vågne? Aldrig igen.

Oh, verden, farvel!

Lyt til dødklokken!

It says, thou and I must part,
With a light and a heavy heart.

[*The scene closes.*]

SCENE IV

A Hall of the Prison. Enter Camillo and Bernardo.

Camillo. The Pope is stern; not to be moved or bent.
He looked as calm and keen as is the engine
Which tortures and which kills, exempt itself
From aught that it inflicts; a marble form,
A rite, a law, a custom: not a man.
He frowned, as if to frown had been the trick
Of his machinery, on the advocates
Presenting the defences, which he tore
And threw behind, muttering with hoarse, harsh voice:
'Which among ye defended their old father
Killed in his sleep?' Then to another: 'Thou
Dost this in virtue of thy place; 'tis well.'
He turned to me then, looking deprecation,
And said these three words, coldly: 'They must die.'

10

Bernardo. And yet you left him not?

Camillo. I urged him still;
Pleading, as I could guess, the devilish wrong
Which prompted your unnatural parent's death.
And he replied: 'Paolo Santa Croce
Murdered his mother yester evening,
And he is fled. Parricide grows so rife
That soon, for some just cause no doubt, the young
Will strangle us all, dozing in our chairs.
Authority, and power, and hoary hair
Are grown crimes capital. You are my nephew,
You come to ask their pardon; stay a moment;
Here is their sentence; never see me more
Till, to the letter, it be all fulfilled.'

20

Bernardo. O God, not so! I did believe indeed
That all you said was but sad preparation
For happy news. Oh, there are words and looks
To bend the sternest purpose! Once I knew them,
Now I forget them at my dearest need.
What think you if I seek him out, and bathe
His feet and robe with hot and bitter tears?
Importune him with prayers, vexing his brain
With my perpetual cries, until in rage
He strike me with his pastoral cross, and trample
Upon my prostrate head, so that my blood

30

Den siger, at du og jeg må skilles
én med let og én med tungt hjerte.

[Scenen slutter.]

FJERDE SCENE

En sal i fængslet. Camillo og Bernardo kommer ind.

Camillo. Paven er ubønhørlig; ikke hverken til at bevæge eller bøje.
Han så så rolig og skarp ud, som redskabet
der martrer og dræber er, selv fritaget
for noget det forvolder; en marmorskikkelse,
en ceremoni, en lov, en skik: ikke en mand.
Som om det at skule var et af hans
maskiners trick, skulede han til talsmændene,
der forelagde forsvarsskrifterne, som han rev i stykker
og kastede bag sig og mumlede med hæst, skærende stemme:
„Hvem blandt Jer forsvarede deres gamle far, 10
der blev dræbt mens han sov?” Så til en anden: „Du
gør dette i kraft af din stilling; det er godt.”
Han vendte sig mod mig med en misbilligende mine
og sagde disse tre ord: „De må dø.”

Bernardo. Og dog forlod I ham ikke?

Camillo. Jeg trængte stadig ind på ham;
idet jeg fremførte, som jeg nu kunne gætte, den djævelske uret,
som foranledigede Jeres unaturlige forælders død.
Og han svarede: „Paolo Santa Croce
myrdede sin mor i går aftes, 20
og han er flygtet. Forældremord bliver snart så almindeligt,
at de unge, uden tvivl for en eller anden retfærdig sag,
snart vil kvæle os alle, mens vi døser i vore stole.
Myndighed og magt og gråt hår
er blevet en forbrydelse, der straffes med døden.
I er min nevø, I kommer for at bede om deres benådning;
bi et øjeblik; her er deres dom; besøg mig aldrig igen
før alt er udført lige efter bogstaven.”

Bernardo. Åh, Gud, ikke sådan! Jeg troede virkelig,
at alt det I sagde blot var en trist forberedelse
til lykkelige nyheder. Åh, der findes ord og blikke, 30
som kan bøje det strengeste forsæt! Jeg kendte dem engang,
nu glemmer jeg dem, når jeg mest behøver dem.
Hvad tror I, hvis jeg opsøger ham og bader
hans fødder og kåbe med varme og bitre tårer?
Bestormer ham med bønner, plager hans hjerne
med mine bestandige skrig, indtil han i raseri
slår mig med sit præstelige kors og tramper
på mit ydmygt bøjede hoved, så mit blod

May stain the senseless dust on which he treads,
 And remorse waken mercy? I will do it! 40
 Oh, wait till I return!

[*Rushes out.*]

Camillo. Alas, poor boy!
 A wreck-devoted seaman thus might pray
 To the deaf sea.

Enter Lucretia, Beatrice, and Giacomo guarded.

Beatrice. I hardly dare to fear
 That thou bring'st other news than a just pardon.

Camillo. May God in heaven be less inexorable
 To the Pope's prayers than he has been to mine.
 Here is the sentence and the warrant.

Beatrice (wildly). O
 My God! Can it be possible I have
 To die so suddenly? So young to go
 Under the obscure, cold, rotting, wormy ground! 50
 To be nailed down into a narrow place;
 To see no more sweet sunshine; hear no more
 Blithe voice of living thing; muse not again
 Upon familiar thoughts, sad, yet thus lost —
 How fearful! to be nothing! Or to be . . .
 What? Oh, where am I? Let me not go mad!
 Sweet Heaven, forgive weak thoughts! If there should be
 No God, no Heaven, no Earth in the void world;
 The wide, gray, lampless, deep, unpeopled world!
 If all things then should be . . . my father's spirit, 60
 His eye, his voice, his touch surrounding me;
 The atmosphere and breath of my dead life!
 If sometimes, as a shape more like himself,
 Even the form which tortured me on earth,
 Masked in gray hairs and wrinkles, he should come
 And wind me in his hellish arms, and fix
 His eyes on mine, and drag me down, down, down!
 For was he not alone omnipotent
 On Earth, and ever present? Even though dead, 70
 Does not his spirit live in all that breathe,
 And work for me and mine still the same ruin,
 Scorn, pain, despair? Who ever yet returned
 To teach the laws of Death's untrodden realm?
 Unjust perhaps as those which drive us now,
 Oh, whither, whither?
Lucretia. Trust in God's sweet love,
 The tender promises of Christ: ere night,

kan farve det følelsesløse støv han træder på,
 og samvittighedsnag vække barmhjertighed? Jeg vil gøre det! 40
 Oh, vent til jeg kommer tilbage! [Styrter ud.

Camillo. Ak! stakkels dreng!
 En vrage-viet sømand kunne bede således
 til det døde hav.

Lucretia, Beatrice og Giacomo kommer ind, bevogtet.

Beatrice. Jeg vover næppe at frygte,
 at du bringer andre nyheder end en retfærdig benådning.

Camillo. Gid Gud i himlen vil være mindre ubevægelig
 over for Pavens bønner, end han har været over for mine.
 Her er dommen og kendelsen.

Beatrice (forstyrret). Åh,
 min Gud! Kan det være muligt jeg skal
 dø så pludseligt? Så ung at gå 50
 under den mørke, kolde, rådnende, ormede jord!
 At blive naglet ned i et snævert rum;
 ikke mere at se det vidunderlige solskin; ikke mere høre
 levende tings glade stemme; ikke igen gruble
 over velkendte tanker, triste, dog således mistede —
 Hvor frygteligt! at være intet! Eller at være . . .
 hvad? Åh, hvor er jeg? Lad mig ikke blive gal!
 Gode himmel, tilgiv svage tanker! Hvis der ikke var
 nogen Gud, ingen himmel, ingen jord i den tomme verden,*
 den vide, grå, lampeløse, dybe, ubefolkede verden!
 hvis alt der omgav mig så var . . . min fars ånd 60
 hans øje, hans stemme, hans berøring;
 mit døde livs atmosfære og åndedrag!
 hvis han nogle gange som en form mere lig ham selv,
 netop skikkelsen der pinte mig på jord,
 maskeret med gråt hår og rynker, skulle komme
 og sno mig i sine helvedesarmer og fæstne
 sine øjne på mig og trække mig ned, ned, ned!
 For var han ikke alene almægtig
 på jorden og altid tilstede? Skønt død,
 lever hans ånd så ikke i alt, der ånder, og er stadig 70
 årsag for mig og mine til den samme ruin, foragt, smerte,
 fortvivlelse? Hvem vendte endnu nogensinde tilbage
 for at undervise i dødens ubetrådte riges love?
 Uretfærdige måske som dem, der driver os nu,
 åh, hvorhen, hvorhen?

Lucretia. Hav tillid til Guds milde kærlighed,
 Kristus' barmhjertige løfter, tro på, at før nat

* tomme verden: døden.

Think, we shall be in Paradise.

Beatrice. 'Tis past!
 Whatever comes, my heart shall sink no more.
 And yet, I know not why, your words strike chill:
 How tedious, false, and cold seem all things. I 80
 Have met with much injustice in this world;
 No difference has been made by God or man,
 Or any power moulding my wretched lot,
 'Twixt good or evil, as regarded me.
 I am cut off from the only world I know,
 From light, and life, and love, in youth's sweet prime.
 You do well telling me to trust in God;
 I hope I do trust in him. In whom else
 Can any trust? And yet my heart is cold.

*[During the latter speeches Giacomo has retired conversing
 with Camillo, who now goes out; Giacomo advances.]*

Giacomo. Know you not, Mother . . . Sister, know you not? 90
 Bernardo even now is gone to implore
 The Pope to grant our pardon.

Lucretia. Child, perhaps
 It will be granted. We may all then live
 To make these woes a tale for distant years:
 Oh, what a thought! It gushes to my heart
 Like the warm blood.

Beatrice. Yet both will soon be cold.
 Oh, trample out that thought! Worse than despair,
 Worse than the bitterness of death, is hope:
 It is the only ill which can find place
 Upon the giddy, sharp, and narrow hour 100
 Tottering beneath us. Plead with the swift frost
 That it should spare the eldest flower of spring:
 Plead with awakening earthquake, o'er whose couch
 Even now a city stands, strong, fair, and free;
 Now stench and blackness yawn, like death. Oh, plead
 With famine, or wind-walking Pestilence,
 Blind lightning, or the deaf sea, not with man!
 Cruel, cold, formal man; righteous in words,
 In deeds a Cain. No, Mother, we must die:
 Since such is the reward of innocent lives; 110
 Such the alleviation of worst wrongs.
 And whilst our murderers live, and hard, cold men,
 Smiling and slow, walk through a world of tears
 To death as to life's sleep; 'twere just the grave
 Were some strange joy for us. Come, obscure Death,
 And wind me in thine all-embracing arms!
 Like a fond mother hide me in thy bosom,

skal vi være i Paradis.

Beatrice. Det er forbi!

Hvad der end kommer, så skal mit mod ikke mere synke.

Og dog, jeg ved ikke hvorfor, Jeres ord får det til at isne;

hvor kedeligt, falsk og koldt alt synes. Jeg

80

har mødt megen uretfærdighed i denne verden;

hverken Gud eller menneske eller nogen magt,

der formede min ulykkelige lod, har gjort

nogen forskel mellem godt og ondt, hvad mig angår.

Jeg afskæres fra den eneste verden jeg kender,

fra lys og liv og kærlighed i ungdommens skønne vår.

I gør rigtigt i at bede mig have tillid til Gud,

jeg håber, jeg har tillid til ham. Til hvem ellers

kan nogen have tillid? Og dog mit hjerte er koldt.

[Under den sidste tale har Giacomo trukket sig tilbage i samtale med Camillo, som nu går ud; Giacomo træder frem.]

Giacomo. Ved I det ikke mor — søster, ved du det ikke?

90

Bernardo er netop nu gået hen for at bønfalde

Paven om vor benådning.

Lucretia. Barn, måske

vil den blive tilstået. Vi kan da alle leve videre,

så vi af disse ulykker kan lave en fortælling til fjerne år:

åh, hvilken tanke! Det strømmer til mit hjerte

som det varme blod.

Beatrice. Dog begge vil snart være kolde.

Åh, træd den tanke ud! Værre end fortvivlelse,

værre end dødens bitterhed, er håbet:

det er det eneste onde, der kan finde plads

på den svimlende, skarpe og korte time,

100

som vakler under os. Anrån den hastige frost,

at den skal skåne forårets ældste blomster.

Anrån det vågnende jordskælv, over hvis leje

en by lige nu står, stærk, skøn og fri;

nu gaber stank og mørke, som døden. Åh, anrån

hungersnød eller vind-omvandrende pest,

blinde lyn eller det døve hav, ikke mennesket!

Det grusomme, kolde, stive menneske! retskaffen i ord,

i gerning en Kain. Nej, mor, vi må dø,

siden uskyldige livs belønning er sådan;

110

siden sådan lindringen for værste krænkelser.

Og eftersom vore mordere lever, — og hårde, kolde mennesker,

smilende og langsomt, går gennem en verden af tårer

til døden som til livets søvn, — ville det være retfærdigt, at graven

for os var en uvant glæde. Kom, ukendte død,

og sno mig ind i dine altfavnende arme!

Skjul mig ved dit bryst som en kærlig mor,

And rock me to the sleep from which none wake.
 Live ye, who live, subject to one another
 As we were once, who now . . .

Bernardo rushes in.

Bernardo. Oh, horrible! 120
 That tears, that looks, that hope poured forth in prayer,
 Even till the heart is vacant and despairs,
 Should all be vain! The ministers of death
 Are waiting round the doors. I thought I saw
 Blood on the face of one . . . What if 'twere fancy?
 Soon the heart's blood of all I love on earth
 Will sprinkle him, and he will wipe it off
 As if 'twere only rain. O life! O world!
 Cover me! let me be no more! To see
 That perfect mirror of pure innocence 130
 Wherein I gazed, and grew happy and good,
 Shivered to dust! To see thee, Beatrice,
 Who made all lovely thou didst look upon . . .
 Thee, light of life . . . dead, dark! while I say, sister,
 To hear I have no sister; and thou, Mother,
 Whose love was as a bond to all our loves . . .
 Dead! The sweet bond broken!

Enter Camillo and Guards.

They come! Let me
 Kiss those warm lips before their crimson leaves
 Are blighted . . . white . . . cold. Say farewell, before
 Death chokes that gentle voice! Oh, let me hear 140
 You speak!

Beatrice. Farewell, my tender brother. Think
 Of our sad fate with gentleness, as now:
 And let mild, pitying thoughts lighten for thee
 Thy sorrow's load. Err not in harsh despair,
 But tears and patience. One thing more, my child:
 For thine own sake be constant to the love
 Thou bearest us; and to the faith that I,
 Though wrapped in a strange cloud of crime and shame,
 Lived ever holy and unstained. And though
 Ill tongues shall wound me, and our common name 150
 Be as a mark stamped on thine innocent brow
 For men to point at as they pass, do thou
 Forbear, and never think a thought unkind
 Of those, who perhaps love thee in their graves.
 So mayest thou die as I do; fear and pain
 Being subdued. Farewell! Farewell! Farewell!

og vug mig i den søvn, som ingen skal vågne af.
I, der lever videre, lev I da afhængige af hinanden,
som vi engang var, der nu —

Bernardo kommer farende ind.

Bernardo. Åh, skrækkeligt! 120
At tårer, at blikke, at håb givet luft i bønner,
endog til hjertet er tomt og fortvivler,
skulle være helt forgæves! Dødens tjenere
venter uden for dørene. Jeg syntes jeg så
blod på ansigtet af én af dem . . . hvad så hvis det var indbildning?
Snart vil hjertets blod fra alle, jeg elsker på jord,
stænke på ham, og han vil tørre det af,
som om det kun var regn. Åh, liv! Åh, verden!
Skjul mig! lad mig ikke være til mere! Til at se
den rene uskyldigheds fuldkomne spejl, 130
hvori jeg stirrede og blev lykkelig og god,
knust til støv! Til at se dig, Beatrice,
der gjorde alt du så på henrivende —
dig, livets lys — død, mørk! når jeg siger, søster,
da at høre jeg ingen søster har; og du, mor,
hvis kærlighed var et bånd for alle vore kærlige følelser —
død! Det elskede bånd brudt!

Camillo og vagter kommer ind.

De kommer! Lad mig
kysse disse varme læber før de højrøde blade
visner — hvide — kolde. Sig farvel, før
døden kvæler den blide stemme! Oh, lad mig høre
dig tale! 140

Beatrice. Farvel, min kærlige bror. Tænk
på vor triste skæbne med blidhed, som nu:
og lad milde, medlidende tanker letter
din sorgs byrde for dig. Flak ikke om i grel fortvivlelse,
men i tårer og i tålmodighed. En ting mere, mit barn,
vær for din egen skyld fast i den kærlighed,
du føler for os og i troen på, at jeg,
skønt indhyllet i en mærkelig sky af forbrydelse og skam,
altid levede helligt og uplettet. Og skønt
onde tunger skal skade mig, og vort fælles navn 150
vil være som et mærke, stemplet på din uskyldige pande,
som mennesker kan pege på, når de kommer forbi, — så
undlad du, og tænk aldrig en uvenlig tanke
om dem, som måske elsker dig i deres grave.
Så kan du dø, som jeg gør; hvor frygt og smerte
er kuert. Farvel! Farvel! Farvel!

Bernardo. I cannot say, farewell!

Camillo. Oh, Lady Beatrice!

Beatrice. Give yourself no unnecessary pain,
My dear Lord Cardinal. Here, Mother, tie
My girdle for me, and bind up this hair
In any simple knot; ay, that does well.
And yours I see is coming down. How often
Have we done this for one another; now
We shall not do it any more. My Lord,
We are quite ready. Well, 'tis very well.

160

Bernardo. Jeg kan ikke sige farvel!

Camillo. Åh, Lady Beatrice!

Beatrice. Tilføj ikke Jer selv nogen unødigt smerte,
min kære hr. Kardinal. Her, mor, spænd
mit bælte for mig, og bind mit hår op
i en enkel knude; ja, det passer fint.
Og Jeres ser jeg løsnes. Hvor ofte har vi
ikke gjort dette for hinanden! nu
skal vi ikke gøre det mere. MyLord,
vi er ganske rede. Godt, det er udmærket.

160

THE MASK OF ANARCHY

WRITTEN ON THE OCCASION OF
THE MASSACRE MANCHESTER

As I lay asleep in Italy
There came a voice from over the Sea,
And with great power it forth led me
To walk in the visions of Poesy.

I met Murder on the way —
He had a mask like Castlereagh —
Very smooth he looked, yet grim;
Seven bloodhounds followed him:

All were fat; and well they might
Be in admirable plight,
For one by one, and two by two,
He tossed them human hearts to chew
Which from his wide cloak he drew.

Next came Fraud, and he had on,
Like Eldon, an ermined gown;
His big tears, for he wept well,
Turned to mill-stones as they fell.

And the little children, who
Round his feet played to and fro,
Thinking every tear a gem,
Had their brains knocked out by them.

Clothed with the Bible, as with light,
And the shadows of the night,

ANARKIETS MASKEOPTOG

SKREVET I ANLEDNINGEN AF
MASSAKREN I MANCHESTER*

Jeg lå og sov i Italien, da der
lød en stemme fra over havet,
som med stor kraft fik mig
til at gå ud, opfyldt af poetiske syner.

Jeg mødte Mord på vejen —
hans maske lignede Castlereagh —†
han så meget venlig ud og alligevel grum;
syv blodhunde fulgte ham.‡

Alle var de fede og kunne nok
være i fortræffelig stand, 10
for én efter én, og to ad gangen
kastede han menneskehjerner han til dem,
som han trak frem fra sin vide kappe,

Derefter kom Svig, og han havde,
ligesom Eldon, en hermelinskåbe på;§
hans store tårer, for han græd voldsomt,
blev til møllesten da de faldt.

Og de små børn, der legede
rundt omkring hans fødder,
fik deres hjerner slået ud af dem, 20
for de tænkte hver tåre var en ædelsten.**

Udstyret med bibelsk lys,
og nattens skygger, ligesom

* Massakren: se Note til *Anarkiets maskeoptog*.

† Robert Stewart, Viscount Castlereagh (1769-1822). Udenrigsminister siden 1812 og leder af Tory-partiet i Underhuset. Berygtet for hans blodige nedkæmpelse af oprøret i Irland i 1798. Støttede de reaktionære kræfter i Europa.

‡ Østrig, Frankrig, Rusland, Preussen, Portugal, Spanien og Sverige som England i 1815 havde allieret sig med i forbindelse med at udskyde den endelige lov om slavehandlens afskaffelse. Også krigsfortalerne kaldes 'blodhunde', jf. 'høge'.

§ John Scott, Baron Eldon (1751-1838). Lordkansler. Hermelinskåben var et regale, hermelin symboliser 'renhed'. Han var kendt for at græde offentligt. I 1817 havde han nægtet Shelley forældremyndigheden over sine børn med Harriet. I Kancelliretten skilte han ikke sjældent børn fra deres forældre.

** Der var adskillige børn mellem de døde og sårede ved massakren.

Like Sidmouth, next, Hypocrisy
On a crocodile rode by.

And many more Destructions played
In this ghastly masquerade,
All disguised, even to the eyes,
Like Bishops, lawyers, peers, or spies.

Last came Anarchy: he rode
On a white horse, splashed with blood;
He was pale even to the lips,
Like Death in the Apocalypse.

And he wore a kingly crown;
And in his grasp a sceptre shone;
On his brow this mark I saw —
"I AM GOD, AND KING, AND LAW!"

With a pace stately and fast,
Over English land he passed,
Trampling to a mire of blood
The adoring multitude.

And a mighty troop around,
With their trampling shook the ground,
Waving each a bloody sword,
For the service of their Lord.

And with glorious triumph, they
Rode through England proud and gay,
Drunk as with intoxication
Of the wine of desolation.

O'er fields and towns, from sea to sea,
Passed the Pageant swift and free,
Tearing up, and trampling down;
Till they came to London town.

And each dweller, panic-stricken,
Felt his heart with terror sicken
Hearing the tempestuous cry
Of the triumph of Anarchy.

For with pomp to meet him came,
Clothed in arms like blood and flame,

Sidmouth, red dernæst Hykleri*
forbi på en krokodille.

Og mange flere Ødelæggere legede med
i denne uhyggelige maskerade, alle
forklædte lige til øjnene, som biskopper,
sagførere, overhusmedlemmer og spioner.

Til sidst kom Anarki: han red 30
på en hvid hest, oversprøjtet med blod;
han var bleg lige til læberne,
som døden i Apokalypsen.

Han bar en kongekrone,
og i hans hånd skinnede et scepter;
på hans pande så jeg dette mærke —
„Jeg er Gud og Konge og Loven.”

Med statelig og hastig gang
drog han over England
og trampede den gudsydkende 40
mængde til en blodsump.

Og rundt om rystede en mægtig skare
jorden med deres trampen,
og alle svingede et blodigt sværd
til brug for deres Herre.

Og i herlig triumf, red de
stolte og muntre gennem England,
fulde, som var de berusede,
af ødelæggelsens vin.

Fejende og frit, fra hav til hav, drog 50
optoget henover marker og gennem
byer, mens de rev op og trampede ned,
indtil de kom til Lond.

Og alle indbyggerne, panikslagne,
føjte deres hjerte blive sygt af skræk,
da de hørte de stormende råb
fra Anarkiets triumftog.

Thi for at modtage ham med pomp og
pragt kom, iført i en rustning der lignede

* Henry Addington, Viscount Sidmouth. Indenrigsminister siden 1812. Han havde ansvaret for den indre sikkerhed. Han benyttede spioner og agenter. Han mente bygning af nye kirker kunne passivisere de for-sultede arbejdere i de nye industribyer (Norton).

The hired murderers, who did sing
‘Thou art God, and Law, and King.

blod og ild,* de lejede mordere som
sang: „Du er Gud og Loven og Konge. 60

“We have waited, weak and lone
For thy coming, Mighty One!
Our purses are empty, our swords are cold,
Give us glory, and blood, and gold.”

„Vi har ventet svage og alene
på dit komme, mægtige Herre! Vore
punge er tomme, vore sværd er kolde,
giv os ære og blod og guld.”

Lawyers and priests, a motley crowd,
To the earth their pale brows bowed;
Like a bad prayer not over loud,
Whispering — “Thou art Law and God.” —

Sagførere og præster, en broget hob,
bøjede deres blege pander mod jorden;
og hviskede lavmælt, som om bønnen
var dårlig: — „Du er Loven og Gud.” —

Then all cried with one accord,
“Thou art King, and God, and Lord;
Anarchy, to thee we bow,
Be thy name made holy now!”

Så råbte alle som én
„Du er Konge og Gud og Herre; 70
Anarki, for dig bøjer vi os,
må det navn blive helliggjort nu!”

And Anarchy, the Skeleton,
Bowed and grinned to every one,
As well as if his education
Had cost ten millions to the nation.

Og Anarki, skelettet,
bøjede sig og grinede til alle og enhver,
så godt som hvis hans uddannelse
havde kostet nationen ti millioner.†

For he knew the Palaces
Of our Kings were rightly his;
His the sceptre, crown, and globe,
And the gold-inwoven robe.

For han vidste at vore kongers
paladser retmæssigt var hans;
hans sceptret, kronen og æblet 80
og den guldindvævede kåbe.

So he sent his slaves before
To seize upon the Bank and Tower,
And was proceeding with intent
To meet his pensioned Parliament

Så sendte han sine slaver i forvejen
for at bemægtige sig *the Bank* og *Tower*‡
og forsatte i den hensigt
at møde sit pensionerede parlament§

When one fled past, a maniac maid,
And her name was Hope, she said:
But she looked more like Despair,
And she cried out in the air:

Da ilede én forbi, en afsindig pige
og hun hed Håb, sagde hun,
men hun lignede mere Fortvivlelse,
og hun råbte ud i luften:

“My father Time is weak and grey
With waiting for a better day;
See how idiot-like he stands,
Fumbling with his palsied hands!

„Min far Tiden er svag og grå 90
af at vente på bedre dage;
se hvor tåbeligt han står,
og fumler med sine rystende hænder!

* De engelske soldaters røde frakker.

† Prinsregentens gæld på flere millioner, stiftet under sine ungdommelige udsvævelser, blev betalt af staten.

‡ The Bank of England hvor regeringens penge blev forvaltet, og Tower of London, der var fængsel og opbevarede kronjuvelerne.

§ Parlamentsmedlemmerne modtog årlige ydelser af regeringen for udviste tjenester, de var således modtagelige for bestikkelse.

"He has had child after child,
And the dust of death is piled
Over every one but me —
Misery, oh, Misery!"

Then she lay down in the street,
Right before the horses' feet,
Expecting, with a patient eye,
Murder, Fraud, and Anarchy.

When between her and her foes
A mist, a light, an image rose,
Small at first, and weak, and frail
Like the vapour of a vale:

Till as clouds grow on the blast,
Like tower-crowned giants striding fast
And glare with lightnings as they fly,
And speak in thunder to the sky,

It grew — a Shape arrayed in mail
Brighter than the viper's scale,
And upborne on wings whose grain
Was as the light of sunny rain.

On its helm, seen far away,
A planet, like the Morning's, lay;
And those plumes its light rained through
Like a shower of crimson dew.

With step as soft as wind it passed
O'er the heads of men — so fast
That they knew the presence there,
And looked — but all was empty air.

As flowers beneath May's footstep waken,
As stars from Night's loose hair are shaken,
As waves arise when loud winds call,
Thoughts sprung where'er that step did fall.

And the prostrate multitude
Looked — and ankle-deep in blood,
Hope, that maiden most serene,
Was walking with a quiet mien:

„Han har fået barn efter barn,
og dødens støv er dynget
over ethvert af dem, undtagen mig —
jammer, åh, jammer!"

Så lagde hun sig på gaden,
lige foran hestenes fødder,
og ventede, med tålmodigt øje, 100
på Mord, Svig og Anarki,

Da rejste sig mellem hende og
hendes fjender, en tåge, et lys, et billede,
lille først og svagt og skrøbeligt,
som dampen i en dal.

Indtil, som skyer der vokser i blæsten,
som tårnkronede kæmper der skrider
hurtigt frem og glimter med lyn, mens de
flyver og taler med torden til himlen,

Det voksede — til en form klædt i 110
panser, mere strålende end slangers
skæl, og båret oppe på vinger, hvis årer
var som lyset fra solbeskinnet regn.

På dens hjelm, set langt borte,
sad en planet, lig morgenens;
og dens lys regnede gennem fjerene
som en højrød dugbyge.

Den passerede med trin så bløde som vinden
over menneskers hoved — så hurtigt at de
bemærkede dens tilstedeværelse dér, 120
og så op — men alt var tom luft.

Som blomster vækkes under majs fodtrin,
som stjerner rystes fra nattens løse hår,
som bølger rejser sig, når larmende vinde
kalder, spirede tanker, hvor trinnet end faldt.*

Og de nedslåede masser
stirrede — og ankeldybt i blod
vandrede Håb, den højst uforstyrrelige
pige, med rolig mine;

* L. 104-25: udbredelse af oplysning til folket.

And Anarchy, the ghastly birth,
Lay dead earth upon the earth —
The Horse of Death tameless as wind
Fled, and with his hoofs did grind
To dust the murderers thronged behind.

A rushing light of clouds and splendour,
A sense awakening and yet tender
Was heard and felt — and at its close
These words of joy and fear arose

As if their own indignant Earth
Which gave the sons of England birth
Had felt their blood upon her brow,
And shuddering with a mother's throes

Had turned every drop of blood
By which her face had been bedewed
To an accent unwithstood —
As if her heart had cried aloud:

“Men of England, heirs of Glory,
Heroes of unwritten story,
Nurslings of one mighty Mother,
Hopes of her, and one another;

“Rise like Lions after slumber
In unvanquishable number,
Shake your chains to earth like dew
Which in sleep had fallen on you —
Ye are many — they are few.

“What is Freedom? — ye can tell
That which slavery is, too well —
For its very name has grown
To an echo of your own.

“’Tis to work and have such pay
As just keeps life from day to day
In your limbs, as in a cell
For the tyrants' use to dwell,

“So that ye for them are made
Loom, and plough, and sword, and spade,
With or without your own will bent
To their defence and nourishment.

Og Anarki, det uhyggelige afkom, 130
lå død, jord på jorden —
dødens hest, utæmmelig som vinden,
før afsted og kværnede morderne, der
trængtes bagved, til støv med sine hove.

Et pludseligt lys af skyer og pragt,
idet det blidt vækkede en følelse,
blev hørt og følt — og da det svandt hen,
steg disse glædens og frygtens ord op

Som om deres egen harmfulde jord,
der fødte Englands sønner, 140
havde mærket deres blod på sin pande
og skælvende af en mors vé,

Havde forvandlet enhver dråbe blod,
hendes ansigt var blevet dugget med,
til uimodståelig tale —
som om hendes hjerte højt råbte:

„Englands mænd, arvinger til ære,
den uskrevne histories helte,
en mægtig Mors spædbørn,
hendes og hinandens håb, 150

„Rejs jer, som løver efter søvnen,
i uovervindeligt tal,
ryst jeres lænker til jorden, som dug
der var faldet på jer, mens I sov —
I er mange — de er få.

„Hvad er Frihed? — I kan kun
alt for godt fortælle hvad slaveri er, —
for selve dets navn er vokset
til et ekko af jeres eget:

„Det er at arbejde og få sådan betaling, 160
som netop dag for dag bevarer livet
i jeres lemmer, at bo i
en celle til tyranners brug,

„Således at I er gjort til væv
og plov og sværd og spade for dem,
og med eller uden jeres vilje, tvunget
til at værne og ernære dem.

<p>" 'Tis to see your children weak With their mothers pine and peak, When the winter winds are bleak — They are dying whilst I speak.</p>	<p>„At se jeres børn svage af deres mødres hentæring og skranten, når vintervindene er kolde, — de dør medens jeg taler.</p>	170
<p>" 'Tis to hunger for such diet As the rich man in his riot Casts to the fat dogs that lie Surfeiting beneath his eye;</p>	<p>„Det er at hungre efter sådan kost, som den rige mand i sin overflod kaster til de fede hunde, der ligger overmætte under hans blik;</p>	
<p>" 'Tis to let the Ghost of Gold Take from Toil a thousand fold More than e'er its substance could In the tyrannies of old.</p>	<p>„Det er at lade Guldets Spøgelse* avler tusindfold mere ved slid end dets stof nogensinde kunne† i fordums tyrannier.</p>	
<p>"Paper coin — that forgery Of the title-deeds, which ye Hold to something of the worth Of the inheritance of Earth.</p>	<p>„Papirmønter — det skødernes falskneri som I anser for at have noget af den værdi, som arv af jord er.</p>	180
<p>" 'Tis to be a slave in soul And to hold no strong control Over your own wills, but be All that others make of ye.</p>	<p>„Det er at være en slave i sjælen og ikke at have fuld magt over jeres egne viljer, men at være alt det, som andre gør jer til.</p>	
<p>"And at length when ye complain With a murmur weak and vain 'Tis to see the Tyrant's crew Ride over your wives and you — Blood is on the grass like dew.</p>	<p>„Og omsider når I klager med svag og forgæves mumlen, er det at se Tyrannens bande ride hen over jeres hustruer og jer selv — blod sidder på græsset som dug.</p>	190
<p>"Then it is to feel revenge Fiercely thirsting to exchange Blood for blood — and wrong for wrong — Do not thus when ye are strong.</p>	<p>„Så er det at føle hævn voldsomt tørste efter at gengælde blod med blod — og uret med uret — gør ikke således når I er stærke.</p>	
<p>"Birds find rest, in narrow nest When weary of their winged quest; Beasts find fare, in woody lair When storm and snow are in the air.</p>	<p>„Fugle finder hvile i trange reder, når de er trætte af deres flyvende søgen; dyr finder føde i et skovrigt leje, når uvejr og sne er i luften.</p>	200
<p>"Horses, oxen, have a home, When from daily toil they come; Household dogs, when the wind roars, Find a home within warm doors.</p>	<p>„Heste, okser har et hjem, når de kommer fra det daglige slid; Vagthunde, når vinden hyler, finder et hjem bag varme døre.</p>	

* Guldets spøgelse: papir penge, der efter Shelleys opfattelse ikke havde nogen reel værdi.

† dets stof: det ægte guld.

"Asses, swine, have litter spread
And with fitting food are fed;
All things have a home but one —
Thou, Oh, Englishman, hast none!

„Æsler og svin får strøelse
og er fodret med passende foder;
alt har et hjem bortset fra en eneste —
du, oh, Englænder, har intet.

"This is Slavery — savage men,
Or wild beasts within a den
Would endure not as ye do —
But such ills they never knew.

„Dette er slaveri — vilde mennesker
eller vilde dyr i en hule 210
ville ikke holde ud, som I gør —
men sådanne onder kendte de aldrig.

"What art thou Freedom? O! could slaves
Answer from their living graves
This demand — tyrants would flee
Like a dream's dim imagery:

„Hvad er du, Frihed? Åh! kunne slaver
besvare dette spørgsmål fra deres
levende grave — ville tyranner forsvinde
som en drøms uklare billeder.

"Thou art not, as impostors say,
A shadow soon to pass away,
A superstition, and a name
Echoing from the cave of Fame.

„Du er ikke, som bedragerne siger,
en skygge, der snart vil forsvinde,
en overtro og et navn
der genlyder fra berømmelsens hule. 220

"For the labourer thou art bread,
And a comely table spread
From his daily labour come
In a neat and happy home.

„For arbejderen er du brød,
og et pænt dækket bord,
at komme fra sit daglige arbejde
til et net og lykkeligt hjem.

"Thou art clothes, and fire, and food
For the trampled multitude —
No — in countries that are free
Such starvation cannot be
As in England now we see.

„Du er tøj og ild og føde
for de nedtrampede masser —
Nej — i lande som er frie,
kan der ikke være en sådan sult,
som vi nu ser i England.

"To the rich thou art a check,
When his foot is on the neck
Of his victim, thou dost make
That he treads upon a snake.

„For de rige er du en hindring; 230
når hans fod er på
sit offers nakke, mager du det,
så han træder på en slange.*

"Thou art Justice — ne'er for gold
May thy righteous laws be sold
As laws are in England — thou
Shield'st alike the high and low.

„Du er retfærdighed — aldrig kan
dine retskafne love blive solgt for guld,
som lovene er det i England — du
skærmer i samme grad høj og lav.

"Thou art Wisdom — Freemen never
Dream that God will damn for ever
All who think those things untrue
Of which Priests make such ado.

„Du er visdom — frie folk mente
aldrig, at Gud for evigt vil fordømme
alle, der tror, at de ting er usande, 240
som præster gør så meget postyr af.

* De amerikanske revolutionære havde en 'Træd ikke på mig'-fane, hvorpå der var afbilledet en klapper-slange (Norton).

"Thou art Peace — never by thee
Would blood and treasure wasted be
As tyrants wasted them, when all
Leagued to quench thy flame in Gaul.

„Du er fred — blod og rigdom
ville aldrig bortødsles af dig, som
tyranterne bortødslede dem, da alle gik i
forbund for at kvæle din flamme i Gallien.*

"What if English toil and blood
Was poured forth, even as a flood?
It availed, Oh, Liberty,
To dim, but not extinguish thee.

„Hvad så hvis engelsk møje og blod
strømmede ud ligesom en flodbølge?
Det ville hjælpe, oh, Frihed! til
at fordunkle, men ikke til at udslukke dig.

"Thou art Love — the rich have kissed
Thy feet, and like him following Christ,
Give their substance to the free
And through the rough world follow thee,

„Du er kærlighed — de rige har kysset
dine fødder og giver, som ham der følger
Kristus, deres velstand til de frie
og følger dig gennem den barske verden.

"Or turn their wealth to arms, and make
War for thy beloved sake
On wealth, and war, and fraud — whence they
Drew the power which is their prey.

„Eller forvandler deres rigdom til våben
og fører krig for din højt elskede skyld
mod rigdom og krig og bedrag — hvorfra
de erhverver den magt, som er deres bytte.

"Science, Poetry, and Thought
Are thy lamps; they make the lot
Of the dwellers in a cot
So serene, they curse it not.

„Videnskab, poesi og tænkning
er dine lamper; de gør
beboernes lod i en hytte 260
så fornøjelig, at de ikke forbander den.

"Spirit, Patience, Gentleness,
All that can adorn and bless
Art thou — let deeds, not words, express
Thine exceeding loveliness.

„Ånd, tålmodighed, mildhed,
alt som kan pryde og velsigne,
er du — lad gerninger, ikke ord, udtrykke
din overordentlige dejlighed.

"Let a great Assembly be
Of the fearless and the free
On some spot of English ground
Where the plains stretch wide around.

„Lad der være en stor forsamling
af de frygtløse og de frie
et eller andet sted på engelsk jord,
vor sletterne strækker sig vidt omkring.

"Let the blue sky overhead,
The green earth on which ye tread,
All that must eternal be
Witness the solemnity.

„Lad den blå himmel ovenover, 270
en grønne jord som I træder på,
alt som evigt må være til,
bevidne højtideligheden.

"From the corners uttermost
Of the bounds of English coast;
From every hut, village, and town
Where those who live and suffer moan
For others' misery or their own,

„Fra de engelske kysters
yderste hjørner,
fra enhver hytte, landsby og by
hvor de, som lever og lider, jamrer
over andres elendighed eller deres egen,

* Forbundet mod det revolutionære Frankrig.

“From the workhouse and the prison
Where pale as corpses newly risen,
Women, children, young and old
Groan for pain, and weep for cold —

„Fra fabrikken og fængslet
hvor kvinder, børn, unge og gamle, 280
blege som lig der har rejst sig for nylig,
stønner af smerte og græder af kulde —

“From the haunts of daily life
Where is waged the daily strife
With common wants and common cares
Which sows the human heart with tares —

„Fra det daglige livs opholdssteder
hvor den daglige strid bliver ført
med fælles savn og fælles bekymring,
som tilsår menneskehjertet med ukrudt —

“Lastly from the palaces
Where the murmur of distress
Echoes, like the distant sound
Of a wind alive around

„Endelig fra paladserne
hvor nødens mumlen
genlyder som en fjern lyd
af en vind i live alle vegne, 290

“Those prison halls of wealth and fashion,
Where some few feel such compassion
For those who groan, and toil, and wail
As must make their brethren pale —

„De rigdommens og modens fængselsale
hvor nogle få føler en sådan medfølelse
med dem, der stønner og slider og klager,
at det må gøre deres brødre blege —

‘Ye who suffer woes untold,
Or to feel, or to behold
Your lost country bought and sold
With a price of blood and gold —

„I som lider usigelige kvaler
eller føler eller beskuer
jeres mistede land, købt og solgt
for en pris af blod og guld —

‘Let a vast assembly be,
And with great solemnity
Declare with measured words that ye
Are, as God has made ye, free —

„Lad der være en umådelig forsamling,
og erklær med stor højtidelighed 300
og med velovervejede ord, at I er,
som Gud skabte jer, frie —

“Be your strong and simple words
Keen to wound as sharpened swords,
And wide as targes let them be,
With their shade to cover ye.

„Lad jeres stærke og enkle ord være
skarpe til at såre som slebne sværd,
og lad dem være brede som skjold
til at dække jer med deres skygge.

“Let the tyrants pour around
With a quick and startling sound,
Like the loosening of a sea,
Troops of armed emblazonry.

„Lad tyrannerne med en hurtig
og forbavsende lyd, som af et hav der
åbnes for, sende bevæbnede
tropper ud overalt. 310

“Let the charged artillery drive
Till the dead air seems alive
With the clash of clanging wheels,
And the tramp of horses’ heels.

„Lad det ladte artilleri køre af sted,
indtil den døde luft synes levende
af klirrende hjuls brag
og trampen af hestes hæle.

“Let the fixed bayonet
Gleam with sharp desire to wet

„Lad den påsatte bajonet glimte med
et ivrigt ønske om at væde sin blanke

Its bright point in English blood
Looking keen as one for food.

“Let the horsemen’s scimitars
Wheel and flash, like sphereless stars
Thirsting to eclipse their burning
In a sea of death and mourning.

“Stand ye calm and resolute,
Like a forest close and mute,
With folded arms and looks which are
Weapons of unvanquished war,

“And let Panic, who outspeeds
The career of armed steeds
Pass, a disregarded shade
Through your phalanx undismayed.

“Let the laws of your own land,
Good or ill, between ye stand
Hand to hand, and foot to foot,
Arbiters of the dispute,

“The old laws of England – they
Whose reverend heads with age are grey,
Children of a wiser day;
And whose solemn voice must be
Thine own echo – Liberty!

“On those who first should violate
Such sacred heralds in their state
Rest the blood that must ensue,
And it will not rest on you.

“And if then the tyrants dare
Let them ride among you there,
Slash, and stab, and maim, and hew –
What they like, that let them do.

“With folded arms and steady eyes,
And little fear, and less surprise,
Look upon them as they slay
Till their rage has died away.

spids i engelsk blod, mens den ser
ud som en, der ihærdigt søger efter føde.

„Lad rytternes krumsværd svinge og
blinke som sfæreløse stjerner, der* 320
tørster efter at formørke deres brænden
i et hav af død og sorg.

„Stå I roligt og fast,
som en tæt og stum skov,
med foldede arme og blikke som er
den ubesejrede krigs våben,†

„Og lad panik, som farer hurtigere
end bevæbnede stridshestes stormløb,
passere, en ligegyldig skygge,
gennem jeres uforfærdede falanks. 330

„Lad lovene i jeres eget land,
gode eller dårlige, stå mellem jer,
hånd ved hånd og fod ved fod,
som voldgiftmænd over striden,

„Englands gamle love – de
hvis ærværdige hoveder er grå af ælde,
børn af en visere dag;
og hvis højtidelige stemme må være
dit eget ekko – Frihed;

„På dem, der først ville krænke 340
sådanne hellige herolders værdighed,
hviler blodet, der må blive følgen,
og det vil ikke hvile på jer.

„Og hvis så tyranner vover
at lade dem ride rundt mellem jer,
piske og stikke og lemlæste og hugge –
så lad dem gøre, som de vil.‡

„Med foldede arme og urokkeligt blik
og kun lidt frygt og mindre overraskelse,
se på dem, mens de slår ihjel, 350
indtil deres raseri er døet hen.§

* Meteoror, derfor kun af tidsbegrænset varighed (Webb).

† Jf. *A Philosophical View on Reform* se bind 3, s.

‡ En direkte henvisning til massakren i Manchester.

§ I passagen linje 304-348 er Shelley fortaler for 'passiv modstand'- strategien.

“Then they will return with shame
To the place from which they came,
And the blood thus shed will speak
In hot blushes on their cheek.

“Every woman in the land
Will point at them as they stand —
They will hardly dare to greet
Their acquaintance in the street.

“And the bold, true warriors
Who have hugged Danger in wars
Will turn to those who would be free,
Ashamed of such base company.

“And that slaughter to the Nation
Shall steam up like inspiration,
Eloquent, oracular;
A volcano heard afar.

“And these words shall then become
Like Oppression’s thundered doom
Ringing through each heart and brain,
Heard again — again — again —

“Rise like Lions after slumber
In unvanquishable number
Shake your chains to earth like dew
Which in sleep had fallen on you —
Ye are many — they are few.”

„Så vil de vende tilbage med skam
til stedet de kom fra,
og blodet de udgød vil tale
med hed rødmen på deres kind.

„Enhver kvinde i landet
vil pege på dem, som de står dér —
de vil næppe vove at hilse
på deres bekendte på gaden.

„Og de dristige, sande krigere, 360
der har knuget fare i krige,
vil vælge side med dem, som vil være frie,
skamfulde over et sådant nedrigt selskab.

„Og dette blodbad skal dampe op
lig inspiration for nationen,
veltalende, spådomsagtigt;
en vulkan hørt langt borte.*

„Og disse ord skal så blive som
undertrykkelsens tordnende fordømmelse,
der ringer gennem hvert hjerte og 370
hver hjerne, hørt igen — igen —

„Rejs jer, som løver efter søvnen,
i uovervindeligt tal,
ryst jeres lænker til jorden, lig dug
der var faldet på jer, mens I sov —
I er mange — de er få.“

* Vulkanen som symbol på de undertryktes opstand, revolutionen.

PETER BELL THE THIRD

By Miching Mallecho, Esq.

Is it a party in a parlour,
Crammed just as they on earth were crammed,
Some sipping punch — some sipping tea;
But, as you by their faces see,
All silent, and all — damned!

“Peter Bell”, by W. Wordsworth.

Ophelia. What means this, my lord?

Hamlet. Marry, this is Miching Mallecho; it means mischief.
— Shakespeare.

DEDICATION

TO THOMAS BROWN ESQ; THE YONGER; H: F.

Dear Tom,

Allow me to request you to introduce Mr. Peter Bell to the respectable family of the Fudges; although he may fall short of those very considerable personages in the more active properties which characterize the Rat and the Apostate, I suspect that even you their historian will confess that he surpasses them in the more peculiarly legitimate qualification of intolerable dulness.

You know Mr. Examiner Hunt. That murderous and smiling villain at the mere sound of whose voice our susceptible friend the *Quarterly* fell into paroxysm of eleutherophobia and foamed so much acrid gall that it burned the carpet in Mr. Murray's upper room, and eating a hole in the floor fell like rain upon our friend's head, who was scampering from room to room like a bear with a swarm

PETER BELL DEN TREDJE

af Snigende Mallecho Esq.*

Er det et selskab i en dagligstue,
proppet netop som de var proppet på jorden,
nogle nipper punch — nogle nipper te;
men som du ser af deres ansigter,
er alle tavse og alle — fordømte!

Fra *Peter Bell* af *W. Wordsworth*.†

Ophelia. Hvad betyder dette, Deres Nåde?

Hamlet. Oh, dette er snigende mallecho, det betyder skarnsstreger.

Shakespeare.‡

TILEGNET

THOMAS BROWN, ESQ., DEN YNGRE, V.H.§

Kære Tom —

Tillad mig, at anmode dig om at præsentere Hr. Peter Bell for Vrøvlhovedernes respektable familie; uagtet han måske står tilbage for disse meget betydningsfulde personligheder, hvad angår de mere energiske egenskaber, som karakteriserer Rotten og den Frafaldne,** formoder jeg, at selv du, deres historiker, vil være nødsaget til at indrømme, at han overgår dem i den mere særdeles lovlige egenskab: utålelig kedsommelighed.

Du kender Mr. Examiner Hunt. Den morderiske og smilende slyngel, hvis stemme ved sin blotte lyd fremkaldte et anfald af eleutherofobi†† hos vor modtagelige ven *The Quarterly*, som skummede så megen besk galde, at den brændte gulvtæppet i Mr. Murray's‡‡ rum ovenover, og faldt, idet den åd et hul i gulvet, som regn på vor stakkels vens hoved, der fór fra rum til rum som en bjørn med

* Mallecho (malhecho): spansk for 'ugerning, udåd'.

† Fra digtet *Peter Bell* af *W. Wordsworth* som er anledningen til Shelleys satire. Peter ser et syn i en flod og spørger, hvad det mon kan være.

‡ Fra *Hamlet*, 3, 2.

§ Thomas Brown var et pseudonym brugt af den kendte irske digter Thomas Moore (1779-1852), der havde digtet en række satirer: *The Fudge Family in Paris* (Vrøvlhovedernes familie i Paris). Se note til *Peter Bell den tredje* bag i bogen for nærmere.

— På engelsk er initialerne H. F. Det kan opfattes som en forkortelse af *Historian of Fudges*, her oversat V.H.: Vrøvlhovedernes Historiker. Shelley parodierer Wordsworths dedikation til 'Robert Southey, Esq., P.L.'; P.L. betyder 'Poet Laureate' dvs. hofdigter. Men initialerne kan også tolkes som Irlands Søn (*Hibernicae Filius*), (Oxford) som citerer (Rosetti) eller Irlands Harpespiller (*Hiberniae Fidicen*) efter (Locock).

** 'Rotten' er en figur i Moores satire. Den 'Frafaldne', en rotte, der er blevet stikker.

†† Hjemmelavet ord af Shelley: 'frygt for frihed'.

‡‡ John Murray udgav *The Quarterly Review*, og var konkurrent til Leigh Hunt's *Examiner*. 'Vor ven' er John Murray.

of bees on his nose: — it caused an incurable ulcer and our poor friend has worn a wig ever since. Well, this monkey suckled with tyger's milk, this odious thief, liar, scoundrel, coxcomb and monster presented me to two of the Mr. Bells. Seeing me in his presence they of course uttered very few words and those with much caution. I scarcely need observe that they only kept company with him — at least I can certainly answer for one of them — in order to observe whether they could not borrow colours from any particulars of his private life for the denunciation they mean to make of him, as the member of an 'infamous and black conspiracy for diminishing the authority of that venerable canon, which forbids any man to mar his grandmother'; the effect of which in this on our moral and religious nation is likely to answer the purpose of the controversy. My intimacy with the younger Mr. Bell naturally sprung from this introduction to his brothers. And in presenting him to you, I have the satisfaction of being able to assure you that he is considerably the dullest of the three.

There is this particular advantage in an acquaintance with any one of the Peter Bells; that if you know one Peter Bell, you know three Peter Bells; they are not one, but three; not three, but one. An awful mystery, which, after having caused torrents of blood, and having been hymned by groans enough to deafen the music of the spheres, is at length illustrated to the satisfaction of all parties in the theological world, by the nature of Mr. Peter Bell.

Peter is a polyhedric Peter, or a Peter with many sides. He changes colours like a chameleon, and his coat like a snake. He is a Proteus of a Peter. He was at first sublime, pathetic, impressive, profound; then dull; then prosy and dull; and now dull — oh so very dull! it is an ultra-legitimate dulness.

You will perceive that it is not necessary to consider Hell and the Devil as supernatural machinery. The whole scene of my epic is in 'this world which is' — so Peter informed us before his conversion to *White Obi* —

the world of all of us, *and where*
We find our happiness, or not at all.

Let me observe that I have spent six or seven days in composing this sublime piece; the orb of my moonlike genius has made the fourth part of its revolution round the dull earth which you inhabit, driving you mad, while it has retained its calmness and its splendour, and I have been fitting this its last phase 'to occupy a permanent station in the literature of my country.'

en sværm bier på næsen: — det forårsagede en uhelbredelig svulst, og vor stakels ven har båret paryk lige siden. Nå! denne abe,* diet med tigmælk, denne forhadte tyv, løgner, skurk, spradebasse og vanskabning præsenterede mig for to Hr. Bell'er.† Da de så mig i selskab med ham, sagde de selvfølgelig meget lidt og det med stor forsigtighed. Jeg behøver næppe bemærke, at de kun befandt sig i hans selskab — i det mindste kan jeg med sikkerhed indestå for én af dem — for at erfare om de ikke, ud fra nogle specielle enkeltheder i hans privatliv, kunne berettigede anklagen, som de tænker at rette mod ham, om medlemskab af den 'skændige og sorte sammensværgelse til at mindske den agtværdige kirkelovs autoritet, der forbyder noget menneske at forulempe sin bedstemor'; hvis virkning på vor moralske og gudfrygtige nation sandsynligvis svarer til formålet med striden. Min fortrolighed med den yngre Hr. Bell er naturligt udsprunget af denne præsentation af hans brødre. Og ved at forestille ham for dig, har jeg den tilfredsstillende at være i stand til at forsikre dig om, at han i betragtelig forstand er den kedeligste af de tre.

Der er denne særlige fordel ved et bekendtskab med enhver af Peter Bell'erne; at hvis man kender en Peter Bell, kender man tre Peter Bell'er; der er ikke en, men tre, ikke tre, men en.‡ Et skrækkeligt mysterium, der efter at have været årsag til en rivende strøm af blod og lovprist af støn nok til at døve sfærernes musik, omsider er blevet belyst, formedelst Hr. Peter Bells natur, til alle den teologiske verdens partiers tilfredshed.

Peter er en polyedersk Peter eller en Peter med mange sider. Han skifter farve ligesom en kamæleon og sin kappe ligesom en slange. Han er en Proteus af en Peter. Han var først sublim, ynkværdig, imponerende, dyb; så kedelig; så langtrukket og kedelig; og nu kedelig — åh så kedelig! det er en ultralovlig kedsommelighed.

Du vil indse, at det ikke er nødvendigt at opfatte helvede og djævlens som et overnaturligt maskineri. Hele skuepladsen for mit epos er i 'denne verden, som er til' — således underrettede Peter os, før han blev omvendt til *Hvid Magi*§ —

*vores allesammens verden, og hvor
vi finder vor lykke, eller slet ikke.*

Lad mig bemærke, at jeg har brugt seks eller syv dage til at udarbejde dette sublime stykke! — min månelignende ånds klode har tilbagelagt en fjerdedel af sit omløb omkring den kedelige jord, som du bebor, drivende dig til vanvid, mens den har beholdt sin ro og sin glans, og jeg har gjort denne dens sidste fase egnet 'til at optage en blivende plads i vort lands litteratur.'**

* Leigh Hunt.

† Reynold's *Peter Bell* og Hunt's anmeldelse af Wordsworth's digt *Peter Bell*.

‡ Peters natur er trefoldig, svarende til treenigheden (Longman 3).

§ Hvid magi (*white obi*): kristendom. 'obi' er visse indfødtes navn for en magi man bruger mod sine fjender. De efterfølgende vers er et citat fra Wordsworth's: 'The French Revolution as it Appeared to the Enthusiasts at its Commencement' (1809), l. 38-40: ... the world / of all of us, — the place where in the end / we find our happiness, or not at all.

** Wordsworth skriver i sin indledning: 'at gøre det egnet til at udfylde en blivende plads, ligegyldigt hvor ydmyg, i mit lands litteratur.'

PETER BELL

Your works, indeed, dear Tom, sell better; but mine are far superior. The public is no judge; posterity sets all to rights.

Allow me to observe that so much has been written of Peter Bell, that the present history can be considered only, like the *Iliad*, as a continuation of that series of cyclic poems, which have already been candidates for bestowing immortality upon, at the same time that they receive it from, his character and adventures. In this point of view, I have violated no rule of syntax in beginning my composition with a conjunction; the full stop which closes the poem continued by me being, like the full stops at the end of the *Iliad* and *Odyssey*, a full stop of a very qualified import.

Hoping that the immortality which you have given to the Fudges, you will receive from them; and in the firm expectation, that when London shall be an habitation of bitterns; when St. Paul's and Westminster Abbey shall stand, shapeless and nameless ruins, in the midst of an unpeopled marsh; when the piers of Waterloo Bridge shall become the nuclei of islets of reeds and osiers, and cast the jagged shadows of their broken arches on the solitary stream, — some transatlantic commentator will be weighing in the scales of some new and now unimagined system of criticism, the respective merits of the Bells and the Fudges, and their historians; I remain, Dear Tom, Yours sincerely,

Miching Mallecho.

December 1, 1819.

P.S. Pray excuse the date of place; so soon as the profits of the publication come in, I mean to hire lodgings in a more respectable street.

Prologue

Peter Bells, one, two and three,
O'er the wide world wandering be. —
First, the antenatal Peter,
Wrapped in weeds of the same metre,
The so-long-predestined raiment
Clothed in which to walk his way meant
The second Peter; whose ambition
Is to link the proposition,
As the mean of two extremes —
(This was learned from Aldric's themes) 10
Shielding from the guilt of schism
The orthodoxal syllogism;
The First Peter — he who was

Sandelig kære Tom, dine skrifter sælger bedre; men mine er af langt højere rang. Offentligheden er ingen dommer, eftertiden vil bringe alt i orden!

Tillad mig at bemærke, at så meget er skrevet om Peter Bell, at den nuværende historie kun kan betragtes, ligesom *Iliaden*, som en fortsættelse af en række cykliske digte, der allerede har været kandidater til at blive udødeliggjort samtidig med, at de bliver det i kraft af hans karakter og eventyrlige oplevelser. I denne forstand har jeg ikke forbrudt mig mod nogen syntaktisk regel ved at begynde mit arbejde med et bindeord; punktummet som slutter digtet, jeg har fortsat, er, som punktummet ved slutningen af *Iliaden* eller *Odysseen*, et punktum af meget begrænset betydning.

Idet jeg håber, at du vil modtage den udødelighed fra Vrøvlhovederne, som du har givet til dem; og i den faste forventning, at når London bliver bolig for rørdrummer,* når St. Paul's og Westminster Abbey vil stå som formløse og navnløse ruiner midt i en affolket sump; når bropillerne i Waterloo Bridge bliver kerner i holme af tagrør og båndpil og kaster deres brækkede buers forrevne skygger på den enlige flod, — da vil en eller anden transatlantiske kommentator, på et nyt og lige nu utænkeligt kritisk systems vægt, veje Bell'ernes og Vrøvlhovedernes og deres historikers respektive fortjenester.

Jeg forbliver, kære Tom, din oprigtige,
Snigende Mallecho.

1. december 1819.

P.S. Jeg beder dig undskylde datoen og stedet; så snart betalingen for dette skrift indløber, har jeg tænkt mig få logi i en mere respektabel gade.

Prolog

En, to og tre Peter Bell'er
vandrede gennem den vide verden: —
først kom Peter fra før fødslen,†
indhyllet i det samme versemål,
den så længe forudbestemte dragt,
som den anden Peter tænkte,
at gå sin vej i; hans ambition‡
er at danne udsagnet
som middelbegrebet af to yderbegreber —
(dette lærtes fra Aldric's Logik)§
og dermed skærme den ortodokse syllogisme
mod brøden ved et skisma.
Først kom den Første Peter —

10

* Fugl der lever i sumpede egne.

† Peter fra Reynolds parodi. — fødslen: fødslen af Wordsworths Peter.

‡ L. 7-12: Se Note l. 7-12 i noten til digtet.

§ Henry Aldrich (1647-1710) forfatter af en endnu på denne tid benyttet skolelogik.

Like the shadow in the glass
 Of the second, yet unripe,
 His substantial antitype. —
 Then came Peter Bell the Second,
 Who henceforward must be reckoned
 The body of a double soul,
 And that portion of the whole 20
 Without which the rest would seem
 Ends of a disjointed dream. —
 And the Third is he who has
 O'er the grave been forced to pass
 To the other side, which is —
 Go and try else — just like this.

Peter Bell the First was Peter
 Smuggler, milder, softer, neater,
 Like the soul before it is 30
 Born from *that* world into *this*.
 The next Peter Bell was he,
 Predevote, like you and me,
 To good or evil as may come;
 His was the severer doom —
 For he was an evil Cotter,*
 And a polygamic Potter.
 And the last is Peter Bell,
 Damned since our first parents fell,
 Damned eternally to Hell —
 Surely he deserves it well! 40

PART FIRST.

Death

And Peter Bell, when he had been
 With fresh-imported Hell-fire warmed,
 Grew serious — from his dress and mien

* The oldest scholiasts read —

A dodecagamic Potter.

This is at once more descriptive and more megalophonous — but the alliteration of the text had captivated the vulgar ear of the herd of later commentators. [Alle noter er Shelleys egne].

ham der var som skyggen i spejlet
 af den anden, endnu umodne,*
 der var hans legemlige billede. —
 Så kom Peter Bell den Anden,
 som herefter må regnes
 for en krop med en dobbelt sjæl — †
 og den del af det hele 20
 uden hvilken resten ville synes
 enderne af en adskilt drøm. —
 Og den tredje er ham, der er blevet
 tvunget til at tage til den anden side
 af graven, som er, —
 ellers prøv selv, — just lig denne.

Peter Bell den Første var en mere
 selvtilfreds, mildere, blidere, nettere Peter,
 ligesom sjælen er, før den bliver
 født fra *hin* verden ind i *denne*. 30
 Den næste Peter Bell var ham,
 der lig dig og mig var forudbestemt
 til det gode og det onde, som kan komme;
 Hans var en strengere skæbne. —
 For han var en ond husmand
 og en polygam pottemager.‡
 Og den sidste er Peter Bell,
 fordømt siden vore første forældre faldt,
 fordømt for evigt til helvede —
 Javist! han har gjort sig fortjent til det! 40

FØRSTE DEL

Døden

Og Peter Bell blev, efter han var
 varmet med nyimporteret helvedesild,§
 alvorlig — på han tøj og udseende

* Reynolds parodi, den første Peter, udkom før Wordsworth's digt, Wordsworth's Peter, den anden Peter, er således umoden.

† Sjælen fra den første Peter Bell og sjælen fra den tredje Peter Bell (Longman 3).

‡ *Shelleys note*: „De ældste grammatikere læser —

en *dodekagamisk* pottemager.

Dette er på en gang beskrivende og mere megalofonisk — men bogstavrimet i teksten har bedåret horden af senere kommentatorers simple ører.” — *dodekagamisk*: har tolv koner. Hvilket Peter Bell har i Wordsworth's digt. — megalofonisk: stortlydende.

§ Peter Bell har lyttet til en metodistpræsts prædiken. Digtet begynder således der, hvor Wordsworths digt slutter, jf. Shelleys indledning.

'Twas very plainly to be seen
Peter was quite reformed.

His eyes turned up, his mouth turned down;
His accent caught a nasal twang;
He oiled his hair;* there might be heard
The grace of God in every word
Which Peter said or sang. 10

But Peter now grew old, and had
An ill no doctor could unravel:
His torments almost drove him mad; —
Some said it was a fever bad —
Some swore it was the gravel.

His holy friends then came about,
And with long preaching and persuasion
Convinced the patient that, without
The smallest shadow of a doubt,
He was predestined to damnation. 20

They said — 'Thy name is Peter Bell;
Thy skin is of a brimstone hue;
Alive or dead — ay, sick or well —
The one God made to rhyme with hell;
The other, I think, rhymes with you.

Then Peter set up such a yell! —
The nurse, who with some water gruel
Was climbing up the stairs, as well
As her old legs could climb them — fell,
And broke them both — the fall was cruel. 30

The Parson from the casement leapt
Into the lake of Windermere —
And many an eel — though no adept
In God's right reason for it — kept
Gnawing his kidneys half a year.

And all the rest rushed through the door
And tumbled over one another,
And broke their skulls. — Upon the floor

* To those who have not duly appreciated the distinction between *Whale* and *Russia* oil, this attribute might rather seem to belong to the Dandy than the Evangelic. The effect, when to the windward, is indeed so similar, that it requires a subtle Naturalist to discriminate the animals. They belong, however, to distinct genera.

var det tydeligt at se, at Peter
var helt og aldeles omvendt.

Hans øjne vendte opad, hans mund vendte nedad;
hans stemme fik en snøvlen;
han olierede sit hår;* Guds nåde
kunne høres i hvert ord,
som Peter sagde eller sang. 10

Men Peter blev nu gammel og havde
et onde ingen doktor kunne forklare;
hans pinsler gjorde ham næsten vanvittig; —
nogle sagde, det var en slem feber —
nogle svor på, det var nyregrus.

Hans hellige venner mødte så op
og overbeviste patienten med langvarige
prædikener og overtalelser, at han uden
den mindste skygge af tvivl
var forudbestemt til fordømmelse. 20

De sagde — „Dit navn er Peter Bell;
din hud er farvet svovlgul nu;
levende eller død — ja, syg eller rask —
det ene fik Gud til at rime med Hel
det anden, tror jeg, rimer med du.”

Så opløftede Peter et sådant skrå! —
plejersken som klatrede op af trapperne
med noget tynd havresuppe, så godt som
hendes gamle ben kunne klatre — faldt,
og brækkede dem begge — faldet var grufuld. 30

Sognepræsten sprang fra vinduet
ned i Windermersøen —†
og mange ål — skønt ingen kendte
Guds sande grunde til det — blev i et halvt år
ved med at gnave i hans nyrer.

Og alle de andre fór gennem døren,
og trimlede over hinanden,
og slog deres kranier itu. — Imens

* *Shelleys note*: For dem, der ikke til fulde har påskønnet forskellen mellem hvalolie og russisk olie, kunne dette kendetegn snarere synes at tilhøre dandyerne end evangelisterne. Virkningen når det sker til vindsiden, er sandelig så ens, at der behøves en dygtig naturforsker for at kende forskel på dyrene. De tilhører, imidlertid, to forskellige arter.

† Windermere: den største sø i *The Lake District* i Westmoreland, hvor Wordsworth boede i Grasmere i nærheden af Grasmersøen.

Meanwhile sat Peter Bell, and swore,
And cursed his father and his mother; 40

And raved of God, and sin, and death,
Blaspheming like an infidel;
And said, that with his clenched teeth
He'd seize the earth from underneath,
And drag it with him down to Hell.

As he was speaking came a spasm,
And wrenched his gnashing teeth asunder;
Like one who sees a strange phantasm
He lay — there was a silent chasm
Between his upper jaw and under. 50

And yellow death lay on his face;
And a fixed smile that was not human
Told, as I understand the case,
That he was gone to the wrong place: —
I heard all this from the old woman.

Then there came down from Langdale Pike
A cloud, with lightning, wind and hail;
It swept over the mountains like
An ocean — and I heard it strike
The woods and crags of Grasmere vale. 60

And I saw the black storm come
Nearer, minute after minute;
Its thunder made the cataracts dumb;
With hiss, and clash, and hollow hum,
It neared as if the Devil was in it.

The Devil *was* in it: — he had bought
Peter for half-a-crown; and when
The storm which bore him vanished, nought
That in the house that storm had caught
Was ever seen again. 70

The gaping neighbours came next day —
They found all vanished from the shore:
The Bible, whence he used to pray,
Half scorched under a hen-coop lay;
Smashed glass — and nothing more!

sad Peter Bell på gulvet og svor
og forbandede sin far og mor; 40

Og talte i vildelse om Gud og synd og død,
idet han bespottede som en vantro;
og sagde, at han med sine sammenbidte
tænder ville tage fat i Jorden nedenunder
og trække den med ned til helvede.

Mens han talte fik han krampe;
og vristede sine skærende tænder fra hinanden,
han lå som en, der ser et underligt
spøgelse, — der var et tavs svælg
mellem hans over- og underkæbe. 50

Og gul død lå over hans ansigt;
og et stivnet smil, som ikke var menneskeligt,
fortalte, sådan som jeg forstår det,
at han var taget til det forkerte sted: —
alt dette hørte jeg fra en gammel kone.*

Så kom der en sky ned fra Langdale Pike[†]
med lyn, vind og hagl;
den fejede hen over bjergene som
et ocean, — og jeg hørte den ramme
skovene og fjeldene i Grasmeredalen. 60

Og jeg så det sorte uvejr komme
nærmere, minut for minut,
dets torden gjorde katarakterne stumme,
med hvæsen og brag og hul summen
nærmede det sig, som om djævlens var i det.

Djævlens var i det: — han havde købt
Peter for en halfcrown; og da[‡]
stormen forsvandt, som bar ham, blev intet,
stormen havde fanget i huset,
nogensinde set igen. 70

De måbende naboer kom næste dag —
de opdagede, at alt var forsvundet fra bredden;
bibelen, hvormed han plejede at bede,
lå halvt svedet under et hønsehus;
knust glas — og intet mere!

* Shelley gør nar af Wordsworths ofte brug af jævne menneskers historier.

[†] En gruppe bjerge øst for Grasmere.

[‡] halfcrown = 2½ shilling; en crown = 5 shilling; — senere nævnes en guinea = 21 shilling.

PART SECOND

The Devil

The Devil, I safely can aver,
 Has neither hoof, nor tail, nor sting;
 Nor is he, as some sages swear,
 A spirit, neither here nor there,
 In nothing — yet in everything. 80

He is — what we are; for sometimes
 The Devil is a gentleman;
 At others a bard bartering rhymes
 For sack; a statesman spinning crimes;
 A swindler, living as he can;

A thief, who cometh in the night,
 With whole boots and net pantaloons,
 Like some one whom it were not right
 To mention; — or the luckless wight
 From whom he steals nine silver spoons. 90

But in this case he did appear
 Like a slop-merchant from Wapping,
 And with smug face, and eye severe,
 On every side did perk and peer
 Till he saw Peter dead or napping.

He had on an upper Benjamin
 (For he was of the driving schism)
 In the which he wrapped his skin
 From the storm he travelled in,
 For fear of rheumatism. 100

He called the ghost out of the corse; —
 It was exceedingly like Peter —
 Only its voice was hollow and hoarse —
 It had a queerish look of course —
 Its dress too was a little neater.

The Devil knew not, his name and lot;
 Peter knew not that he was Bell:
 Each had an upper stream of thought,

ANDEN DEL

Djævelen

Djævelen, kan jeg bedyre med sikkerhed,
 har hverken hov eller hale eller brod;
 heller ikke er han, som nogle vise sværger,
 en ånd, hverken her eller der,
 i intet — og alligevel i alt. 80

Han er — hvad *vi* er; for nogle gange
 er djævlen en gentleman;
 andre gange en barde, der bytter rim
 for sekt; en statsmand der spinder forbrydelser,*
 en svindler der lever, som han nu kan;

En tyv der kommer om natten,
 med lange støvler og smarte bukser,
 som én det ikke ville være rigtigt†
 at nævne; — eller den ulykkelige person
 som han stjæler ni sølvskeer fra. 90

Men i dette tilfælde dukkede han op
 som en sælger af sømandstøj fra Wapping,‡
 og med en selvtilfreds mine og et skarpt øje
 kiggede han sig omkring og brystede sig,
 indtil han så Peter død eller blundende.

Han var iført en kort frakke
 (thi han tilhørte den kørende fløj)§
 i hvilken han hyllede sit skind
 mod uvejret han rejste i
 af frygt for gigt. 100

Han kaldte ånden ud af liget; —
 den lignede i høj grad Peter, —
 kun var dens stemme hul og hæs —
 den så selvfølgelig løjerlig ud —
 også dens tøj var lidt pænere.

Djævlen kendte ikke sit navn og sin lod;
 Peter vidste ikke, at han var Bell:
 hver havde en øvre tankestrøm,**

* The Poet Laureate blev betalt i sekt, hvilket er forskellige hedvine.

† én: Prinsregenten den senere George IV (Longman 3).

‡ Wapping: et fattigt sømandskvarter i den østlige del af London, langs Themsen.

§ Han havde sit eget køretøj, og holdt af at køre i det. (Norton).

** øvre tankestrøm: luftige og (for) fantasifulde spekulationer (Oxford).

Which made all seem as it was not;
Fitting itself to all things well. 110

Peter thought he had parents dear,
Brothers, sisters, cousins, cronies,
In the fens of Lincolnshire;
He perhaps had found them there
Had he gone and boldly shown his

Solemn phiz in his own village;
Where he thought oft when a boy
He'd clomb the orchard walls to pillage
The produce of his neighbour's tillage,
With marvellous pride and joy. 120

And the Devil thought he had,
'Mid the misery and confusion
Of an unjust war, just made
A fortune by the gainful trade
Of giving soldiers rations bad —
The world is full of strange delusion.

That he had a mansion planned
In a square like Grosvenor Square,
That he was aping fashion, and
That he now came to Westmoreland 130
To see what was romantic there.

And all this, though quite ideal —
Ready at a breath to vanish —
Was a state not more unreal
Than the peace he could not feel,
Or the care he could not banish.

After a little conversation,
The Devil told Peter, if he chose,
He'd bring him to the world of fashion
By giving him a situation 140
In his own service — and new clothes.

And Peter bowed, quite pleased and proud,
And after waiting some few days
For a new livery — dirty yellow
Turned up with black — the wretched fellow
Was bowled to Hell in the Devil's chaise.

som fik alt til at synes at være det, det ikke var;
da den med lethed kunne tilpasse sig alt. 110

Peter troede han havde kære forældre,
brødre, søstre, slægtninge, kammerater
i de lavtliggende områder i Lincolnshire;
han havde måske fundet dem der,
hvis han var taget derhen og dristigt vist sin

højtidelige fysiognomi i sin egen landsby;
hvor han mente, at han ofte som dreng
havde klatret over havemurene for
med utrolig stolthed og glæde
at plyndre frugten af sin nabos arbejde. 120

Og djæveln troede, at han,
midt i en uretfærdig krigs elendigheden
og forvirringen, lige havde tjent
en formue på den indbringende handel
at give soldater dårlige rationer —
verden er fuld af ejendommelige vildfarelser.

At han havde planlagt et stort hus
på en plads lig Grosvenor Square,*
At han efterabede det fornemme, og
at han nu kom til Westmoreland 130
for at se, hvad der var romantisk der.

Og alt dette, skønt rene luftkasteller, —
parat til at forsvinde ved et vindpust, —
var en tilstand, der ikke var mere uvirkelig
end den fred, han ikke kunne føle
og de bekymringer, han ikke kunne forjage.

Efter en lille samtale fortalte
djæveln Peter, at hvis han ønskede det,
ville han bringe ham til den fornemme verden
ved at skaffe ham en stilling 140
i hans egen tjeneste — og nye klæder.

Og Peter bukkede, ganske fornøjet og stolt,
og efter at have ventet et par dage
på en ny uniform — snavset gul
med sorte opslag — blev den stakkels fyr
trillet til helvede i djævlens vogn.

* Londons største plads, her boede de nyrige og gammel adel (Norton).

PART THIRD

Hell

Hell is a city much like London —
 A populous and a smoky city;
 There are all sorts of people undone,
 And there is little or no fun done; 150
 Small justice shown, and still less pity.

There is a Castles, and a Canning,
 A Cobbett, and a Castlereagh;
 All sorts of caitiff corpses planning
 All sorts of cozening for trepanning
 Corpses less corrupt than they.

There is a Southey, who has lost
 His wits, or sold them, none knows which;
 He walks about a double ghost,
 And though as thin as Fraud almost — 160
 Ever grows more grim and rich.

There is a Chancery Court; a King;
 A manufacturing mob; a set
 Of thieves who by themselves are sent
 Similar thieves to represent;
 An army; and a public debt.

Which last is a scheme of Paper money,
 And means — being interpreted —
 'Bees, keep your wax — give us the honey,
 And we will plant, while skies are sunny, 170
 Flowers, which in winter serve instead.'

There is a great talk of Revolution —
 And a great chance of Despotism —
 German soldiers — camps — confusion —
 Tumults — lotteries — rage — delusion —
 Gin — suicide — and methodism;

Taxes too, on wine and bread,
 And meat, and beer, and tea, and cheese,

TREDJE DEL

Helvedet

Helvede er en by meget lig London —
 en tæt befolket og røgfylt by;
 der bliver alle slags folk ødelagt,
 og der er kun lidt eller ingen sjov, 150
 ringe retfærdighed og endnu mindre medlidenhed.

Der er en Castle, og en Canning,
 en Cobbett, og en Castlereagh;*
 alle slags skurke, der planlægger
 al slags snyderi for at lokke lig,
 der er mindre rådne end dem.

Der er en Southey, som har mistet[†]
 sin forstand eller solgt den, ingen ved hvilket;
 han går omkring som et dobbelt spøgelse,
 og skønt næsten så tynd som Svig — 160
 bliver han stadig mere grim og rig.

Der er en Kancelliet, en Konge,[‡]
 en producerende pøbel; en bande
 tyve som er sendt af dem selv[§]
 for at repræsentere lignende tyve;
 en hær; — og en offentlig gæld.

Hvilket sidste skyldes papirpenge,
 og betyder — idet det bliver fortolket —
 „Bier, behold jeres voks — giv os honningen,
 og vi vil plante blomster, under den sollyse himmel, 170
 som kan bruges om vinteren i stedet for.”

Der er en masse snak om revolution —
 og en stor chance for despotisme —
 tyske soldater — lejre — forvirring
 tumult — lotterispil — raseri — bedrag
 gin — selvmord og metodisme;

Også skatter på vin og brød
 og kød og øl og te og ost,**

* John Castle, regeringsmeddeler, spion. — George Canning, tory minister og debattør. — William Cobbett, radikal journalist og demagog. — Castlereagh, udenrigsminister.

† Robert Southey (1774-1843) var radikal indtil 1797.

‡ Kancelliet, hvor Baron Eldon præsiderede.

§ Parlamentet, tyve der er valgt af tyve.

** I 1817 blev der indført skat på varer for at betale renterne på statsgælden (Norton).

From which those patriots pure are fed,
 Who gorge before they reel to bed 180
 The tenfold essence of all these.

There are mincing women, mewing,
 (Like cats, who amant misere,)*
 Of their own virtue, and pursuing
 Their gentler sisters to that ruin,
 Without which — what were chastity?†

Lawyers — judges — old hobnobbers
 Are there — Bailiffs — Chancellors —
 Bishops — great and little robbers —
 Rhymesters — pamphleteers — stock-jobbers — 190
 Men of glory in the wars —

Things whose trade is, over ladies
 To lean, and flirt, and stare, and simper,
 Till all that is divine in woman
 Grows cruel, courteous, smooth, inhuman,
 Crucified 'twixt a smile and whimper.

Thrusting, toiling, wailing, moiling,
 Frowning, preaching — such a riot!
 Each with never-ceasing labour,
 Whilst he thinks he cheats his neighbour, 200
 Cheating his own heart of quiet.

And all these meet at levees; —
 Dinners convivial and political; —
 Suppers of epic poets; — teas,
 Where small talk dies in agonies; —
 Breakfasts professional and critical;

Lunches and snacks so aldermanic
 That one would furnish forth ten dinners,
 Where reigns a Cretan-tongued panic,

* One of the attributes in Linnaeus's description of the Cat. To a similar cause the caterwauling of more than one species of this genus is to be referred; — except, indeed, that the poor quadruped is compelled to quarrel with its own pleasures, whilst the biped is supposed only to quarrel with those of others.

† What would this husk and excuse for a virtue be without its kernel prostitution, or the kernel prostitution without this husk of a virtue? I wonder the Women of the Town do not form an association, like the Society for the Suppression of Vice, for the support of what may be called the 'King, Church, and Constitution' of their order. But this subject is almost too horrible for a joke.

med hvilke de rene fædrelandsvenner ernæres,
 som grådigt, før de vakler i seng, 180
 sluger det tifoldige ekstrakt af alt dette.

Der er skabagtige kvindfolk, der mjaver
 (som katte, der elsker sørgmodigt, *)
 om deres egen dyd og jager
 deres blidere søstre til det fordærv
 uden hvilket – hvad ville ærbarhed være? †

Sagførere – dommere – gamle bonkammerater
 er der – fogeder – kanslere –
 biskopper – store og små røvere –
 rimsmede – pamfletister – børsmæglere – 190
 mænd der vinder hæder i krigene, –

Ting hvis hverv er at læne sig
 over damer og flirte og glane og smile affekteret
 indtil alt, der er guddommeligt i kvinden,
 bliver grusomt, forbindtligt, glat, umenneskeligt,
 korsfæstet mellem et smil og klynken.

Stødende, slidende, jamrende, slæbende
 misbilligende, prædikende – sådan en ståhej!
 enhver med uophørligt arbejde,
 som mens han tror, han snyder sin nabo, 200
 snyder sit eget hjerte for ro.

Og alle disse mødes ved levérer; –
 selskabelige og politiske middage; –
 soupéer for episke digtere; – teselskaber
 hvor småsnak dør kvalfuldt; –
 professionelle og kritikersøgte morgenmåltider;

Frokoster og lette portioner så rådsherreagtige,
 at en ville være nok til ti middage,
 hvor der hersker en kretenser-tunget panik‡

* *Shelleys note*: Et af kendetegnene i Linné beskrivelse af katten. Der er blevet henvist til en lignende grund til kattedemusik hos mere end én art af denne slægt; – bortset fra at den stakkels firbenede faktisk er tvunget til at skændes med sine egne lyster, medens den tobenede formodes kun at skændes med de andres.

† *Shelleys note*: Hvad ville denne skal og påskud for en dyd være uden dens kerne af prostitution, eller kernen af prostitution uden denne skal af dyd? Jeg undrer mig over at byens damer ikke danner en forening, ligesom Selskabet til Lastens Undertrykkelse, til støtte for, hvad der kan betragtes som deres classes 'Konge, kirke og Forfatning'. Men dette emne er næsten for forfærdeligt til at spøge med.

‡ Kretenserne var per ordsprog løgnere.

Lest news Russ, Dutch, or Alemanic
Should make some losers, and some winners — 210

At conversazioni — balls —
Conventicles — and drawing-rooms —
Courts of law — committees — calls
Of a morning — clubs — book-stalls —
Churches — masquerades — and tombs.

And this is Hell — and in this smother
All are damnable and damned;
Each one damning, damns the other;
They are damned by one another, 220
By none other are they damned.

'Tis a lie to say, 'God damns'!*

Where was Heaven's Attorney General
When they first gave out such flams?
Let there be an end of shams,
They are mines of poisonous mineral.

Statesmen damn themselves to be
Cursed; and lawyers damn their souls
To the auction of a fee;
Churchmen damn themselves to see 230
God's sweet love in burning coals.

The rich are damned, beyond all cure,
To taunt, and starve, and trample on
The weak and wretched: and the poor
Damn their broken hearts to endure
Stripe on stripe, with groan on groan.

Sometimes the poor are damned indeed
To take, — not means for being blessed —
But Cobbett's snuff, revenge; that weed
From which the worms that it doth feed 240
Squeeze less than they before possessed.

* This libel on our national oath, and this accusation of all our countrymen of being in the daily practice of solemnly asseverating the most enormous falsehood, I fear deserves the notice of a more active Attorney General than that here alluded to.

af frygt for, at russiske, hollandske eller tyske nyheder 210
 skulle gøre nogle til tabere og andre til vindere; —

Ved sammenkomster — baller —
 dissentmødesteder og dagligstuer.
 Domstole — komiteer —
 morgenvisitter — klubber — bogstande —
 kirker — maskerader og grave.

Og dette er helvede — og i denne røgsky
 er alle fordømmelige og fordømte;
 enhver der fordømmer, fordømmer den anden;
 de er fordømt af hinanden, 220
 af ingen andre er de fordømte.

Det er en løgn at sige: „Gud fordømmer!“*
 hvor var himlens rigsadvokat,
 da de først udbredte sådant fup?
 Lad der være en ende på fupperier,
 de er miner af giftigt mineral.

Statsmænd fordømmer sig selv til at være
 forbandet; og sagfører fordømmer deres sjæle
 til en salærforøgelse.
 Kirkemænd fordømmer sig selv til at se 230
 Guds herlige kærlighed i brændende kul.

Den rige er fordømt hinsides al helbredelse
 til at håne og sulte og trampe på
 den svage og ulykkelige. Og den fattige
 fordømmer deres knuste hjerter for at udholde
 svip efter svip, med støn efter støn.

Undertiden er den fattige sandelig fordømt
 til at tage, — ikke skridt til at blive velsignet,
 men Cobbett's snus, hævn; det ukrudt†
 ved hvilket ormene, som det fodrer, 240
 knuger mindre end de ejede før.

* *Shelleys note*: Denne bagvaskelse af vor nationale ed og denne anklage, rettet mod vore landsmænd, for at have den daglige vane højtideligt at bekræfte den mest enorme falskhed, er jeg bange for fortjener en mere handlekraftig rigsadvokats opmærksomhed end den, der her er hentydet til.

† Cobbett opfordrede i sin *Weekly Political Register* de fattige til at hævne sig på den herskende klasse. Meningen er, at de fattige ved at hævne sig får mindre ud af det, end de havde før.

And some few, like we know who,
 Damned — but God alone knows why —
 To believe their minds are given
 To make this ugly Hell a Heaven;
 In which faith they live and die.

Thus, as in a town, plague-stricken,
 Each man be he sound or no
 Must indifferently sicken;
 As when day begins to thicken, 250
 None knows a pigeon from a crow —

So good and bad, sane and mad,
 The oppressor and the oppressed;
 Those who weep to see what others
 Smile to inflict upon their brothers;
 Lovers, haters, worst and best;

All are damned — they breathe an air,
 Thick, infected, joy-dispelling:
 Each pursues what seems most fair,
 Mining like moles, through mind, and there 260
 Scoop palace-caverns vast, where Care
 In throned state is ever dwelling.

PART FORTH

Sin

Lo. Peter in Hell's Grosvenor Square,
 A footman in the Devil's service!
 And the misjudging world would swear
 That every man in service there
 To virtue would prefer vice.

But Peter, though now damned, was not
 What Peter was before damnation.
 Men oftentimes prepare a lot 270
 Which ere it finds them, is not what
 Suits with their genuine station.

All things that Peter saw and felt
 Had a peculiar aspect to him;
 And when they came within the belt

Og nogle få, vi ved nok hvem,*
er fordømte — men Gud alene ved hvorfor —
til at tro, at de har fået deres hjerner
for at forvandle dette modbydelige helvede
til et himmerige; en tro de lever og dør i.

Således, som i en pestslagen by,
må ethvert menneske, om det er rask
eller ikke, uden forskel blive sygt;
ligesom når dagen begynder at skumre, 250
og ingen kender en due fra en krage, —

Så de gode og de slette, de tilregnelige
og de gale, undertrykkeren og den undertrykte;
de som græder ved at se, hvad andre
smiler ved at forvolde deres brødre;
elskere, hadere, den værste og den bedste;

Alle er de fordømte — de indånder en
tyk, inficeret, glædesfordrivende luft;
enhver forfølger, hvad der synes mest skønt,
idet de graver som muldvarper gennem sindet 260
og udhuler dér vældige slotsgrøtter,
hvor ængstelse bor, tronet for evigt.

FJERDE DEL

Synden

Se Peter på helvedes Grosvenor Square,
en lakaj i djævlens tjeneste!
Og den fejlbedømmende verden ville sværge på,
at ethvert menneske i tjeneste dér
ville foretrække last for dyd.

Men Peter, skønt han nu er fordømt, var ikke
hvad Peter var før fordømmelsen. 270
Mennesker belaver sig ofte på en skæbne,
som, før den bliver deres, ikke er, hvad der
passer med deres oprindelige stilling.

Alt Peter så og følte,
havde en særlig betydning for ham;
og når de kom inden for hans egen

* Det drejer sig her om Hunt, Peacock, Shelley og andre idealistiske reformatorer.

Of his own nature, seemed to melt,
Like cloud to cloud, into him.

And so the outward world uniting
To that within him, he became
Considerably uninviting 280
To those who, meditation slighting,
Were moulded in a different frame.

And he scorned them, and they scorned him;
And he scorned all they did; and they
Did all that men of their own trim
Are wont to do to please their whim,
Drinking, lying, swearing, play.

Such were his fellow-servants; thus
His virtue, like our own, was built
Too much on that indignant fuss 290
Hypocrite Pride stirs up in us
To bully one another's guilt.

He had a mind which was somehow
At once circumference and centre
Of all he might or feel or know;
Nothing went ever out, although
Something did ever enter.

He had as much imagination
As a pint-pot; — he never could
Fancy another situation, 300
From which to dart his contemplation,
Than that wherein he stood.

Yet his was individual mind,
And new created all he saw
In a new manner, and refined
Those new creations, and combined
Them, by a master-spirit's law.

Thus — though unimaginative —
An apprehension clear, intense,
Of his mind's work, had made alive 310
The things it wrought on; I believe
Wakening a sort of thought in sense.

But from the first 'twas Peter's drift
To be a kind of moral eunuch,
He touched the hem of Nature's shift,

natur's område, syntes de at smelte
ind i ham, som en sky ind i en sky.

Og idet den ydre verden således forenede sig
med det inden i ham, blev han
i betragtelig grad uindbydende 280
over for dem, som affejede det at meditere,
da de var støbt i en anden form.

Og han foragtede dem, og de foragtede ham;
og han foragtede alt de gjorde; og de
gjorde alt, som mennesker med deres karakter
plejer at gøre for at følge deres luner,
drak, løj, bandede, spillede.

Sådan var hans medtjenere; således
var hans dyd, som vor egen, bygget 290
for meget på det forbitrede postyr,
hyklerisk stolthed ophidser i os,
til at tyrannisere en anden til at vedgå sin skyld.

Han havde et sind som
på en gang var omkreds og centrum
af alt, han kunne eller føle eller vide;
intet gik nogensinde ud, selv om
noget altid gik ind.

Han havde ligeså meget fantasi
som et ølkrus: — han kunne aldrig 300
forestille sig at betragte
tingene fra en anden situation,
end den hvori han stod.

Dog var hans et egenartet sind
og nyskabte alt han så
på en ny måde og forfinede
de nye frembringelser og kombinerede
dem med en mesterånds lov.

Således — skønt han var fantasiforladt —
havde en klar intens opfattelse 310
af sit sinds arbejde bragt de ting
til live, det virkede på; jeg tror,
vækket en slags tanke ved oplevelsen.

Men Peters trang var fra først af
at blive en slags moralsk eunuk.
Han rørte sømmen af Naturens særk,

Felt faint — and never dared uplift
The closest, all-concealing tunic.

She laughed the while, with an arch smile,
And kissed him with a sister's kiss,
And said — My best Diogenes, 320
I love you well — but, if you please,
Tempt not again my deepest bliss.

"Tis you are cold — for I, not coy,
Yield love for love, frank, warm, and true;
And Burns, a Scottish peasant boy —
His errors prove it — knew my joy
More, learned friend, than you.

*'Bocca baciata non perde ventura,
Anzi rinnuova come fa la luna: —*
So thought Boccaccio, whose sweet words might cure a 330
Male prude, like you, from what you now endure, a
Low-tide in soul, like a stagnant laguna.'

Then Peter rubbed his eyes severe.
And smoothed his spacious forehead down
With his broad palm; — 'twixt love and fear,
He looked, as he no doubt felt, queer,
And in his dream sate down.

The Devil was no uncommon creature;
A leaden-witted thief — just huddled
Out of the dross and scum of nature; 340
A toad-like lump of limb and feature,
With mind, and heart, and fancy muddled.

He was that heavy, dull, cold thing,
The spirit of evil well may be:
A drone too base to have a sting;
Who gluts, and grimes his lazy wing,
And calls lust, luxury.

Now he was quite the kind of wight
Round whom collect, at a fixed æra,
Venison, turtle, hock, and claret — 350
Good cheer — and those who come to share it —
And best East Indian Madeira!

følte sig svag – og vovede aldrig at løfte
den inderste, altskjulende tunika.

Hun lo imens, med et skælmsk smil,
og kyssede ham med en søsters kys,
og sagde – „Min bedste Diogenes, 320
jeg elsker dig skam – men, vær venlig,
frist ikke igen min dybeste lyksalighed.

„Det er det, at du er kold – for er jeg ikke bly, og jeg
giver kærlighed for kærlighed, ligefrem, varm og sand;
og Burns, en skotsk bondedreng, – *
hans fejltagelser beviser det – kendte min glæde
bedre end du, lærte ven.

*„En mund kysset mister ikke sin friskhed,
for som månen fornyer den altid sig selv: – således†
tænkte Boccaccio, hvis søde ord kunne helbrede en 330
mandlig sippe som dig fra det, du nu udholder: en
lavvande i sjælen, som en stillestående lagune.“*

Så gned Peter sine alvorlige øjne,
og glattede sin vide pande
med sin brede hånd; – imellem kærlighed og frygt,
så han underlig ud, hvilket han uden tvivl følte sig,
og satte sig ned i sin drøm.

Djævelen var ingen usædvanlig skabning;
en blytungnem tyv – bare jasket sammen
af naturens skarn og affald; 340
en tudseagtig klump af lemmer og ansigtstræk,
med forplumret sind, hjerte og fantasi.

Han var den tunge, sløve, kolde ting,
som det ondes ånd vel kan være;
en drone for lav til at have en brod,
som forspiser sig og tilsnavser sin dovne vinge
og kalder vellyst en luksus.

Nu var han simpelthen en af den slags personer
omkring hvem, på et fastsat tidspunkt,
dyrekød, skildpadde, rhinskvind og rødvin, –
mad og drikke – og de der kom for at tage del i det – 350
og den bedste østindiske madeira, samler sig!

* Robert Burns (1759-96), skotsk digter.

† 'En mund ... sig selv' et citat fra Boccaccio's *Dekameron*.

It was his fancy to invite
 Men of science, wit, and learning,
 Who came to lend each other light;
 He proudly thought that his gold's might
 Had set those spirits burning.

And men of learning, science, wit,
 Considered him as you and I
 Think of some rotten tree, and sit 360
 Lounging and dining under it,
 Exposed to the wide sky.

And all the while with loose fat smile,
 The willing wretch sat winking there,
 Believing 'twas his power that made
 That jovial scene — and that all paid
 Homage to his unnoticed chair.

Though to be sure this place was Hell;
 He was the Devil — and all they —
 What though the claret circled well, 370
 And wit, like ocean, rose and fell? —
 Were damned eternally.

PART FIVE

Grace

Among the guests who often stayed
 Till the Devil's petits soupers,
 A man there came, fair as a maid,
 And Peter noted what he said,
 Standing behind his master's chair.

He was a mighty poet — and
 A subtle-souled psychologist;
 All things he seemed to understand, 380
 Of old or new — of sea or land —
 But his own mind — which was a mist.

This was a man who might have turned
 Hell into Heaven — and so in gladness
 A Heaven unto himself have earned;

Det var hans forkærlighed at invitere
videnskabsmænd, vittige hoveder og lærte,
der kom for at låne hinanden lys. —
han tænkte stolt, at hans gulds magt
havde fået disse ånder til at brænde.

Og lærte, videnskabsmænd, vittige hoveder,
betragtede ham på samme måde, som du og jeg
tænker på et råddent træ og sidder 360
døsende og spiser middag under det,
udsat for den åbne himmel.

Imedens sad den villige usling dér
og blinkede med løse fedtede smil,
idet han troede, det var hans magt, der skabte
den gemytlige scene — og at alle
hyldede hans ubemærkede højsæde.

Dog, dette sted var virkelig helvede;
han var djævlens — og de var alle —
hvad betød det, at rødvinen cirkulerede godt, 370
og åndfuldhed, som oceanet, steg og sank? —
fordømt til evig tid.

FEMTE DEL

Nåden

Blandt gæsterne som ofte blev
til djævlens små soupéer,
kom der en mand, skøn som en pige,*
og Peter lagde mærke til hvad han sagde,
mens han stod bag sin herres stol.

Han var en stor digter — og
en psykolog med en hårfin sjæl;
alt syntes han at forstå 380
af gammelt og nyt — af hav eller land —
bortset fra hans eget sind — som var en tåge.

Dette var en mand, som kunne have forvandlet
helvede til himmel — og så i glæde
have vundet et himmerige til sig selv;

* mand: Samuel Taylor Coleridge (1772-1834), engelsk digter og kritiker. Ven med Wordsworth. De udgav sammen *Lyrical Ballads* i 1798.

But he in shadows undiscerned
Trusted, — and damned himself to madness.

He spoke of poetry, and how
'Divine it was — a light — a love —
A spirit which like wind doth blow 390
As it listeth, to and fro;
A dew rained down from God above;

'A power which comes and goes like dream,
And which none can ever trace —
Heaven's light on earth — Truth's brightest beam.'
And when he ceased there lay the gleam
Of those words upon his face.

Now Peter, when he heard such talk,
Would, heedless of a broken pate,
Stand like a man asleep, or balk 400
Some wishing guest of knife or fork,
Or drop and break his master's plate.

At night he oft would start and wake
Like a lover, and began
In a wild measure songs to make
On moor, and glen, and rocky lake,
And on the heart of man.

And on the universal sky; —
And the wide earth's bosom green; —
And the sweet, strange mystery 410
Of what beyond these things may lie,
And yet remain unseen.

For in his thought he visited
The spots in which, ere dead and damned,
He his wayward life had led;
Yet knew not whence the thoughts were fed
Which thus his fancy crammed.

And these obscure remembrances
Stirred such harmony in Peter,
That, whensoever he should please, 420
He could speak of rocks and trees
In poetic metre.

For though it was without a sense
Of memory, yet he remembered well
Many a ditch and quickset fence;

men han stolede på utydelige
skygger – og fordømte sig selv til galskab.

Han talte om poesi, og hvor
„Guddommeligt den var – et lys – en kæreste –
en ånd, der lig vinden blæser
som den lyster, frem og tilbage;
en dug regnet ned fra Gud ovenover; 390

„En kraft der kommer og går ligesom drømme,
og som ingen nogensinde kan spore –
himlens lys på jord – sandhedens klareste stråle.”
Og når han holdt op, lå skinnet
af de ord på hans ansigt.

Når Peter hørte sådan tale ville han,
uden at agte på at hovedet var brudt,
stå som en mand, der sover eller forsømme 400
en gæst, der ønsker kniv eller gaffel,
eller tabe og slå sin herres tallerken itu.

Om natten ville han ofte fare sammen og vågne
ligesom en elsker og begynde
at lave sange i et vildt versemål,
om mose, kløft og klippesø,
og om menneskets hjerte.

Og om den altfavnende himmel; –
og den vide jords grønne barm; –
og det skønne, sælsomme mysterium 410
om hvad der kan ligge hinsides disse ting
og dog forblive usete.

For i tankerne besøgte han
de steder hvor han, inden død og fordømt,
havde ført sit egensindige liv;
dog vidste han ikke hvorfor tankerne fandt næring,
som hans fantasi således blev proppet med.

Og disse dunkle erindringer
skabte en sådan harmoni i Peter
at han, når som helst han havde lyst, 420
kunne tale om klipper og træer
i poetiske versemål.

For skønt det ikke var egentlige
erindringer, huskede han dog godt
mange grøfte og mange tjørnehegn;

Of lakes he had intelligence,
He knew something of heath and fell.

He had also dim recollections
Of pedlars tramping on their rounds;
Milk pans and pails; and odd collections 430
Of saws, and proverbs; and reflections
Old parsons make in burying-grounds.

But Peter's verse was clear, and came
Announcing from the frozen hearth
Of a cold age, that none might tame
The soul of that diviner flame
It augured to the Earth:

Like gentle rains, on the dry plains,
Making that green which late was gray,
Or like the sudden moon, that stains 440
Some gloomy chamber's window panes
With a broad light like day.

For language was in Peter's hand
Like clay while he was yet a potter;
And he made songs for all the land,
Sweet both to feel and understand,
As pipkins late to mountain Cotter.

And Mr. —, the bookseller,
Gave twenty pounds for some; — then scorning
A footman's yellow coat to wear, 450
Peter, too proud of heart, I fear,
Instantly gave the Devil warning.

Whereat the Devil took offence,
And swore in his soul a great oath then,
'That for his damned impertinence
He'd bring him to a proper sense
Of what was due to gentlemen!'

om søer havde han underretning,
han vidste noget om hede og bakkedrag.

Han havde også vage minder
om bissekræmmere, der gik deres runder,*
mælkeskåle og -spande, og ejendommelige samlinger 430
af mundheld og ordsprog og overvejelser,
gamle præster gør på begravelsespladser.

Men Peters vers var tydelige og
forkyndte, fra en kold alderdoms
frosne arne, at ingen kunne tæmme
sjælen af den guddommeligere flamme,
de varslede på Jorden:

Som mild regn på de tørre sletter,
der gør det grønt, som for nylig var gråt
eller som den pludselige måne, der pletter 440
et dunkelt kammers vinduesruder
med lys, der var fuldt som dagens.

For Peter havde sproget i sin hule hånd
som leret, da han endnu var pottemager;
og han lavede sange til hele landet, som
var skønne både at føle og forstå, ligesom
han for nylig lavede små lerpotter til bjergbønder.

Og hr. —, boghandleren,
gav tyve pund for nogle af dem: — så da han foragtede†
at gå med en lakajs gule kappe, 450
opsagde Peter, for stolt af hjertet frygter jeg,
øjeblikkelig sin stilling hos djævlén.

Hvilket Djævlén blev fornærmet over
og sværgede så en stor ed i sin sjæl,
'at han for hans fordømte uforskammedhed
ville han give ham en behørig forståelse af,
hvad der passer sig for en gentleman!'

* Bissekrammer: en af hovedpersonerne i Wordsworths digt *Udflugten* (The Excursion).

† En hentydning til Joseph Cottle, udgiveren af *Lyrical Ballads*, som betalte 30 guineas ikke £20 for rettighederne.

PART SIX

Damnation

'O that mine enemy had written
 A book!' — cried Job: — A fearful curse;
 If to the Arab, as the Briton, 460
 'Twas galling to be critic-bitten: —
 The Devil to Peter wished no worse.

When Peter's next new book found vent,
 The Devil to all the first Reviews
 A copy of it slyly sent,
 With five-pound note as compliment,
 And this short notice — 'Pray abuse.'

Then *seriatim*, month and quarter,
 Appeared such mad tirades. — One said —
 'Peter seduced Mrs. Foy's daughter, 470
 Then drowned the mother in Ullswater,
 The last thing as he went to bed.'

Another — 'Let him shave his head!
 Where's Dr. Willis? — Or is he joking?
 What does the rascal mean or hope,
 No longer imitating Pope,
 In that barbarian Shakespeare poking?'

One more, — 'Is incest not enough?
 And must there be adultery too?
 Grace after meat? Miscreant and Liar! 480
 Thief! Blackguard! Scoundrel! Fool! Hell-fire
 Is twenty times too good for you.

'By that last book of yours *We* think
 You've double damned yourself to scorn;
 We warned you whilst yet on the brink
 You stood. From your black name will shrink
 The babe that is unborn.'

SJETTE DEL

Fordømmelsen

„Oh, gid min fjende havde skrevet
 en bog!” – råbte Job. – En frygtelig forbandelse;
 hvis det for araberens, som for britens, 460
 var bittert at blive kritiker-bidt –
 ønskede djævelen ikke noget værre for Peter.

Da Peters næste nye bog blev udgivet,
 sendte djævelen snedigt et eksemplar
 til alle de bedste anmeldere
 med en fempundsseddel som hilsen,
 og denne korte note – „Vær venlig at rakke ned.” *

Så serievis, hver måned og kvartal,
 kom der vilde tirader. – En sagde: –
 „Peter forførte Fru Foy’s datter,† 470
 druknede derefter moderen i Ulswater,
 det sidste han gjorde, før han gik i seng.”

En anden: – „Lad ham barbere sit hoved!
 Hvor er Dr. Willis? – Eller spøger han?‡
 Hvad tænker eller håber skurken på,
 ved ikke længere at efterligner Pope,§
 men at granske i den barbariske Shakespeare?”

En til: – „Er blodskam ikke nok,
 og skal der også være utroskab?
 Bordbøn efter maden? Skurk og løgner! 480
 Tyv! Bandit! Slyngel! Dåre! Helvedesild
 er tyve gange for god til dig.

„Med den sidste bog mener *Vi*,
 du har fordømt dig selv dobbelt til foragt:
 vi sagde dig det, medens du endnu
 stod på brinken. For dit sorte navn
 vil det ufødte barn vige tilbage.”

* Wordsworth’s *Poems* (1807) fik dårlig kritik.

† Betty Foy, moderen til Wordsworth’s ‘Idiot boy’. I digtet har hun ingen datter, og hun bliver heller ikke druknet. – Ulswater er en sø i *The Lake District*.

‡ Francis Willis (1718-1807) eller hans sønner behandlede King George III for hans sindssyge.

§ Alexander Pope (1688-1744), engelsk digter.

All these Reviews the Devil made
 Up in a parcel, which he had
 Safely to Peter's house conveyed. 490
 For carriage, ten-pence Peter paid —
 Untied them — read them — went half mad.

'What!' cried he, 'this is my reward
 For nights of thought, and days, of toil?
 Do poets, but to be abhorred
 By men of whom they never heard,
 Consume their spirits' oil?

'What have I done to them? — and who
 Is Mrs. Foy? 'Tis very cruel
 To speak of me and Betty so! 500
 Adultery! God defend me! Oh!
 I've half a mind to fight a duel.

'Or,' cried he, a grave look collecting,
 'Is it my genius, like the moon,
 Sets those who stand her face inspecting,
 That face within their brain reflecting,
 Like a crazed bell chime, out of tune?'

For Peter did not know the town,
 But thought, as country readers do,
 For half a guinea or a crown, 510
 He bought oblivion or renown
 From God's own voice* in a review.

All Peter did on this occasion
 Was, writing some sad stuff in prose.
 It is a dangerous invasion
 When poets criticize; their station
 Is to delight, not pose.

The Devil then sent to Leipsic fair
 For Born's translation of Kant's book;

* *Vox populi, vox dei*. As Mr. Godwin truly observes of a more famous saying, of some *merit as a popular maxim, but totally destitute of philosophical accuracy*.

Alle disse anmeldelser samlede djæveln
i en pakke, som han sikkert
fik transporteret til Peters hus. 490
Peter betalte ti penny for fragten —
ordnede dem — læste dem — blev halvt vanvittig.

„Hvad!” — råbte han, „er dette min belønning
for nattetanker og dage af slid?
Fortærer digtere deres ånds olie
kun for at blive afskyet af mennesker,
de aldrig har hørt om?

„Hvad har jeg gjort dem? — og hvem
er Fru Foy? Det er meget grusomt
at tale sådan om mig og Betty!* 500
Utroskab! Gud forsvare mig! Åh!
Jeg har næsten lyst til at udkæmpe en duel.

„Eller,” råbte han, og indkasserede et alvorligt blik,
„er det mit geni, der ligesom månen
bringer dem, der står og mønstrer hendes ansigt,
(idet ansigtet genspejles i deres hjerne)
ud af stemning som en forrykt klokkringning?

For Peter kendte ikke byen,
men tænkte, som landlige læsere gør,
at han for en halv guinea eller en crown, 510
kunne købe glemsel eller berømmelse
af Guds egen stemme i en anmeldelse.†

Alt hvad Peter gjorde ved denne lejlighed,
var at skrive et eller andet bedrøveligt i prosa.
Det er farlig indtrængen,
når digtere kritiserer: deres plads
er at fryde, ikke at stille sig an.

Djævelen sendte så bud til bogmarkedet i Leipzig
efter Born's oversættelse af Kant's bog;‡

* Betty: det oprindelige navn Emma, kælenavn for Worthworths søster Dorothy, Shelley fik ændret i den trykte udgave.

† *Shelleys note*: „*Vox populi, vox dei*.” Er, som Mr. Godwin rigtigt bemærker om en mere berømt sentens, *af nogen værdi som en folkelig leveregel, men fuldstændig blottet for filosofisk nøjagtighed*.” — *Vox populi, vox dei*: Folkets stemme er guds stemme.

‡ F. G. Born's latinske oversættelse af Kants værker. W. Drummond kritiserede og afviste Kants filosofi i sin bog fra 1805 (*Drummond*, 351-81), en bog Shelley satte højt. — hale forrest: de aprioriske antagelser, eller at det, der skal bevises, antages for gældende.

A world of words, tail foremost, where 520
 Right — wrong — false — true — and foul — and fair
 As in a lottery-wheel are shook.

Five thousand crammed octavo pages
 Of German psychologies, — he
 Who his *furor verborum* assuages
 Thereon, deserves just seven months' wages
 More than will e'er be due to me.

I looked on them nine several days,
 And then I saw that they were bad;
 A friend, too, spoke in their dispraise — 530
 He never read them; — with amaze
 I found Sir William Drummond had.

When the book came, the Devil sent
 It to P. Verbovale,* Esquire,
 With a brief note of compliment,
 By that night's Carlisle mail. It went,
 And set his soul on fire.

Fire, which *ex luce praebens fumum*,
 Made him beyond the bottom see
 Of truth's clear well — when I and you, Ma'am, 540
 Go, as we shall do, *subter humum*,
 We may know more than he.

Now Peter ran to seed in soul
 Into a walking paradox;
 For he was neither part nor whole,
 Nor good, nor bad — nor knave nor fool;
 — Among the woods and rocks.

Furious he rode, where late he ran,
 Lashing and spurring his lame hobby;
 Turned to a formal puritan, 550
 A solemn and unsexual man —
 He half believed *White Obi*.

This steed in vision he would ride,
 High trotting over nine-inch bridges,

* Quasi, *Qui valet verba*: — i.e. all the words which have been, are, or may be expended by, for, against, with, or on him. A sufficient proof of the utility of this History. Peter's progenitor who selected this name seems to have possessed a *pure anticipated cognition* of the nature and modesty of this ornament of his posterity.

en verden af ord, hale forrest, hvor 520
 rigtigt – forkert – falsk – sandt – og fælt – og fagert
 drejes rundt som i et lykkehjul.

Femtusinde proppede oktavsider
 af tyske psykologier, – han
 som lindrer sit inspirerede vanvid
 derpå, fortjener med rette syv måneders løn,
 mere end det nogensinde vil tilkomme mig.

Jeg kiggede på dem i ni hele dage,
 og så indså jeg, at de var slette;
 en ven talte ligeledes nedsættende om dem, – 530
 han læste dem aldrig; – med forbavselse
 opdagede jeg at Sir William Drummond havde.

Da bogen kom, sendte djævlén den
 som natpost fra Carlisle
 til P. Verbovale Esquire,*
 med en kort hilsen. Den kom
 og satte ild i hans sjæl.

Ild, der er som lys, der giver røg,
 fik ham til at se hinsides bunden
 af sandhedens klare brønd – når jeg og De, Frue 540
 ligger som vi skal, under mulde,
 ved vi måske mere end han.

Nu gik Peters sjæl i frø,
 og blev et vandrende paradoks; –
 for han var hverken delen eller det hele,
 hverken god eller slet – hverken knægt eller nar,
 – mellem skovene og fjeldene.

Han red vildt, hvor han for nylig løb,
 mens han piskede og sporede sin halte kæphest;
 forvandlet til en stiv puritaner, 550
 en højtidelig og kønsløs mand, –
 han troede halvt på *Hvid Magi!*

I et syn ville han ride denne stridshest
 i højt trav over ni-tommers broer,

* *Shelleys note*: Hvilket er, *Qui, valet verba*: dvs. alle ord som har været, er, eller kan undværes, for, mod, eller om ham. Et tilstrækkeligt bevis for nytten af denne historie. Peters forfader, som valgte dette navn, synes at have besiddet en *ren anticiperet erkendelse* af den natur og beskedenhed, som dette smykke for efterverden ejede.

With Flibbertigibbet, imp of pride,
 Mocking and mowing by his side —
 A mad-brained goblin for a guide —
 Over cornfields, gates, and hedges.

After these ghastly rides, he came
 Home to his heart, and found from thence 560
 Much stolen of its accustomed flame;
 His thoughts grew weak, drowsy, and lame
 Of their intelligence.

To Peter's view, all seemed one hue;
 He was no Whig, he was no Tory;
 No Deist and no Christian he; —
 He got so subtle, that to be
 Nothing, was all his glory.

One single point in his belief
 From his organization sprung, 570
 The heart-enrooted faith, the chief
 Ear in his doctrines' blighted sheaf,
 That 'happiness is wrong';

So thought Calvin and Dominic;
 So think their fierce successors, who
 Even now would neither stint nor stick
 Our flesh from off our bones to pick,
 If they might 'do their do.'

His morals thus were undermined: —
 The old Peter — the hard, old Potter — 580
 Was born anew within his mind;
 He grew dull, harsh, sly, unrefined,
 As when he tramped beside the Otter.*

In the death hues of agony
 Lambently flashing from a fish,
 Now Peter felt amused to see

* A famous river in the new Atlantis of the Dynastophylic Pantisocratists.

med fibertigibbet, stolthedens troldunge,*
spottende og mjavende ved hans side —
en galhjernet bjergånd til fører —
over kornmarker, låger og hegn.

Efter disse uhyggelige rideture, kom han
hjem til sit hjerte og fandt at meget 560
af dets sædvanlige flamme var stjålet;
intelligensen i hans tanker
blev svag, døsig og haltende.

Efter Peters opfattelse syntes alt af samme farve;
han var ikke Whig, han var ikke Tory:†
ikke deist og ikke kristen, —
han blev så subtil, at al hans glæde
var at blive intet.

Der var ét eneste punkt i hans lære,
og det udsprang af hans konstitution, 570
den hjerte-rodsatte tro, hovedakset
i hans læresætnings skimlede neg,
at „lykke er forkert,”

Sådan tænkte Calvin og Dominicus;‡
sådan tænkte deres glødende efterfølgere som
selv nu hverken ville undlade eller tøve med
at pille vort kød af vore knogler,
hvis de fik lov til at „lave det de kan.”

Hans moral blev således undergravet: —
den gamle Peter — den hårde, gamle pottemager — 580
var født på ny i hans bevidsthed:
han blev kedelig, sur, snu, udannet,
som da han trampede af sted langs Otter.§

I kvalens dødsfarver,
der spillende blinkede fra en fisk,
morede Peter sig nu ved at se

* fibertigibbet: et navn for djævelen.

† Whigger var de liberale, Toryer de konservative.

‡ Dominicus: St. Dominicus (1170-1221), den spanske grundlægger af Dominikanerordenen, der i århundreder havde kontrol med inkquisitionen.

§ *Shelleys note*: „En berømt flod i de dynastofiliske Pantisokratisters Ny Atlantis.”— Otter ligger nær Coleridge's barndomshjem. *Pantisokrati* var navnet på et utopisk samfund, som han og Southey plus deres koner ønskede at grundlægge i Pennsylvania. *Dynastofiliske* betyder, at de er venner af dynastier.

Shades like a rainbow's rise and flee,
Mixed with a certain hungry wish*

So in his Country's dying face
He looked — and, lovely as she lay, 590
Seeking in vain his last embrace,
Wailing her own abandoned case,
With hardened sneer he turned away:

And coolly to his own soul said; —
'Do you not think that we might make
A poem on her when she's dead: —
Or, no — a thought is in my head —
Her shroud for a new sheet I'll take:

'My wife wants one. — Let who will bury
This mangled corpse! And I and you, 600
My dearest Soul, will then make merry,
As the Prince Regent did with Sherry —'
'Ay — and at last desert me too.'

And so his Soul would not be gay,
But moaned within him; like a fawn
Moaning within a cave, it lay
Wounded and wasting, day by day,
Till all its life of life was gone.

As troubled skies stain waters clear,
The storm in Peter's heart and mind 610
Now made his verses dark and queer:

* See the description of the beautiful colours produced during the agonizing death of a number of trout, in the fourth part of a long poem in blank verse, published within a few years. That poem contains curious evidence of the gradual hardening of a strong but circumscribed sensibility, of the perversion of a penetrating but panic-stricken understanding. The author might have derived a lesson which he had probably forgotten from these sweet and sublime verses: —

'This lesson, Shepherd, let us two divide,
Taught both by what she shows and what conceals,
Never to blend our pleasure or our pride
With sorrow of the meanest thing that feels.'

skygger, som en regnbues, stige op og flygte,
blandet med et vist sultent ønske.*

Så så han på sit lands døende[†]
ansigt — og skønt hun lå der dejlig, 590
og forgæves søgte hans sidste omfavnelse,
mens hun begræd sin egen forladte stilling,
vendte han sig væk med et forhærdet spotsk smil,

Og sagde køligt til sin sjæl: —
„Tror du ikke vi kunne lave
et digt om hende, når hun er død? — ‡
Eller, nej — der er en tanke i mit hoved —
jeg vil tage hendes ligklæde til et nyt lagen,

„Min kone ønsker sig et. — Lad den, der vil, begrave
dette lemlæstede lig! — Og jeg og du, 600
min kæreste sjæl, vil så more os,
som prinsregenten gjorde med Sherry, —”§
„Ja — og til sidst også forlade mig.“**

Og så ville hans sjæl ikke være glad,
men jamre inden i ham; som en dåkalv
der jamrede inde i en hule, lå den
såret og tærede hen, dag efter dag,
indtil al dens liv af liv var borte.

Som en oprørt himmel pletter klare vande,
gjorde nu stormen i Peters hjerte og sind 610
han vers mørke og sære;

* *Shelleys note*: „Se beskrivelsen af de smukke farver dannet under den pinefulde død af en antal ørreder, i den fjerde del af et langt digt i blankvers, udgivet for et par år siden. Det digt indeholder besynderlige tegn på, at en stærk, men begrænset følsomhed gradvist er blevet forhærdet, og at en gennemtrængende, men panikslagen forståelse er blevet forvansket. Forfatteren kunne have udledt en lære, som han sandsynligvis har glemt, fra disse skønne og ophøjede vers: —

Lad os to dele denne lektie, hyrde,
lært både ved hvad hun viser og hvad hun skjuler,
aldrig at blande vor fornøjelse eller vor stolthed
med sorg for den jævreste ting som føler.”

Linjerne er fra Wordsworths *The Hart-leap Well*, sidste strofe.
Shelley hentyder til Wordsworths *The Excursion (Udflugten)*, bog 8, ll. 567-81.

[†] døende: hentyder til befolkningens udbytning og undertrykkelse (Longman).

[‡] Hentyder til Wordsworths digte om *Lucy*, der døde endnu i pigealderen.

[§] Richard Brinsley Sheridan (1751-1816). Da George, prinsregenten, blev reaktionær, brød han med Sheridan, der havde været hans ven og drikkebroder i hans unge dage.

** Det er sjælen, der svarer (Hutchinson).

They were the ghosts of what they were,
Shaking dim grave clothes in the wind.

For he now raved enormous folly,
Of Baptisms, Sunday-schools, and Graves,
'Twould make George Colman melancholy
To have heard him, like a male Molly,
Chanting those stupid staves.

Yet the Reviews, who heaped abuse
On Peter while he wrote for freedom, 620
So soon as in his song they spy
The folly which soothes Tyranny,
Praise him, for those who feed 'em.

'He was a man, too great to scan; —
A planet lost in truth's keen rays: —
His virtue, awful and prodigious; —
He was the most sublime, religious,
Pure-minded Poet of these days.'

As soon as he read that, cried Peter,
'Eureka! I have found the way 630
To make a better thing of metre
Than e'er was made by living creature
Up to this blessed day.'

Then Peter wrote odes to the Devil; —
In one of which he meekly said:
'May Carnage and Slaughter,
Thy niece and thy daughter,
May Rapine and Famine,
Thy gorge ever cramming,
Glut thee with living and dead! 640

'May Death and Damnation,
And Consternation,
Flit up from Hell with pure intent!
Slash them at Manchester,
Glasgow, Leeds, and Chester;
Drench all with blood from Avon to Trent.

de var genfærdene af, hvad de var engang,
idet de rystede utydelige ligklæder i vinden.

For nu rablede han enorme tåbeligheder af sig
om dåber, søndagsskoler og grave;
det ville have gjort George Colman melankolsk*
at høre ham, som en hankøns Molly,
syngende de dumme strofer.

Dog, anmelderne som dyngede skældsord
på Peter, når han skrev for frihedens sag, 620
rosede ham, så snart de opdagede det tåbelige
i hans sang, der formilder tyranniet,
for dem, der fodrer dem.

„Han var en mand, for stor til at blive gransket; —
en planet tabt i sandhedens skarpe stråler; —
hans dyd, frygtindgydende og formidabel; —
han var den mest sublime, religiøse
rensindede digter i disse dage.”†

Så snart han læste dette, udbrød Peter:
„Heureka! Jeg har fundet en måde 630
til at gøre noget bedre med versemål,
end nogen levende skabning nogensinde har gjort
indtil til denne velsignede dag.”

Så skrev Peter oder til djævelen; —
i en af dem sagde han ydmygt: —
„Måtte blodbad og nedslagning,
din niece og datter,‡
måtte plyndring og hungersnød,
altid proppe dit svælg,
overmætte dig med levende og døde! 640

„Måtte død og fordømmelse,
og bestyrtelse,
med rene hensigter flagre op fra helvede!
Piske dem i Manchester,
Glasgow, Leeds og Chester;
gennembløde alle med blod fra Avon til Trent.

* George Colman (1762-1816), forfatter af skuespil og farcer. Han blev senere en hyklerisk teatercensurør for regeringen (Norton).

† Strofen er en beskrivelse af Wordsworth, før han efter Shelleys mening blev til Peter (Oxford).

‡ Håner Wordsworth's *Ode* (Taksigelsesoden), der fejrede sejren over Napoleon ved Waterloo: „Almægtige Gud/... / — Ja, blodbad er din datter”, linje 278- 82.

Let thy body-guard yeomen
 Hew down babes and women,
 And laugh with bold triumph till Heaven be rent!
 When Moloch in Jewry 650
 Munched children with fury,
 It was thou, Devil, dining with pure intent.*

PART SEVEN

Double Damnation

The Devil now knew his proper cue. —
 Soon as he read the ode, he drove
 To his friend Lord MacMurderchouse's,
 A man of interest in both houses,
 And said: — 'For money or for love,

 'Pray find some cure or sinecure;
 To feed from the superfluous taxes
 A friend of ours — a poet — fewer 660
 Have fluttered tamer to the lure
 Than he.' His lordship stands and racks his

 Stupid brains, while one might count
 As many beads as he had boroughs, —
 At length replies; from his mean front,
 Like one who rubs out an account,
 Smoothing away the unmeaning furrows:

 'It happens fortunately, dear Sir,
 I can. I hope I need require
 No pledge from you, that he will stir 670
 In our affairs; — like Oliver.
 That he'll be worthy of his hire.'

* It is curious to observe how often extremes meet. Cobbett and Peter use the same language for a different purpose: Peter is indeed a sort of metrical Cobbett. Cobbett is, however, more mischievous than Peter, because he pollutes a holy and how unconquerable cause with the principles of legitimate murder; whilst the other only makes a bad one ridiculous and odious.

If either Peter or Cobbett should see this note, each will feel more indignation at being compared to the other than at any censure implied in the moral perversion laid to their charge.

„Lad dit frivillige kavaleri
 hugge spædbørn og kvinder ned,*
 og le i dristig triumf, indtil himlen sønderrives!
 Da Molock i Jødeland 650
 brutalt gnaskede børn, var det dig,
 djævel, der i ren hensigt spiste middag.”†

SYVENDE DEL

Den dobbelt fordømmelse

Djævlen kendte nu sit rette stikord, —
 så snart han lærte oden, kørte han hen
 til sin ven Lord MacMurderchouse,‡
 en mand med indflydelse i begge huse,
 og sagde: — „For penge eller kærlighed
 „find venligst ved hjælp af de overflødige
 skatter en kur eller et mageligt embede
 til en af vore venners underhold — en digter — få 660
 har bævet mere tamt til lyren
 end han.” — Hans Nåde står og piner sin

dumme hjerne i så lang tid, at man kunne tælle
 ligeså mange perler, som han havde valgkredse, —
 og svarer langt om længe; idet han,
 som en der visker en konto ud, glatter
 en meningsløs fure væk fra sin lave pande: —

„Kære Sir, det er heldigvis tilfældet,
 at jeg kan. Jeg håber ikke jeg behøver afkræve
 Dem det løfte, at han ikke vil blande sig 670
 i vore forretninger; — at han ligesom Oliver,§
 vil blive sin løn værd.”

* Peterloomassakren i Manchester i 1819.

† *Shelleys note*: Det er ejendommeligt at observere, hvor ofte yderpunkter mødes. Cobbett og Peter bruger det samme sprog, men i forskelligt øjemed: Peter er faktisk en slags metrisk Cobbett. Cobbett er ikke desto mindre mere ondskabsfuld end Peter, fordi han besmudser en hellig og nu uovervindelig sag med princippet om legaliseret drab; medens den anden kun gør en dårlig sag latterlig og forhadet.

Hvis enten Peter eller Cobbett skulle se denne note, ville hver føle større harme ved at blive sammenlignet med den anden, end ved nogen kritik der er underforstået ved den moralske pervasion, der er tillagt dem.

‡ *chouse* betyder 'at snyde eller svindle'. Den, der skaffede Wordsworth en stilling, som uddeler af frimærker til Westmoreland og Cumberland, en embedsmandsstilling, hed Lord Lowther, søn af den her nævnte 'MacMurderchouse', der også hed Lowther, og som havde snydt Wordsworth og hans søskende for penge, han skyldte deres fader (Norton).

§ W. J. Richards, kendt som Oliver, var regeringsspion og agent ligesom Castle.

These words exchanged, the news sent off
 To Peter, home the Devil hied, —
 Took to his bed; he had no cough,
 No doctor, — meat and drink enough, —
 Yet that same night he died.

The Devil's corpse was leaded down. —
 His decent heirs enjoyed his pelf,
 Mourning coaches, many a one, 680
 Followed his hearse along the town: —
 Where was the Devil himself?

When Peter heard of his promotion,
 His eyes grew like two stars for bliss:
 There was a bow of sleek devotion
 Engendering in his back; each motion
 Seemed a Lord's shoe to kiss.

He hired a house, bought plate, and made
 A genteel drive up to his door,
 With sifted gravel neatly laid, — 690
 As if defying all who said,
 Peter was ever poor.

But a disease soon struck into
 The very life and soul of Peter —
 He walked about — slept — had the hue
 Of health upon his cheeks — and few
 Dug better — none a heartier eater.

And yet a strange and horrid curse
 Clung upon Peter, night and day;
 Month after month the thing grew worse, 700
 And deadlier than in this my verse
 I can find strength to say.

Peter was dull — he was at first
 Dull — oh, so dull — so very dull!
 Whether he talked, wrote, or rehearsed —
 Still with this dulness was he cursed —
 Dull — beyond all conception — dull.

Da disse ord var udvekslet, blev nyheden sendt
af sted til Peter: djævlens ilede hjem;
gik i seng; han havde ingen hoste,
ingen doktor, — mad og drikke nok, —
dog den samme nat døde han.

Djævlens lig blev nedsænket i bly. —
Hans respektable arvinger nød hans mammon;
mangen sørgekaret 680
fulgte hans rustvogn gennem byen: —
hvor var djævlens selv?

Da Peter hørte om sin forfremmelse,
blev hans øjne som to stjerner af lyksalighed:
i hans ryg blev der fremavlet et slikket
hengivent buk; hver bevægelse
syntes at kysse en herres sko.

Han lejede et hus, købte sølvtøj og lavede
en herskabelig opkørsel til sin dør,
nydeligt anlagt med sigtet grus, — 690
som om han ville trodse alle, der sagde
at Peter nogensinde havde været fattig.*

Men en sygdom ramte snart
selve Peters liv og sjæl —
han gik omkring — sov — havde
sundhedens farve på sine kinder — og få
gravede bedre — ingen var en hjerteligere spiser.

Og dog hvilede en underlig og rædsom
forbandelse over Peter, nat og dag;
måned efter måned blev det værre 700
og grusommere, end jeg kan finde
styrke til at sige i disse mine vers.

Peter var kedelig — han var først
kedelig — Åh, så kedelig — så frygtelig kedelig!
Hvad enten han talte, skrev eller foredrog —
stadig var han forbandet med denne kedsomhed —
kedelig — hinsides enhver forestilling — kedelig.

* Wordsworth fik £400 om året, som Frimærkeuddeleer, en relativ høj løn. Til sammenligning modtog Shelley £1000 (£200 af dem gik til Harriet) om året af sin far, men '„Jeg har en indtægt på tusinde pund om året, med hvilke jeg skal sørge for min kone og børn på anstændig vis, og med hvilke jeg tilfredsstiller visse store fordringer på almen retfærdighed.“ Med disse 'fordringer på retfærdighed' mente han sine venners og de fattiges mangel.' (Hunt, xxii).

No one could read his books — no mortal,
 But a few natural friends, would hear him;
 The parson came not near his portal;
 His state was like that of the immortal
 Described by Swift — no man could bear him. 710

His sister, wife, and children yawned,
 With a long, slow, and drear ennui,
 All human patience far beyond;
 Their hopes of Heaven each would have pawned,
 Anywhere else to be.

But in his verse, and in his prose,
 The essence of his dulness was
 Concentred and compressed so close, 720
 'Twould have made Guatimozin doze
 On his red gridiron of brass.

A printer's boy, folding those pages,
 Fell slumbrously upon one side;
 Like those famed Seven who slept three ages.
 To wakeful frenzy's vigil rages
 As opiates, were the same applied.

Even the Reviewers who were hired
 To do the work of his reviewing,
 With adamantine nerves, grew tired; — 730
 Gaping and torpid they retired,
 To dream of what they should be doing.

And worse and worse, the drowsy curse
 Yawned in him, till it grew a pest —
 A wide contagious atmosphere,
 Creeping like cold through all things near;
 A power to infect and to infest.

His servant-maids and dogs grew dull;
 His kitten, late a sportive elf;
 The woods and lakes, so beautiful, 740
 Of dim stupidity were full.
 All grew dull as Peter's self.

Ingen kunne læse hans bøger — ingen dødelig,
 men et par gamle venner ville høre på ham;
 præsten kom ikke i nærheden af hans port; 710
 hans tilstand var den samme som de udødelige,
 beskrevet af Swift — intet menneske kunne holde ham ud.*

Hans søster, kone og børn gabede
 i langvarig, langsom og tungsindig livslede,
 langt hinsides al menneskelig tålmodighed;
 hver ville have pantsat deres håb om himlen
 for at være et hvilken som helst andet sted.

Men i hans vers og i hans prosa,
 var essensen af hans kedsomhed
 samlet i centrum og sammenpresset så tæt, — 720
 at det ville have fået Guatemotzin til at døse[†]
 på sin røde stegerist.

En trykkers dreng, der foldede siderne,
 fladt søvndrukken om;
 som de berømte syv der sov tre aldre.[‡]
 Til søvnløst vanvids nattevågne raseri
 blev de anvendt som sovemiddel.

Selv anmelderne, med diamanthårde nerver,
 der var ansat til at udføre arbejdet med at
 anmelde ham, blev trætte; — 730
 gabende og dvaske trak de sig tilbage,
 for at drømme om det, de burde lave.

Og værre og værre gabede den søvndyssende
 forbandelse i ham, indtil den blev en pest —
 en vidtstrakt smitsom atmosfære,
 der krøb som kulde gennem alle nære ting;
 en magt til at smitte og til at plage.

Hans tjenestepiger og hunde blev sløve;
 hans kattekillinger, nylig en livlig spilopmager;
 skovene og søerne, så smukke, 740
 var fulde af tåget dumhed;
 alle blev sløve som Peter selv.

* Jonathan Swift (1667-1745), engelsk digter og satiriker. Der henvises til en af Struldbruggerne i *Gullivers rejse* del 3, kap. 10, som er udødelige og ildesete.

† Guatemotzin (1495-1525) var nevø af Montezuma, Aztekernes konge, han blev fanget af Cortes og torteret på en glødende rist, senere blev han hængt.

‡ Syv kristne unge fra Ephesus, forsejlet i en hule under Decians forfølgelser i 250 e.Kr. De vågnede efter 187 år.

The earth under his feet – the springs,
 Which lived within it a quick life,
 The air, the winds of many wings,
 That fan it with new murmurings,
 Were dead to their harmonious strife.

The birds and beasts within the wood,
 The insects, and each creeping thing,
 Were now a silent multitude; 750
 Love's work was left unwrought – no brood
 Near Peter's house took wing.

And every neighbouring cottager
 Stupidly yawned upon the other:
 No jackass brayed; no little cur
 Cocked up his ears; – no man would stir
 To save a dying mother.

Yet all from that charmed district went
 But some half-idiot and half knave,
 Who rather than pay any rent, 760
 Would live with marvellous content,
 Over his father's grave.

No bailiff dared within that space,
 For fear of the dull charm, to enter;
 A man would bear upon his face,
 For fifteen months, in any case,
 The yawn of such a venture.

Seven miles above – below – around –
 This pest of dulness holds its sway;
 A ghastly life without a sound; 770
 To Peter's soul the spell is bound –
 How should it ever pass away?

Jorden under hans fødder — kilderne,
 som levede livligt inden i,
 luften, mange vingers vinde,
 som vifter den med ny susen,
 var døde for deres harmoniske strid.

Fuglene og dyrene i skoven,
 insekterne og hver krybende ting,
 var nu en stille skare; 750
 kærlighedens arbejde blev efterladt udført —
 intet kuld fløj op nær Peters hus.

Og alle omkringboende husmænd
 gabede tåbeligt til hinanden;
 intet hanæsel skrydede; ingen lille køter
 spidsede ører; — intet menneske ville røre sig
 for at redde en døende mor.

Ikke desto mindre forlod alle den fortryllede egn
 undtagen en eller anden halv idiot og halv kæltring, 760
 som snarere end at betale nogen leje,
 ville leve på sin fars grav
 utrolig tilfreds

Ingen foged vovede at komme inden for dette*
 område af frygt for det kedelige hekseri.
 Et menneske ville i hvert fald
 have gabet i femten måneder
 ved sådan et vovestykke.

11 km over — under — omkring —†
 har denne kedsommelighedens pest magten:
 et uhyggeligt liv uden en lyd; 770
 forhekselsen er bundet til Peters sjæl —
 hvordan skulle den nogensinde forsvinde?

* foged: som opkræver husleje.

† Man kunne have skrevet 7 km, ifald 7, ud over at *seven* er på to stavelser, har en bestemt betydning her,

LETTER TO MARIA GISBORNE

Leghorn, July 1, 1820.

The spider spreads her webs, whether she be
In poet's tower, cellar, or barn, or tree;
The silk-worm in the dark green mulberry leaves
His winding sheet and cradle ever weaves;
So I, a thing whom moralists call worm,
Sit spinning still round this decaying form,
From the fine threads of rare and subtle thought —
No net of words in garish colours wrought
To catch the idle buzzers of the day —
But a soft cell, where when that fades away, 10
Memory may clothe in wings my living name
And feed it with the asphodels of fame,
Which in those hearts which must remember me
Grow, making love an immortality.

Whoever should behold me now, I wist,
Would think I were a mighty mechanist,
Bent with sublime Archimedean art
To breathe a soul into the iron heart
Of some machine portentous, or strange gin, 20
Which by the force of figured spells might win
Its way over the sea, and sport therein;
For round the walls are hung dread engines, such
As Vulcan never wrought for Jove to clutch
Ixion or the Titan: — or the quick
Wit of that man of God, St. Dominic,
To convince Atheist, Turk, or Heretic,
Or those in philanthropic council met,
Who thought to pay some interest for the debt
They owed to Jesus Christ for their salvation,
By giving a faint foretaste of damnation 30

BREV TIL MARIA GISBORNE

Leghorn, 1. juli 1820

Edderkoppen breder sit spind, enten den er
i digterens tårn, i kælder eller lade eller træ;
silkeormen væver altid i de mørkegrønne
morbærblade sit liglagen og sin vugge;
så jeg, en ting som moralister kalder en orm, sidder
stadig og spinder omkring denne smuldrende skikkelse
med fine tråde af sjælden og underfundig tanke —
ikke et net dannet af ord i spraglede farver
til at fange dagens dovne brummere, —
men en blød celle, hvor, når hin forsvinder,* 10
mindet kan udstyre mit levende navn med vinger
og nære det med berømmelsens affodil,
som gror i de hjerter, der må huske mig,
idet de gør kærlighed udødelig.

Hvem der end så mig nu, ved jeg,†
ville tro jeg var en mægtig mekaniker,
besluttet på med ophøjet arkimedisk kunst
at puste en sjæl ind i jernhertet på en eller anden
imponerende maskine eller besynderlig konstruktion,
som ved kraften af okkulte diagrammer skulle kunne vinde 20
sin vej over havet og lege deri;‡
for omkring på væggene hænger skrækindjagende apparater,
sådanne som Vulkan aldrig smedede til Jupiter for at fastholde
Ixion eller Titanen: — eller af den§
Guds mand, St. Dominicus' kvikke vid,**
for at overbevise gudsfornægter, tyrk eller hedning,
eller af de der mødtes i filantropiske råd,††
som tænkte på at betale nogle renter af den gæld,
de stod i til Jesus Kristus for deres frelse,
ved at lade en svag forsmag på fordømmelse 30

* celle: kokon, som Shelleys bevingede navn vil komme ud af. — hin: den smuldrende skikkelse.

† Shelley befinder sig i Henry Reveley arbejdsværelse eller værksted. Henry var 'nautisk' ingeniør og Marias barn med sin første mand.

‡ Med Shelley's økonomiske hjælp havde Henry Reveley konstrueret et dampskib, som dog aldrig blev bygget.

§ Vulkan (Hefaistos) lavede hjulet, Ixion blev fastspændt til i Hades for forbrydelser mod guderne, og kæderne, der lænkede titanen Prometheus til klippen.

** St. Dominicus (1170-1221): grundlægger af Den dominikanske Orden, der i århundreder havde kontrol med inkquisitionen. — opremsningen l. 24- er styret af 'smedede' (*wrought*) i l. 23.

†† Hentyder til Modrevolutionen, især Kirkemødet i Trient (1545-1563) hvor man højtideligt afviste alle protestantiske dogmer.

To Shakespeare, Sidney, Spenser, and the rest
 Who made our land an island of the blest,
 When lamp-like Spain, who now relumes her fire
 On Freedom's hearth, grew dim with Empire: —
 With thumbscrews, wheels, with tooth and spike and jag,
 Which fishers found under the utmost crag
 Of Cornwall and the storm-encompassed isles,
 Where to the sky the rude sea rarely smiles
 Unless in treacherous wrath, as on the morn
 When the exulting elements in scorn, 40
 Satiated with destroyed destruction, lay
 Sleeping in beauty on their mangled prey,
 As Panthers sleep; — and other strange and dread
 Magical forms the brick floor overspread —
 Proteus transformed to metal did not make
 More figures, or more strange; nor did he take
 Such shapes of unintelligible brass,
 Or heap himself in such a horrid mass
 Of tin and iron not to be understood;
 And forms of unimaginable wood, 50
 To puzzle Tubal Cain and all his brood:
 Great screws, and cones, and wheels, and grooved blocks,
 The elements of what will stand the shocks
 Of wave and wind and time. — Upon the table
 More knacks and quips there be than I am able
 To catalogize in this verse of mine: —
 A pretty bowl of wood — not full of wine,
 But quicksilver; that dew which the gnomes drink
 When at their subterranean toil they swink,
 Pledging the demons of the earthquake, who 60
 Reply to them in lava — cry halloo!
 And call out to the cities o'er their head, —
 Roofs, towers, and shrines, the dying and the dead,
 Crash through the chinks of earth — and then all quaff
 Another rouse, and hold their sides and laugh.
 This quicksilver no gnome has drunk — within
 The walnut bowl it lies, veined and thin,
 In colour like the wake of light that stains
 The Tuscan deep, when from the moist moon rains
 The inmost shower of its white fire — the breeze 70

vederfares Shakespeare, Sidney, Spenser og resten — *
 som gjorde vort land til en ø for de velsignede,
 dengang lampeagtige Spanien, som nu genantænder sin ild†
 på frihedens arne, blev dunkelt af imperium, —
 ved hjælp af tommeskruer, hjul, med tand og pig og spids,
 som fiskere fandt under den yderste stejle klippe
 i Cornwall og de stormomringede øer,‡
 hvor det vilde hav sjældent smiler til himlen
 med mindre i forræderisk vrede, som når
 om morgenen de jublende elementer i foragt, 40
 mæt af opædt ødelæggelse, lå
 sovende i skønhed på deres lemlæstede bytte,
 ligesom pantere sover; — og andre mærkelige og skrækkelige
 magiske genstande spredte sig over murstensgulvet, —
 Proteus, omformet til metal, dannede ikke
 flere figurer eller mere mærkelige; heller ikke antog han
 sådanne skikkelser af ubegribeligt messing,
 eller ophobede sig selv i en sådan rædsom
 uforståelig masse af tin og jern,
 og former af utænkeligt træ, 50
 til at forvirre Tubal Kain og al hans afkom:§
 store skruer og kegler og hjul og furede blokke
 hvis bestanddele vil modstå stødene
 af bølge og vind og tid. — På bordet lå
 flere dimser og dippedutter, end jeg er i stand til
 at katalogisere i disse mine vers: —
 en køn træskål — ikke fuld af vin,
 men kviksølv; den dug som trolde drikker,
 når de maser i deres underjordiske slid,
 idet de skåler for jordskælvsdæmonerne, der 60
 svarer dem i lava — og råber hallo!
 og alarmerer byerne over deres hoved, —
 hvor tage, tårne og altre, de dødende og de døde
 brager gennem jordens sprækker — og så nedskyller alle
 endnu et bredfuldt glas, og holder sig i siden og ler.
 Dette kviksølv har ingen trolldrukket — det ligger
 inde i valnøddeskålen, der er året og tynd,
 i farver lig kølvandet af lys, der pletter
 det toskanske dyb, når den fugtige måne
 regner sin hvide ilds inderste byge — brisen 70

* Philip Sidney (1554-86) og Edmund Spenser (1552?-1599) engelske digtere.

† som ... arne: den nærmest ublodige revolution i Spanien i 1820.

‡ Den spanske Armada der sejlede mod England i 1588, led skibbrud. Nogle af skibene indeholdt torturinstrumenter, som Den spanske Inkquisition havde tænkt sig at bruge mod de engelske protestanter.

§ Tubal Kain: den første smed i Det gamle Testamente.

Is still — blue Heaven smiles over the pale seas.
 And in this bowl of quicksilver — for I
 Yield to the impulse of an infancy
 Outlasting manhood — I have made to float
 A rude idealism of a paper boat: —
 A hollow screw with cogs — Henry will know
 The thing I mean and laugh at me, — if so
 He fears not I should do more mischief. — Next
 Lie bills and calculations much perplex,
 With steam-boats, frigates, and machinery quaint 80
 Traced over them in blue and yellow paint.
 Then comes a range of mathematical
 Instruments, for plans nautical and statical,
 A heap of rosin, a queer broken glass
 With ink in it; — a china cup that was
 What it will never be again, I think,
 A thing from which sweet lips were wont to drink
 The liquor doctors rail at — and which I
 Will quaff in spite of them — and when we die
 We'll toss up who died first of drinking tea, 90
 And cry out — 'Heads or tails?' where'er we be.
 Near that a dusty paint-box, some odd hooks,
 A half-burnt match, an ivory block, three books,
 Where conic sections, spherics, logarithms,
 To great Laplace, from Saunderson and Sims,
 Lie heaped in their harmonious disarray
 Of figures, — disentangle them who may.
 Baron de Tott's Memoirs beside them lie,
 And some odd volumes of old chemistry.
 Near those a most inexplicable thing, 100
 With lead in the middle — I'm conjecturing
 How to make Henry understand; but no —
 I'll leave, as Spenser says, with many mo,
 This secret in the pregnant womb of time,
 Too vast a matter for so weak a rhyme.

And here like some weird Archimage sit I,
 Plotting dark spells, and devilish enginery,
 The self-impelling steam-wheels of the mind
 Which pump up oaths from clergymen, and grind

er i ro – den blå himmel smiler over de blege have.
 Og i denne skål med kviksølv – for jeg
 hengiver mig til en trang fra en barndom,
 der varer længere end manddom – har jeg fået
 en primitive model af en papirbåd til at flyde; –
 en hul skrue med takker – Henry vil vide,*
 hvad det er, jeg mener og le af mig, – hvis sådan
 frygter han ikke, at jeg skal gøre mere skade. – Ved siden af
 ligger regninger og højst indviklede udregninger,
 med dampskibe, fregatter og løjerligt maskineri 80
 malet hen over dem med blå og gult.
 Så kommer en række matematiske
 instrumenter til nautiske kort og statikdiagrammer;
 en bunke rosiner, et underligt ituslået glas
 med blæk i; – en porcelænskop som var,
 hvad den aldrig vil blive igen, tror jeg,
 en ting fra hvilken yndige læber plejede at drikke
 væsken, læger raser imod – og som jeg
 vil skylle ned på trods af dem – og når vi dør
 vil vi kaste en mønt om hvem, der døde først af at drikke te, 90
 og råbe: plat eller krone? hvor vi end vil være.
 Nær den en støvet maleræske, nogle umage kroge,
 en halvudbrændt svovlstik, en elfenbensblok, tre bøger
 hvor keglesnit, sfærisk geometri, logaritmer
 fra Sanderson og Sims til store Laplace,†
 ligger ophobet i deres harmoniske uorden
 af tal, – udred dem, hvem der kan.
 Ved siden ligger Baron de Tott's erindringer‡
 og nogle underlige bind gammel kemi:
 Nær disse en højst uforklarlige ting 100
 med bly i midten – jeg gisner om hvordan,
 jeg skal få Henry til at forstå, hvad det er; men nej –
 jeg vil, som Spenser siger, efterlade denne hemmelighed
 med mange flere i fremtidens gravide skød,
 for vældig en sag for så svagt et rim.

Og her sidder jeg som en eller anden uhyggelig Archimag§
 og planlægger mørk trolddom og djævelsk ingeniørkunst,
 hjernens selvdrevne dampjul
 der pumper eder op fra gejstlige og maler

* hul skrue: den næste ting i hans opregning der begyndte l. 54.

† Pierre Simon de Laplace (1749-1827), fransk matematiker og astronom. Nicholas Sanderson (1682-1739), engelsk matematiker. Enten Thomas Simpson (1710-61) eller Robert Simson (1687-1760), begge englændere og begge skrev bøger om matematiske emner (Norton).

‡ François Baron de Tott (1733-1793): *Mémoires sur les Tures et les Tares*; 1784.

§ Archimag: den onde troldmand i Edmund Spensers *The Faerie Queene*.

The gentle spirit of our meek reviews 110
 Into a powdery foam of salt abuse,
 Ruffling the ocean of their self-content; —
 I sit — and smile or sigh as is my bent,
 But not for them — Libeccio rushes round
 With an inconstant and an idle sound,
 I heed him more than them — the thunder-smoke
 Is gathering on the mountains, like a cloak
 Folded athwart their shoulders broad and bare;
 The ripe corn under the undulating air
 Undulates like an ocean — and the vines 120
 Are trembling wide in all their trellised lines —
 The murmur of the awakening sea doth fill
 The empty pauses of the blast — the hill
 Looks hoary through the white electric rain,
 And from the glens beyond, in sullen strain,
 The interrupted thunder howls — above
 One chasm of Heaven smiles, like the eye of Love
 On the unquiet world — while such things are,
 How could one worth your friendship heed the war
 Of worms? the shriek of the world's carrion jays, 130
 Their censure, or their wonder, or their praise?

You are not here! the quaint witch Memory sees,
 In vacant chairs, your absent images,
 And points where once you sat, and now should be
 But are not. — I demand if ever we
 Shall meet as then we met — and she replies.
 Veiling in awe her second-sighted eyes;
 'I know the past alone — but summon home
 My sister Hope, — she speaks of all to come.'
 But I, an old diviner, who knew well 140
 Every false verse of that sweet oracle,*
 Turned to the sad enchantress once again,
 And sought a respite from my gentle pain,
 In citing every passage o'er and o'er
 Of our communion — how on the sea shore
 We watched the ocean and the sky together,
 Under the roof of blue Italian weather;
 How I ran home through last year's thunder-storm,
 And felt the transverse lightning linger warm
 Upon my cheek — and how we often made 150
 Feasts for each other, where good will outweighed
 The frugal luxury of our country cheer,

* *that*: Håbet. — *sad enchantress*: Erindringen (Norton).

vore myge anmelderes blide ånd 110
 til et pulveragtigt skum af salte skældsord,
 krusende deres selvtilfredsheds træge hav; —
 jeg sidder — og smiler eller sukker, som det er min lyst,
 men ikke af dem — Libeccio suser rundt om*
 med en ustadig og en ligegyldig lyd
 jeg agter den mere end dem — tordenrøgen
 samler sig på bjergene, som en kappe
 foldet hen over deres brede og nøgne skuldre;
 det modne korn under den bølgende luft
 bølger som et ocean — og vintræerne 120
 bævrer kraftigt i alle deres lokkede rækker —
 brusset fra det vågnende hav fylder
 vindstødets tomme pauser — højen
 ser grå ud gennem den hvide elektriske regn,†
 og fra bjergkløften bagved, i dyster tone,
 hylér den afbrudte torden — ovenover
 smiler en kløft af himmel som et kærlighedens øje
 til den urolige verden — når sådanne ting er til,
 hvordan kunne én, værdig til dit venskab, da agte på denne
 krig mellem orme? — skriget fra verdens ådselsskovskader, 130
 deres kritik eller deres undren eller deres ros?

Du er her ikke! den sære heks Erindring ser
 de fraværende billeder af dig i tomme stole
 og peger derhen, hvor du engang sad og nu burde være,
 men ikke er. — Jeg spurgte om vi nogensinde
 skal mødes, som vi mødtes dengang — og hun svarer,
 mens hun tilslører sine seerøjne i ærefrygt:
 „Jeg kender alene fortiden — men hidkald
 min søster Håb, — hun taler om alt det, der vil komme.”
 Men jeg, en gammel spåmand, der ganske kender 140
 alle dette liflige orakels falske vers,
 jeg henvendte mig atter til den bedrøvede troldkvinde,
 og søgte et pusterum i min blide smerte,
 ved igen og igen at citere enhver del
 af vor samtale — hvordan vi på stranden
 sammen så på oceanet og himlen
 under det blå italienske vejrs tag;
 hvordan jeg løb hjem gennem sidste års tordenstorm,
 og mærkede det tværgående lyn dvæle varmt
 på min kind — og hvordan vi ofte holdt 150
 fest for hinanden, hvor god vilje vejede tungere
 end vort landlige måltids frugale overdådighed,

* Libeccio: sydvestenvinden i Italien.

† elektriske regn: se Note l. 18 i noten til digtet „Skyen”.

As well it might, were it less firm and clear
 Than ours must ever be — and how we spun
 A shroud of talk to hide us from the Sun
 Of this familiar life, which seems to be
 But is not — or is but quaint mockery
 Of all we would believe, and sadly blame
 The jarring and inexplicable frame
 Of this wrong world: — and then anatomize 160
 The purposes and thoughts of men whose eyes
 Were closed in distant years — or widely guess
 The issue of the earth's great business,
 When we shall be as we no longer are —
 Like babbling gossips safe, who hear the war
 Of winds, and sigh, but tremble not — or how
 You listened to some interrupted flow
 Of visionary rhyme, in joy and pain
 Struck from the inmost fountains of my brain,
 With little skill perhaps — or how we sought 170
 Those deepest wells of passion or of thought
 Wrought by wise poets in the waste of years,
 Staining their sacred waters with our tears;
 Quenching a thirst ever to be renewed!
 Or how I, wisest lady! then endued
 The language of a land which now is free,
 And, winged with thoughts of truth and majesty,
 Flits round the tyrant's sceptre like a cloud,
 And bursts the peopled prisons, and cries aloud,
 'My name is Legion!' — that majestic tongue 180
 Which Calderon over the desert flung
 Of ages and of nations; and which found
 An echo in our hearts, and with the sound
 Startled oblivion — thou wert then to me
 As is a nurse — when inarticulately
 A child would talk as its grown parents do.
 If living winds the rapid clouds pursue,
 If hawks chase doves through the ætherial way,
 Huntsmen the innocent deer, and beasts their prey,
 Why should not we rouse with the spirit's blast 190
 Out of the forest of the pathless past
 These recollected pleasures?
 You are now
 In London, that great sea, whose ebb and flow

hvilket den måske ikke kunne, var den mindre fast og oprigtig
 end vores altid må være; — og hvordan vi spandt
 et dække af snak for at skjule os for dette
 velkendte livs sol, — et liv som synes at være til,
 men ikke er det, eller kun er sært spotteri
 af alt, vi gerne ville tro, — og bedrøvet dadle
 denne forkerte verdens skurrende og
 uforklarlige bygning: — og så dissekere 160
 de menneskers hensigter og tanker, hvis øjne
 blev lukket i fjerne år — og i vidt omfang gætte
 udfaldet af jordens store foretagende,
 når vi skal være, som vi ikke længere er — *
 som vrøvlende trygge sladre-kællinger der hører
 vindenes krig og sukker, men ikke skælver — eller
 hvordan du lyttede til en afbrudt strøm
 af fantasifulde rim, i glæde og smerte
 øst af min hjernes inderste kilder,
 med ringe færdighed måske — eller hvordan vi søgte 170
 følelsens eller tankens dybeste brønde,
 skabt af vise digtere i årenes øde,
 og plettede deres hellige vande med vore tårer,
 idet vi slukkede en tørst, der altid fornyes!
 eller hvordan jeg, viseste frue! da iklædt
 sproget i et land, som nu er frit,[†]
 og bevinget med tanker om sandhed og ophøjethed,
 flagrer omkring tyrannens scepter som en sky
 og sprænger de befolkede fængsler og råber højt
 „Mit navn er *Legio!*” — det majestætiske[‡] 180
 tungemål som Calderon slyngede ud over
 tidsaldres og nationers ørken, og som fandt
 genlyd i vore hjerter og med lyden
 forskrækkede glemslen — du var da for mig
 som en barnepige, når et uarticuleret barn
 ville tale, som dets voksne forældre gør.
 Hvis levende vinde forfølger de hastige skyer,
 hvis høge jager duer gennem den luftige vej,
 jægere den uskyldige hjort, og dyr deres bytte,
 hvorfor skulle vi så ikke med åndens vindstød 190
 kalde disse huskede fornøjelser
 ud af den vejløse fortids skov?
 Du er nu
 i London, det store hav hvis ebbe og flod

* dvs. når vi er døde og igen er som de frie ånder, vi var før vor fødsel.

[†] Spanien. — iklædt et lands sprog: Shelley lærte at læse spansk af Mary Gisborne, så han kunne læse Calderón på originalsproget. Pedro Calderón de la Barca (1600-1681), spansk dramatiker.

[‡] Legio: Utallige.

At once is deaf and loud, and on the shore
 Vomits its wrecks, and still howls on for more.
 Yet in its depth what treasures! You will see
 That which was Godwin, — greater none than he
 Though fallen — and fallen on evil times — to stand
 Among the spirits of our age and land,
 Before the dread tribunal of *to come* 200
 The foremost — while Rebuke cowers pale and dumb.
 You will see Coleridge — he who sits obscure
 In the exceeding lustre and the pure
 Intense irradiation of a mind
 Which, with its own internal lightning blind,
 Flags wearily through darkness and despair —
 A cloud-encircled meteor of the air,
 A hooded eagle among blinking owls. —
 You will see Hunt — one of those happy souls
 Which are the salt of the earth, and without whom 210
 This world would smell like what it is, a tomb —
 Who is, what others seem; his room no doubt
 Is still adorned with many a cast from Shout,
 With graceful flowers tastefully placed about,
 And coronals of bay from ribbons hung,
 And brighter wreaths in neat disorder flung,
 The gifts of the most learned among some dozens
 Of female friends, sisters-in-law, and cousins.
 And there is he with his eternal puns,
 Which beat the dullest brain for smiles, like duns 220
 Thundering for money at a poet's door;
 Alas! it is no use to say, 'I'm poor!'
 Or oft in graver mood, when he will look
 Things wiser than were ever read in book,
 Except in Shakespeare's wisest tenderness. —
 You will see Hogg — and I cannot express
 His virtues — though I know that they are great,
 Because he locks, then barricades the gate
 Within which they inhabit; — of his wit
 And wisdom, you'll cry out when you are bit. 230
 He is a pearl within an oyster shell.
 One of the richest of the deep. — And there

på en gang er døve og larmende, og som udspyr
sit vraggods på bredden og stadig hyler efter mere.
Dog i dets dyb: hvilke skatte! Du vil se
det, som var Godwin, – ingen er større end han,*
skønt faldet – og faldet på onde tider – stå
blandt vor tid og lands ånder foran det frygtede
Tribunal af *det der vil komme*, som den fremmeste – 200
medens irettesættelse kryber sammen, bleg og stum.
Du vil se Coleridge – ham der sidder skjult †
i den overordentlige glans af et sinds
rene og stærke udstråling, som
blindet af sit eget indre lys,
flakser træet gennem mørke og fortvivlelse –
en luftens skyomkranset meteor,
en hætteklædt ørn blandt blinkende ugler. –
Du vil se Hunt en af disse lykkelige sjæle,‡ 210
som er Jordens salt, og uden hvem
denne verden ville lugte, som det den er, en grav –
som er, hvad andre kun synes at være – uden tvivl er hans
værelse stadig prydet med mange gipsstatuer af Shout,§
med yndefulde blomster, smagfuldt anbragt rundt omkring,
og lauerbærkroner hængt i silkebånd,
og mere brogede kranse smidt i net uorden,
gaverne fra de mest lærte blandt nogle dusiner
veninder, svigerinder og fætre og kusiner.
Og dér er han med sine evige ordspil,
som banker smil ud af den sløveste hjerne, lig opkrævere 220
der tordner efter penge på en digters dør.
Ak, det nytter ikke at sige: „Jeg er fattig!” –
Eller ofte i alvorligere sindsstemning, hvor han vil se
visere ud end noget, der nogensinde læstes i en bog,
bortset fra i Shakespeare viseste følsomhed. –
Du vil se Hogg – og jeg kan ikke give udtryk for**
hans dyder, skønt jeg ved de er store,
fordi han låser og derefter barrikaderer porten,
de bor bagved – om hans vid
og visdom vil du råbe op, når du er bidt. 230
Han er en perle inde i en østersskal,
en af dybets rigeste. – Og engelske

* William Godwin (1756-1836), Mary Shelleys far. Filosof og romanforfatter hvis ry var dalet.

† Samuel Taylor Coleridge (1772-1834), digter, kritiker og filosof.

‡ Leigh Hunt (1784-1859), digter og journalist. Shelleys nærmeste ven.

§ Robert Shout skabte gipskopier af antikke statuer.

** Thomas Jefferson. Hogg (1792-1862), Shelleys nærmeste ven da han var på universitetet i Oxford.

Is English Peacock, with his mountain Fair,
 Turned into a Flamingo, that shy bird
 That gleams i' the Indian air — have you not heard
 When a man marries, dies, or turns Hindoo,
 His best friends hear no more of him? — but you
 Will see him, and will like him too, I hope,
 With the milk-white Snowdonian Antelope
 Matched with this cameleopard — his fine wit 240
 Makes such a wound, the knife is lost in it;
 A strain too learned for a shallow age,
 Too wise for selfish bigots — let his page,
 Which charms the chosen spirits of the time,
 Fold itself up for the serener clime
 Of years to come, and find its recompense
 In that just expectation. — Wit and sense,
 Virtue and human knowledge; all that might
 Make this dull world a business of delight,
 Are all combined in Horace Smith. — And these. 250
 With some exceptions, which I need not tease
 Your patience by descanting on — are all
 You and I know in London.

I recall

My thoughts, and bid you look upon the night.
 As water does a sponge, so the moonlight
 Fills the void, hollow, universal air —
 What see you? — unpavilioned heaven is fair,
 Whether the moon, into her chamber gone,
 Leaves midnight to the golden stars, or wan
 Climbs with diminished beams the azure steep; 260
 Or whether clouds sail o'er the inverse deep,
 Piloted by the many-wandering blast,
 And the rare stars rush through them dim and fast —
 All this is beautiful in every land. —
 But what see you beside? — a shabby stand
 Of Hackney coaches, a brick house or wall
 Fencing some lonely court, white with the scrawl
 Of our unhappy politics; or worse —
 A wretched woman reeling by, whose curse
 Mixed with the watchman's, partner of her trade, 270
 You must accept in place of serenade —

Peacock er der, med sit skønne bjerg,*
 forvandlet til en flamingo, den sky fugl
 som glimter i den indiske luft — har du ikke hørt,
 at når en mand gifter sig, dør eller bliver hindu,
 hører hans bedste venner ikke mere til ham? — men du
 vil se ham, og vil også kunne lide ham, håber jeg,
 sammen med den mælkehvide snowdoniske antilope,
 der er gift med denne giraf — hans fine vid 240
 laver sådan et sår, at kniven forsvinder i det;
 en race for lært for en overfladisk tidsalder,
 for vis for egenkærlige fanatikere — lad hans skrifter,
 som betager tidens udvalgte ånder,
 folde sig sammen til kommende års
 roligere klima og finde erstatning
 i denne retfærdige forventning. — Vid og forstand,
 dyd og menneskekundskab, alt det som kunne
 gøre denne kedelige verden til en frydens affære,
 er alle forenet i Horace Smith. — Og disse,† 250
 med nogle undtagelser som jeg ikke vil plage
 din tålmodighed ved at udbrede mig om, — er alle dem,
 du og jeg kender i London.

Jeg mindes
 mine tanker, og beder dig kigge på natten.
 Som vand gør en svamp, således fylder månelystet
 den tomme, hule, altomfattende luft —
 hvad ser du? — den uoverdækkede himmel er skøn,
 hvad enten månen, gået ind i sit kammer,
 efterlader midnatten til de gyldne stjerner eller mat
 bestiger med formindskede stråler det azurblå hvælv, 260
 eller om skyerne sejler over det omvendte dyb,
 styret af den rigt-omvandrende blæst,
 og de sparsomme stjerner jager gennem dem, svage og hurtigt —
 alt dette er smukt i ethvert land, —
 men hvad ser du ellers? — en lurvet plads
 til Hackney vogne, et murstenshus eller en anden‡
 ensom gård, indhegnet af en mur der er hvid af
 smørerier om vor ulykkelige politik; eller værre —
 en stakkels kvinde der vakler forbi, hvis forbandelser,
 blandet med vægterens, hendes kompagnon,§ 270
 du må godtager i stedet for en serenade —

* Thomas Love Peacock (1785-1866), digter, satiriker og forfatter af komiske, satiriske romaner. En nær ven. Havde fornyeligt fået en stilling i Østindisk Kompagni og var blevet gift med en kvinde fra Snowdonia i Wales, opkaldt efter Mount Snowdon.

† Horace Smith (1779-1849), digter, forfatter af parodiske skrifter og børshandler.

‡ Hackney vogne: hestevogn der kunne hyres.

§ en prostitueret og hendes alfons.

Or yellow-haired Pollonia murmuring
To Henry, some unutterable thing. —
I see a chaos of green leaves and fruit
Built round dark caverns, even to the root
Of the living stems that feed them — in whose bowers
There sleep in their dark dew the folded flowers;
Beyond, the surface of the unsickled corn
Trembles not in the slumbering air, and borne
In circles quaint, and ever-changing dance, 280
Like wingèd stars the fire-flies flash and glance,
Pale in the open moonshine, but each one
Under the dark trees seems a little sun,
A meteor tamed; a fixed star gone astray
From the silver regions of the Milky Way; —
Afar the contadino's song is heard,
Rude, but made sweet by distance — and a bird
Which cannot be the Nightingale, and yet
I know none else that sings so sweet as it
At this late hour — and then all is still — 290
Now Italy or London — which you will!

Next winter you must pass with me; I'll have
My house by that time turned into a grave
Of dead despondence and low-thoughted care,
And all the dreams which our tormentors are.
Oh! that Hunt, Hogg, Peacock, and Smith were there,
With everything belonging to them fair! —
We will have books, Spanish, Italian, Greek;
And ask one week to make another week
As like his father, as I'm unlike mine, 300
Which is not his fault, as you may divine.
Though we eat little flesh and drink no wine,
Yet let's be merry! we'll have tea and toast;
Custards for supper, and an endless host
Of syllabubs and jellies and mince-pies,
And other such lady-like luxuries —
Feasting on which we will philosophize!
And we'll have fires out of the Grand Duke's wood,
To thaw the six weeks' winter in our blood.
And then we'll talk — what shall we talk about? 310
Oh! there are themes enough for many a bout

[eller gulhårede Pollonia der mumler*
 nogle usigelige ting til Henry. —]
 Jeg ser et kaos af grønne blade og frugter,
 bygget omkring mørke grotter, lige til roden
 af de levende stammer, som nærer dem — i hvis løvhytter
 de foldede blomster sover i den mørke dug;
 bagved skælver det uskårne korns overflade
 ikke i den slumrende luft, og båret
 i sære cirkler og altid skiftende dans, 280
 som vingede stjerner, blinker og glimter ildfluerne
 blegt i det fulde måneskin, men hver eneste af dem
 synes som en lille sol under de mørke træer,
 en tæmmet meteor, en fiksstjerne faret vild
 fra mælkevejens sølvfarvede regioner; —
 i det fjerne høres contandinoens sang,[†]
 grov, men gjort vellydende af afstanden — og en fugl
 som ikke kan være nattergalen, og dog
 kender jeg ingen anden, der synger så kønt som den
 i denne sene time — og så er alt stille — 290
 nu Italien eller London — som du ønsker!

Næste vinter må du tilbringe sammen med mig; jeg vil
 til den tid have forvandlet mit hus til en grav
 for død modløshed og lavtænkt bekymring,
 og alle de drømme som er vore matrerer.
 Åh, var Hunt, Hogg, Peacock og Smith der blot
 med alt det skønne, der tilhører dem!
 vi vil have bøger, spanske, italienske, græske;
 og bede den ene uge om at gøre den næste
 så lig sin far, som jeg er ulig ham, 300
 hvilket ikke er hans fejl, som du kan gætte.
 Skønt vi kun spiser lidt kød og ikke drikker vin,
 så lad os dog være glade! vi vil få te og ristet brød,
 cremebudding til middag og en endeløs mængde
 af sillabuber og geléer og postejer,[‡]
 og anden sådan dameagtig luksus —
 mens vi således gør os til gode, vil vi filosofere!
 og vi vil lave bål af storhertugens træ[§]
 til at tømme de seks ugers vinter i vort blod.
 Og så vil vi tale sammen — hvad skal vi tale om? 310
 Oh, der er emner nok til mange omgange

* Apollonia Ricci, datter af ejeren af Leghorn, var varm på Henry. — Disse to linjer er ikke med sikkerhed af Shelley, se (Longman 3; 427-8). Linjerne bliver dog talt med, som det fremgår.

[†] contandino: 'bonde' på italiensk.

[‡] sillabub: dessert eller drik. Hovedingredienserne er cider og piskefløde el.lign.

[§] Ferdinand III var storhertug af Toscana.

LETTER TO MARIA GISBORNE

Of thought-entangled descant; — as to nerves,
With cones and parallelograms and curves
I've sworn to strangle them if once they dare
To bother me — when you are with me there.
And they shall never more sip laudanum,
From Helicon or Himeros*; — well, come,
And in despite of God and of the devil,
We'll make our friendly philosophic revel
Outlast the leafless time — till buds and flowers
Warn the obscure inevitable hours,
Sweet meeting by sad parting to renew —
'To-morrow to fresh woods and pastures new.'

320

* *Ἴμερος*, from which the river Himera was named, is, with some slight shade of difference, a synonym of Love.

tanke-indviklet udredning; – hvad nerver angår,
har jeg sværget at kvæle dem med kegler og
parallelogrammer og kurver, hvis de en eneste gang vover
at plage mig – når du er sammen med mig dér,
og de skal aldrig mere sippe Laudanum*
fra Helicon og Himeros;† – nå, kom,
og på trods af Gud og djævlén
vi vil få vores venlige filosofiske gilde til at vare længere
end den bladløse tid – indtil knopper og blomster
minder de uundgåelige mørke timer
om at forny det yndige møde efter den triste afsked –
„I morgen til friske skove og nye græsgange.“‡

320

* Laudanum, et opiumpreparat: Shelley vil ikke lade sig beruse ved digtskrivning eller forelskelse, dvs. forelskelse i Maria Gisborne, som hun åbenbart vil have sig frabedt.

† *Shelleys note*: 'Ἴμερος, som floden Himera blev opkaldt efter, er, med kun en ubetydelig forskel, et synonym for eros.'

‡ Citatet er fra Milton's *Lycidas*, den sidste linje.

THE WITCH OF ATLAS

To Mary

*(On Her Objecting to the Following Poem, Upon the Score of its Containing
No Human Interest)*

I

How, my dear Mary — are you critic-bitten
(For vipers kill, though dead) by some review,
That you condemn these verses I have written,
Because they tell no story, false or true?
What, though no mice are caught by a young kitten,
May it not leap and play as grown cats do,
Till its claws come? Prithee, for this one time,
Content thee with a visionary rhyme.

II

What hand would crush the silken-winged fly,
The youngest of inconstant April's minions,
Because it cannot climb the purest sky,
Where the swan sings, amid the Sun's dominions?
Not thine. Thou knowest 'tis its doom to die,
When Day shall hide within her twilight pinions
The lucent eyes, and the eternal smile,
Serene as thine, which lent it life awhile.

10

III

To thy fair feet a winged Vision came,
Whose date should have been longer than a day,
And o'er thy head did beat its wings for fame,
And in thy sight its fading plumes display;
The watery bow burned in the evening flame.
But the shower fell, the swift Sun went his way —
And that is dead. — O, let me not believe
That anything of mine is fit to live!

20

IV

Wordsworth informs us he was nineteen years
Considering and retouching Peter Bell;
Watering his laurels with the killing tears
Of slow, dull care, so that their roots to Hell

ATLAS HEKS

Til Mary

(På grund af hendes indsigelse mod følgende digt, at det ikke indeholder
noget af menneskelig interesse)

1

Hvordan, min kære Mary, er du kritiker-bidt
(for selv død dræber slangen) af en eller anden anmeldelse,
siden du fordømmer disse vers jeg har skrevet,
fordi historien de fortæller hverken er falsk eller sand?
Hva', selvom en kattekillling ikke fanger nogen mus,
kan den så ikke springe og lege, som voksne katte gør,
indtil den får klør? Jeg be'r dig, denne ene gang,
lad dig være tilfreds med et digt fra fantasiens verden.

2

Hvilken hånd ville knuse den silkevingede flue,
den yngste af ustadige aprils yndlinge,
fordi den ikke kan bestige den reneste himmel,
hvor svanen synger midt i solens rige?^{*}
Ikke din. Du ved det er dens skæbne at dø,
når dagen i sine skumringsvinger skal skjule
de skinnende øjne og det evige smil, —
roligt som dit, — der lånte den liv en stund.

10

3

Til dine fagre fødder kom et vinget Syn,[†]
der burde have vare længere end en dag;
det slog med sine vinger over dit hoved for
at blive berømt, og viste dig sine falmende fjer;
den regnfulde bue brændte i aftenflammen,
men bygen faldt, den hurtige sol drog bort —
og hint er borte. — Åh nej, lad mig aldrig igen tro,
at noget af mit er egnet til at leve!

20

4

Wordsworth fortæller os, at han var nitten år
om at overveje og forbedre Peter Bell;
mens han vandede sine laurbær med langsom, kedelig
dræbende tårer, så deres rødder kunne trænge

^{*} solens rige: Apollon, solguden for hvem svanen var hellig; han er far til Atlasheksen, se l. 293-4.

[†] Digtet *Laon og Cythna*, hvis modtagelse og salg havde skuffet Shelley. — hint l. 8: Synet.

Might pierce, and their wide branches blot the spheres
Of Heaven, with dewy leaves and flowers; this well 30
May be, for Heaven and Earth conspire to foil
The over busy gardener's blundering toil.

V

My Witch indeed is not so sweet a creature
As Ruth or Lucy, whom his graceful praise
Clothes for our grandsons — but she matches Peter,
Though he took nineteen years, and she three days
In dressing. Light the vest of flowing metre
She wears: he, proud as dandy with his stays,
Has hung upon his wiry limbs a dress
Like King Lear's 'looped and windowed raggedness.'* 40

VI

If you strip Peter, you will see a fellow
Scorched by Hell's hyperequatorial climate
Into a kind of a sulphureous yellow:
A lean mark, hardly fit to fling a rhyme at;
In shape a Scaramouch, in hue Othello.
If you unveil my Witch, no Priest nor Primate
Can shrive you of that sin, — if sin there be
In love, when it becomes idolatry.

THE WITCH OF ATLAS.

I

How, my dear Mary — are you critic-bitten
Incestuous Change bore to her father Time, 50
Error and Truth, had hunted from the Earth
All those bright natures which adorned its prime,
And left us nothing to believe in, worth
The pains of putting into learned rhyme,
A lady-witch there lived on Atlas' mountain
Within a cavern, by a secret fountain.

* Citatet er fra King Lear akt 3, scene 4 l. 31.

igennem til helvede, og deres udstrakte grene plette
 himlens sfære med duggede blade og blomster; dette kan godt 30
 være tilfældet, for himlen og jorden sammensværges sig
 for at forpurre den overtravle gartners klodsede slid.

5

Min heks er i sandhed ikke så rar en skabning
 som Ruth og Lucy, som han iklæder yndefulde ros*
 til vore børnebørn – men hun passer til Peter,
 skønt han var nitten år, og hun tre dage
 om at klæ' sig på. *Hun* bær let en dragt af flydende
 versemål: *han*, stolt som en laps med sit korset,
 har hængt en klædning på sine ståltrådslemmer
 lig Kong Lears „hullede og luftige pjaltedhed.” 40

6

Hvis du tager al tøjet af Peter, vil du se en fyr,
 der er svedet af helvedets hyper-ækvatoriale klima†
 til en slags svovlagtigt gult,
 et magert mål der knapt er værd at slænge et rim efter –
 af form en Scaramache, af lød en Othello.‡
 Hvis du river sløret af *min* heks, kan ingen præst eller
 ærkebiskop give dig syndsforladelse, – hvis der er synd
 i kærlighed, når den bliver tilbedelse.

ATLAS HEKS

1

Før de grusomme tvillinger, Fejltagelse og Sandhed, –
 som blodskænderen Forandring ved én fødsel 50
 fødte sin far Tiden, – havde jaget alle de
 strålende væsner fra jorden, der prydede dens bedste tid
 og intet efterladt os til at tro på,
 der er umagen værd at sætte i lærte vers,
 levede der en dameheks på Atlasbjerget§
 inde i en grotte, ved en hemmelig kilde.

* Ruth og Lucy: personer fra Wordsworth's *Lyrical Ballads*.

† hyper-ækvatorial: varmere end klimaet ved ækvator.

‡ Scaramache eller Scaramuccia, karakter i den italienske maskekomedie: storpralende og fej
 tjenerskikkelse; bliver ustandselig pryglet af Harlekin.

§ Atlasbjergene i Nordafrika. Atlas bærer himlens hvælving på sine skuldre.

II

Her mother was one of the Atlantides —
The all-beholding Sun had ne'er beholden
In his wide voyage o'er continents and seas
So fair a creature, as she lay enfolden 60
In the warm shadow of her loveliness —
He kissed her with his beams, and made all golden
The chamber of gray rock in which she lay —
She, in that dream of joy, dissolved away.

III

'Tis said, she first was changed into a vapour,
And then into a cloud, such clouds as flit,
Like splendour-winged moths about a taper,
Round the red West when the sun dies in it:
And then into a meteor, such as caper
On hill-tops when the moon is in a fit: 70
Then, into one of those mysterious stars
Which hide themselves between the Earth and Mars.

IV

Ten times the Mother of the Months had bent
Her bow beside the folding-star, and bidden
With that bright sign the billows to indent
The sea-deserted sand — like children chidden,
At her command they ever came and went —
Since in that cave a dewy splendour hidden
Took shape and motion: with the living form
Of this embodied Power, the cave grew warm. 80

V

A lovely lady garmented in light
From her own beauty — deep her eyes, as are
Two openings of unfathomable night
Seen through a Temple's cloven roof — her hair
Dark — the dim brain whirls dizzy with delight.
Picturing her form; her soft smiles shone afar,
And her low voice was heard like love, and drew
All living things towards this wonder new.

2

Hendes mor var en af Atlantiderne;*
 den altskuende Sol havde aldrig
 i sin vidtstrakte rejse over fastlande og have,
 skuet så skøn en skabning, som når hun lå indhyllet 60
 i sin dejligheds varme skygge.
 Han kyssede hende med sine stråler og gjorde
 det grå klippekammer, hun lå i, helt gyldent —
 hun selv opløstes i denne glædesdrøm.

3

Det er sagt, at hun først blev forvandlet til en tåge
 og så til en sky, sådanne skyer der flager, —
 lig glansvingede natsværmere rundt om et voksllys, —
 omkring i det røde vesten, når solen dør i det:
 og så til en meteor, sådan nogle som springer rundt på 70
 bakketoppene, når månen er skjult en stund:
 derefter til en af de hemmelighedsfulde stjerner,†
 som skjuler sig mellem Jorden og Mars.

4

Ti gange havde månedernes mor bøjet‡
 sin bue ved siden af foldestjernen og
 med dette lyse tegn beordret bølgerne at rille
 det havforladte sand — som irettesatte børn
 kom og gik de bestandig på hendes befaling —
 siden tog en dugget stråleglans, der var skjult i hulen,
 form og bevægelse: af denne legemliggjorte magts
 levende skikkelse, blev hulen varm. 80

5

Det var en henrivende dame, klædt i sin egen
 skønheds lys — hendes øjne var dybe,
 som to åbninger af uudgrundelig nat,
 set gennem et tempels kløvede tag — hendes hår var
 mørkt — den svage hjerne svimler af fryd ved at forestille
 sig hendes skikkelse; hendes blide smil skinnede viden om,
 og hendes sagte stemme hørtes som kærlighed og trak
 alt levende hen imod dette nye underværk.

* Atlantiderne: døtre af Atlas.

† asteroiderne: De var nyligt blevet opdaget, dog ikke inden for Mars' bane (*King-Hele*, 258).

‡ mor: månen og den indflydelse på flod og ebbe.

VI

And first the spotted cameleopard came,
And then the wise and fearless elephant; 90
Then the sly serpent, in the golden flame
Of his own volumes interolved; — all gaunt
And sanguine beasts her gentle looks made tame.
They drank before her at her sacred fount —
And every beast of beating heart grew bold,
Such gentleness and power even to behold.

VII

The brinded lioness led forth her young,
That she might teach them how they should forego
Their inborn thirst of death; the pard unstrung 100
His sinews at her feet, and sought to know
With looks whose motions spoke without a tongue
How he might be as gentle as the doe.
The magic circle of her voice and eyes
All savage natures did imparadise.

VIII

And old Silenus, shaking a green stick
Of lilies, and the wood-gods in a crew
Came, blithe, as in the olive copses thick
Cicadæ are, drunk with the noonday dew:
And Dryope and Faunus followed quick, 110
Teasing the God to sing them something new
Till in this cave they found the lady lone,
Sitting upon a seat of emerald stone.

IX

And universal Pan, 'tis said, was there,
And though none saw him, — through the adamant
Of the deep mountains, through the trackless air,
And through those living spirits, like a want,
He passed out of his everlasting lair
Where the quick heart of the great world doth pant,
And felt that wondrous lady all alone —
And she felt him, upon her emerald throne. 120

6

Først kom den plettede giraf
 og så den vise og frygtløse elefant; 90
 så den snu slange, i sine egne sammenrullede
 bugtningers gyldne flamme; — hendes milde blikke
 gjorde alle udmagrede og blodtørstige dyr tamme.
 De drak foran hende ved hendes hellige kilde —
 og alle dyr, der havde et bankende hjerte, blev dristige
 blot ved at skue sådan mildhed og magt.

7

Den gulbrune løvinde kom med sine unger,
 for at hun kunne lære dem, hvordan de skulle opgive
 den medfødte tørst efter død; panteren slappede
 sine sener for hendes fødder, og søgte 100
 med blikke, hvis sprog talte uden tunge, at få at vide,
 hvordan han kunne blive så blid som en due.
 Hendes stemme og øjnes magiske kreds
 henrykte alle vilde dyr, som var de i paradys.

8

Og gamle Silen, mens han rystede en grøn*
 liljestok, og en flok af skovguder
 kom muntre, som cikaderne, der er fulde af
 middagsduggen i det tætte olivenkrat:
 og Dryope og Faunus fulgte hurtigt efter,† 110
 mens de plagede Guden til at synge noget nyt for dem,
 indtil de fandt damen alene i denne hule,
 siddende på et smaragdsæde.

9

Og alnaturens Pan var der, sagde man,
 og det skønt ingen så ham, — gennem de dybe bjerges
 adamant, gennem den stiløse luft
 og gennem de levende ånder, drog han,
 som af trang, ud fra sit evige tilflugtssted,
 hvor den store verdens hvileløse hjerte banker,
 og følte den vidunderlige dame, der var helt alene —
 og hun følte ham på sin smaragdtrone. 120

* Silen: halvgud, satyragtig figur i Dionysos' følge.

† Faunus: gammel italiensk skovgud. — Dryope: nymfe, Faunus' ledsager.

X

And every nymph of stream and spreading tree,
And every shepherdess of Ocean's flocks,
Who drives her white waves over the green sea,
And Ocean with the brine on his gray locks,
And quaint Priapus with his company,
All came, much wondering how the enwombed rocks
Could have brought forth so beautiful a birth; —
Her love subdued their wonder and their mirth.

XI

The herdsmen and the mountain maidens came,
And the rude kings of pastoral Garamant — 130
Their spirits shook within them, as a flame
Stirred by the air under a cavern gaunt:
Pigmies, and Polyphemes, by many a name,
Centaur, and Satyr, and such shapes as haunt
Wet clefts — and lumps neither alive nor dead,
Dog-headed, bosom-eyed, and bird-footed.

XII

For she was beautiful — her beauty made
The bright world dim, and everything beside
Seemed like the fleeting image of a shade:
No thought of living spirit could abide, 140
Which to her looks had ever been betrayed,
On any object in the world so wide,
On any hope within the circling skies,
But on her form, and in her inmost eyes.

XIII

Which when the lady knew, she took her spindle
And twined three threads of fleecy mist, and three
Long lines of light, such as the Dawn may kindle
The clouds and waves and mountains with; and she
As many star-beams, ere their lamps could dwindle
In the belated moon, wound skilfully; 150
And with these threads a subtle veil she wove —
A shadow for the splendour of her love.

10

Og enhver af flodens og træets nymfer,
 og enhver hyrdinde af Oceanus skarer,
 som fører sin hvide bølger over det grønne hav;
 og Oceanus med saltvand i sine grå lokker
 og sære Priapos med sit selskab, *— alle kom de,
 mens de undrede sig meget over, hvordan de besvangrede
 klipper kunne have frembragt så smuk en fødsel; —
 hendes kærlighed dæmpede deres undren og munterhed.

11

Røgterne og pigerne fra bjergene kom,
 og de uciviliserede konger fra idylliske Garamant, — † 130
 deres ånd rystede inden i dem som en flamme,
 der blev bevæget af luften i en øde grotte;
 pygmæer og polyfemer med mange navne, ‡
 kentaurer og satyrer og sådanne former, som hjemsøger
 våde kløfter, — og klumper, hverken levende eller døde,
 hundehovedet, brystøjede, fuglefoddet.

12

For hun var smuk — hendes skønhed
 fordunklede den strålende verden, og alt ved siden af
 virkede som en skygges flygtige billede;
 ingen tanke hos en levende ånd, som nogensinde 140
 var blevet forrådt til hendes udseende,
 kunne dvæle ved nogen genstand i denne vide verden,
 på noget håb inden for de kredsende himle,
 undtagen på hendes skikkelse og i hendes inderste øjne.

13

Så da damen vidste hvordan, tog hun sin teen
 og snoede tre tråde af uldagtig tåge og tre
 lange liner af lys, sådanne som daggryet kan tænde
 skyerne og bølgerne og bjergene med; og
 ligeså mange stjernetråler, før deres lamper svandt
 i den sene måne, viklede hun behændigt; 150
 og med disse tråde vævede hun et fint slør —
 en skygge til sin kærligheds stråleglans.

* Priapos var gud for frugtbarhed. Have-og vindyrkningens beskytter.

† Garamanter: nomadefolk i det nordlige Afrika.

‡ Polyfemer: efter Polyfemos, kyklopen i Odysseen

XIV

The deep recesses of her odorous dwelling
Were stored with magic treasures — sounds of air,
Which had the power all spirits of compelling,
Folded in cells of crystal silence there;
Such as we hear in youth, and think the feeling
Will never die — yet ere we are aware,
The feeling and the sound are fled and gone,
And the regret they leave remains alone. 160

XV

And there lay Visions swift and sweet and quaint,
Each in its thin sheath, like a chrysalis,
Some eager to burst forth, some weak and faint
With the soft burthen of intensest bliss.
It was its work to bear to many a saint
Whose heart adores the shrine which holiest is,
Even Love's — and others white, green, gray, and black,
And of all shapes — and each was at her beck.

XVI

And odours in a kind of aviary
Of ever-blooming Eden-trees she kept, 170
Clipt in a floating net, a love-sick Fairy
Had woven from dew beams while the moon yet slept —
As bats at the wired window of a dairy,
They beat their vans; and each was an adept,
When loosed and missioned, making wings of winds,
To stir sweet thoughts or sad, in destined minds.

XVII

And liquors clear and sweet, whose healthful might
Could medicine the sick soul to happy sleep,
And change eternal death into a night
Of glorious dreams — or if eyes needs must weep, 180
Could make their tears all wonder and delight,
She in her crystal vials did closely keep:
If men could drink of those clear vials, 'tis said
The living were not envied of the dead.

14

De fjerneste afkroge i hendes duftende bolig
 var fyldt med magiske skatte – luftens lyde,
 som havde magt til at tvinge alle ånder, var
 foldet sammen dér i celler af krystalagtig tavshed;
 sådanne som vi hører i ungdommen og tænker, at følelsen
 aldrig vil dø – dog før vi er klar over det,
 er følelsen og lyden flygtet og borte,
 og savnet de efterlader alene tilbage. 160

15

Og der lå syner, hastige og yndige og sære,
 hver i sin tynde skede som i en puppe,
 nogle ivrige efter at bryde ud, nogle svage og matte
 af den mest intense lyksaligheds blide byrde,
 som det var deres arbejde at bringe til mange helgener,
 hvis hjerter tilbeder det helligste alter,
 som netop er kærlighedens – og andre hvide, grønne, grå og sorte
 og af alle former – og enhver lystrede hendes mindste vink.

16

Og hun holdt dufte i en slags flyvebur
 fra evigt blomstrende paradistræer, 170
 der var omsluttet af et svævende net, en kærlighedssyg fe
 havde vævet af dugstråler, mens månen endnu sov –
 som flagermus ved et mejeris ståltrådsvindue
 slog de med vingerne; og hver var en mester,
 når de var sluppet løs og udsendt, til at lave vinger af vinde
 der vækkede glade eller triste tanker i forudbestemte sind.

17

Og klare og friske væsker, – hvis helbredende kraft
 kunne kurere din syge sjæl til en lykkelig søvn
 og forvandle den evig død til en nat 180
 med prægtige drømme, eller kunne lave tårer
 om til lutter undren og fryd, hvis øjnene behøvede at græde, –
 holdt hun lukket inde i sine små krystalflasker.
 Det siges, at hvis mennesker kunne drikke af disse klare flasker,
 ville de levende ikke blive misundt af de døde.*

* 'fordi de døde ville have prægtige drømme' (Locock).

XVIII

Her cave was stored with scrolls of strange device,
The works of some Saturnian Archimage,
Which taught the expiations at whose price
Men from the Gods might win that happy age
Too lightly lost, redeeming native vice;
And which might quench the earth-consuming rage 190
Of gold and blood — till men should live and move
Harmonious as the sacred stars above.

XIX

And how all things that seem untameable,
Not to be checked and not to be confined,
Obey the spells of wisdom's wizard skill;
Time, earth, and fire — the ocean and the wind,
And all their shapes — and man's imperial will —
And other scrolls whose writings did unbind
The inmost lore of Love — let the profane
Tremble to ask what secrets they contain. 200

XX

And wondrous works of substances unknown,
To which the enchantment of her father's power
Had changed those ragged blocks of savage stone,
Were heaped in the recesses of her bower;
Carved lamps and chalices, and phials which shone
In their own golden beams — each like a flower,
Out of whose depth a fire-fly shakes his light
Under a cypress in a starless night.

XXI

At first she lived alone in this wild home,
And her own thoughts were each a minister, 210
Clothing themselves, or with the ocean foam,
Or with the wind, or with the speed of fire,
To work whatever purposes might come
Into her mind; such power her mighty Sire
Had girt them with, whether to fly or run,
Through all the regions which he shines upon.

18

Hendes hule var fyldt med fremmedartede skriftruller,
 en eller anden saturnisk Archimag's værker,*
 der lærte om bodshandlinger, for hvis pris
 menneskene, ved at løskøbe arvesynden, kunne genvinde
 den for let mistede lykkelige tid fra Guderne;
 og som kunne slukke guldets og blodets jordfortærende
 raseri – indtil menneskene ville leve og bevæge sig
 harmonisk, som de hellige stjerner ovenover. 190

19

Og hvordan alt som synes utæmmeligt,
 som ikke kan bremses og ikke kan begrænses,
 adlyder visdommens magiske kunsts trylleord:
 tid, jord og ild – havet og vinden
 og alle deres former – og menneskets herskervilje –
 og andre skriftruller, hvis ord løste op for
 kærlighedens inderste kundskaber – lad de uindviede
 skælve, ved at spørge om hvilke hemmeligheder de indeholder. 200

20

Og vidunderlige arbejder af ukendt beskaffenhed,
 som hendes fars heksekraft havde
 forandret de forrevne rå stenblokke til,
 var dynget op i hulens kroge,
 udskårne lamper og kalke og flasker som skinnede
 med deres egne gyldne stråler – hver lig en blomst
 ud af hvis dyb en ildflue ryster sit lys
 under en cypres i den stjerneløse nat.

21

I begyndelsen boede hun alene i dette vilde hjem,
 og hver af hendes tanker var en tjener, 210
 der ikklædte sig enten havets skum
 eller vinden eller ildens fart
 for at udføre, hvad hun end måtte have
 i sinde; sådan magt havde hendes mægtige herre
 udrustet dem med, enten de skulle flyve eller løbe,
 i alle de egne han skinner på.

* Archimag: her en god troldmand, der kan vise mennesker, hvordan de kan vende tilbage til den lykkelige saturniske tidsalder.

XXII

The Ocean-Nymphs and Hamadryades,
Oreads and Naiads, with long weedy locks,
Offered to do her bidding through the seas,
Under the earth, and in the hollow rocks, 220
And far beneath the matted roots of trees,
And in the knarled heart of stubborn oaks,
So they might live for ever in the light
Of her sweet presence — each a satellite.

XXIII

'This may not be,' the wizard maid replied;
'The fountains where the Naiades bedew
Their shining hair, at length are drained and dried;
The solid oaks forget their strength, and strew
Their latest leaf upon the mountains wide;
The boundless ocean like a drop of dew 230
Will be consumed — the stubborn centre must
Be scattered, like a cloud of summer dust —

XXIV

'And ye with them will perish, one by one;
If I must sigh to think that this shall be,
If I must weep when the surviving Sun
Shall smile on your decay — oh, ask not me
To love you till your little race is run;
I cannot die as ye must — over me
Your leaves shall glance — the streams in which ye dwell
Shall be my paths henceforth, and so, farewell!' 240

XXV

She spoke and wept — the dark and azure well
Sparkled beneath the shower of her bright tears,
And every little circlet where they fell
Flung to the cavern-roof inconstant spheres
And intertangled lines of light — a knell
Of sobbing voices came upon her ears
From those departing Forms, o'er the serene
Of the white streams and of the forest green.

22

Havnymfer og hamadryader,*
oreader og najader med lange plantelokker,
tilbød at adlyde hendes befaling i havene,
under jorden og i de hule klipper 220
og langt neden under træernes sammenflettede rødder
og i seje eges knudrede hjerte,
så de for evigt kunne leve i
hendes yndige selskab lys – hver en drabant.

23

„Sådan kan det ikke blive ved,” svarede troldpigen;
„Kilderne hvor najaderne bedugger
deres skinnende hår, er omsider drænet og udtørret;
de svære ege glemmer deres styrke og strøer
deres seneste blade på de vidtstrakte bjerge;
det grænseløse ocean vil opsluges 230
som en dråbe dug – det genstridige centrum må
spredes som en sky af sommerstøv –

24

„Og I vil en efter en gå til grunde med dem;
hvis jeg skulle sukke ved at tænke på, at dette skal ske,
hvis jeg skulle græde, når den overlevende sol
smiler på jeres forfald – Åh, bed mig ikke om
at elske jer, før jeres lille løb er kørt;
jeg kan ikke dø, som I må – over mig
skal jeres blade glimte – floderne som I bor i,
skal være mine stier fra nu af, og således, farvel!” 240

25

Hun talte og græd – den mørke azurblå dam
funklede under hendes klare tårers byge,
og enhver lille ring, hvor den faldt,
slyngede skiftende kredse og indfiltrede
lyslinjer til grotteloftet – en dødsringen
af hulkende stemmer fra de bortdragende
skikkelser kom til hendes ører over
de hvide vandløb og de grønne skoves klare ro.

* Hamadryader: Skovnymfer der boede i træerne og døde med dem. – Oreader: bjergnymfer. – Najader: kilde- og flodnymfer

XXVI

All day the wizard lady sate aloof,
Spelling out scrolls of dread antiquity, 250
Under the cavern's fountain-lighted roof;
Or broidering the pictured poesy
Of some high tale upon her growing woof,
Which the sweet splendour of her smiles could dye
In hues outshining heaven — and ever she
Added some grace to the wrought poesy.

XXVII

While on her hearth lay blazing many a piece
Of sandal wood, rare gums, and cinnamon;
Men scarcely know how beautiful fire is —
Each flame of it is as a precious stone 260
Dissolved in ever moving light, and this
Belongs to each and all who gaze upon.
The Witch beheld it not, for in her hand
She held a woof that dimmed the burning brand.

XXVIII

This lady never slept, but lay in trance
All night within the fountain — as in sleep.
Its emerald crags glowed in her beauty's glance;
Through the green splendour of the water deep
She saw the constellations reel and dance
Like fire-flies — and withal did ever keep 270
The tenour of her contemplations calm,
With open eyes, closed feet, and folded palm.

XXIX

And when the whirlwinds and the clouds descended
From the white pinnacles of that cold hill,
She passed at dewfall to a space extended,
Where in a lawn of flowering asphodel
Amid a wood of pines and cedars blended,
There yawned an inextinguishable well
Of crimson fire — full even to the brim,
And overflowing all the margin trim. 280

XXX

Within the which she lay when the fierce war
Of wintry winds shook that innocuous liquor

26

Hele dagen sad trolddamen afsides
 under grottens kildebelyste loft og stavede 250
 sig igennem skriferuller af ærefrygtindgydende ælde
 eller broderede et billeddigt
 af en ophøjet fortælling på sin voksende vævning,
 som hendes smils herlige pragt kunne kolorere
 med farver, der overstrålede himlen — og bestandig føjede
 hun et eller andet yndefuldt til det frembragte digt.

27

Imens lå mange stykker sandeltræ, sjældne gummier
 og kaneltræ på hendes arne og blussede;
 mennesker ved knapt hvor smuk ild er — 260
 hver flamme af den er som en kostbar sten,
 opløst i lys der bestandig bevæger sig, og dette
 tilhører alle og enhver, der kigger derpå.
 Heksen så det ikke, for i sin hånd holdt hun
 et vævet stof der fordunklede det brændende træ.

28

Denne dame sov aldrig, men lå hele natten
 i trance i kilden — som i søvne.
 Dens smaragdklipper glødede i skæret fra hendes skønhed;
 gennem det dybe vands grønne pragt
 så hun stjernebillederne flimre og danse 270
 som ildfluer — og sørgede i øvrigt altid for,
 under forløbet af sine rolige selvfordybelser, at have
 åbne øjne, samlede fødder og håndfladerne mod hinanden.

29

Og da hvirvelvindene og skyerne steg ned
 fra den kolde højs hvide tinder, drog hun
 ved dugfaldstid af sted til et vældigt område,
 hvor der i en lysning med blomstrende affodil,
 midt i en skov af fyrre- og cedertræer,
 gabede en uudslukkelig brønd
 af højrød ild, der fyldte den lige til randen
 og oversvømmede hele den sirlige kant. 280

30

I denne lå hun, når den voldsomme krig
 af vinterlige vinde rystede den uskadelige væske

In many a mimic moon and bearded star
O'er woods and lawns — the serpent heard it flicker
In sleep, and dreaming still, he crept afar —
And when the windless snow descended thicker
Than autumn leaves, she watched it as it came
Melt on the surface of the level flame.

XXXI

She had a boat, which some say Vulcan wrought
For Venus, as the chariot of her star; 290
But it was found too feeble to be fraught
With all the ardours in that sphere which are,
And so she sold it, and Apollo bought
And gave it to this daughter: from a car
Changed to the fairest and the lightest boat
Which ever upon mortal stream did float.

XXXII

And others say, that when but three hours old,
The first-born Love out of his cradle leapt,
And clove dun Chaos with his wings of gold,
And like a horticultural adept,
Stole a strange seed, and wrapped it up in mould, 300
And sowed it in his mother's star, and kept
Watering it all the summer with sweet dew,
And with his wings fanning it as it grew.

XXXIII

The plant grew strong and green — the snowy flower
Fell, and the long and gourd-like fruit began
To turn the light and dew by inward power
To its own substance; woven tracery ran
Of light firm texture, ribbed and branching, o'er
The solid rind, like a leaf's veined fan — 310
Of which Love scooped this boat — and with soft motion
Piloted it round the circumfluous Ocean.

XXXIV

This boat she moored upon her fount, and lit
A living spirit within all its frame,
Breathing the soul of swiftness into it.

i mange imiterede måner og skæggede stjerner*
 ud over skove og enge – i søvne hørte slangen den blafre,
 og stadigt drømmende krøb han langt bort –
 og når den vindstille sne dalede tættere
 end efterårsblade, iagttog hun den
 smelte på overfladen af flammesletten.

31

Hun havde en båd, som nogle siger Vulkan
 lavede til Venus, som vogn til hendes stjerne;† 290
 men den var for skrøbelig til at kunne lastes med
 alle de glødende følelser, der findes i hendes sfære;
 så hun solgte den, og Apollon købte den
 og gav den til denne datter – forvandlet
 fra en vogn til den skønneste og letteste båd,
 som nogensinde flød på en jordisk strøm.

32

Og andre siger at Eros, den førstefødte,
 kun tre timer gammel sprang ud af sin vugge
 og kløvede mørke Kaos med sine gyldne vinger,‡ 300
 og stjal, som én erfaren i havedyrkning,
 et ukendt frø og pakkede det ind i muld
 og syede det ind i sin mors stjerne§
 og vandede den hele sommeren med frisk dug
 og viftede den med sine vinger, mens den voksede.

33

Planten voksede sig stærk og grøn – den snehvide blomst
 faldt af, og den lange græskaragtige frugt begyndte
 ved indre kraft at forvandle lyset og duggen
 til sit eget stof; et vævet slynget mønster
 af enkel tæt struktur, ribbet og forgrenet, løb hen over
 den solide bark, lig et blads årede vifte – 310
 Eros udhulede denne båd af planten, og styrede den
 omkring på det omkransende Ocean med blid bevægelse.

34

Denne båd tøjrede hun på dammen og tændte
 en levende ånd inde i dens krop,
 idet hun pustede hurtighedens sjæl ind i den.

* væske: ilden i brønden. – imiterede måner, skæggede stjerne: lygtemænd og lign.

† Vulkan: Hefaistos, smed og gift med Venus.

‡ Ifølge Hesoid blev Jorden og Eros skabt efter Kaos.

§ mors stjerne: Venus. Eros var søn af Venus.

Couched on the fountain like a panther tame,
One of the twain at Evan's feet that sit —
Or as on Vesta's sceptre a swift flame —
Or on blind Homer's heart a wingèd thought —
In joyous expectation lay the boat. 320

XXXV

Then by strange art she kneaded fire and snow
Together, tempering the repugnant mass
With liquid love — all things together grow
Through which the harmony of love can pass;
And a fair Shape out of her hands did flow —
A living Image, which did far surpass
In beauty that bright shape of vital stone
Which drew the heart out of Pygmalion.

XXXVI

A sexless thing it was, and in its growth
It seemed to have developed no defect 330
Of either sex, yet all the grace of both —
In gentleness and strength its limbs were decked;
The bosom swelled lightly with its full youth;
The countenance was such as might select
Some artist that his skill should never die,
Imaging forth such perfect purity.

XXXVII

From its smooth shoulders hung two rapid wings,
Fit to have borne it to the seventh sphere,
Tipt with the speed of liquid lightnings,
Dyed in the ardours of the atmosphere: 340
She led her creature to the boiling springs
Where the light boat was moored, and said: 'Sit here!'
And pointed to the prow, and took her seat
Beside the rudder, with opposing feet.

XXXVIII

And down the streams which clove those mountains vast,
Around their inland islets, and amid
The panther-peopled forests whose shade cast
Darkness and odours, and a pleasure hid

Lejret på dammen som en tam panter,
 en af de to der sidder ved Evans fødder*
 eller som en hurtig flamme på Vestas scepter — †
 eller en vinget tanke på blinde Homers hjerte —
 lå båden i glad forventning.

320

35

Så æltede hun ved sælsom kunst ild og sne
 sammen, mildnende den frastødende masse
 med ren kærlighed — alle ting gror sammen,
 som kærlighedens harmoni kan passere gennem;
 og en vidunderlig skikkelse flød fra hendes hænder —
 et levende billede som langt overgik
 den strålende levende stensikkelse i skønhed,
 der trak hjertet ud af Pygmalion.‡

36

Det var en kønsløs ting, og under
 sin vækst syntes den ikke at have udviklet nogle
 af de to køns mangler, dog alle deres ynder —
 dens lemmer var prydet med blidhed og styrke;
 barmen svulmede let i sin fulde ungdom;
 ansigtet var et sådant, som en kunstner, ved at afbilde
 en så fuldkommen renhed, kunne udvælge,
 for at mindet om hans færdighed aldrig skulle dø.

330

37

Fra dets glatte skuldre hang to rappe vinger,
 egnet til at bære den til den syvende sfære,§
 dyppet i de skinnende lyns fart,
 farvet med atmosfærens hede.
 Hun førte sin skabning hen til de kogende kilder,
 hvor den lette båd var fortøjet, og sagde: „Sid her!“
 og pegede på stævnen og tog plads
 ved siden af roret, så deres fødder vendte mod hinanden.

340

38

Og ned ad floderne, som kløvede hine umådelige bjerge,
 omkring deres indenlandske småøer og blandt
 de panterbefolkede skove, hvis skygge kastede
 mørke og duft og skjulte en glæde

* Evan: Bacchus.

† Vesta: romersk gudinde for hjemmet og ilden.

‡ Sagnet om Pygmalion der forelskede sig i en levendegjort stenstatue.

§ syvende sfære: Saturns sfære.

In melancholy gloom, the pinnacle past
By many a star-surrounded pyramid 350
Of icy crag cleaving the purple sky,
And caverns yawning round unfathomably.

XXXIX

The silver noon into that winding dell
With slanted gleam athwart the forest tops
Tempered like golden evening, feebly fell;
A green and glowing light, like that which drops
From folded lilies in which glow-worms dwell
When Earth over her face night's mantle wraps;
Between the severed mountains lay on high,
Over the stream, a narrow rift of sky. 360

XL

And ever as she went, the Image lay
With folded wings and unawakened eyes;
And o'er its gentle countenance did play
The busy dreams, as thick as summer flies,
Chasing the rapid smiles that would not stay,
And drinking the warm tears, and the sweet sighs
Inhaling, which, with busy murmur vain,
They had aroused from that full heart and brain.

XLI

And ever down the prone vale, like a cloud
Upon a stream of wind, the pinnacle went: 370
Now lingering on the pools, in which abode
The calm and darkness of the deep content
In which they paused; now o'er the shallow road
Of white and dancing waters, all besprent
With sand and polished pebbles — mortal boat
In such a shallow rapid could not float.

XLII

And down the earthquaking cataracts which shiver
Their snowlike waters into golden air,
Or under chasms unfathomable ever
Sepulchre them, till in their rage they tear 380
A subterranean portal for the river,
It fled — the circling sunbows did upbear
Its fall down the hoar precipice of spray,
Lighting it far upon its lampless way.

i melankolsk dunkelhed, sejlede pinassen
forbi mange stjerneomringede pyramider 350
af isklipper, der kløvede den purpurfarvede himmel,
og bundløst gabende grotter på alle sider.

39

Ind i denne bugtede dal med skråt lys
hen over skovtoppene, mildnet som var det
gylden aften, faldt den sølvfarvede middag svagt;
et grønt og glødende lys lig det, der drypper
fra foldede liljer, som sankthansorme bor i,
når jorden trækker nattens kappe over sit ansigt;
mellem de adskilte bjerge højt oppe
over floden, lå en snæver revne af himmel. 360

40

Og stadigvæk, mens hun drog videre, lå Billedet
med foldede vinger og uvågne øjne;
og over dets blide åsyn legede
de travle drømme så tæt som sommerfluer,
idet de jagede de hastige smil, der ikke ville bie,
og drak de varme tårer og indåndede de søde suk,
som de, med travl forgæves mumlen, havde
vækket fra det fulde hjerte og den fulde hjerne.

41

Og stadigvæk drog parnassen ned ad den
skrånende dal, som en sky på en strøm af vind,. 370
Snart dvæler den på dammene, hvor de gjorde ophold,
da deres dybe lykkefølelses ro og mørke
boede dér; snart over den flade vej
af hvide og dansende vande, helt overstrøet
med sand og slebne småsten — en jordisk båd
kunne ikke flyde rask af sted i et sådant lavvande.

42

Og ned ad de jordskælvende katarakter, som ryster
deres sneagtige vande til gylden luft
eller bestandig gravlægger dem under
bundløse slugter, indtil de i deres raseri sprænger 380
en underjordisk port til floden,
fór den — de kredsende regnbuer støttede
dens fald ned ad sprøjtets gråhvide skrænt,
der lyste for den langt hen ad dens lampeløse vej.

XLIII

And when the wizard lady would ascend
The labyrinths of some many winding vale,
Which to the inmost mountain upward tend —
She called 'Hermaphroditus!' — and the pale
And heavy hue which slumber could extend
Over its lips and eyes, as on the gale 390
A rapid shadow from a slope of grass,
Into the darkness of the stream did pass.

XLIV

And it unfurled its heaven-coloured pinions,
With stars of fire spotting the stream below;
And from above into the Sun's dominions
Flinging a glory, like the golden glow
In which Spring clothes her emerald-winged minions,
All interwoven with fine feathery snow
And moonlight splendour of intensest rime,
With which frost paints the pines in winter time. 400

XLV

And then it winnowed the Elysian air
Which ever hung about that lady bright,
With its ætherial vans — and speeding there,
Like a star up the torrent of the night,
Or a swift eagle in the morning glare
Breasting the whirlwind with impetuous flight,
The pinnacle, oared by those enchanted wings,
Clove the fierce streams towards their upper springs.

XLVI

The water flashed, like sunlight by the prow
Of a noon-wandering meteor flung to Heaven; 410
The still air seemed as if its waves did flow
In tempest down the mountains — loosely driven
The lady's radiant hair streamed to and fro:
Beneath, the billows having vainly striven
Indignant and impetuous, roared to feel
The swift and steady motion of the keel.

XLVII

Or, when the weary moon was in the wane,
Or in the noon of interlunar night,
The lady-witch in visions could not chain
Her spirit; but sailed forth under the light 420

43

Og når trolddamen ville bestige
 en eller anden rigt bugtet dals labyrinter,
 der går opad til det inderste bjerg —
 kaldte hun: „Hermafroditus!” — og den blege
 og tunge farve, som søvn kunne brede
 over dens læber og øjne, forsvandt ned
 i flodens mørke, som på blæsten
 en hastige skygge fra en græsskråning.

390

44

Og den rullede sine himmelfarvede vinger ud
 med ildstjerner, der plettede floden nedenunder;
 og slyngede ovenover strålepragt ind i
 solens riger, lig den gyldne glød
 i hvilken forår klæder sine smaragdvingede yndlinge,
 alle indvævet med fin fjeragtig sne
 og månelysglans fra den kraftigste rim,
 som frost maler fyrretræerne med ved vintertide.

400

45

Og så viftede den i den elysiske luft,
 der altid hang omkring denne glansfulde dame,
 med sine æteriske vinger — og ilende af sted,
 som en stjerne op ad nattens rivende flod
 eller en hurtig ørn i morgenskæret,
 der bød hvirvelvindene trods med voldsom flugt,
 kløvede pinassen, roet af de fortryllede vinger,
 de stærke strømme hen imod deres øverste kilder.

46

Vandet glimtede som sollys omkring stævnen på en
 middagsomvandrende meteor, der blev slynget mod himlen;
 det virkede som om den stille lufts bølger flød
 stormende ned ad bjergene — damens
 løse strålende hår flagrede hid og did;
 nedenunder brusede søerne, der havde kæmpet
 forgæves, forbitret og voldsomt ved at føle
 kølens hurtige og støtte bevægelse.

410

47

Men når den trætte måne var aftagende,
 eller i den månemørke nats midte,
 kunne dameheksen ikke lænke sin ånd
 i syner; men sejlede videre under lyset

420

Of shooting stars, and bade extend amain
Its storm-outspeeding wings, th' Hermaphrodite;
She to the Austral waters took her way,
Beyond the fabulous Thamondocana, —

XLVIII

Where, like a meadow which no scythe has shaven,
Which rain could never bend, or whirl-blast shake,
With the Antarctic constellations paven,
Canopus and his crew, lay th' Austral lake —
There she would build herself a windless haven
Out of the clouds whose moving turrets make 430
The bastions of the storm, when through the sky
The spirits of the tempest thundered by.

XLIX

A haven beneath whose translucent floor
The tremulous stars sparkled unfathomably,
And around which the solid vapours hoar,
Based on the level waters, to the sky
Lifted their dreadful crags; and like a shore
Of wintry mountains, inaccessibly
Hemmed in with rifts and precipices gray,
And hanging crags, many a cove and bay. 440

L

And whilst the outer lake beneath the lash
Of the wind's scourge, foamed like a wounded thing,
And the incessant hail with stony clash
Ploughed up the waters, and the flagging wing
Of the roused cormorant in the lightning flash
Looked like the wreck of some wind-wandering
Fragment of inky thunder-smoke, — this haven
Was as a gem to copy Heaven engraven, —

LI

On which that lady played her many pranks,
Circling the image of a shooting star, 450
Even as a tiger on Hydaspes' banks
Outspeeds the antelopes which speediest are,

fra stjernes kud og bød hermafroditen af al magt
udstrække sine stormoverhalende vinger;
hun begav sig på vej til de sydlige vande,
hinsides det sagnagtige Thamandocana, — *

48

hvor — lig en eng som ingen le har slået,
som regn aldrig kunne bøje eller hvirvelvindstød ruske,
og dækket af de antarktiske stjernebilleder,
Canopus og hans besætning — den sydlige sø lå. — †
Der ville hun bygge sig en vindstille havn
af skyerne, hvis drivende småårne udgør 430
uvejrets bastioner, når stormens
ånder tordner forbi gennem himlen.

49

En havn under hvis gennemskinnelige gulv
de dirrende stjerner funkede i et bundløst dyb,
og omkring hvilken de faste hvide dampe, ‡
der hvilede på de flade vande, løftede deres
skrækindjagende fjelde mod himlen; og som på
en vinterlig bjergkyst, der på utilgængelig vis er
omgivet af spalter og grå skrænter og
hængende klipper, var der mange vige og bugter. 440

50

Og medens den ydre sø, under vindens
svøbes piskesnert, skummede som en såret ting,
og den uophørlige hagl pløjede vandene op med
stenhårde sammenstød, og den opjagede ålekrages
flaksende vinge i lynglimt
lignede vraget af et vindomvandrende
fragment af blæksort tordenrøg, — var denne havn
som en ædelsten, indgraveret så den lignede himlen, —

51

hvorpå damen spillede sine mange puds,
idet hun kredse rundt som en meteor, 450
ligesom en tiger på Hydaspes banker, §
hurtigere i sin lette båd end antiloperne, der er

* Oldtidens navn for Timbuktu

† Canopus: lysstærk stjerne i stjernebilledet Skibet.

‡ Gletchere, bræer (Longman 3).

§ Hydaspes: en flod i det nordøstlige Pakistan. Den østlige grænse for Alexander den Stores erobringer.

In her light boat; and many quips and cranks
She played upon the water, till the car
Of the late moon, like a sick matron wan,
To journey from the misty East began.

LII

And then she called out of the hollow turrets
Of those high clouds, white, golden and vermilion,
The armies of her ministering spirits —
In mighty legions, million after million, 460
They came, each troop emblazoning its merits
On meteor flags, and many a proud pavilion
Of the intertexture of the atmosphere
They pitched upon the plain of the calm mere.

LIII

They framed the imperial tent of their great Queen
Of woven exhalations, underlaid
With lambent lightning-fire, as may be seen
A dome of thin and open ivory inlaid
With crimson silk — cressets from the Serene
Hung there, and on the water for her tread 470
A tapestry of fleece-like mist was strewn,
Dyed in the beams of the ascending moon.

LIV

And on a throne o'erlaid with starlight, caught
Upon those wandering isles of aëry dew,
Which highest shoals of mountain shipwreck not,
She sate, and heard all that had happened new
Between the earth and moon, since they had brought
The last intelligence — and now she grew
Pale as that moon, lost in the watery night —
And now she wept, and now she laughed outright. 480

LV

These were tame pleasures — She would often climb
The steepest ladder of the crudded rack
Up to some beaked cape of cloud sublime,
And like Arion on the dolphin's back
Ride singing through the shoreless air. Oft time

de hurtigste; og mange snurrige og løjerlige ting
 legede hun på vandet, indtil
 den sene månes vogn, som en syg bleg matrone,
 begyndte sin rejse fra det tågede østen.

52

Og så tilkaldte hun fra de høje skyers
 hule småtårne, hvide, gyldne og cinnoberrøde,
 sine tjenende ånders hærskarer —
 i mægtige legioner, i millionvis 460
 kom de, hver deling udmalede deres fortjenester
 på meteorflag, og mange stolte pavilloner
 af sammenvævet atmosfære
 opstillede de på den vindstille søs slette.

53

De lavede deres store dronnings fyrstelige telt
 af vævede uddunstninger, med underlag
 af dæmpet ild, således som man kan se
 en kuppel af tyndt og udskåret elfenben indlagt
 med højrods silke — lygter fra den klare himmel
 hang der, og til hendes fodtrin var der strøet 470
 et tæppe af uldagtig tåge på vandet,
 der var farvet i den opstigende månes stråler.

54

Og på en trone belagt med stjernelys, fanget
 på disse omvandrende øer af luftig dug,
 som bjergets højeste skær ikke får til at forlise,
 sad hun og hørte alt, hvad der var sket af nyt
 mellem jorden og månen, da de bragte
 de sidste efterretninger — og snart blegnede hun
 som månen, tabt i den våde nat —
 og snart græd hun, og snart lo hun aldeles. 480

55

Disse var tamme fornøjelser — Hun ville jævnligt klatre
 op ad den størknede bankes stejleste stige,
 op til en sublim skys næbformet forbjerg
 og som Arion på delfinens ryg,*
 ride syngende gennem den kystløse luft. Ofte,

* Arion: lyrisk sanger og digter fra det 7. århundrede f.Kr. Engang han var ombord på et skib, ville søfolkene dræbe ham ved at kaste ham i havet. da de opdagede hvor rig han var. Han blev reddet af en delfin, der blev tiltrukket af hans sang.

Following the serpent lightning's winding track,
She ran upon the platforms of the wind,
And laughed to bear the fireballs roar behind.

LVI

And sometimes to those streams of upper air
Which whirl the earth in its diurnal round, 490
She would ascend, and win the spirits there
To let her join their chorus. Mortals found
That on those days the sky was calm and fair,
And mystic snatches of harmonious sound
Wandered upon the earth where'er she passed,
And happy thoughts of hope, too sweet to last.

LVII

But her choice sport was, in the hours of sleep,
To glide adown old Nilus, where he threads
Egypt and Aethiopia, from the steep
Of utmost Axumè, until he spreads, 500
Like a calm flock of silver-fleeced sheep,
His waters on the plain: and crested heads
Of cities and proud temples gleam amid,
And many a vapour-belted pyramid.

LVIII

By Moeris and the Mareotid lakes,
Strewn with faint blooms like bridal chamber floors,
Where naked boys bridling tame water snakes,
Or charioteering ghastly alligators,
Had left on the sweet waters mighty wakes
Of those huge forms — within the brazen doors 510
Of the great Labyrinth slept both boy and beast,
Tired with the pomp of their Osirian feast.

LIX

And where within the surface of the river
The shadows of the massy temples lie,
And never are erased — but tremble ever
Like things which every cloud can doom to die,
Through lotus-pav'n canals, and wheresoever

hvor hun fulgte slangelynenes snoede spor,
løb hun på vindens platforme
og lo ved at høre ildkuglerne brøle bagved.

56

Og somme tider ville hun stige op til
de strømme i den øvre luft, der snurrer jorden rundt i 490
sin daglige runde, og dér vinde ånderne for sig,
til at lade hende være med i deres kor. Dødelige opdagede
at himlen var rolig og skøn på disse dage,
og gådefulde stumper af harmonisk lyd*
strejfedede om på jorden, hvor hun end passerede,
og lykkelige tanker om håb for skønne til at vare.

57

Men hendes bedste leg var, i søvnens timer,
at glide ned ad gamle Nil, hvor han løber gennem
Ægypten og Etiopien, fra yderste Axum's† 500
stejle skrænter, indtil han som en rolig
flok af sølvuldne får, breder sine
vande på sletten; og byers takkede toppe
og stolte templer glimter iblandt,
og mange tågeombæltede pyramider.

58

Ved Møris- og Mareotissøen, der var‡
strøet med sarte blomster ligesom brudekammergulve,
hvor nøgne drenge, der bidslede tamme vandslanger
eller kørte stridsvogne, forspændt med uhyggelige alligatorer,
havde efterladt mægtige spor af de uhyre skikkelser
på de friske vande — inden for den store labyrints§ 510
bronzedøre sov både drenge og dyr,
trætte af pragten ved deres osiriske fest.

59

Og hvor skyggerne af de massive
templer ligger på flodens overflade
og aldrig udviskes — men bestandig bæver,
som noget enhver sky kan dømme til at dø —
og gennem lotus-dækkede kanaler, og hvor

* Hentyder til sfærernes musik (Norton).

† Axum: by i det nordlige Etiopien.

‡ Oldtidsnavne: Mareotissøen ligger lige syd for Cairo; Mørisøen vest for Nilen længere sydpå.

§ Den store Labyrint: et kæmpestort ægyptisk tempel eller gravmæle. — Osiris: ægyptisk gud for plantevækst og for Nilen.

The works of man pierced that serenest sky
With tombs, and towers, and fanes, 'twas her delight
To wander in the shadow of the night. 520

LX

With motion like the spirit of that wind
Whose soft step deepens slumber, her light feet
Past through the peopled haunts of humankind;
Scattering sweet visions from her presence sweet,
Through fane, and palace-court, and labyrinth mined
With many a dark and subterranean street
Under the Nile, through chambers high and deep
She passed, observing mortals in their sleep.

LXI

A pleasure sweet doubtless it was to see
Mortals subdued in all the shapes of sleep. 530
Here lay two sister twins in infancy;
There, a lone youth who in his dreams did weep;
Within, two lovers linked innocently
In their loose locks which over both did creep
Like ivy from one stem — and there lay calm
Old age with snow-bright hair and folded palm.

LXII

But other troubled forms of sleep she saw,
Not to be mirrored in a holy song —
Distortions foul of supernatural awe,
And pale imaginings of visioned wrong; 540
And all the code of custom's lawless law
Written upon the brows of old and young:
'This,' said the wizard maiden, 'is the strife
Which stirs the liquid surface of man's life.'

LXIII

And little did the sight disturb her soul. —
We, the weak mariners of that wide lake
Where'er its shores extend or billows roll,
Our course unpiloted and starless make
O'er its wild surface to an unknown goal, —
But she in the calm depths her way could take, 550
Where in bright bowers immortal forms abide
Beneath the weltering of the restless tide.

menneskeværker end gennemborer den roligste himmel
 med grave, tårne og helligdomme, var det hendes fryd
 at vandre om i nattens skygge. 520

60

Med bevægelser lig den vinds ånd, hvis bløde trin
 gør søvnen dybere, passerede hendes lette fødder
 gennem menneskenes befolkede tilholdssteder,
 og hun spredte yndige syner fra sin yndige person
 gennem tempel og paladsgård og labyrint, udgravet
 med mange mørke og underjordiske gader
 under Nilen; gennem høje og dybe kamre
 passerede hun, mens hun iagttog de dødelige i deres søvn.

61

Det var ubetvivleligt en herlig fornøjelse at se
 dødelige overmandet af alle søvnens former. 530
 Her lå to tvillingesøstre i barnealderen;
 dér, en ensom yngling som græd i drømme;
 indenfor, to elskende uskyldigt sammenlænket
 af deres lokker, der krøb over dem begge
 som vedbend på en stamme – og dér lå
 alderdommen roligt med snelyst hår og foldede hænder.

62

Men hun så andre urolige former for søvn,
 som ikke kan spejles i en hellig sang –
 overnaturlig ærefrygts hæslige forvrængninger
 og blege fantasier om indbildt uret 540
 og alle sædvanens lovløse lovs regler,
 skrevet på gamles og unges pander:
 „Dette,” sagde troldpigen, „er striden, der bringer
 røre i menneskelivets foranderlige* overflade.”

63

Og synet forstyrrede aldrig hendes sjæl. –
 Vi, denne vide søs svage sømænd sætter,
 hvor dens kyster end udstrækker sig eller
 bølgerne ruller, vor kurs uden styrmand og stjerner
 over dens vilde overflade til et ukendt mål, –
 men hun kunne begive sig på vej i de rolige dybder, 550
 hvor udødelige skikkelser holder til i strålende boliger
 neden under det hvileløse tidevands hæven og sænken.

* foranderlige: egl. flydende (*liquid*).

LXIV

And she saw princes couched under the glow
Of sunlike gems; and round each temple-court
In dormitories ranged, row after row,
She saw the priests asleep — all of one sort,
For all were educated to be so, —
The peasants in their huts, and in the port
The sailors she saw cradled on the waves,
And the dead lulled within their dreamless graves. 560

LXV

And all the forms in which those spirits lay
Were to her sight like the diaphanous
Veils, in which those sweet ladies oft array
Their delicate limbs, who would conceal from us
Only their scorn of all concealment: they
Move in the light of their own beauty thus.
But these and all now lay with sleep upon them,
And little thought a Witch was looking on them.

LXVI

She, all those human figures breathing there,
Beheld as living spirits — to her eyes 570
The naked beauty of the soul lay bare,
And often through a rude and worn disguise
She saw the inner form most bright and fair —
And then she had a charm of strange device,
Which, murmured on mute lips with tender tone,
Could make that spirit mingle with her own.

LXVII

Alas, Aurora! what wouldst thou have given
For such a charm when Tithon became gray?
Or how much, Venus, of thy silver heaven
Wouldst thou have yielded, ere Proserpina
Had half (oh! why not all?) the debt forgiven 580
Which dear Adonis had been doomed to pay,
To any Witch who would have taught you it?
The Heliad doth not know its value yet.

64

Og hun så prinser, lejret under solagtige ædelstenes
glød; og omkring hver tempelgård,
anbragt i sovesale, række efter række,
så hun præsterne sove — alle af samme slags,
for alle var uddannet til at være sådan, —
bønderne i deres hytter, og i havnen
så hun sømændene vugget på bølgerne,
og de døde lullet i deres drømmeløse grave. 560

65

Og alle de skikkelser disse ånderne lå i,
var for hendes syn som de gennemskinnelige
slør, dé yndige damer ofte klæder
deres sarte lemmer i, som kun vil dølg
deres foragt for al dølgsmål for os: sådan
bevæger de sig i lyset af deres egen skønhed.
Men disse og alle lå nu med søvn på sig
og tænkte aldrig, at en heks iagttog dem.

66

Hun så alle disse menneskefigurer, som dér trak vejret,
som levende ånder — for hendes øjne 570
lå sjælens nøgne skønhed blottet,
og ofte så hun gennem er grov og udslidt forklædning
den mest strålende og fagre indre form —
og da havde hun et trylleord, en forunderlig opfindelse,
som ømt mumlet på tavse læber kunne
få ånden til at blande sig med hendes egen.

67

Ak Aurora! hvad ville du ikke have givet
for sådan et trylleord, da Tithon blev grå,*
eller hvor meget ville du, Venus, ikke have
skænket af din sølvhimmel, — før Proserpina 580
havde eftergivet halvdelen (oh! hvorfor ikke det hele?)
af den gæld, som kære Adonis var dømt til at betale, — †
til enhver heks, som ville have lært dig det?
Heliaden kender ikke dets værdi endnu.‡

* Aurora, morgengryets gudinde, var gift med Tithon og bad Zeus om at gøre ham udødelig, men glemte at bede om evig ungdom.

† Adonis der var Venus' elsker blev dræbt under jagten på et vildsvin. Proserpina (Persefone) vakte ham til live på den betingelse, at han skulle tilbringe det ene halvår hos hende i underverden det andet hos Venus.

‡ Heliaden eller heliaderne: døtre af solen, Helios. Deres bror Faëthon blev dræbt af Zeus.

LXVIII

'Tis said in after times her spirit free
Knew what love was, and felt itself alone —
But holy Dian could not chaster be
Before she stooped to kiss Endymion,
Than now this lady — like a sexless bee
Tasting all blossoms, and confined to none — 590
Among those mortal forms, the wizard-maiden
Passed with an eye serene and heart unladen.

LXIX

To those she saw most beautiful, she gave
Strange panacea in a crystal bowl.
They drank in their deep sleep of that sweet wave,
And lived thenceforward as if some control,
Mightier than life, were in them; and the grave
Of such, when death oppressed the weary soul,
Was as a green and overarching bower
Lit by the gems of many a starry flower. 600

LXX

For on the night when they were buried, she
Restored the embalmers' ruining, and shook
The light out of the funeral lamps, to be
A mimic day within that deathly nook;
And she unwound the woven imagery
Of second childhood's swaddling bands, and took
The coffin, its last cradle, from its niche,
And threw it with contempt into a ditch.

LXXI

And there the body lay, age after age.
Mute, breathing, beating, warm, and undecaying, 610
Like one asleep in a green hermitage,
With gentle smiles about its eyelids playing,
And living in its dreams beyond the rage
Of death or life; while they were still arraying
In liveries ever new, the rapid, blind
And fleeting generations of mankind.

68

Det siges, at hendes frie ånd senere hen vidste
 hvad kærlighed var og følte den selv alene,
 men hellige Diana kunne ikke være kyskere,*
 før hun bøjede sig for at kysse Endymion,
 end nu denne dame – som en kønsløs bi,
 der smager på alle blomster og begrænser sig til ingen – 590
 mellem disse jordiske skikkelser passerede
 troldpigen med et roligt øje og let hjerte.

69

Til dem hun anså for at være de smukkeste,
 gav hun forunderlig panacea i en krystalskål.†
 De drak af den herlige væske i deres dybe søvn
 og levede siden hen, som om en eller anden styrelse,
 mægtigere end livet, var i dem; og sådannes grav,
 når døden indhentede den trætte sjæl,
 var som en grøn og overdækkende løvhytte,
 oplyst af mange strålende blomsters ædelstene. 600

70

For den nat de blev begravet, genskabte
 hun balsamérens ødelæggelser og rystede
 lys ud af begravelseslamperne for at skabe
 en efterligning af dag inde i denne dødens krog;
 og hun optrevlede de indsvøbende bånd af
 den næste barndoms vævede billeder og tog
 kisten, dens sidste vugge, fra sin niche
 og smed den foragteligt i en grøft.

71

Og der lå kroppen, tidsalder efter tidsalder,
 stum, åndende, bankende, varm og uden at rådne, 610
 som en der sover i en grøn eremitbolig
 med blide spillende smil omkring sine øjenlåg
 og som lever i sine drømme hinsides
 dødens eller livets raseri; medens de stadigvæk‡
 klædte menneskehedens hastige, blinde
 og flygtige slægtled i bestandigt nyt liberi.

* Diana (Artemis), månegudinden. Hun var jomfru og kyskhedens beskytter. I det græske sagn om Endymion har hun taget Selenes rolle. Endymion lå i evig søvn på bjerget Latmos, hvor den forelskede Selene besøgte ham hver nat.

† panacea: en fantasiurt som man mente kunne helbrede alle sygdomme.

‡ de: tidsaldrene.

LXXII

And she would write strange dreams upon the brain
Of those who were less beautiful, and make
All harsh and crooked purposes more vain
Than in the desert is the serpent's wake 620
Which the sand covers — all his evil gain
The miser in such dreams would rise and shake
Into a beggar's lap — the lying scribe
Would his own lies betray without a bribe.

LXXIII

The priests would write an explanation full,
Translating hieroglyphics into Greek,
How the God Apis really was a bull,
And nothing more; and bid the herald stick
The same against the temple doors, and pull
The old cant down; they licensed all to speak 630
Whate'er they thought of hawks, and cats, and geese,
By pastoral letters to each diocese.

LXXIV

The king would dress an Ape up in his crown
And robes, and seat him on his glorious seat,
And on the right hand of the sunlike throne
Would place a gaudy mock-bird to repeat
The chatterings of the monkey. — Every one
Of the prone courtiers crawled to kiss the feet
Of their great Emperor, when the morning came,
And kissed — alas, how many kiss the same! 640

LXXV

The soldiers dreamed that they were blacksmiths, and
Walked out of quarters in somnambulism;
Round the red anvils you might see them stand
Like Cyclopes in Vulcan's sooty abysm,
Beating their swords to ploughshares; — in a band
The gaolers sent those of the liberal schism
Free through the streets of Memphis, much, I wis,
To the annoyance of King Amasis.

72

Og hun ville skrive mærkelige drømme på hjernen
af dem, der var mindre smukke, og gøre
alle ilde og uærlige hensigter mere frugtesløse
end i ørknen slangens kølvand, 620
som sandet tildækker, er; — al sin onde vinding
ville gnieren i sådanne drømme tage op og kaste
i tiggerens skød; — den løgnagtige embedsmand
ville forråde sine egne løgne uden bestikkelse.

73

Præsterne ville skrive en fuldstændig forklaring,
idet de oversatte hieroglyffer til græsk,
på hvordan guden Apis i virkeligheden var en tyr*
og intet mere; og byde budbringeren hænge
det samme på tempeldørene og rive 630
de gamle floskler ned; de tillod alle at sige,
hvad de end tænkte om høge og katte og gæs†
ved hjælp af hyrdebrevne til hvert eneste stift.

74

Kongen ville udklæde en abe med sin krone
og sine kåber og sætte ham på det kongelige sæde,
og ville anbringe en prangende spottefugl
på den solagtige trones højre side til at gentage
abernes pludren. — Når morgenen kom,
kravlede alle de fodfaldne hoffolk
hen for at kysse den store kejsers fødder,
og kyssede — ak, hvor kyssede mange det samme! 640

75

Soldaterne drømte, de var grovsmede, og
forlod deres kvarterer i søvne;
du kunne se dem stå omkring de røde ambolte,
som kykloper i Vulkan tilsodede afgrund,‡
og hamre deres sværd til plovskær; — i en flok sendte
fangevogterne dem af den fordomsfrie fløj frie
gennem Memfis' gader, meget, håber jeg
til irritation for Kong Amasis.§

* Apis: Ægyptens hellige tyr, der bar Osiris' sjæl.

† høgen var hellig for den ægyptiske gud Horus. Gudinden Bubastis (Artemis) havde kattedehoved.

‡ Vulkan fik hjælp af kykloperne i sin smedje under Mt. Etna.

§ Amasis (570-526 f. Kr.), ægyptisk konge. Skulle have styret masserne med stor råhed (Oxford).

LXXVI

And timid lovers who had been so coy,
They hardly knew whether they loved or not, 650
Would rise out of their rest, and take sweet joy,
To the fulfilment of their inmost thought;
And when next day the maiden and the boy
Met one another, both, like sinners caught,
Blushed at the thing which each believed was done
Only in fancy — till the tenth moon shone;

LXXVII

And then the Witch would let them take no ill:
Of many thousand schemes which lovers find,
The Witch found one, — and so they took their fill 660
Of happiness in marriage warm and kind;
Friends who, by practice of some envious skill,
Were torn apart, a wide wound, mind from mind!
She did unite again with visions clear
Of deep affection and of truth sincere.

LXXVIII

These were the pranks she played among the cities
Of mortal men, and what she did to sprites
And gods, entangling them in her sweet ditties
To do her will, and show their subtle sleights,
I will declare another time; for it is 670
A tale more fit for the weird winter nights
Than for these garish summer days, when we
Scarcely believe much more than we can see.

76

Og frygtsomme elskende, der havde været så undselige,
 at de næppe vidste, om de elskede eller ikke, 650
 ville rejse sig fra deres hvile og modtage den søde glæde,
 der fuldbyrdede deres inderste tanker;
 og når næste dag pigen og drengen mødte
 hinanden, og begge, som fanget syndere,
 rødmede ved ting, hver af dem troede var gjort
 kun i fantasien — indtil den tiende måne skinnede;

77

da ville heksen sørge for de ikke tog det ilde op;
 af mange tusinde planer som elskende finder på,
 fandt heksen én, — og så tog de deres del 660
 af lykke i varmt og venligt ægteskab;
 venner som ved at vise en eller anden misundt
 færdighed var blev revet fra hinanden, et stort sår,
 sind fra sind! forenede hun igen med klare forestillinger
 om dyb hengivenhed og uforfalsket sandhed.

78

Disse var de puds hun spillede i dødelige
 menneskers byer, og hvad hun gjorde ved alfer
 og guder, idet hun viklede dem ind i sine melodiske viser
 for at udføre hendes vilje og vise deres subtile kunstgreb,
 vil jeg bekendtgøre en anden gang; for det er en historie,
 der passer bedre til de hemmelighedsfulde vinteraftener 670
 end til disse smykkede sommerdage, hvor vi
 næppe tror meget mere, end det vi ser.

OEDIPUS TYRANNUS
or
SWELLFOOT THE TYRANT
A Tragedy in Two Acts

Translated From the Original Doric

'Choose Reform or Civil War,
When through thy streets, instead of hare with dogs,
A Consort -Queen shall hunt a King with hogs,
Riding on the IONIAN MINOTAUR.'

ADVERTISEMENT

This Tragedy is one of a triad, or system of three Plays (an arrangement according to which the Greeks were accustomed to connect their dramatic representations), elucidating the wonderful and appalling fortunes of the SWELLFOOT dynasty. It was evidently written by some *learned Theban*, and, from its characteristic dulness, apparently before the duties on the importation of *attic salt* had been repealed by the Boeotarchs. The tenderness with which he treats the PIGS proves him to have been a *sus Boeotiae*; possibly *Epicuri de grege porcus*; for, as the poet observes,

'A fellow feeling makes us wondrous kind.'

No liberty has been taken with the translation of this remarkable piece of antiquity, except the suppressing a seditious and blasphemous Chorus of the Pigs and Bulls at the last Act. The work Hoydipouse (or more properly Oedipus) has been rendered literally SWELLFOOT, without its having been conceived necessary to determine whether a swelling of the hind or the fore feet of the Swinish Monarch is particularly indicated.

Should the remaining portions of this Tragedy be found, entitled, *Swellfoot in Angaria*, and *Charite*, the Translator might be tempted to give them to the reading Public.

ØDIPUS TYRANNUS
eller
TYRANNEN SVULMEFOD

En tragedie i to akter

Oversat fra den doriske original

„Vælg reform eller borgerkrig, når
en *Gemalinde*, i stedet for hare med hunde
skal jage en Konge med svin gennem dine gader,
ridende på den JONISKE MINOTAURUS.”

BEKENDTGØRELSE

Denne tragedie er én af en trilogi eller et system af tre skuespil (et arrangement i henhold til hvilket, grækerne plejede at forbinde deres dramatiske fremstillinger), der belyser fyrstehuset SVULMEFODS forunderlige og forfærdelige skæbne. Det blev øjensynligt skabt af en eller anden *lært thebaner*, og ved dets karakteristiske kedsommelighed åbenbart før tolden i forbindelse med importen af *attisk salt** var blevet ophævet af Boiotarkerne.† Den mildhed, som han behandler GRISENE med, beviser at han var et *boiotisk svin*; muligvis *et svin fra Epikurs' flok*; thi som digteren siger,

„en følelse af fællesskab gør os vidunderligt venlige.”

Der er ikke blevet taget nogen friheder med oversættelsen af dette bemærkelsesværdige stykke oldtid, bortset fra udeladelsen af et oprørsk og blasfemisk kor af grise og tyre i sidste akt. Ordet *Hoydipouse* (eller mere rigtigt *Oidipus*) er blevet oversat ordret til SVULMEFOD, uden at det er blevet nødvendigt at afgøre, om det er en opsvulmning af den Svinske Monarks fødder på bag- eller forbenene, der især er tænkt på.

Skulle de resterende dele af denne tragedie blive fundet, med titlen *Svulmefod i hoveritjeneste*, og *Næstekærlighed*, kunne oversætteren fristes til at forelægge dem for det læsende publikum.

* attisk salt: forfinet vid. Således som det findes hos Sofokles og de andre attiske tragediedigtere. Thebanerne havde ry for at være enfoldige. Digteren tror han skriver en tragedie, men kommer uforvarende til at skrive en parodi på en tragedie (Longman 3; 655).

† Boiotarkerne: øverste embedsmænd eller generaler i Det boiotiske Forbund. Theben var den mægtigste by i Boiotien.

DRAMATIS PERSONAE

TYRANT SWELLFOOT, <i>King of Thebes.</i>	<i>The</i> GADFLY
IONA TAURINA, <i>his Queen.</i>	<i>The</i> LEECH
MAMMON, <i>Arch-Priest of Famine</i>	<i>The</i> RAT
PURGANAX } <i>Wizards,</i>	MOSES, <i>the Sow-gelder.</i>
DAKRY } <i>Ministers of</i>	SOLOMON, <i>the Porkman.</i>
LAOCTONOS } <i>Swellfoot</i>	ZEFANIA, <i>Pig-butcher</i>

The MINOTAURUS

CHORUS *of the Swinish Multitude*

GUARDS, ATTENDANTS, PRIEST, etc, etc.

Scene. — Thebes

ACT I

SCENE I

A magnificent Temple, built of thigh-bones and death's-heads, and tiled with scalps. Over the Altar the statue of Famine, veiled; a number of Boars, Sows, and Sucking-pigs, crowned with thistle, shamrock, and oak, sitting on the steps, and clinging round the Altar of the Temple.

Enter Swellfoot, in his Royal robes, without perceiving the Pigs.

Swellfoot. Thou supreme Goddess! by whose power divine
These graceful limbs are clothed in proud array
[He contemplates himself with satisfaction.]
Of gold and purple, and this kingly paunch
Swells like a sail before a favouring breeze,
And these most sacred nether promontories
Lie satisfied with layers of fat; and these
Boeotian cheeks, like Egypt's pyramid,
(Nor with less toil were their foundations laid),*
Sustain the cone of my untroubled brain,
That point, the emblem of a pointless nothing! 10
Thou to whom Kings and laurelled Emperors,
Radical-butchers, Paper-money-millers,
Bishops and Deacons, and the entire army
Of those fat martyrs to the persecution

* See Universal History for an account of the number of people who died, and the immense consumption of garlic by the wretched Egyptians, who made a sepulchre for the name as well as the bodies of their tyrants.

PERSONERNE*

SVULMEFOD TYRAN, <i>konge af Theben.</i>	BREMSEN
IONA TAURINA, <i>hans dronning.</i>	IGLEN
MAMMON, <i>hungersnødens ærkepræst</i>	ROTTEN
PURGANAX } <i>troldmænd og</i>	MOSES, <i>sogilder.</i>
DAKRY } <i>Svulmefods</i>	SOLOMON, <i>spækhøker.</i>
LAOCTONOS } <i>ministre.</i>	ZEFANIA, <i>griseslagter.</i>

MINOTAURUS

Den svinske hobs KOR†

VAGTER, TJENERE, PRÆSTER, etc, etc.

Scenen foregår i Theben.

FØRSTE AKT

FØRSTE SCENE

Et storslået tempel bygget af lårben og dødningehoveder og bedækket med skalpe. Over altret står statuen af Hungersnød, tilsløret; et ental orner, søer og pattegrise, kronet med tidsler, kløver og egeløv, sidder på trinene og stimler sammen omkring templets alter.

Svulmefod kommer ind i sin kongekåbe, uden at se Grisene.

Svulmefod. Du højeste Gudinde! ved hvis guddommelige magt disse yndefulde lemmer er iført pragtfulde klæder

[Han betragter sig selv med velbehag.

af guld og purpur, og denne kongelige vom
svulmer som et sejl for en gunstig brise,
og disse yderst hellige nedre udbulninger
ligger tilfredsstillet af lag af fedt; og disse
boiotiske kinder, som Ægyptens pyramide,
(heller ikke blev deres grundvolde lagt med mindre slid),‡
understøtter min uforstyrrede hjernes kegle,
hvis højdepunkt er sindsbilledet på et meningsløst intet!
du til hvem konger og laurbærsmykkede kejsere,
slagtere af radikale, papirpengemøllere,
biskopper og diakoner og hele hæren
af de fede matyrer for forfølgelsen

10

* Om de historiske personer bag skuespillets personer se noten til digtet.

† Svinske hob: et berygtet udtryk af Edmund Burke (1729-97), statsmand og forfatter.

‡ *Shelleys note:* Se *Almen Historie* for en beregning af det antal mennesker, der døde, og det enorme forbrug af hvidløg, som de ulykkelige ægyptere havde, der byggede et gravminde til deres tyranners navne såvel som til deres kroppe.

Of stifling turtle-soup, and brandy-devils,
Offer their secret vows! Thou plenteous Ceres
Of their Eleusis, hail!

Swine. Eigh! eigh! eigh! eigh!

Swellfoot. Ha! what are ye,
Who, crowned with leaves devoted to the Furies,
Cling round this sacred shrine?

Swine. Aigh! aigh! aigh!

Swellfoot. What! ye that are
The very beasts that, offered at her altar
With blood and groans, salt-cake, and fat, and inwards,
Ever propitiate her reluctant will
When taxes are withheld?

20

Swine. Ugh! ugh! ugh!

Swellfoot. What! ye who grub
With filthy snouts my red potatoes up
In Allan's rushy bog? Who eat the oats
Up, from my cavalry in the Hebrides?
Who swill the hog-wash soup my cooks digest
From bones, and rags, and scraps of shoe-leather,
Which should be given to cleaner Pigs than you?

The Swine — Semichorus I:

The same, alas! the same;
Though only now the name
Of Pig remains to me.

30

Semichorus II.

If 'twere your kingly will
Us wretched Swine to kill,
What should we yield to thee?

Swellfoot. Why, skin and bones, and some few hairs for mortar.

Chorus of Swine.

I have heard your Laureate sing,
That pity was a royal thing;
Under your mighty ancestors, we Pigs
Were bless'd as nightingales on myrtle sprigs,
Or grasshoppers that live on noonday dew,
And sung, old annals tell, as sweetly too;
But now our sties are fallen in, we catch

40

af kvælende skildpaddesuppe og cognacdjævla,
 ofrer deres hemmelige løfter! Du
 deres Eleusis' rigelige Ceres, vær hilset! *

Svinene. Grynt! grynt! grynt! grynt!

Svulmefod. Ha, hvad er I,
 som kronet med blade, indviet til furierne,
 stimler sammen omkring denne helligdom?

Svinene. Grunt! grunt! grunt! grunt!

Svulmefod. Hvad! er I
 selve de dyr, som ofret på hendes alter
 med blod og stønnen, saltkager og fedt og indvolde, 20
 bestandig formilder hendes modstræbende vilje,
 når skatter tilbageholdes?

Svinene. Øf! øf! øf!

Svulmefod. Hvad! I som med
 snavsede snuder graver mine kartofler op
 i Allans sivbevoksede mose? Som æder havren†
 til mit kavaleri på Hebriderne?
 Som drikker svineædesuppen, mine kokke koger
 på ben og pjalter og rester af skolæder,
 der burde gives til renere grise end jer?

Svinene. — Første halvkor.

De samme, ak, de samme; 30
 skønt jeg nu kun har
 navnet gris tilbage.

Andet halvkor.

Hvis det var Deres kongelige vilje
 at dræbe os stakkels svin,
 hvad kunne vi give dig?

Svulmefod. Jah, skind og ben, og nogle få hår til mørtel.

Svinenes kor.

Jeg har hørt Deres Laurbærkransede synge,‡
 at medynk var en kongelig ting;
 under Deres mægtige forfædre, var vi grise
 velsignet som nattegale på myrtekviste, 40
 eller græshopper der lever af middagsdug,
 og sang også, fortæller gamle årbøger, ligeså kønt;
 men nu er vore svinestier styrtet sammen, vi får

* Ceres (Demeter) gudinde for landbruget. Mysterierne for hende fejredes i den attiske by Eleusis.

† Allan: en tørvemose i Irland.

‡ Robert Southey, der blev Poet Laureate i 1813 (Longman 3).

The murrain and the mange, the scab and itch;
 Sometimes your royal dogs tear down our thatch,
 And then we seek the shelter of a ditch;
 Hog-wash or grains, or ruta-baga, none
 Has yet been ours since your reign begun.

First Sow.

My Pigs, 'tis in vain to tug.

Second Sow.

I could almost eat my litter.

50

First Pig.

I suck, but no milk will come from the dug.

Second Pig.

Our skin and our bones would be bitter.

The Boars.

We fight for this rag of greasy rug,
 Though a trough of wash would be fitter.

Semichorus.

Happier Swine were they than we,
 Drowned in the Gadarean sea —
 I wish that pity would drive out the devils,
 Which in your royal bosom hold their revels,
 And sink us in the waves of thy compassion!
 Alas! the Pigs are an unhappy nation!
 Now if your Majesty would have our bristles
 To bind your mortar with, or fill our colons
 With rich blood, or make brawn out of our gristles,
 In policy — ask else your royal Solons —
 You ought to give us hog-wash and clean straw,
 And sties well thatched; besides it is the law!

60

Swellfoot. This is sedition, and rank blasphemy!
 Ho! there, my guards!

Enter a Guard.

Guard. Your sacred Majesty.

Swellfoot. Call in the Jews, Solomon the court porkman,
 Moses the sow-gelder, and Zephaniah

70

kvægsyge og skurv, skab og kløe;
 nogle gange river Deres kongelige hunde vort stråtag ned,
 og så søger vi ly i en grøft;
 svineæde eller korn eller kålroe, vi har endnu
 intet fået af det, siden Deres regeringstid begyndte.

Første so.

Mine grise, det er nytteløst at suge.

Anden so.

Jeg kunne næsten spise min yngel. 50

Første gris.

Jeg sutter, men ingen mælk vil komme fra patten.

Anden gris.

Vort skind og vore ben ville være bitre.

Ornerne.

Vi kæmper for denne fedtede tæppelas,
 skønt et trug med svineæde ville være mere passende.

Halvkor.

Lykkeligere svin var de end os,
 der blev druknet i Det gadarenske Hav —*
 gid medynk ville uddrive djævlene,
 som holder gilde i Deres kongelige barm
 og sænke os ned i din medlidenheds bølger!
 Ak! grisene er et ulykkeligt folkefærd! 60
 Nu, hvis Deres Majestæt vil have vore børstehår
 til at binde Jeres mørtel med eller fylde vore tyktarme
 med rigeligt blod eller lave grisesylte ud af vor brusk,
 af politiske hensyn — spørg bare Deres kongelige Solon'er —
 burde I give os svineæde og ren strøelse
 og svinestier, ordentligt stråttækt; for øvrigt, sådan er loven!

Svulmefod. Dette er oprør og ren og skær gudsbespottelse!
 Halløj der! vagter!

En vagt kommer ind.

Vagten. Deres hellige Majestæt
Svulmefod. Kald på jøderne, hofspækhøkeren Solomon,
 sogildereren Moses og svinelagteren 70

* Genesarets sø.

The hog-butcher.

Guard. They are in waiting, Sire.

Enter Solomon, Moses, and Zephaniah.

Swellfoot. Out with your knife, old Moses, and spay those Sows
[The Pigs run about in consternation.]

That load the earth with Pigs; cut close and deep.
 Moral restraint I see has no effect,
 Nor prostitution, nor our own example,
 Starvation, typhus-fever, war, nor prison —
 This was the art which the arch-priest of Famine
 Hinted at in his charge to the Theban clergy —
 Cut close and deep, good Moses.

Moses. Let your Majesty
 Keep the Boars quiet, else —

Swellfoot. Zephaniah, cut 80
 That fat Hog's throat, the brute seems overfed;
 Seditious hunks! to whine for want of grains.

Zephaniah. Your sacred Majesty, he has the dropsy; —
 We shall find pints of hydatids in 's liver,
 He has not half an inch of wholesome fat
 Upon his carious ribs —

Swellfoot. 'Tis all the same,
 He'll serve instead of riot money, when
 Our murmuring troops bivouac in Thebes' streets
 And January winds, after a day
 Of butchering, will make them relish carrion. 90
 Now, Solomon, I'll sell you in a lump
 The whole kit of them.

Solomon. Why, your Majesty,
 I could not give —

Swellfoot. Kill them out of the way,
 That shall be price enough, and let me hear
 Their everlasting grunts and whines no more!

[Exeunt, driving in the Swine.]

*Enter Mammon, the Arch-Priest; and Purganax, Chief of the Council
 of Wizards.*

Purganax. The future looks as black as death, a cloud,
 Dark as the frown of Hell, hangs over it —
 The troops grow mutinous — the revenue fails —
 There's something rotten in us — for the level

Zefania.

Vagten. De er til tjeneste, Herre.

Solomon, Moses og Zefania kommer ind.

Svulmefod. Frem med dine knive, gamle Solomon, og steriliser
de søer,

[Grisene render bestyrtet rundt.

som laster jorden med grise; skær tæt og dybt.
Moralsk afholdenhed har ingen virkning, ser jeg,*
heller ikke prostitution eller vort eget eksempel,
sult, tyfus, krig eller fængsel —
dette var kunsten, som hungernødens ærkepræst
hentydede til i sit pålæg til den thebanske gejstlighed —
skær tæt og dybt, gode Moses.

Moses. Deres Majestæt
må få ornerne til at være rolige, ellers —

Svulmefod. Zefania, skær 80
halsen over på det fede svin dér, bæstet virker overfedet;
oprørske gnier! at hvine af mangel på korn.

Zefania. Deres hellige Majestæt, han lider af vattersot; —
vi vil finde vandblære med mindst en liter væske i leveren,
han har ikke en halv tomme gavnlige fedt
på sine nedbrudte ribben —

Svulmefod. Det er ligegyldigt,
han kan bruges i stedet for svirepenge, når
vore murrende tropper bivuakerer i Thebens gader
og januarvinde, efter en dags
slagteri, vil få dem til at sætte pris på ådsler. 90
Hør Salomon, jeg vil under ét sælge dig
hele flokken.

Salomon. Men Deres Majestæt
jeg kunne ikke give —

Svulmefod. Slå dem ihjel og få dem væk,
det må være betaling nok, og lad mig ikke mere
høre deres evindelige grynten og hvinen!

[*Alle ud, idet de driver svinene med ud.*

Mammon, Ærkepræsten; og Purganax, Trolldmandsrådets
Øverste kommer ind.

Purganax. Fremtiden ser så sort ud som døden, en sky,†
mørk som helvedets vrede mine, hænger over den —
tropperne bliver opsætsige — indtægterne svigter —
der er noget råddent hos os — statens plan

* Moralsk afholdenhed: et af Maltus' forslag til børnebegrænsning. Men sterilisation foreslog han ikke (*Scrivener*, 265).

† Etymologi: Purg=borg og anax=konge, er Castlereagh.

Of the State slopes, its very bases topple, 100
The boldest turn their backs upon themselves!

Mammon. Why what's the matter, my dear fellow, now?
Do the troops mutiny? — decimate some regiments;
Does money fail? — come to my mint — coin paper,
Till gold be at a discount, and ashamed
To show his bilious face, go purge himself,
In emulation of her vestal whiteness.

Purganax. Oh, would that this were all! The oracle!!

Mammon. Why it was I who spoke that oracle, 110
And whether I was dead drunk or inspired,
I cannot well remember; nor, in truth,
The oracle itself!

Purganax. The words went thus: —
'Boeotia, choose reform or civil war!
When through the streets, instead of hare with dogs,
A Consort Queen shall hunt a King with Hogs,
Riding on the Ionian Minotaur.'

Mammon. Now if the oracle had ne'er foretold
This sad alternative, it must arrive,
Or not, and so it must now that it has; 120
And whether I was urged by grace divine
Or Lesbian liquor to declare these words,
Which must, as all words must, be false or true,
It matters not: for the same Power made all,
Oracle, wine, and me and you — or none —
'Tis the same thing. If you knew as much
Of oracles as I do —

Purganax. You arch-priests
Believe in nothing; if you were to dream
Of a particular number in the Lottery,
You would not buy the ticket?

Mammon. Yet our tickets 130
Are seldom blanks. But what steps have you taken?
For prophecies, when once they get abroad,
Like liars who tell the truth to serve their ends,
Or hypocrites who, from assuming virtue,
Do the same actions that the virtuous do,
Contrive their own fulfilment. This Iona —
Well — you know what the chaste Pasiphaë did,
Wife to that most religious King of Crete,

skråner, selve dens grundvolde vakler, 100
de dristigste vender sig selv ryggen!

Mammon. Jamen hvad er der nu i vejen, kære ven?
Begår tropperne mytteri? – decimér nogle regimenter;
mangles der penge? – kom til min mønt – tryk papirpenge,
indtil guld er i underkurs og renser sig
ved at kappes med hendes vestalske hvidhed,*
flov over at vise sit galdesyge ansigt.

Purganax. Åh, gid det var det hele! Oraklet!

Mammon. Jamen det var mig, der kom med det orakelsvar,
og om jeg var døddrukken eller inspireret, 110
kan jeg ikke rigtig huske; heller ikke, sandt at sige,
oraklet selv!

Purganax. Ordene var således: –
„Boiotien vælg reform eller borgerkrig!
når en Gemalinde, i stedet for hare med hunde,
skal jage en konge med svin gennem gaderne,
ridende på den joniske Minotaurus.”

Mammon. Ja, hvis oraklet ikke havde forudsagt
denne triste mulighed, så måtte det enten ske
eller ikke, men da det nu har, må det ske;
og om jeg var tilskyndet af guddommelig nåde 120
eller lesbisk spiritus for at fremkomme med disse ord,†
der som alle ord, må være enten falske eller sande,
det har ingen betydning: for den samme magt skabte alt,
orakel, vin og mig og dig – eller ingen –
det er det samme. Hvis du vidste så meget
om orakler, som jeg gør —

Purganax. I ærkepræster
tror ikke på noget; hvis du drømte
om et bestemt nummer i lotteriet,
ville du da ikke købe lodsedlen?

Mammon. Måske, dog vore lodsedler
er sjældent nittere. Men hvilke forholdsregler har du taget? 130
For profetier, når de engang er kommet ud,
ligner løgnere, der fortæller sandheden for at fremme deres eget mål,
eller hyklere som opnår det de ønsker ved, under påtaget dydighed,
at udføre de samme handlinger,
som den dydige gør. Denne Iona —
ja — du ved hvad den kyske Pasifaë gjorde,‡
hustru til den yderst religiøse Konge af Kreta,

* papirpengene var trykt på hvidt papir.

† lesbisk: fra øen Lesbos.

‡ Pasifaë gift med kong Minos af Kreta, der undlod at ofre en tyr Poseidon sendte til ham, da den var smuk. Poseidon får Pasifaë til at blive forelsket i tyren, og hun føder Minotaurus, halvt menneske og halvt dyr.

And still how popular the tale is here;
 And these dull Swine of Thebes boast their descent
 From the free Minotaur. You know they still 140
 Call themselves Bulls, though thus degenerate,
 And everything relating to a Bull
 Is popular and respectable in Thebes.
 Their arms are seven Bulls in a field gules;
 They think their strength consists in eating beef—
 Now there were danger in the precedent
 If Queen Iona —
Purganax. I have taken good care
 That shall not be. I struck the crust o' the earth
 With this enchanted rod, and Hell lay bare!
 And from a cavern full of ugly shapes 150
 I chose a Leech, a Gadfly, and a Rat
 The Gadfly was the same which Juno sent
 To agitate Io*, and which Ezekiel† mentions
 That the Lord whistled for out of the mountains
 Of utmost Aethiopia, to torment
 Mesopotamian Babylon. The beast
 Has a loud trumpet like the scarabee,
 His crookèd tail is barbed with many stings,
 Each able to make a thousand wounds, and each
 Immedicable; from his convex eyes 160
 He sees fair things in many hideous shapes,
 And trumpets all his falsehood to the world.
 Like other beetles he is fed on dung —
 He has eleven feet with which he crawls,
 Trailing a blistering slime, and this foul beast
 Has tracked Iona from the Theban limits,
 From isle to isle, from city unto city,
 Urging her flight from the far Chersonese
 To fabulous Solyma, and the Aetnean Isle,
 Ortygia, Melite, and Calypso's Rock, 170

* The *Prometheus Bound* of Aeschylus.

† And the Lord whistled for the gadfly out of Aethiopia, and for the bee of Egypt, etc. — EZEKIEL.

og hvor yndet historien stadig er her;
og disse kedsommelige thebanske svin praler af deres
nedstamning fra den frie Minotaurus. Du ved de stadigvæk 140
kalder sig for tyre, skønt således vanslægtet,
og alt, der har forbindelse til en tyr,
er yndet og agtværdigt i Theben.
Deres våben er syv tyre på rød bund;*
de tror deres styrke består i at spise oksekød, —
nu kunne dette fortilfælde være farligt
hvis Dronning Iona —

Purganax. Jeg har omhyggeligt passet på,
at det ikke sker. Jeg slog jordskorpen
med denne fortryllede kæp, og helvede lå blottet!
og fra en grotte fuld af grimme former 150
valgte jeg en Igle, en Bremse og en Rotte.
Bremsen var den samme, Juno sendte†
for at ophidse Io‡, og som Ezekiel§ nævner,
Herren fløjtede efter fra bjergene
i det yderste Ætiopien for at pine
det mesopotanske Babylon. Dyret
har en larmende trompet ligesom skarabæen,
hans krogede hale er forsynet med mange brodder,
hver i stand til at lave tusinde sår, og hvert
uhelbredeligt; med sine udbuede øjne 160
ser han skønne ting i mange hæslige former,
og udbasunerer al sin falskhed for verden.
Som andre biller lever han af gødning —
han har elleve fødder, som han kravler med,**
slæbende svidende slim efter sig, og dette ækle dyr
har sporet Iona fra Thebens grænser,
fra ø til ø, fra by til by,
idet han nødte hende til at flygte fra det fjerne Chersonese††
til det sagnagtige Solyma, og Den etnaske Ø,
Ortygia, Melite og Kalypso's klippe‡‡ 170

* Storbritanniens våben havde syv løver på rød bund.

† Juno (Hera) lod af skinsyge en bremse stikke Io, der var forvandlet til en kvie af Zeus. Io flygtede jorden rundt for at undslippe bremsen. I Ægypten fik hun sin oprindelige skikkelse tilbage af Zeus.

‡ *Shelleys note: Den bundne Prometheus af Aischylos*

§ *Shelleys note: „Og Herren fløjtede på bremsen fra Etiopien, og på bien fra Ægypten, etc.” — Ezekiel.*

** Sagen har varet i elleve år, fra 1809 til 1820 (Longman 3).

†† Chersonesos: halvø ved Hellespont (Dardanellerne). — Solyma: Jerusalem — Den etnaske Ø: Etnas ø, dvs. Sicilien.

‡‡ Ortygia: ø ud for Syracus på Sicilien. — Melite: gammelt navn for Malta. — Kalypso: nymfe fra Odysseen. Klippen er øen Orgygia.

And the swart tribes of Garamant and Fez,
 Aeolia and Elysium, and thy shores,
 Parthenope, which now, alas! are free!
 And through the fortunate Saturnian land,
 Into the darkness of the West.

Mammon. But if
 This Gadfly should drive Iona hither?

Purganax. Gods! what an *if!* but there is my gray Rat:
 So thin with want, he can crawl in and out
 Of any narrow chink and filthy hole,
 And he shall creep into her dressing-room,
 And —

180

Mammon. My dear friend, where are your wits? as if
 She does not always toast a piece of cheese
 And bait the trap? and rats, when lean enough
 To crawl through *such* chinks —

Purganax. But my Leech — a leech
 Fit to suck blood, with lubricous round rings,
 Capaciously expatiative, which make
 His little body like a red balloon,
 As full of blood as that of hydrogen,
 Sucked from men's hearts; insatiably he sucks
 And clings and pulls — a horse-leech, whose deep maw
 The plethoric King Swellfoot could not fill,
 And who, till full, will cling for ever.

190

Mammon. This
 For Queen Jona would suffice, and less;
 But 'tis the Swinish multitude I fear,
 And in that fear I have —

Purganax. Done what?

Mammon. Disinherited
 My eldest son Chrysaor, because he
 Attended public meetings, and would always
 Stand prating there of commerce, public faith,
 Economy, and unadulterate coin,
 And other topics, ultra-radical;
 And have entailed my estate, called the Fool's Paradise,
 And funds in fairy-money, bonds, and bills,
 Upon my accomplished daughter Banknotina,

200

og de mørkhudede stammer i Garamant og Fez,*
 Aeolia og Elysium, og dine kyster, †
 Parthenope, som nu, ak! er frie!‡
 og gennem det lykkelige saturniske land
 ind i vestens mørke.§

Mammon. Men hvis
 denne bremse driver Iona herhen?

Purganax. Ved guder! hvilket *hvis!* men så er der min grå Rotte;
 så tynd af fødemangel, at han kan kravle ind og ud
 af alle snævre revner og beskidte huller,
 og han skal krybe ind i hendes påklædningsværelse 180
 og —

Mammon. Min kære ven, hvor er din forstand? som om
 hun ikke altid rister et stykke ost
 og mader fælden? og rotter, når magre nok
 til at kravle gennem *sådanne* revner —

Purganax. Men min Igle — en igle,
 egnet til at suge blod med slibrige runde ringe,
 rumligt udvidelige, der får
 hans lille krop til at ligne en rød ballon
 lige så fuld af blod, som den af brint,
 suget fra menneskers hjerter; han suger umættelig
 og klæber sig fast og drikker — en hesteigle, hvis dybe mave 190
 den blodrige Kong Svulmefod ikke kunne fylde,
 og som, indtil fyldt, vil klæbe sig fast for altid.

Mammon. Dette,
 eller mindre, kan være tilstrækkeligt til Dronning Iona;
 men det er den svinske hob jeg frygter,
 med hensyn til denne frygt har jeg —

Purganax. Gjort hvad?

Mammon. Jeg har

gjort min ældste søn Chrysaor arveløs, fordi **
 han gik til offentlige møder og altid ville
 stå og sludre om handel, offentlighedens tillid,
 økonomi og uforfalskede mønter
 og andre emner, ultraradikal; 200
 og har testamenteret min ejendom, kaldet Tåbens Paradis,
 og midler i fuppenge, obligationer og gældsbeviser
 til min talentfulde datter Banknotina,

* Garamanter: nomadefolk i det nordlige Afrika. — Fez: by i Marokko.

† Aeolia: gruppe af oltidsbyer på vestkysten af Anatolien.

‡ Parthenope: gammelt navn for Napoli — dine kyster er frie: Neapel gjorde oprør i juli 1820 mod Østrig, som Castlereagh støttedes. Det blev dog nedkæmpet af østrigerne allerede i marts 1821. Shelley skrev sit skuespil i efteråret 1820. — saturniske land: Italien.

§ vestens mørke: måske England (Longman 3).

** Chrysaor: af det gyldne sværd. Og dermed modstander af papirpenge, som det fremgår.

And married her to the gallows.*

Purganax. A good match!

Mammon. A high connexion, Purganax. The bridegroom

Is of a very ancient family,

Of Hounslow Heath, Tyburn, and the New Drop,

And has great influence in both Houses; — oh!

He makes the fondest husband; nay, *too* fond —

New-married people should not kiss in public;

210

But the poor souls love one another so!

And then my little grandchildren, the gibbets,

Promising children as you ever saw —

The young playing at hanging, the elder learning

How to hold radicals. They are well taught too,

For every gibbet says its catechism

And reads a select chapter in the Bible

Before it goes to play.

[*A most tremendous humming is heard.*]

Purganax. Ha! what do I hear?

Enter the Gadfly.

Mammon. Your Gadfly, as it seems, is tired of gadding.

Gadfly.

Hum! hum! hum!

220

From the lakes of the Alps, and the cold gray scalps

Of the mountains, I come!

Hum! hum! hum!

From Morocco and Fez, and the high palaces

Of golden Byzantium;

From the temples divine of old Palestine,

From Athens and Rome,

With a ha! and a hum!

I come! I come!

All inn-doors and windows

230

Were open to me:

I saw all that sin does,

Which lamps hardly see

That burn in the night by the curtained bed —

The impudent lamps! for they blushed not red,

* 'If one should marry a gallows, and beget young gibbets, I never saw one so prone. — CYMBELINE.

og giftet hende med galgerne.*

Purganax. Et godt parti!

Mammon. En fornem forbindelse, Purganax, brudgommen er af meget gammel familie, af Hounslow Heath, Tyburn og New Drop,† og har stor indflydelse i begge Huse; – åh! han bliver den mest kærlige ægtemand; ja, *for* kærlig, – nygifte folk burde ikke kysse hinanden offentligt; men de sølle stakler elsker sådan hinanden! og så mine små børnebørn, gibbet'erne,‡ de mest lovende børn du nogensinde har set, – de unge leger hængning, de ældre lærer hvordan man arresterer radikale. De er godt undervist, for hver gibbet siger sin katekismen og et udvalgt kapitel fra bibelen før den begynder at lege.

210

[*En gevaldig summen høres.*]

Purganax. Ha! hvad hører jeg?

Bremsen kommer ind.

Mammon. Din Bremse ser ud til at være træt af at føjte rundt.

Bremsen.

Sum! sum! sum!§

220

Fra Alpernes søer og bjergenes kolde grå skalpe, kommer jeg!

Sum! sum! sum!

Fra Marokko og Fez og Byzants høje paladser;

fra gamle Palæstinas guddommelige templer, fra Athen og Rom,

med et ha! og et sum!

kommer jeg, kommer jeg!

Alle krodøre og vinduer

230

var åbne for mig:

jeg så alt det synd gør,

som lamper næppe ser,

der brænder om natten ved den afskærmede seng, –

de skamløse lamper, for de rødmede ikke rødt,

* *Shelleys note:* „Om så nogen skulle gifte sig med en galge, og føde unge gibbet'er, har jeg aldrig set én så ivrig.” CYMBERLIN.

† Henrettelsessteder i omegnen af datidens London.

‡ gibbet (*gibbet*): En høj pæl med en tværbjælke hvorunder man hængte den henrettede, indtil kroppen var rådnet op.

§ På engelsk 'hum, hum, hum!' hvor alle har hørt det antydende 'humbug', en henvisning til forholdene i almindelighed og specielt til George IV (Havard 10; 808).

Dinging and singing,
 From slumber I rung her,
 Loud as the clank of an ironmonger;
 Hum! hum! hum!

Far, far, far! 240
 With the trump of my lips, and the sting at my hips,
 I drove her — afar!
 Far, far, far!
 From city to city, abandoned of pity,
 A ship without needle or star; —
 Homeless she passed, like a cloud on the blast,
 Seeking peace, finding war; —
 She is here in her car,
 From afar, and afar; —
 Hum! hum! 250

I have stung her and wrung her,
 The venom is working; —
 And if you had hung her
 With canting and quirking,
 She could not be deader than she will be soon; —
 I have driven her close to you, under the moon,
 Night and day, hum! hum! ha!
 I have hummed her and drummed her
 From place to place, till at last I have dumbbed her,
 Hum! hum! hum! 260

Enter the Leech and the Rat.

Leech.

I will suck
 Blood or muck!
 The disease of the state is a plethory,
 Who so fit to reduce it as I?

Rat.

I'll slily seize and
 Let blood from her weasand —
 Creeping through crevice, and chink, and cranny,
 With my snaky tail, and my sides so scranny.

Purganax.

Aroint ye! thou unprofitable worm! (*To the Leech*).
 And thou, dull beetle, get thee back to hell! (*To the Gadfly*). 270
 To sting the ghosts of Babylonian kings,
 And the ox-headed Io —

klingende og syngende,
 ringede jeg hende op af slummeren,
 larmende som klangen fra en jernhandler;
 Sum! sum! sum!

Langt, langt, langt bort! 240
 med min munds trompet og mine hofters stik,
 drev jeg hende — langt bort!
 Langt, langt, langt bort!
 Fra by til by, forladt af medynk,
 et skib uden nål eller stjerne; —
 drog hun hjemløs afsted som en sky på blæsten,
 søgte fred, fandt krig; —
 hun er her i sin vogn,
 langt, langt borte fra; —
 Sum! sum! 250

Jeg har stukket hende og knebet hende,
 giften virker; —
 og hvis du havde hængt hende
 med hykleriske og spotske bemærkninger,
 kunne hun ikke være mere død, end hun snart vil være; —
 jeg har drevet hende nær hen til jer, under månen,
 nat og dag, sum! sum! ha!
 Jeg har summet hende og trommet hende
 fra sted til sted, til sidst jeg har gjort hende stum,
 Sum! sum! sum! 260

Iglen og Rotten kommer ind.

Iglen.

Jeg vil suge
 blod eller møg!
 Statens sygdom er blodrigelighed,
 hvem er så egnet til at formindske den, som jeg?

Rotten.

Snu vil jeg gribe og
 lade blodet flyde fra hendes luftrør,
 idet jeg kryber gennem spalter og revne og sprække
 med min slangeagtige hale og mine sider så magre.

Purganax.

(*Til Iglen*). Pak dig! du unyttige orm!
 (*Til Bremsen*). og du, sløve bille, tag du tilbage til helvedet! 270
 for at stikke genfærdene af Babels kongers,
 og den oksehovedet Io —

Swine (within).

Ugh, ugh, ugh!
Hail! Iona the divine,
We will be no longer Swine,
But Bulls with horns and dewlaps.

Rat.

For,
You know, my lord, the Minotaur —

Purganax (fiercely).

Be silent! get to hell! or I will call
The cat out of the kitchen. Well, Lord Mammon,
This is a pretty business.

[*Exit the Rat.*

Mammon.

I will go
And spell some scheme to make it ugly then. —

[*Exit.* 280

Enter Swellfoot.

Swellfoot. She is returned! Taurina is in Thebes,
When Swellfoot wishes that she were in hell!
Oh, Hymen, clothed in yellow jealousy,
And waving o'er the couch of wedded kings
The torch of Discord with its fiery hair;
This is thy work, thou patron saint of queens!
Swellfoot is wived! though parted by the sea,
The very name of wife had conjugal rights;
Her cursèd image ate, drank, slept with me,
And in the arms of Adiposa oft
Her memory has received a husband's —

290

[*A loud tumult, and cries of 'Iona for ever' — No Swellfoot!*
Hark!

How the Swine cry Iona Taurina;
I suffer the real presence; Purganax,
Off with her head!

Purganax. But I must first impanel
A jury of the Pigs.

Swellfoot. Pack them then.

Purganax. Or fattening some few in two separate sties.

Svinene (indefra).

Øf, øf, øf!

Hil! Iona den guddommelige,
vi vil ikke længere være svin,
men tyre med horn og doglæpper.*

Rotten.

Thi,

I ved, Mylord, Minotaurus'en —

Purganax (hidsigt).

Ti stille! gå ad helvedet til, eller jeg vil kalde
på katten fra køkkenet. Nå, Lord Mammon,
det er en køn historie.

[Rotten ud.

Mammon.

Jeg vil gå hen og udtænke
en eller anden plan, der gør den grim igen.—

[Ud. 280

Svulmefod kommer ind.

Svulmefod. Hun er kommet tilbage! Taurina er i Theben,
når Svulmefod ønsker hun var i helvedet!
Oh! Hymen, klædt i gul skinsyge,[†]
og svingende over ægteviede kongers leje
splidens fakkell med dens brændende hår;
dette er dit værk du dronningers skytsengel!
Svulmefod er gift! skønt adskilt af havet,
selve navnet hustru havde ægteskabelige rettigheder;
hendes forbandede billede spiste, drak, sov sammen med mig,
og i Adiposas arme har hendes minde[‡]
ofte modtaget en ægtemands —

290

[*En støjende tummel, og råbene „Iona for evigt! — Ingen Svulmefod!”*

Hør!

hvordan svinene råber Iona Taurina;
jeg lider under virkelig at være tilstede; Purganax,
af med hendes hoved!

Purganax. Men jeg må først udtage
nævninge blandt grisene.

Svulmefod. Så vælg vore støtter.

Purganax. Eller man kunne opfede nogle få i to adskilte svinestier

* George IV var måske hanrej. Der fandtes karikaturtegninger af kongen og andre med horn (Longman 3).

† Hymen: ægteskabets gud

‡ Adiposa: det latinske *adipatus* betyder 'indeholder fedt.' Muligvis en hentydning til George IV's korpulente elskerinde, Lady Conyngham (Longman 3).

And giving them clean straw, tying some bits
 Of ribbon round their legs — giving their Sows
 Some tawdry lace, and bits of lustre glass,
 And their young Boars white and red rags, and tails 300
 Of cows, and jay feathers, and sticking cauliflowers
 Between the ears of the old ones; and when
 They are persuaded, that by the inherent virtue
 Of these things, they are all imperial Pigs,
 Good Lord! they'd rip each other's bellies up,
 Not to say, help us in destroying her.
Swellfoot. This plan might be tried too; — where's General
 Laoctonos?

Enter Laoctonos and Dakry.

It is my royal pleasure
 That you, Lord General, bring the head and body,
 If separate it would please me better, hither 310
 Of Queen Iona.

Laoctonos. That pleasure I well knew,
 And made a charge with those battalions bold,
 Called, from their dress and grin, the royal apes,
 Upon the Swine, who in a hollow square
 Enclosed her, and received the first attack
 Like so many rhinoceroses, and then
 Retreating in good order, with bare tusks
 And wrinkled snouts presented to the foe,
 Bore her in triumph to the public sty.
 What is still worse, some Sows upon the ground 320
 Have given the ape-guards apples, nuts, and gin,
 And they all whisk their tails aloft, and cry,
 'Long live Iona! down with Swellfoot!'

Purganax. Hark!

The Swine (without). Long live Iona! down with Swellfoot!

Dacry. I

Went to the garret of the swineherd's tower,
 Which overlooks the sty, and made a long
 Harangue (all words) to the assembled Swine,
 Of delicacy mercy, judgement, law,
 Morals, and precedents, and purity,
 Adultery, destitution, and divorce, 330
 Piety, faith, and state necessity,
 And how I loved the Queen! — and then I wept
 With the pathos of my own eloquence,

og give dem rent strå, binde nogle stumper
ordensbånd omkring deres ben — give deres søer
nogle billige kniplinger og stykker af skinnende glas,
og deres unge orner hvide og røde laser og 300
kohaler og skovskadefjer, og sætte blomkål
fast mellem ørerne på de gamle; og når
de er overbeviste om, at de ved disse tings
iboende kraft alle er kejserlige grise,
du godeste! de ville river hinandens maver op,
for ikke at sige, hjælpe os med at tilintetgøre hende.

Svulmefod. Den plan kan også blive forsøgt; — hvor er general
Laoctonos?*

Laoktonos og Dacry kommer ind.

Det er til mit kongelige velbehag
at du, general, bringer Dronning Ionas
hoved og krop herhen, og hvis hver for sig ville 310
det fornøje mig mere.

Laoktonos. Den fornøjelse kendte jeg godt,
da jeg med de uforfærdede bataljoner,
kaldet de kongelige aber på grund af deres tøj og deres grin,
udførte et angreb på svinene, som lukkede hende inde
i en åben karré og modtog det første udfald,
ligesom så mange næsehorn, og bar hende så,
idet de trak sig tilbage i god orden med blottede stødtænder
og rynkede snuder, vendt mod fjenden,
i triumf til den offentlige svinesti.†

Hvad der er værre endnu, nogle søer på jorden 320
har givet abevagterne æbler, nødder og gin,
og alle vifter de med deres højt løftede haler og råber
„Længe leve Iona! ned med Svulmefod!”

Purganax. Hør!

Svinene (udenfor). Længe leve Iona! ned med Svulmefod!

Dacry. Jeg‡

gik til loftkammeret i svinehyrdens tårn,
hvorfra man har udsigt over svinestien, og kom med en lang
svada (lutter ord) til de forsamlede svin
om finfølelse, barmhjertighed, domfældelse, loven,
moral og fortilfælde og renhed,
utroskab, armod og skilsmisse, 330
fromhed, tro og statsnødvendigheder,
og hvor meget jeg elskede Dronningen! — og så græd jeg
bevæget af min egen veltalenhed,

* Etymologi: Laos=folk og ktonos=ihjelslåer, Wellington.

† offentlige svinesti: Parlamentets underhus.

‡ Etymologi: dakry=tåre, Lord Eldon

And every tear turned to a mill-stone, which
 Brained many a gaping Pig, and there was made
 A slough of blood and brains upon the place,
 Greased with the pounded bacon; round and round
 The mill-stones rolled, ploughing the pavement up,
 And hurling Sucking-Pigs into the air,
 With dust and stones. —

Enter Mammon.

Mammon. I wonder that gray wizards 340
 Like you should be so beardless in their schemes;
 It had been but a point of policy
 To keep Iona and the Swine apart.
 Divide and rule! but ye have made a junction
 Between two parties who will govern you
 But for my art. — Behold this BAG! it is
 The poison BAG of that Green Spider huge,
 On which our spies skulked in ovation through
 The streets of Thebes, when they were paved with dead:
 A bane so much the deadlier fills it now 350
 As calumny is worse than death — for here
 The Gadfly's venom, fifty times distilled,
 Is mingled with the vomit of the Leech,
 In due proportion, and black ratsbane, which
 That very Rat, who, like the Pontic tyrant,
 Nurtures himself on poison, dare not touch; —
 All is sealed up with the broad seal of Fraud,
 Who is the Devil's Lord High Chancellor,
 And over it the Primate of all Hell
 Murmured this pious baptism: — 'Be thou called 360
 The GREEN BAG; and this power and grace be thine:
 That thy contents, on whomsoever poured,
 Turn innocence to guilt, and gentlest looks
 To savage, foul, and fierce deformity.
 Let all baptized by thy infernal dew
 Be called adulterer, drunkard, liar, wretch!
 No name left out which orthodoxy loves,
 Court Journal or legitimate Review! —
 Be they called tyrant, beast, fool, glutton, lover
 Of other wives and husbands than their own — 370
 The heaviest sin on this side of the Alps!
 Wither they to a ghastly caricature

og hver tårer blev til en møllesten, som
slog skallen ind på mange gabende grise, og der dannedes
en mudderpøl af blod og hjerner på stedet,
fedtet med den bankede bacon; rundt og rundt
rullede møllestenen, pløjede brolægningen op
og slyngede pattegrise op i luften
med støv og sten. —

Mammon kommer ind.

Mammon. Jeg undrer mig over, at grå troldmænd, 340
som jer, skulle være så dunskegede i jeres planlægning;
det havde kun været et spørgsmål om klogt
at holde Iona og svinene adskilte.
Del og hersk! men I har lavet en forbindelse
mellem to partier, som ville styre jer,
var det ikke for min kunst. — Betragt denne TASKE! det er
gifttasken fra den kæmpemæssige grønne edderkop,
på hvilken vore spioner i triumf sneg sig gennem
Thebens gader, da de blev brolagt med døde.*
Nu er den fyldt med en gift så meget mere dødbringende, 350
som bagtales er værre end døden, — thi her er
bremsens edder, halvtreds gange destilleret,
blandet med iglens opkast
i passende mængde, og sort rottekrudt som
selv hin rotte, der ligesom den pontiske tyrant†
nærer sig af gift, ikke vover at røre; —
alt er forsejlet med svigets brede segl,
som er djævlens storkansler,‡
og over den mumlede hele helvedets ærkebiskop
denne fromme dåbsformular: — „Lad dit navn være 360
den GRØNNE TASKE; og denne magt og nåde være din:
at dit indhold, hvem det end hældes på,
forvandler uskyld til skyld og et mildt udseende
til vild, modbydelig og grim vanskabthed.
Må alle, døbt ved din frygtelige dug,
blive kaldt ægteskabsbryder, drukkenbolt, løgner, usling!
intet navn udeladt som ortodoksien,
retsaviser eller lovlige anmeldelser elsker! —
Om de kaldes tyranner, dyr, tåber, grovædere, elskere
af andre hustruer og ægtemænd end deres egne — 370
den tungeste synd på denne side af Alperne!
så visner de til en uhyggelig karikatur

* Shelley henviser muligvis til Peterloo Massakren i Manchester. Castlereagh (den kæmpemæssige grønne edderkop) var medansvarlig, jf. *Anarkiets maskeoptog*.

† Mithridates (132-63 f.Kr.), der gjorde sig immun over for gift ved at tage små doser.

‡ Lord Eldon, der fratog Shelley forældreretten til sine børn med Harriet Westbrook.

Of what was human! — let not man or beast
Behold their face with unaverted eyes!
Or hear their names with ears that tingle not
With blood of indignation, rage, and shame!' —
This is a perilous liquor; — good my Lords. —

[*Swellfoot approaches to touch the GREEN BAG.*

Beware! for God's sake, beware! — if you should break
The seal, and touch the fatal liquor —

Purganax. There, 380
Give it to me. I have been used to handle
All sorts of poisons. His dread Majesty
Only desires to see the colour of it.

Mammon. Now, with a little common sense, my Lords,
Only undoing all that has been done
(Yet so as it may seem we but confirm it),
Our victory is assured. We must entice
Her Majesty from the sty, and make the Pigs
Believe that the contents of the GREEN BAG
Are the true test of guilt or innocence.
And that, if she be guilty, 'twill transform her 390
To manifest deformity like guilt.

If innocent, she will become transfigured
Into an angel, such as they say she is;
And they will see her flying through the air,
So bright that she will dim the noonday sun;
Showering down blessings in the shape of comfits.
This, trust a priest, is just the sort of thing
Swine will believe. I'll wager you will see them
Climbing upon the thatch of their low sties, 400
With pieces of smoked glass, to watch her sail
Among the clouds, and some will hold the flaps
Of one another's ears between their teeth,
To catch the coming hail of comfits in.

You, *Purganax*, who have the gift o' the gab,
Make them a solemn speech to this effect:
I go to put in readiness the feast
Kept to the honour of our goddess *Famine*,
Where, for more glory, let the ceremony
Take place of the uglification of the Queen.

Dracry (To Swellfoot). I, as the keeper of your sacred conscience, 410
Humbly remind your Majesty that the care
Of your high office, as *Man-milliner*
To red *Bellona*, should not be deferred.

Purganax. All part, in happier plight to meet again. [*Exeunt.*

af alt, der var menneskeligt! — lad intet menneske eller dyr
skue deres ansigt med ubortvendte øjne!
eller høre deres navne med ører, harmens, raseriets
og skammens blod ikke ringer for!" —

Dette er en farlig væske; — godt mine herrer.

[Svulmefod *nærmer sig for at røre den GRØNNE TASKE.*

Pas på! for Guds skyld, pas på! — hvis I skulle bryde
seglet og røre den skæbnesvangre væske —

Purganax.

Så,

giv den til mig. Jeg er vant til at håndtere 380
al slags gift. Hans højmægtige Majestæt
ønsker kun at se dens farve.

Mammon. Nu, med lidt sund fornuft, mine herrer,
blot ved at gøre alt ugjort, som er blevet gjort,
(dog således at det ser ud, som om vi kun bekræfter det),
er vor sejr sikret. Vi må lokke
hendes Majestæt væk fra svinestien og få grisene
til at tro, at indholdet af den GRØNNE TASKE
er den sande prøve på skyld og uskyld.

Og hvis hun er skyldig, at den vil omforme hende 390
til åbenlys vanskabthed ligesom skyld.

Hvis uskyldig, at vil hun blive forvandlet
til en engel, sådan som de siger, hun er;

og de vil se hende flyve gennem luften,
så strålende at hun vil fordunkle middagssolen;
og regne velsignelse ned i form af konfekt.

Dette, lid på en præst, er netop den slags,
som svin vil tro på. Jeg vil vædde på, at I vil se dem
klatre op på deres nedrige svinestiers stråtage,
med stykker af røgfarget glas, for at se hende sejle 400
mellem skyerne, og nogle vil holde flapperne
af hinandens øre mellem tænder
for at fange den kommende hagl af konfekt.

I Purganax, som kan snakke godt for Jer,
giv dem en højtidelig tale med dette for øje;
jeg går og gør klar til festen

holdt til ære for vor gudinde Hungersnød,
hvor vi, for at forøge pragten, vil lad ceremonien
til grim-ifiseringen af Dronningen finde sted.

Dracry (til Svulmefod). Jeg, som bevareren af Deres hellige 410
samvittighed, erindrer ydmygt Deres Majestæt om, at varetagelsen
af Deres høje embede, som modehandler
for røde Bellone, ikke bør udsættes.*

Purganax. Vi skilles, for at mødes igen i en lykkeligere forfatning. [Alle ud.

* Bellone: romersk krigsgudinde, hun fulgte Mars i kamp og betragtedes som hans hustru.

ACT II

SCENE I

The public sty. The Boars in full assembly.

Enter Purganax.

Purganax. Grant me your patience, Gentlemen and Boars,
 Ye, by whose patience under public burthens
 The glorious constitution of these sties
 Subsists, and shall subsist. The Lean-Pig rates
 Grow with the growing populace of Swine,
 The taxes, that true source of Piggishness
 (How can I find a more appropriate term
 To include religion, morals, peace, and plenty,
 And all that fit Boeotia as a nation
 To teach the other nations how to live?), 10
 Increase with Piggishness itself; and still
 Does the revenue, that great spring of all
 The patronage, and pensions, and by-payments,
 Which free-born Pigs regard with jealous eyes,
 Diminish, till at length, by glorious steps,
 All the land's produce will be merged in taxes,
 And the revenue will amount to — nothing!
 The failure of a foreign market for
 Sausages, bristles, and blood-puddings,
 And such home manufactures, is but partial; 20
 And, that the population of the Pigs,
 Instead of hog-wash, has been fed on straw
 And water, is a fact which is — you know
 That is — it is a state-necessity —
 Temporary, of course. Those impious Pigs,
 Who, by frequent squeaks, have dared impugn
 The settled Swellfoot system, or to make
 Irreverent mockery of the genuflexions
 Inculcated by the arch-priest, have been whipped
 Into a loyal and an orthodox whine. 30
 Things being in this happy state, the Queen
 Iona —

[*A loud cry from the Pigs: She is innocent! most innocent!*]

Purganax. That is the very thing that I was saying,
 Gentlemen Swine; the Queen Iona being
 Most innocent, no doubt, returns to Thebes,
 And the lean Sows and Bears collect about her,
 Wishing to make her think that WE believe
 (I mean those more substantial Pigs, who swill

ANDEN AKT

FØRSTE SCENE

Den offentlige svinesti. Alle Ornerne er forsamlet.

Purganax kommer ind.

Purganax. Må jeg bede om jeres tålmodighed, Herre og Orner, I, ved hvis tålmodighed under offentlige byrder disse svinestiers glørværdige forfatning består, og skal bestå. Magre-grise afgifterne vokser med svinenes voksende befolkning, skatterne, den sande kilde til grisethed (hvordan kan jeg finde et mere passende ord til at indbefatte religion, moral, fred og overflod og alt, hvad der kvalificerer Boiotien som en nation, der kan lære andre nationer, hvordan man kan leve?), stiger med grisetheden selv; og stadig bliver indtægterne, den store kilde til al protektion og pensioner og biindtægter, som fribårne grise betragter med skinsyge blikke, mindre, indtil langt om længe, ved glørværdige skridt, hele landets produktion vil blive opslugt af skatter, og hele indtægten vil beløbe sig til – intet! Den svigtende afsætning i udlandet af pølser, børster og blodbudding og sådanne indenlandske produkter, er kun delvis; og at grisebefolkningen, i stedet for svineføde, er blevet fodret med strå og vand, det er en kendsgerning som er – I ved – at det – det er en statsnødvendighed – midlertidigt, selvfølgelig. Disse ugudelige grise, som ved hyppige skrig har vovet at bestride det stabile svulmefodssystem eller at gøre uærbødig spot med knæbøjninger indskærpet af ærkepræsten, er blevet pisket til et trofast og et ortodokst hvin. Under disse lykkelige forhold vender Dronning Iona —

[Et højt råb fra Grisene: Hun er uskyldig! helt uskyldig!]

Purganax. Det er netop, hvad jeg var ved at sige, mine herrer svin; da Dronning Iona er særdeles uskyldig, uden tvivl, vender hun tilbage til Theben, og de magre søer og orner samler sig omkring hende, idet de ønsker at få hende til at tro, at Vi tror, (jeg tænker på de mere stofrige grise, som

Rich hog-wash, while the others mouth damp straw)
 That she is guilty; thus, the Lean-Pig faction 40
 Seeks to obtain that hog-wash, which has been
 Your immemorial right, and which I will
 Maintain you in to the last drop of —

A Boar (interrupting him). What
 Does any one accuse her of?

Purganax. Why, no one
 Makes *any* positive accusation; — but
 There were hints dropped, and so the privy wizards
 Conceived that it became them to advise
 His Majesty to investigate their truth;—
 Not for his own sake; he could be content
 To let his wife play any pranks she pleased, 50
 If, by that sufferance, *he* could please the Pigs;
 But then he fears the morals of the Swine,
 The Sows especially, and what effect
 It might produce upon the purity and
 Religion of the rising generation
 Of Sucking-Pigs, if it could be suspected
 That Queen Iona — [A pause.

First Boar. Well, go on; we long
 To hear what she can possibly have done.

Purganax. Why, it is hinted, that a certain Bull —
 Thus much is *known*: — the milk-white Bulls that feed 60
 Beside Clitumnus and the crystal lakes
 Of the Cisalpine mountains, in fresh dews
 Of lotus-grass and blossoming asphodel
 Sleeking their silken hair, and with sweet breath
 Loading the morning winds until they faint
 With living fragrance, are so beautiful! —
 Well, *I* say nothing; — but Europa rode
 On such a one from Asia into Crete,
 And the enamoured sea grew calm beneath
 His gliding beauty. And Pasiphae, 70
 Iona's grandmother — but *she* is innocent!
 And that both you and I, and all assert.

First Boar. Most innocent!

Purganax. Behold this BAG; a bag —

Second Boar. Oh! no GREEN BAGS!! Jealousy's eyes are green,
 Scorpions are green, and water-snakes, and efts,
 And verdigris, and —

Purganax. Honourable Swine,
 In Piggish souls can prepossessions reign?

tyller fed svineføde, mens de andre æder dampet strå)
 at hun er skyldig; således søger fraktionen af magre-grise 40
 at opnå den svineføde, som har været
 jeres ældgamle ret, og som jeg vil
 bevare for jer til den sidste dråbe af —

En orne (afbryder ham). Hvad
 anklager man hende for?

Purganax. Ja, ingen
 er kommet med nogen direkte anklage; — men
 der faldt visse bemærkninger, og så mente de hemmelige
 troldmænd, at det var deres opgave at råde
 Hans Majestæt til at undersøge deres rigtighed; —
 ikke for hans skyld; han kunne være tilfreds med
 at lade sin hustru lave alle de spilopper, hun ønskede, 50
 hvis *han*, ved denne overbærenhed, kunne behage grisene;
 men så er han bekymret for svinenes moral,
 især søerne, og hvilken virkning
 det kunne have på den opkommende
 generation pattegrises renhed og religion,
 hvis man kunne nære mistanke til
 at Dronning Iona — [En pause.

Første Orne. Nå, fortsæt; vi længes
 efter at høre, hvad hun overhovedet kan have gjort.

Purganax. Ja, det er antydnet, at en hvis tyr —
 så meget *vides*: — de mælkehvide tyre, der 60
 ved siden af Clitumnus og krystalsøerne*
 i de cisalpine bjerge lever af den friske dug
 på lotusgræs og blomstrende affodil,
 idet de slikker deres silkehår og belæsser
 morgenvindene med sød ånde, indtil de dåner
 af levende vellugt, er så smukke! —

Nå, *jeg* siger ingenting; — men Europa red †
 på sådan én fra Asien til Kreta,
 og det forelskede hav blev roligt neden under
 hans glidende skønhed. Og Pasifaë, 70
 Ionas bedstemor, — men *hun* er uskyldig
 og det hævder både I og jeg og alle.

Første Orne. Særdeles uskyldig!

Purganax. Betragt denne TASKE; en taske —

Anden Orne Åh! ingen GRØN TASKE! skinsygens øjne er grønne,
 skorpioner er grønne, og vandslanger og store salamandere,
 og ir, og —

Purganax. Ærede svin,
 kan forudfattede meninger herske i grisede sjæle?

* Clitumus: en lille flod i Umbrien.

† Den tyr Europa red på var Zeus.

Allow me to remind you, grass is green —
 All flesh is grass; — no bacon but is flesh —
 Ye are but bacon. This divining BAG 80
 (Which is not green, but only bacon colour)
 Is filled with liquor, which if sprinkled o'er
 A woman guilty of — we all know what —
 Makes her so hideous, till she finds one blind
 She never can commit the like again.
 If innocent, she will turn into an angel,
 And rain down blessings in the shape of comfits
 As she flies up to heaven. Now, my proposal
 Is to convert her sacred Majesty
 Into an angel (as I am sure we shall do), 90
 By pouring on her head this mystic water. [Showing the Bag.]
 I know that she is innocent; I wish
 Only to prove her so to all the world.

First Boar. Excellent, just, and noble Purganax.

Second Boar. How glorious it will be to see her Majesty
 Flying above our heads, her petticoats
 Streaming like — like — like —

Third Boar. Anything.

Purganax. Oh no!

But like a standard of an admiral's ship,
 Or like the banner of a conquering host,
 Or like a cloud dyed in the dying day, 100
 Unravell'd on the blast from a white mountain;
 Or like a meteor, or a war-steed's mane,
 Or waterfall from a dizzy precipice
 Scattered upon the wind.

First Boar. Or a cow's tail.

Second Boar. Or *anything*, as the learned Boar observed.

Purganax. Gentlemen Boars, I move a resolution,
 That her most sacred Majesty should be
 Invited to attend the feast of Famine,
 And to receive upon her chaste white body
 Dews of Apotheosis from this BAG. 110

[A great confusion is heard of the Pigs out of doors, which communicates itself to those within. During the first Strophe, the doors of the Sty are staved in, and a number of exceedingly lean Pigs and Sows and Boars rush in.]

Semichorus I.

No! Yes!

Semichorus II.

Yes! No!

Tillad mig at erindre jer om, at græs er grønt —
 alt kød er græs; — der findes ingen bacon, som ikke er kød —
 I er ikke andet end bacon. Denne sandsiger-TASKE 80
 (som ikke er grøn, men kun baconfarvet)
 er fyldt med en væske, som, hvis sprøjtet på
 en kvinde skyldig i — vi ved alle hvad, —
 gør hende så hæslig, at før hun finder en blind,
 kan hun aldrig begå det samme igen.
 Hvis uskyldig, vil hun blive forvandlet til en engel
 og regne velsignelser ned i form af konfekt,
 mens hun flyver op til himlen. Hør, mit forslag
 er at omdanne Hendes hellige Majestæt
 til en engel (som jeg er sikker på, vi vil), ved at hælde 90
 dette gådefulde vand ud over hendes hoved. [Viser tasken.
 Jeg ved hun er uskyldig; jeg ønsker
 kun at bevise for hele verden, at hun er det.

Første Orne. Fortræffelige, retfærdige og ædle Purganax.

Anden Orne. Hvor herligt ville det ikke være at se Hendes Majestæt
 flyve hen over vore hoveder, hendes underkjoler
 flagrende som — som — som —

Tredje Orne. Hvad som helst.

Purganax. Åh nej! ikke det,
 men som fanen på et admirals skib,
 eller som en sejrende hærs banner,
 eller som en sky farvet af den hendøende dag, 100
 trevlet op af blæsten fra et hvidt bjerg;
 eller som en meteor eller en krigshingst manke
 eller vandfald fra en svimlende fjeldvæg,
 spredt på vinden.

Første Orne. Eller en kos hale.

Anden Orne. Eller *hvad som helst*, som den lærte orne bemærkede.

Purganax. Mine herrer orner, jeg fremsætter det beslutningsforslag,
 at Hendes højst hellige Majestæt burde
 inviteres til at deltage i Hungersnødens fest,
 og modtage på hendes hvide kyske krop
 helgengørelsens dug fra denne TASKE. 110

[Man hører en voldsom tummel fra Grisene udenfor, som forplanter sig til dem indenfor. Under den første strofe bliver dørene til svinestien trykket ind, og et antal usædvanligt magre Grise og Søer og Orner styrter ind.

Første halvkor.

Nej! Ja!

Andet halvkor.

Ja! Nej!

Semichorus I.

A law!

Semichorus II.

A flaw!

Semichorus I.

Porkers, we shall lose our wash,
Or must share it with the Lean-Pigs!

First Boar.

Order! order! be not rash!
Was there ever such a scene, Pigs!

An old Sow (rushing in).

I never saw so fine a dash
Since I first began to wean Pigs.

120

Second Boar (solemnly).

The Queen will be an angel time enough.
I vote, in form of an amendment, that
Purganax rub a little of that stuff
Upon his face.

Purganax (his heart is seen to beat through his waistcoat).
Gods! What would ye be at?

Semichorus I

Purganax has plainly shown a
Cloven foot and jackdaw feather.

Semichorus II.

I vote Swellfoot and Iona
Try the magic test together;
Whenever royal spouses bicker,
Both should try the magic liquor.

130

An old Boar (aside).

A miserable state is that of Pigs,
For if their drivers would tear caps and wigs,
The Swine must bite each other's ear therefore.

Første halvkor.

En lov!

Andet halvkor

En fejl!

Første halvkor.

Fedesvin, vi vil miste vor ædelse
eller må dele den med magre-grisene!

Første Orne.

Må jeg bede om ro, kan vi få ro! vær ikke så voldsom!
Grise! har man nogensinde set noget lignende.

En gammel so (idet hun styrter ind).

Aldrig så jeg så flot et stormløb,
siden jeg begyndte at vænne grise fra.

120

Anden Orne (højtideligt).

Dronningen vil tids nok blive til en engel.
I form af en tilføjelse stemmer jeg for, at
Purganax gnider lidt af stoffet
på sit ansigt.

Purganax (man kan se hans hjerte banke gennem hans vest).

Du forbarmende! Hvad er I ude på?

Første halvkor.

Purganax har tydeligt vist en
kløftet fod og en allikefjer.*

Andet halvkor.

Jeg stemmer for, at Svulmefod og Iona
sammen underkastes den magiske prøve;
når som helst kongelige ægtefæller nappes,
bør begge prøve den magiske væske.

130

En gammel Orne (afsides).

Grisene befinder sig i en elendig stilling, for hvis
deres røgttere sønderriver kaper og parykker,
så må svinene bide hinanden i ørerne.

* allike (*jackdaw*): en tyvagtig person der har stjålet en andens mere prangende fjer.

An old Sow (aside).

A wretched lot Jove has assigned to Swine,
Squabbling makes Pig-herds hungry, and they dine
On bacon, and whip Sucking-Pigs the more.

Chorus.

Hog-wash has been ta'en away:
If the Bull-Queen is divested,
We shall be in every way
Hunted, stripped, exposed, molested; 140
Let us do whate'er we may,
That she shall not be arrested.
QUEEN, we entrench you with walls of brawn,
And palisades of tusks, sharp as a bayonet:
Place your most sacred person here. We pawn
Our lives that none a finger dare to lay on it.
Those who wrong you, wrong us;
Those who hate you, hate us;
Those who sting you, sting us;
Those who bait you, bait us; 150
The *oracle* is now about to be
Fulfilled by circumvolving destiny;
Which says: 'Thebes, choose *reform or civil war*,
When through your streets, instead of hare with dogs,
A *Consort Queen a King* with Hogs,
Riding upon the IONIAN MINOTAUR.'

Enter Iona Taurina.

Iona Taurina (coming forward).

Gentlemen Swine, and gentle Lady-Pigs,
The tender heart of every Boar acquits
Their Queen, of any act incongruous
With native Piggishness, and she, reposing 160
With confidence upon the grunting nation,
Has thrown herself, her cause, her life, her all,
Her innocence, into their Hoggish arms;
Nor has the expectation been deceived
Of finding shelter there. Yet know, great Boars,
(For such whoever lives among you finds you,
And so do I), the innocent are proud!
I have accepted your protection only
In compliment of your kind love and care,
Not for necessity. The innocent 170
Are safest there where trials and dangers wait;

En gammel so (afsides).

Jupiter har tildelt svinene en sølle lod,
 kævlery gør svinehyrderne sultne, og de får
 bacon til middag og pisker pattegrisene des mere.

Kor.

Svineføden er blevet fjernet:
 hvis Tyredronningen bliver ribbet,
 skal vi på alle måder
 jages, klædes nøgne, udsættes, forulempes; 140
 lad os gøre, hvad vi end kan,
 for at hun ikke skal blive arresteret.

DRONNING, vi forskanser Jer med muskelmure
 og palisader af stødtænder, skarpe som bajonetter —
 anbring Deres højst hellige person her. Vi sætter
 vort liv som pant på, at ikke ingen vil vover at røre den.
 De der gør Jer uret, gør os uret;
 dem der hader Jer, hader os;
 de som stikker Jer, stikker os;
 de som plager Jer, plager os; 150
 ved en skæbnens omvæltning
 er *oraklet* nu lige ved at opfyldes;
 som siger: „Theben, vælg *reform* eller *borgerkrig*,
 når en *Gemalinde*, i stedet for hare med hunde,
 skal jage en *Konge* med svin gennem dine gader,
 ridende på den JONISKE MINOTAURUS.”

*Iona Taurina kommer ind.**Iona Taurina* (idet hun træder frem).*

Mine herrer Svin og Damegrise, —
 enhver ornes milde hjerte frikender
 deres Dronning for enhver handling, som ikke er i
 overensstemmelse med naturlig grisethed, og hun, 160
 hvilende med tillid på den gryntende nation,
 har kastet sig selv, sin sag, sit liv, sit alt,
 sin uskyldighed, i deres svinske arme;
 heller ikke er forventningen om at finde
 beskyttelse dér, blevet skuffet. Dog vid, store orner,
 (for det anser alle, der lever mellem jer, jer for,
 og det gør jeg også), de uskyldige er stolte!
 Jeg har modtaget kun jeres beskyttelse
 som en billigelse af jeres venlige kærlighed og omsorg,
 ikke af nødvendighed. De uskyldige 170
 er mest sikre der, hvor retssager og farer venter; uskyldige

* Fra 'tauros'=tyr.

Innocent Queens o'er white-hot ploughshares tread
 Unsinged, and ladies, Erin's laureate sings it,*
 Decked with rare gems, and beauty rarer still,
 Walked from Killarney to the Giant's Causeway,
 Through rebels, smugglers, troops of yeomanry,
 White-boys and Orange-boys, and constables,
 Tithe-proctors, and excise people, uninjured!
 Thus I! —

Lord Purganax, I do commit myself
 Into your custody, and am prepared
 To stand the test, whatever it may be! 180

Purganax. This magnanimity in your sacred Majesty
 Must please the Pigs. You cannot fail of being
 A heavenly angel. Smoke your bits of glass,
 Ye loyal Swine, or her transfiguration
 Will blind your wondering eyes.

An old Boar (aside). Take care, my Lord,
 They do not smoke you first.

Purganax. At the approaching feast
 Of Famine, let the expiation be.

Swine. Content! content!

Iona Taurina (aside). I, most content of all,
 Know that my foes even thus prepare their fall! 190
 [Exeunt omnes.]

SCENE II

The interior of the Temple of Famine. The statue of the Goddess, a skeleton clothed in parti-coloured rags, seated upon a heap of skulls and loaves intermingled. A number of exceedingly fat Priest in black garments arrayed on each side, with marrow-bones and cleavers in their hands. A flourish of trumpets.

Enter Mammon as arch-priest, Swellfoot, Darcry, Purganax, Laoctonos, followed by Iona Taurina guarded. On the other side enter the Swine.

Chorus of Priests, accompanied by the Court Porkman on marrow-bones and cleavers.

Goddess bare, and gaunt, and pale,
 Empress of the world, all hail!
 What though Cretans old called thee

* 'Rich and rare were the gems she wore.' See Moore's *Irish Melodies*.

Dronninger træder hen over hvidglødende plovs-kær, uforbrændte og gik, mine damer, Erin's laurbærkransede besynger det,* smykket med sjældne ædelstene og endnu sjældnere skønhed, fra Killarney til Giant's Causeway† gennem oprørere, smuglere og tropper af fribønder, hvide-drenge og orange-drenge og politimænd,‡ tiendeopkræver og afgiftbetjente, uskadte! ligeså jeg! —

Lord Purganax, jeg overgiver mig 180
i Jeres varetægt, og jeg er beredt
til at underkaste mig prøven, hvad den end kan være!

Purganax. Denne storsindethed hos Deres hellige Majestæt må glæde grisene. I kan ikke undgå at blive en himmelsk engel. Så svært jeres glasstykker I trofaste svin, ellers vil hendes forvandling blinde jeres undrende øjne.

En gammel Orne (afsides). Pas på, min herre, at de ikke gennemskuer Jeres sværteri.

Purganax. Med udsigt til den kommende Hungersnødsfest, lad der være forsoning.

Svinene. Vi er tilfredse! tilfredse!

Iona Taurina (afsides). Jeg, den mest tilfredse af alle, 190
ved, at mine fjender netop sådan forbereder deres fald. [Alle ud.]

ANDEN SCENE

Det indre af Hungersnødens Tempel. Gudindens statue, et skelet klædt i brogede laser, anbragt på en dyng af hovedskaller og brød blandet sammen. Et antal usædvanligt fede præster i sorte dragter opstillet på hver side, med marvben og slagterøkser i hænderne. En trompetfanfare.

Mammon som ærkepræst, Svulmefod, Darkry, Purganax, Laoktonos kommer ind, fulgt af Iona Taurina, som er bevogtet. Fra den anden side kommer Svinene ind.

Kor af Præster, akkompagneret af Hofspækhøkeren på marvben og slagterøkser.§

Gudinde, nøgen og udmagret og bleg,
verdens Kejsersinde, vær hilset!
Hvad gør det, at gamle kretensere kalder dig

* *Shelleys note:* „Rige og sjældne var ædelstenene hun bar.“ Se Moore's *Irish Melodies*.

† Fra Killarney, en by i det sydvestlige Irland (Erin), til Giant's Causeway på nordøstkysten

‡ hvide-drenge (*white-boys*): medlemmer af en hemmelig agrarisk forening, grundlagt 1761. orange-drenge (*orange-boys*): medlemmer af forening til forsvar af protestantismen i Irland, 1795 (Longman 3).

§ Solomon, hofspækhøkerens benytter marvbenene og slagterøkserne som musikinstrumenter.

City-crested Cybele?
 We call thee *Famine!*
 Goddess of fasts and feasts, starving and cramming!
 Through thee, for emperors, kings, and priests and lords,
 Who rule by viziers, sceptres, bank-notes, words,
 The earth pours forth its plenteous fruits,
 Corn, wool, linen, flesh, and roots — 10
 Those who consume these fruits through thee grow fat,
 Those who produce these fruits through thee grow lean,
 Whatever change takes place, oh, stick to that!
 And let things be as they have ever been;
 At least while we remain thy priests,
 And proclaim thy fasts and feasts.
 Through thee the sacred Swellfoot dynasty
 Is based upon a rock amid that sea
 Whose waves are Swine — so let it ever be!

[Swellfoot *etc.*, seat themselves at a table magnificently covered at the upper end of the Temple, Attendants pass over the stage with hog-wash in pails. A numner of Pigs, exceedingly lean, follow them licking up the wash.]

Mammon. I fear your sacred Majesty has lost 20
 The appetite which you were used to have.
 Allow me now to recommend this dish —
 A simple kickshaw by your Persian cook,
 Such as is served at the great King's second table.
 The price and pains which its ingredients cost
 Might have maintained some dozen families
 A winter or two — not more — so plain a dish
 Could scarcely disagree. —

Swellfoot. After the trial,
 And these fastidious Pigs are gone, perhaps
 I may recover my lost appetite — 30
 I feel the gout flying about my stomach —
 Give me a glass of Maraschino punch.

Purganax (filling his glass, and standing up).
 The glorious Constitution of the Pigs!

All. A toast! a toast! stand up, and three times three!

Dakry. No heel-taps — darken daylights! —

Laoktonos. Claret, somehow,
 Puts me in mind of blood, and blood of claret!

Swellfoot. Laoctonos is fishing for a compliment,
 But 'tis his due. Yes, you have drunk more wine,

by-kammede Kybele?*

Vi kalder dig *Hungersnød!*

Gudinde for faster og fester, sult og stopfodring!

Ved hjælp af dig, for kejsere, konger og præster og herrer,
 som styrer ved vizirer, scepter, pengesedler og ord,
 udøser jorden sine rigelige frugter,
 korn, uld, lærred, kød og rødder — 10

de som fortærer disse frugter, bliver fede ved hjælp af dig,
 de som avler disse frugter, bliver magre ved hjælp af dig,
 hvad der end sker, oh, så hold fast ved dét!

og lad tingene være, som de altid har været,
 i det mindste mens vi forbliver dine præster,
 og bekendtgør dine faster og fester.

Ved hjælp af dig er det hellige Svulmefods-dynasti
 grundlagt på en klippe midt i havet,
 hvis bølger er svin — lad det altid være sådan!

[Svulmefod, etc., sætter sig ved et bord, overdådigt dækket, i den øvre ende af templet. Tjenere går hen over scenen med svineføde i spande. Et antal usædvanligt magre Grise følger dem, mens de slikker svineføden op.

Mammon. Jeg frygter Deres hellige Majestæt har tabt 20
 den appetit, I plejede at have.
 Tillad mig nu at anbefale denne ret —
 et enkelt lækkeri af Jeres persiske kok, sådan et
 som serveres ved den store konges næstbedste bord.†
 Prisen og umagen som dets bestanddele koster,
 kunne have forsørget omkring et dusin familier
 en vinter eller to — ikke mere — så jævn en ret
 kan næppe findes ilde. —

Svulmefod. Efter retssagen,
 og disse kræsne grise er borte,
 kan jeg måske genvinde min mistede appetit, — 30
 jeg føler gigten flyve rundt i min mave —
 giv mig et glas kirsebærlikør.

Purganax (fylder sit glas, og rejser sig).
 Grisenes gloriøse forfatning!

Alle. En skål! en skål! stå op, et nifoldigt leve!

Darkry. Ingen sjatter — fyld op til randen! —

Laoktonos. Rødvin får mig på en eller
 anden måde til at tænke på blod, og blod får mig til at tænke på rødvin!

Svulmefod. Laoctonos fisker efter en kompliment,
 men det tilkommer ham. Ja, I har drukket mere vin

* Kybele: gudinde, dyrket som Den store Moder, beskytter af bylivet og det borgerlige liv. Afbilledes hos romerne, bærende en murkrone.

† Den store Konge: konge af Persien.

And shed more blood, than any man in Thebes. (*To Purganax*).
 For God's sake stop the grunting of those Pigs! 40

Purganax. We dare not, Sire, 'tis Famine's privilege.

Chorus of Swine.

Hail to thee, hail to thee, Famine!
 Thy throne is on blood, and thy robe is of rags;
 Thou devil which livest on damning;
 Saint of new churches, and cant, and GREEN BAGS,
 Till in pity and terror thou risest,
 Confounding the schemes of the wisest;
 When thou liftest thy skeleton form,
 When the loaves and the skulls roll about,
 We will greet thee — the voice of a storm 50
 Would be lost in our terrible shout!

Then hail to thee, hail to thee, Famine!
 Hail to thee, Empress of Earth!
 When thou risest, dividing possessions;
 When thou risest, uprooting oppressions,
 In the pride of thy ghastly mirth;
 Over palaces, temples, and graves,
 We will rush as thy minister-slaves,
 Trampling behind in thy train,
 Till all be made level again! 60

Mammon. I hear a crackling of the giant bones
 Of the dread image, and in the black pits
 Which once were eyes, I see two livid flames.
 These prodigies are oracular, and show
 The presence of the unseen Deity.
 Mighty events are hastening to their doom!

Swellfoot. I only hear the lean and mutinous Swine
 Grunting about the temple.

Dakry. In a crisis
 Of such exceeding delicacy, I think
 We ought to put her Majesty, the Queen, 70
 Upon her trial without delay.

Mammon. THE BAG
 Is here.

Purganax. I have rehearsed the entire scene
 With an ox-bladder and some ditchwater,
 On Lady P — ; it cannot fail. (*Taking up the BAG*).

og udgydt mere blod end nogen mand i Theben. (*Til Purganax*).
 For guds skyld få de grise til at holde op med at grynte! 40
Purganax. Vi vover ikke, Herre, det er Hungersnødens privilegium.

Svinenes kor.

Hil dig, hil dig, Hungersnød!
 din trone står på blod, og din kåbe er af pjalter;
 du djævel, som lever af forbandelser;
 nye kirkers og flosklers og GRØNNE TASKERS helgen,
 indtil du rejser dig i medynk og rædsel
 og kuldkaster de viseste planer;
 når du løfter din skeletskikkelse,
 når brødene og hovedskallerne triller omkring,
 vil vi hilse dig — en storms stemme 50
 ville tabes i vort forfærdelige råb!

Så hil dig, hil dig, Hungersnød!
 hil dig, Jordens Kejserinde!
 når du rejser dig og fordeler ejendele;
 når du rejser dig i din uhyggelige
 munterheds pragt og udsletter undertrykkelse;
 over paladser, templer og grave
 vil vi ile som dine tjenerslaver,
 trampende bagefter i dit følge,
 til alt igen er i ligevægt!* 60

Mammon. Jeg hører det grufulde billedes
 kæmpemæssige ben knirke, og i de sorte skakter,
 som engang var øjne, ser jeg to ligblege flammer.
 Disse jærtegn er orakelagtige og viser
 tilstedeværelsen af en uset Guddom.
 Mægtige begivenheder haster til deres dom!

Svulmefod. Jeg hører de magre og oprørske svin
 grynte omkring i templet.

Darkry. I en sådan
 overordentlig vanskelig krise tror jeg,
 vi ufortøvet burde indlede retssagen 70
 mod Hendes Majestæt, Dronningen.

Mammon. TASKEN
 er kommet.

Purganax. Jeg har øvet hele optrinet
 med en okseblære og noget grøftevand,
 på Lady P — ; det kan ikke gå galt. (*Idet han tager Tasken*).†

* Svinene (folket) takker Hungersnøden, fordi det er den kraft, der vil tvinge dem til gribe magten ved revolution (*Cameron*, 360).

† Lady P —: hans kone.

Your Majesty (*To Swellfoot*).

In such a filthy business had better
 Stand on one side, lest it should sprinkle you.
 A spot or two on me would do no harm,
 Nay, it might hide the blood, which the sad Genius
 Of the Green Isle has fixed, as by a spell,
 Upon my brow — which would stain all its seas, 80
 But which those seas could never wash away!
Iona Taurina. My Lord, I am ready — nay, I am impatient
 To undergo the test.

[A graceful figure in a semi-transparent veil passes unnoticed through the temple; the word LIBERTY is seen through the veil, as if it were written in fire upon its forehead. Its words are almost drowned in the furious grunting of the Pigs, and the business of the trial. She kneels on the steps of the Altar, and speaks in tones at first faint and low, but which ever become louder and louder.]

Mighty Empress! Death's white wife!
 Ghastly mother-in-law of Life!
 By the God who made thee such,
 By the magic of thy touch,
 By the starving and the cramming
 Of fasts and feasts! by thy dread self, O Famine!
 I charge thee! when thou wake the multitude, 90
 Thou lead them not upon the paths of blood.
 The earth did never mean her foison
 For those who crown life's cup with poison
 Of fanatic rage and meaningless revenge —
 But for those radiant spirits, who are still
 The standard-bearers in the van of Change.
 Be they th' appointed stewards, to fill
 The lap of Pain, and Toil, and Age! —
 Remit, O Queen! thy accustomed rage!
 Be what thou art not! In voice faint and low 100
 FREEDOM calls *Famine* — her eternal foe,
 To brief alliance, hollow truce. — Rise now!

[Whilst the veiled figure has been chanting this strophe, Mammon, Darkry, Laoc-tonos, and Swellfoot, have surrounded Iona Taurina, who with her hands folded on her breast, and her eyes lifted to heaven, stands, as with saint-like resignation, to wait the issue of the business, in perfect confidence of her innocence.]

[Purganax, after unsealing the GREEN BAG, is gravely about to pour the liquor upon her head, when suddenly the whole expression of her figure and countenance]

Deres Majestæt (*til Svulmefod*).

må i sådan en beskidt sag hellere
 stå på den ene side, for at det ikke skal sprøjter på Jer.
 En plet eller to på mig ville ikke gøre skade,
 ja, det kunne skjule blodet, den Grønne Ø's*
 bedrøvede skytsånd, som ved trolddom, har fæstnet
 på min pande — som ville plette alle dens have, 80
 men som disse have aldrig kunne vaske bort!

Iona Taurina. Min herre, jeg er rede — ja, jeg er utålmodig
 efter at gennemgå prøven.

[En yndefuld skikkelse i et halvt-gennemsigtigt slør passerer ubemærket gennem templet; ordet FRIHED ses gennem sløret, som var det skrevet med flammeskrift på dens pande. Dens ord druknes næsten i Grisenes forbitrede grynten og støjen fra retshandlingen. Hun knæler på altrets trin og taler med en stemme, der først er svag og sagte, men som stadig bliver højere og højere.]

Mægtige Kejserinde! Dødens hvide hustru!
 Livets uhyggelige svigermor!
 ved Guden som skabte dig sådan
 ved din berørings tryllekraft,
 ved fasters og festers sult og overfodring!
 ved dit grufulde sely, Oh Hungersnød!
 jeg pålægger dig! når du vækker masserne, 90
 før dem da ikke på blodets stier.
 Jordan havde aldrig tiltænkt sin overflod
 til dem, der kroner livets bæger med giften
 af fanatisk raseri og meningsløs hævn —
 men til de strålende ånder som stadig er
 fanebærerne i Forandringens fortrop.
 Lad dem være de udnævnte leverandører til at fylde
 smertens og sliddets og alderdommens skød! —
 Opgiv, Oh Dronning! din sædvanlige vrede!
 Vær, hvad du ikke er! Med en svag og sagte stemme 100
 indkalder FRIHED *Hungersnød*, — hendes evige fjende,
 til en kortvarig alliance, en hul våbenstilstand, — Rejs dig nu!

[Medens den Tilslørede skikkelse har sunget denne strofe, har Mammon, Dakry, Laoctonos, og Svulmefod omringet Iona Taurina, der med hænderne foldet på brystet og øjnene løftet mod himlen, står, som med helgenagtig underkastelse, og afventer udfaldet af processen i fuld tillid til sin uskyldighed.]

[Purganax, efter at have åbnet den GRØNNE TASKE, skal lige til højtideligt at hælde væske ud over hendes hoved, da hele hendes skikkelses udtryk og mine]

* Castlereagh var medansvarlig for nedkæmpelse af den irske opstand i 1798 (Longman 3).

changes; she snatches it from hand with a loud laugh of triumph, and empties it over Swellfoot and his whole court, who are instantly changed into a number of filthy and ugly animals, and rush out of the Temple. The image of Famine then arises with a tremendous sound, the Pigs begin scrambling for the loaves, and are tripped up by the skulls; all those who eat the loaves are turned into Bulls, and arrange themselves quietly behind the altar. The image of Famine sinks through a chasm in the earth, and a Minotaur rises.

Minotaur. I am the Ionian Minotaur, the mightiest
Of all Europa's taurine progeny —
I am the old traditional Man-Bull;
And from my ancestors having been Ionian,
I am called Ion, which, by interpretation,
Is JOHN; in plain Theban, that is to say,
My name's JOHN BULL; I am a famous hunter,
And can leap any gate in all Boeotia,
Even the palings of the royal park,
Or double ditch about the new enclosures;
And if your Majesty will deign to mount me,
At least till you have hunted down your game,
I will not throw you.

110

Iona Taurina (During the speech she has been putting on boots and spurs, and a hunting-cap, buckishly cocked on one side, and tucking up her hair, she leaps nimbly on his back).

Hoa! hoa! tallyho! tallyho! ho! ho!

Come, let us hunt these ugly badgers down,
These stinking foxes, these devouring otters,
These hares, these wolves, these anything but men.
Hey, for a whipper-in! my loyal Pigs
Now let your noses be as keen as beagles',
Your steps as swift as greyhounds', and your cries
More dulcet and symphonious than the bells
Of village-towers, on sunshine holiday;
Wake all the dewy woods with jangling music.
Give them no law (are they not beasts of blood?)
But such as they gave you. Tallyho! ho!
Through forest, furze, and bog, and den, and desert,
Pursue the ugly beasts! tallyho! ho!

120

pludselig forandres; hun snupper den fra ham med en høj triumferende latter, og tømmer den ud over Svulmefod og hele hans Hof, som øjeblikkelig forvandles til et antal beskidte og grimme dyr, der styrter ud af templet. Hungersnøden gudebillede rejser sig så med en frygtelig lyd, Grisene begynder at slå om brødene og snubler over hovedskallerne; alle de som ÆDER brødene bliver forvandlet til Tyre og anbringer sig stilfærdigt bagved altret. Hungersnødens gudebillede synker gennem en afgrund i jorden, og en Minotaurus stiger op.

Minotaurus. Jeg er den joniske Minotaurus, den mægtigste af Europas tyreagtige afkom — jeg er den gamle traditionelle menneske-tyr; og da mine forfædre var jonere, bliver jeg kaldt Ion, som fortolket* er JOHN; på almindeligt thebansk betyder det, at mit navn er JOHN TYR; jeg er en berømt jæger† og kan springe over enhver låge i Boiotien, 110 selv stakittet til den kongelige park eller dobbeltgrøfterne omkring de nye indhegninger;‡ og hvis Deres Majestæt vil nedlade sig til at bestige mig, i det mindste til I har nedlagt Jeres vildt, vil jeg ikke kaste Jer af.

Iona Taurina (I løbet af hans tale har hun taget støvler og spore på og en jagthue, smart sat på skrå, og efter hun har stoppet håret op under den, springer hun adræt op på hans ryg.)

Juhu! juhu! hallo! hallo! ho! ho!

kom lad os nedlægge disse grimme grævlinge, disse stinkende ræve, disse altfortærende oddere, disse harer, disse ulve, disse alt andet end mennesker. Hej, sikken en pikør! mine trofaste Grise,§ 120 lad nu jeres næser være så skarpe som støvere, jeres skridt så hurtige som myndere og jeres skrig mere liflige og harmoniske end landsbyårnes klokke på en solskinsfriday; væk alle duggede skove med skramlende musik. Giv dem ikke ifølge loven (thi er de ikke blodtørstige dyr?), men sådan som de gav jer. Hallo! ho! gennem skov, tornblad, og mose, og hule, og ørken forfølg de grimme dyr! Hallo! ho!

* Ion: jonernes mytologiske stamfader.

† John Tyr: John Bull, et navn for det engelske folk, som udtryk for djærvhed og lune.

‡ Indhegningen af fællesjord til private formål (Longman 3).

§ pikør (*whipper-in*): rytter, som ved parforcejagt fører hundene. En anden betydningen af *whipper-in* er 'indpisker': partimedlem, som i Underhuset ved vigtige afstemninger søger at få sit parti samlet.

Full chorus of Iona and the Swine.

Tallyho! tallyho!
Through rain, hail, and snow, 130
Through brake, gorse, and briar,
Through fen, flood, and mire,
We go! we go!

Tallyho! tallyho!
Through pond, ditch, and slough,
Wind them, and find them,
Like the Devil behind them,
Tallyho! tallyho!

[Exeunt, in full cry; Iona driving on the swine, with the empty GREEN BAG.]

THE END

Iona og hele Svinekoret.

Hallo! hallo!
gennem regn, hagl og sne, 130
gennem bregnekrat, tornblad og rosenbusk
gennem sump, vand og dyng,
farer vi! farer vi!

Hallo! hallo!
gennem, dam, grøft og pøl,
få færten af dem, og find dem,
som djævlens bag dem,
hallo! hallo!

[Alle ud i skarp forfølgelse; Iona driver svinene afsted med den tomme GRØNNE TASKE.

EPIPSYCHIDION

*Verses Addressed to the Noble and Unfortunate Lady, Emilia v —
Now Imprisoned in the Convent of —*

L'anima amante si slancia fuori del creato, e si crea nell' infinito un
Mondo tutto per essa, diverso assai da questo oscuro e pauroso baratro.
Her own words.

ADVERTISEMENT

The Writer of the following lines died at Florence, as he was preparing for a voyage to one of the wildest of the Sporades, which he had bought, and where he had fitted up the ruins of an old building, and where it was his hope to have realised a scheme of life, suited perhaps to that happier and better world of which he is now an inhabitant, but hardly practicable in this. His life was singular; less on account of the romantic vicissitudes which diversified it, than the ideal tinge which it received from his own character and feelings. The present Poem, like the *Vita Nuova* of Dante, is sufficiently intelligible to a certain class of readers without a matter-of-fact history of the circumstances to which it relates and to a certain other class it must ever remain incomprehensible, from a defect of a common organ of perception for the ideas of which it treats. Not but that, *gran vergogna sarebbe a colui, che rimasse cosa sotto veste di figura, o di colore rettorico: e domandato non sapesse denudare le sue parole da cotal veste, in guisa che avessero verace intendimento.*

The present poem appears to have been intended by the Writer as the dedication to some longer one. The stanza on the opposite page is almost a literal translation from Dante's famous Canzone

Voi, ch' intendendo, il terzo ciel movete, etc.

The presumptuous application of the concluding lines to his own composition will raise a smile at the expense of my unfortunate friend: be it a smile not of contempt, but pity.

S.

My Song, I fear that thou wilt find but few
Who fitly shalt conceive thy reasoning,
Of such hard matter dost thou entertain;
Whence, if by misadventure, chance should bring

EPIPSYKIDION

*Vers stilet til den ædle og ulykkelige dame Emilia V—,
nu indespærret i klostret —*

Den elskende sjæl som strækker sig bag universet og skaber i det uendelige rum
en Verden helt sin egen, meget forskellig fra dette mørke og frygtelige svælg.

Hendes egne ord.

BEKENDTGØRELSE

Forfatteren til de følgende linjer døde i Firenze, mens han forberedte sig på en rejse til en af de mest uciviliserede af Sporaderne,* som han havde købt, og hvor han havde istandsat ruinerne af en gammel bygning, og hvor det var hans håb at kunne virkeliggøre en plan for sit liv, der måske ville passe til den lykkeligere og bedre verden, som han nu bebor, men næppe var gennemførlig i denne. Hans liv var ualmindeligt; mindre på grund af de romantiske omskiftelser der afvekslede det, end det ideale anstrøg som det modtog fra hans egen karakter og følelser. Det nærværende digt, ligesom *Vita Nuova* af Dante, er tilstrækkeligt forståeligt for en vis klasse af læsere, selv om de ikke har en saglig viden om de forhold, til hvilke det henviser; og til en vis anden klasse må det altid forblive uforståeligt, fordi de mangler et organ til at erkende de ideer, det behandler. Ikke desto mindre „ville det være en stor skam for ham, der skulle rime under form af en figur eller af en retorisk farve: og ifald han blev spurgt, ikke vidste hvordan han skulle fjerne klædningen fra sine ord, så de ville eje sand mening.”†

Det lader til, at forfatteren havde tænkt sig nærværende digt som dedikation til et længere digt. Strofen på den modsatte side er næsten en ordret oversættelse af Dantes berømte Canzone

I, idet I forstår, bevæger den tredje himmel, etc.‡

Den anmasselse der kommer til udtryk i de afsluttende linjer til hans eget arbejde, vil fremkalde et smil på bekostning af min ulykkelige ven: lad det ikke være et smil af foragt, men medlidenhed.

S.

Min sang, jeg frygter at du kun vil finde få,
som på egnet vis vil fatte dine overvejelser,
med et sådant vanskeligt emne beskæftiger du dig;
derfor, hvis ved uheld tilfældet skulle bringe

* Sporaderne: øgruppe i Det Ægæiske Hav.

† Fra *Vita Nuova*, sec. 25.

‡ Dantes *Convivio* 2.

Thee to base company, (as chance may do)
Quite unaware of what thou dost contain,
I prithee, comfort thy sweet self again,
My last delight! tell them that they are dull,
And bid them own that thou art beautiful.

EPIPSYCHIDION

Sweet Spirit! Sister of that orphan one,
Whose empire is the name thou weapest on,
In my heart's temple I suspend to thee
These votive wreaths of withered memory.

Poor captive bird! who, from thy narrow cage,
Pourest such music, that it might assuage
The rugged hearts of those who prisoned thee,
Were they not deaf to all sweet melody;
This song shall be thy rose: its petals pale
Are dead, indeed, my adored Nightingale!
But soft and fragrant is the faded blossom,
And it has no thorn left to wound thy bosom.

10

High, spirit-winged Heart! who dost for ever
Beat thine unfeeling bars with vain endeavour,
Till those bright plumes of thought, in which arrayed
It over-soared this low and worldly shade,
Lie shattered; and thy panting, wounded breast
Stains with dear blood its unmaternal nest!
I weep vain tears: blood would less bitter be,
Yet poured forth gladlier, could it profit thee.

20

Seraph of Heaven! too gentle to be human,
Veiling beneath that radiant form of Woman
All that is insupportable in thee
Of light, and love, and immortality!
Sweet Benediction in the eternal Curse!
Veiled Glory of this lampless Universe!
Thou Moon beyond the clouds! Thou living Form
Among the Dead! Thou Star above the Storm!

dig i tarveligt selskab (som tilfældet kan gøre det),
 der er ganske uvidende om, hvad du indeholder,
 så beder jeg dig, trøst igen dit skønne selv,
 min sidste fryd! sig til dem, at de er kedsommelige
 og byd dem indrømme, at du er smuk.

EPIPSYKIDION

kønne Ånd! søster til dén forældreløse,
 hvis rige er navnet, du græder over,*
 til dig ophænger jeg i mit hjertes tempel
 disse visnede minders lovede krans.

Stakkels fangne fugl! som fra dit snævre bur
 lader sådan musik strømme, at det kunne formilde
 de brutale hjerter hos dem, der fængslede dig,
 var de ikke døve for alle yndige melodier;
 denne sang skal være din rose: dens blege kronblade
 er så sandelig døde, min tilbedte nattergal!
 men blød og vellugtende er den falmede blomst,
 og den har ingen torn tilbage til at såre din barm!

10

Høje, åndsbevingede hjerte! som for altid
 med forgæves forsøg slår mod dine ufølede tremmer,
 indtil tankens farvestrålende fjer, som det ikklædt
 fløj højt over denne lave og jordiske skygge,
 ligger spredt; og dit gispende, sårede bryst
 pletter din umoderlige rede med dyrebart blod!
 Jeg græder forgæves tårer: blod ville være mindre bitter,
 dog udgydt gladere, kunne det gavne dig.†

20

Himlens Seraf! for blid til at være menneskelig,
 som bag denne strålende kvindeskikkelse
 tilslører alt, der er uudholdeligt hos dig
 af lys og kærlighed og udødelighed!
 Sød velsignelse i den evige forbandelse!
 Tilsløret pragt i dette lampeløse univers!
 Du måne hinsides skyerne! Du levende skikkelse
 blandt de døde! Du stjerne over stormen!

* Der findes forskellige forklaringer: 'Dén forældreløse' er Mary, da hendes mor var død og hendes far Godwin var i England; navnet er så 'ægteskab', som Mary har, og Emilia skal tvinges ind i, hvorfor hun græder over det. Emilia kaldte Shelley og Mary for broder og søster. Eller 'dén forældreløse' er Shelley, da hans fornavn Percy lyder som det italienske ord *persi*, der betyder tabt, mistet; for yderligere se (Longman 4).

† Hjertet som symbol på den ideale kærlighed eller forelskelse, som Emily i digtet er legemliggørelsen af.

Thou Wonder, and thou Beauty, and thou Terror!
 Thou Harmony of Nature's art! Thou Mirror 30
 In whom, as in the splendour of the Sun,
 All shapes look glorious which thou gazest on!
 Ay, even the dim words which obscure thee now
 Flash, lightning-like, with unaccustomed glow;
 I pray thee that thou blot from this sad song
 All of its much mortality and wrong,
 With those clear drops, which start like sacred dew
 From the twin lights thy sweet soul darkens through,
 Weeping, till sorrow becomes ecstasy:
 Then smile on it, so that it may not die. 40

I never thought before my death to see
 Youth's vision thus made perfect. Emily,
 I love thee; though the world by no thin name
 Will hide that love from its unvalued shame.
 Would we two had been twins of the same mother!
 Or, that the name my heart lent to another
 Could be a sister's bond for her and thee,
 Blending two beams of one eternity!
 Yet were one lawful and the other true,
 These names, though dear, could paint not, as is due. 50
 How beyond refuge I am thine. Ah me!
 I am not thine: I am a part of *thee*.

Sweet Lamp! my moth-like Muse has burned its wings;
 Or, like a dying swan who soars and sings,
 Young Love should teach Time, in his own grey style,
 All that thou art. Art thou not void of guile,
 A lovely soul formed to be blest and bless?
 A well of sealed and secret happiness,
 Whose waters like blithe light and music are,
 Vanquishing dissonance and gloom? A Star 60
 Which moves not in the moving Heavens, alone?
 A Smile amid dark frowns? a gentle tone
 Amid rude voices? a beloved light?
 A Solitude, a Refuge, a Delight?
 A Lute, which those whom love has taught to play
 Make music on, to soothe the roughest day
 And lull fond grief asleep? a buried treasure?
 A cradle of young thoughts of wingless pleasure?

Du under og du skønhed og du rædsel!
 Du harmoni af naturens kunst! Du spejl 30
 i hvem, som i solens glans,
 alle former, du stirrer på, ser prægtige ud!
 Ja, selv de uklare ord som fordunkler dig nu,
 blinker, lynagtige, med usædvanlig glød;
 jeg beder dig udslette fra denne bedrøvelige sang
 alt det meget, den har af dødelighed og uret,
 med de klare dråber, der rinder som hellig dug
 fra tvillingelysene, din skønne sjæl mørkner gennem,
 idet den græder, indtil sorg bliver overvættets glæde:
 dernæst smiler til den, for at den ikke skal dø.* 40

Jeg troede ikke, at jeg før min død skulle se
 ungdommens vision således fuldkommengjort. Emily!
 jeg elsker dig; skønt verden under intet ubetydeligt navn
 vil skjule denne kærlighed for dens upåagtede skams skyld.†
 Gid vi to havde været tvillinger af den samme mor!
 Eller at navnet mit hjerte gav til en anden,‡
 kunne være en søsters bånd mellem hende og dig,
 blandende to stråler af en eneste evighed!
 Dog en ville være lovformelig og den anden sand,
 disse navne, skønt kære, kunne ikke på passende vis skildre, 50
 hvorledes jeg er din hinsides ethvert tilflugtssted. Ak!
 jeg er ikke din: jeg er en del af *dig*.

Skønne Lampe! min natsværmeragtige muse har brændt sine
 vinger; ellers skulle, som en døende svane der flyver højt
 og synger, ung kærlighed lære tiden, i dens egen grå stil,§
 alt det du er. Er du ikke blottet for sving,
 en dejlig sjæl skabt til at blive velsignet og velsigne?
 En brønd af forseglede og hemmelig lykke,
 hvis vande er som munter lys og musik,
 der overvinder mislyd og mørke? En stjerne 60
 som alene ikke bevæger sig i de drejende himle?**
 et smil blandt mørke miner? en blid tone
 blandt grove stemmer? et højt elsket lys?
 et ensomt sted, et ly, en fryd?
 en lut som de, hvem kærlighed har lært at spille,
 musicerer på for at mildne den skrappeste dag
 og lulle overdreven sorg i søvn? en begravet skat?

* tvillingelysene: øjnene. — mørkne: blive sorgfuld. — den: glæden, som sjælen smiler til.

† skam: i verdens øjne, men upåagtet af digteren.

‡ en anden: hans kone.

§ grå stil: stilen i den traditionelle kærlighedslyrik (Oxford).

** Nordstjernen.

en vugge for vingeløs glædes unge tanker?
 A violet-shrouded grave of Woe? — I measure
 The world of fancies, seeking one like thee, 70
 And find — alas! mine own infirmity.

She met me, Stranger, upon life's rough way,
 And lured me towards sweet Death; as Night by Day,
 Winter by Spring, or Sorrow by swift Hope,
 Led into light, life, peace. An antelope,
 In the suspended impulse of its lightness,
 Were less ethereally light: the brightness
 Of her divinest presence trembles through
 Her limbs, as underneath a cloud of dew
 Embodied in the windless Heaven of June 80
 Amid the splendour-wingèd stars, the Moon
 Burns, inextinguishably beautiful:
 And from her lips, as from a hyacinth full
 Of honey-dew, a liquid murmur drops,
 Killing the sense with passion; sweet as stops
 Of planetary music heard in trance.
 In her mild lights the starry spirits dance,
 The sunbeams of those wells which ever leap
 Under the lightnings of the soul — too deep
 For the brief fathom-line of thought or sense. 90
 The glory of her being, issuing thence,
 Stains the dead, blank, cold air with a warm shade
 Of unentangled intermixture, made
 By Love, of light and motion: one intense
 Diffusion, one serene Omnipresence,
 Whose flowing outlines mingle in their flowing,
 Around her cheeks and utmost fingers glowing
 With the unintermitted blood, which there
 Quivers, (as in a fleece of snow-like air
 The crimson pulse of living morning quiver,) 100
 Continuously prolonged, and ending never,
 Till they are lost, and in that Beauty furled
 Which penetrates and clasps and fills the world;
 Scarce visible from extreme loveliness.
 Warm fragrance seems to fall from her light dress
 And her loose hair; and where some heavy tress
 The air of her own speed has disentwined,
 The sweetness seems to satiate the faint wind;

en violdækket grav af smerte? – Jeg gennemtrevler
fantasiernes verden, idet jeg søger en som dig, 70
og finder – ak! min egen utilstrækkelighed.

Hun mødte mig, Fremmede, på livets ublide vej*
og lokkede mig mod den søde død; som nat af dag,
vinter af forår, og sorg af raske håb,
føres ind i lys, liv, og fred. En antilope,
i sin letheds afbrudte fremdrift
ville være mindre æterisk let: glansen fra
hendes guddommeligste væsen sitrer gennem
hendes lemmer, ligesom bagved en sky af dug,
legemliggjort i junis vindstille himmel, 80

midt iblandt de lys-vingede stjerner,
månen brænder uudslukkeligt smuk:
og fra hendes læber, som fra en hyacint fuld
af honningdug, falder en flydende mumlen,
der dræber sanserne med lidenskab;
liflige som noder af sfærisk musik hørt i trance.†
I hendes milde lys danser de stjernelignende ånder,
solstrålerne som altid springer fra hine brønde
under sjælens lynild – for dybe
for tankens eller sansernes korte lodlinje. 90

Hendes væsens pragt, udgående derfra,‡
farver den døde, tomme, kolde luft med et varmt skær,
der består af en usammenfiltret blanding af lys
og bevægelse, lavet af kærligheden: en eneste intens
udbredelse, en eneste rolig allestedsnærværelse
hvis flydende omrids, – der blandes i deres flyden
og gløder omkring hendes kinder og yderste fingre,
af det uophørlige blod, som dirrer dér,
(som i et ulddække af sneagtigt luft
den levende morgens højrøde puls kunne dirre), – 100
vedvarende forlænges og uden at slutte,§
indtil de fortaber sig og foldes sammen i den skønhed,
der gennemtrænger og favner og fylder verden;
næppe synlig på grund af overordentlig dejlighed.
Varm duft synes at falde fra hendes lette dragt
og hendes løse hår; og hvor en tung lok er løst op
af luften på grund af hendes egen fart,

* den Fremmede: læseren. – søde død: orgasme-‘døden’ (*Crook*, 206).

† Man antog, at sfærernes musik havde kunne høres af mennesket i dets uskyldige naturtilstand og siden da, kun i ekstase (Norton).

‡ derfra: fra hendes øjne, ‘hine brønde’.

§ vedvarende forlænges: ud i rummet.

synes sødmen at mætte den svage vind;
 And in the soul a wild odour is felt
 Beyond the sense, like fiery dews that melt 110
 Into the bosom of a frozen bud. —
 See where she stands! a mortal shape endued
 With love and life and light and deity,
 And motion which may change but cannot die;
 An image of some bright Eternity;
 A shadow of some golden dream; a Splendour
 Leaving the third sphere pilotless; a tender
 Reflection of the eternal Moon of Love
 Under whose motions life's dull billows move;
 A Metaphor of Spring and Youth and Morning; 120
 A Vision like incarnate April, warning,
 With smiles and tears, Frost the Anatomy
 Into his summer grave.

Ah, woe is me!

What have I dared? where am I lifted? how
 Shall I descend, and perish not? I know
 That Love makes all things equal: I have heard
 By mine own heart this joyous truth averred:
 The spirit of the worm beneath the sod
 In love and worship, blends itself with God.

Spouse! Sister! Angel! Pilot of the Fate 130
 Whose course has been so starless! O too late
 Belovèd! O too soon adored, by me!
 For in the fields of immortality
 My spirit should at first have worshipped thine,
 A divine presence in a place divine;
 Or should have moved beside it on this earth,
 A shadow of that substance, from its birth;
 But not as now: — I love thee; yes, I feel
 That on the fountain of my heart a seal
 Is set, to keep its waters pure and bright 140
 For thee, since in those *tears* thou hast delight.
 We — are we not formed, as notes of music are,
 For one another, though dissimilar;
 Such difference without discord, as can make
 Those sweetest sounds, in which all spirits shake
 As trembling leaves in a continuous air?

og i sjælen mærkes en vild vellugt
 hinsides det sansede, som brændende dug der smelter 110
 ind i hjertet af en frossen knop. —
 Se hende stå der! en jordisk skikkelse udstyret
 med kærlighed og liv og lys og guddommelighed
 og bevægelse, som kan forandre sig, men ikke kan dø;
 et billede af en strålende evighed;
 en skygge af en gylden drøm; et Lys
 der efterlader den tredje sfære uden styrmand; et blidt*
 genskær af den evige kærligheds måne,
 under hvis bevægelser livets dovne bølger bevæger sig;
 en metafor for forår og ungdom og morgen; 120
 et syn lig legemliggjorte april, der med smil
 og tårer advarende sender skelettet Frost
 ned i hans sommergrav.

Åh, ve mig!

Hvad har jeg vovet? hvor er jeg løftet op? hvordan
 skal jeg stige ned uden at omkomme? Jeg ved
 at kærlighed gør alle ting lige: jeg har hørt
 denne glade sandhed erklæret af mit eget hjerte:
 ormens ånd under grønsværen,
 blander sig, i kærlighed og tilbedelse, med Gud.

Ægtefælle! søster! engel! skæbnens styrmand 130
 hvis kurs har været så stjerneløs! Åh for sent
 højt elskede! Åh for tidligt forgudet af mig!
 thi på udødelighedens marker†
 skulle min ånd fra begyndelsen have tilbedt din,
 et guddommeligt væsen på et guddommeligt sted;
 eller fra sin fødsel have bevæget sig ved siden af den
 på denne jord, en skygge af den substans;
 men ikke som nu: — jeg elsker dig; ja, jeg føler,
 et segl er sat på mit hjertes kilde
 for at holde dets vande rene og klare 140
 for dig, siden du har glæde i dens tårer.
 Vi — er vi ikke skabt, som musikkens toner er,
 for hinanden, skønt forskellige;
 sådan forskel uden mislyd, som kan lave
 hine sødste klange, i hvilke alle ånder ryster
 som skælvende blade i en vedvarende sagte vind?

* Et 'Lys' eller måske en 'Lysengel' (*a Splendour*), et åndeligt væsen. — den tredje sfære: Venus' sfære i Det Ptolemæiske Verdensbillede.

† De elysiske marker for de salige efter døden.

Thy wisdom speaks in me, and bids me dare
 Beacon the rocks on which high hearts are wrecked.
 I never was attached to that great sect,
 Whose doctrine is, that each one should select 150
 Out of the crowd a mistress or a friend,
 And all the rest, though fair and wise, commend
 To cold oblivion, though it is in the code
 Of modern morals, and the beaten road
 Which those poor slaves with weary footsteps tread,
 Who travel to their home among the dead
 By the broad highway of the world, and so
 With one chained friend, perhaps a jealous foe,
 The dreariest and the longest journey go.

True Love in this differs from gold and clay, 160
 That to divide is not to take away.
 Love is like understanding, that grows bright,
 Gazing on many truths; 'tis like thy light,
 Imagination! which from earth and sky,
 And from the depths of human fantasy,
 As from a thousand prisms and mirrors, fills
 The Universe with glorious beams, and kills
 Error, the worm, with many a sun-like arrow
 Of its reverberated lightning. Narrow
 The heart that loves, the brain that contemplates, 170
 The life that wears, the spirit that creates
 One object, and one form, and builds thereby
 A sepulchre for its eternity.

Mind from its object differs most in this:
 Evil from good; misery from happiness;
 The baser from the nobler; the impure
 And frail, from what is clear and must endure.
 If you divide suffering and dross, you may
 Diminish till it is consumed away;
 If you divide pleasure and love and thought, 180
 Each part exceeds the whole; and we know not
 How much, while any yet remains unshared,
 Of pleasure may be gained, of sorrow spared:
 This truth is that deep well, whence sages draw
 The unenvied light of hope; the eternal law
 By which those live, to whom this world of life

Din visdom taler i mig og byder mig vove
 at sømærke klipperne, som høje hjerter er forlist på.
 Jeg var aldrig knyttet til den store sekt,
 hvis læresætning er, at enhver skulle vælge 150
 en elskerinde eller en ven ud af mængden
 og overgive alle de andre, skønt fagre og vise,
 til kold glemsel, skønt det står i den moderne
 morals lovbog og i den slagne vej, som de
 stakkels slaver med trætte skridt træder,
 der rejser til deres hjem blandt de døde
 ved verdens brede hovedvej, og således
 med en lænket ven, måske en skinsyg fjende,
 foretager den tristeste og længste rejse.*

Sand kærlighed er forskellig fra guld og ler i dette: 160
 at det at dele er ikke at tage noget bort.
 Kærlighed er ligesom forståelse, der klares
 ved at stirre på mange sandheder; det er lig dit lys,
 Fantasi! som fra jord og himmel
 og fra den menneskelige forestillings dyb,
 som fra tusinde prismer og spejle, fylder
 universet med prægtige stråler og dræber
 vildfarelse, ormen, med mange solagtige pile[†]
 af dens tilbagekastede lyn. Snævert
 er hjertet, som elsker, hjernen der overvejer, 170
 livet der bær, ånden som skaber
 ét mål og én skikkelse og derved bygger
 et gravkammer til sin evighed.

Sindet er forskellig fra sit mål mest i dette:
 ondt fra godt; elendighed fra lykke;
 det tarveligere fra det ædlere; det urene
 og skrøbelige, fra det der er klart og må vare ved.
 Hvis du adskiller lidelse og skarn, kan du
 formindske det indtil det er fortæret bort;[‡]
 hvis du deler nydelse og kærlighed og tanke, 180
 overskrider hver part det hele; og har vi endnu
 ikke andel i nogen af dem, vi ved ikke hvor meget,
 der kan vindes af nydelse og undværes af sorg:
 denne sandhed er den dybe brønd, hvorfra vismænd
 henter håbets umisundte lys; den evige lov[§]
 ved hvilken dé lever, for hvem denne verden af liv

* slagne vej: ægteskabet (Longman 4).

[†] ormen: hentydning til Apollons drab af Python, en uhyggelig slange eller øgle (Norton).

[‡] Sindet kan forædles gennem lidelse (Matthews); 'det' henviser til skarn.

[§] umisundte lys: fordi, da alle kan håbe, behøver ingen misunde det (Ellis).

Is as a garden ravaged, and whose strife
Tills for the promise of a later birth
The wilderness of this Elysian earth.

There was a Being whom my spirit oft 190
Met on its visioned wanderings, far aloft,
In the clear golden prime of my youth's dawn,
Upon the fairy isles of sunny lawn,
Amid the enchanted mountains, and the caves
Of divine sleep, and on the air-like waves
Of wonder-level dream, whose tremulous floor
Paved her light steps; — on an imagined shore,
Under the grey beak of some promontory
She met me, robed in such exceeding glory,
That I beheld her not. In solitudes 200
Her voice came to me through the whispering woods,
And from the fountains, and the odours deep
Of flowers, which, like lips murmuring in their sleep
Of the sweet kisses which had lulled them there,
Breathed but of *her* to the enamoured air;
And from the breezes whether low or loud,
And from the rain of every passing cloud,
And from the singing of the summer-birds,
And from all sounds, all silence. In the words 210
Of antique verse and high romance — in form,
Sound, colour — in whatever checks that Storm
Which with the shattered present chokes the past;
And in that best philosophy, whose taste
Makes this cold common hell, our life, a doom
As glorious as a fiery martyrdom;
Her Spirit was the harmony of truth. —

Then, from the caverns of my dreamy youth
I sprang, as one sandalled with plumes of fire,
And towards the lodestar of my one desire,
I flitted, like a dizzy moth, whose flight 220
Is as a dead leaf's in the owlet light,
When it would seek in Hesper's setting sphere
A radiant death, a fiery sepulchre,
As if it were a lamp of earthly flame. —
But She, whom prayers or tears then could not tame,
Passed, like a God throned on a winged planet,
Whose burning plumes to tenfold swiftness fan it,

er som en hærget have, og hvis kamp
dyrker denne elysiske jords vildmark
for løftet om en senere fødsel*

Der var et Væsen, som min ånd ofte[†] 190
mødte på sine synsfyldte vandringer, højt oppe,
i min ungdoms daggrys klare gyldne kraft,
på solbeskinnede græsenges eventyragtige øer,
blandt de fortryllede bjerge og den guddommelige
søvnns huler og på underfulde drømmes
luftagtige bølger, hvis dirrende gulv
brolagde hendes lette trin; — på en indbildt kyst,
under et forbjergs grå spids, mødte hun mig,
klædt i en sådan overordentlig pragt, 200
at jeg ikke så hende. På ensomme steder
kom hendes stemme til mig gennem de hviskende skove,
og fra kilderne og de dybe dufte
af blomster, der som læber mumlende i søvne
om de søde kys, der havde dysset dem dér,
kun åndede om *hende* til den forelskede luft;
og fra enten sagte eller kraftige briser
og fra regnen fra enhver forbipasserende sky
og fra de syngende sommerfugle
og fra alle lyde, al stilhed. I ordene i ældgamle vers 210
og højstemte romancer, — i form,
lyd, farve — i hvad der end standser den storm,
som den splittede nutid kvæler fortiden med;
og i hin bedste filosofi, hvis smag
gør dette kolde fælles helvede, vort liv, til en skæbne
så glørværdig som et brændende matyrium;
var hendes ånd sandhedens harmoni. —

Så sprang jeg ud af min drømmende ungdoms
grotter, som én iført sandaler af ildfjer
og imod min ene længsels ledestjerne, 220
flagrede jeg, lig en svimmel natsværmer, hvis flugt
er som et dødt blad i uglelyset,[‡]
da det ville søge en strålende død,
en gloende grav i Hesperus' nedgående klode,
som var det en lampe af jordisk flamme. —
Men hende som dengang hverken bønner eller tårer kunne
tæmme, fór da forbi, lig en Gud tronet på en bevinget planet,
hvis brændende fjer vifter den tifold hurtigere

* senere fødsel: liv efter døden, paradis.

[†] Væsen: kærligheden i skikkelse af Eros iflg. (Cameron).

[‡] uglelyset: tusmørke

Into the dreary cone of our life's shade;
 And as a man with mighty loss dismayed,
 I would have followed, though the grave between 230
 Yawned like a gulf whose spectres are unseen:
 When a voice said: — 'O thou of hearts the weakest,
 The phantom is beside thee whom thou seekest.'
 Then I — Where?' — the world's echo answered 'where?'
 And in that silence, and in my despair,
 I questioned every tongueless wind that flew
 Over my tower of mourning, if it knew
 Whither 'twas fled, this soul out of my soul;
 And murmured names and spells which have control
 Over the sightless tyrants of our fate; 240
 But neither prayer nor verse could dissipate
 The night which closed on her; nor uncreate
 That world within this Chaos, mine and me,
 Of which she was the veiled Divinity,
 The world I say of thoughts that worshipped her:
 And therefore I went forth, with hope and fear
 And every gentle passion sick to death,
 Feeding my course with expectation's breath,
 Into the wintry forest of our life;
 And struggling through its error with vain strife, 250
 And stumbling in my weakness and my haste,
 And half bewildered by new forms, I passed,
 Seeking among those untaught foresters
 If I could find one form resembling hers,
 In which she might have masked herself from me.
 There, — One, whose voice was venomed melody
 Sate by a well, under blue nightshade bowers:
 The breath of her false mouth was like faint flowers,
 Her touch was as electric poison, — flame
 Out of her looks into my vitals came, 260
 And from her living cheeks and bosom flew
 A killing air, which pierced like honey-dew
 Into the core of my green heart, and lay
 Upon its leaves; until, as hair grown grey
 O'er a young brow, they hid its unblown prime
 With ruins of unseasonable time.

ind i vort livs skygges triste kegle;*
 og som en mand nedslået af et vældigt tab,
 ville jeg have fulgt efter, skønt graven imellem 230
 gabede som et svælg, hvis spøgelse er usete:
 da en stemme sagde: — „Åh du det svageste af hjerter,
 fantasibilledet du søger er ved siden af dig.”
 Så sagde jeg: — „Hvor?” — verdens ekkoer svarer: „hvor!”
 og i den stilhed og i min fortvivlelse,
 spurgte jeg enhver tungeløs vind, der fløj
 over mit tårn af sorg, om den vidste
 hvorhen den var fløjet, denne sjæl af min sjæl;
 og mumlede navne og trylleord, som behersker
 vor skæbnes usynlige tyranner;† 240
 men hverken bønner eller vers kunne sprede natten,
 der lukkede sig om hende; heller ikke tilintetgøre
 hin verden inde i dette kaos, min og mig,‡
 som hun var den tilslørede Guddom for,
 verden, siger jeg, af tanker som tilbad hende:
 og derfor gik jeg syg til døden ud med håb
 og angst og enhver mild følelse,
 nærende min gang ind i vort livs
 vinterskov med forventningens åndedrag;
 og idet jeg kæmpede mig gennem dens uvejsomhed med 250
 forgæves strid og snublede i min svaghed og hastværk
 og halvt fortunlet af nye skikkelser, drog jeg afsted
 og søgte blandt de ulærte skovboere,§
 om jeg kunne finde en skikkelse, der lignede hendes,
 som hun kunne have maskeret sig for mig i.
 Én — hvis stemme var forgiftet melodi,**
 sad ved en brønd under blå natskyggehytter;
 åndepustet fra hende falske mund var som sarte blomster,
 hendes berøring var lig elektrisk gift, — en ild
 kom ud af hendes blikke ind i mit inderste, 260
 og fra hende levende kinder og barm fløj
 en dræbende luft, der borede sig som honningdug
 ind til kernen af mit grønne hjerte og lå
 på dets blade; indtil, som hår vokset gråt††
 over en ung pande, de skjulte dets uudsprungne vår
 med en umoden tids ødelæggelser.

* Jordens kegleformede skygge; dvs. nat.

† usynlige: det engelske ord er *sightless*, der også kan betyde 'blind'.

‡ 'min' henviser til 'verden', 'mig' henviser til 'dette kaos'.

§ ulærte skovboere: mennesker som ikke har set synet (Norton). — Brønden (257) er et symbol på lærdom (Cameron).

** En vis usikkerhed hersker her. Muligvis en prostitueret han har mødt i Oxford (1810-11).

†† Kønssygdomme gav for tidligt gråt hår ifølge folketroen.

In many mortal forms I rashly sought
 The shadow of that idol of my thought.
 And some were fair — but beauty dies away:
 Others were wise — but honeyed words betray: 270
 And One was true — oh! why not true to me?
 Then, as a hunted deer that could not flee,
 I turned upon my thoughts, and stood at bay,
 Wounded and weak and panting; the cold day
 Trembled, for pity of my strife and pain.
 When, like a noonday dawn, there shone again
 Deliverance. One stood on my path who seemed
 As like the glorious shape which I had dreamed,
 As is the Moon, whose changes ever run
 Into themselves, to the eternal Sun; 280
 The cold chaste Moon, the Queen of Heaven's bright isles,
 Who makes all beautiful on which she smiles,
 That wandering shrine of soft yet icy flame
 Which ever is transformed, yet still the same,
 And warms not but illumines. Young and fair
 As the descended Spirit of that sphere,
 She hid me, as the Moon may hide the night
 From its own darkness, until all was bright
 Between the Heaven and Earth of my calm mind,
 And, as a cloud charioted by the wind, 290
 She led me to a cave in that wild place,
 And sate beside me, with her downward face
 Illumining my slumbers, like the Moon
 Waxing and waning o'er Endymion.
 And I was laid asleep, spirit and limb,
 And all my being became bright or dim
 As the Moon's image in a summer sea,
 According as she smiled or frowned on me;
 And there I lay, within a chaste cold bed:
 Alas, I then was nor alive nor dead: — 300
 For at her silver voice came Death and Life,
 Unmindful each of their accustomed strife,
 Masked like twin babes, a sister and a brother,
 The wandering hopes of one abandoned mother,
 And through the cavern without wings they flew,

I mange jordiske skikkelser søgte jeg overilet
 skyggen af min tankes idealbillede,
 og nogle var smukke – men skønhed dør hen:
 andre var vise – men honningsøde ord bedrager: 270
 og En var tro – åh! hvorfor ikke tro mod mig?^{*}
 Så, som et jaget dådyr der ikke kunne flygte,
 vendte jeg mig mod mine tanker og stod i trods
 såret og svag og pustende; den kolde dag
 skælvede af medynk med min strid og smerte.
 Da skinnede, som et middagsgry, befrielsen igen.
 En stod på min sti, der syntes[†]
 så lig den prægtige skikkelse, jeg havde drømt om,
 som månen hvis forandringer altid går
 i sig selv, er lig den evige sol; 280
 den kolde kyske måne, himlens strålende øers dronning,
 som gør alt smukt, hun smiler på,
 det vandrende alter af blød dog iskold flamme
 som altid omformes, dog stadig den samme,
 og ikke varmer, men oplyser. Ung og skøn
 som denne sfæres nedstegne ånd,
 skjulte hun mig, som månen kan skjule natten
 for sit eget mørke, indtil alt var lyst
 mellem mit rolige sinds himmel og jord,
 og hun førte mig, som en sky båret af vinden, 290
 til en hule på hint vilde sted
 og sad ved siden af mig, mens hun med sit nedadvendte
 ansigt oplyste min slummer, ligesom den
 tiltagende og aftagende måne over Endymion.[‡]
 Og da jeg var lagt til at sove, oplystes eller
 fordunkledes min ånd og krop og hele mit liv,
 som månens billede på et sommerhav,
 alt efter som hun smilede eller så mørkt på mig;
 og dér lå jeg, i en kysk kold seng:
 ak, jeg var da hverken levende eller død: – 300
 thi ved hendes sølvstemme kom døden og livet,
 hver ligegyldige over for deres sædvanlige strid,
 maskeret som tvillingebørn, en søster og en bror,
 en forladt mors omvandrende håb,[§]
 og gennem grotterne fløj de uden vinger,

^{*} Måske hans kusine Harriet Grove. – Eller Harriet Westbrook. Shelley. Denne og flere af de følgende noter stammer fra (*Cameron*, 281-).

[†] Mary Shelley. Mary sammenlignes med månen.

[‡] Diana, månens gudinde var Endymions elsker.

[§] Henviser til Harriet, som han forlod, og med hvem han havde to børn en dreng og en pige Charles og Ianthe.

And cried, 'Away, he is not of our crew.'
I wept, and though it be a dream, I weep.

What storms then shook the ocean of my sleep,
Blotting that Moon, whose pale and waning lips
Then shrank as in the sickness of eclipse; — 310
And how my soul was as a lampless sea,
And who was then its Tempest; and when She,
The Planet of that hour, was quenched, what frost
Crept o'er those waters, till from coast to coast
The moving billows of my being fell
Into a death of ice, immovable; —
And then — what earthquakes made it gape and split,
The white Moon smiling all the while on it,
These words conceal: — If not, each word would be
The key of staunchless tears. Weep not for me! 320

At length, into the obscure Forest came
The Vision I had sought through grief and shame.
Athwart that wintry wilderness of thorns
Flashed from her motion splendour like the Morn's,
And from her presence life was radiated
Through the grey earth and branches bare and dead;
So that her way was paved, and roofed above
With flowers as soft as thoughts of budding love;
And music from her respiration spread
Like light, — all other sounds were penetrated 330
By the small, still, sweet spirit of that sound,
So that the savage winds hung mute around;
And odours warm and fresh fell from her hair
Dissolving the dull cold in the frore air:
Soft as an Incarnation of the Sun,
When light is changed to love, this glorious One
Floated into the cavern where I lay,
And called my Spirit, and the dreaming clay
Was lifted by the thing that dreamed below
As smoke by fire, and in her beauty's glow 340
I stood, and felt the dawn of my long night
Was penetrating me with living light:
I knew it was the Vision veiled from me
So many years — that it was Emily.

og udbrød: „Bort, han hører ikke til vor skare.”
Jeg græd, og skønt det er en drøm, græder jeg.

Hvilke uvejr der så rystede min søvns ocean,
udviskende den måne, hvis blege og aftagende læber*
derefter skrumpede som i formørkelsens sygdom; — 310
og hvordan min sjæl var som et lampeløst hav,
og hvem der så var dets storm; og da hun,†
den times planet, var udslukt, hvilken frost
der krøb over vandene, indtil fra kyst til kyst
mit livs vekslende bølger sank hen
i en død af is, ubevægelige —
og så — hvilke jordskælv der fik det til at gabe og flække,
mens den hvide måne hele tiden smilede til det,
det skjuler disse ord. — Hvis ikke, ville hvert ord være
nøglen til ustandselige tårer. Græd ikke for mig! 320

Omsider kom Synet, jeg havde søgt
gennem dyb sorg og skam, ind i den mørke skov.
Hen over vintervildnisset af torne brød et pragtfuldt
skær, som morgenens, frem fra hendes bevægelser,
og fra hendes person udstråledes livet
gennem den grå jord og nøgne og døde grene;
så hendes vej var brolagt og taglagt ovenover
med blomster så blide som en spirende kærligheds tanker;
og musik fra hendes åndedræt bredte sig
som lys, — alle andre lyde blev gennemtrængt 330
af den lyds lille, stille, yndige ånd,
så de voldsomme vinde hang stumme overalt;
og varme og friske dufte faldt fra hendes hår,
opløsende den træge kulde i den iskolde luft:
blidt som en legemliggørelse af solen,
når lys er forandret til kærlighed, svævede
denne Glorværdige ind i grotten hvor jeg lå,
og kaldte på min ånd, og det drømmende ler
blev løftet af tingen, der drømte nedenunder,
som røg af ild, og i hendes skønheds glød 340
stod jeg og følte, at min lange nats daggry
gennemtrængte mig med levende lys:
jeg vidste det var Synet, tilsløret for mig
i så mange år — at det var Emily.

* uvejr ... jordskælv l. 317: Fanny Godwins og Harriets selvmord (Longman 4). — udviskende den måne: Shelley var ikke i stand til at tænke på Mary. Næste sætning beskriver Marys ængstelse for ham.

† Storm: Eliza Westbrook, Harriets søster, hvis mellemkomst Shelley mente, var skyld i, at han mistede forældreretten over sine børn med Harriet. — den times planet: Harriet Westbrook Shelleys selvmord 9. nov. 1816.

Twin Spheres of light who rule this passive Earth,
 This world of loves, this *me*; and into birth
 Awaken all its fruits and flowers, and dart
 Magnetic might into its central heart;
 And lift its billows and its mists, and guide
 By everlasting laws, each wind and tide 350
 To its fit cloud, and its appointed cave;
 And lull its storms, each in the craggy grave
 Which was its cradle, luring to faint bowers
 The armies of the rainbow-wingèd showers;
 And, as those married lights, which from the towers
 Of Heaven look forth and fold the wandering globe
 In liquid sleep and splendour, as a robe;
 And all their many-mingled influence blend,
 If equal, yet unlike, to one sweet end; —
 So ye, bright regents, with alternate sway 360
 Govern my sphere of being, night and day!
 Thou, not disdaining even a borrowed might;
 Thou, not eclipsing a remoter light;
 And, through the shadow of the seasons three,
 From Spring to Autumn's sere maturity,
 Light it into the Winter of the tomb,
 Where it may ripen to a brighter bloom.
 Thou too, O Comet beautiful and fierce,
 Who drew the heart of this frail Universe
 Towards thine own; till, wrecked in that convulsion, 370
 Alternating attraction and repulsion,
 Thine went astray and that was rent in twain;
 Oh, float into our azure heaven again!
 Be there love's folding-star at thy return;
 The living Sun will feed thee from its urn
 Of golden fire; the Moon will veil her horn
 In thy last smiles; adoring Even and Morn
 Will worship thee with incense of calm breath
 And lights and shadows; as the star of Death
 And Birth is worshipped by those sisters wild 380
 Called Hope and Fear — upon the heart are piled
 Their offerings, — of this sacrifice divine
 A World shall be the altar.

To tvillingekloder af lys styrer denne passive jord,*
 denne verden af kærlighed, dette *mig*; og vækker
 alle dens frugter og blomster til fødsel og sender
 magnetisk kraft ind i dens midterste hjerte;
 og løfter dens bølger og dens tåger og leder, 350
 ved evige love, hver vind og hvert tidevand
 til sin passende sky og sin bestemte hule;
 og luller dens storme, hver i den klippefulde grav
 som var dens vugge, lokkende til svage løvhytter
 de regnbuevingede bygers hære;
 og ligesom disse gifte lys ser ud fra
 himlens tårne og indhyller den vandrende kugle
 i blid søvn og glans, som en kåbe;
 og blander al deres rigt sammensatte indflydelse,†
 hvis i lige grad, så dog uens, med samme skønne mål for øje; —
 således styrer I, strålende herskere, med vekslende magt 360
 min livsklode, nat og dag!
 Du, der ikke foragter selv en lånt styrke;
 du, der ikke formørker et fjernere lys;
 og som gennem de tre årstiders skygge,
 fra forår til efterårets tørre modenhed,
 lyser den ind i gravens vinter,‡
 hvor den kan modnes til at blomstre mere rigt.
 Du også, oh smukke og ildhede komet,§
 som drev dette skrøbelige univers' hjerte
 hen imod dit eget: indtil, forlist i krampetrækningen 370
 af vekslende tiltrækning og frastødning,
 dit for vild og mit blev sønderrevet i to;**
 åh, svæv atter ind i vor azurblå himmel!
 kærlighedens foldestjerne vil være der ved din tilbagekomst;
 den levende sol vil nære dig fra sin
 gyldne ilds urne; månen vil tildække sit horn
 med dine sidste smil; forgudende Aften og Morgen
 vil tilbede dig med en stille lufts røgelse
 og lys og skygger; ligesom dødens
 og fødsels stjerne er tilbedt af de uregerlige søstre†† 380
 kaldet Håb og Frygt — på hjertet er
 deres offergaver stablet, — for dette guddommelige offer
 skal en verden være altret.

* Solen og månen, hhv. Emily og Mary.

† 'indflydelse' i astrologisk forstand.

‡ den: hans livsklode l. 361 (*sphere of being*), kloden er en metafor for hele hans tilværelse.

§ Komet: Claire Clairmont, Marys halvsøster. Hun boede sammen med Shelley'erne. Om en anden fortolkning af disse symboler se Note l. 368 i noten til digtet.

** for vild: sandsynligvis Claires affære med Byron, som hun fik et barn med.

†† stjerne: Venus som aften og morgenstjerne (Norton).

Lady mine,
 Scorn not these flowers of thought, the fading birth
 Which from its heart of hearts that plant puts forth
 Whose fruit, made perfect by thy sunny eyes,
 Will be as of the trees of Paradise.

The day is come, and thou wilt fly with me.
 To whatso'er of dull mortality
 Is mine, remain a vestal sister still; 390
 To the intense, the deep, the imperishable,
 Not mine but me, henceforth be thou united
 Even as a bride, delighting and delighted.
 The hour is come: — the destined Star has risen
 Which shall descend upon a vacant prison.
 The walls are high, the gates are strong, thick set
 The sentinels — but true love never yet
 Was thus constrained: it overleaps all fence:
 Like lightning, with invisible violence
 Piercing its continents; like Heaven's free breath, 400
 Which he who grasps can hold not; liker Death,
 Who rides upon a thought, and makes his way
 Through temple, tower, and palace, and the array
 Of arms: more strength has Love than he or they;
 For it can burst his charnel, and make free
 The limbs in chains, the heart in agony,
 The soul in dust and chaos.

Emily,
 A ship is floating in the harbour now,
 A wind is hovering o'er the mountain's brow;
 There is a path on the sea's azure floor, 410
 No keel has ever ploughed that path before;
 The halcyons brood around the foamless isles;
 The treacherous Ocean has forsworn its wiles;
 The merry mariners are bold and free:
 Say, my heart's sister, wilt thou sail with me?
 Our bark is as an albatross, whose nest
 Is a far Eden of the purple East;
 And we between her wings will sit, while Night,
 And Day, and Storm, and Calm, pursue their flight,
 Our ministers, along the boundless Sea, 420
 Treading each other's heels, unheededly.
 It is an isle under Ionian skies,
 Beautiful as a wreck of Paradise,
 And, for the harbours are not safe and good,

Min Dame,

foragt ikke disse tankeblomster, den visnende fødsel
som fra sit hjerters hjerte lader denne plante spire frem,
hvis frugt, gjort fuldkommen af dine solfyldte øjne,
vil være som paradiset træer.

Dagen er kommet, og du vil flyve med mig.
Hvad der end af kedelig dødelighed
er mit, så forbliv bestandig en vestalisk søster; 390
til det inderlige, det dybe, det uforgængelige,
ikke mit, men mig, vær du fra nu af forenet
ligesom en brud, henrykkende og henrykt.
Timen er kommet: — den forudbestemte stjerne
er stået op, som skal hjem søge et tomt fængsel.
Væggene er høje, portene er stærke, vagterne
står tæt — men endnu blev sand kærlighed aldrig
tilbageholdt på denne måde: den springer over alle gærder:
som et lyn gennemborer den med usynlig 400
voldsomhed sine afgrænsninger; som himlens frie blæste
der ikke kan holdes fast af den, der griber; mere lig døden
der rider på en tanke og baner sig vej
gennem tempel, tårn og palads og rækken
af våben: kærlighed har større styrke end ham eller dem;
for den kan sprænge hans lighus og frigøre
lemmerne i lænker, hjertet i kval,
sjælen i dens støv og kaos.

Emily,

et skib flyder nu i havnen,
en vind svæver over bjergbrynet;
der er en sti på havets azurblå gulv, 410
ingen køl har nogensinde pløjet den sti før;
isfuglene ruger rundt om på de skumløse øer;
det forræderiske ocean har afsværget sine kneb;
de muntre sømænd er dristige og frie:
hør, mit hjertes søster, vil du sejle med mig?
Vor bark er som en albatros, hvis rede
er en fjern Edens Have i det purpurfarvede østen;
og vi vil sidde mellem hendes vinger, medens nat
og dag og storm og vindstille, vore tjenere,
forsætter deres flugt over det endeløse hav, 420
mens de upågtende træder hinanden i hælene.
Det er en ø under den joniske himmel,*
smuk som et vrag fra paradiset,
og fordi havnene ikke er sikre og gode,

* Jonien: de oldgræske kolonier på Lilleasiens kyst. Her ligger Sporaderne, jf. Indledningen.

This land would have remained a solitude
 But for some pastoral people native there,
 Who from the Elysian, clear, and golden air
 Draw the last spirit of the age of gold,
 Simple and spirited; innocent and bold.

The blue Aegean girds this chosen home, 430
 With ever-changing sound and light and foam,
 Kissing the sifted sands, and caverns hoar;
 And all the winds wandering along the shore
 Undulate with the undulating tide:
 There are thick woods where sylvan forms abide;
 And many a fountain, rivulet, and pond,
 As clear as elemental diamond,
 Or serene morning air; and far beyond,
 The mossy tracks made by the goats and deer
 (Which the rough shepherd treads but once a year,) 440
 Pierce into glades, caverns, and bowers, and halls
 Built round with ivy, which the waterfalls
 Illumining, with sound that never fails
 Accompany the noon-day nightingales;
 And all the place is peopled with sweet airs;
 The light clear element which the isle wears
 Is heavy with the scent of lemon-flowers,
 Which floats like mist laden with unseen showers.
 And falls upon the eyelids like faint sleep;
 And from the moss violets and jonquils peep, 450
 And dart their arrowy odour through the brain
 Till you might faint with that delicious pain.
 And every motion, odour, beam and tone,
 With that deep music is in unison:
 Which is a soul within the soul — they seem
 Like echoes of an antenatal dream. —
 It is an isle 'twixt Heaven, Air, Earth, and Sea,
 Cradled, and hung in clear tranquillity;
 Bright as that wandering Eden Lucifer,
 Washed by the soft blue Oceans of young air. 460
 It is a favoured place. Famine or Blight,
 Pestilence, War and Earthquake, never light
 Upon its mountain-peaks; blind vultures, they
 Sail onward far upon their fatal way:
 The winged storms, chanting their thunder-psalm
 To other lands, leave azure chasms of calm
 Over this isle, or weep themselves in dew,
 From which its fields and woods ever renew

ville dette land være forblevet et øde sted,
 havde det ikke været for et hyrdefolk, hjemmehørende der,
 som fra den elysiske, klare og gyldne luft
 henter guldalderens sidste ånd,
 enkelt og åndfuldt; uskyldigt og dristigt.

Det blå Ægæiske Hav omgiver dette udvalgte hjem 430
 med altid-skiftende lyd og lys og skum,
 kyssende de sigtede sande og hvidgrå grotter;
 og alle vindene, der vandrer langs bredden,
 bølger med det bølgende tidevand:
 der er tætte skove, hvor silvestriske skikkelser bor;
 og mange kilder, åer og damme
 så klare som ren diamant
 eller den rolig morgenluft; og langt hinsides dette
 trænger de mosklædte spor, lavet af geder og hjorte,
 (som den udannede hyrde kun betræder en gang om året), 440
 ind i lunde, grotter og løvsale og haller,
 bygget helt af vedbend, som vandfaldene
 oplyser med lyd, der aldrig undlader
 at akkompagnere middagens nattergale;
 og hele stedet er befolket med skønne melodier;
 det lette klare element som øen bær,*
 er tungt af citronblomsters lugt,
 der svæver som tåge, lastet med usete byger
 og falder på øjenlågene som blid søvn;
 og fra mosset titter violer og sivbladet narcisser frem 450
 og skyder deres pileagtige duft gennem hjernen,
 til du kunne besvime af den liflige smerte.
 Og enhver bevægelse, duft, stråle og tone
 er i enklang med den dybe musik:
 som er en sjæl inde i sjælen — de synes
 lig ekkoer af en drøm fra før fødslen. —
 Det er en ø mellem himmel, luft, jord og hav,
 sikkert anbragt og hængt i klar rolighed;
 strålende som Lucifer, dette vandrende Edens Have,[†]
 beskyttet af den ung lufts milde blå oceaner. 460
 Det er et begunstiget sted. Sult eller sygdom
 pest, krig og jordskælv slår sig aldrig
 ned på dets bjergtoppe: blinde gribbe
 sejler videre langt borte på deres skæbnesvangre vej:
 de vingede storme, syngende deres tordensalme
 til andre lande, efterlader rolige azurblå kløfter
 over denne ø eller græder selv med dug,
 som dens marker og skove altid fornyer

* element: luften, atmosfæren.

† Lucifer: lysbæreren, morgenstjernen Venus som hjem for Edens have (Norton).

Their green and golden immortality.
 And from the sea there rise, and from the sky 470
 There fall, clear exhalations, soft and bright.
 Veil after veil, each hiding some delight,
 Which Sun or Moon or zephyr draw aside,
 Till the isle's beauty, like a naked bride
 Glowing at once with love and loveliness,
 Blushes and trembles at its own excess:
 Yet, like a buried lamp, a Soul no less
 Burns in the heart of this delicious isle,
 An atom of th' Eternal, whose own smile
 Unfolds itself, and may be felt, not seen 480
 O'er the grey rocks, blue waves, and forests green,
 Filling their bare and void interstices. —
 But the chief marvel of the wilderness
 Is a lone dwelling, built by whom or how
 None of the rustic island-people know:
 'Tis not a tower of strength, though with its height
 It overtops the woods; but, for delight,
 Some wise and tender Ocean-King, ere crime
 Had been invented, in the world's young prime,
 Reared it, a wonder of that simple time, 490
 An envy of the isles, a pleasure-house
 Made sacred to his sister and his spouse.
 It scarce seems now a wreck of human art,
 But, as it were Titanic; in the heart
 Of Earth having assumed its form, then grown
 Out of the mountains, from the living stone,
 Lifting itself in caverns light and high:
 For all the antique and learned imagery
 Has been erased, and in the place of it
 The ivy and the wild-vine interknit 500
 The volumes of their many-twining stems;
 Parasite flowers illumine with dewy gems
 The lampless halls, and when they fade, the sky
 Peeps through their winter-woof of tracery
 With Moonlight patches, or star atoms keen,
 Or fragments of the day's intense serene; —
 Working mosaic on their Parian floors.
 And, day and night, aloof, from the high towers
 And terraces, the Earth and Ocean seem
 To sleep in one another's arms, and dream 510
 Of waves, flowers, clouds, woods, rocks, and all that we
 Read in their smiles, and call reality.

deres grønne og gyldne udødelighed med.
 Og der stiger op fra havet og falder fra himlen 470
 klare udånder, bløde og strålende,
 slør efter slør, der hver skjuler en eller anden fryd,
 som sol eller måne eller vestenvinden trækker til side,
 indtil øens skønhed — lig en nøgen brud
 der på en gang gløder af kærlighed og dejlighed —
 rødmer og skælver ved sit eget overmål:
 dog som en begravet lampe, brænder en sjæl ikke
 mindre i hjertet af denne henrivende ø,
 en mindste del af den Evige Ånd, hvis eget smil 480
 udfolder sig og kan mærkes ikke ses
 over de grå klipper, blå bølger og grønne skove,
 fyldende deres blottede og tomme mellemrum. —
 Men det største under i denne vildmark
 er en enlig bolig, af hvem og hvordan
 den er bygget ved ingen af de landlige øboere:
 det er ikke et tårn af styrke, skønt dets top
 rager op over skovene; men før forbrydelse
 blev opfundet, rejste en vis og mild havkonge
 det for glædens skyld i verdens unge 490
 vår, et vidunder fra hin enkle tid,*
 en misundelsesværdig ting, et frydens hus,
 indviet til hans søster og hans ægtefælle.
 Nu synes det næppe en ruin af menneskekunst, men som
 om det var skabt i Titanernes tid; at det i jordens hjertet
 havde antaget sin skikkelse af levende sten,
 og derefter vokset ud af bjergene,
 løftende sig selv i lyse og høje grotter:
 thi alt det ældgamle og lærde billedværk
 er blevet udvisket, og på dets sted 500
 fletter den bugtende vedbend og vildvin
 deres mange slyngede stammer sammen; blomster
 på kravlende planter oplyser med dugagtige ædelsten
 de lampeløse haller, og når de visner, kigger
 himlen gennem deres vintervæv af fletværk
 med måneskinspletter eller skarpe stjerneglimt,
 eller stumper af dagens intense klarhed; —
 idet den laver mosaik på deres pariske gulve.†
 Og dag og nat, højt oppe, fra de høje tårne
 og terrasser, synes jorden og oceanet 510
 at sove i hinandens arme og drømme
 om bølger, blomster, skyer, skove, klipper
 og alt det, vi læser i deres smil og kalder virkelighed.

* enkle tid: den gyldne tid hvor Kronos (Saturn) herskede; det er også Titanernes tid.

† pariske gulve: fra øen Paros i det Ægæiske Hav, berømt for sit hvide marmor.

This isle and house are mine, and I have vowed
 Thee to be lady of the solitude. —
 And I have fitted up some chambers there
 Looking towards the golden Eastern air,
 And level with the living winds, which flow
 Like waves above the living waves below. —
 I have sent books and music there, and all
 Those instruments with which high spirits call 520
 The future from its cradle, and the past
 Out of its grave, and make the present last
 In thoughts and joys which sleep, but cannot die,
 Folded within their own eternity.
 Our simple life wants little, and true taste
 Hires not the pale drudge Luxury, to waste
 The scene it would adorn, and therefore still,
 Nature with all her children haunts the hill.
 The ring-dove, in the embowering ivy, yet
 Keeps up her love-lament, and the owls flit 530
 Round the evening tower, and the young stars glance
 Between the quick bats in their twilight dance;
 The spotted deer bask in the fresh moonlight
 Before our gate, and the slow, silent night
 Is measured by the pants of their calm sleep.
 Be this our home in life, and when years heap
 Their withered hours, like leaves, on our decay,
 Let us become the over-hanging day,
 The living soul of this Elysian isle,
 Conscious, inseparable, one. Meanwhile 540
 We two will rise, and sit, and walk together,
 Under the roof of blue Ionian weather,
 And wander in the meadows, or ascend
 The mossy mountains, where the blue heavens bend
 With lightest winds, to touch their paramour;
 Or linger, where the pebble-paven shore,
 Under the quick, faint kisses of the sea
 Trembles and sparkles as with ecstasy, —
 Possessing and possessed by all that is
 Within that calm circumference of bliss, 550
 And by each other, till to love and live
 Be one: — or, at the noontide hour, arrive
 Where some old cavern hoar seems yet to keep
 The moonlight of the expired night asleep,
 Through which the awakened day can never peep;
 A veil for our seclusion, close as Night's,

Denne ø og dette hus er mit, og jeg har højtideligt
 lovet dig at blive frue på dette ensomme sted. —
 Og jeg har indrettet nogle værelser der,
 som vender ud mod den gyldne østlige luft
 og i højde med de levende vinde, der flyder
 som bølger over de levende bølger nedenunder. —
 Jeg har sendt bøger og noder derhen og alle
 de musikinstrumenter, med hvilke høje ånder 520
 kalder fremtiden frem af sin vugge og fortiden
 ud af sin grav og får nutiden til at vare ved
 i tanker og glæder, der sover, men ikke kan dø,
 foldet sammen inde i deres egen evighed.
 Vort enkle liv savner kun lidt, og sand smag
 ansætter ikke den blege knægt Luksus for at ødelægge
 den skueplads, den ville smykke, og derfor hjem søger
 naturen med alle sine børn stadigvæk bakken.
 Ringduen i vedbendens løvhytte bliver endnu
 ved med sin kærlighedsklage, og uglerne flagrer 530
 omkring aftentårnet, og de unge stjerner stirrer
 mellem de hurtige flagermus i deres skumringsdans;
 foran vor låge soler den spættede hjort sig
 i det friske månelys, og den langsomme, stille nat
 måles af deres rolige søvns raske åndedrag.
 Lad dette være vort hjem i livet, og når år dynger
 deres visnende timer, som blade, på vort forfald,
 lad os blive den overhængende dag,*
 denne elysiske ø's levende sjæl,
 bevidste, uadskillige, en enhed. Imellemtiden 540
 vil vi to stå op og sidde og gå sammen
 under det blå jonisk vejrtag
 og vandre på engene eller bestige
 de mosklædte bjerge, hvor den blå himmel bøjer sig
 for de letteste vinde for at berøre sin elsker;†
 eller dvæle, hvor den småstensdækkede bred
 under havets hastige, svage kys
 skælver og funkler som af henrykkelse, —
 beherskende og behersket af alt, der er
 inden for lyksalighedens rolige omkreds, 550
 og af hinanden, indtil det at elske og at leve
 er ét: — eller ved middagstid at ankomme til
 en gammel hvidgrå grotte, der synes
 endnu at holde den forgangne nats månelys sovende,
 som den vågnede dag aldrig kan kigge gennem;
 et slør for vor afsondrethed, tæt som nattens,

* overhængende dag: en styrende gennemtrængende ånd (Ellis).

† elsker: øen.

Where secure sleep may kill thine innocent lights:
 Sleep, the fresh dew of languid love, the rain
 Whose drops quench kisses till they burn again.

And we will talk, until thought's melody 560
 Become too sweet for utterance, and it die
 In words, to live again in looks, which dart
 With thrilling tone into the voiceless heart,
 Harmonizing silence without a sound.
 Our breath shall intermix, our bosoms bound,
 And our veins beat together; and our lips
 With other eloquence than words, eclipse
 The soul that burns between them, and the wells
 Which boil under our being's inmost cells,

The fountains of our deepest life, shall be 570
 Confused in passion's golden purity,
 As mountain-springs under the morning Sun.
 We shall become the same, we shall be one
 Spirit within two frames, oh! wherefore two?
 One passion in twin-hearts, which grows and grew,
 Till like two meteors of expanding flame,
 Those spheres instinct with it become the same,
 Touch, mingle, are transfigured; ever still
 Burning, yet ever unconsumable:

In one another's substance finding food, 580
 Like flames too pure and light and unimbued
 To nourish their bright lives with baser prey,
 Which point to Heaven and cannot pass away:
 One hope within two wills, one will beneath
 Two overshadowing minds, one life, one death,
 One Heaven, one Hell, one immortality,
 And one annihilation. Woe is me!
 The winged words on which my soul would pierce
 Into the height of love's rare Universe,
 Are chains of lead around its flight of fire — 590
 I pant, I sink, I tremble, I expire!

Weak Verses, go, kneel at your Sovereign's feet,
 And say: — 'We are the masters of thy slave;
 What wouldest thou with us and ours and thine?'

hvor tryk søvn kan dræbe dine uskyldige lys;*
 søvn, den trætte kærligheds friske dug, regnen
 hvis dråber slukker kys til de atter brænder.
 Og vi vil tale sammen, indtil tankens melodi 560
 bliver for sød til at udtrykke, og den dør
 i ord for at leve igen i blikke, der skyder
 med fortryllende klang ind i det stumme hjerte
 og harmoniserer stilheden uden en lyd.
 Vor ånde skal blandes, vore barme grænse mod hinanden,
 og vore årer banke sammen, og vore læber,
 med anden veltalenhed end ord, fordunkle†
 sjælen som brænder mellem dem; og strømmene,
 der koger under vor eksistens inderste celler,
 vort dybeste livs kilder, skal 570
 flyde sammen i lidenskabens gyldne renhed
 som bjergvæld under morgensolen.
 Vi skal blive den samme, vi skal være én ånd
 i to legemer, oh! hvorfor to?
 én lidenskab i tvillingehjerner, der vokser og voksede
 indtil, som to meteoror med ekspanderende flamme,
 hine kloder, opfyldt af den, bliver den samme,
 berører hinanden, blandes, forvandles; bestandig
 brændende, dog altid ufortærbar:
 idet vi finder føde i hverandres væsen, 580
 lig flammer for rene og klare og uplettede
 til at nære deres blussende liv med tarveligere bytte,
 som peger mod himlen og ikke kan forgå:
 ét håb inde i to viljer, én vilje nedenunder
 to overskyggende sind, ét liv, én død,
 én himmel, ét helved, én udødelighed,
 og én tilintetgørelse. Ve mig!
 De vingede ord på hvilke min sjæl ville trænge frem
 til kærlighedens forunderlige univers' højeste punkt,
 er lænker af bly omkring dens ildflugt. — 590
 Jeg gisper, jeg synker, jeg skælver, jeg udånder!

Svage vers, gå, knæl ved din herskerindes fødder
 og sig: — „Vi er din slaves herrer;
 hvad ville du med os og vor og din?“ ‡

* lys: øjne.

† fordunkle (*eclipse*): overvinde (Ellis).

‡ Herskerinde: Emily. — Vi er ... herrer: de lidenskaber der behersker digteren. — slave: digteren.
 — 'hvad vil du med disse vers og deres digter?'

Then call your sisters from Oblivion's cave,
All singing loud: 'Love's very pain is sweet,
But its reward is in the world divine
Which, if not here, it builds beyond the grave.'
So shall ye live when I am there. Then haste
Over the hearts of men, until ye meet
Marina, Vanna, Primus, and the rest,
And bid them love each other and be blessed:
And leave the troop which errs, and which reproveth,
And come and be my guest, — for I am Love's.

600

Kald så på dine søstre fra glemslens hule,
alle højt syngende: „Selve kærlighedens smerte er sød,
men dens belønning er i den guddommelige verden
som, hvis ikke her, den bygger hinsides graven.”
Sådan skal I leve, når jeg er der. I så
til menneskenes hjerter, indtil I møder
Marina, Vanna, Primus og resten,*
og bed dem elske hinanden og være velsignet:
og forlad flokken som farer vild, og som irttesætter,
og kom og vær min gæst, — for jeg er Kærlighedens.

600

* Mary Shelley, Jane Williams og Edward Williams.

ADONAIS

An elegy on the Death of John Keats,

Author of *Endymion*, *Hyperion*, Etc.

Ἄστηρ πρὶν μὲν ἔλαμπεσ ἐνὶ ζωῶσιν Ἐῷος·
νῦν δὲ θανῶν λάμπεις Ἔσπερος ἐν φθιμένοις.

Platon.

PREFACE

Φάρμακον ἦλθε, Βίων, ποτὶ σὸν στόμα, φάρμακον εἶδες.
πῶς τευ τοῖς χεῖλεσσι ποτέδραμε, κούκ ἐγλυκάνθη;
τίς δὲ βροτὸς τοσσοῦτον ἀνάμρος ἢ κεράσαι τοι,
ἢ δοῦναι λαλέοντι το φάρμακον; ἔκφυγεν ὠδάν.

Moschus, Epitaph. Bion.

It is my intention to subjoin to the London edition of this poem a criticism upon the claims of its lamented object to be classed among the writers of the highest genius who have adorned our age. My known repugnance to the narrow principles of taste on which several of his earlier compositions were modelled prove at least that I am an impartial judge. I consider the fragment of *Hyperion* as second to nothing that was ever produced by a writer of the same years.

John Keats died at Rome of a consumption, in his twenty-fourth year, on the — of — 1821; and was buried in the romantic and lonely cemetery of the Protestants in that city, under the pyramid which is the tomb of Cestius, and the massy walls and towers, now mouldering and desolate, which formed the circuit of ancient Rome. The cemetery is an open space among the ruins, covered in winter with violets and daisies. It might make one in love with death, to think that one should be buried in so sweet a place.

The genius of the lamented person to whose memory I have dedicated these unworthy verses was not less delicate and fragile than it was beautiful; and where cankerworms abound, what wonder if its young flower was blighted in the bud? The savage criticism on his *Endymion*, which appeared in the “Quarterly Review”, produced the most violent effect on his susceptible mind; the agitation thus originated ended in the rupture of a blood-vessel in the lungs; a rapid consumption ensued, and the succeeding acknowledgements from more candid critics of the true greatness of his powers were ineffectual to heal the wound thus wantonly inflicted.

ADONAIS

En elegi om John Keats' død,

Forfatter til Endymion, Hyperion etc.

Du var morgenstjernen blandt de levende, før dit fagre lys slukkedes; —
Nu, da du er død, er du som Hesperus, der giver ny glans til de døde.

*Platon.**

FORORD

Gift, o Bion, sig nærmed din Mund: ja Gift har du drukket:
Ach, hvi kunde den røre din Mund, og ikke forsødes?
Hvo var imellem de jordiske Mænd saa grusom at blande,
Eller ved andre berede dig Gift: han var Digternes Fjende.

Moschos, fra Gravsang over Bion.†

Jeg vil i Londonudgaven af dette digt vedføje en vurdering af dets beklagede genstands fordring på at blive regnet med blandt de mest geniale forfattere, som pryder vor tidsalder. Min velkendte modstand mod de snævre smagsprincipper, som adskillige af hans tidligere arbejder var udformet efter, beviser i det mindste, at jeg er en upartisk dommer. Jeg anser fragmentet *Hyperion* for ikke at være overgået af noget andet arbejde, skabt af en forfatter fra de samme år.

John Keats døde i Rom af tæring, i hans firetyvende år d. — 1821; og blev begravet på den romantiske og ensomt liggende protestantiske kirkegård i samme by under pyramiden, som er Cestius grav,‡ og de mosklædte mure og tårne, nu hensmuldrede og øde, som dannede omkredsen af det gamle Rom. Kirkegården er et åbent område mellem ruiner, der er dækket med violer og bellis om vinteren. Det kunne få en til at blive forelsket i døden at tænke på, at man skulle begravnes på så skønt et sted.§

Den beklagede persons ånd, til hvis minde jeg har tilegnet disse uværdige vers, var ikke mindre sart og skrøbelig, end den var smuk; og hvor det myldrer med kræftorme, hvordan kan det undre, hvis dens unge blomst blev ødelagt allerede før den blomstrede? Den brutale kritik af hans *Endymion*, der fremkom i *Quarterly Review*, havde den voldsomste virkning på hans modtagelige sind; den således opståede ophidselse endte med, at et blodkar i lungerne sprængtes; en alvorlig tæring påfulgte, og mere velvillige kritikeres efterfølgende indrømmelser af den sande storhed af hans evner, var virkningsløse til at hele såret, så hensynsløst tilføjet.

* Epigram tillagt Platon, oversat af Shelley.

† *Græske idyller* oversat af Meisling, København 1919.

‡ Cestius-pyramiden. En 36,4 m høj pyramide i et hjørne af kirkegården, bygget før 12 f.Kr.; Keats' grav ligger i nærheden. Gajus Cestius Epulo, tribun og prætor

§ Shelleys søn William blev begravet her i 1819. Han blev selv begravet her i 1822.

It may be well said that these wretched men know not what they do. They scatter their insults and their slanders without heed as to whether the poisoned shaft lights on a heart made callous by many blows or one like Keats's composed of more penetrable stuff. One of their associates is, to my knowledge, a most base and unprincipled calumniator. As to *Endymion*, was it a poem, whatever might be its defects, to be treated contemptuously by those who had celebrated, with various degrees of complacency and panegyric, *Paris*, and *Woman*, and a *Syrian Tale*, and Mrs. Lefanu, and Mr. Barrett, and Mr. Howard Payne, and a long list of the illustrious obscure? Are these the men who in their venal good nature presumed to draw a parallel between the Reverend Mr. Milman and Lord Byron? What gnat did they strain at here, after having swallowed all those camels? Against what woman taken in adultery dares the foremost of these literary prostitutes to cast his opprobrious stone? Miserable man! you, one of the meanest, have wantonly defaced one of the noblest specimens of the workmanship of God. Nor shall it be your excuse, that, murderer as you are, you have spoken daggers, but used none.

The circumstances of the closing scene of poor Keats's life were not made known to me until the *Elegy* was ready for the press. I am given to understand that the wound which his sensitive spirit had received from the criticism of *Endymion* was exasperated by the bitter sense of unrequited benefits; the poor fellow seems to have been hooted from the stage of life, no less by those on whom he had wasted the promise of his genius, than those on whom he had lavished his fortune and his care. He was accompanied to Rome, and attended in his last illness by Mr. Severn, a young artist of the highest promise, who, I have been informed, 'almost risked his own life, and sacrificed every prospect to unweary attendance upon his dying friend.' Had I known these circumstances before the completion of my poem, I should have been tempted to add my feeble tribute of applause to the more solid recompense which the virtuous man finds in the recollection of his own motives. Mr. Severn can dispense with a reward from 'such stuff as dreams are made of.' His conduct is a golden augury of the success of his future career — may the unextinguished Spirit of his illustrious friend animate the creations of his pencil, and plead against Oblivion for his name!

Det kan være ganske rigtigt, at disse beklagelige mennesker ikke ved, hvad de gør. De spreder deres fornærmelser og deres bagvaskelser uden at give agt på, om den forgiftede pil træffer et hjerte, gjort hårdt af mange slag, eller et, som Keats', sammensat af mere gennemtrængeligt stof. En af deres kolleger* er, efter hvad jeg ved, en meget tarvelig og principløs bagtaler. Med hensyn til *Endymion*, hvad der nu end måtte være dets mangler, var det et digt, der blev behandlet foragteligt af *dem*, som i forskellige grader af selvtilfredshed og lovprisning havde fejret *Paris* og *Woman* og en *Syrian Tale* og Mrs Lefanu og Mr Barette og Mr Howard Payne og en lang liste af ukendte berømtheder? Er disse de mennesker, som i deres korrupte elskværdighed drister sig til at drage sammenligning mellem Rev. Mr Milman og Lord Byron? Hvilken myg jagtede de her efter at have slugt alle de kameler? Mod hvilken kvinde, der har gjort sig skyldig i ægteskabsbrud, vover den forreste af disse litterære prostituerede at kaste sin vanærende sten? Elendige menneske! du, et af de gemeneste, har letsindigt ødelagt et af de ædleste eksempler på Guds værk. Det skal heller ikke være din undskyldning, morder som du er, at du har talt dolke, men ingen brugt.

Omstændighederne omkring den afsluttende scene i stakkels Keats' liv, kom ikke til mit kendskab før Elegien gik i trykken. Jeg kan forstå at såret, som hans følsomme ånd havde modtaget fra kritikken af *Endymion*, var forværret af den bitre følelse af ugengældte velgerninger; den arme fyr synes at være blevet pibet ud af livets scene, ikke mindre af dem som han havde spildt sit genis løfter på, end af dem, som han havde ødslet sin formue og omsorg på. Han blev ledsaget til Rom og passet under sin sygdoms sidste tid af Mr Severn, en ung højst lovende kunstner som, er jeg blevet underrettet om, „næsten risikerede sit eget liv og ofrede alt andet for utrætteligt at passe sin døende ven.” Havde jeg kendt disse omstændigheder før fuldendelsen af mit digt, ville jeg have været fristet til at føje min beskedne rosende hyldest til den mere varige godtgørelse, som det dydige menneske finder i mindet om sine egne motiver. Mr Severn kan undvære en belønning fra „sådan stof som drømme er gjort af.” Hans opførsel er et gyldent varsel om succes i hans fremtidige løbebane — må hans berømte vens uudslukkelige ånd besjæle hans pensels frembringelser, og tale imod hans navns glemsel.

* Hentyder til Robert Southey, engelsk digter (1774-1843); Shelley mistænkte fejlagtigt Southey for at være forfatter til en fjendtlig anmeldelse af hans *Laon and Cythna*.

ADONAIIS

1

I weep for Adonais — he is dead!
 O, weep for Adonais! though our tears
 Thaw not the frost which binds so dear a head!
 And thou, sad Hour, selected from all years
 To mourn our loss, rouse thy obscure compeers,
 And teach them thine own sorrow, say: 'With me
 Died Adonais; till the Future dares
 Forget the Past, his fate and fame shall be
 An echo and a light unto eternity!'

2

Where wert thou, mighty Mother, when he lay, 10
 When thy Son lay, pierced by the shaft which flies
 In darkness? where was lorn Urania
 When Adonais died? With veiled eyes,
 'Mid listening Echoes, in her Paradise
 She sate, while one, with soft enamoured breath,
 Rekindled all the fading melodies,
 With which, like flowers that mock the corse beneath,
 He had adorned and hid the coming bulk of Death.

3

Oh, weep for Adonais — he is dead!
 Wake, melancholy Mother, wake and weep! 20
 Yet wherefore? Quench within their burning bed
 Thy fiery tears, and let thy loud heart keep
 Like his, a mute and uncomplaining sleep;
 For he is gone, where all things wise and fair
 Descend; — oh, dream not that the amorous Deep
 Will yet restore him to the vital air;
 Death feeds on his mute voice, and laughs at our despair.

4

Most musical of mourners, weep again!
 Lament anew, Urania! — He died,
 Who was the Sire of an immortal strain, 30
 Blind, old and lonely, when his country's pride,
 The priest, the slave, and the liberticide,

ADONAIIS

1

Jeg græder over Adonais — han er død!
 Åh, græd over Adonais! skønt vore tårer
 ikke får frosten, som binder så kært et hoved, til at tøj!
 og du, bedrøvede time, udvalgt fra alle årene
 for at sørge over vort tab, opvæk dine dunkle ligemænd,
 og lær dem din egen sorg, sig: med mig
 døde Adonais; indtil fremtiden vover
 at glemme fortiden, skal hans skæbne og ry være
 et ekko og et lys til evig tid!

2

Hvor var du mægtige mor, da han lå,* 10
 da din søn lå, gennemboret af pilen som flyver†
 i mørke? hvor var forladte Urania
 da Adonais døde? Med tilslørede øjne,
 midt mellem lyttende ekkoer, i sit paradis
 sad hun, medens hun med et blidt forelsket suk,
 atter tændte de falmende melodier,
 med hvilke, som blomster der spotter liget nedenunder,
 han havde smykket og skjult det kommende legeme af død.

3

Åh, græd over Adonais — han er død!
 Vågn op, bedrøvede mor, vågn op og græd! 20
 Dog hvorfor? Sluk i deres brændende seng
 dine hede tårer, og lad dit højlydte hjerte ligge
 ligesom hans i en stum og ubeklagende søvn;
 for han er gået, derhen hvor alle vise og skønne ting
 stiger ned; — åh, tro ikke, at det forlibte dyb
 alligevel vil bringe ham tilbage til den livgivende luft;
 døden lever af hans stumme stemme og ler af vor fortvivlelse.

4

Du mest melodiske sørgende, græd igen!
 syng igen din klagesang, Urania! — Han,‡ 30
 som var udødelige vers' Herre, døde
 blind, gammel og ensom, da præsten, slaven
 og frihedsdræberen trampede og spottede

* mægtige mor: Urania, som også er poesiens muse. Hun sørger da hun kun er de dødeliges muse.

† Det anonyme angreb i *Quarterly Review* på Keats' *Endymion*.

‡ Strofen omhandler den engelske digter John Milton (1608-74). Shelley betragtede ham som den største episke digter efter Homer og Dante.

Trampled and mocked with many a loathed rite
 Of lust and blood; he went, unterrified,
 Into the gulf of death; but his clear Sprite
 Yet reigns o'er earth; the third among the sons of light.

5

Most musical of mourners, weep anew!
 Not all to that bright station dared to climb;
 And happier they their happiness who knew,
 Whose tapers yet burn through that night of time 40
 In which suns perished; others more sublime,
 Struck by the envious wrath of man or God,
 Have sunk, extinct in their refulgent prime;
 And some yet live, treading the thorny road,
 Which leads, through toil and hate, to Fame's serene abode.

6

But now, thy youngest, dearest one, has perished,
 The nursling of thy widowhood, who grew,
 Like a pale flower by some sad maiden cherished,
 And fed with true love tears, instead of dew;
 Most musical of mourners, weep anew! 50
 Thy extreme hope, the loveliest and the last,
 The bloom, whose petals nipped before they blew
 Died on the promise of the fruit, is waste;
 The broken lily lies — the storm is overpast.

7

To that high Capital, where kingly Death
 Keeps his pale court in beauty and decay,
 He came; and bought, with price of purest breath,
 A grave among the eternal. — Come away!
 Haste, while the vault of blue Italian day
 Is yet his fitting charnel-roof! while still 60
 He lies, as if in dewy sleep he lay;
 Awake him not! surely he takes his fill
 Of deep and liquid rest, forgetful of all ill.

8

He will awake no more, oh, never more! —
 Within the twilight chamber spreads apace
 The shadow of white Death, and at the door

med mange afskyede ceremonier af vellyst
og blod, på hans lands stolthed; han gik, frygtløs,*
ned i dødens svælg, men dog hersker hans klare ånd
over jorden; den tredje blandt lysets sønner.

5

Du mest melodiske sørgende, græd påny!
Ikke alle vovede at klatre til det lysende stade;
og lykkeligere de, som kendte deres lykke,
hvis kerter endnu brænder gennem den tids nat, 40
i hvilken sole gik til grunde; andre mere sublime,†
ramt af Guds eller menneskets misundelige vrede,
er sunket, udslukket i deres glansfulde velmagt;
og nogle lever endnu, mens de betræder den tornede vej,
der gennem slid og had fører til berømmelsens rolige bolig.

6

Men nu er din yngste, din kæreste, din enkestands
plejebarn, der voksede som en bleg
blomst, plejet af en bedrøvet mø og næret af sand
kærligheds tårer i stedet for dug, gået til grunde;
du mest melodiske sørgende, græd påny! 50
Dit yderste håb, det dejligste og det sidste,
blomsten, hvis kronblade, nippet før de
blomstrede, døde på løftet om frugten, er ødelagt;
den knækkede lilje ligger ned — stormen er drevet over.

7

Til den stolte hovedstad, hvor kongelige død‡
holder sit blege hof i skønhed og forfald,
kom han; og købte, med det reneste åndedrag som pris,
en grav blandt de evige. — Kom afsted!
skynd jer, medens den blå italienske dags hvælving
endnu er hans passende lighustag! medens han 60
stadigvæk ligger, som om han lå i dugget søvn;
væk ham ikke! sikkert har han mættet sig
med dyb og uforstyrret hvile, idet han glemmer alt ondt.

8

Han vil ikke vågne mere, åh, aldrig mere! —
Inden i skumringskammeret breder
den hvide døds skygge sig rask, og ved døren

* blod: Restorationen, da kongemorderne blev henrettet (Norton). — l. 9: Homer, Dante og Milton.

† Mindre digtere (hvid kerter endnu brænder) som er huskede, medens større digtere aldrig kom til fuld blomstring.

‡ Hovedstad: Rom hvor Keats døde.

Invisible Corruption waits to trace
 His extreme way to her dim dwelling-place;
 The eternal Hunger sits, but pity and awe
 Soothe her pale rage, nor dares she to deface 70
 So fair a prey, till darkness and the law
 Of change, shall o'er his sleep the mortal curtain draw.

9

Oh, weep for Adonais! — The quick Dreams,
 The passion-winged Ministers of thought,
 Who were his flocks, whom near the living streams
 Of his young spirit he fed, and whom he taught
 The love which was its music, wander not, —
 Wander no more, from kindling brain to brain,
 But droop there, whence they sprung; and mourn their lot
 Round the cold heart, where, after their sweet pain, 80
 They ne'er will gather strength, or find a home again.

10

And one with trembling hands clasps his cold head,
 And fans him with her moonlight wings, and cries;
 "Our love, our hope, our sorrow, is not dead;
 See, on the silken fringe of his faint eyes,
 Like dew upon a sleeping flower, there lies
 A tear some Dream has loosened from his brain."
 Lost Angel of a ruined Paradise!
 She knew not 'twas her own; as with no stain
 She faded, like a cloud which had outwept its rain. 90

11

One from a lucid urn of starry dew
 Washed his light limbs as if embalming them;
 Another clipped her profuse locks, and threw
 The wreath upon him, like an anadem,
 Which frozen tears instead of pearls begem;
 Another in her wilful grief would break
 Her bow and winged reeds, as if to stem
 A greater loss with one which was more weak;
 And dull the barbed fire against his frozen cheek.

venter usynlig forrådnelse på at følge
 hans sidste rejse til hendes dunkle bolig;
 den evige sult sidder der, men medynk og ærefrygt formilder*
 hendes blege raseri, heller ikke vover hun at udslette 70
 så skønt et bytte, før mørket og forandringens lov
 skal trækker det dødelige forhæng over hans søvn. ###

9

Åh, græd over Adonais! — De livlige drømme,†
 tankens begejstringsvingede tjenere,
 der var hans hjord, som han nærrede
 nær sin unge ånds levende strømme, og hvem han lærte
 kærligheden, som var dens musik, vandrer ikke, —
 vandrer ikke mere fra antændt hjerne til hjerne,
 men sygner hen der, hvorfra de opstod; og sørger over deres lod
 omkring det kolde hjerte, hvor de med deres søde smerte 80
 aldrig mere vil samle styrke eller igen finde et hjem.

10

Og én griber om hans kolde hoved med skælvende hænder,‡
 og vifter ham med sine månelysvinger og udbryder:
 „Vor kærlighed, vort håb, vor sorg, er ikke død;
 se på hans matte øjes silkefrynse,
 som dug på en sovende blomst ligger der
 en tåre, en drøm har løsnet fra hans hjerne.”
 Et ødelagt paradis' fortabte engel!§
 Hun vidste ikke, at det var hendes eget; da hun forsvandt
 sporløst, som en sky der har udgrædt sin regn. 90

11

Én vaskede, med stjerneklar dug fra en lysende urne,
 hans spinkle lemmer, som om den balsamerede dem;
 en anden klippede sine rigelige lokker og kastede
 kransen på ham, som et hovedbånd,
 besmykket med frosne tårer i stedet for perler;
 en anden ville i sin egensindige sorg brække
 sin bue og vingede rør, som for at dæmme op
 for et større tab med et, der var mindre,
 og dulme den skarpe ild mod hans frosne kind.**

* den evige sult: den usynlige forrådnelse (l. 67), som her er hunkøn; 'hendes dunkle bolig' er graven.

† drømme: hans digte.

‡ en: en af drømmene.

§ ødelagt paradis: Keats' døde hjerne.

** skarpe ild: ilden fra kærlighedens skarpe pil (Longman 4).

12

Another Splendour on his mouth alit, 100
 That mouth, whence it was wont to draw the breath
 Which gave it strength to pierce the guarded wit,
 And pass into the panting heart beneath
 With lightning and with music: the damp death
 Quenched its caress upon his icy lips;
 And, as a dying meteor stains a wreath
 Of moonlight vapour, which the cold night clips,
 It flushed through his pale limbs, and passed to its eclipse.

13

And others came . . . Desires and Adorations, 110
 Winged Persuasions and veiled Destinies,
 Splendours, and Glooms, and glimmering Incarnations
 Of hopes and fears, and twilight Fantasies;
 And Sorrow, with her family of Sighs,
 And Pleasure, blind with tears, led by the gleam
 Of her own dying smile instead of eyes,
 Came in slow pomp; — the moving pomp might seem
 Like pageantry of mist on an autumnal stream.

14

All he had loved, and moulded into thought,
 From shape, and hue, and odour, and sweet sound,
 Lamented Adonais. Morning sought 120
 Her eastern watch-tower, and her hair unbound,
 Wet with the tears which should adorn the ground,
 Dimmed the aerial eyes that kindle day;
 Afar the melancholy thunder moaned,
 Pale Ocean in unquiet slumber lay,
 And the wild Winds flew round, sobbing in their dismay.

15

Lost Echo sits amid the voiceless mountains,
 And feeds her grief with his remembered lay,
 And will no more reply to winds or fountains,
 Or amorous birds perched on the young green spray, 130
 Or herdsman's horn, or bell at closing day;
 Since she can mimic not his lips, more dear
 Than those for whose disdain she pined away

12

Et andet Lys dalede ned på hans mund,* 100
 den mund, hvorfra det var vant til at drage den ånde,
 som gav det styrke til at gemmetrænge det bevogtede vid,
 og trænge ind i det gispende hjerte nedenunder
 med lyn og med musik: den klamme død
 slukkede dets kærtegn på hans iskolde læber;
 og ligesom en døende meteor farver en krans af
 månebelyst dis, som omfavner den kolde nat, rødmede Lyset
 gennem hans blege lemmer og forsvandt ind i sit mørke.

13

Og andre kom . . . ønsker og forgudelser, 110
 bevingede overbevisninger og tilslørede skæbner,
 lys og mørker og skinnende inkarnationer
 af håb og ængstelse og skumringsfantasier;
 og sorg, med sin familie af suk,
 og glæde, blind af tårer, ledt af skæret
 fra sit eget døende smil i stedet for af sine øjne,
 kom i langsom procession; – den fremadskridende procession
 kunne synes lig en tåges festoptog på en efterårsflod.

14

Alt af form og farve og duft og velklingende 120
 lyd han havde elsket og støbt til tanke,
 græd over Adonais. Morgen søgte
 sit østlige vagttårn, og hendes løsnede hår,
 vådt af tåre, som skulle pryde jordbunden,
 fordunklede de luftige øjne, der tænder dagen;†
 langt borte jamrede den melankolske torden,
 blege Oceanus lå i urolig slummer,
 og de vilde vinde fløj omkring og hulkede fortvivlet.

15

Fortabte Ekko sidder blandt de tavse bjerge,
 og nærer sin sorg med hans huskede kvad
 og vil ikke mere svare på vinde eller kilder 130
 eller elskovssyge fugle, der sidder på den unge grønne kvist,
 eller røgterens horn eller klokken ved dagens slutning;
 da hun ikke kan efterabe hans læber, som er
 kærere end dem, ved hvis ringeagt hun hentæredes‡

* Lys (*Splendour*): endnu en drøm; en personifikation af en strålende tanke, en digterisk idé.

† hendes løsnede hår (skyerne): tegn på sørgen. – øjne: stjerner (Webb).

‡ Sagnet om nymfen Ekko der elskede Narcissus, som afviste hende. Hun falmede til et ekko.

Into a shadow of all sounds: — a drear
Murmur, between their songs, is all the woodmen hear.

16

Grief made the young Spring wild, and she threw down
Her kindling buds, as if she Autumn were,
Or they dead leaves; since her delight is flown,
For whom should she have waked the sullen year?
To Phoebus was not Hyacinth so dear 140
Nor to himself Narcissus, as to both
Thou, Adonais: wan they stand and sere
Amid the faint companions of their youth,
With dew all turned to tears; odour, to sighing ruth.

17

Thy spirit's sister, the lorn nightingale
Mourns not her mate with such melodious pain;
Not so the eagle, who like thee could scale
Heaven, and could nourish in the sun's domain
Her mighty youth with morning, doth complain,
Soaring and screaming round her empty nest, 150
As Albion wails for thee: the curse of Cain
Light on his head who pierced thy innocent breast,
And scared the angel soul that was its earthly guest!

18

Ah, woe is me! Winter is come and gone,
But grief returns with the revolving year;
The airs and streams renew their joyous tone;
The ants, the bees, the swallows reappear;
Fresh leaves and flowers deck the dead Seasons' bier;
The amorous birds now pair in every brake,
And build their mossy homes in field and brere; 160
And the green lizard, and the golden snake,
Like unimprisoned flames, out of their trance awake.

19

Through wood and stream and field and hill and Ocean
A quickening life from the Earth's heart has burst
As it has ever done, with change and motion,

til en skygge af alle lyde: — er en trist
mumlen, alt hvad skovboerne hører mellem deres sange.

16

Sorg gjorde det unge forår forrykt, og det kastede
sine åbnede knopper, som om det var efterår,
eller de var døde blade; eftersom detrs fryd er fløjet,*
for hvem skulle det da have vækket det modvillige år?
Hyacinth var ikke så dyrebar for Føbus,† 140
heller ikke Narcissus for sig selv, som du Adonais
var for begge: triste står de og visne
midt imellem deres ungdoms kraftløse kammerater,
med dug helt forvandlet til tåre; duft, til sukkende medynk.

17

Din ånds søster, den ensomme nattergal,‡
begræder ikke sin mage med sådan melodisk smerte;
ørnen, der som dig kunne bestige himlen
og nære sin mægtige ungdom med morgen
i solens rige, klager heller ikke således, 150
mens den svæver og skriger omkring sin tomme rede,
sådan som Albion jamrer over for dig: Gid Kains forbandelse§
må træffe hans hoved, der gennemborede dit uskyldige bryst
og skræmte englesjælen, som var dets jordiske gæst!

18

Åh ve mig! vinteren er kommet og gået,
men sorg vender tilbage med det drejende år;
briserne og bækkene fornyer deres glade tone;
myrerne, bierne, svalerne kommer igen;
friske blade og blomster dækker den døde årstids ligbåre;
de elskovssyge fugle parrer sig i ethvert buskads,
og bygger deres mosgroede hjem i mark og tornekrat; 160
og det grønne firben og den gyldne slange,
som uindespærrede flammer, vågner af deres dvale.

19

I skoven og åen, på marken og bakken og i havet
er et sprudlende liv brudt frem fra jordens hjerte,
som det altid, med forandring og bevægelse,

* hendes fryd: Adonais. — året er modvilligt, fordi foråret sørger.

† Føbus Apollon elskede Hyakinthos. Ved et uheld dræbte han ham og forvandlede ham til en blomst.

‡ Keats havde skrevet *Ode to a Nightingale*.

§ Kains forbandelse: Kain skulle være en flygtning og vagabond på jorden. — hans hoved: anmelderen i *Quarterly Review*.

From the great morning of the world when first
 God dawned on Chaos; in its stream immersed,
 The lamps of Heaven flash with a softer light;
 All baser things pant with life's sacred thirst;
 Diffuse themselves; and spend in love's delight, 170
 The beauty and the joy of their renewed might.

20

The leprous corpse, touched by this spirit tender,
 Exhales itself in flowers of gentle breath;
 Like incarnations of the stars, when splendour
 Is changed to fragrance, they illumine death
 And mock the merry worm that wakes beneath;
 Nought we know, dies. Shall that alone which knows
 Be as a sword consumed before the sheath
 By sightless lightning? — the intense atom glows
 A moment, then is quenched in a most cold repose. 180

21

Alas! that all we loved of him should be,
 But for our grief, as if it had not been,
 And grief itself be mortal! Woe is me!
 Whence are we, and why are we? of what scene
 The actors or spectators? Great and mean
 Meet massed in death, who lends what life must borrow.
 As long as skies are blue, and fields are green,
 Evening must usher night, night urge the morrow,
 Month follow month with woe, and year wake year to sorrow.

22

He will awake no more, oh, never more! 190
 "Wake thou," cried Misery, "childless Mother, rise
 Out of thy sleep, and slake, in thy heart's core,
 A wound more fierce than his, with tears and sighs."
 And all the Dreams that watched Urania's eyes,
 And all the Echoes whom their sister's song
 Had held in holy silence, cried: "Arise!"
 Swift as a Thought by the snake Memory stung,
 From her ambrosial rest the fading Splendour sprung.

har gjort siden verdens store morgen,
 da Gud først dæmrede i Kaos; indhyllet i dens damp
 blinker himlens lamper med et blødere lys;
 alle lavere ting gisper af livets hellige tørst;
 blander sig; og bruger i kærlighedsfryd, 170
 deres fornyede styrkes skønhed og glæde.

20

Det spedalske lig, berørt af denne blide ånd,
 uddunster sig selv i blomsters milde ånde;
 som legemliggjorte stjerner, når stråleglans
 er forandret til vellugt, kaster de glans over døden
 og spotter den muntre orm, der vågner nedeunder;
 intet vi ved, dør. Skal alene det, der ved,*
 være som et sværd, der fortæres, før skeden fortæres,
 af usynligt lyn? — det intense atom gløder†
 et øjeblik, bliver så slukket i en yderst kold hvile. 180

21

Ak! at alt, vi elskede hos ham, bortset fra vor sorg,
 skulle være som om det ikke havde været til,
 og at sorgen selv er dødelig! Ve mig!
 Hvorfra kommer vi, og hvorfor er vi til? i hvilke optrin
 skuespillerne i hvilke tilskuerne? Store og ringe
 mødes samlet i døden, som udlåner det livet må låne.‡
 Så længe himlen er blå, og marker er grønne,
 må aften indvarsle nat, nat drive morgendagen frem,
 måned følge måned med smerte og år vække år til bedrøvelse. ###

22

Han vil ikke mere vågne, åh, aldrig mere! 190
 „Vågn op”, råbte elendigheden, „barnløse mor, rejs dig
 fra din søvn, og lad lindre i dit hjertes kerne,
 med tårer og suk, et sår mere voldsomt end hans.”
 Og alle drømmene, der iagttog Uranias øjne,
 og alle ekkoerne, som deres søsters sang §
 havde holdt i hellig tavshed, råbte: „Stå op!”
 Hastig som en tanke bidt af slangen Erindring,
 sprang det falmende Lys op af sin ambrosiske hvile.**

* det som ved: menneskesindet, bevidstheden. — skeden: kroppen

† det intense atom: sindet.

‡ Da vi alle skal dø, har vi lånt alt det, livet er, hos døden, som så i den forstand har udlånt det.

§ søsters sang: ekkoet fra strofe 15.

** det falmende Lys: her Urania, den barnløse mor.

23

She rose like an autumnal Night, that springs
 Out of the East, and follows wild and drear 200
 The golden Day, which, on eternal wings,
 Even as a ghost abandoning a bier,
 Had left the Earth a corpse. Sorrow and fear
 So struck, so roused, so rapt Urania;
 So saddened round her like an atmosphere
 Of stormy mist; so swept her on her way
 Even to the mournful place where Adonais lay.

24

Out of her secret Paradise she sped,
 Through camps and cities rough with stone, and steel,
 And human hearts, which to her aery tread 210
 Yielding not, wounded the invisible
 Palms of her tender feet where'er they fell:
 And barbed tongues, and thoughts more sharp than they,
 Rent the soft Form they never could repel,
 Whose sacred blood, like the young tears of May,
 Paved with eternal flowers that undeserving way.

25

In the death-chamber for a moment Death,
 Shamed by the presence of that living Might,
 Blushed to annihilation, and the breath
 Revisited those lips, and life's pale light 220
 Flashed through those limbs, so late her dear delight.
 "Leave me not wild and drear and comfortless,
 As silent lightning leaves the starless night!
 Leave me not!" cried Urania: her distress
 Roused Death: Death rose and smiled, and met her vain caress.

26

"Stay yet awhile! speak to me once again;
 Kiss me, so long but as a kiss may live;
 And in my heartless breast and burning brain
 That word, that kiss shall all thoughts else survive,
 With food of saddest memory kept alive, 230
 Now thou art dead, as if it were a part
 Of thee, my Adonais! I would give

23

Hun rejste sig som en efterårsnat, der bryder
 frem i øst og forvildet og vemodig følger 200
 den gyldne dag, der på evige vinger,
 ligesom en ånd der forlader en ligbåre,
 havde forladt jordens døde krop. — Sådan ramte,
 sådan oprørte, sådan oprev sorg og angst Urania; sådan
 omsluttet de hende med tristhed, som en stormfuld
 tåges atmosfære; sådan drev de hende afsted
 helt hen til den sørgmodige plads, hvor Adonais lå.

24

Ud af sit hemmelige paradys fór hun,
 gennem lejre og byer, hårde af sten og stål
 og menneskehjerner, som, da de ikke gav efter 210
 for hendes luftige trin, sårede de usynlige
 fodsåler på hendes følsomme fødder, hvor hun end trådte:
 og hvasse tunger, og endnu skarpere tanker
 sønderrev den blide skikkelse, de aldrig kunne fornægte,
 hvis hellige blod, som majs unge tårer,
 dækkede den uværdige vej med evige blomster.

25

I døds-kammeret tilintetgjorde en rødmen Døden
 for en stund, beskæmmet ved tilstedeværelsen
 af denne levende kraft, og åndedraget
 besøgte igen de læber, og livets blege lys 220
 glimtede gennem de lemmer, så nyligt hendes kære fryd.
 „Efterlad mig ikke forvildet og trist og trøstesløs,
 som tavse lyn efterlader den stjerne-løse nat!
 Forlad mig ikke!” råbte Urania; hendes nød vækkede Døden:
 Døden rejste sig og smilede og modtog hendes forgæves kærtegn.

26

„Bliv endnu en tid! tal endnu engang til mig;
 kys mig, så længe kun som et kys kan leve;
 og i mit hjerteløse bryst og brændende hjerne*
 skal det ord, det kys overleve alle andre tanker,
 holdt i live ved at næres af det tristeste minde, 230
 nu du er død, som om det var en del
 af dig, min Adonais! Jeg ville give alt det,

* hjerteløse bryst: fordi hun har givet Adonais det hele (Locock), eller fordi det er knust (Longman 4).

All that I am to be as thou now art!
But I am chained to Time, and cannot thence depart!

27

“O gentle child, beautiful as thou wert,
Why didst thou leave the trodden paths of men
Too soon, and with weak hands though mighty heart
Dare the unpastured dragon in his den?
Defenceless as thou wert, oh, where was then
Wisdom the mirrored shield, or scorn the spear? 240
Or hadst thou waited the full cycle, when
Thy spirit should have filled its crescent sphere,
The monsters of life’s waste had fled from thee like deer.

28

“The herded wolves, bold only to pursue;
The obscene ravens, clamorous o’er the dead;
The vultures to the conqueror’s banner true
Who feed where Desolation first has fed,
And whose wings rain contagion; — how they fled,
When, like Apollo, from his golden bow
The Pythian of the age one arrow sped 250
And smiled! — The spoilers tempt no second blow,
They fawn on the proud feet that spurn them lying low.

29

“The sun comes forth, and many reptiles spawn;
He sets, and each ephemeral insect then
Is gathered into death without a dawn,
And the immortal stars awake again;
So is it in the world of living men:
A godlike mind soars forth, in its delight
Making earth bare and veiling heaven, and when
It sinks, the swarms that dimmed or shared its light 260
Leave to its kindred lamps the spirit’s awful night.”

jeg er, for at være, som du er nu! men jeg
er lænket til Tiden, og kan derfor ikke drage bort!*

27

„Oh blide barn, smuk som du var,
hvorfor forlod du for tidligt menneskenes betrødte stier,
og med svage hænder, skønt med mægtigt hjerte,
udfordrede den ufødrede drage i sin hule?[†]
Værgeløs som du var, åh hvor var da visdommen,
det spejlbesatte skjold, eller spyddet, foragten?[‡] 240
eller havde du ventet, ved den fulde cyklus,[§]
når din ånd havde fyldt sin voksende sfære,
at uhyrerne i livets ødemark ville flygte for dig som hjorte.

28

„De flokkede ulve, kun dristige når de jager;
de ildevarslende ravne, skrigende over de døde;
gribbene, tro mod sejrherrens banner,
som æder, hvor hærgen først har ædt,
og hvis vinger regner smitte; – hvor flygtede de ikke,
da, lig Apollon, tidens Pythian fra sin gyldne bue
afsendte en enkelt pil, og smilede! – ** 250
Ødelæggerne forsøger ikke endnu et slag, de kryber
for de stolte fødder, der sparker dem, mens de ligger i støvet.

29

„Solen kommer frem, og mange krybdyr avler;^{††}
han går ned, og hvert døgninsekt går så
til sin døden uden et morgengry,
og de udødelige stjerner vågner igen;
ligeså er det i menneskenes verden:
en gudlignende ånd stiger højt, idet den i sin fryd
lægger jorden blot og tilslører himlen, og når den synker,^{‡‡}
overlader sværmene, der fordunklede eller delte dens lys, 260
åndens ærefrygtindgydende nat til dens beslægtede lamper.”^{§§}

* Fordi hun er de dødelige digteres muse (Webb).

[†] drage: den fjendtlige kritik.

[‡] spejlbesatte skjold: Perseus overvandt Medusa ved at se på hende indirekte ved hjælp af sit skjold.

[§] fulde cyklus: de mesterværker, som han kunne have skrevet.

^{**} Pythian (Pythios): Byron, der med sit digt *English Bards and Scotch Reviewers* gjorde kritikken tavs. Pythios er et tilnavn til Apollon fordi han dræbte slangen Python.

^{††} solen: den gudlignende ånd. – krybdyr og insekter: kritikere.

^{‡‡} tilslører himlen: overstråler alt andet. – sværmene: kritikere og de mindre digtere.

^{§§} 'beslægtede lamper' er de 'udødelige stjerner' fra linje 256. Solen (ånden) er jo gået ned.

30

Thus ceased she: and the mountain shepherds came,
 Their garlands sere, their magic mantles rent;
 The Pilgrim of Eternity, whose fame
 Over his living head like Heaven is bent,
 An early but enduring monument,
 Came, veiling all the lightnings of his song
 In sorrow; from her wilds Ierne sent
 The sweetest lyrist of her saddest wrong,
 And Love taught Grief to fall like music from his tongue. 270

31

Midst others of less note, came one frail Form,
 A phantom among men; companionless
 As the last cloud of an expiring storm
 Whose thunder is its knell; he, as I guess,
 Had gazed on Nature's naked loveliness,
 Actaeon-like, and now he fled astray
 With feeble steps o'er the world's wilderness,
 And his own thoughts, along that rugged way,
 Pursued, like raging hounds, their father and their prey.

32

A pardlike Spirit beautiful and swift — 280
 A Love in desolation masked; — a Power
 Girt round with weakness; — it can scarce uplift
 The weight of the superincumbent hour;
 It is a dying lamp, a falling shower,
 A breaking billow; — even whilst we speak
 Is it not broken? On the withering flower
 The killing sun smiles brightly: on a cheek
 The life can burn in blood, even while the heart may break.

33

His head was bound with pansies overblown,
 And faded violets, white, and pied, and blue; 290
 And a light spear topped with a cypress cone,

30

Så holdt hun inde: og bjerghyrderne kom,*
 deres blomsterkranse visnet, deres tryllekapper
 sønderrevet; Evighedens Pilgrim, hvis ry†
 er bøjet over hans levende hoved som himlen
 – et tidligt, men varigt mindesmærke –
 kom, mens han hyllede alle sin sangs lyn i sorg;
 Ierne sendte fra sine vilde egne‡
 sin bitreste lidte urets skønneste lyriker, og kærlighed
 lærte kummer at falde som musik fra hans mund. 270

31

Imellem andre af mindre anseelse, kom en skrøbelig skikkelse,§
 et spøgelse mellem mennesker; uden ledsager,
 som en udåndende storms sidste sky,
 hvis torden er dens begravelsesklokke; han, gætter jeg på,
 havde stirret på naturens nøgne dejlighed,
 aktæonagtig, og nu fór han vild
 med svage skridt i verdens ødemark,
 og hans egne tanker forfulgte som rasende
 hunde, deres far og deres bytte hen ad den ujævne vej.**

32

En leopardagtig ånd, smuk og hurtig –
 kærlighed forklædt i trøstesløshed; – en magt 280
 omspændt af svaghed; – den kan næppe løfte
 vægten af den overhængende time;††
 den er en døende lampe, en faldende byge,
 en bølge der brister; – er den ikke bristet
 endnu medens vi taler? På den visnende blomst
 smiler den dræbende sol klart: på en kind
 kan livet brænde af blod, endnu mens hjertet knuses.

33

Hans hoved var kranset med blegnede stedmoderblomster
 og falmende violer, hvide og brogede og blå; †† 290
 og et let spyd med en cypreskogle på spidsen –

* bjerghyrderne: hans digterkolleger.

† Evighedens Pilgrim: Byron, der havde skrevet digtet *Childe Harold's Pilgrimage*; digtet var et selvportræt, og Shelley anså Byrons værker for at være udødelige.

‡ Ierne: Irland. – Digteren er ireren Thomas Moore (1779-1853).

§ skrøbelig skikkelse: Shelley selv; se note til stroferne 31-34 i noten til digtet.

** aktæonagtige: se noten 'Aktaion' i noten til digtet.

†† timen da Keats dør; se linje 4.

‡‡ stedmoderblomster er symbol på tanker, violer på erindringen.

Round whose rude shaft dark ivy-tresses grew
 Yet dripping with the forest's noonday dew,
 Vibrated, as the ever-beating heart
 Shook the weak hand that grasped it; of that crew
 He came the last, neglected and apart;
 A herd-abandoned deer struck by the hunter's dart.

34

All stood aloof, and at his partial moan
 Smiled through their tears; well knew that gentle band
 Who in another's fate now wept his own — 300
 As in the accents of an unknown land
 He sung new sorrow; sad Urania scanned
 The Stranger's mien, and murmured: "Who art thou?"
 He answered not, but with a sudden hand
 Made bare his branded and ensanguined brow,
 Which was like Cain's or Christ's — oh! that it should be so!

35

What softer voice is hushed over the dead?
 Athwart what brow is that dark mantle thrown?
 What form leans sadly o'er the white death-bed,
 In mockery of monumental stone, 310
 The heavy heart heaving without a moan?
 If it be He, who, gentlest of the wise,
 Taught, soothed, loved, honoured the departed one;
 Let me not vex, with inharmonious sighs,
 The silence of that heart's accepted sacrifice.

36

Our Adonais has drunk poison — oh!
 What deaf and viperous murderer could crown
 Life's early cup with such a draught of woe?
 The nameless worm would now itself disown:
 It felt, yet could escape, the magic tone 320
 Whose prelude held all envy, hate and wrong,

omkring hvis grove skaft mørke vedbendlokker groede,*
 endnu dryppende med skovens middagsdug –
 vibrerede, idet det evigt bankende hjerte
 rystede den svage hånd, som greb det; i hin klynge[†]
 kom han som den sidste, uagtet og for sig selv;
 en hjordforladt hjort ramt af jægerens pil.

34

Alle holdt sig på afstand og smilede gennem tårer
 ved hans partiske klagen; den milde skare vidste godt,
 hvem der ved en andens skæbne nu græd over sin egen —[‡] 300
 da han i et ukendt lands tonefald,
 sang om en ny sorg, undersøgte bedrøvede Urania nøje
 den fremmedes mine, og mumlede: „Hvem er du?”
 han svarede ikke, men med en pludselig håndbevægelse
 blottede han sin brændmærkede og blodige pande,
 der var som Kains eller Kristus' — Åh! at det skulle være sådan!

35

Hvilken blødere stemme er blevet tyst over den døde?
 Hen over hvilken pande er den mørke kappe dér, kastet?
 Hvilken skikkelse læner sig bedrøvet ind over
 den hvide dødsseng med det tunge hjerte, hævende sig 310
 uden en stønnen som en bespottelse af en stenstatue?
 hvis det er ham, den mildeste af de vise,[§]
 som lærte, beroligede, elskede, ærede den bortgangne;
 lad mig ikke med mislydende suk forstyrre
 stilheden af dette hjertes velkomne offer.

36

Vor Adonais har drukket gift — åh!**
 hvilke døde og slangeagtige mordere kunne krone
 livets første bæger med en sådan ulykkens drik?
 Den navnløse orm ville nu fornægte sig selv:^{††}
 den følte, men kunne dog undslippe den fortryllede tone, 320
 hvis forspil gjorde al misundelse, had og uret,^{‡‡}

* staven der blev båret ved fester for Bacchus (Dionysios); den er også et digtersymbol. I bakkusdyrkelsen blev leoparden (jf. l. 297) opfattet som et helligt dyr.

† hin klynge: fra linje 271.

‡ Shelley tager Keats parti mod den fjendtlige kritik. Han havde selv oplevet noget lignende.

§ ham: Leigh Hunt, som var en af de første til at erkende Keats geni, støttede ham i hans litterære karriere og hjalp ham i hans sidste tid.

** gift: jf. citatet fra Moschos i forordet.

†† navnløse orm: den anonyme kritiker af Keats *Endymion*. Det er ligeledes ham, der 'hyler' i l. 322.

‡‡ forspil: Keats lovende digt *Endymion* (Longman 4).

But what was howling in one breast alone,
 Silent with expectation of the song,
 Whose master's hand is cold, whose silver lyre unstrung.

37

Live thou, whose infamy is not thy fame!
 Live! fear no heavier chastisement from me,
 Thou noteless blot on a remembered name!
 But be thyself, and know thyself to be!
 And ever at thy season be thou free
 To spill the venom when thy fangs o'erflow; 330
 Remorse and Self-contempt shall cling to thee;
 Hot Shame shall burn upon thy secret brow,
 And like a beaten hound tremble thou shalt — as now.

38

Nor let us weep that our delight is fled
 Far from these carrion kites that scream below;
 He wakes or sleeps with the enduring dead;
 Thou canst not soar where he is sitting now, —
 Dust to the dust! but the pure spirit shall flow
 Back to the burning fountain whence it came,
 A portion of the Eternal, which must glow 340
 Through time and change, unquenchably the same,
 Whilst thy cold embers choke the sordid hearth of shame.

39

Peace, peace! he is not dead, he doth not sleep —
 He hath awakened from the dream of life —
 'Tis we, who lost in stormy visions, keep
 With phantoms an unprofitable strife,
 And in mad trance, strike with our spirit's knife
 Invulnerable nothings. — *We* decay
 Like corpses in a charnel; fear and grief
 Convulse us and consume us day by day, 350
 And cold hopes swarm like worms within our living clay.

40

He has outsoared the shadow of our night;
 Envy and calumny and hate and pain,
 And that unrest which men miscall delight,

bortset fra hvad der hylede alene i et eneste bryst,
tavs ved forventning om sangen,
hvis mesters hånd er kold, hvis sølvlyre er uden strenge.

37

Så lev da du, hvor vanære ikke er din berømmelse!
lev! frygt ingen kraftigere revselse af mig,
du betydningsløse plet på et husket navn!
kun vær dig selv, og forstå hvad du selv er!
Og lad det altid til din tid, stå dig frit for*
at spille giften, når dine hugtænder strømmer over: 330
samvittighedsnag og selvforagt skal klæbe til dig;
hed skam skal brænde på din skjulte pande,
og som en pryglet hund skal du skælve — som nu.

38

Lad os heller ikke græde over, at vor fryd er draget bort†
langt bort fra disse ådselsglenter som skriger nedenunder;
han vågner eller sover med den varige død;
du kan ikke stige op til, hvor han sidder nu. —
Støv til støv! men den rene ånd skal flyde
tilbage til den brændende kilde, hvorfra den kom,
en del af den Evige, som må gløde 340
gennem tid og forandring, uudslukkelig den samme,
mens dine kolde gløder kvæler skammens snavsede arne.

39

Stille, stille! han er ikke død, han sover ikke —
han er vågnet af livets drøm —
det er os, som fortabt i urolige syner fører
en ufrugtbar strid med gøglebilleder
og i vanvittig trance rammer usårlige
intetheder med vor ånds knive, — Vi forrådner
som døde kroppe i et lighus; angst og kummer
giver os kramper og fortærer os dag for dag, 350
og kolde håb vrimler som orme i vort levende ler.

40

Han er steget højt op over vor nats skygge;‡
misundelse og bagtalelse og had og smerte,
og den uro, som mennesker fejlagtigt kalder fryd,

* til din tid: når han igen skriver i *Quarterly Review*. Shelley nævner med vilje ikke hans navn.

† fryd: Keats

‡ Jordens skygge kan formørke månen, men ikke planeterne, specielt her Venus (Norton).

Can touch him not and torture not again;
 From the contagion of the world's slow stain
 He is secure, and now can never mourn
 A heart grown cold, a head grown grey in vain;
 Nor, when the spirit's self has ceased to burn,
 With sparkless ashes load an unlamented urn. 360

41

He lives, he wakes — 'tis Death is dead, not he;
 Mourn not for Adonais. — Thou young Dawn,
 Turn all thy dew to splendour, for from thee
 The spirit thou lamentest is not gone;
 Ye caverns and ye forests, cease to moan!
 Cease, ye faint flowers and fountains, and thou Air,
 Which like a mourning veil thy scarf hadst thrown
 O'er the abandoned Earth, now leave it bare
 Even to the joyous stars which smile on its despair!

42

He is made one with Nature: there is heard 370
 His voice in all her music, from the moan
 Of thunder, to the song of night's sweet bird;
 He is a presence to be felt and known
 In darkness and in light, from herb and stone,
 Spreading itself where'er that Power may move
 Which has withdrawn his being to its own;
 Which wields the world with never wearied love,
 Sustains it from beneath, and kindles it above.

43

He is a portion of the loveliness 380
 Which once he made more lovely: he doth bear
 His part, while the one Spirit's plastic stress
 Sweeps through the dull dense world, compelling there
 All new successions to the forms they wear;
 Torturing th' unwilling dross that checks its flight
 To its own likeness, as each mass may bear;
 And bursting in its beauty and its might
 From trees and beasts and men into the Heaven's light.

kan ikke røre ham og ikke martre ham mere;
 for smitten fra verdens langsomt virkende besudelse
 er han i sikkerhed og kan nu aldrig sørge over
 et hjerte, der er blevet koldt, et hoved der er grånet forgæves;
 heller ikke, når åndens selv er ophørt at brænde,
 fylde en ubegrædt urne med gnistløs aske. 360

41

Han lever, han vågner – det er døden der er død, ikke ham;
 sørg ikke over Adonais. – Du unge daggry,
 forvandl al din dug til stråleglans, for ånden,
 du begræder, er ikke borte;
 I grotter og I skove, hold op med at stønne!
 Hold op I kraftløse blomster og kilder, og du luft,
 der som et sørgeslør har kastet dit skærf
 over den forladte Jord, efterlad den nu blottet
 endog for de glade stjerner, som smiler ad dens fortvivelse!*

42

Han er blevet til ét med naturen: hans røst 370
 høres i al musik, fra tordenens klag
 til sangen fra nattens melodiske fugl;
 han er et væsen, der kan mærkes og erkendes
 i mørke og lys, fra plante og sten,
 idet han udbreder sig, hvor den Magt end kommer,
 som har kaldt hans liv tilbage til sit eget;
 som styrer verden med aldrig trættet kærlighed,
 understøtter den fra nedens og besjæler den fra oven.

43

Han er en del af den dejlighed, 380
 han engang gjorde endnu dejligere: han udfører
 sin del, mens den ene Ånds formende tryk[†]
 fejer gennem den sløve tætte verden, og dér tvinger
 alle nye efterfølgere til de skikkelser, de har;
 martrende det uvillige skarn, der bremser dens flugt,
 til sit eget billede, sådan som hver ting nu bærer det;
 og farer i sin skønhed og sin styrke,
 fra træer og dyr og mennesker, ind i himlens lys.

* Hvis der ikke var nogen atmosfæren til at bryde/sprede sollyset, ville man kunne se stjernerne om dagen (Norton).

† den ene ånds formende tryk: den skabende ånd.

44

The splendours of the firmament of time
 May be eclipsed, but are extinguished not;
 Like stars to their appointed height they climb, 390
 And death is a low mist which cannot blot
 The brightness it may veil. When lofty thought
 Lifts a young heart above its mortal lair,
 And love and life contend in it, for what
 Shall be its earthly doom, the dead live there
 And move like winds of light on dark and stormy air.

45

The inheritors of unfulfilled renown
 Rose from their thrones, built beyond mortal thought,
 Far in the Unapparent. Chatterton
 Rose pale, his solemn agony had not 400
 Yet faded from him; Sidney, as he fought
 And as he fell and as he lived and loved
 Sublimely mild, a Spirit without spot,
 Arose; and Lucan, by his death approved:
 Oblivion as they rose shrank like a thing reproved.

46

And many more, whose names on Earth are dark,
 But whose transmitted effluence cannot die
 So long as fire outlives the parent spark,
 Rose, robed in dazzling immortality.
 "Thou art become as one of us," they cry, 410
 "It was for thee yon kingless sphere has long
 Swung blind in unascended majesty,
 Silent alone amid a Heaven of Song.
 Assume thy winged throne, thou Vesper of our throng!"

47

Who mourns for Adonais? Oh, come forth,
 Fond wretch! and know thyself and him aright.
 Clasp with thy panting soul the pendulous Earth;

44

De glansfulde på tidens firmament*
 kan blive formørket, men er ikke udslukket;
 som stjerner klatrer de til deres fastsatte højde, 390
 og døden er en dunkel tåge, der ikke kan skjule, men
 kun tilsløre stråleglansen. Når ædel tanke
 løfter et ungt hjerte over dets dødelige hule,
 og kærlighed og liv kappes i det, om hvad
 der skal blive dets jordiske skæbne, lever de døde der†
 og bevæger sig som lysvinde på mørk og stormfuld luft.

45

Arvtagerne af uvundet berømmelse‡
 rejste sig fra deres troner, bygget hinsides dødelig tanke,
 langt inde i det usynlige. Chatterton§
 rejste sig bleg, hans hellige pine var endnu ikke 400
 falmet på ham; Sidney, sådan som han kæmpede,**
 og som han faldt, og som han levede og elskede,
 ophøjet mild, en ånd uden en plet,
 rejste sig; og Lucan, godkendt i kraft af sin død:††
 Glemsel veg tilbage som en irettesat, da de rejste sig.

46

Og mange flere, hvis navne på jorden er mørke,
 men hvis overleverede udstråling ikke kan dø,
 så længe ild lever længere end den skabende gnist,
 rejste sig, klædt i blændende udødelighed.
 „Du er blevet som en af os,” råbte de, 410
 „det var for din skyld hin kongeløse sfære længe har
 svunget blind i uopsteget majestæt,
 alene tavs midt i et himmerige af sang.‡‡
 Overtag din vingede trone, du vor skares Vesper.

47

Hvem sørger over Adonais? Oh kom frem
 tåbelige stakkel! og kend ret dig selv og ham.
 Grib fast om den svævende jord med din gispende sjæl;

* glansfulde: Adonais og andre skabende ånder.

† de døde: de glansfulde.

‡ De der døde, før de opnåede anerkendelse.

§ Thomas Chatterton (1752-70), engelsk digter

** Sir Philip Sidney (1554-86), engelsk digter, hofmand og soldat.

†† Lucan (39-65 e.Kr.), romersk digter; han begik selvmord, da det blev opdaget, at han havde deltaget i et komplot mod Nero.

‡‡ kongeløse sfære: Venus' sfære. — blind: uden lys. — himmerige af sang: sfærernes musik.

As from a centre, dart thy spirit's light
 Beyond all worlds, until its spacious might
 Sate the void circumference: then shrink 420
 Even to a point within our day and night;
 And keep thy heart light lest it make thee sink
 When hope has kindled hope, and lured thee to the brink.

48

Or go to Rome, which is the sepulchre,
 Oh, not of him, but of our joy: 'tis nought
 That ages, empires and religions there
 Lie buried in the ravage they have wrought;
 For such as he can lend, — they borrow not
 Glory from those who made the world their prey;
 And he is gathered to the kings of thought 430
 Who waged contention with their time's decay,
 And of the past are all that cannot pass away.

49

Go thou to Rome, — at once the Paradise,
 The grave, the city, and the wilderness;
 And where its wrecks like shattered mountains rise,
 And flowering weeds, and fragrant copses dress
 The bones of Desolation's nakedness
 Pass, till the Spirit of the spot shall lead
 Thy footsteps to a slope of green access
 Where, like an infant's smile, over the dead 440
 A light of laughing flowers along the grass is spread;

50

And gray walls moulder round, on which dull Time
 Feeds, like slow fire upon a hoary brand;
 And one keen pyramid with wedge sublime,
 Pavilioning the dust of him who planned
 This refuge for his memory, doth stand
 Like flame transformed to marble; and beneath,
 A field is spread, on which a newer band
 Have pitched in Heaven's smile their camp of death,
 Welcoming him we lose with scarce extinguished breath. 450

som fra et centrum, send din ånds lys
hinsides alle verdener, indtil dets rummelige styrke
mætter den tomme omkreds; dernæst skrumper 420
ind til et punkt i vor dag og nat;
og vær let om hjertet, at det ikke skal får dig til at synke,
når håb har tændt håb, og lokket dig til randen.*

48

Eller tag til Rom, som er graven
oh, ikke hans, men vor glædes: det betyder intet[†]
at tidsaldre, riger og religioner ligger
begravet dér under ødelæggelsen, de har anrettet;
for sådanne som han kan låne ud, — de låner ikke[‡]
hæder fra dem, der gjorde verden til deres bytte;
og han er kaldt til tankens konger, 430
der lå i strid med deres tids forfald,
og er alt det af fortiden, som ikke kan forsvinde.

49

Tag du til Rom, — på en gang paradiset,
graven, byen og det vilde øde; og gå forbi der,
hvor dens ruinhob rejser sig som sønderbrudte
bjerge, og blomstrende ukrudt og vellugtende krat
beklæder knoglerne af nøgen trøstesløshed,
indtil stedets ånd leder
dine skridt til en grøn indgangs skrænt,[§]
hvor, lig et barns smil, et lys af leende** 440
blomster breder sig på græsset over de døde.

50

Og på alle sider smuldrer grå mure, som den træge tid
nærer, lig sagte ild på en hvidgrå brændeknude;
og en enkelt spids pyramide med en storslået kile,^{††}
der overdækker støvet af ham, som planlagde
dette tilflugtssted for sit minde, står
som en flamme forvandlet til marmor; og ved foden
er en mark udbredt, på hvilken et nyere kompagni
har slået dødens lejr under himlens smil, idet de byder ham
velkommen, som vi mister, med næppe udslukt åndedrag 450

* randen: at forsøge at finde denne bedre verden, som håbet skaber i døden (Oxford).

† ikke hans: da det kun er hans krop der ligger begravet, han ånd er fløjet hinsides.

‡ de: de andre skabende ånder, der ikke ødelægger verden.

§ den protestantiske kirkegård.

** Deres barn William Shelley †1819 lå begravet her.

†† Cestius-pyramiden.

51

Here pause: these graves are all too young as yet
 To have outgrown the sorrow which consigned
 Its charge to each; and if the seal is set,
 Here, on one fountain of a mourning mind,
 Break it not thou! too surely shalt thou find
 Thine own well full, if thou returnest home,
 Of tears and gall. From the world's bitter wind
 Seek shelter in the shadow of the tomb.
 What Adonais is, why fear we to become?

52

The One remains, the many change and pass; 460
 Heaven's light forever shines, Earth's shadows fly;
 Life, like a dome of many-coloured glass,
 Stains the white radiance of Eternity,
 Until Death tramples it to fragments. — Die,
 If thou wouldst be with that which thou dost seek!
 Follow where all is fled! — Rome's azure sky,
 Flowers, ruins, statues, music, words, are weak
 The glory they transfuse with fitting truth to speak.

53

Why linger, why turn back, why shrink, my Heart?
 Thy hopes are gone before: from all things here 470
 They have departed; thou shouldst now depart!
 A light is passed from the revolving year,
 And man, and woman; and what still is dear
 Attracts to crush, repels to make thee wither.
 The soft sky smiles — the low wind whispers near:
 'Tis Adonais calls! oh, hasten thither,
 No more let Life divide what Death can join together.

54

That Light whose smile kindles the Universe,
 That Beauty in which all things work and move,
 That Benediction which the eclipsing Curse 480
 Of birth can quench not, that sustaining Love

51

Stands her: disse grave er endnu alt for unge*
 til at have vokset fra sorgen, der gav
 sin byrde til enhver; og hvis seglet†
 på et sørgende sinds kilde er anbragt her,
 da bryd du det ikke! alt for sikkert skal du finde
 din egen brønd fuld af tåre og galde,
 hvis du vender hjem. Søg ly
 for verdens bitre vind i gravens skygge.‡
 Hvorfor frygter vi at blive, hvad Adonais er?

52

Det Ene bliver tilbage, det mangfoldige skifter og dør;§ 460
 himlens lys skinner for evigt, jordens skygger forsvinder;
 livet, som en kuppel af mangefarvet glas
 farver evighedens hvide stråleglans,
 indtil døden tramper den i stykker. — Dø,
 hvis du vil være sammen med det, du virkelig søger!
 følg efter, hvortil alle er taget hen! — Roms azurblå himmel,
 blomster, ruiner, statuer, musik, ord er for svage til med
 fyldestgørende sandhed at beskrive den pragt, de overfører.**

53

Hvorfor tøve, mit hjerte, hvorfor vende om, hvorfor 470
 vige tilbage? Dine håb er gået forud: fra alt her††
 er de draget bort; nu burde du drage bort!
 et lys er forsvundet fra det drejende år,
 og fra mand og kvinde; og det, der stadig er dyrebart,
 tiltrækker dig for at knuse, frastøder for at få dig til at visne.
 Den milde himmel smiler, — den sagte vind hvisker nærved:
 det er Adonais' kalden! oh, il derhen,
 lad ikke mere livet skille hvad døden kan sammenføje.

54

Det lys, hvis smil tænder universet,
 den skønhed, som alt virker og bevæger sig i,
 den velsignelse, som fødselns formørkende forbandelse 480
 ikke kan slukke, hin bærende kærlighed,

* disse grave: Keats og Williams

† seglet: se Note. L 452-4, i noten til digtet.

‡ bitre vind: William Shelley døde under en malariaepidemi.

§ Ene: se Note. L. 460, i noten til digtet.

** l. 7-9: kun i de Eviges rige kan man opleve Roms sande pragt (Locock). — den pragt de overfører: 'Den pragt, som stråler bag dem' (*Jørgensen*, 38).

†† dine håb: se Note. L. 471, i noten til digtet.

ADONAIS

Which through the web of being blindly wove
By man and beast and earth and air and sea,
Burns bright or dim, as each are mirrors of
The fire for which all thirst; now beams on me,
Consuming the last clouds of cold mortality.

55

The breath whose might I have invoked in song
Descends on me; my spirit's bark is driven,
Far from the shore, far from the trembling throng
Whose sails were never to the tempest given;
The massy earth and sphered skies are riven!
I am borne darkly, fearfully, afar;
Whilst, burning through the inmost veil of Heaven,
The soul of Adonais, like a star,
Beacons from the abode where the Eternal are.

490

som gennem livets spind – blindt vævet
af mennesket og dyr og jord og luft og hav –
brænder klart eller mat, idet hver enkelt er spejlbillede af
den ild alle tørster efter, stråler nu på mig
og fortærer den kolde dødeligheds sidste skyer.

55

Det åndedrag hvis styrke jeg har påkaldt i sang,*
rammer mig; min ånds bark drives
langt fra bredden, langt fra den bævende skare,
hvis sejl aldrig blev givet til stormen;
den solide jord og de sfæriske himle er sønderrevet!
dunkelt, fuld af frygt bæres jeg mod det fjerne;
mens brændende gennem himlens inderste slør,
Adonais sjæl, som en stjerne,
lyser vej fra boligen hvor de Evige er.

490

* åndedrag: Vestenvindens.

HELLAS

A Lyrical Drama.

Μαντισ 'ειμ' 'εσθλων 'αγωνων.
Oedip. Colon.

To his Excellency

PRINCE ALEXANDER MAVROCORDATO

Late secretary for foreign affairs to the Hospodar of Wallachia
the drama of Hellas is inscribed as an imperfect token of the admiration,
sympathy, and friendship of the Autor.

Pisa, November 1, 1821.

PREFACE.

The poem of *Hellas*, written at the suggestion of the events of the moment, is a mere improvise, and derives its interest (should it be found to possess any) solely from the intense sympathy which the Author feels with the cause he would celebrate.

The subject, in its present state, is insusceptible of being treated otherwise than lyrically, and if I have called this poem a drama from the circumstance of its being composed in dialogue, the licence is not greater than that which has been assumed by other poets who have called their productions epics, only because they have been divided into twelve or twenty-four books.

The Persae of Aeschylus afforded me the first model of my conception, although the decision of the glorious contest now waging in Greece being yet suspended forbids a catastrophe parallel to the return of Xerxes and the desolation of the Persians. I have, therefore, contented myself with exhibiting a series of lyric pictures, and with having wrought upon the curtain of futurity, which falls upon the unfinished scene, such figures of indistinct and visionary delineation as suggest the final triumph of the Greek cause as a portion of the cause of civilisation and social improvement.

The drama (if drama it must be called) is, however, so inartificial that I doubt whether, if recited on the Thespian waggon to an Athenian village at the Dionysiaca, it would have obtained the prize of the goat. I shall bear with equanimity any punishment, greater than the loss of such a reward, which the Aristarchi of the hour may think fit to inflict.

HELLAS

Et lyrisk drama

Jeg er ædle kampes spåmand.
Ødipus i Kolonōs

Til Hans Excellence

PRINS ALEXANDER MAVROCORDATO*

Forhenværende udenrigsminister for Valakiets Guvenør,
er dramaet om Hellas tilegnet som et ufuldkomment udtryk
for forfatterens beundring, medfølelse og venskab.

Pisa, 1. november, 1821.

FORORD

Digtet *Hellas*, skrevet på foranledning af aktuelle begivenheder, er en ren improvisation; og får sin interesse (skulle det findes at besidde nogen) alene af den stærke medfølelse, som forfatteren føler for den sag, han vil prise.

For nærværende er det ikke muligt at behandle emnet på nogen anden måde end den lyriske, og hvis jeg har kaldt dette digt et drama på grund af den omstændighed, at det er skrevet i form af samtaler, er friheden ikke større end den, som andre digtere har taget sig, der har kaldt deres arbejde for et epos, kun fordi det er blevet inddelt i tolv eller firetjve bøger.

Aischylos' *Perserne* skaffede mig en første plan til min idé, skønt afgørelsen af den glørværdige kamp, som nu føres i Grækenland, idet dens afgørelse endnu er uvis, forhindrer, at man kan skildre en katastrofe, der svarer til Xerxes' tilbagekomst og Persernes ødelæggelse. Jeg har derfor ladet mig nøje med at udstille en række lyriske billeder og kun brodere sådanne utydeligt og fantasifuldt fremstillede figurer på fremtidens fortæppe, der går ned for den uafsluttede scene, som antyder den græske sags endelige sejr som en del af civilisationens og den sociale forbedrings sag.

Dramaet (hvis det skal kaldes et drama) er ikke desto mindre så ukunstlet, at jeg tvivler på, om det ville have opnået gedeprisen, hvis foredraget på den thespiske kærre til en atheniensisk landsbys Dionysosfest.[†] Jeg vil med sindslige vægt udholde en hvilken som helst straf større end tabet af en sådan belønning, som tidens Aristarchos'er[‡] kan anse for at være passende.

* Alexander Maurokordatos (1791-1865), han blev valgt til leder af den første nationalforsamling dec. 1821 til feb. 1822. Senere blev han valgt til den græske republikks første præsident 1822.

† Thespis anses almindeligvis for grundlæggeren af den græske tragedie. At han skulle have spillet fra sin kærre er en senere tildigtning. — Vinderen af dramakonkurrencen ved Dionysosfesten fik en ged.

‡ Aristarchos fra Samothrake (ca. 150 f.Kr.) leverede kritiske udgaver af græske digtere.

The only *goat-song* which I have yet attempted has, I confess, in spite of the unfavourable nature of the subject, received a greater and a more valuable portion of applause than I expected or than it deserved.

Common fame is the only authority which I can alledge for the details which form the basis of the poem, and I must trespass upon the forgiveness of my readers for the display of newspaper erudition to which I have been reduced. Undoubtedly, until the conclusion of the war, it will be impossible to obtain an account of it sufficiently authentic for historical materials; but poets have their privilege, and it is unquestionable that actions of the most exalted courage have been performed by the Greeks — that they have gained more than one naval victory, and that their defeat in Wallachia was signalized by circumstances of heroism more glorious even than victory.

The apathy of the rulers of the civilised world to the astonishing circumstance of the descendants of that nation to which they owe their civilisation, rising as it were from the ashes of their ruin, is something perfectly inexplicable to a mere spectator of the shows of this mortal scene. We are all Greeks — our laws, our literature, our religion, our arts have their root in Greece. But for Greece, Rome, the instructor, the conqueror, or the metropolis of our ancestors, would have spread no illumination with her arms, and we might still have been savages and idolaters; or, what is worse, might have arrived at such a stagnant and miserable state of social institution as China and Japan possess.

The human form and the human mind attained to a perfection in Greece which has impressed its image on those faultless productions, whose very fragments are the despair of modern art, and has propagated impulses which cannot cease, through a thousand channels of manifest or imperceptible operation, to ennoble and delight mankind until the extinction of the race.

The modern Greek is the descendant of those glorious beings whom the imagination almost refuses to figure to itself as belonging to our Kind, and he inherits much of their sensibility, their rapidity of conception, their enthusiasm, and their courage. If in many instances he is degraded by moral and political slavery to the practice of the basest vices it engenders, and that below the level of ordinary degradation; let us reflect that the corruption of the best produces the worst, and that habits which subsist only in relation to a peculiar state of social institution may be expected to cease as soon as that relation is dissolved. In fact, the Greeks, since the admirable novel of *Anastasius* could have been a faithful picture of their manners, have undergone most important changes; the flower of their Youth, returning to their Country from the universities of Italy, Germany, and France, have communicated to their fellow citizens the latest results of that social perfection of which their ancestors were the original source. The university of Chios contained before the breaking out of the Revolution eight hundred students, and among them several Germans and

Den eneste *gedesang* som jeg hidtil har forsøgt mig med,* har, tilstår jeg, på trods af emnets uvenlige natur, modtaget et større og mere værdifuldt bifald, end jeg forventede eller den fortjente.

Almene efterretninger er den eneste autoritet, jeg kan anføre for de detaljer, der danner digtets grundlag, og jeg må gøre misbrug af mine læseses tilgivelse for den avislærdom, som jeg har været begrænset til at udfolde. Før krigen er afsluttet vil det utvivlsomt være umuligt at få en tilstrækkelig autentisk redegørelse til en historisk fremstilling om den; men digtere har deres privilegier, og det er ubestrideligt, at handlinger af det mest ophøjede mod er blevet udført af grækerne, at de har vundet mere end én sejr til søs, og at deres nederlag ved Valakiet† udmærkede sig ved eksempler på heltemod, glørværdigere end selv en sejr.

Ligeegyldigheden hos den civiliserede verdens regenter over for det forbausende forhold, at efterkommerne af den nation, som de skylder deres egen civilisation, og som så at sige stiger op af askerne af deres egen ruin, er noget fuldstændigt uforklarligt for den blotte betragter af optrinene på denne dødens skueplads. Vi er alle grækere. Vore love, vor litteratur, vor religion, vor kunst har deres rødder i Grækenland. Havde det ikke været for Grækenland, ville Rom, læreren, sejrherren eller vor forfædres hovedstad, ikke have udbredt nogen oplysning med sine våben, og vi kunne stadigvæk have været vilde og afgudsdyrkere; eller hvad der er værre, vore samfund kunne have nået en tilstand af sådan stagnering og elendighed, som man finder den i Kina og Japan.

Menneskeskikkelsen og menneskesindet opnåede en grad af fuldkommenhed i Grækenland, som har afsat sit billede på de fejlfri frembringelser, hvoraf selv fragmenter er til fortvivelse for den moderne kunst, og har udbredt impulser, som ikke kan ophøre med, gennem tusinde kanalers tydelige eller næsten usynlige virke, at forædle og fryde menneskeheden indtil slægtens uddøen.

Den moderne græker er efterkommer af hine prægtige væsener, hvem fantasien næsten nægter at forestille sig som hørende til vor art, og han arver meget af deres følsomhed, deres forstands hurtighed, deres begejstring og deres mod. Hvis han på mange måder er nedværdiget af moralsk og politisk slaveri til at dyrke de laveste laster, som dette avler, og det under niveauet for almindelig nedværdigelse; så lad os da tænke på, at det er fordærvelsen af de bedste, der skaber de værste, og at vaner, som kun eksisterer i forbindelse med en særlig samfundsindretning, kan forventes at forsvinde så snart dette forhold er opløst. Faktisk har grækerne, hvis man lader *Anastasius*‡ beundringsværdige roman være et pålideligt billede af deres sæder, gennemgået yderst betydningsfulde forandringer; blomsten af deres ungdom, der vender tilbage til deres land fra Italiens, Tysklands og Frankrigs universiteter, har formidlet det seneste resultat af *den* samfundsmæssige fuldkommengørelse til deres medborgere, som deres forfædre var den oprindelige kilde til. Universitetet i Khios havde før udbruddet af revolutionen otte hundrede studerende og blandt dem adskillige tyskere og

* *The Cenci*.

† Tyrkisk provins nord for Donau.

‡ *Anastasius; or, Memoirs of a Greek*, Thomas Hopes roman om det moderne Grækenland af fra 1819.

Americans. The munificence and energy of many of the Greek princes and merchants, directed to the renovation of their country with a spirit and a wisdom which has few examples, is above all praise.

The English permit their own oppressors to act according to their natural sympathy with the Turkish tyrant, and to brand upon their name the indelible blot of an alliance with the enemies of domestic happiness, of Christianity and civilisation.

Russia desires to possess, not to liberate Greece; and is contented to see the Turks, its natural enemies, and the Greeks, its intended slaves, enfeeble each other until one or both fall into its net. The wise and generous policy of England would have consisted in establishing the independence of Greece, and in maintaining it both against Russia and the Turk; — but when was the oppressor generous or just?

Should the English people ever become free, they will reflect upon the part which those who presume to represent their will have played in the great drama of the revival of liberty, with feelings which it would become them to anticipate. This is the age of the war of the oppressed against the oppressors, and every one of those ringleaders of the privileged gangs of murderers and swindlers, called Sovereigns, look to each other for aid against the common enemy, and suspend their mutual jealousies in the presence of a mightier fear. Of this holy alliance all the despots of the earth are virtual members. But a new race has arisen throughout Europe, nursed in the abhorrence of the opinions which are its chains, and she will continue to produce fresh generations to accomplish that destiny which tyrants foresee and dread.

The Spanish peninsula is already free. France is tranquil in the enjoyment of a partial exemption from the abuses which its unnatural and feeble government are vainly attempting to revive. The seed of blood and misery has been sown in Italy, and a more vigorous race is arising to go forth to the harvest. The world waits only the news of a revolution of Germany to see the Tyrants who have pinnacled themselves on its supineness precipitated into the ruin from which they shall never arise. Well do these destroyers of mankind know their enemy, when they impute the insurrection in Greece to the same spirit before which they tremble throughout the rest of Europe, and that enemy well knows the power and the cunning of its opponents, and watches the moment of their approaching weakness and inevitable division to wrest the bloody sceptres from their grasp.

amerikanere. Den rundhåndethed og energi som mange af de græske prinser og købmænd har udfoldet, med en ånd og en visdom som har få fortilfælde, for at modernisere deres land, er hævet over al ros.

Englænderne tillader sine egne undertrykkere at handle i overensstemmelse med deres naturlige sympati for den tyrkiske tyrann, og at få den uudslettelige skamplet sat på deres navn, som en alliance med fjenderne af huslig lykke, af kristendom og civilisation, er.

Rusland ønsker at besidde, ikke befri Grækenland, og er tilfreds med, at se tyrkeren, dets naturlige fjende, og grækerne, dets påtænkte slaver, svække hinanden, indtil en eller begge falder i dets net. Englands kloge og gavmilde politik ville have bestået i at etablere Grækenlands uafhængighed og i at fastholde den både mod Rusland og Tyrkiet; – men hvornår var undertrykkeren gavmild eller retfærdig?

Skulle det engelske folk nogensinde blive frit, vil det tænke over den rolle som de, der bilder sig ind at repræsentere dets vilje, har spillet i det store drama om frihedens genoplivning, og det med følelser, det ville klæde disse repræsentanter at foregribe. Dette er tidsalderen for den undertryktes krig mod undertrykkeren, og enhver af de privilegerede morder- og svindlerbanders anførere, kaldet herskere, ser hen til de andre for hjælp mod den fælles fjende og udsætter deres gensidige skinsyge, fordi en større frygt er tilstede. Alle jordens despoter er i realiteten medlemmer af denne hellige alliance. Men en ny slægt, opfostret til at afsky de meninger, som er dets lænker, rejser sig gennem hele Europa, og det vil blive ved med at frembringe friske slægtled for at opfylde den skæbne, som tyranner forudser og gruer for.

Den spanske halvø er allerede fri. Frankrig nyder roligt en delvis fritagelse for det uvæsen, som dets unaturlige og svage regering forgæves forsøger at genoplive. Blodets og elendighedens sæd er sået i Italien, og en mere livskraftig slægt er ved at opstå til at bringe høsten i hus. Verden venter kun på nyhederne om en revolution i Tyskland for at se tyrannerne, der har tronet sig selv på dets ladhed, styrte ned i den ruin, de aldrig skal rejse sig fra. Disse menneskehedens ødelæggere kender udmærket deres fjende, når de tilregner opstanden i Grækenland den samme ånd, som de skælver for over hele resten af Europa, og denne fjende kender udmærket sine modstanderes magt og snilde og vogter på tidspunktet for deres snarlige svaghed og uundgåelige splid for at vriste de blodige sceptre ud af deres greb.

PERSONERNE

MAHMUD.

HASSAN.

Fangne græske kvinders kor.

DAOOD.

AHASVERUS, *en jøde.*

Budbringere, slaver, og tjenere.

Scenen foregår i Konstantinopel.

Tiden er ved solnedgang.

SCENE

En terrasse på Seraglio'en. Mahmud sover; en indisk slave sidder ved siden af hans ottoman.*

Fangne græske kvinders kor.

Vi strør disse dyssende blomster
på din hvileløse pude, —
de blev plukket fra orientalske løvsale,
ved den indiske bølge.
Gid din søvn vil være
rolig og dyb,
som deres, der faldt, ikke vores, der græder!

Inderen.

Bort, ubehagelige drømme!
bort, søvnens falske former!
lad hans være, som himlen synes at være
klar og strålende og dyb!
blød som kærlighed og rolig som døden,
livsalig som en sommernat uden en vind.

10

Kor.

Sov! sov! vor sang er ladet
med slummerens sjæl;
den blev sunget af en samisk pige,†
hvis elsker var en af dem,
som nu fejrer
den rolige søvn
hvorfra ingen kan vågne, hvor ingen skal græde.

20

Inderen.

Jeg rører dine blege tindinger!

* Paladset eller der hvor haremmet findes.

† Fra Samos, en af De Ægæiske Øer.

I breathe my soul on thee!
And could my prayers avail,
All my joy should be
Dead, and I would live to weep,
So thou mightst win one hour of quiet sleep.

Chorus.

Breathe low, low
The spell of the mighty mistress now!
When Conscience lulls her sated snake,
And Tyrants sleep, let Freedom wake. 30
Breathe low! — low
The words which, like secret fire, shall flow
Through the veins of the frozen earth — low, low!

Semichorus I.

Life may change, but it may fly not;
Hope may vanish, but can die not;
Truth be veiled, but still it burneth;
Love repulsed — but it returneth!

Semichorus II.

Yet were life a charnel where
Hope lay confined with despair;
Yet were truth a sacred lie, 40
Love were lust —

Semichorus I.

If Liberty
Lent not life its soul of light,
Hope its iris of delight,
Truth its prophet's robe to wear,
Love its power to give and bear.

Chorus.

In the great morning of the world,
The Spirit of God with might unfurled
The flag of Freedom over Chaos,
And all its banded Anarchs fled,
Like vultures frightened from Imaus, 50
Before an earthquake's tread. —
So from Time's tempestuous dawn
Freedom's splendour burst and shone. —
Thermopylae and Marathon

jeg lader min sjæl ånde på dig!
 og kunne mine bønner nytte,
 ville al min glæde være død,
 og jeg ville leve for at græde,
 så du kunne vinde en times rolig søvn.

Kor.

Fremsig nu sagte, sagte
 den mægtige herskerindes trylleord!
 når samvittigheden luller sin mættede slange,
 og tyrannerne sover, lad friheden vågne. 30
 Fremsig sagte — sagte
 ordene, som lig hemmelig ild skal flyde
 gennem den frosne jords årer — sagte, sagte!

Første halvkor.

Livet kan skifte, men det kan ikke flygte;
 håb kan forsvinde, men kan ikke dø;
 sandhed kan være tilsløret, men stadig brænder den;
 kærlighed kan blive afvist, — men den vender tilbage!

Andet halvkor.

Endnu var livet et lighus, hvor
 håb lå i kiste med fortvivlelsen;
 endnu var sandhed en hellig løgn, 40
 kærlighed var vellyst —

Første halvkor.

Hvis friheden
 ikke giver livet dets lyssjæl,
 håbet dets regnbue af fryd,
 sandheden sin profetkåbe at bære,
 kærligheden sin magt til at give og udholde.

Kor.

I verdens store morgen
 foldede Guds ånd med magt
 frihedens flag ud over kaos,
 og alle dets forbundne anarker flygtede
 som gribbe skræmt bort fra Imaus* 50
 af et jordskælvs fodtrin. —
 Så i tidens stormfulde daggry
 brød Frihedens glans frem og skinnede. —
 Thermopylæ og Marathon

* Imaus: bjerg i Himalaya.

Caught like mountains beacon-lighted,
 The springing Fire. — The winged glory
 On Philippi half-alighted,
 Like an eagle on a promontory.
 Its unwearied wings could fan
 The quenchless ashes of Milan. 60
 From age to age, from man to man,
 It lived; and lit from land to land
 Florence, Albion, Switzerland.

Then night fell — and, as from night,
 Re-assuming fiery flight,
 From the West swift Freedom came,
 Against the course of Heaven and doom,
 A second sun arrayed in flame,
 To burn, to kindle, to illumine.
 From far Atlantis its young beams 70
 Chased the shadows and the dreams.
 France, with all her sanguine steams,
 Hid, but quenched it not; again
 Through clouds its shafts of glory rain
 From utmost Germany to Spain.

As an eagle fed with morning
 Scorns the embattled tempest's warning,
 When she seeks her airy hanging
 In the mountain-cedar's hair,
 And her brood expect the clanging 80
 Of her wings through the wild air,
 Sick with famine: — Freedom, so
 To what of Greece remaineth now
 Returns; her hoary ruins glow
 Like Orient mountains lost in day;
 Beneath the safety of her wings
 Her renovated nurslings prey,
 And in the naked lightnings
 Of truth they purge their dazzled eyes.
 Let Freedom leave, where'er she flies, 90
 A Desert, or a Paradise:
 Let the beautiful and the brave
 Share her glory, or a grave.

fangede, som fyrtårnsoplyste bjerge,
den springende ild. — Den vingede hæder,
halvt neddalet på Philippi*
som en ørn på et forbjerg.
Dens ufortrødne vinger kunne vifte til
Milanos uslukkelige aske.¹ 60
Fra tidsalder til tidsalder, fra menneske til menneske,
levede den; og tændte fra land til land
Firenze, Albion, Schweiz. —

Så faldt natten på; og som fra natten,
idet den genoptog sin fyrige flugt,
kom hurtig Frihed fra vesten,
imod Himlens kurs og skæbne, —
en nummer to flammeklædt sol
for at brænde, for at tænde, for at oplyse.
Fra fjerne Atlantis jagtede dens[†] 70
unge stråler skyggen og drømmene.
Frankrig, med alle dets blodige strømme,[‡]
skjulte den, men slukkede den ikke; atter
regner dens hæderspile gennem skyer
fra det yderste Tyskland til Spanien.

Som en ørn, der er fodret med morgenen,
foragter den kampklare storms varsel,
når hun søger sin luftige rede,
der hænger i bjergcedertræets hår,
og hendes kuld forventer klangen 80
af hendes vinge gennem den urolige luft,
syge af sult: — således vender friheden
tilbage til det af Grækenland, der nu er levnet;
hendes hvidgrå ruiner gløder
som østlige bjerge fortabte i dagen;
under hendes vingers sikkerhed
nærer hendes styrkede unger sig,
og i sandhedens nøgne lyn
renser de deres blændede øjne.
Lad Friheden efterlade, hvor hun end flygter fra, 90
en ørken eller et paradys:
lad det smukke og det tapre
dele hendes hæder, eller en grav.

* Philippi: hvor Cæsar og Antonius besejrede Brutus og Cassius år 42 f.Kr. — halvt neddalet: da Brutus og Cassius tabte.

† Atlantis: Amerika, Den Amerikanske Revolution.

‡ Den Franske Revolution.

Semichorus I.

With the gifts of gladness
Greece did thy cradle strew;

Semichorus II.

With the tears of sadness
Greece did thy shroud bedew!

Semichorus I.

With an orphan's affection
She followed thy bier through Time

Semichorus II.

And at thy resurrection
Reappeareth, like thou, sublime!

100

Semichorus I.

If Heaven should resume thee,
To Heaven shall her spirit ascend;

Semichorus II.

If Hell should entomb thee,
To Hell shall her high hearts bend.

Semichorus I.

If annihilation—

Semichorus II.

Dust let her glories be!
And a name and a nation
Be forgotten, Freedom, with thee!

Indian.

His brow grows darker — breathe not — move not!
He starts — he shudders — ye that love not,
With your panting loud and fast,
Have awakened him at last.

110

Mahmud (starting from his sleep).

Man the Seraglio-guard! make fast the gate!
What! from a cannonade of three short hours?
'Tis false! that breach towards the Bosphorus
Cannot be practicable yet — who stirs?
Stand to the match; that when the foe prevails
One spark may mix in reconciling ruin

Første halvkor.

Med glædens gaver
bestrøede Grækenland din vugge;

Andet halvkor.

Med bedrøvelses tårer
beduggede Grækenland dit ligklæde!

Første halvkor.

Med en forælderløs' hengivenhed
fulgte hun din ligbåre gennem tiden

Andet halvkor.

Og viser sig ved din genopstandelse
atter ophøjet, ligesom dig!

100

Første halvkor.

Hvis himlen skulle tage dig tilbage,
skal hendes ånd stige op til himlen;

Andet halvkor.

Hvis helvedet skulle gravlægge dig,
skal hendes ædle hjerter bøje sig for helvedet.

Første halvkor.

Hvis tilintetgjort —

Andet halvkor.

Lad da hendes hæder være støv!
og et navn og en nation
være glemt sammen med dig, Frihed!

Inderen.

Hans pande mørkner — træk ikke vejret — bevæg jer ikke!
han farer sammen — han skælver — I som ikke elsker,
har med jeres høje og heftige stønnen,
omsider vækket ham.

110

Mahmud (farer op af søvnen).

Bemand Seraglio-vagten! fastgør porten.
Hvad! ved en kanonade på tre korte timer?
det er umuligt! gennembrudet mod Bosperus
kan endnu ikke lade sig gøre — hvem rør sig?
Vær klar ved luntten; så en gnist kan blande
den sejrende og den besejrede i forsonende ødelæggelse,

The conqueror and the conquered! Heave the tower
 Into the gap — wrench off the roof! 120

Enter Hassan.

Ha! what!

The truth of day lightens upon my dream
 And I am Mahmud, still, —

Hassan. Your Sublime Highness
 Is strangely moved.

Mahmud. The times do cast strange shadows
 On those who watch and who must rule their course,
 Lest they, being first in peril as in glory,
 Be whelmed in the fierce ebb: — and these are of them.

Thrice has a gloomy vision hunted me
 As thus from sleep into the troubled day;
 It shakes me as the tempest shakes the sea, 130
 Leaving no figure upon memory's glass.

Would that — no matter. Thou didst say thou knewest
 A Jew, whose spirit is a chronicle
 Of strange and secret and forgotten things.
 I bade thee summon him — 'tis said his tribe
 Dream, and are wise interpreters of dreams.

Hassan. The Jew of whom I spake is old — so old
 He seems to have outlived a world's decay;
 The hoary mountains and the wrinkled ocean 140
 Seem younger still than he; — his hair and beard
 Are whiter than the tempest-sifted snow;
 His cold pale limbs and pulseless arteries
 Are like the fibres of a cloud instinct

With light, and to the soul that quickens them
 Are as the atoms of the mountain-drift
 To the winter wind — but from his eye looks forth
 A life of unconsumed thought which pierces
 The present, and the past, and the to-come.

Some say that this is he whom the great prophet
 Jesus, the son of Joseph, for his mockery, 150
 Mocked with the curse of immortality.

Some feign that he is Enoch — others dream
 He was preadamite and has survived
 Cycles of generation and of ruin.

The sage, in truth, by dreadful abstinence
 And conquering penance of the mutinous flesh,
 Deep contemplation, and unwearied study,

når fjenden får overhånd! vælt tårnet
ned i dybet — vrid det tag af! 120

Hassan kommer ind.

Ha! hvad!

dagens sandhed lysner min drøm,
og jeg er stadig Mahmud, —

Hassan. Deres ophøjede Højhed
er sælsomt bevæget.

Mahmud. Tiderne kaster i sandhed sælsomme skygger
på dem, der holder vagt, og dem som må styre deres kurs,
for at ikke de, der er først i fare som i ære,
skal blive overvældet af den voldsomme ebbe: — og disse er af dem.

Tre gange har et dystert syn jaget mig
fra søvnen ind i den bekymrede dag;

det ryster mig, som stormen ryster havet, 130
og efterlader intet billede på erindringens glas.

Hvis blot — det er ligegyldigt. Du sagde du kendte
en jøde, hvis ånd er en optegnelse
om sælsomme og hemmelige og glemte ting,
jeg bad dig kalde ham hid— det siges, at hans stamme
drømmer og er vise drømmetydere.

Hassan. Jøden jeg talte om er gammel, — så gammel,
at han synes at have overlevet en verdens forfald;

de gråhvide bjerge og det rynkede ocean
synes endnu yngre, end han er; — hans hår og skæg 140
er hvidere end den stormsigtede sne;

hans kolde blege lemmer og pulsløse årer
er som fibrene i en sky, gennemtrængt
af lys, og er for sjælen, der gør dem levende,
som bjergsneens fnug er for en vintervind, —
men ud af hans øje ser et liv

af ufortæret tanke, der trænger ind i
nutiden og fortiden og det, der skal komme.

Nogle siger, det er ham, som den store profet
Jesus, Josefs søn, spottede med udødelighedens 150
forbandelse for hans bespottelser.

Nogle forestiller sig, at han er Enok — andre mener*
han var før Adam og har overlevet
kæder af opståen og undergang.

I sandhed, ved frygtelig afholdenhed
og sejrende bod for oprørsk kød,
dyb eftertanke og utrætteligt studium,

* Enok: Enok (Henok) fra 1. Mos. 5,24: „og Enok vandrede med Gud, og han var ikke mere, thi Gud tog ham.” I den sene jødedom er han den store vedensvandrer, som kender alle jordens og himlens hemmeligheder.

In years outstretched beyond the date of man,
 May have attained to sovereignty and science
 Over those strong and secret things and thoughts 160
 Which others fear and know not.

Mahmud. I would talk
 With this old Jew.

Hassan. Thy will is even now
 Made known to him, where he dwells in a sea-cavern
 'Mid the Demonesi, less accessible
 Than thou or God! He who would question him
 Must sail alone at sunset, where the stream
 Of ocean sleeps around those foamless isles,
 When the young moon is westering as now,
 And evening airs wander upon the wave;

And when the pines of that bee-pasturing isle, 170
 Green Erebinthus, quench the fiery shadow
 Of his gilt prow within the sapphire water,
 Then must the lonely helmsman cry aloud
 'Ahasuerus!' and the caverns round
 Will answer 'Ahasuerus!' If his prayer
 Be granted, a faint meteor will arise
 Lighting him over Marmora, and a wind
 Will rush out of the sighing pine-forest,
 And with the wind a storm of harmony
 Unutterably sweet, and pilot him 180

Through the soft twilight to the Bosphorus:
 Thence at the hour and place and circumstance
 Fit for the matter of their conference
 The Jew appears. Few dare, and few who dare
 Win the desired communion — (a *shout within*) but that shout
 Bodes —

Mahmud. Evil, doubtless; Like all human sounds.
 Let me converse with spirits.

Hassan. That shout again.
Mahmud. This Jew whom thou hast summoned —

Hassan. Will be here —
Mahmud. When the omnipotent hour to which are yoked
 He, I, and all things shall compel — enough! 190

Silence those mutineers — that drunken crew,
 That crowd about the pilot in the storm.
 Ay! strike the foremost shorter by a head!
 They weary me, and I have need of rest.
 Kinks are like stars — they rise and set, they have
 The worship of the world, but no repose. [Exeunt severally.]

udstrakt i år hinsides menneskets alder,
 kan vismanden være nået til at have herredømme over
 og viden om de stærke og hemmelige ting og tanker, 160
 som andre frygter og ikke kender.

Mahmud. Jeg vil gerne tale
 med denne gamle Jøde.

Hassan. Din vilje bliver netop nu
 bekendtgjort for ham, hvor han bor i en havgrotte
 midt i Prinseøerne, mindre tilgængelig*
 end du eller Gud! Den der vil spørge ham,
 må sejle alene ved solnedgang, hvor oceanstrømmen
 sover omkring de skumløse øer, —

når den unge måne går mod vest som nu,
 og aftenluften vandrer på bølgen;
 og når pinjerne, på den bi-græssende ø, 170
 grønne Erebinthus, slukker hans

forgyldte stævns brændende skygge i det safirblå vand,
 så må den ensomme rorgænger råbe højt
 „Ahasverus!” og grotterne rundt om
 vil svare „Ahasverus!” Hvis hans bøn
 bliver tilstået, vil en svag meteor stige op
 og lyse ham hen over Marmorahavet, og en vind
 vil fare ud af den sukkende pinjeskov,
 og med vinden en storm af harmoni, 180
 uudsigeligt henrivende, og styre ham
 gennem Bosporus' bløde tusmørke:
 derfra, på tidspunktet og stedet og under forhold,
 egnet til emnet for deres møde,
 kommer jøden til syne. Få vover, og kun få, som vover,
 opnår den ønskede samtale, — (*et råb indefra*) men det råb
 varsler —

Mahmud. Ondt, utvivlsomt, som alle menneskelyde.
 Lad mig tale med ånderne.

Hassan. Det råb igen.

Mahmud. Denne jøde som du har hidkaldt —

Hassan. Vil være her —

Mahmud. Når den almægtige time som han og jeg
 er bundet til, og som skal tvinge alt — nok om det. 190
 Gør de rebelske tavse — den fordrukne besætning
 som flokkes omkring styrmanden i stormen.

Ja! gør den mest fremtrædende et hoved kortere!

De trætter mig, og jeg har brug for ro.

Konger er som stjerner — de stiger op og går ned, de ejer
 verdens tilbedelse, men ingen hvile.

[*Alle ud hver for sig.*]

* Prinseøerne, gruppe af småøer i Marmarahavet ved Istanbul. — Marmorahavet = Mamarahavet.

Chorus.

Worlds on worlds are rolling ever
 From creation to decay,
 Like the bubbles on a river
 Sparkling, bursting, borne away. 200
 But they are still immortal
 Who, through birth's orient portal
 And death's dark chasm hurrying to and fro,
 Clothe their unceasing flight
 In the brief dust and light
 Gathered around their chariots as they go;
 New shapes they still may weave,
 New gods, new laws receive,
 Bright or dim are they as the robes they last
 On Death's bare ribs had cast. 210

A power from the unknown God,
 A Promethean conqueror, came;
 Like a triumphal path he trod
 The thorns of death and shame.
 A mortal shape to him
 Was like the vapour dim
 Which the orient planet animates with light;
 Hell, Sin, and Slavery came,
 Like bloodhounds mild and tame,
 Nor preyed, until their Lord had taken flight; 220
 The moon of Mahomet
 Arose, and it shall set,
 While blazoned as on Heaven's immortal noon
 The cross leads generations on.

Swift as the radiant shapes of sleep
 From one whose dreams are Paradise
 Fly, when the fond wretch wakes to weep,
 And Day peers forth with her blank eyes;
 So fleet, so faint, so fair,
 The Powers of earth and air 230
 Fled from the folding-star of Bethlehem:
 Apollo, Pan, and Love,
 And even Olympian Jove
 Grew weak, for killing Truth had glared on them;

KOR.²

Verdener efter verdener ruller bestandig
 fra skabelse til forfald,
 som boblerne på en flod,
 funklende, bristende, båret væk. 200
 Men dé er stadig udødelige,
 som hastende frem og tilbage gennem
 fødsels østlige port og dødens mørke afgrund,
 klæder deres uophørlige flugt
 i det kortvarige støv og lys, der er samlet
 omkring deres stridsvogne, mens de farer afsted;
 nye former må de stadig væve,
 modtage nye guder, nye love,
 navnkundige eller dunkle er de, som kåberne de nylig*
 har kastet på dødens nøgne ribben. 210

En magt fra den ukendte Gud,
 en prometheusk erobrere kom;†
 som en triumfste betrødte han
 dødens og skammens torne.
 En dødelig skikkelse var for ham
 lig en dunkel damp
 den østlige planet opliver med lys;‡
 helved, synd og slaveri kom
 som milde og tamme blodhunde, ej heller
 hærgede de, før deres Herre har taget flugten; 220
 Muhammeds måne
 steg op, og den skal gå ned,
 medens oplyst som på himlens udødelige middag
 korset anfører generationer.

Hurtig, som fra én hvis drømme er paradys,
 flygter søvnens strålende former,
 når den enfoldige stakkel vågner for at græde,
 og dagen kigger frem med sine tomme øjne;
 så ilsomme, så svage, så skønne
 flygtede jordens og luftens magter 230
 for Betlehems foldestjerne:
 Apollon, Pan og Eros
 og selv olympiske Jupiter blev svage,
 for den dræbende sandhed havde stirret på dem;§

* kåberne: deres inkarnationer (Locock).

† Jesus Kristus.

‡ Venus som morgenstjerne.

§ sandhed: Kristendommen er sandhed i forhold til de gamle guder, men er en kilde til blodsudgydelser og lidelse (Matthews).

Our hills and seas and streams,
 Dispeopled of their dreams,
 Their waters turned to blood, their dew to tears,
 Wailed for the golden years.

Enter Mahmud, Hassan, Daood, and others.

Mahmud. More gold? our ancestors bought gold with victory,
 And shall I sell it for defeat?

Daood. The Janizars 240
 Clamour for pay.

Mahmud. Go! bid them pay themselves
 With Christian blood! Are there no Grecian virgins
 Whose shrieks and spasms and tears they may enjoy?
 No infidel children to impale on spears?
 No hoary priests after that Patriarch
 Who bent the curse against his country's heart,
 Which clove his own at last? Go! bid them kill —
 Blood is the seed of gold.

Daood. It has been sown,
 And yet the harvest to the sicklemen
 Is as a grain to each.

Mahmud. Then, take this signet, 250
 Unlock the seventh chamber in which lie
 The treasures of victorious Solyman, —
 An empire's spoil stored for a day of ruin.
 O spirit of my sires! is it not come?
 The prey-birds and the wolves are gorged and sleep;
 But these, who spread their feast on the red earth,
 Hunger for gold, which fills not — see them fed;
 Then, lead them to the rivers of fresh death. [Exit Daood.

O miserable dawn, after a night 260
 More glorious than the day which it usurped!
 O faith in God! O power on earth! O word
 Of the great prophet, whose o'ershadowing wings
 Darkened the thrones and idols of the West,
 Now bright! — For thy sake cursed be the hour,
 Even as a father by an evil child,
 When th'orient moon of Islam roll'd in triumph

vore bjerge og have og floder —
 tømt for deres drømme,
 deres vande forvandlet til blod, deres dug til tårer —
 jamrede over de gyldne år.

Mahmud, Hassan, Daood,* *og andre kommer ind.*

Mahmud. Mere guld? vore forfædre købte guld med sejr,
 og skal jeg sælge det for nederlag?

Daood. Janitsharerne[†] 240
 kræver højlydt deres løn.

Mahmud. Gå! byd dem lønne sig selv
 med kristen blod: Er der ingen græske jomfruer,
 hvis skrig og kramper og tårer de kan nyde?
 Ingen vantro børn de kan spidde på spyd?
 Ingen hvidgrå præster efter hin Patriark,[‡]
 der rettede forbandelsen mod sit lands hjerte[‡]
 som til sidst kløvede sit eget? Gå! befal dem at slå ihjel —
 blod er guldets frø.

Daood. Det er blevet sået,
 og dog er høstmændenes afgrøde
 kun som et korn til hver.

Mahmud. Så tag denne signetring, 250
 lås de syv kamre op, i hvilken
 sejrende Solymans rigdomme ligger.[§]
 Et imperiums rov oplagret til en undergangens dag.
 Åh mine herrers ånd! er den ikke kommet?
 Rovfuglene og ulvene er forædte og sover;
 men disse som dækker den røde jord til deres eget festmåltid,
 hungre efter guld, som ikke mætter — sørg for de bliver fodret;
 før dem derefter til den friske døds floder. [Daood *ud.*

Åh! elendige daggry efter en nat,
 prægtigere end dagen, som den tilranede sig! 260
 Oh, tro på Gud! Oh, magt på jord! Oh, den store
 profets ord, hvis overskyggende vinger
 formørkede vestens troner og afgudsbilleder,
 nu hæderfulde! — for din skyld lad den stund være forbandet,
 netop en far af et ondartet barn,
 da Islams østlige måne rullede i triumf

* Den tyrkiske hærs øverstbefalende.

† Fodfolket i den tyrkiske hær.

‡ Gregorius, græsk patriark (1739-1821). Han blev tvunget af tyrkerne til at fordømme græker-
 nes opstand, men kunne ikke fjerne mistanken for forræderi mod tyrkerne. Han blev på sulta-
 nens ordre hængt i fuldt ornat uden for hovedkirken i Fanar, Istanbul sammen med 3 andre
 bisper og 8 præster.

§ Soliman den Store (1520-66), sultan.

HELLAS

From Caucasus to White Ceraunia!
Ruin above, and anarchy below;
Terror without, and treachery within;
The chalice of destruction full, and all 270
Thirsting to drink; and who among us dares
To dash it from his lips? and where is hope?
Hassan. The lamp of our dominion still rides high;
One God is God — Mahomet is his prophet.
Four hundred thousand Moslems, from the limits
Of utmost Asia, irresistibly
Throng, like full clouds at the Sirocco's cry;
But not like them to weep their strength in tears:
They bear destroying lightning, and their step
Wakes earthquake to consume and overwhelm 280
And reign in ruin. Phrygian Olympus,
Tmolus, and Latmos, and Mycale, roughen
With horrent arms; and lofty ships even now,
Like vapours anchored to a mountain's edge,
Freighted with fire and whirlwind, wait at Scala
The convoy of the ever-veering wind.
Samos is drunk with blood; — the Greek has paid
Brief victory with swift loss and long despair.
The false Moldavian serfs fled fast and far
When the fierce shout of 'Allah-illa-Allah!' 290
Rose like the war-cry of the northern wind
Which kills the sluggish clouds, and leaves a flock
Of wild swans struggling with the naked storm.
So were the lost Greeks on the Danube's day!
If night is mute, yet the returning sun
Kindles the voices of the morning birds;
Nor at thy bidding less exultingly
Than birds rejoicing in the golden day,
The Anarchies of Africa unleash
Their tempest-winged cities of the sea, 300
To speak in thunder to the rebel world.

fra Kaukasus til hvide Keraunia!*
 undergang ovenover og anarki nedenunder;
 rædsel udenfor, og forræderi indenfor;
 ødelæggelsens kalk er fuld, og alle 270
 tørster efter at drikke, og hvem blandt os vover
 at slå den væk fra hans læber? og hvor er håbet?
Hassan. Vort herredømmes lampe står stadig højt;
 én Gud er Gud — Muhammed er hans profet.
 Fire hundrede tusinde muslimer fra det
 yderste Asiens grænser, samles uimodståeligt
 som fulde skyer ved sciroccoens kampråb;†
 men ikke for, som dem, at græde deres styrke i tårer:
 de bær ødelæggende lynild, og deres skridt
 vækker jordskælv til at fortære og overmande 280
 og herske med undergang. Frygiske Olympos,
 Tmolos, Latmos, og Mycale, har rejst sig‡
 med opløftede våben; og knejsende skibe,
 som dampe forankret til et bjergs kant,
 lastet med ild og hvirvelvind, venter netop nu ved Scala§
 på den stedse-drejende vinds eskorte.
 Samos er drukken af blod; — grækerne har betalt
 en kortvarig sejr med hastige tab og langvarig fortvivlelse.
 De falske moldaviske livegne flygtede skyndsomt og langt bort,
 da det voldsomme råb „Allah-illa-Allah!“** 290
 løftede sig som nordenvindens hærbrøl,
 der dræber de dorske skyer og efterlader en flok
 af vilde svaner, kæmpende med den nøgne storm.
 Således var de mistede grækere på Donaus dag!††
 Hvis natten er stum, tænder dog den
 tilbagevendende sol morgenfuglenes stemmer;
 Afrikas anarkier slipper heller ikke, ved dit bud,‡‡
 mindre triumferende end fugle,
 der jubler i den gyldne dag
 deres stormvingede havbyer løs, 300
 for at tale torden til den oprørske verden.

* hvide Keraunia: forbjerg i De kerauniske Bjerge i det nordvestlige Grækenland.

† scirocco: hed vind der kommer fra Nordafrika.

‡ Fire berømte bjerge i det antikke Grækenland. Olympos: gudernes bolig. — Tmolos: opkaldt efter en gud, der var dommer i en musikkappestrid mellem Apollon og den fløjtespillende satyr Marsyas. — Latmos: bjerget hvor Endymion sov. — Mycale: hvor grækerne overvandt perserne i 479 f.Kr. I nærheden fandtes poesians helligdom. De sidste tre bjerge er beliggende i Lilleasien.

§ Havn ved det nuværende Libanons kyst.

** Muslimernes krigsråb: „Der er ingen anden gud end Gud.“

†† Hetairisten Alexander Ypsilantis (1792-1828), begyndte den græske frihedskrig i Donaufyrstendømmerne, men led et knusende nederlag ved Dragatschan 19. juni 1821.

‡‡ Algier, Tunis og Tripoli (nordvestlige del af Libyen). Korsarstater under ottomansk herredømme (Norton).

Like sulphurous clouds, half-shattered by the storm,
 They sweep the pale Aegean, while the Queen
 Of Ocean, bound upon her island-throne,
 Far in the West, sits mourning that her sons
 Who frown on Freedom spare a smile for thee:
 Russia still hovers, as an eagle might
 Within a cloud, near which a kite and crane
 Hang tangled in inextricable fight,
 To stoop upon the victor — for she fears 310
 The name of Freedom, even as she hates thine.
 But recreant Austria loves thee as the Grave
 Loves Pestilence, and her slow dogs of war
 Fleshed with the chase, come up from Italy,
 And howl upon their limits; for they see
 The panther, Freedom, fled to her old cover,
 Amid seas and mountains, and a mightier brood
 Crouch round. What Anarch wears a crown or mitre,
 Or bears the sword, or grasps the key of gold,
 Whose friends are not thy friends, whose foes thy foes? 320
 Our arsenals and our armouries are full;
 Our forts defy assault; ten thousand cannon
 Lie ranged upon the beach, and hour by hour
 Their earth-convulsing wheels affright the city;
 The galloping of fiery steeds makes pale
 The Christian merchant; and the yellow Jew
 Hides his hoard deeper in the faithless earth.
 Like clouds, and like the shadows of the clouds,
 Over the hills of Anatolia,
 Swift in wide troops the Tartar chivalry 330
 Sweep — the far flashing of their starry lances
 Reverberates the dying light of day.
 We have one God, one King, one hope, one law;
 But many-headed Insurrection stands
 Divided in itself, and soon must fall.
Mahmud. Proud words, when deeds come short, are seasonable:
 Look, Hassan, on yon crescent moon emblazoned
 Upon that shattered flag of fiery cloud
 Which leads the rear of the departing day,
 Wan emblem of an empire fading now! 340
 See how it trembles in the blood-red air,
 And like a mighty lamp whose oil is spent
 Shrinks on the horizon's edge, while, from above,
 One star with insolent and victorious light
 Hovers above its fall, and with keen beams,

Som svovlagtige skyer, halvt splintret af uvejret,
 fejer de det blege Ægæiske Hav, medens
 Oceannus' dronning, bundet på sin ø-trone,*
 sidder fjernt i vest og sørger over, at hendes sønner,
 der rynker pande over Frihed, ofrer et smil på dig:
 Rusland svæver stadig højt, som en ørn
 inde i en sky, nær hvilken en glente og en trane
 hænger indfiltret i uløselig kamp,
 for at slå ned på den sejrende — for det afskyr 310
 navnet Frihed, ligesom det hader dit.
 Men feje Østrig elsker dig, som graven
 elsker pest, og hendes langsomme krigshunde,
 hærdet af jagt, kom op fra Italien
 og hylede ved deres grænser; thi de ser,
 at panteren, Frihed, er flygtet til sit gamle ly
 midt mellem have og bjerge, og at et mægtigere afkom
 kryber sammen rundt om. Hvilken Anark har en krone eller
 en bispehue eller bærer sværdet eller griber guldnøglen, hvis 320
 venner ikke er dine venner, og hvis fjender ikke er dine fjender?
 Vore arsenaler og vore våbenlagre er fulde;
 vore fæstninger trodser angreb; ti tusinde kanoner
 står opstillet på stranden, og time efter time
 opskræmmer deres jordrystende hjul byen;
 fyrige hingstes galop gør
 den kristne købmand bleg; og den gule jøde
 skjuler sit forråd dybere i den troløse jord.
 Hen over Anatoliens høje,
 som skyer og som skyernes skygger,
 fejer tartarkavaleriet hurtigt i vældige skarer — 330
 de fjerne blink fra deres glansfulde lanser
 tilbagekaster dagens døende lys.
 Vi har en Gud, en konge, et håb, en lov;
 men mangehovedet opstand står
 i splid med sig selv og må snart falde.
Mahmud. Stolte ord, når handlinger kommer til kort, er velanbragte.
 Se Hassan, på hint månesegl, som smykker
 den glødende skys sønderrevne flag,
 der leder den bortdragne dags bagtrop,
 nu et mat symbol på et falmende imperium! 340
 se hvordan det skælver i den blodrøde luft,
 og lig en mægtig lampe, hvis olie er opbrugt,
 skrumper på horisontens rand, medens ovenfra,
 en stjerne med uforskammet og sejrrigt lys†
 svæver over dens fald, og med skarpe stråler,

* Storbritannien.

† Venus som aftenstjerne.

Like arrows through a fainting antelope,
Strikes its weak form to death.

Hassan. Even as that moon
Renews itself —

Mahmud. Shall we be not renewed!
Far other bark than ours were needed now
To stem the torrent of descending time; 350

The Spirit that lifts the slave before his lord
Stalks through the capitals of armed kings,
And spreads his ensign in the wilderness,
Exults in chains, and when the rebel falls,
Cries like the blood of Abel from the dust;
And the inheritors of the earth, like beasts
When earthquake is unleashed, with idiot fear
Cower in their kingly dens — as I do now.
What were Defeat when Victory must appal?
Or Danger, when Security looks pale? — 360
How said the messenger who from the fort
Islanded in the Danube, saw the battle
Of Bucharest? — that —

Hassan. Ibrahim's scimitar
Drew with its gleam swift victory from heaven,
To burn before him in the night of battle —
A light and a destruction.

Mahmud. Ay! the day
Was ours — but how? —

Hassan. The light Wallachians,
The Arnaut, Servian, and Albanian allies
Fled from the glance of our artillery
Almost before the thunderstone alit. 370
One half the Grecian army made a bridge
Of safe and slow retreat, with Moslem dead;
The other —

Mahmud. Speak — tremble not. —

Hassan. Islanded
By victor myriads, formed in hollow square
With rough and steadfast front, and thrice flung back
The deluge of our foaming cavalry;
Thrice their keen wedge of battle pierced our lines.
Our baffled army trembled like one man
Before a host, and gave them space, but soon,
From the surrounding hills, the batteries blazed, 380
Kneading them down with fire and iron rain:
Yet none approached; till, like a field of corn

som pile gennem en dånende antilope,
rammer dens svage skikkelse til døde.

Hassan. Ligesom månen dér
forny sig selv —

Mahmud. Skal vi ikke fornyes!
En helt anden bark end vor ville være nødvendig nu
til at opdæmme den synkende tids rivende strøm; 350

ånden som rejser slaven foran sin herre,
skrider gennem de bevæbnede kongers hovedstæder
og spreder sit kendetegn i vildmarken,
jubler i lænker og råber, når oprøreren falder,
som Abels blod fra støvet;
og jordens arvinger kryber, ligesom dyr
når jordskælv er sluppet løs, med tåbefrygt
sammen i deres kongelige huler — som jeg gør nu.
Hvad ville nederlag være når sejr må forfærde?
Eller fare når sikkerhed blegner? — 360

Hvordan var det budbringeren, som fra fæstningen
på en ø i Donau, så slaget ved Bukarest
sagde? — at —

Hassan. Ibrahims krumsabel
trak hurtig sejr fra himlen med sin glimten
til at brænde foran sig i slagets nat —
et lys og en ødelæggelse.

Mahmud. Ja! dagen
var vor — men hvordan? —

Hassan. Letbevæbnede valákker
arnaut'er, serbere og albanske allierede*
flygtede ved synet af vort artilleri,
næsten før tordenstenen slog ned. 370
Den ene halvdel af den græske hær lavede en bro
til sikkert og langsomt tilbagetog, med muslimske døde;
den anden —

Mahmud. Tal — skælv ikke. —

Hassan. Afskåret
af sejrende myriader, dannede en hul karré
med hård og urokkelig front og slyngede tre gange
det skummende kavaleris syndflod tilbage;
tre gange gennembrød deres skarpe kile vore linjer.
Vore forskrækkede tropper bævede som én mand
foran en hær og gav dem plads, men snart,
fra de omkransende høje, flammede batterierne, 380
æltede dem ned med ild og jernregn;
dog ingen nærmede sig, før, som en kornmark

* arnaut: tyrkisk ord for græker.

Under the hook of the swart sickleman,
 The band, intrenched in mounds of Turkish dead,
 Grew weak and few. — Then said the Pacha, 'Slaves,
 Render yourselves — they have abandoned you,
 What hope of refuge, or retreat, or aid?
 We grant your lives.' 'Grant that which is thine own!'
 Cried one, and fell upon his sword and died!
 Another — 'God, and man, and hope abandon me, 390
 But I to them, and to myself, remain
 Constant' — he bowed his head, and his heart burst.
 A third exclaimed, 'There is a refuge, tyrant,
 Where thou darrest not pursue, and canst not harm
 Shouldst thou pursue; there we shall meet again.'
 Then held his breath, and, after a brief spasm,
 The indignant spirit cast its mortal garment
 Among the slain; — dead earth upon the earth!
 So these survivors, each by different ways,
 Some strange, all sudden, none dishonourable, 400
 Met in triumphant death; and when our army
 Closed in, while yet wonder, and awe, and shame
 Held back the base hyaenas of the battle
 That feed upon the dead and fly the living,
 One rose out of the chaos of the slain:
 And if it were a corpse which some dread spirit
 Of the old saviours of the land we rule
 Had lifted in its anger, wandering by; —
 Or if there burned within the dying man
 Unquenchable disdain of death, and faith 410
 Creating what it feigned; — I cannot tell —
 But he cried, 'Phantoms of the free, we come!
 Armies of the Eternal, ye who strike
 To dust the citadels of sanguine kings,
 And shake the souls throned on their stony hearts,
 And thaw their frostwork diadems like dew; —
 O ye who float around this clime, and weave
 The garment of the glory which it wears,
 Whose fame, though earth betray the dust it clasped,
 Lies sepulchred in monumental thought; — 420
 Progenitors of all that yet is great,
 Ascribe to your bright senate, O accept
 In your high ministrations, us, your Sons.
 Us first, and the more glorious yet to come!
 And ye, weak conquerors! giants who look pale
 When the crushed worm rebels beneath your tread,
 The vultures and the dogs, your pensioners tame,
 Are overgorged; but, like oppressors, still

under den mørklødede høstmands segl,
 kompagniet, forskanset bag volde af døde tyrkere,
 blev svagt og få. — Så sagde Pashaen: „Slaver,
 overgiv jer — de har forladt jer,
 hvilket håb er der om et fristed eller tilbagetog eller hjælp?
 Vi giver jer jeres liv.” „Giv det som er dit eget!”
 råbte en og kastede sig på sit sværd og døde!
 en anden — „Gud og menneske og håb forlader mig, 390
 men jeg forbliver tro mod dem, og mig selv,” —
 han bøjede sit hoved, og hans hjerte bristede.
 En tredje udbrød: „Der findes et fristed, tyran,
 hvor du ikke vover at følge os og ikke kan gøre skade,
 hvis du skulle; der skal vi mødes igen.”
 Han holdt så sit vejr, og efter en kortvarig krampe
 kaster den opbragte ånd sin jordiske klædning
 mellem de dræbte — død jord på jord!
 Så disse overlevende, hver på forskellig vis,
 nogle besynderligt, alle brat, ingen æreløst, 400
 mødtes i triumferende død; og da vor hær rykkede
 helt tæt på, medens endnu undren og ærefrygt og skam
 holdt slagets foragtelige hyæner tilbage,
 der lever af de døde og flyr de levende,
 rejste en sig ud af de dræbtes kaos:
 og om det var et lig, som en eller anden grufuld ånd
 fra de gamle frelsere af det land, vi styrer,
 havde løftet i sin vrede, der vandrede forbi,
 eller om der brændte uudslukkelig ringeagt
 for døden inde i den døende mand, og tro 410
 skabte det den foregav — kan jeg ikke sige, —
 men han råbte: „Genfærd af de frie, vi kommer!
 den Eviges hære, I som slår
 de blodige kongers kasteller til støv
 og ryster sjælene, tronet på deres stenede hjerter,
 og optør deres isblomstdiademer som dug; —
 oh I som svæver omkring i denne egn og væver
 hæderens klædning, som den bær,
 hvis ry, skønt jorden forråder støvet, den favnede,
 ligger begravet i storladen tanke; — 420
 stamfædre til alt som endnu er stort,
 indmeld i jeres gloværdige senat, oh godkend
 til jeres ophøjede gerninger, os, jeres sønner!
 Os først, og de mere glørværdige som vil komme!
 og I, svage sejrherre! giganter som blegner,
 når den knuste orm gør oprør under jeres fod,
 gribben og hunden, jeres tamme drabanter,
 er overfødret; men lig undertrykkere, begærer

They crave the relic of destruction's feast.
 The exhalations and the thirsty winds 430
 Are sick with blood; the dew is foul with death;
 Heaven's light is quenched in slaughter; thus, where'er
 Upon your camps, cities, or towers, or fleets,
 The obscene birds the reeking remnants cast
 Of these dead limbs, — upon your streams and mountains,
 Upon your fields, your gardens, and your housetops,
 Where'er the winds shall creep, or the clouds fly,
 Or the dews fall, or the angry sun look down
 With poisoned light — Famine, and Pestilence,
 And Panic, shall wage war upon our side! 440
 Nature from all her boundaries is moved
 Against ye; — Time has found ye light as foam;
 The Earth rebels; and Good and Evil stake
 Their empire o'er the unborn world of men
 On this one cast; — but ere the die be thrown,
 The renovated Genius of our race,
 Proud umpire of the impious game, descends,
 A seraph-winged Victory, bestriding
 The tempest of the Omnipotence of God,
 Which sweeps all things to their appointed doom, 450
 And you to oblivion!' — More he would have said,
 But —
Mahmud. Died — as thou shouldst ere thy lips had painted
 Their ruin in the hues of our success.
 A rebel's crime, guilt with a rebel's tongue!
 Your heart is Greek, Hassan.
Hassan. It may be so:
 A spirit not my own wrenched me within,
 And I have spoken words I fear and hate;
 Yet would I die for —
Mahmud. Live! oh live! outlive
 Me and this sinking empire. But the fleet —
Hassan. Alas! —
Mahmud. The fleet which, like a flock of clouds 460
 Chased by the wind, flies the insurgent banner!
 Our winged castles from their merchant ships!
 Our myriads before their weak pirate bands!
 Our arms before their chains! our years of empire
 Before their centuries of servile fear!

de stadig levningerne fra ødelæggelsens festmåltid;
 udånderne og de tørstige vinde 430
 er syge af blod; duggen er smudsig af død;
 himlens lys er kvalt i slagteri; således hvor
 på jeres lejre, byer eller tårne eller flåder,
 de hæslede fugle end kaster de rygende rester
 af disse døde lemmer, — på dine strømme og bjerge,
 på jeres marker, jeres haver og jeres hustoppe,
 hvor vindene end vil krybe eller skyerne flygte
 eller duggen falde eller den vrede sol se ned
 med forgiftet lys — skal hungersnød og pest,
 og panik føre krig på vor side! 440
 Naturen fra alle sine grænser bevæges
 mod jer; — tiden har fundet jer let som skum;
 jorden gør oprør; og godt og ondt satser
 deres imperium over menneskenes ufødte verden
 på dette ene kast; — men før terningen er kastet,
 stiger vor slægts fornyede skytsånd,
 det ugudelige spils stolte dommer, ned,
 en serafvinget Sejr der rider
 på den almægtige Guds storm,
 som fejer alle ting til deres bestemte skæbne, 450
 og I til glemsel!" — Han ville have sagt mere
 men — *
Mahmud. Døde — ligesom du burde, før dine læber havde malet
 deres undergang i farver af vor succes.
 En oprørers forbrydelser forgyldt af en oprørers tunge!
 Dit hjerte er græsk, Hassan.
Hassan. Det kan være:
 en ånd, som ikke er min egen, forvanskede mig indeni,
 og jeg har sagt ord, jeg frygter og hader;
 dog ville jeg dø for —
Mahmud. Lev! Oh lev! overlev
 mig og dette synkende imperium. Men flåden —
Hassan. Ak! —
Mahmud. Flåden der lig en flok skyer, 460
 jagtet af vinden, flygter for det rebelske banner.
 Vore vingede borge for deres handelsskibe!
 Vore myriader for deres svage sørøvertropper!†
 Vore hære for deres lænker! vore år med herredømme
 for deres århundreder af underdanig frygt.

* Slaget ved Dragatschan omtalt i note til linje 294, hvor Den hellige Skare, et kompagni på 500 mænd dannet efter gammelgræske forbilleder, blev hugget ned til sidste mand.

† Tyrkerne havde i mange år forladt sig på græske sømænd og navigatører. Under krigen var de enten ikke til at stole på eller deserterede. De irregulære græske skibe besejrede ofte tyrkerne i begyndelsen af krigen (Norton).

Death is awake! Repulse is on the waters!
 They own no more the thunder-bearing banner
 Of Mahmud; but, like hounds of a base breed,
 Gorge from a stranger's hand, and rend their master.

Hassan. Latmos, and Ampelos, and Phanae saw
 The wreck — 470

Mahmud. The caves of the Icarian isles
 Told each to the other in loud mockery,
 And with the tongue as of a thousand echoes,
 First of the sea-convulsing fight — and, then —
 Thou darest to speak — senseless are the mountains:
 Interpret thou their voice!

Hassan. My presence bore
 A part in that day's shame. The Grecian fleet
 Bore down at daybreak from the North, and hung
 As multitudinous on the ocean line,
 As cranes upon the cloudless Thracian wind. 480

Our squadron, convoying ten thousand men,
 Was stretching towards Nauplia when the battle
 Was kindled. —
 First through the hail of our artillery
 The agile Hydriote barks with press of sail
 Dashed: — ship to ship, cannon to cannon, man
 To man were grappled in the embrace of war,
 Inextricable but by death or victory.
 The tempest of the raging fight convulsed
 To its crystalline depths that stainless sea, 490
 And shook Heaven's roof of golden morning clouds,
 Poised on an hundred azure mountain-isles.

In the brief trances of the artillery
 One cry from the destroyed and the destroyer
 Rose, and a cloud of desolation wrapped
 The unforeseen event, till the north wind
 Sprung from the sea, lifting the heavy veil
 Of battle-smoke — then Victory — Victory!
 For, as we thought, three frigates from Algiers
 Bore down from Naxos to our aid, but soon 500
 The abhorred cross glimmered behind, before,
 Among, around us; and that fatal sign
 Dried with its beams the strength in Moslem hearts,
 As the sun drinks the dew. — What more? We fled! —
 Our noonday path over the sanguine foam
 Was beacons, — and the glare struck the sun pale

Døden er vågnet! Tilbageslag på vandene!
 De ejer ikke mere Mahmuds tordenbærende
 banner, men æder som bastardhunde
 af en fremmeds hånd og sønderriver deres herre.

Hassan. Latmos, og Ampelos, og Phanae, så* 470
 skibbruddet —

Mahmud. Først, med højlydt spot
 og med tungen som af tusinde ekkoer,
 fortalte hulerne på De Ikariske Øer
 hinanden om den havomvæltende kamp — og, så, —
 du kan tale — bjergene er uden følelser;
 fortolk du deres stemme!

Hassan. En del af den dags skam 480
 skyldtes min tilstedeværelse. Den græske flåde
 kom sejlene fra nord ved daggry og hang
 så talrige på oceanets kiming
 som traner på den skyfri trakiske vind.
 Vor eskadre der førte ti tusinde mand,
 strakte sig mod Nauplia, da slaget†
 tændtes. —

Først frem gennem vort artilleris hagl stødte
 de behændige hydriske barker med spændte‡
 segl: — skib efter skib, kanon efter kanon, mand
 efter mand blev fastholdt i krigens favntag,
 uopløseligt undtagen ved død eller sejr.
 Stormen af den rasende kamp bragte
 det pletløse hav i oprør helt til dets krystalklare dybder 490
 og rystede himlens tag af gyldne morgenskyer,
 der hvilede på hundrede azurblå bjergøer.

Under artilleriets kortvarige døsen
 rejste et råb sig fra den ødelagte og ødelæggeren,
 og en sky af trøstesløshed indhyllede
 den uforudsete begivenhed, indtil nordenvinden
 sprang fra havet og løftede kamprøgens
 tunge slør — så sejr — sejr!
 idet vi troede tre fregatter fra Algier kom
 os til hjælp fra Naxos, men snart 500
 glimtede det afskyede kors bagved, foran,
 imellem, omkring os; og det skæbnesvangre tegn
 drænede med sine stråler muslimske hjerters styrke,
 ligesom solen drikker dug. — Hvad mere? Vi flygtede! —
 Vor middagssti over det blodige skum var
 afmærket, — og den blændende glans fik solen til at blegne —

* Latmos og Ampelos er bjerge i det tidligere græske Lilleasien. Phanae er et forbjerg i Lilleasien.

† Nauplia (Nafplio) på østkysten af Peloponnes i Argolisbugten.

‡ hydriske: fra øen Hydra ved Peloponnes' østkyst.

By our consuming transports; the fierce light
 Made all the shadows of our sails blood-red,
 And every countenance blank. Some ships lay feeding
 The ravening fire, even to the water's level; 510
 Some were blown up; some, settling heavily,
 Sunk; and the shrieks of our companions died
 Upon the wind, that bore us fast and far,
 Even after they were dead. —Nine thousand perished!
 We met the vultures legioned in the air
 Stemming the torrent of the tainted wind;
 They, screaming from their cloudy mountain peaks,
 Stooped through the sulphurous battle-smoke and perched
 Each on the weltering carcase that we loved,
 Like its ill angel or its damned soul, 520
 Riding upon the bosom of the sea.
 We saw the dog-fish hastening to their feast,
 Joy waked the voiceless people of the sea,
 And ravening Famine left his ocean cave
 To dwell with war, with us, and with despair.
 We met night three hours to the west of Patmos,
 And with night, tempest —

Mahmud. Cease!

Enter Messenger.

Messenger. Your Sublime Highness,
 That Christian hound, the Muscovite Ambassador,
 Has left the city. — If the rebel fleet
 Had anchored in the port, had victory 530
 Crowned the Greek legions in the Hippodrome,
 Panic were tamer. — Obedience and Mutiny,
 Like giants in contention planet-struck,
 Stand gazing on each other. — There is peace
 In Stamboul. —

Mahmud. Is the grave not calmer still?
 Its ruins shall be mine.

Hassan. Fear not the Russian:
 The tiger leagues not with the stag at bay
 Against the hunter. — cunning, base, and cruel,
 He crouches, watching till the spoil be won,
 And must be paid for his reserve in blood. 540
 After the war is fought, yield the sleek Russian

af vore brændende transportskibe; det voldsomme skær
gjorde alle skyggerne på vore sejl blodrøde
og ethvert ansigt blankt. Nogle skibe lå og nærrede
den glubende ild lige til vandspejlet; 510
nogle var eksploderet; nogle, der lå dybt,
sank; og skrigene fra vore fæller døde
i vinden, som bar os hastigt og langt bort,
selv efter de var døde. — Ni tusinde omkom!
Vi mødte gribbene i vældig mængde i luften,
hvor de opdæmmede den besmittede vinds rivende strøm;
skrigende fra deres overskyede bjergtinder,
slog de ned gennem den svovlholdige kamprøg og satte sig
hver på det rullende kadaver vi elskede,
som var det dets onde engel eller dets fordømte sjæl, 520
der red på havets barm.
Vi så hajfisk ile til deres festmåltid,
glæde vækkede havets stemmeløse folk,
og rasende hungersnød forlod sin oceanhule
for at bo hos krig, hos os og hos fortvivlelse.
Vi mødte natten tre timer vest for Patmos
og med natten, storm —

Mahmud. Stands!

Et sendebud kommer ind.

Sendebudet. Deres ophøjede Højhed,
den kristne køter, den moskovitiske ambassadør*
har forladt byen. — Havde oprørsflåden
ankret i havnen, havde sejr 530
kronet de græske legioner på hippodromen,
ville panik være tammere. — Lydighed og mytteri,
lig giganter i en dyst, står planetslagne†
og stirrer på hinanden — der er fred
i Stambul —‡

Mahmud. Er graven ikke endnu roligere?
Dens ruiner skal blive mine.§

Hassan. Frygt ikke russerne:
tigeren går ikke i forbund med den hårdt trængte kronhjort
mod jægeren. — Snedig, gemen og grusom
kryber han sammen og ser på, indtil byttet kan vindes
og må betales med blod for hans tilbageholdenhed. 540
Efter krigen er udkæmpet, giv da den glatte russer det,

* Den russiske ambassadør forlod Istanbul 31 juli 1821. Dette opskræmte den tyrkiske regering, der frygtede russisk invasion (Cameron).

† planetslagne: ramt af den formodede skadelige indflydelse fra en ugunstig planet (Oxford).

‡ Stambul: Istanbul.

§ Dens: Stambuls.

That which thou canst not keep, his deserved portion
 Of blood, which shall not flow through streets and fields,
 Rivers and seas, like that which we may win,
 But stagnate in the veins of Christian slaves!

Enter second Messenger.

Second Messenger. Nauplia, Tripolizza, Mothon, Athens,
 Navarin, Artas, Monembasia,
 Corinth, and Thebes are carried by assault,
 And every Islamite who made his dogs
 Fat with the flesh of Galilean slaves 550
 Passed at the edge of the sword; the lust of blood,
 Which made our warriors drunk, is quenched in death;
 But like a fiery plague breaks out anew
 In deeds which make the Christian cause look pale
 In its own light. The garrison of Patras
 Has store but for ten days, nor is there hope
 But from the Briton: at once slave and tyrant,
 His wishes still are weaker than his fears,
 Or he would sell what faith may yet remain
 From the oaths broke in Genoa and in Norway; 560
 And if you buy him not, your treasury
 Is empty even of promises — his own coin.
 The freedman of a western poet-chief
 Holds Attica with seven thousand rebels,
 And has beat back the Pacha of Negropont —
 The aged Ali sits in Yanina
 A crownless metaphor of empire:
 His name, that shadow of his withered might,
 Holds our besieging army like a spell
 In prey to famine, pest, and mutiny; 570
 He, bastioned in his citadel, looks forth
 Joyless upon the sapphire lake that mirrors
 The ruins of the city where he reigned
 Childless and sceptreless. The Greek has reaped
 The costly harvest his own blood matured,
 Not the sower, Ali — who has bought a truce
 From Ypsilanti with ten camel loads

du ikke kan beholde: hans fortjente andel
af blod, der ikke skal flyde gennem gader og marker,
floder og have, ligesom det vi kan vinde,
men stivne i kristne slavers årer!

Andet sendebud kommer ind.

Andet sendebud. Nauplion, Tripolizza, Methoni, Athen,
Navarino, Arta, Monemvasia,*
Korinth og Theben er taget med storm,
og alle islamitter, som fodrede deres hunde
fede med galilæiske slavers kød, 550
omkom ved sværdets æg; begæret efter blod,
som gjorde vore soldater drukne, er slukket i død;
men bryder ud på ny som en brændende pest
i handlinger, der får de kristnes sag til at blegne
i dens eget lys. Patras garnison†
har kun lagre til ti dage, der er heller ikke håb
undtagen for britten: på en gang slave og tyran
er hans ønsker stadigvæk svagere end hans frygt,
ellers ville han sælge hvad tro, der endnu kan være tilbage
efter den brudte ed i Genova og i Norge;‡ 560
og hvis du ikke køber ham, bliver dit skatkammer
tømt selv for løfter — hans egen mønt.
En vestlig digterhøvdings frigivne⁴
holder Attika med syvtusinde oprørere
og har slået Pashaen fra Negropont tilbage — §
den gamle Ali sidder i Janina**
et kronløst billede på et imperium:
hans navn, skyggen af hans visnede styrke,
fastholder, som ved et trylleord, vor belejringshær
til bytte for hungersnød, pest og mytteri; 570
han ser, forskanset i sit kastel,
glædesløst ud på den azurblå sø, som genspejler
ruinerne af byen, hvor han herskede
barnløs og scepterløs. Grækerne har høstet
den dyrebare afgrøde, hans eget blod modnede —
ikke sædemanden Ali, som har købt en våbenstilstand
fra Ypsilantis med ti kameler, belæsset

* Byer på Peloponnes bortset fra Arta, der ligger i den nordvestlige del af Grækenland.

† Patras: by på nordkysten af Peloponnes.

‡ England svigtede sit løfte til Genova om selvstændighed, og lod det blive indlemmet i Det sardiniske Kongerige. Da Norge gjorde oprør mod den svenske besættelsesmagt og blev nedkæmpet i 1818, accepterede England det sammen med de andre stormagter.

§ Negropont: Euboia (Evia), stor ø lige nord for Attika.

** Ali Pasha (1741-1822), provinsguvernør og hersker i Albanien. Janina by i det nordvestlige Grækenland. Han var reelt uafhængig af det tyrkiske herredømme.

Of Indian gold —

Enter a third Messenger.

Mahmud. What more?

Third Messenger. The Christian tribes
 Of Lebanon and the Syrian wilderness
 Are in revolt — Damascus, Hems, Aleppo 580
 Tremble — the Arab menaces Medina,
 The Ethiop has intrenched himself in Sennaar,
 And keeps the Egyptian rebel well employed,
 Who denies homage, claims investiture
 As price of tardy aid. Persia demands
 The cities on the Tigris, and the Georgians
 Refuse their living tribute. Crete and Cyprus,
 Like mountain-twins that from each other's veins
 Catch the volcano-fire and earthquake-spasm,
 Shake in the general fever. Through the city, 590
 Like birds before a storm, the Santons shriek,
 And prophesyings horrible and new
 Are heard among the crowd; that sea of men
 Sleeps on the wrecks it made, breathless and still.
 A Dervise, learned in the Koran, preaches
 That it is written how the sins of Islam
 Must raise up a destroyer even now.
 The Greeks expect a Saviour from the West,
 Who shall not come, men say, in clouds and glory,
 But in the omnipresence of that spirit 600
 In which all live and are. Ominous signs
 Are blazoned broadly on the noonday sky.
 One saw a red cross stamped upon the sun;
 It has rained blood, and monstrous births declare
 The secret wrath of Nature and her Lord.
 The army encamped upon the Cydaris
 Was roused last night by the alarm of battle,
 And saw two hosts conflicting in the air,
 The shadows doubtless of the unborn time
 Cast on the mirror of the night; — while yet 610
 The fight hung balanced, there arose a storm
 Which swept the phantoms from among the stars.

At the third watch the spirit of the plague
 Was heard abroad flapping among the tents;
 Those who relieved watch found the sentinels dead.
 The last news from the camp is, that a thousand
 Have sickened, and —

Enter a fourth Messenger

Mahmud. And thou, pale ghost, dim shadow
 Of some untimely rumour, speak!

Fourth Messenger. One comes
 Fainting with toil, covered with foam and blood:
 He stood, he says, on Chelonites' 620
 Promontory, which o'erlooks the isles that groan
 Under the Briton's frown, and all their waters
 Then trembling in the splendour of the moon,
 When as the wandering clouds unveiled or hid
 Her boundless light, he saw two adverse fleets
 Stalk through the night in the horizon's glimmer,
 Mingling fierce thunders and sulphurous gleams,
 And smoke which strangled every infant wind
 That soothed the silver clouds through the deep air.
 At length the battle slept, but the Sirocco 630
 Awoke, and drove his flock of thunder clouds
 Over the sea-horizon, blotting out
 All objects — save that in the faint moon-glimpse
 He saw, or dreamed he saw, the Turkish admiral
 And two, the loftiest, of our ships of war,
 With the bright image of that Queen of Heaven,
 Who hid, perhaps, her face for grief, reversed;
 And the abhorred cross —

Enter an Attendant.

Attendant. Your Sublime Highness,
 The Jew, who —

Mahmud. Could not come more seasonably:
 Bid him attend — I'll hear no more! too long 640
 We gaze on danger through the mist of fear,
 And multiply upon our shattered hopes
 The images of ruin. Come what will!
 To-morrow and to-morrow are as lamps
 Set in our path to light us to the edge
 Through rough and smooth, nor can we suffer aught
 Which he inflicts not in whose hand we are. [Exeunt.

Ved den tredje vagt hørtes pestens ånd
 blafre udenfor mellem teltene;
 de der afløste vagten fandt vagtposten død.
 De sidste efterretninger fra byen er, at tusind
 er blevet syge, og —

Et fjerde sendebud kommer ind.

Mahmud. Og du, blege genfærd, dunkle skygge
 af nogle utidige rygter, tal!

Fjerde sendebud. Der kommer en,
 besvimelsen nær af møje, dækket med skum og blod:
 han siger, han stod på Chelonite's* 620

forbjerg med udsigt over øerne, som stønner
 under britens vrede blik, og alle deres vande
 lå så skælvende i månens glans —
 da han, mens de vandrende skyer afslørede eller skjulte
 hendes grænseløse lys, så to fjendtlige flåder
 skride gennem natten i horisontens skær,
 mens de blandede voldsom torden og svovlede glimt,
 og røg som kvalte enhver spæd vind,
 der dulmede sølvskyerne gennem den dybe luft.

Omsider sov slaget, men sciroccoen 630
 vågnede og drev sin flok af tordenskyer
 over havhorisonten, idet den fordunklede
 alle genstande — bortset fra at han i det svage måneglimt
 så, eller drømte han så, den tyrkiske admiral
 og to, de stolteste, af vore krigsskibe
 med det strålende billede af Himlens Dronning,†
 som måske af sorg skjulte sit ansigt, vendt om;
 og det afskyede kors —

En tjener kommer ind.

Tjener. Deres ophøjede Højhed,
 jøden, som —

Mahmud. Kunne ikke komme mere belejligt.
 Byd ham vente. Jeg vil ikke høre mere! for længe 640
 stirrer vi på faren gennem frygtens tåge
 og mangedobler på vore bristede håb
 undergangens billeder. Lad komme hvad vil!
 I morgen og i morgen er som lamper,
 sat på vor sti for at lyse os til randen
 gennem ujævnt og glat, heller ikke kan vi lide ved noget,
 som ikke er tilføjjet af ham, i hvis magt vi er. [Alle ud.

* Chelonites beliggende i den nordvestlige del af Peloponnes.

† Himlens Dronning: månen, dvs. den tyrkiske halvmåne.

Semichorus I.

Would I were the wingèd cloud
 Of a tempest swift and loud!
 I would scorn 650
 The smile of morn
 And the wave where the moonrise is born!
 I would leave
 The spirits of eve
 A shroud for the corpse of the day to weave
 From other threads than mine!
 Bask in the deep blue noon divine.
 Who would? — Not I.

Semichorus II.

Whither to fly?

Semichorus I.

Where the rocks that gird th' Ægean 660
 Echo to the battle pæan
 Of the free —
 I would flee,
 A tempestuous herald of victory!
 My golden rain
 For the Grecian slain
 Should mingle in tears with the bloody main,
 And my solemn thunder knell
 Should ring to the world the passing bell
 Of Tyranny! 670

Semichorus II.

Ah king! wilt thou chain
 The rack and the rain?
 Wilt thou fetter the lightning and hurricane?
 The storms are free,
 But we?

Chorus.

O Slavery! thou frost of the world's prime,
 Killing its flowers and leaving its thorns bare!
 Thy touch has stamped these limbs with crime,
 These brows thy branding garland bear,
 But the free heart, the impassive soul 680
 Scorn thy control!

Første halvkor.

Gid jeg var den vingede sky
 i en hurtig og larmende storm,
 jeg ville håne 650
 morgenens smil
 og bølgen hvor måneopgangen fødes!
 Jeg ville efterlade
 til aftenens ånder
 at væve et klæde til dagens lig
 af andre tråde end mine!
 Sole sig i den dybe blå guddommelige middag
 hvem ville, – ikke jeg.

Andet halvkor.

Hvor flygte hen?

Første halvkor.

Hvor klipperne som omspænder Det Ægæiske Hav 660
 genlyder af de fries
 kamplovsang –
 ville jeg ile hen,
 en stormfuld budbringer om sejr!
 Min gyldne regn
 for de dræbte grækere
 burde blande sig i tårer med det blodige hav,
 og min højtidelige torden-ligklokke
 burde være ringning til
 verden om tyranniets død! 670

Andet halvkor.

Ha, konge! vil du lænke
 den drivende sky og regnen?
 Vil du sætte kæder på lynet og orkanen?
 Storme er frie,
 men er vi?

Kor.

Oh slaveri! du frost i verdens prægtigste tid,
 der dræber dens blomster og efterlader dens torne nøgne!
 Din berøring har stemplet disse lemmer med forbrydelse,
 disse pander bærer din vanærende krans,
 men det frie hjerte, den ubøjelige sjæl 680
 foragter din tvang!

Semichorus I.

Let there be light! said Liberty,
 And like sunrise from the sea,
 Athens arose! — around her born,
 Shone like mountains in the morn
 Glorious states, — and are they now
 Ashes, wrecks, oblivion?

Semichorus II.

Go,
 Where Thermæ and Asopus swallowed
 Persia, as the sand does foam:
 Deluge upon deluge followed, —
 Discord, Macedon, and Rome:
 And lastly thou!

690

Semichorus I.

Temples and towers,
 Citadels and marts, and they
 Who live and die there, have been ours,
 And may be thine, and must decay;
 But Greece and her foundations are
 Built below the tide of war,
 Based on the crystalline sea
 Of thought and its eternity;
 Her citizens, imperial spirits,
 Rule the present from the past,
 On all this world of men inherits
 Their seal is set.

700

Semichorus II.

Hear ye the blast,
 Whose Orphic thunder thrilling calls
 From ruin her Titanian walls?
 Whose spirit shakes the sapless bones
 Of Slavery? Argos, Corinth, Crete
 Hear, and from their mountain thrones
 The daemons and the nymphs repeat
 The harmony.

Semichorus I.

I hear! I hear!

710

Første halvkor.

Lad der være lys! sagde Friheden,
og som en solopgang fra havet,
rejste Athen sig! – Født omkring hende,
skinnede, som bjerge i morgenen,
glorværdige stater, – og er de nu
aske, vrag, glemsel?

Andet halvkor.

Gå,
hvor Thermæ og Asopus slugte*
Persien, som sand sluger skum.
Syndflod på syndflod fulgte, –
splid, Makedonien og Rom:
og til sidst dig!†

690

Første halvkor.

Templer og tårne,
citadeller og torve og de,
som lever og dør der, har været vore
og bliver måske dine og må forfalde;
men Grækenland og hendes fundamenter er
bygget neden under krigens tidevand,
grundet på tanken og
dens evigheds krystalklare hav;
hendes borgere, ophøjede ånder,
styrer nutiden fra fortiden,
på alt denne menneskeverden arver,
er deres segl sat.

700

Andet halvkor.

Hører I vindstødet,
hvis orfiske torden betagende vækker
hendes titaniske mure fra undergang?
Hvis ånd ryster slaveriets indtørrede
knogler? Argos, Korinth, Kreta
hører, og fra deres bjergtroner
gentager dæmoner og nymfer
harmonien.

Første halvkor.

Jeg hører! jeg hører!

710

* Thermæ er varme kilder og Asopus en flod tæt ved, hvor perserne under Xerxes led nederlag ved Thermopylæ og Plataea hhv. 480 og 479 f.Kr.

† dig: Mahmud.

Semichorus II.

The world's eyeless charioteer,
 Destiny, is hurrying by!
 What faith is crushed, what empire bleeds
 Beneath her earthquake-footed steeds?
 What eagle-winged victory sits
 At her right hand? what shadow flits
 Before? what splendour rolls behind?
 Ruin and renovation cry
 'Who but We?'

Semichorus I.

I hear! I hear!
 The hiss as of a rushing wind, 720
 The roar as of an ocean foaming,
 The thunder as of earthquake coming.
 I hear! I hear!
 The crash as of an empire falling,
 The shrieks as of a people calling
 'Mercy! Mercy!' — How they thrill!
 Then a shout of 'Kill! Kill! Kill!'
 And then a small still voice, thus —

Semichorus II.

For
 Revenge and wrong bring forth their kind,
 The foul cubs like their parents are, 730
 Their den is in the guilty mind,
 And Conscience feeds them with despair.

Semichorus I.

In sacred Athens, near the fane
 Of Wisdom, Pity's altar stood:
 Serve not the unknown God in vain.
 But pay that broken shrine again,
 Love for hate and tears for blood.

Enter Mahmud and Ahasuerus.

Mahmud. Thou art a man, thou sayest, even as we.
Ahasuerus. No more!
Mahmud. But raised above thy fellow men
 By thought, as I by power.
Ahasuerus. Thou sayest so. 740
Mahmud. Thou art an adept in the difficult lore
 Of Greek and Frank philosophy; thou numberest

Andet halvkor.

Verdens blinde vognstyrer,
 skæbnen, farer forbi!
 Hvilken tro er knust, hvilket rige bløder
 under hendes jordskælvsfodede gangere?
 Hvilken ørnevinget sejr sidder
 ved hendes højre hånd? hvilken skygge flagrer
 foran? hvilken pragt ruller bagved?
 undergang og fornyelse råber
 „Hvem andre end os?”

Første halvkor.

Jeg hører! jeg hører!
 Hvislen som af en susende vind, 720
 brølet som fra et frådende ocean,
 tordnen som fra et kommende jordskælv.
 Jeg hører! jeg hører!
 Braget som fra et faldende rige,
 skrigene som fra et folk der kalder
 „Nåde! nåde!” Hvor de gyser!
 Så et råb „dræb! dræb! dræb!”
 og så en sagte stille stemme, således —

Andet halvkor.

For
 hævn og uret føder deres egen slags,
 de forhadte unger er deres forældre lig, 730
 deres hule er i det skyldige sind,
 og samvittighed mader dem med fortvivlelse.

Første halvkor.

I hellige Athen, nær visdommens
 tempel stod medynkens alter:
 tjen ikke den ukendte Gud forgæves,
 men betal atter det ituslåede alter,
 kærlighed for had og tårer for blod.

Mahmud og Ahasverus kommer ind.

Mahmud. Du siger, du er et menneske ligesom os.
Ahasverus. Ikke mere!
Mahmud. Men rager op over dine medmennesker
 i kraft af tænkning, som jeg i kraft af magt.
Ahasverus. Det siger du. 740
Mahmud. Du er en mester i grækernes og frankernes filosofis
 vanskelige lærdom; du tæller

The flowers, and thou measurest the stars;
 Thou severest element from element;
 Thy spirit is present in the past, and sees
 The birth of this old world through all its cycles
 Of desolation and of loveliness,
 And when man was not, and how man became
 The monarch and the slave of this low sphere,
 And all its narrow circles — it is much — 750
 I honour thee, and would be what thou art
 Were I not what I am; but the unborn hour,
 Cradled in fear and hope, conflicting storms,
 Who shall unveil? Nor thou, nor I, nor any
 Mighty or wise. I apprehended not
 What thou hast taught me, but I now perceive
 That thou art no interpreter of dreams;
 Thou dost not own that art, device, or God,
 Can make the future present — let it come!
 Moreover thou disdainest us and ours; 760
 Thou art as God, whom thou contempest.

Ahasuerus. Disdain thee? — not the worm beneath thy feet!
 The Fathomless has care for meaner things
 Than thou canst dream, and has made pride for those
 Who would be what they may not, or would seem
 That which they are not. — Sultan! talk no more
 Of thee and me, the future and the past;
 But look on that which cannot change — the One,
 The unborn and the undying. Earth and ocean,
 Space, and the isles of life or light that gem 770
 The sapphire floods of interstellar air,
 This firmament pavilioned upon chaos,
 With all its cressets of immortal fire,
 Whose outwall, bastioned impregnably
 Against the escape of boldest thoughts, repels them
 As Calpe the Atlantic clouds — this Whole
 Of suns, and worlds, and men, and beasts, and flowers,
 With all the silent or tempestuous workings
 By which they have been, are, or cease to be,
 Is but a vision; — all that it inherits 780
 Are motes of a sick eye, bubbles and dreams;
 Thought is its cradle and its grave, nor less
 The future and the past are idle shadows
 Of thought's eternal flight — they have no being:
 Nought is but that which feels itself to be.

Mahmud. What meanest thou? Thy words stream like a tempest

blomsterne og du måler stjernerne;
 du skiller element fra element;
 din ånd er tilstede i fortiden og ser denne
 gamle verdens fødsel gennem alle dens cyklusser
 af ødelæggelse og dejlighed, og dengang
 mennesket ikke var til, og hvordan mennesket blev
 enehersker og slave i denne lave sfære
 og alle dets snævre cirkler — det er meget — 750
 jeg ærer dig og ville ønske at være det, du er,
 var jeg ikke det, jeg er, men den ufødte time
 som vugges i frygt og håbs stridende storme,
 hvem skal afsløre den? Hverken du eller jeg eller nogen
 mægtig og vis. Jeg fattede ikke det,
 du har undervist mig i, men nu ser jeg
 at du ikke er drømmetyder;
 du indrømmer ikke, at kunst, list eller Gud
 kan gøre fremtiden nærværende — lader den komme!
 ydermere foragter du os og vore; 760
 du er som Gud, som du grunder over.

Ahasverus. Foragter dig? — ikke ormen under dine fødder!
 Det uudgrundelige har omsorg for ringere ting,
 end du kan drømme om og har givet dem hovmod,
 som ville være, hvad de ikke kan være eller ville synes
 at være det, de ikke er. — Sultan! tal ikke mere
 om dig og mig, fremtiden eller fortiden;
 men betragt det, som ikke kan forandre sig — det Ene,
 det ufødte og uforgængelige. Jord og hav,
 rummet og øer af liv eller lys som smykker 770
 luftens safirblå floder mellem stjernerne,
 dette firmament, der står som en pavillon over kaos,
 med alle dets udødelige ildkar,
 hvis ydermur, uindtageligt befæstet
 imod de dristigste tankers rømning, støder dem tilbage
 som Calpe de atlantiske skyer — dette hele*
 af sole og verdener og mennesker og dyr og blomster,
 med alle de tavse eller stormfulde handlinger
 ved hvilke de har været, er eller ophører med at være til,
 er kun et syn; — alt som det arver 780
 er et sygt øjes støvgran, bobler og drømme;
 tanken er dets vugge og dets grav, heller ikke mindre
 er fremtiden og fortiden intetsigende skygger
 af tankens evige flugt — de har ingen eksistens:
 kun det er til, som føler sig at være til.

Mahmud. Hvad mener du? dine ord strømmer som en storm

* Calpe: antikkens navn for Gibraltar.

Of dazzling mist within my brain — they shake
 The earth on which I stand, and hang like night
 On Heaven above me. What can they avail?
 They cast on all things surest, brightest, best, 790
 Doubt, insecurity, astonishment.

Ahasuerus. Mistake me not! All is contained in each.
 Dodona's forest to an acorn's cup
 Is that which has been, or will be, to that
 Which is — the absent to the present. Thought
 Alone, and its quick elements, Will, Passion,
 Reason, Imagination, cannot die;
 They are, what that which they regard appears,
 The stuff whence mutability can weave
 All that it hath dominion o'er, worlds, worms, 800
 Empires, and superstitions — what has thought
 To do with time, or place, or circumstance?
 Wouldst thou behold the future? — ask and have!
 Knock and it shall be opened — look, and lo!
 The coming age is shadowed on the Past
 As on a glass.

Mahmud. Wild — wilder thoughts convulse
 My spirit — did not Mahomet the Second
 Win Stamboul?

Ahasuerus. Thou wouldst ask that giant spirit
 The written fortunes of thy house and faith.
 Thou would'st cite one out of the grave to tell 810
 How what was born in blood must die.

Mahmud. Thy words
 Have power on me! I see —

Ahasuerus. What hearest thou?

Mahmud. A far whisper —
 Terrible silence.

Ahasuerus. What succeeds?

Mahmud. The sound
 As of the assault of an imperial city, —
 The hiss of inextinguishable fire, —
 The roar of giant cannon; — the earthquaking
 Fall of vast bastions and precipitous towers,
 The shock of crags shot from strange engin'ry,
 The clash of wheels, and clang of armed hoofs, 820
 And crash of brazen mail as of the wreck

af blændende tåge inde i min hjerne — de ryster
jorden, jeg står på, og hænger som nat
på himlen ovenover mig. Hvad kan de nytte?
På alt det sikreste, klareste, bedste kaster de 790
tvivl, usikkerhed, forundring.

Ahasverus. Misforstå mig ikke! Enhver indeholder alt.
Dodona's skov er for et agerns skål,
som det, der har været eller vil være til, er for det,*
der er — det fraværende for det nuværende. Tanken
alene og dens levende elementer, vilje, følelse,
fornuft, fantasi, kan ikke dø;
de er, hvad det, de betragter, ser ud til at være,
stoffet hvorfra omskifteligheden kan væve 800
alt det, den har magt over, verdener, orme,
riger og overtro — hvad har tænkning
at gøre med tid eller sted eller omstændighed?
Vil du se ind fremtiden? — spørg og få svar!
Bank på og den skal blive åbnet — betragt, og se!
den kommende tidsalder er kastet som en skygge på fortiden,†
som på glas.

Mahmud. Wilde — vildere tanker ryster
min ånd — vandt Mahommed den Anden‡
ikke Stambul?

Ahasverus. Du ville spørge hin gigantiske ånd
om dit hus' og tros skrevne skæbne.
Du ville indkalde en fra graven til at fortælle hvordan 810
det, der blev født i blod må dø.

Mahmud. Dine ord
har magt over mig! Jeg ser —

Ahasverus. Hvad hører du?

Mahmud. En fjern hvisken —
forfærdelig tavshed.

Ahasverus. Hvad følger efter?

Mahmud. Lyden
som af et stormangreb på en kejserstad;⁶
hvislen af uudslukkelig ild;
brølet fra gigantiske kanoner; det jordskælvende
styrt af vældige bastioner og stejle tårne,
rystelsen fra klippestykker, slynget af mærkelige maskiner,
klirren af hjul og bevæbnede hoves klingen 820
og brag fra hårdt panser som af ødelæggelsen

* Dodone: lund af egetræer i Epirus hvor det ældste orakel befandt sig. Vindens raslen i bladene blev fortolket som budskaber fra Zeus. — På samme måde som agernet indeholder egelunden, kan det, som er til, vise noget om (indeholde) fremtiden.

† Jf. slutningen af *A defence of Poetry* s. 991.

‡ Mohammed den Anden (1432-81) erobrede Konstantinopel i 1453.

Of adamantine mountains — the mad blast
 Of trumpets, and the neigh of raging steeds,
 The shrieks of women whose thrill jars the blood,
 And one sweet laugh, most horrible to hear,
 As of a joyous infant waked and playing
 With its dead mother's breast, and now more loud
 The mingled battle-cry — ha! hear I not
 'Εν τούτω νίκη — 'Allah-illa, Allah!'

Ahasuerus. The sulphurous mist is raised — thou see'st —

Mahmud.

A chasm, 830

As of two mountains in the wall of Stamboul
 And in that ghastly breach the Islamites,
 Like giants on the ruins of a world,
 Stand in the light of sunrise. In the dust
 Glimmers a kingless diadem, and one
 Of regal port has cast himself beneath
 The stream of war. Another proudly clad
 In golden arms spurs a Tartarian barb
 Into the gap, and with his iron mace
 Directs the torrent of that tide of men,
 And seems — he is, Mahomet!

840

Ahasuerus. What thou seest

Is but the ghost of thy forgotten dream.
 A dream itself, yet less, perhaps, than that
 Thou callest reality. Thou mayst behold
 How cities, on which empire sleeps enthroned,
 Bow their tower'd crests to mutability.
 Poised by the flood, e'en on the height thou holdest,
 Thou may'st now learn how the full tide of power
 Ebbs to its depths. — Inheritor of glory,
 Conceived in darkness, born in blood, and nourished
 With tears and toil, thou seest the mortal throes
 Of that whose birth was but the same. The Past
 Now stands before thee like an Incarnation
 Of the To-come; yet would'st thou commune with
 That portion of thyself which was ere thou
 Didst start for this brief race whose crown is death,
 Dissolve with that strong faith and fervent passion
 Which called it from the uncreated deep,
 Yon cloud of war, with its tempestuous phantoms
 Of raging death; and draw with mighty will
 The imperial shade hither.

850

860

[Exit Ahasuerus.]

af ubrydelige bjerge — det vanvittige stød
 i trompeter, og rasende stridshestes vrinsken,
 og kvinders skrig, hvis skingren får blodet til at dirre,
 og en yndig latter, mest rædselsfuld at høre,
 som af et muntert barn, vækket og legende
 med sin døde mors bryst, og nu mere højt
 de sammenblandede kampråb, ha! hører jeg ikke
 „*En toytō nikē!* —“ „Allah-Allah, Allah!“*

Ahasverus. Den svovlede tåge er lettet — du ser —
Mahmud.

Et svælg 830

som af to bjerge i Stambuls mur
 og i denne uhyggelige kløft står
 islamitterne i solopgangens lys
 lig kæmper på verdens ruiner. I støvet
 skinner et kongeløst diadem svagt, og én
 med højtbåren holdning har kastet sig ned i
 krigens strøm. En anden, stolt klædt
 i gyldne våben, sporer en tatarhest
 ind i gabet og styrer med sin jernkølle
 den rivende flod af mænd
 og synes lig — han er, Muhammed!

840

Ahasverus. Hvad du ser,
 er kun genfærdet af din glemte drøm.
 Det er selv en drøm, dog mindre en drøm, måske,
 end det du kalder virkelighed. Du kan se
 hvordan byer, hvis herredømme sover tronsat,
 bøjer deres tårnede kamme for omskifteligheden.
 Holdt svævende af strømmen — netop i den højde du har —
 kan du nu lære hvordan magtens fulde tidevand
 synker til sine dybder. — Arvtager af hæder,
 undfanget i mørke, født i blod og opfostret
 med tårer og slid, ser du de dødelige kvaler
 hos det, hvis fødsel kun den samme. Fortiden
 står nu foran dig som en levendegørelse
 af det Kommende; dog vil du tale med
 den del af dig selv, som var før du
 begyndte på dette kortvarige løb, hvis krone er døden,
 da opløs med hin stærke tro og heftige følelse,
 som kaldte den frem fra det uskabte dyb,
 hin krigens sky med dens rasende døds stormfulde
 genfærd; og træk med mægtig vilje
 den majestætiske skygge herhen.

850

860

[*Ahasverus ud.*

* Krigsråb: „I dette [tegn] sejr.“ Tegnet er korset. — „Der er ikke anden gud end Gud.“

The Phantom of Mahomet the Second appears.

Mahmud. Approach!

Phantom. I come

Thence whither thou must go! The grave is fitter
To take the living than give up the dead;
Yet has thy faith prevailed, and I am here.
The heavy fragments of the power which fell
When I arose, like shapeless crags and clouds,
Hang round my throne on the abyss, and voices
Of strange lament soothe my supreme repose,
Wailing for glory never to return. —

A later Empire nods in its decay: 870

The autumn of a greener faith is come,
And wolfish change, like winter, howls to strip
The foliage in which Fame, the eagle, built
Her aiëry, while Dominion whelped below.
The storm is in its branches, and the frost
Is on its leaves, and the blank deep expects
Oblivion on oblivion, spoil on spoil,
Ruin on ruin — thou art slow, my son;
The Anarchs of the world of darkness keep
A throne for thee, round which thine empire lies 880
Boundless and mute; and for thy subjects thou,
Like us, shalt rule the ghosts of murdered life,
The phantoms of the powers who rule thee now —
Mutinous passions, and conflicting fears,
And hopes that sate themselves on dust and die,
Stript of their mortal strength, as thou of thine.
Islam must fall, but we will reign together
Over its ruins in the world of death —
And if the trunk be dry, yet shall the seed
Unfold itself even in the shape of that 890
Which gathers birth in its decay. Woe! woe!
To the weak people tangled in the grasp
Of its last spasms.

Mahmud. Spirit, woe to all! —

Woe to the wronged and the avenger! woe
To the destroyer, woe to the destroyed!
Woe to the dupe, and woe to the deceiver!
Woe to the oppressed, and woe to the oppressor!
Woe both to those that suffer and inflict;
Those who are born and those who die! but say,
Imperial shadow of the thing I am, 900
When, how, by whom, Destruction must accomplish
Her consummation!

Phantom. Ask the cold pale Hour,

Muhammed den Andens spøgelse *kommer til syne.*

Mahmud. Kom nærmere!
Spøgelse. Jeg kommer
derfra hvortil du må drage! graven er bedre egnet
til at tage de levende end at afgive de døde;
dog har din tro sejret, og her er jeg.
De tunge brudstykker af magten, der faldt
som formløse klipper og skyer, da jeg steg op,
hænger rundt om min trone ved afgrunden, og sælsomme
stemmers klage mildner min fuldkomne hvile,
jamrende efter hæder, der aldrig vender tilbage. —
Et senere Imperium nikker i sit forfald: 870
grønnere tros efteråret er kommet,
og ulveagtig forandring, lig vinter, hylér efter at fjerne
løvet som Berømmelse, ørnen, byggede
sin rede i, medens Herredømme ynglede nedenunder.
Stormen er i dets grene, og frosten
er på dets blade, og det blanke dyb forventer
glemsel på glemsel, rov på rov,
ruin på ruin — du er langsom, min søn;
anarkerne fra mørkets verden bevarer
en trone for dig, som dit rige ligger grænseløst 880
og stumt omkring; og for dine undersåtter
skal du, ligesom os, styre det myrdede livs genfærd,
spøgelse af de magter der styrer dig nu —
oprørske lidenskaber og modstridende følelser af frygt
og håb der mætter sig med støv og dør,
berøvet deres jordiske styrke, som du og dine.
Islam må falde, men vi vil herske sammen
over dens ruin i dødens verden —
og hvis stammen er tør, skal frøet dog
folde sig ud netop i formen af det, 890
som fødes i dets forfald. Ve! ve!
for det svage folk indviklet i
sin sidste krampetræknings greb.
Mahmud. Ånd, ve alle! —
ve den forurettede og hævnneren! ve
ødelæggeren, ve de ødelagte!
Ve narren og ve bedrageren!
Ve den undertrykte og ve undertrykkeren!
Ve både dem der lider, og dem der forvolder;
de der er født og de der dør! men sig mig
majestætiske skygge af det, jeg er, 900
hvornår, hvordan, af hvem må ødelæggelsen nå
sin fuldendelse?
Spøgelse. Spørg den kolde blege time,

Rich in reversion of impending death,
 When *he* shall fall upon whose ripe gray hairs
 Sit Care, and Sorrow, and Infirmity,
 The weight which Crime, whose wings are plumed with years,
 Leaves in his flight from ravaged heart to heart
 Over the heads of men, under which burthen
 They bow themselves unto the grave: fond wretch!
 He leans upon his crutch, and talks of years 910
 To come, and how in hours of youth renewed
 He will renew lost joys, and —

Voice without. Victory! Victory! [*The Phantom vanishes.*

Mahmud. What sound of the importunate earth has broken
 My mighty trance?

Voice without. Victory! Victory!

Mahmud. Weak lightning before darkness! poor faint smile
 Of dying Islam! Voice which art the response
 Of hollow weakness! Do I wake and live?
 Were there such things, or may the unquiet brain,
 Vexed by the wise mad talk of the old Jew,
 Have shaped itself these shadows of its fear? 920

It matters not! — for nought we see or dream,
 Possess, or lose, or grasp at, can be worth
 More than it gives or teaches. Come what may,
 The Future must become the Past, and I
 As they were to whom once this present hour,
 This gloomy crag of time to which I cling,
 Seemed an Elysian isle of peace and joy
 Never to be attained. — I must rebuke
 This drunkenness of triumph ere it die,
 And dying, bring despair. Victory? poor slaves! [*Exit Mahmud.* 930

Voice without. Shout in the jubilee of death! The Greeks
 Are as a brood of lions in the net
 Round which the kingly hunters of the earth
 Stand smiling. Anarchs, ye whose daily food
 Are curses, groans, and gold, the fruit of death,
 From Thule to the Girdle of the World,
 Come, feast! the board groans with the flesh of men;
 The cup is foaming with a nation's blood,
 Famine and Thirst await! eat, drink, and die!

Semichorus I.

Victorious Wrong, with vulture scream, 940
 Salutes the rising sun, pursues the flying day!

rig ved arveretten til forestående død,
 hvornår *han* skal falde, på hvis modne grå hår*
 bekymring og sorg og skrøbelighed sidder, —
 vægten som Forbrydelse, hvis vinger er fjeret med år,
 efterlader over menneskers hoveder, i dens flugt
 fra hærgen hjerte til hjerte, og under hvis byrde
 de bøjer sig til graven: tåbelige stakkel!
 han læner sig til sin krykke og taler om år, 910
 der vil komme, og hvordan han i fornyet ungdoms timer
 vil genvinde tabte glæder, og —

En stemme (udenfor). Sejr! Sejr! [Spøgelset forsvinder.

Mahmud. Hvilken lyd fra den påtrængende jord har brudt
 min mægtige trance?

En stemme (udenfor). Sejr! Sejr!

Mahmud. Svag lynild før mørket! døende Islams
 fattige matte smil! En røst som er
 hul svagheds svar! Vågner jeg og lever?
 Var der sådanne ting, eller kan den urolige hjerne,
 ærgret af den gamle jødes vise gale snak,
 selv have formet disse skygger af sin frygt? 920

Det betyder ingenting! — for intet vi ser eller forestiller os,
 besidder eller mister eller griber efter, kan være mere værd
 end dét, det giver eller lærer os. Lad komme hvad vil,
 fremtiden må blive fortid, og jeg må blive
 som de var, for hvem denne indeværende time,
 denne tidens dystre klippe, som jeg klynger mig til,
 engang syntes en elysisk ø af fred og glæde,
 som aldrig vil kunne nås. — Jeg må dadle
 denne drukkenskab af triumf, før den dør,
 og døende, bringe fortvivlelse. Sejr? arme slaver! [Mahmud *ud.* 930

En stemme (udenfor). Råb ved dødens jubelfest!

Grækerne er som et løvekuld i nettet,
 omkring hvilket jordens kongelige jægere
 står smilende. Anarker, I hvis daglige føde
 er forbandelser, støn og guld, dødens frugt
 fra Thule til jordens bælte,†
 kom, fest! bordet bugner af menneskers kød;
 bægeret skummer af en nations blod,
 hav hungersnød og tørst i vente! spis, drik og dø!

Første halvkor.

Sejrende uret, med gribbeskrig, 940
 hilser den opgående sol, forfølger den flygtende dag!

* *han*: Mahmud.

† jordens bælte: ækvator.

HELLAS

I saw her, ghastly as a tyrant's dream,
Perch on the trembling pyramid of night,
Beneath which earth and all her realms pavilioned lay
In visions of the dawning undelight.
Who shall impede her flight?
Who rob her of her prey?

Voice within. Victory! Victory! Russia's famished eagles
Dare not to prey beneath the crescent's light.
Impale the remnant of the Greeks! despoil! 950
Violate! make their flesh cheaper than dust!

Semichorus II.

Thou voice which art
The herald of the ill in splendour hid!
Thou echo of the hollow heart
Of monarchy, bear me to thine abode
When desolation flashes o'er a world destroyed.
Oh, bear me to those isles of jagged cloud
Which float like mountains on the earthquake, mid
The momentary oceans of the lightning,
Or to some toppling promontory proud 960
Of solid tempest whose black pyramid,
Riven, overhangs the founts intensely bright'ning
Of those dawn-tinted deluges of fire
Before their waves expire,
When heaven and earth are light, and only light
In the thunder night!

Voice without. Victory! Victory! Austria, Russia, England,
And that tame serpent, that poor shadow, France,
Cry peace, and that means death when monarchs speak.
Ho, there! bring torches, — sharpen those red stakes, 970
These chains are light, fitter for slaves and poisoners
Than Greeks. Kill! plunder! burn! let none remain.

Semichorus I.

Alas! for Liberty!
If numbers, wealth, or unfulfilling years,
Or fate, can quell the free!
Alas! for Virtue, when
Torments, or contumely, or the sneers
Of erring judging men

Jeg så hende, uhyggelig som en tyrans drøm,
 sætte sig på nattens skælvende pyramide*
 under hvilken jorden og alle hendes riger lå overdækket
 i den gryende misfornøjelses syner.
 Hvem skal hindre hendes flugt,
 hvem røver hendes bytte fra hende?

En stemme (udenfor). Sejr! Sejr! Ruslands hungrende ørne†
 vover ikke at rane under halvmånens lys.
 Spid resten af grækerne! bestjæl!
 krænk! gør deres kød billigere end støv!

Andet halvkor.

Din stemme som er
 budbringeren af det onde, skjult i pragt!
 Du ekko af monarkiets
 hule hjerte, bær mig til din bolig,
 når ødelæggelse glimter over en tilintetgjort verden.
 Oh, bær mig til de forrevne skyøer,
 der svæver som bjerge på jordskælvet midt i
 lynildens kortlivede have
 eller til et tæt uvejrs vaklende
 stolte forbjerg, hvis sorte kløvede pyramide
 hænger over kilderne, intenst oplyst
 af de daggry-farvede syndflode af ild,
 inden deres bølger dør ud,
 når himmel og jord er lys og kun lys
 i tordennatten!

960

En stemme (udenfor). Sejr! Sejr! Østrig, Rusland, England,
 og den tamme slange, den sølle skygge, Frankrig,
 råber fred, og det betyder død når monarker taler.
 Halløj, der! kom med fakler, — skærp de røde bål,
 disse lænker er lette, bedre egnet for slaver og fanger
 end grækere. I skal dræbe! plyndre! brænde! lad intet tilbage.

970

Første halvkor.

Ak! for friheden!
 hvis antal, rigdom eller uopfyldende år
 eller skæbnen, kan kvæle de frie!
 Ak! for dyden, når
 pinsler eller forhånelser eller de spotske smil
 af fejlende dømmende mænd

* Jordens kegleformede skygge.

† Det russiske flag bar to ørne (Norton),

Can break the heart where it abides.
 Alas! if Love, whose smile makes this obscure world splendid, 980
 Can change with its false times and tides,
 Like hope and terror, —
 Alas for Love!
 And Truth, who wanderest lone and unbefriended,
 If thou canst veil thy lie consuming mirror
 Before the dazzled eyes of Error,
 Alas for thee! Image of the Above.

Semichorus II.

Repulse, with plumes from conquest torn,
 Led the Ten Thousand from the limits of the morn
 Through many an hostile Anarchy! 990
 At length they wept aloud, and cried, 'The Sea! the Sea!'
 Through exile, persecution, and despair,
 Rome was, and young Atlantis shall become
 The wonder, or the terror, or the tomb
 Of all whose step wakes Power lulled in her savage lair:
 But Greece was as a hermit child,
 Whose fairest thoughts and limbs were built
 To woman's growth, by dreams so mild,
 She knew not pain or guilt;
 And now, O Victory, blush! and Empire, tremble 1000
 When ye desert the free —
 If Greece must be
 A wreck, yet shall its fragments reassemble,
 And build themselves again impregnably
 In a diviner clime,
 To Amphionic music on some cape sublime,
 Which frowns above the idle foam of Time.

Semichorus I.

Let the tyrants rule the desert they have made;
 Let the free possess the Paradise they claim;
 Be the fortune of our fierce oppressors weighed 1010
 With our ruin, our resistance, and our name!

Semichorus II.

Our dead shall be the seed of their decay,
 Our survivors be the shadow of their pride,

kan knuse hjertet, hvor den holder til.
 Ak! hvis kærligheden, hvis smil gør denne mørke verden 980
 herlig, kan veksle med dens falske tider og strømme
 som håb og rædsel. —
 Ak for kærligheden!
 og sandheden, der vandrer ene og venneløs,
 hvis du ikke kan tilsløre dit løgnefortærende spejl
 foran vildfarelsens blændede øjne,
 ak for dig! billede på det ovenover.

Andet halvkor.

Nederlag, med fjer plukket fra sejr,
 førte de Titusinde fra morgenens grænser
 gennem mange fjendtlige anarkier! 990
 langt om længe græd de højt og råbte: „Havet! Havet!”*
 Gennem landflygtighed, forfølgelse og fortvivlelse
 var Rom, som unge Atlantis skal blive,
 underet eller rædslen eller graven
 for alle, hvis fodtrin vækker magten, dysset i sin vilde hule:
 men Grækenland var et eremitbarn,
 hvis skønneste tanker og lemmer blev bygget
 til en kvindes vækst, af drømme så milde,
 at hun hverken kendte smerte eller skyld;
 og nu, Oh sejr, rødm! og imperium, skælv 1000
 når I prisgiver de frie, —
 hvis Grækenland må blive
 et vrag, så skal dog dets stumper atter samles
 og uindtageligt genopbygge sig selv
 i en guddommeliger egn
 til amfionsk musik på en højt hævet pynt,†
 der knejser mørkt over tidens ørkesløse skum.

Første halvkor.

Lad tyrannerne styre det øde, de har skabt;
 lad de frie besidde, det paradys de kræver;
 lad vore grusomme undertrykkes skæbne blive vejet 1010
 med vor undergang, vor modstand og vort navn!

Andet halvkor.

Vore døde skal blive frøet til deres forfald,
 vore overlevende blive skyggen af deres stolthed,

* Xenofons beretning om de titusindes rejse gennem Persien i *Anabasis*. Deres råb da de så havet.

† Amfion: søn af Antiope og Zeus; han fik Thebens mure til at bygge sig selv ved at spille på sin lyre.

Our adversity a dream to pass away —
 Their dishonour a remembrance to abide!

Voice without. Victory! Victory! The bought Briton sends
 The keys of ocean to the Islamite. —
 Now shall the blazon of the cross be veiled,
 And British skill directing Othman might,
 Thunderstrike rebel victory. Oh, keep holy 1020
 This jubilee of unrevenged blood!
 Kill! crush! despoil! Let not a Greek escape!

Semichorus I.

Darkness has dawned in the East
 On the noon of Time:
 The death-birds descend to their feast
 From the hungry clime.
 Let Freedom and Peace flee far
 To a sunnier strand,
 And follow Love's folding-star
 To the Evening land! 1030

Semichorus II.

The young moon has fed
 Her exhausted horn
 With the sunset's fire.
 The weak day is dead,
 But the night is not born;
 And, like loveliness panting with wild desire
 While it trembles with fear and delight,
 Hesperus flies from awakening night,
 And pants in its beauty and speed with light
 Fast flashing, soft, and bright. 1040
 Thou beacon of love! thou lamp of the free!
 Guide us far, far away,
 To climes where now veiled by the ardour of day
 Thou art hidden
 From waves on which weary noon
 Faints in her summer swoon,
 Between kingless continents sinless as Eden,
 Around mountains and islands inviolably
 Prankt on the sapphire sea.

Semichorus I.

Through the sunset of hope, 1050

vor modgang en drøm der vil forsvinde, —
deres vanære et minde der vil forblive.

En stemme (udenfor). Sejr! Sejr! Den købte brite sender
oceanets nøgler til islamitten. —
Nu skal korset på banneret tilsløres
og britisk færdighed, der styrer Othmans styrke,
lamslå oprørssejren. Oh hold hellig 1020
denne det uhævnede blods jubelfest —
dræb! knus! bestjæl! Lad ikke en græker undslippe!

Første halvkor.

Mørke er brudt frem i øst
ved tidens middag:
dødsfuglene stiger ned til deres festmåltid
fra den sultne himmelegn.
Lad frihed og fred ile langt bort
til en solrigere strand
og følg kærlighedens foldestjerne
til aftenens land.* 1030

Andet halvkor.

Den unge måne har næret
sit udmattede horn
med solopgangens ild.
Den svage dag er død,
men natten er ikke født;
og som dejlighed gispende af vild længsel,
medens den bæver af frygt og fryd,
flygter Hesperus fra den vågnende nat
og gisper i sin skønhed og fart af lys,
hurtigt blinkende, blødt og strålende. 1040
Du kærlighedens ledestjerne! du lampe for de frie!
før os langt, langt væk,
til egne hvor du nu, tilsløret af dagens hede,
er skjult for bølger,
på hvilke den trætte middag
besvimer i sin sommerafmagt mellem
kongeløse fastlande, syndefrie som Edens Have,
omkring bjerge og øer, ukrænkeligt
indfattet i det safirblå hav.

Første halvkor.

Gennem håbets solnedgang, 1050

* Amerika.

HELLAS

Like the shapes of a dream
What Paradise islands of glory gleam!
Beneath Heaven's cope,
Their shadows more clear float by —
The sound of their oceans, the light of their sky,
The music and fragrance their solitudes breathe
Burst, like morning on dream, or like Heaven on death,
Through the walls of our prison;
And Greece, which was dead, is arisen!

Chorus.

The world's great age begins anew, 1060
The golden years return,
The earth doth like a snake renew
Her winter weeds outworn;
Heaven smiles, and faiths and empires gleam,
Like wrecks of a dissolving dream.

A brighter Hellas rears its mountains
From waves serener far;
A new Peneus rolls his fountains
Against the morning-star,
Where fairer Tempes bloom, there sleep 1070
Young Cyclads on a sunnier deep.

A loftier Argo cleaves the main,
Fraught with a later prize;
Another Orpheus sings again,
And loves, and weeps, and dies;
A new Ulysses leaves once more
Calypso for his native shore.

Oh, write no more the tale of Troy,
If earth Death's scroll must be!
Nor mix with Laian rage the joy 1080
Which dawns upon the free:
Although a subtler Sphinx renew
Riddles of death Thebes never knew.

som formerne i en drøm,
 hvilke Paradisøer funkler ikke af herlighed!
 Under himlens hvælv,
 svæver deres klarere skygger forbi —
 lyden af deres have, lyset fra deres firmament,
 den musik og vellugt, deres ensomme steder ejer,
 bryder, som morgenen en drøm eller himlen døden,
 gennem vort fængsels mure;
 og Grækenland, der var død, har rejst sig!

*Kor.*⁷

Verdens store tid begynder på ny, 1060
 de gyldne år vender tilbage,*
 jorden som en slange fornyer
 sin udslidte vinterdragt;
 himlen smiler, og tro og riger skinner
 som vrag af en drøm, der opløser sig.

Et mere strålende Hellas hæver sine bjerge
 fra bølger langt roligere;
 en ny Peneios ruller sine kilder
 mod morgenstjernen,
 hvor skønnere Tempe blomstrer, der sover † 1070
 unge Kyklader på et solrigere dyb.

Et mere ædelt Argo kløver det åbne hav,
 lastet med en senere belønning;
 en anden Orfeus synger atter
 og elsker og græder og dør;
 en ny Odysseus forlader endnu engang
 Kalypso for sin hjemlige kyst.‡

Oh, skriv ikke igen fortællingen om Troja,
 hvis dødens skriftrulle skal blive til jord!
 bland heller ikke laïisk raseri med glæden§ 1080
 som bryder frem hos de frie:
 uagtet en subtilere Sfinks gentager
 gåder om død, Theben aldrig kendte.**

* Den mytiske lykkelige tid under guden Saturn. — Koret findes i paralleltekst s. 901.

† Peneiosfloden i Thessalien løber ud i havet gennem Tempedalen.

‡ Argo: skibet Jason og argonauterne sejlede i for at erobre Det gyldne Skind. — Kalypso: nymfe på øen Orgygia, der holdt Odysseus tilbage i 7 år.

§ laïisk: efter Oidipus' far Laios, der ville have Oidipus dræbt, da det var blevet spået, at han ville dræbe sin fader. — Sfinks: hvis gåde Oidipus løste.

** linje 1082-3: 'uanset hvilke frygtelige problemer I må blive stillet overfor i fremtiden' (Matthews).

HELLAS

Another Athens shall arise,
And to remoter time
Bequeath, like sunset to the skies,
The splendour of its prime;
And leave, if nought so bright may live,
All earth can take or Heaven can give.

Saturn and Love their long repose 1090
Shall burst, more bright and good
Than all who fell, than One who rose,
Than many unsubdued;
Not gold, not blood, their altar dowers,
But votive tears and symbol flowers.

Oh, cease! must hate and death return?
Cease! must men kill and die?
Cease! drain not to its dregs the urn
Of bitter prophecy. 1100
The world is weary of the past,
Oh, might it die or rest at last!

Et andet Athen skal opstå,
og skænke til en fjernere tid,
som solopgang til himlen,
glansen af dens storhedstid,
og efterlade, hvis intet så ædelt kan leve,
alt jorden kan tage eller himlen kan give.

Saturn og Eros skal bryde deres⁸ 1090
lange hvile, mere herlige og gode
end alle der faldt, end En der rejste sig,*
end mange uundertvungne;
ikke guld, ikke blod begaver deres alter,
men helligede tårer og symbolske blomster.

Oh stands! må had og død virkelig vende tilbage?
Stands! må mennesker dræbe og dø?
Stands! tøm ikke til sidste dråbe
den bitre profetis urne.†
Verden er træt af fortiden, 1100
oh kunne den dø eller endelig hvile!

* alle der faldt: de gamle guder. — En: Jesus Kristus

† bitre profetier: fornyede blodsudgydelser (Matthews).

NOTES.

1. *The quenchless ashes of Milan* [line 60]:

Milan was the centre of the resistance of the Lombard league against the Austrian tyrant. Frederic Barbarossa burnt the city to the ground, but liberty lived in its ashes, and it rose like an exhalation from its ruin. See Sismondi's *Histoire des Republiques Italiennes*, a book which has done much towards awakening the Italians to an imitation of their great ancestors.

2. *The Chorus* [line 197]:

The popular notions of Christianity are represented in this chorus as true in their relation to the worship they superseded, and that which in all probability they will supersede, without considering their merits in a relation more universal. The first stanza contrasts the immortality of the living and thinking beings which inhabit the planets, and to use a common and inadequate phrase, *clothe themselves in matter*, with the transience of the noblest manifestations of the external world.

The concluding verses indicate a progressive state of more or less exalted existence, according to the degree of perfection which every distinct intelligence may have attained. Let it not be supposed that I mean to dogmatise upon a subject, concerning which all men are equally ignorant, or that I think the Gordian knot of the origin of evil can be disentangled by that or any similar assertions. The received hypothesis of a Being resembling men in the moral attributes of His nature, having called us out of non-existence, and after inflicting on us the misery of the commission of error, should superadd that of the punishment and the privations consequent upon it, still would remain inexplicable and incredible. That there is a true solution of the riddle, and that in our present state that solution is unattainable by us, are propositions which may be regarded as equally certain; meanwhile, as it is the province of the poet to attach himself to those ideas which exalt and ennoble humanity, let him be permitted to have conjectured the condition of that futurity towards which we are all impelled by an inextinguishable thirst for immortality. Until better arguments can be produced than sophisms which disgrace the cause, this desire itself must remain the strongest and the only presumption that eternity is the inheritance of every thinking being.

3. *No hoary priest after that Patriarch* [line 245]:

The Greek Patriarch, after having been compelled to fulminate an anathema against the insurgents, was put to death by the Turks.

Fortunately the Greeks have been taught that they cannot buy security by degradation, and the Turks, though equally cruel, are less cunning than the smooth-faced tyrants of Europe. As to the anathema, his Holiness might as well have thrown his mitre at Mount Athos for any effect that it produced. The chiefs of the Greeks are almost all men of comprehension and enlightened views on religion and politics.

4. *The freedman of a Western Poet Chief* [line 563]:

A Greek who had been Lord Byron's servant commands the insurgents in Attica.

NOTER TIL HELLAS.

1. Linje 60: *Milanos uslukkelige aske.*

Milano var centrum for Det Lombardiske Forbunds modstand mod den østrigske tyrann. Frederic Barbarossa* nedbrændte byen til grunden, men friheden levede i dens aske, og den rejste sig som en udånding fra ruinerne. Se Sismondis *Histoire des Republiques Italiennes*, en bog der har betydet meget for italienernes vækkelse til at efterligne deres store forfædre.

2. Linjer 197: *Kor.*

I dette kor er de almindelige opfattelser af kristendommen fremstillet som sande i deres forhold til den gudsdyrkelse, de fortrængte, og den som de med al sandsynlighed vil fortrænge uden i al almindelighed at betragte deres fortjenester. Den første strofe modstiller udødeligheden hos de levende og tænkende væsner, som bebor planeterne og *iklæder sig stoffet*, for at bruge en jævn og utilstrækkelig talemåde, og den ydre verdens ædleste manifestationers flygtighed.

De afsluttende vers giver udtryk for en fremadskridende tilstand af mere eller mindre ophøjet eksistens i overensstemmelse med graden af fuldkommenhed, som enhver individuel intelligens kan have opnået. Man må ikke tro, at jeg har til hensigt at dogmatisere over et emne, som alle mennesker er lige uvidende om, eller at jeg forestiller mig, at det ondes oprindelses gordiske knude kan løses ved disse eller nogle lignende påstande. Den almindeligt antagne hypotese om et væsen, der ligner mennesket i hans naturs moralske egenskaber, og som har kaldt os ud af ikke-eksistens, og som, efter at have påført os elendighed ved at give os fuldmagt til at fejle, yderligere skulle forøge denne ved straffen og de afsavn, som følger af dette, vil stadig forblive uforklarlig og utrolig. At der findes en sand løsning på gåden, og at denne løsning i vor nuværende tilstand er uopnåelig for os, er udsagn, der kan anses for at være i lige grad sikre; lad det i mellemtiden, da det er digterens bestilling at knytte sig til de ideer, der begejstrer og forædler menneskeheden, være ham tilladt at have gættet vilkårene for den fremtid, mod hvilken vi drives ved en uudslukkelig tørst efter udødelighed. Indtil der kan fremskaffes bedre argumenter end sofismer, der bringer skam over sagen, må dette ønske selv forblive den stærkeste og eneste grund til at formode, at evigheden er ethvert tænkende væsens arv.

3. Linje 245: *Ingen hvidgrå præster efter Patriarken.*

Den græske patriark, efter at være tvunget til at udslynge en bandstråle mod oprørerne, blev henrettet af tyrkerne.

Heldigvis havde grækerne lært, at de ikke kan købe sikkerhed ved at nedværdige sig, og tyrken, skønt lige så grusom, er mindre snedig end Europas glatte tyranner. Hvad angår bandlysningen, kunne hans Hellighed lige så godt have kastet sin bispehue i Athosbjerget at dømmen efter den virkning, den fremkaldte. De græske anfører er næsten alle forstandige mænd med oplyste meninger om religion og politik.

4. Linje 563: *En vestlig digterhøvdings frigivne.*

En græker, som havde været Lord Byrons tjener, har kommandoen over oprører-

* Friederich I Barbarossa (ca. 1123-1190), tysk-romerske kejser. Ødelagde Milano i 1162.

This Greek, Lord Byron informs me, though a poet and an enthusiastic patriot, gave him rather the idea of a timid and unenterprising person. It appears that circumstances make men what they are, and that we all contain the germ of a degree of degradation or of greatness whose connection with our character is determined by events.

5. *The Greeks expect a Saviour from the West* [line 598]:

It is reported that this Messiah had arrived at a seaport near Lacedaemon in an American brig. The association of names and ideas is irresistibly ludicrous, but the prevalence of such a rumour strongly marks the state of popular enthusiasm in Greece.

6. *The sound
as of the assault of an imperial city* [ll. 814-15]:

For the vision of Mahmud of the taking of Constantinople in 1445, see Gibbon's *Decline and Fall of the Roman Empire*, vol. xii p. 223.

The manner of the invocation of the spirit of Mahomet the Second will be censured as over subtle. I could easily have made the Jew a regular conjuror, and the phantom an ordinary ghost. I have preferred to represent the Jew as disclaiming all pretension, or even belief, in supernatural agency, and as tempting Mahmud to that state of mind in which ideas may be supposed to assume the force of sensations through the confusion of thought with the objects of thought, and the excess of passion animating the creations of imagination.

It is a sort of natural magic, susceptible of being exercised in a degree by any one who should have made himself master of the secret associations of another's thoughts.

7. *The Chorus* [line 1060].

The final chorus is indistinct and obscure, as the event of the living drama whose arrival it foretells. Prophecies of wars, and rumours of wars, etc., may safely be made by poet or prophet in any age, but to anticipate however darkly a period of regeneration and happiness is a more hazardous exercise of the faculty which bards possess or feign. It will remind the reader 'magno *nec* proximus intervallo' of Isaiah and Virgil, whose ardent spirits overleaping the actual reign of evil which we endure and bewail, already saw the possible and perhaps approaching state of society in which the 'lion shall lie down with the lamb', and 'omnis feret omnia tellus.' Let these great names be my authority and my excuse.

8. *Saturn and Love their long repose
shall burst* [ll. 1090-91].

Saturn and Love were among the deities of a real or imaginary state of innocence and happiness. *All* those *who fell*, or the Gods of Greece, Asia, and Egypt; the *One who rose*, or Jesus Christ, at whose appearance the idols of the Pagan World wore amerced of their worship; and *the many unsubdued*, or the monstrous objects of the idolatry of China, India, the Antarctic islands, and the native tribes of America, certainly have reigned over the understandings of men in conjunction or in succession, during periods in which all we know of evil has been in a state of portentous, and, until the revival of learning and the arts, perpetually increasing, activity. The Grecian gods

ne i Attika. Denne græker, fortæller Lord Byron mig, skønt digter og begejstret patriot, gav ham snarere forestillingen om en frygtsom og uforetagsom person. Det virker som om omstændighederne gør mænd til det de er, og at vi alle indeholder kimen til en grad af fornødelse eller storhed, hvis forbindelse med vor karakter er bestemt af begivenhederne.

5. Linje 598: *Grækerne venter på en Frelser fra vesten.*

Det forlyder, at denne Messias er ankommet til en havn nær Lakedaimon i en amerikansk brig. Sammenstillingen af navne og ideer er uimodståeligt komisk, men udbredelsen af sådan et rygte viser, hvor stærk den folkelige begejstring er i Grækenland.

6. Linjerne: 814-15: *Lyden
som af et angreb på en kejserstad.*

Angående det syn Mahmud får om indtagelsen af Konstantinopel i 1445 [1453], se Gibbons *Decline and Fall of the Roman Empire*, vol. xii. p. 223.

Den måde Muhammed den Andens ånd bliver påkaldt på vil blive kritiseret for at være for subtil. Jeg kunne let have gjort jøden til en ren troldmand og spøgelse til et almindeligt genfærd. Jeg har foretrukket at fremstille jøden, som en der fralægger sig enhver fordring eller endog tro på overnaturlige magter, og som en der frister Mahmud til den sindstilstand, hvor ideer kan formodes at antage styrken af sanseindtryk, ved at forveksle tanken med tankens genstande og ved et overmål af de følelser, der besjæler fantasiens skabelser.

Det er en slags naturlig magi, som til en vis grad kan udøves af hvem som helst, der skulle have gjort sig selv til herre over en andens skjulte tankeforbindelser.

7. Linje 1060: *Kor.*

Det sidste kor er uklart og dunkelt som udfaldet af det levende drama, hvis komme det forudsiger. Profetier om krige og rygter om krige etc. kan farefrit fremstilles af en digter eller profet i en hvilken som helst tidsalder, men at forudse en periode af genfødsel og lykke, hvor mørk den end er, er en mere vovelig udøvelse af den evne, som barder besidder eller foregiver at have. Det vil erindre læseren om Esajas og Vergil „med stor afstand og ikke nærmest”, hvis glødende ånder, der overspringer det faktiske ondes herredømme, som vi udholder og beklager, allerede så den mulige og måske forestående samfundstilstanden, i hvilken „løven skal ligge ved siden af lammet,” og „ethvert land frembringer alt.” Lad disse store navne være min bemyndigelse og min undskyldning.

8. Linjerne 1090-91: *Saturn og Eros skal bryde deres
lange hvile.*

Saturn og Eros var blandt guddommene, der befandt sig i en virkelig eller indbildt tilstand af uskyld og lykke. *Alle* de der *faldt* eller Grækenlands, Asiens og Ægyptens Guder; *den Ene der rejste sig* eller Jesus Kristus, ved hvis tilsynekomst den hedenske verden afguder blev frataget deres magt; og *de mange uundertvungne* eller Kinas, Indiens eller de sydlige Øers uhyrlige genstande for afgudsdyrkelse og de indfødte stammer i Amerika, har ganske givet i forening eller efter hinanden hersket over menneskers forstand i perioder, hvor alt det, vi ved om ondt, har været i en tilstand af ildevarslen, og før genopvækkelsen af lærdom og kunsten, ubrudt stigende aktivitet. De græske guder

seem indeed to have been personally more innocent, although it cannot be said, that as far as temperance and chastity are concerned, they gave so edifying an example as their successor. The sublime human character of Jesus Christ was deformed by an imputed identification with a Demon who tempted, betrayed, and punished the innocent beings who were called into existence by his sole will; and for the period of a thousand years, the spirit of this most just, wise, and benevolent of men has been propitiated with myriads of hecatombs of those who approached the nearest to his innocence and his wisdom, sacrificed under every aggravation of atrocity and variety of torture. The horrors of the Mexican, the Peruvian, and the Indian superstitions are well known.

NOTER TIL HELLAS

synes i sandhed, som personer betragtet, at have været mere uskyldige, uagtet det ikke kan siges, at de var så opbyggende et eksempel, hvad angår mådehold og kyskhed, som deres efterfølger. Jesus Kristus' sublime menneskelige karakter blev misformet ved en påduttet identifikation med en dæmon, som fristede, bedrog og straffede de uskyldige væsener, der blev kaldt til live ved hans vilje alene; og i en periode på tusinde år er ånden af denne, den mest retfærdige, vise og kærlige af mennesker, blevet formildet med myriader af hekatomber af dem, der kom nærmest til ham i uskyldighed og visdom, ved at ofre disse med enhver overdrivelse af grusom og varieret tortur. Rædslerne ved mexicanerens og peruanerens og inderens overtro er velkendte.

THE TRIUMPH OF LIFE

Swift as a spirit hastening to his task
Of glory and of good, the Sun sprang forth
Rejoicing in his splendour, and the mask

Of darkness fell from the awakened Earth.
The smokeless altars of the mountain snows
Flamed above crimson clouds, and at the birth

Of light, the Ocean's orison arose,
To which the birds tempered their matin lay.
All flowers in field or forest which unclose

Their trembling eyelids to the kiss of day, 10
Swinging their censers in the element,
With orient incense lit by the new ray

Burned slow and inconsumably, and sent
Their odorous sighs up to the smiling air,
And, in succession due, did Continent,

Isle, ocean, and all things that in them wear
The form and character of mortal mould,
Rise as the Sun their father rose, to bear

Their portion of the toil, which he of old 20
Took as his own and then imposed on them;
But I, whom thoughts which must remain untold

Had kept as wakeful as the stars that gem
The cone of night, now they were laid asleep
Stretched my faint limbs beneath the hoary stem

Which an old chestnut flung athwart the steep
Of a green Apennine: before me fled
The night; behind me rose the day; the Deep

Was at my feet, and Heaven above my head
When a strange trance over my fancy grew
Which was not slumber, for the shade it spread 30

Was so transparent, that the scene came through
As clear as when a veil of light is drawn
O'er evening hills they glimmer; and I knew

That I had felt the freshness of that dawn,

LIVETS TRIUMFTOG

Hurtig som en ånd der haster til sit hverv,
som er det prægtige og det gode, sprang solen frem,
jublende i sin glans, og mørkets maske

faldt af den vågnende jord.
Bjergsneens røgfri altre flammede
over højrøde skyer, og ved lysets fødsel

rejste havets bøn sig,
til hvilken fuglene dæmpede deres morgensang.
Alle blomster på mark eller i skov som lukker

deres skælvende øjenlåg op for dagens kys, 10
mens de svinger deres kar i elementet,
brændte langsomt og uophørligt

med østlig røgelse, tændt af den nye stråle, og sendte
deres duftende suk op til den smilende luft,
og i behørig rækkefølge rejste fastland,

ø, hav sig og alt, som i sig bær
den dødelige forms skikkelse og karakter, således
som deres far, solen, rejste sig for at påtage sig

deres del af det slid, der i gamle dage 20
var hans, og som han derefter nødte dem til;
men jeg, som tanker, der må forblive ufortalte,

havde holdt så vågen som stjernerne, der smykker
nattens kegle, strakte, nu de var lagt til at sove,
mine trætte lemmer for foden af den hvidgrå stamme,

som et gammelt kastanjetræ slyngede tværs hen over
skrænten på en af Appenninernes grønne toppe. Foran mig
svandt natten; bag mig rejste dagen sig; dybet

lå for mine fødder, og himlen var over mit hoved,
da en gådefuld trance kom over min fantasi,
som ikke var slummer, thi skyggen den bredte 30

var så gennemsigtig, at optrinet viste sig
så klart, som når et lysslør trækkes hen over
aftenbakker og får dem til at skinner; og jeg vidste,

at jeg havde følt dette daggrys friskhed,

Bathe in the same cold dew my brow and hair,
And sate as thus upon that slope of lawn

Under the self-same bough, and heard as there
The birds, the fountains and the ocean hold
Sweet talk in music through the enamoured air,
And then a vision on my train was rolled. . . .

40

As in that trance of wondrous thought I lay,
This was the tenour of my waking dream,
Methought I sate beside a public way

Thick strewn with summer dust, and a great stream
Of people there was hurrying to and fro
Numerous as gnats upon the evening gleam,

All hastening onward, yet none seemed to know
Whither he went, or whence he came, or why
He made one of the multitude, yet so

Was borne amid the crowd, as through the sky
One of the million leaves of summer's bier.
Old age and youth, manhood and infancy,

50

Mixed in one mighty torrent did appear,
Some flying from the thing they feared, and some
Seeking the object of another's fear;

And others as with steps towards the tomb,
Pored on the trodden worms that crawled beneath,
And others mournfully within the gloom

Of their own shadow walked, and called it death . . .
And some fled from it as it were a ghost,
Half fainting in the affliction of vain breath.

60

But more, with motions which each other crost,
Pursued or shunned the shadows the clouds threw
Or birds within the noonday ether lost,

Upon that path where flowers never grew;
And, weary with vain toil and faint for thirst

badet mit hår og min pande i den samme kolde dug
og sidde således på græsskrænten

under den selvsamme gren, og dér hørt
fuglene, kilderne og havet føre
henrivende tale på musik gennem den forelskede luft.
Og så rullede et syn gennem min hjerne. . . .

40

Mens jeg lå i trancens vidunderlige tanker,
var dette hovedindholdet af min vågne drøm.
Det forekom mig, at jeg sad ved en offentlig vej,

tæt bestrøet med sommerstøv, og at
en stor sværm af folk fór frem og tilbage dér,
talrige som myg i aftenskæret.

Alle hastede fremad, dog syntes ingen at vide
hvorhen han gik, eller hvorfra han kom, eller hvorfor
han var én af vrimlen, og alligevel førtes således

af sted i mængden, ligesom gennem luften
et af millioner af blade fra sommerens ligbåre.
Alderdom og ungdom, manddom og barndom,

50

blandet i en mægtig rivende strøm kom tilsyne;
nogle flygtede for ting, de frygtede, og nogle
søgte genstanden for en andens frygt,*

Og andre, som med skridt mod graven, betragtede
nøje de nedtrådte orme, der kravlede nedenunder,
og andre gik sørgmodige i

deres egen skygges mørke, og kaldte det død . . .
og nogle flygtede for den, som om den var et genfærd,†
halvt afmægtig af besværet ved et nyttesløst åndedrag.

60

Men flere, med bevægelser som krydsede hinanden,
forfulgte eller undgik de skygger, skyerne kastede,
eller fugle inde i middagsæteren tabte

på stien, hvor blomster aldrig groede;
og trætte af forgæves møje og afkræftede af tørst,

* Dvs. dem der søger at udnytte andres frygt til at undertrykke dem iflg. (*Rieman*).

† den: skyggen.

Heard not the fountains, whose melodious dew
Out of their mossy cells forever burst;
Nor felt the breeze which from the forest told
Of grassy paths, and wood lawns interspersed 70

With overarching elms and caverns cold,
And violet banks where sweet dreams brood, but they
Pursued their serious folly as of old. . . .

And as I gazed, methought that in the way
The throng grew wilder, as the woods of June
When the south wind shakes the extinguished day. —

And a cold glare, intenser than the noon,
But icy cold, obscured with [blinding] light
The sun as he the stars. Like the young Moon

When on the sunlit limits of the night 80
Her white shell trembles amid crimson air
And whilst the sleeping tempest gathers might

Doth, as the herald of its coming, bear
The ghost of its dead Mother, whose dim form
Bends in dark aether from her infant's chair,

So came a chariot on the silent storm
Of its own rushing splendour, and a Shape
So sate within, as one whom years deform

Beneath a dusky hood and double cape
Crouching within the shadow of a tomb, 90
And o'er what seemed the head a cloud like crape

Was bent, a dun and faint ætherial gloom
Tempering the light. Upon the chariot's beam
A Janus-visaged Shadow did assume

The guidance of that wonder-winged team.
The shapes which drew it in thick lightnings
Were lost: I heard alone on the air's soft stream

hørte de ikke kilderne, hvis melodiske dug*
 for evigt farer ud af deres mosgroede celler,
 mærkede heller ikke brisen, der fra skoven fortalte
 om græsbevoksede stier og enge, afvekslende 70
 med overhængende elme og kolde grotter
 og violskråninger, hvor søde drømme ruger, men
 forfulgte deres alvorlige dårskab som fordum.
 Og mens jeg stirrede, forekom det mig, at trængslen
 på vejen blev vildere, som juniskovene
 når søndenvinden rusker i den udslukte dag. —
 Og et koldt skær, stærkere end middagen,
 men iskoldt, fordunklede solen med [blændende] lys,
 som han fordunkler stjernerne. Ligesom den unge måne
 Når på nattens soltændte grænser 80
 hendes hvide skal skælver midt i den højrøde luft,
 og bær, medens den sovende storm samler styrke,
 som en budbringer om dens komme,
 genfærdet af sin døde mor, hvis utydelige skikkelse
 læner sig i den mørke æter ud af sit barns stol,†
 Således kom en stridsvogn på sin egen frembrydende
 pragts tavse storm, og en Form
 sad i den på samme måde, som én der under
 en skummel hætte og et dobbelt slag er vanskabt af år,
 tilbragt sammenkrøbet i en gravs skygge, 90
 og over hvad der syntes at være hovedet, var en sky bøjet
 Som sørgeflor, en gråbrun og svagt æterisk dunkelhed
 der dæmpede lyset; på vognens stråle
 påtog en janushovedet Skygge sig‡
 styringen af dette vidunder-vingede spand.
 Formerne som trak den med tykke lyn,
 var forsvundet: jeg hørte alene på luftens sagte strøm

* kilder: det ideale livs kilder (Locock).

† Det smalle tiltagende månesegl står som en stol (uden ben) på himlen, skyggen af resten af månen, der er mor til den tiltagende måne, kan svagt skimtes, og det ser ud som den læner sig ud af stolen. Et stormvarsel.

‡ Det firhovedet Janushoved. — Skygge: 'verdens blinde vognstyrer, skæbnen' iflg. (Locock), og han henviser til Hellas l. 711.

The music of their evermoving wings.
All the four faces of that charioteer
Had their eyes banded . . . little profit brings 100

Speed in the van and blindness in the rear,
Nor then avail the beams that quench the Sun
Or that with banded eyes could pierce the sphere

Of all that is, has been or will be done. —
So ill was the car guided, but it passed
With solemn speed majestically on.

The crowd gave way, and I arose aghast,
Or seemed to rise, so mighty was the trance,
And saw, like clouds upon the thunder-blast,

The million with fierce song and maniac dance 110
Raging around; such seemed the jubilee
As when to greet some conqueror's advance

Imperial Rome poured forth her living sea
From senatehouse and prison and theatre,
When Freedom left those who upon the free

Had bound a yoke, which soon they stooped to bear.
Nor wanted here the just similitude
Of a triumphal pageant, for where'er

The chariot rolled, a captive multitude 120
Was driven; all those who had grown old in power
Or misery, — all who had their age subdued,

By action or by suffering, and whose hour
Was drained to its last sand in weal or woe,
So that the trunk survived both fruit and flower;

All those whose fame or infamy must grow
Till the great winter lay the form and name
Of this green earth with them for ever low —

All but the sacred few who could not tame
Their spirits to the Conquerors, but as soon
As they had touched the world with living flame 130

Fled back like eagles to their native noon,

lyden af deres uophørlige vingeslag.
 Alle vognstyrens fire ansigter
 havde bind for øjnene . . . fart i fortroppen 100

og blindhed i bagtroppen gør kun lidet gavn,
 heller ikke da nytter strålerne, som slukker solen,*
 eller at disse tilbundne øjne kunne gennemtrænge sfæren

af alt, som er, har været eller vil blive gjort. —
 Så vognen blev dårligt styret, men den passerede
 majestætisk videre i højtidelig fart .

Mængden trak sig til side, og jeg rejste mig bestyrtet,
 eller syntes at rejse mig, så mægtig var trancen,
 og så, som skyer i tordenvindstødet,

millionen rase rundt omkring i voldsom sang og 110
 vanvittig dans; jubelfesten virkede
 som når, for at hilse en eller anden sejrherres komme,

det kejserlige Rom lod sit levende hav
 strømme ud fra senatsbygning og fængsel og teater,
 dengang frihed forlod *dem*, som på de frie

havde bundet et åg, de snart selv bøjede sig for at bære.†
 Heller ikke manglede her den sande lighed
 med et triumftog, thi hvor

stridsvognen end rullede, blev en fanget sværm 120
 drevet afsted; alle de der var blevet gamle i magt
 eller elendighed, — alle som har underlagt sig deres tidsalder,

ved handling eller lidelse, og hvis time
 var løbet ud til det sidste sandskorn i medgang eller modgang,
 således at stammen overlevede både frugten og blomsten;

Alle hvis ry eller vanry må gro
 indtil den store vinter for evigt vil udslette‡
 deres grønne jord, dens navn og dem selv —

Alle — bortset fra de hellige få, der ikke kunne tæmme
 deres ånd for sejrherren, men som, så snart
 de havde rørt verden med levende flamme, 130

hastede tilbage som ørne til deres hjemlige middag,

* strålerne: 'det kolde skær' fra linje 77.

† Romerne blev selv slaver, da kejserdømmet blev indført.

‡ den store vinter: når solen er brændt ud.

Or those who put aside the diadem
Of earthly thrones or gems, till the last one

Were there; of Athens or Jerusalem.
Were neither mid the mighty captives seen,
Nor mid the ribald crowd that followed them

Or fled before. . . . Swift, fierce and obscene
The wild dance maddens in the van, and those
Who lead it, fleet as shadows on the green,

Outspeed the chariot, and without repose
Mix with each other in tempestuous measure
To savage music. . . . Wilder as it grows, 140

They, tortured by their agonizing pleasure,
Convulsed and on the rapid whirlwinds spun
Of that fierce spirit, whose unholy leisure

Was soothed by mischief since the world begun,
Throw back their heads and loose their streaming hair,
And in their dance round her who dims the Sun,

Maidens and youths fling their wild arms in air
As their feet twinkle; they recede, and now
Bending within each other's atmosphere 150

Kindle invisibly; and as they glow,
Like moths by light attracted and repelled,
Oft to their bright destruction come and go:

Till like two clouds into one vale impelled,
That shake the mountains when their lightnings mingle
And die in rain — the fiery band which held

Their natures, snaps . . . the shock still may tingle —
One falls and then another in the path
Senseless, nor is the desolation single, 160

Yet ere I can say *where* the chariot hath
Passed over them; nor other trace I find
But as of foam after the Ocean's wrath

Is spent upon the desert shore. — Behind,
Old men and women foully disarrayed,

eller de der lægger jordiske troners
diadem eller ædelstene til side, til den sidste

var der; thi dem fra Athen og Jerusalem*
blev hverken set mellem de mægtige fanger
eller midt i den gemene hob, som fulgte

eller flygtede for dem. — Hurtigt, voldsomt, utugtigt
vokser den vilde dans i fortroppen, og de
som leder den, hastige som skygger på grønsværen,

overhaler stridsvognen og blander sig 140
uden hvile med hinanden i tøjlesløs dans
til vanvittig musik. — Og alt som den bliver vildere,

vrider de sig, martret af den pinefulde nydelse,
og kaster, snurret rundt på de raske hvirvelvinde
af den rasende ånd, hvis uhellige lediggang

er blev mildnet ved misgerninger siden verden begyndte,
deres hoveder tilbage og løsner deres flagrende hår,
og i deres dans omkring hende, der fordunkler solen,†

Slynger unge piger og ynglinge deres vilde arme i vejret 150
på rappe fødder; snart vigende og
snart bøgende sig ind i hinandens atmosfære,

usynligt tændte; og idet de gløder,
kommer og går de ofte, som natsværmere tiltrukket
og frastødt af lyset, til ny flammende tilintetgørelse:

indtil — som to skyer, tvunget ind i en enkelt dal,
der rusker bjergene, når deres lyn blandes
og dør i regn — det blussende bånd der fastholdt

deres naturer, sprænger . . . rystelsen dirrer måske stadig — 160
en og så en anden falder om på stien
sanseløs, heller ikke er ødelæggelsen enlig,‡

dog før jeg kan sige *hvor*, er stridsvognen
passeret hen over dem; jeg finder heller ikke andre spor
end som af skum, efter at havets vrede

er opbrugt på den øde strand. — Bagved
ryster gamle mænd, og kvinder med tøjlet i skændig uorden,

* dem (de hellige få): specielt Sokrates og Jesus.

† hende: Formen i triumfvognen.

‡ Dvs. de dør i par.

Shake their gray hairs in the insulting wind,

Limp in the dance and strain with limbs decayed
To reach the car of light which leaves them still
Farther behind and deeper in the shade.

But not the less with impotence of will 170
They wheel, though ghastly shadows interpose
Round them and round each other, and fulfil

Their work and in the dust from whence they rose
Sink and corruption veils them as they lie
And frost in these performs what fire in those.

Struck to the heart by this sad pageantry,
Half to myself I said, "And what is this?
Whose shape is that within the car? And why" —

I would have added — "is all here amiss?" 180
But a voice answered — "Life!" — I turned, and knew
(O Heaven, have mercy on such wretchedness!)

That what I thought was an old root which grew
To strange distortion out of the hill side
Was indeed one of those deluded crew,

And that the grass, which methought hung so wide
And white, was but his thin discoloured hair,
And that the holes he vainly sought to hide

Were or had been eyes: — "If thou canst forbear
To join the dance, which I had well forborne," 190
Said the grim Feature, of my thought aware,

"I will unfold that which to this deep scorn
Led me and my companions, and relate
The progress of the pageant since the morn.

"If thirst of knowledge shall not then abate,
Follow it thou even to the night, but I
Am weary" . . . Then like one who with the weight

Of his own words is staggered, wearily
He paused; and ere he could resume, I cried:
"First, who art thou?" . . . "Before thy memory

deres grå hår i den uforskammede vind,

halter i dansen og anspænder deres svækkede lemmer
for at nå lysets vogn, der efterlader dem
stadig længere bagved og dybere i skyggen.

Men de drejer ikke desto mindre rundt med magtesløs 170
vilje, skønt uhyggelige skygger kommer imellem
dem og imellem hinanden, og fuldfører

deres arbejde og synker i støvet, hvorfra
de rejste sig, og da de ligger ned, tilslører fordærvelse dem,
og frost udretter i disse, hvad ild i hine.*

Ramt i hjertet af denne sørgelige forestilling,
sagde jeg halvt til mig selv: „Og hvad er dette?
Hvis er den form inde i vognen? og hvorfor?“ —

Jeg ville have tilføjet — „er alt her af lave?“ 180
Men stemmen svarede — „Livet“ — jeg drejede mig og forstod
(oh himmel se i nåde til sådan elendighed!),

at hvad jeg troede var en gammel rod, som
besynderligt forvredet voksede ud af bakkeskråningen,
i virkeligheden var en fra den vildledte flok,

og at græsset, som jeg syntes hang så løst
og hvidt, kun var hans tynde affarvede hår,
og at hullerne, det forgæves forsøgte at skjule,

var eller havde været øjne. — „Hvis du kan undlade
at deltage i dansen, som jeg gerne havde undladt det,“ 190
sagde den grumme skabning, klar over mine tanker,

„vil jeg nu fortælle, hvad der forledte mig og mine fæller
til denne dybe foragt og berette om
optogets march siden i morges.

„Hvis tørsten efter viden således ikke aftager,
følg det lige til det bliver nat, men jeg
er træt“ . . . Så, som en der er lamslået

Af vægten af sine egne ord,
standsede han træt, og før han kunne fortsætte, råbte jeg,
„Først hvem er du?“ . . . „Fra før du kan huske,

* hine: de unge piger og ynglinge.

"I feared, loved, hated, suffered, did, and died, 200
And if the spark with which Heaven lit my spirit
Had been with purer nutriment supplied

"Corruption would not now thus much inherit
Of what was once Rousseau — nor this disguise
Stain that which ought to have disdained to wear it.

"If I have been extinguished, yet there rise
A thousand beacons from the spark I bore." —
"And who are those chained to the car?" "The wise,

"The great, the unforgotten: they who wore 210
Mitres and helms and crowns, or wreaths of light,
Signs of thought's empire over thought; their lore

"Taught them not this — to know themselves; their might
Could not repress the mystery within,
And for the morn of truth they feigned, deep night

"Caught them ere evening." "Who is he with chin
Upon his breast, and hands crossed on his chain?"
"The child of a fierce hour; he sought to win

"The world, and lost all that it did contain 220
Of greatness, in its hope destroyed; and more
Of fame and peace than virtue's self can gain

"Without the opportunity which bore
Him on its eagle's pinions to the peak
From which a thousand climbers have before

"Fallen, as Napoleon fell." — I felt my cheek
Alter, to see the shadow pass away
Whose grasp had left the giant world so weak

That every pigmy kicked it as it lay —
And much I grieved to think how power and will
In opposition rule our mortal day —

And why God made irreconcilable 230
Good and the means of good; and for despair
I half disdained mine eye's desire to fill

With the spent vision of the times that were

- „Frygtede, elskede, hadede, led, handlede jeg og døde,* 200
og hvis jorden havde forsynet gnisten, med hvilken
himlen tændte min ånd, med renere næring
- „ville fordærvelsen ikke nu således arve meget af det,
der engang var Rousseau — heller ikke ville denne forklædning
plette det indeni, som stadig foragter at bære den.
- „Hvis jeg er blevet udslukket, rejser der sig dog
tusinde fyrtårne fra gnisten jeg bar.“—
„Og hvem er de dér, lænket til vognen?“ „De vise,
- „de store, de huskede: dem der var iklædt 210
bispehuer og hjelme og kroner eller lysglorier,
tegn på tankens herredømme over tanken; deres kundskab
- „lærte dem ikke dette — at kende sig selv; deres styrke
kunne ikke undertrykke mytteriet indeni,
og de gav sig ud for sandhedens morgen, men dyb nat
- „fangede dem før aften.“ „Hvem er ham med hagen
på brystet og hånden krydset over sin lænke?“ †
„Barnet af en voldsom tid; han søgte at vinde
- „verden og mistede alt den indeholdt 220
af storhed, ødelagt i sit håb; og mere
berømmelse og fred end dyden selv kan opnå
- „uden den mulighed, der bar
ham på dens ørnevinge til toppen,
hvorfra tusinde klatrere før er
- „faldet som Napoleon faldt.“— Jeg følte min
kind skifte ved at se den store skikkelse gå bort,
hvis greb havde efterladt den gigantiske verden så svag,
- At enhver pygmæ sparkede til den, som den lå — og jeg
sørgede meget over at tænke på, hvordan magt og vilje
modsætningsfuldt styrer vor dødelige dag —
- og hvorfor Gud gør det gode 230
og midlerne til det gode, uforenelige; og af fortvivlelse
foragtede jeg halvt mine øjnes ønske om at fylde sig
- med det udslidte syn fra tider, som var

* Jean Jacques Rousseau levede fra 1712 til 1778.

† Napoleon.

And scarce have ceased to be . . . “Dost thou behold,”
Said my guide, “those spoilers spoiled, Voltaire,

“Frederick, and Kant, Catherine, and Leopold,
Chained hoary anarchists, demagogues, and sage
Whose name the fresh world thinks already old —

“For in the battle Life and they did wage,
She remained conqueror — I was overcome
By my own heart alone, which neither age

“Nor tears, nor infamy nor now the tomb
Could temper to its object.” — “Let them pass” —
I cried, ‘the world and its mysterious doom

“Is not so much more glorious than it was,
That I desire to worship those who drew
New figures on its false and fragile glass

“As the old faded.” — “Figures ever new
Rise on the bubble, paint them as you may;
We have but thrown, as those before us threw,

“Our shadows on it as it past away.
But mark, how chained to the triumphal chair
The mighty phantoms of an elder day —

“All that is mortal of great Plato there
Expiates the joy and woe his master knew not;
The star that ruled his doom was far too fair —

“And life, where long that flower of Heaven grew not,
Conquered that heart by love which gold or pain
Or age, or sloth, or slavery could subdue not.

“And near [] walk the [] twain,
The tutor and his pupil, whom Dominion

og næppe er holdt op med at være til . . . „Ser du,
sagde min fører så, „de plyndrede dér plyndret, Voltaire,

„Frederik og Kant, Katherine og Leopold,
lænkede hvidgrå anarker, demagog og vismand*
hvis navne, den unge verden tror, allerede er gamle —

„for i slaget, som livet og de kæmpede,
forblev hun sejrherre — jeg bukkede alene under 240
for mit eget hjerte; hvis attrå hverken alder

„eller tårer eller vanære eller nu graven
kunne dæmpe.“ — „Lad dem passere“ —
råbte jeg — „verden og dens gådefulde skæbne

„er ikke blevet så meget mere glørværdig end den var,
at jeg ønsker at tilbede dem, som tegnede
nye figurer på dens falske og skrøbelige glas,

„da de gamle falmede.“ — „Altid stiger nye
figurer op på boblen, mal dem som du synes;
vi har kun kastet, som dem før os kastede, 250

„vore skygger på den, mens den svinder bort.†
Men bemærk, hvordan de mægtige spøgelse
fra en ældre dag er lænket til triumfstolen —

„alt som er dødeligt af den store Platon,
soner dér glæden og kvalen, hans mester ikke kendte;
den stjerne som styrede hans skæbne, var alt for skøn — ‡

„og livet, hvor denne himlens blomst længe ikke havde groet,
besejrede hjertet med kærlighed, som guld eller smerte
eller alderdom eller dovenskab eller slaveri ikke kunne kue.

„Og nær [ham] gik de [makedonske] to.§ 260
Læreren og hans elev, hvem herredømme

* Frederik den Store af Preussen (1712-86), Katherine den Store af Rusland (1729-96) og Leopold II af Østrig (1747-92) er enevældige oplyste herskere fra oplysningstiden, men stadigvæk despoter; Voltaire (1694-1778), demagogen som omgikkes magthaverne og påvirkede dem, samtidig med at han kæmpede mod undertrykkelse, og Emanuel Kant (1724-1804), vismanden. Pointen er, at viden forbundet med magt ikke kan føre til sand visdom.

† Linje 244-51: Fortælleren ønsker ikke at se flere af disse fortidige skikkelser, da han ikke mener, de har gjort verden til et bedre sted at være. Men Rousseau gør opmærksom på, at hver ny generation præger verden i overensstemmelse med egne forudsætninger.

‡ stjerne. på græsk 'aster'. Platon var forelsket i en dreng ved navn Aster der også er navnet på en blomst, derfor kaldes han 'himlens blomst' i næste linje. Drengen døde, se det første motto til *Adonais*.

§ Aristoteles og Alexander den Store, de var begge fra Makedonien.

Followed as tame as vulture in a chain.

“The world was darkened beneath either pinion
Of him whom from the flock of conquerors
Fame singled out for her thunderbearing minion;

“The other long outlived both woes and wars,
Throned in the thoughts of men, and still had kept
The jealous key of truth’s eternal doors

“If Bacon’s spirit [] had not leapt
Like lightning out of darkness; he compelled
The Proteus shape of Nature’s as it slept

270

“To wake and lead him to the caves that held
The treasure of the secrets of its reign —
See the great bards of old who inly quelled

“The passions which they sung, as by their strain
May well be known: their living melody
Tempers its own contagion to the vein

“Of those who are infected with it — I
Have suffered what I wrote, or viler pain!

“And so my words have seeds of misery —
Even as the deeds of others.” — “Not as theirs,”
I said — he pointed to a company

280

In which I recognized amid the heirs
Of Caesar’s crime, from him to Constantine
The Anarchs old whose force and murderous snares

Had founded many a scepter bearing line
And spread the plague of gold and blood abroad,
And Gregory and John and men divine

Who rose like shadows between Man and god

fulgte så tamt som en grib i en lænke.

„Verden mørknede under hver af hans vinger,
som berømmelse, fra skaren af erobrere,
udvalgte som sin tordenbærende yndling;

„den anden overlevede længe både ulykker og krig,
tronet i menneskers nye tanker, og ville stadig have opbevaret
sandhedens evige døres skinsyge nøgler,

„hvis ikke Bacons ånd [] var sprunget*
som lyn ud af mørket; han tvang
naturens proteusskikkelse, da den sov,†

270

„til at vække og åbne hulerne, som opbevarede
skatten af dens riges hemmeligheder —
se de store barder fra gamle dage, som i deres indre kvalte

„de lidenskaberne de besang, hvilket tydeligt
kan forstås af deres tone: deres levende melodi
forhindrer, at de, der bliver smittet af den,‡

„ikke bliver fordærvet — jeg
har lidt det jeg har skrevet og slettere smerte!

„Og således var mine ord elendighedens frø —
ligesom andres handlinger kan være det.“ —
„Ikke som deres var,“ sagde jeg — han pegede på en gruppe,

280

hvor jeg midt iblandt arvingerne
til Cæsars forbrydelser, fra ham til Konstantin,§
genkendte de gamle anarker, hvis styrke og morderiske snarer

havde grundlagt manganen en scepterbærende linje
og udbredt blodets og guldets pest,
og Gregorius og Johannes og guddommelige mennesker**

der rejste sig som skygger mellem Mennesket og gud

* Francis Bacon (1561-1626) vendte sig med skolastikkens aristotelisme og skabte en ny viden-
skab baseret på eksperimenter og den induktive metode.

† Proteus: græsk havgud der kunne skifte form. Brugt af Bacon som symbol på stoffet og dets
evne til at skifte tilstand. — 'dens' l. 273 er naturens.

‡ Deres sange indeholder smitte, men hverken de selv, eller dem der lytter, bliver offer for den, i
modsætning til Rousseau: linje 279-81.

§ Cæsar skabte grobund for kejsermagten. Konstantin den Store (274-337) forenede kirkelig og
statslig magt.

** Gregorius og Johannes: pavenavne.

Till that eclipse, still hanging over Heaven, 290
 Was worshipped by the world o'er which they strode

For the true Sun it quenched. — "Their power was given
 But to destroy," replied the leader — "I
 Am one of those who have created, even

"If it be but a world of agony." —
 "Whence camest thou? and whither goest thou?
 How did thy course begin?" I said, "and why?

"Mine eyes are sick of this perpetual flow
 Of people, and my heart sick of one sad thought. —
 Speak!" — "Whence I am, I partly seem to know, 300

"And how and by what paths I have been brought
 To this dread pass, methinks even thou mayst guess;
 Why this should be my mind can compass not —

"Whither the conqueror hurries me, still less.
 But follow thou, and from spectator turn
 Actor or victim in this wretchedness,

"And what thou wouldst be taught I then may learn
 From thee. — Now listen . . . In the April prime
 When all the forest tops began to burn

"With kindling green, touched by the azure clime 310
 Of the young season, I found myself asleep
 Under a mountain, which from unknown time

"Had yawned into a cavern, high and deep,
 And from it came a gentle rivulet
 Whose water like clear air in its calm sweep

"Bent the soft grass and kept for ever wet
 The stems of the sweet flowers, and filled the grove
 With sound which all who hears must needs forget

"All pleasure and all pain, all hate and love,
 Which they had known before that hour of rest: 320
 A sleeping mother then would dream not of

"The only child who died upon the breast
 At eventide, a king would mourn no more

indtil den formørkelse, der vedblivende hang under himlen,* 290
blev tilbedt af den verden, de skrævede over,

som den sande sol, den slukkede. — „Deres magt var
kun givet til ødelæggelse,“ svarede lederen — „Jeg
er en af dem, der har skabt noget, selvom

„det kun er en verden af pine.“—
„Hvorfra kommer du, og hvor går du hen?
Hvordan begyndte din færd,“ sagde jeg, „og hvorfor?

„Mine øjne er syge af denne uophørlige strøm
af folk, og mit hjerte af en eneste sørgelig tanke. —
Tal.“ — „Hvorfra jeg kom, synes jeg til dels at vide, 300

„og hvordan og af hvilke stier jeg er blevet bragt
i denne frygtelige situation, tror jeg selv du kan gætte;
hvorfor dette skulle ske, kan mit sind ikke fatte,

„endnu mindre hvor sejrherren driver mig hen.
Men følg du med og fra at være tilskuer, bliv
deltager eller offer i denne elendighed,

„og hvad du skulle blive belært om, kan jeg så måske
lære af dig. — Nu lyt . . . I aprils bedste tid
når alle skovkroner begyndte at brænde

„med blussende grønt, berørt af det unge års
azurblå klima, fandt jeg mig selv sovende 310
for foden af et bjerg, som fra en ukendt tid

„havde gabet, til den var en høj og dyb grotte,
og fra den flød et stille vandløb,
hvis vand, som klar luft i sin rolige fejen,

„Bøjede det bløde græs og for altid holdt
de smukke blomsters stængler våde og fyldte lunden
med lyd, så alle, der hører det, nødvendigvis må glemme

„al nydelse og smerte, alt had og al kærlighed,
som de havde kendt før denne hvile: 320
en sovende mor ville ikke dér drømme om

„det ene barn, som døde på hendes bryst
ved aftenstide, en konge ville ikke mere sørge over

* formørkelsen: pavedømmet og de protestantiske ledere, som anser sig selv for at stå nærmere
gud end det almindelige menneske.

The crown of which his brows were dispossesst

“When the sun lingered o’er the Ocean floor
To gild his rival’s new prosperity. —
Thou wouldst forget thus vainly to deplore

“Ills, which if ill, can find no cure from thee,
The thought of which no other sleep will quell,
Nor other music blot from memory —

330

“So sweet and deep is the oblivious spell. —
And whether life had been before that sleep
The Heaven which I imagine, or a Hell

“Like this harsh world in which I wake to weep,
I know not. I arose, and for a space
The scene of woods and waters seemed to keep,

“Though it was now broad day, a gentle trace
Of light diviner than the common Sun
Sheds on the common earth, and all the place

“Was filled with magic sounds woven into one
Oblivious melody, confusing sense
Amid the gliding waves and shadows dun;

340

“And as I looked, the bright omnipresence
Of morning through the orient cavern flowed,
And the Sun’s image radiantly intense

“Burned on the waters of the well that glowed
Like gold, and threaded all the forest maze
With winding paths of emerald fire — there stood

“Amid the sun, as he amid the blaze
Of his own glory, on the vibrating
Floor of the fountain, paved with flashing rays,

350

“A Shape all light, which with one hand did fling
Dew on the earth, as if she were the Dawn,
Whose invisible rain forever seemed to sing

“A silver music on the mossy lawn,
And still before me on the dusky grass
Iris her many-coloured scarf had drawn. —

kronen, der var berøvet hans pande,

„når solen dvælede over havets gulv
for at forgylde sin rivals nye lykke.
Du ville glemme frugtesløst at beklage

„onder, sådanne onder som du ikke selv kan helbrede,
som tanken om ingen søvn vil lindre,
heller ingen musik slette af hukommelsen —

330

„så sød og dyb er glemslens trolddom. —
Om mit liv før denne søvn havde været
himlen, som jeg forestiller mig den, eller et helvede

„som denne rå verden jeg vågner i for at græde,
ved jeg ikke. Jeg rejste mig og for en stund
syntes sceneriet af skove og vande at bevare,

„skønt det nu var højlys dag, et blidt spor
af et guddommeligere lys, end det den sædvanlige sol
spredte på den sædvanlige jord, men hele stedet

„var fyldt med mange lyde, vævet til en
glemslens melodi, der forvirrede sanserne
midt blandt de glidende bølger og gråbrune skygger;

340

„og da jeg kiggede, flød morgenens strålende
allegro gennem den østlige grotte,
og solens billede brændte tindrende intenst

„på kildens vande, der glødede
som guld og gennemtrængte hele skovlabirinten
med bugtende stier af smaragdgrøn ild, — stod der

„midt i solen, som han midt i*
sin egen skinnende pragt, på kildens vibrerende
gulv, dækket af funklende stråler,

350

„en form helt af lys, der med en hånd slyngede
dug på jorden, som om hun var daggryet,
hvis usynlige regn for evigt syntes at synge

„en sølvagtig musik på den mosgroede lysning,
og stadig foran hende på det dunkle græs,
havde Iris trukket sit mangefarvede skærf. — †

* han: solen.

† Iris: regnbuens gudinde også personifikationen af regnbuen. Forbindelsen mellem himlen og jorden ifølge de gamle grækere.

“In her right hand she bore a chrystal glass,
Mantling with bright Nepenthe; — the fierce splendour
Fell from her as she moved under the mass 360

“Of the deep cavern, and with palms so tender
Their tread broke not the mirror of its billow,
Glided along the river, and did bend her

“Head under the dark boughs, till like a willow
Her fair hair swept the bosom of the stream
That whispered with delight to be its pillow. —

“As one enamoured is upborne in dream
O'er lily-paven lakes mid silver mist
To wondrous music, so this shape might seem

“Partly to tread the waves with feet which kist 370
The dancing foam, partly to glide along
The air that roughened the moist amethyst,

“Or the faint morning beams that fell among
The trees, or the soft shadows of the trees;
And her feet, ever to the ceaseless song

“Of leaves and winds and waves and birds and bees
And falling drops moved in a measure new
Yet sweet, as on the summer evening breeze

“Up from the lake a shape of golden dew 380
Between two rocks, athwart the rising moon,
Dances i' the wind, where never eagle flew. —

“And still her feet, no less than the sweet tune
To which they moved, seemed as they moved to blot
The thoughts of him who gazed on them, and soon

“All that was, seemed as if it had been not —
As if the gazer's mind was strewn beneath
Her feet like embers, and she, thought by thought,

“Trampled its sparks into the dust of death,
As day upon the threshold of the east
Treads out the lamps of night, until the breath 390

„I sin højre hånd bar hun et krystalglas,
der sprudlede med klar nepenthe; — den stærke glans*
faldt af hende, da hun bevægede sig under 360

„den dybe grottes loft og gled hen ad floden
med fodsåler så bløde, at deres trin ikke
brød dens bølges spejl, og bøjede sit

„hoved under de mørke grene, indtil hendes skønne
hår som et piletræ fejede strømmens barm,
der hviskede henrykt over at være dets pude. —†

„Ligesom en forelsket er båret oppe i en drøm
over liljedækkede søer midt i sølvdis
til forunderlig musik, således kunne denne form synes

„til dels at betræde bølgerne med fødder, som kyssede 370
det dansende skum, til dels at glide gennem
luften som forgrovede den fugtige ametyst,

„eller de skrå morgenstråler der faldt blandt
træerne, eller træernes sarte skygger;
og hendes fødder bevægede sig bestandig i ny takt,

„dog yndefuldt, til den uophørlige sang
af blade og vinde og bølger og fugle og bier og
faldende dråber, ligesom op fra søen

„på sommerens aftenbrise, en form af gylden dug
mellem to klipper, hen over den opstigende måne, 380
danser i vinden hvor ørne aldrig fløj.—

„Og stadig syntes hendes fødder, ikke mindre end den yndige
melodi til hvilke de bevægede sig, som om de bevægede sig
for at slette tanker om ham, der stirrede på dem, og snart

„syntes alt der var, som om det ikke havde været til,
som om betragterens sind var strøet neden under
hendes fødder som gløder, og hun, tanke for tanke,

„trampede dets ild til dødens støv,
som dagen på tærsklen til østen
træder nattens lamper ud, indtil 390

* Nepenthe: navn på plante og en drik der fik en til at glemme sorg.

†Formen 'helt af lys' l. 352 har antaget skikkelse af en regnbue.

“Of darkness reillumines even the least
Of heaven’s living eyes — like day she came,
Making the night a dream; and ere she ceased

“To move, as one between desire and shame
Suspended, I said — “If, as it doth seem,
Thou comest from the realm without a name,

“Into this valley of perpetual dream,
Shew whence I came, and where I am, and why —
Pass not away upon the passing stream.”

“Arise and quench thy thirst, was her reply. 400
And as a shut lily stricken by the wand
Of dewy morning’s vital alchemy,

“I rose; and, bending at her sweet command,
Touched with faint lips the cup she raised,
And suddenly my brain became as sand

“Where the first wave had more than half erased
The track of deer on desert Labrador,
Whilst the fierce wolf from which they fled amazed

“Leaves his stamp visibly upon the shore 410
Until the second bursts — so on my sight
Burst a new vision, never seen before.

“And the fair shape waned in the coming light,
As veil by veil the silent splendour drops
From Lucifer, amid the chrysolite

“Of sunrise, ere it tinge the mountain tops —
And as the presence of that fairest planet,
Although unseen is felt by one who hopes

“That his day’s path may end as he began it 420
In that star’s smile, whose light is like the scent
Of a jonquil when evening breezes fan it,

“Or the soft note in which his dear lament
The Brescian shepherd breathes, or the caress
That turned his weary slumber to content.

„mørkets åndedraget genoplyser selv det mindste
af himlens levende øjne — hun kom som dagen,
og gjorde natten til en drøm; og før hun holdt op

„med at bevæge sig, som én udspændt mellem lyst
og skam, sagde jeg — „Hvis, som det synes,
du kommer fra riget uden navn,*

„ind i denne evige drøms dal,
vis da hvorfra jeg kom, og hvor jeg er, og hvorfor —
drag ikke bort på den forbipasserende strøm.“

„Rejs dig og sluk din tørst,“ var hendes svar. 400
Som en lukket lilje, ramt af
den duggede morgens livgivende alkymis tryllestav,

„rejste jeg mig; og idet jeg bøjede mig for hendes blide
befaling, rørte jeg med kraftløse læber bægeret, hun løftede,
og pludselig blev min hjerne som sand,

„hvor den første bølge mere end halvt havde udvisket
hjortespor på det øde Labrador,
medens den glubende ulv, de forfærdet flygtede fra,

„efterlader sit mærke synligt på bredden 410
indtil den næste brister — så brød et nyt syn,
aldrig før set, frem for mine øjne.

„Og den skønne form aftog i det kommende lys
ligesom den stille glans, slør for slør, falder
fra Lucifer midt i solopgangens krysolitfarve†

„før den rammer bjergtoppene —
og da tilstedeværelsen af hin skønneste planet,
skønt uset, føles af en, der håber

„At hans dags sti kan slutte, som han begyndte den,
i den stjernes smil, hvis lys er som duften
af en jonquil når aftenbrisen vifter den,‡ 420

„eller den bløde tone i hvilken den brescianske hyrde§
synger sin elskede sørgesang, eller kærtegnet
der forvandler hans trætte slummer til tilfredshed.

* Virkeligheden, som vi ikke kan kende den, da vi kun har vore sanseindtryk af den (*Pulos*, 52).

† Lucifer: Venus som morgenstjerne.

‡ Narcissus jonquilla: med gule vellugtende blomster. — Stjernen er igen Venus.

§ Brescia: en by i Norditalien.

“So knew I in that light’s severe excess
The presence of that shape which on the stream
Moved, as I moved along the wilderness,

“More dimly than a day appearing dream,
The ghost of a forgotten form of sleep;
A light of Heaven whose half extinguished beam

“Through the sick day in which we wake to weep 430
Glimmers, for ever sought, for ever lost. —
So did that shape its obscure tenour keep

“Beside my path, as silent as a ghost;
But the new Vision, and the cold bright car,
With savage music, stunning music, crost

“The forest, and as if from some dread war
Triumphantly returning, the loud million
Fiercely extolled the fortune of her star.

“A moving arch of victory, the vermilion 440
And green and azure plumes of Iris had
Built high over her wind-winged pavilion,

“And underneath ætherial glory clad
The wilderness, and far before her flew
The tempest of the splendour which forbade

“Shadow to fall from leaf and stone; — the crew
Seemed in that light, like atomies to dance
Within a sunbeam; — some upon the new

“Embroidery of flowers that did enhance
The grassy vesture of the desert, played,
Forgetful of the chariot’s swift advance; 450

“Others stood gazing, till within the shade
Of the great mountain its light left them dim. —
Others outspeeded it, and others made

“Circles around it, like the clouds that swim
Round the high moon in a bright sea of air,
And more did follow, with exulting hymn,

„Således erkendte jeg i hint lys' uhyre overflod
tilstedeværelsen af den form, som, mens jeg bevægede
mig gennem vildmarken, bevægede sig på strømmen,

„mere dunkelt end en opdukkende dagdrøm,
genfærdet af en søvns glemte skikkelse,
et lys fra himlen, hvis halvt udslukte stråle

„glimter gennem den syge dag, i hvilken vi vågner 430
for at græde, for altid søgt, for altid mistet. —
Således holdt formen sin skjulte bane

„så tavs som et genfærd ved siden af min sti;
men det nye Syn og dets kolde strålende vogn*
krydsede med vild musik, bedøvende musik,

„gennem skoven, og som om hun sejrrikt var vendt tilbage
fra en frygtelig krig, priste den larmende menneskemængde
gloende hendes stjernes lykke.

„Iris' højrøde og grønne og azurblå fjer† 440
havde bygget en sejersport, der bevægede sig,
højt over hendes vindvingede pavillon,

„og underneden beklædte æterisk pragt
vildmarken, og langt foran hende fløj
stormen af den stråleglans, der forbød

„skygge at falde fra blad eller sten; — flokken
syntes i dette lys som fnug, der danser
i en solstråle; — nogle legede på det nye

„blomsterbroderi, der forøgede 450
terrænets græsklædning, glemsomme
om stridsvognens hastige fremrykning;

„andre stod og stirrede, indtil dens lys
efterlod dem utydelige i det store bjergs skygge. —
Andre overhalede den, og andre foretog

„cirkelbevægelser omkring den, som skyer der svømmer
rundt om den fulde måne i et strålende lufthav,
og flere fulgte, med jublende hymner,

* det nye Syn: formen i vognen i Livets Triumftog; formen var som bekendt hunkøn.

† Regnbuen (Iris) danner en sejersport for Livets sejrende Triumfvogn.

“The chariot and the captives fettered there,
But all like bubbles on an eddy flood
Fell into the same track at last and were

“Borne onward. — I among the multitude
Was swept; me, sweetest flowers delayed not long;
Me, not the shadow nor the solitude, 460

“Me, not that falling stream’s Lethean song;
Me, not the phantom of that early form
Which moved upon its motion, — but among

“The thickest billows of that living storm
I plunged, and bared my bosom to the clime
Of that cold light, whose airs too soon deform.

“Before the chariot had begun to climb
The opposing steep of that mysterious dell,
Behold a wonder worthy of the rhyme 470

“Of him who from the lowest depths of Hell,
Through every Paradise and through all glory
Love led serene, and who returned to tell

“In words of hate and awe the wondrous story
How all things are transfigured except Love;
For deaf as is a sea, which wrath makes hoary

“The world can hear not the sweet notes that move
The sphere whose light is melody to lovers —
A wonder worthy of his rhyme — the grove 480

“Grew dense with shadows to its inmost covers,
The earth was grey with phantoms, and the air
Was peopled with dim forms, as when there hovers

“A flock of vampire-bats before the glare
Of the tropic sun, bringing ere evening,
Strange night upon some Indian isle, — thus were

“Phantoms diffused around, and some did fling
Shadows of shadows, yet unlike themselves,
Behind them; some like eaglets on the wing

„stridsvognen og fangerne lænket dér,
men alle faldt som bobler på en hvirvlende flod
til sidst ind i det samme spor og blev

„ført fremad. — Jeg blev revet med af mængden;
mig forsinkede de skønneste blomster ikke længe,
ikke skyggen heller ikke ensomheden,

460

„ikke den faldende strøms letiske sang,
ikke den tidligere skikkelses spøgelse,
som bevægede sig på dens bevægelse, — men ned

„i den levende tummels mest svulmende bølger,
styrtede jeg mig, og blottede min barm for
det kolde lys' vejrlig, hvis luften for hurtigt misdanner.

„Se nu, før stridsvognen var begyndt at bestige
den modsatte skrænt af den hemmelighedsfulde dal,
et underværk værdigt til at blive digtet

470

„af ham, som kærlighed rolig ledte*
fra helvedes laveste dybder gennem ethvert paradys
og gennem al herlighed og som vendte tilbage for at fortælle

„med hadets og ærefrygtens ord, den vidunderlige historie,
om hvordan alle ting er forvandlet, bortset fra kærligheden;
thi ligesom et hav er døvt, som vrede gør hvidgrå,

„kan verden ikke høre de velklingende toner, der bevæger
sfæren, hvis lys er melodi for elskende — †
et under der er hans digtning værdig — lunden

480

„blev tæt af skygger til dens inderste skjul,
jorden blev grå af fantomer, og luften
var befolket med dunkle skikkelser, som når der svæver

„en skare vampyrflagermus foran
den tropiske sols skær, og før aften bringer
uventet nat til en indisk ø, — således blev

„fantomer spredt rundt om, og nogle slyngede
skyggers skygger, dog ulig dem selv,
bagved sig, nogle som ørneunger på vingerne,

* ham: Dante

† sfæren: den tredje sfære, Venus' sfære.

“Were lost in the white blaze, others like elves
Danced in a thousand unimagined shapes
Upon the sunny streams and grassy shelves; 490

“And others sate chattering like restless apes
On vulgar hands and voluble like fire.
Some made a cradle of the ermined capes

“Of kingly mantles; some across the tiar
Of pontiffs sate like vultures, others played
Under the crown which girt with empire

“A baby’s or an idiot’s brow, and made
Their nests in it; the old anatomies 500
Sate hatching their bare broods under the shade

“Of demon wings, and laughed from their dead eyes
To reassume the delegated power,
Arrayed in which those worms did monarchize

“Who made this earth their charnel. — Others more
Humble, like falcons, sate upon the fist
Of common men, and round their heads did soar,

“Or like small gnats and flies as thick as mist
On evening marshes thronged about the brow
Of lawyers, statesmen, priest and theorist, 510

“And others, like discoloured flakes of snow
On fairest bosoms and the sunniest hair,
Fell, and were melted by the youthful glow

“Which they extinguished; and, like tears, they were
A veil to those from whose faint lids they rained
In drops of sorrow. — I became aware

“Of whence those forms proceeded which thus stained
The track in which we moved; after brief space
From every form the beauty slowly waned,

“From every firmest limb and fairest face 520
The strength and freshness fell like dust, and left
The action and the shape without the grace

“Of life; the marble brow of youth was cleft
With care, and in those eyes where once hope shone
Desire like a lioness bereft

- „var tabte i det hvide blus, andre dansede
som alfer i tusinde utænkelige former
på de sollyse strømme og græsbevoksede afsatser; 490
- „og andre sad og snakkede, lig hvileløse aber
og tungefærdige som ild, på borgerfolks hænder.
Nogle lavede en vugge af kongelige kåbers
- „hermelinskapper, nogle sad på pavers
tiara som gribbe, andre legede
inde i kronen, der spænder magt
- „omkring et spædbarns eller en tåbes pande,
og lavede deres rede i den; de gamle skeletter 500
sad og udrugede deres nedrige yngel under
- „dæmonvingers skygge og lo med deres døde øjne
for atter at antage den beskikkede magt,
klædt i hvilken, disse orme agerede monarker,
- „der gør denne jord til deres lighus. — Andre, mere
ydmyge, sad som falke på almindelige menneskers
knyttede næver og svævede omkring deres hoveder
- „eller trængtes som små myg eller fluer, så tykt
som tåge på aftenmoser, omkring sagførers,
statsmænds, præsters og teoretikers pander, 510
- „og andre faldt som affarvede sneflager
på de skønneste barme og det mest solfyldte hår
og blev smeltet af den ungdommelige glød,
- „som de slukkede; for lig tårer, blev de
et slør for dem, fra hvis kraftløse øjenlåg de regner
med sorgens dråber. — Jeg blev klar over
- „hvorfra disse skikkelser kom, som således plettede
sporet vi bevægede os i; efter kort tid
forsvandt skønheden langsomt fra alle skikkelser,
- „fra de fasteste lemmer og skønneste ansigter 520
faldt styrken og friskheden som støv og efterlod
handlingen og formen uden livets ynde;
- „oh liv; ungdommens marmorpanden blev kløvet
af bekymring, og i øjnene, hvor engang håb skinnede,
brændte, som hos en løvinde berøvet

“Of its last cub, glared ere it died; each one
Of that great crowd sent forth incessantly
These shadows, numerous as the dead leaves blown

“In Autumn evening from a poplar tree —
Each like himself and like each other were, 530
At first, but some distorted seemed to be

“Obscure clouds moulded by the casual air,
And of this stuff the car’s creative ray
Wrought all the busy phantoms that were there

“As the sun shapes the clouds — thus, on the way
Mask after mask fell from the countenance
And form of all, and long before the day

“Was old, the joy which waked like Heaven’s glance
The sleepers in the oblivious valley, died,
And some grew weary of the ghastly dance 540

“And fell, as I have fallen, by the way side,
Those soonest, from whose forms most shadows past
And least of strength and beauty did abide.” —

“Then, what is life?” I said . . . the cripple cast
His eye upon the car which now had rolled
Onward, as if that look must be the last,

And answered. . . . “Happy those for whom the fold
Of

„sin sidste unge, savnet før det døde; enhver
fra den store mængde udsendte uophørligt
disse skygger, talløse som de døde blade, blæst

„fra et popeltræ i efterårets aften —
enhver var i begyndelsen lig ham selv og lig de andre,* 530
men idet de snart blev forvrænget, syntes de at være

„skjulte skyer, dannet af den tilfældige luft,
og af dette stof fremstillede vognens skabende stråle
alle de travle fantomer, som var der,

„ligesom solen danner skyerne — således faldt
maske efter maske fra alles†
åsyn og skikkelse på vejen, og længe før dagen

„blev gammel døde den glæde, der lig himlens blik,
vækkede de sovende i glemslens dal,
og nogle blev trætte af den uhyggelige dans 540

„og faldt, som jeg er faldet om ved vejsiden,
de først, hvis skikkelser der kom flest skygger fra,
og hvor mindst af styrke og skønhed blev tilbage.“ —

„Så, hvad er Livet?“ sagde jeg . . . krøblingen rettede
sine øjne mod vognen, som nu var rullet
videre, som om dette blik måtte blive det sidste,

og svarede: . . . „Lykkelige er de, for hvem folden
af

*‘Lig den fantomerne kom fra og lig de andre fantomer, der var udsendt fra den samme person’.

† Angående disse ejendommelige fantomer (l. 480-544), som Shelley opfatter som menneskets masker l. 536, henviser (Norton)/(Oxford) til *Lucreti*’ bog 4, 30. Her omtaler Lucreti begrebet ‘simulacrum’ (billede, afbillede, spejlbillede), som er et centralt begreb i hans erkendelsesteori. Disse ‘simulacra’ udsendes i meget hurtig rækkefølge fra alle genstandes overflade og består af en fin hinde atomer og har samme form som genstanden. De farer omkring i luften og er spredt alle steder. Når de rammer vore øjne kan vi se dem, og de kan trænge ind i vor drømme etc.

THE WANDERING JEW
or
The Victim of the Eternal Avenger

"If I will that he tarry till I come, what is that
to thee? Follow thou me."

St. John xxi. 22.

To Sir Francis Burdett, bart. M. P., in consideration of the active
virtues by which both his public and private life is so eminently
distinguished, the following poem is inscribed by the Author.

PREFACE

"The subject of the following Poem is an imaginary personage, noted for the various and contradictory traditions which have prevailed concerning him — The Wandering Jew. Many sage monkish writers have supported the authenticity of this fact, the reality of his existence. But as the quoting them would have led me to annotations perfectly uninteresting, although very fashionable, I decline presenting anything to the public but the bare poem, which they will agree with me not to be of sufficient consequence to authorize deep antiquarian researches on its subject. I might, indeed, have introduced, by anticipating future events, the no less grand, although equally groundless, superstitions of the battle of Armageddon, the personal reign of J. C., &c.; but I preferred, improbable as the following tale may appear, retaining the old method of describing past events: it is certainly more consistent with reason, more interesting, even in works of imagination. With respect to the omission of elucidatory notes, I have followed the well-known maxim of 'Do unto others as thou wouldst they should do unto thee.'

January, 1811

DEN VANDRENDE JØDE

eller

Ofret for den evige hævner

„Dersom jeg vil, at han skal leve, indtil jeg kommer,
hvad angår det så dig? Følg du mig!”

Joh. 21, 22

Til Sir Francis Burdett, bart. M. P., som en erkendtighed for*
de levende dyder, der gør hans offentlige og private liv så
ganske særligt fremragende, er det følgende digt tilegnet af
forfatteren.

FORORD

Genstanden for det følgende digt er en tænkt person, kendt fra de forskellige og selvmodsigende overleveringer, der har været fremherskende i forbindelse med ham — Den vandrende jøde. Mange vise munkeagtige forfattere har underbygget ægtheden af denne kendsgerning, at han virkelige eksisterer. Men eftersom det at citere dem, ville have nødet mig til at anføre fuldkommen uinteressante noter, uagtet det er meget moderne, afstår jeg fra at præsentere andet end det rene digt for offentligheden, som vil være enig med mig i, at det ikke er tilstrækkelig betydningsfuldt til at berettigg dybe oldkyndige undersøgelser om dets emne. Jeg kunne rigtig nok, for at foregribe fremtidige hændelser, have introduceret den ikke mindre storartede, skønt i samme grad grundløse, overtro om Amageddonslaget, Jesus Kristus' personlige herredømme etc.; men jeg foretrækker, så usandsynlig som den følgende fortælling end kan synes, at bibeholde den gamle fremgangsmåde med at beskrive fortidige hændelser; det er ganske givet mere i overensstemmelse med fornuften, mere interessant selv i værker, der er et produkt af fantasien. Med hensyn til udeladelsen af oplysende noter, har jeg fulgt den velkendte maksime „Gør mod andre, hvad du ønsker, de skal gøre mod dig.”

Januar, 1811

* Sir Francis Burdett (1770-1844), baronet. Engelsk politiker med liberale anskuelser som han dristigt forfægtede. Han tilhørte whiggen. Blev en kort periode fængslet i Tower for at have fornærmet parlamentsmedlemmerne.

CANTO I

"Me miserable, which way shall I fly?
 Infinite wrath and infinite despair —
 Which way I fly is hell — myself am hell;
 And in this lowest deep a lower deep,
 To which the hell I suffer seems a heaven."
Paradise Lost.

The brilliant orb of parting day
 Diffused a rich and mellow ray,
 Above the mountain's brow;
 It tinged the hills with lustrous light,
 It tinged the promontory's height,
 Still sparkling with the snow;
 And, as aslant it threw its beam,
 Tipt with gold the mountain stream
 That laved the vale below.
 Long hung the eye of glory there, 10
 And linger'd as if loth to leave
 A scene so lovely and so fair.
 'Twere luxury even, there to grieve;
 So soft the dime, so balm the air,
 So pure and genial were the skies,
 In sooth 'twas almost Paradise, —
 For ne'er did the sun's splendour close
 On such a picture of repose; —
 All, all was tranquil, all was still,
 Save when the music of the rill, 20
 Or a distant waterfall,
 At intervals broke on the ear,
 Which Echo's self was pleased to hear,
 And ceased her babbling call.
 With every charm the landscape glow'd
 Which partial Nature's hand bestow'd;
 Nor could the mimic hand of art
 Such beauties or such hues impart.

Light clouds, in fleeting livery gay, 30
 Hung painted in grotesque array
 Upon the western sky;
 Forgetful of the approaching dawn,
 The peasants danced upon the lawn,
 For the vintage time was nigh;
 How jocund to the tabor's sound,

FØRSTE SANG

„Jeg elendige, hvilken vej skal jeg flygte?
 uendelig vrede og uendelig fortvivelse — Uanset
 hvilken vej jeg flygter, er helvede der — jeg er selv helvedet;
 og i dette laveste dyb et lavere dyb,
 som får helvedet, jeg lider, til at synes en himmel.”

*Det tabte paradys.**

Den bortdragende dags funklende klode
 spredte et rigt og blødt skær
 over bjergkammen;
 det tonede højene med glinsende lys,
 det tonede pyntens top,
 stadig glitrende af sne;
 og strejfede, idet den kastede sin stråle skråt,
 bjergstrømmen, der flød af sted
 i dalen nedenunder, med guld. 10
 Længe hang pragtens øje dér
 og tøvede, som om var det ledt ved at forlade
 et sted så dejligt og skønt.
 Dér var det endog overflod at sørge;
 så mild var egnen, så balsamisk luften,
 så ren og elskværdig var himlen,
 i sandhed det var næsten Paradis,
 for solens glans skjulte sig aldrig
 for sådan et billede på hvile; —
 alt, alt var roligt, alt var stille, 20
 bortset fra når bækkens musik
 eller et fjernt vandfald
 med mellemrum forstyrrede øret,
 son det fornøjede selv Ekko at høre,
 og holdt op med sin pludrende kalden.
 Med enhver tillokkelse glødede landskabet,
 som naturens milde hånd skænkede;
 heller ikke kunne kunstens efterlignende hånd
 tildele sådanne skønheder eller sådanne farver.

Lette skyer i flygtig broget liberi
 hang malet i groteske rækker 30
 på den vestlige himmel;
 uden at huske på det snarlige daggry,
 dansede bønderne på græsset,
 for vinhøsttiden var nær;
 hvor lystig de springer til trommens lyd

* Fra John Milton's *Paradise Lost* 4. 73-8.

O'er the smooth, trembling turf they bound,
 In every measure light and free,
 The very soul of harmony;
 Grace in each attitude, they move,
 They thrill to amorous ecstasy, 40
 Light as the dewdrops of the morn,
 That hang upon the blossomed thorn,
 Subdued by the pow'r of resistless Love.

Ah! days of innocence, of joy,
 Of rapture that knows no alloy,
 Haste on, — ye roseate hours,
 Free from the world's tumultuous cares,
 From pale distrust, from hopes and fears,
 Baneful concomitants of time, —
 'Tis yours, beneath this favour'd clime, 50
 Your pathway strewn with flowers,
 Upborne on pleasure's downy wing,
 To quaff a long unfading spring,
 And beat with light and careless step the ground;
 The fairest flowers too soon grow sere,
 Too soon shall tempests blast the year,
 And sins eternal winter reign around.

But see, what forms are those,
 Scarce seen by glimpse of dim twilight,
 Wandering o'er the mountain's height? 60
 They swiftly haste to the vale below:
 One wraps his mantle around his brow,
 As if to hide his woes;
 And as his steed impetuous flies,
 What strange fire flashes from his eyes!
 The far off city's murmuring sound
 Was borne on the breeze which floated around;
 Noble Padua's lofty spire

Scarce glow'd with the sunbeam's latest fire,
 Yet dashed the travellers on — 70
 Ere night o'er the earth was spread,
 Full many a mile they must have sped,
 Ere their destined course was run.
 Welcome was the moonbeam's ray,
 Which slept upon the towers so grey.
 But, hark! a convent's vesper bell —
 It seemed to be a very spell —
 The stranger checked his courser's rein,
 And listened to the mournful sound:
 Listened — and paused — and paused again: 80

hen over den bløde skælvende grønsvær,
 i enhver takt lette og frie,
 selve sjælen af harmoni!
 de bevæger sig yndefuldt i enhver positur,
 de gyser i kælen fryd 40
 lette som morgenens dugdråber,
 der hænger på den blomstrende torn,
 kuert af den uimodståelige kærligheds magt.

Åh! uskyldighedens, glædens,
 henrykkelses dage som intet er iblandet,
 hast videre, — I rosenrøde timer,
 frie for verdens forvirrede bekymringer,
 for bleg mistro, for håb og frygt,
 tidens giftige ledsagere, —
 det tilhører jer, under denne begunstigede himmel, 50
 med jeres blomsterbestrøet sti,
 båret oppe på nydelsens dunede vinge,
 at drikke et langt ufalmende forår i dybe drag
 og at træde på jorden med let og ubekymret trin;
 de fagreste blomster visner for tidligt,
 for tidligt skal stormene øde året,
 og syndens evige vinter herske overalt.
 Men se, hvilke skikkelser er de,
 næppe set glimtvis i det dunkle tusmørke,
 der vandrer over bjergets top? 60
 de iler hurtigt til dalen nedenunder:
 én svøber sin kappe omkring sin pande,
 som for at skjule sin jammer;
 og mens hans ganger rasende flyver af sted,
 hvilken sælsom ild lyner ikke fra hans øjne!
 Den fjerne bys summende lyd
 blev båret på brisen, der svævede rundt om;
 ædle Paduas stolte spir
 glødede knapt med solstrålens sidste ild,
 dog fór de rejsende videre — 70
 før natten blev udbredt over jorden,
 måtte de have faret mange mil,
 før deres fastsatte rejse var til ende.
 Velkommen var da månelysets stråle,
 der sov på de grå tårne.
 Men hør! et klostres vesperklokke —
 det syntes at være et sandt trylleri —
 den fremmede strammede hestens tøjler
 og lyttede til den sørgmodige lyd:
 lyttede — og standsede — og standsede igen: 80

A thrill of pity and of pain
 Through his inmost soul had past,
 While gushed the tear-drops silently and fast.

A crowd was at the convent gate,
 The gate was opened wide;
 No longer on his steed he sate,
 But mingled with the tide.
 He felt a solemn awe and dread,
 As he the chapel entered;
 Dim was the light from the pale moon beaming, 90
 As it fell on the saint-cypher'd panes;
 Or from the western window streaming,
 Tinged the pillars with varied stains.
 To the eye of enthusiasm strange forms were gliding
 In each dusky recess of the aisle;
 And undefined shades in succession were striding
 O'er the coignes of the gothic pile; —*
 The pillars to the vaulted roof
 In airy lightness rose;
 Now they mount to the rich Gothic ceiling aloof 100
 And exquisite tracery disclose.

The altar illumined now darts its bright rays,
 The train past in brilliant array;
 On the shrine Saint Pietro's rich ornaments blaze,
 And rival the brilliance of day.
 Hark! — now the loud organ swells full on the ear —
 So sweetly mellow, chaste, and clear;
 Melting, kindling, raising, firing,
 Delighting now, and now inspiring,
 Peal upon peal the music floats — 110
 Now they list still as death to the dying notes;
 Whilst the soft voices of the choir,
 Exalt the soul from base desire;
 Till it mounts on unearthly pinions free.
 Dissolved in heavenly ecstasy.

Now a dead stillness reigned around,
 Uninterrupted by a sound;
 Save when in deadened response ran,
 The last faint echoes down the aisle,
 Reverberated through the pile, 120
 As within the pale the holy man,
 With voice devout and saintly look,

* Buttress nor coigne of 'vantage. — *Macbeth*.

en gysen af medynk og smerte
 var gået gennem hans inderste sjæl,
 imens tårerne flød stille og rask.

Der var en skare ved klosterporten,
 og porten var vidt åben;
 han sad ikke længere på sin stridshingst,
 men blandede sig med mængden.
 Han følte en højtidelig ærefrygt og skræk,
 da han gik ind i kapellet:
 lyset der strålede fra den blege måne, var dunkelt, 90
 da det faldt på de helgenskildrende ruder,*
 eller, strømmende fra det vestlige vindue,
 farvede søjlerne med forskelligartede pletter.
 For det begejstrede øje gled sælsomme skikkelser
 af sted i hver mørk afkrog af midtergangen,
 og ubestemmelige skygger skred efter hinanden
 hen over den store bygnings hjørner; —
 det hvælvede tags søjler
 rejste sig i luftig lethed;
 nu steg de op til det rige gotiske loft højt oppe, 100
 og afslørede udsøgt slyngværk.

Altret, der nu er oplyst, udsender sine skære stråler,
 toget passerede i en imponerende række;
 på altret skinner Sankt Peders rige ornamentter,
 og kappes med dagens glans.
 Hør! — nu svulmer det kraftige orgel fuldt på øret —
 så lifligt blødt, kysk og klart;
 smeltende, vækkende, tiltagende, ildnende,
 frydende nu, og nu beåndende, 110
 med brus efter brus flyder musikken —
 nu lytter de stille som døden til de døende toner;
 medens korets sagte stemmer,
 løfter sjælen over lavt begær;
 indtil den stiger frit på overnaturlige vinger,
 opløst i himmelsk salighedsrus.

Nu herskede der overalt en dødlignende stilhed,
 som ingen lyd afbrød;
 bortset fra når i dæmpet svar
 de sidste svage ekkoer genlød ned ad
 midtergangen i den store bygning, 120
 idet den hellige mand inde i indhegningen,
 med andægtig stemme og helgenagtig mine

* helgenskildrende (*saint-cypher'ed*): glasmosaiker der beskriver helgenernes liv.

Slow chaunted from the sacred book,
 Or pious prayers were duly said,
 For spirits of departed dead.
 With beads and crucifix and hood,
 Close by his side the abbess stood;
 Now her dark penetrating eyes
 Were raised in suppliance to heaven,
 And now her bosom heaved with sighs, 130
 As if to human weakness given.
 Her stern, severe, yet beauteous brow
 Frowned on all who stood below;
 And the fire which flashed from her steady gaze,
 As it turned on the listening crowd its rays,
 Superior virtue told, —
 Virtue as pure as heaven's own dew,
 But which, untainted, never knew,
 To pardon weaker mould.
 The heart though chaste and cold as snow — 140
 'Twere faulty to be virtuous so.

Not a whisper now breathed in the pillared aisle —
 The stranger advanced to the altar high —
 Convulsive was heard a smothered sigh!
 Lo! four fair nuns to the altar draw near,
 With solemn footstep, as the while
 A fainting novice they bear —
 The roses from her cheek are fled,
 But there the lily reigns instead;
 Light as a sylph's, her form confest, 150
 Beneath the drapery of her vest,
 A perfect grace and symmetry;
 Her eyes, with rapture form'd to move,
 To melt with tenderness and love,
 Or beam with sensibility,
 To Heaven were raised in pious prayer
 A silent eloquence of woe;
 Now hung the pearly tear-drop there,
 Sate on her cheek a fix'd despair;
 And now she beat her bosom bare, 160
 As pure as driven snow.
 Nine graceful novices around
 Fresh roses strew upon the ground,
 In purest white arrayed;
 Three spotless vestal virgins shed
 Sabæan incense o'er the head

langsomt sang fra den hellige bog,
 eller fromme bønner blev behørigt sagt,
 for de hengangne døde sjæle.
 Tæt ved hans side stod abbedissen
 med rosenkrans og krucifiks og hætte;
 nu var hendes mørke gennemtrængende øjne
 løftet mod himlen i påkaldelse,
 og nu bølgede hendes barm af suk, 130
 som blev de givet over menneskelig svaghed.
 Hendes strenge, hårde dog skønne pande
 rynkedes over alle, som stod nedenunder;
 og ilden der glimtede fra hendes vedholdende blik,
 da det rettede sine stråler mod den lyttende mængde,
 fortalte om overlegen dyd, —
 dyd så ren som himlens egen dug,
 men som, uplettet, aldrig forstod
 at undskylde en svagere støbning. 140
 Hjertet skønt kysk var koldt som sne —
 det var forkert at være dydig sådan.

Ikke en hvisken lyder nu i søjlegangen —
 den fremmede gik frem mod det høje alter —
 et kvalt suk hørtes krampagtig!
 Se! fire fagre nonner nærmer sig altret,
 med højtidelige skridt, medens
 de bær en afmægtig novice —
 roserne på hendes kind er flygtet,
 men i stedet hersker liljen dér;
 let som en sylfes åbenbarer hendes skikkelse, 150
 under hendes dragts gevandter,
 fuldendt ynde og symmetri;
 hendes øjne, skabt til at være henførte,
 at smelte af ømhed og kærlighed,
 eller stråle af følsomhed,
 var løftet mod himlen i from bøn,
 en smertens tavse veltalenhed;
 nu hang den perleagtige tåre der,
 sad på hendes kind som stivnet fortvivlelse;
 og nu slog hun på sin nøgne barm, 160
 så ren som nyfalden sne.
 Ni yndefulde novicer strøede
 friske roser rundt om på jorden,
 klædt i reneste hvidt;
 tre ubesmittede vestaliske jomfruer gød
 sabæisk røgelse over hovedet*

* sabæisk: fra oltidsriget Saba.

Of the devoted maid.
 They dragged her to the altar's pale,
 The traveller leant against the rail,
 And gazed with eager eye, — 170
 His cheek was flushed with sudden glow,
 On his brow sate a darker shade of woe,
 As a transient expression fled by.

The sympathetic feeling flew
 Thro' every breast, from man to man,
 Confused and open clamours ran,
 Louder and louder still they grew;
 When the abbess waved her hand,
 A stern resolve was in her eye,
 And every wild tumultuous cry 180
 Was stilled at her command.

The abbess made the well known sign —
 The novice reached the fatal shrine,
 And mercy implored from the power divine;
 At length she shrieked aloud,
 She dashed from the supporting nun,
 Ere the fatal rite was done,
 And plunged amid the crowd.
 Confusion reigned throughout the throng,
 Still the novice fled along, 190
 Impelled by frantic fear,
 When the maddened traveller's eager grasp
 In firmest yet in wildest clasp
 Arrested her career.
 As fainting from terror she sank on the ground,
 Her loosened locks floated her fine form around;
 The zone which confined her shadowy vest
 No longer her throbbing bosom prest,
 Its animation dead;
 No more her feverish pulse beat high, 200
 Expression dwelt not in her eye,
 Her wildered senses fled.

på den unge hengivne kvinde.
 De slæbte hende hen til altrets indhegning,
 den rejsende lænede sig mod gelænderet,
 og stirrede med ivrigt øje, — 170
 hans kind blussede af en pludselig glød,
 og på hans pande sad en mørkere skygge af sorg,
 idet et flygtigt udtryk fór henover den.

Den medlidende følelse fløj
 gennem ethvert bryst, fra mand til mand,
 forvirrede og åbne skrål lød,
 de voksede stadig højere og højere;
 da vinkede abbedissen med hånden,
 en streng beslutning var i hendes øje,
 og ethvert vildt oprørt råb 180
 blev bragt til tavshed ved hendes befaling.

Abbedissen gjorde det velkendte tegn —
 novicen nåede det skæbnesvangre alter,
 og bønfuldt om nåde af den guddommelige magt;
 til sidst skreg hun højt, og rev
 sig løs fra nonnen, der støttende hende,
 før den skæbnesvangre ceremoni blev udført,
 og styrtede midt ind i mængden.
 Forvirring herskede overalt i vrirmlen
 stadig fór novicen af sted, 190
 drevet af sanseløs angst,
 da den nu rasende rejsendes ivrige greb,
 i den fasteste dog vildeste omfavnelser,
 standsede hendes løb.
 Da hun sank til jorden sanseløs af skræk, flød
 hendes løsnede lokker omkring hendes smukke skikkelse;
 bæltet som spændte om hendes skyggefulde dragt,
 trykkede ikke længere hendes bankende barm,
 dens liv var borte;
 hendes feberagtige puls slog ikke mere højt, 200
 udtryk boede ikke i hendes øje,
 hendes forvildede sanser var flygtet.

Han bær hende bort i det voksende tasmørke hinsides forfølgernes rækkevidde. Et uvejr bryder løs, de søger ly. Novicen hedder Rosa, den fremmede Paulo.

Nu står Paulo og betragter uvejret, Rosa sover . . . *

* Der er en lakune i teksten. Men i en af de overleverede udgaver findes ovennævnte handlingsreferat (Hopkins 1; 212).

Hark! Hark! the demon of the storm!
 I see his vast expanding form
 Blend with the strange and sulphurous glare
 Of comets through the turbid air.
 Yes, 'twas his voice, I heard its roar,
 The wild waves lashed the caverned shore
 In angry murmurs hoarse and loud,
 Higher and higher still they rise; 210
 Red lightnings gleam from every cloud
 And paint wild shapes upon the skies;
 The echoing thunder rolls around,
 Convulsed with earthquake rocks the ground.

The traveller yet undaunted stood,
 He heeded not the roaring flood;
 Yet Rosa slept, her bosom bare,
 Her cheek was deadly pale,
 The ringlets of her auburn hair
 Streamed in a lengthened trail, 220
 And motionless her seraph form;
 Unheard, unheeded raved the storm.
 Whilst, borne on the wing of the gale,
 The harrowing shriek of the white sea-mew
 As o'er the midnight surge she flew;
 The howlings of the squally blast
 As o'er the beetling cliffs it past;
 Mingled with the peals on high,
 That, swelling louder, echoed by,
 Assailed the traveller's ear. 230
 He heeded not the maddened storm
 As it pelted against his lofty form,
 He felt no awe, no fear.
 In contrast, like the courser pale*
 That stalks along Death's pitchy vale
 With silent, with gigantic tread,
 Trampling the dying and the dead.

Rising from her death-like trance,
 Fair Rosa met the stranger's glance;
 She started from his chilling gaze, 240
 Wild was it as the tempest's blaze,
 It shot a lurid gleam of light.
 A secret spell of sudden dread,
 A mystic, strange, and harrowing fear,

* "Behold a pale horse, and his name that sat upon him was Death, and Hell followed with him."
 — *Revelations*, vi. 8.

Hør! Hør! uvejrets dæmon!
 Jeg ser hans vældige voksende skikkelse
 blande sig med kometens sælsomme og svovlede skin
 gennem den skumle luft.
 Ja, det var hans stemme, jeg hørte dens brøl,
 de oprørte bølger pisker den grottefyldte bred
 i vred murren, hæs og støjende,
 højere og stadig højere rejser de sig; 210
 røde lyn glimter fra hver en sky
 og maler vilde former på himlen;
 den genlydende torden ruller omkring,
 grunden gynger gennemrystet af jordskælv.

Den rejsende stod dog uforfærdet,
 han agtede ikke på den brusende flod;
 endnu sov Rosa, hendes barm var nøgen,
 hendes kind var dødeligt bleg,
 hendes krøllede kastanjebrune hår
 flagrede i et udstrakt slæb, 220
 og hendes serafskikkelse var ubevægelig;
 uhørt, upåagtet rasede uvejret.

Mens den hvide havmåges
 oprivende skrig blev båret på blæstens vinge,
 da hun fløj over midnatsbrændingen;
 det regnfulde vindstøds hysten,
 da det passerede over de ludende skrænter
 blandet med bragene i det høje,
 som, svulmende kraftigere, genlyd nær ved,
 angreb den rejsendes øre. 230

Han agtede ikke på den ubændige storm,
 da den piskede mod hans høje skikkelse,
 han følte ingen hellig rædsel, ingen frygt,
 derimod følte han sig som den blege ganger,*
 der skrider gennem dødens begsorte dal
 med tavse, med gigantiske skridt,
 trampende på de døende og de døde.

Da hun rejste sig fra sin dødlignende trance,
 mødte skøn Rosa den fremmedes blik;
 hun for sammen ved hans isnende stirren, 240
 det var vildt som stormens oprør,
 det skød et uhyggelig lysglimt.
 En hemmelig trolddom af pludselig gru,
 en gådefuld, sælsom og oprivende angst,

* *Shelleys note:* „Og jeg så, og se, en gustengul hest, og han, som red på den, bar navnet ‘Døden’, og Dødsriget var hans følgesvend.” — *Åb.* vi, 8.

As when the spirits of the dead,
 Drest in ideal shapes appear,
 And hideous glance on human sight —
 Scarce could Rosa's frame sustain,
 The chill that pressed upon her brain.

Anon, that transient spell was o'er, 250
 Dark clouds deform his brow no more,
 But rapid fled away;
 Sweet fascination dwelt around,
 Mixed with a soft, a silver sound,
 As soothing to the ravished ear,
 As what enthusiast lovers hear;
 Which seems to steal along the sky,
 When mountain mists are seen to fly,
 Before the approach of day.

He seized on wondering Rosa's hand, 260
 "And, ah!" cried he, "be this the band
 Shall join us, till this earthly frame,
 Sinks convulsed in bickering flame —
 When around the demons yell,
 And drag the sinful wretch to hell,
 Then, Rosa, will we part —
 Then fate, and only fate's decree,
 Shall tear thy lovely soul from me,
 And rend thee from my heart.
 Long has Paulo sought in vain, 270
 A friend to share his grief; —
 Never will he seek again,
 For the wretch has found relief,
 Till the Prince of Darkness bursts his chain,
 Till death and desolation reign —
 Rosa, wilt thou then be mine?
 Ever fairest, I am thine!"

He ceased, and on the howling blast,
 Which wildly round the mountain past,
 Died his accents low; 280
 Yet fiercely howled the midnight storm,
 As Paulo bent his awful form,
 And leaned his lofty brow.

Rosa

"Stranger, mystic stranger, rise;
 Whence do these tumults fill the skies?
 Who conveyed me, say, this night,

som når de dødes ånder
kommer til syne, klædt i uvirkelige former,
og skinner hæsligt på menneskets syn –
næppe kunne Rosas legeme tåle,
kulden, som pressede på hendes hjerne.

Snart var den forbigående trolddom ovre, 250
mørke skyer skæmmede ikke mere hans pande,
men flygtede hastigt bort;
en sød forhekselse dvælede overalt,
blandet med en blød, en sølvagtig lyd,
så beroligende for det voldtagne øre,
som dét begejstrede elskende hører;
som synes at snige sig hen over himlen,
når bjergtåger ses at fly
for dagens komme.

Han greb den undrende Rosas hånd: 260
„Og åh!” råbte han, „lad dette være båndet
som skal forene os, indtil dette jordiske legeme
synker krampetrukket i den gnistrende flamme –
når dæmonerne skråler rundt om,
og trækker den syndefulde stakkel til helvede,
så, Rosa, vil vi skilles –
så skal skæbnen, og kun skæbnens bestemmelse,
rive din dejlige sjæl fra mig
og vriste dig fra mit hjerte.

Længe har Paulo søgt forgæves, 270
en ven til at dele hans kummer; –
aldrig vil han søge igen,
for den ulykkelige har fundet lindring,
til mørkets fyrste sprænger sin kæde,
til død og ødelæggelse hersker –
Rosa, vil du så være min?
Evig, skønneste, er jeg din!”

Han holdt inde, og på det hylende vindstød,
som passerede vildt omkring bjerget,
døde hans sagte stemme; 280
midnatsstormen hylede endnu voldsomt,
da Paulo bøjede sin ærefrygtindgydende skikkelse,
og sænkede sin høje pande.

Rosa

„Fremmede, gådefulde fremmede, rejs dig;
hvorfra fylder denne tummel luften?
Hvem bragte mig, sig mig, denne nat,

To this wild and cloud-capped height?
 Who art thou? and why am I
 Beneath Heaven's pityless canopy?
 For the wild winds roar around my head; 290
 Lightnings redden the wave; —
 Was it the power of the mighty dead,
 Who live beneath the grave?
 Or did the Abbess drag me here,
 To make yon swelling surge my bier?"

Paulo

"Ah, lovely Rosa! cease thy fear,
 It was thy friend who bore thee here —
 I, thy friend, till this fabric of earth,
 Sinks in the chaos that gave it birth;
 Till the meteor-bolt of the God above, 300
 Shall tear its victim from his love, —
 That love which must unbroken last,
 Till the hour of envious fate is past;
 Till the mighty basements of the sky
 In bickering hell-flames heated fly:
 E'en then will I sit on some rocky height,
 Whilst around lower clouds of eternal night,
 E'en then will I loved Rosa save
 From the yawning abyss of the grave. —
 Or, into the gulf impetuous hurled — 310
 If sinks with its latest tenants the world,
 Then will our souls in union fly
 Throughout the wide and boundless sky:
 Then, free from th' ills that envious fate
 Has heaped upon our mortal state,
 We'll taste ethereal pleasure;
 Such as none but thou canst give, —
 Such as none but I receive,
 And rapture without measure."

As thus he spoke, a sudden blaze 320
 Of pleasure mingled in his gaze:
 Illumined by the dazzling light,
 He glows with radiant lustre bright;
 His features with new glory shine,
 And sparkle as with beams divine.
 "Strange, awful being," Rosa said,
 "Whence is this superhuman dread,
 That harrows up my inmost frame?
 Whence does this unknown tingling flame,

til denne vilde og skydækkede top?
 Hvem er du? og hvorfor er jeg
 her under himlens ubarmhjertige tag?
 For de vilde vinde brøler rundt om mit hoved; 290
 lynild rødmer bølgen; —
 var det de mægtige dødes magt,
 som lever under gravene?
 Eller slæbte abbedissen mig herhen,
 for at gøre hin svulmende sø min ligbåre?"

Paulo

„Åh, dejlige Rosa! frygt ikke mere,
 det var din ven, som bragte dig her —
 jeg, din ven, indtil denne jordens bygning,
 synker i det kaos, som fødte den; 300
 indtil meteorkilen fra Gud i det høje,
 skal rive dens offer fra hans kærlighed, —
 den kærlighed som må vare ubrudt,
 til den misundelige skæbnes time er forbi;
 indtil himlens mægtige fundament
 ophedet flyver i gnistrende helvedsflammer:
 selv da vil jeg sidde på en klippetop,
 medens den evige nats skyer daler rundt omkring,
 selv da vil jeg frelse elskede Rosa
 fra gravens gabende afgrund. —
 Eller hvis, voldsomt slynget ned i svælget, 310
 verden synker med dens seneste beboere,
 da vil vore sjæle flyve i forening
 gennem hele den vide og grænseløse himmel:
 da, frie for de onder som den misundelige skæbne
 har dynget på vor dødelige tilstand,
 vil vi smage overjordisk fryd;
 sådan som ingen andre end du kan give, —
 sådan som ingen andre end jeg kan modtage,
 og henrykkelse uden grænser.”

Mens han talte således, blandede en 320
 pludselig ild af glæde sig i hans blik:
 oplyst af det blændende lys,
 gløder han med en klar tindrende glans;
 hans træk skinnede med en ny pragt,
 og funkede som med guddommelige stråler.
 „Sælsomme, ærefrygtindgydende væsen,” sagde Rosa,
 „Hvorfra kommer denne overmenneskelige gru,
 som hærger mit legemes inderste,
 hvorfra denne ukendte dirrende lue,

Consume and penetrate my soul? 330
 By turns with fear and love possessed,
 Tumultuous thoughts swell high my breast;
 A thousand wild emotions roll,
 And mingle their resistless tide;
 O'er thee some magic arts preside;
 As by the influence of a charm
 Lulled into rest my griefs subside,
 And safe in thy protecting arm,
 I feel no power can do me harm:
 But the storm raves wildly o'er the sea, 340
 Bear me away! I confide in thee! "

CANTO II

"I could a tale unfold, whose slightest word
 Would harrow up thy soul, freeze thy young blood,
 Make thy two eyes, like stars, start from their spheres;
 Thy knotted and combined locks to part,
 And each particular hair to stand on end,
 Like quills upon the fretful porcupine."

Hamlet.

The horrors of the mighty blast,
 The lowering tempest clouds were past,
 Had sunk beneath the main;
 Light baseless mists were all that fled,
 Above the weary traveller's head,
 As he left the spacious plain.

Fled were the vapours of the night,
 Faint streaks of rosy tinted light
 Were painted on the matin grey; 350
 And as the sun began to rise,
 To pour his animating ray,
 Glowed with his fire the eastern skies,
 The distant rocks — the far-off bay,
 The ocean's sweet and lovely blue,
 The mountain's variegated breast,
 Blushing with tender tints of dawn,
 Or with fantastic shadows drest.
 The waving wood, the opening lawn,
 Rose to existence, waked anew, 360
 In colours exquisite of hue,

der fortærer og gennemtrænger min sjæl? 330
 På skift besat af frygt og kærlighed,
 svulmer viltre tanker højt mit bryst;
 og tusinde vilde følelser ruller
 og blander deres uimodståelige strømme;
 en eller anden magisk kunst leder dig;
 som under indflydelse af trolddom,
 viger min kummer, dysset til hvile,
 og sikker i din beskyttende arm,
 føler jeg, at ingen magt kan gøre mig ondt:
 men uvejret raser vildt over havet, 340
 bær mig bort! jeg vil stole på dig!"

ANDEN SANG

„et sagn jeg vidste da, hvis mindste gru
 oprev din sjæl, forfrøs dit unge blod,
 drev øjnene af bund som stjernes kud
 og skilte dine snoede lokkebundter,
 indtil hvert enkelt hår stod strittende
 som pigge på et skræmmet pindsvins ryg.”
*Hamlet.**

Det natlige uvejrs rædsler,
 de truende stormskyer var passeret,
 var sunket under det åbne hav;
 lette svævende tåger var alt der fór
 over den trætte rejsendes hoved,
 da han forlod den vidtstrakte slette.

Nattens dampe var forsvundet,
 svage striber af rosentonet lys
 var malet på den grå morgen; 350
 og da solen begyndte at stå op,
 for at udsende sin livgivende stråle,
 glødede den østlige himmel med dens ild,
 de fjerne klipper – bugten langt borte,
 oceanets friske og vidunderlige blå,
 bjergenes afvekslende overflade,
 rødmende med daggryets blide skær,
 eller klædt i fantastiske skygger.
 Den bølgende skov, de lysnende lunde,
 rejste sig til liv, vågnede på ny, 360
 i farver af udsøgt lød.

* *Hamlet* I, 5, 13-22. I Valdemar Østerbergs oversættelse.

Their mingled charms Victorio viewed,
And lost in admiration stood.

From yesternight how changed the scene,
When howled the blast o'er the dark cliff's side,
And mingled with the maddened roar
Of the wild surge that lashed the shore.
To-day — scarce heard the whispering breeze,
And still and motionless the seas
Scarce heard the murmuring of their tide; 370
All, all is peaceful and serene,
Serenely on Victorio's breast
It breathed a soft and tranquil rest,
Which bade each wild emotion cease,
And hushed the passions into peace.

Along the winding Po he went,
His footsteps to the spot were bent
Where Paulo dwelt, his wandered friend,
For thither did his wishes tend.
Noble Victorio's race was proud, 380
From Cosmo's blood he came;
To him a wild untutored crowd
Of vassals, in allegiance bowed,
Illustrious was his name;
Yet vassals and wealth he scorned, to go
Unnoticed with a man of woe:
Gay hope and expectation sate,
Throned in his eager eye,
And ere he reached the castle gate,
The sun had mounted high. 390

Wild was the spot where the castle stood,
Its towers embosomed deep in wood,
Gigantic cliffs, with craggy steeps,
Reared their proud heads on high,
Their bases were washed by the foaming deeps,
Their summits were hid in the sky;
From the valley below they excluded the day,
That valley ne'er cheered by the sunbeam's ray;
Nought broke on the silence drear,
Save the hungry vultures darting by, 400
Or eagles yelling fearfully,
As they bore to the rocks their prey,
Or when the fell wolf ravening prowled,

Victorio betragtede deres blandede trylleri
og stod stum af beundring.

Hvor forandret stedet var fra i går nat,
da vindstødet hylede over den mørke klint,
og blandede sig med de rasende brøl
fra den voldsomme brænding, der piskede kysten.
I dag hørtes næppe den hviskende brise,
og havene var tavse og ubevægelige,
deres tidevands rislen hørtes næppe; 370
alt, alt er fredfyldt og roligt,
det åndede roligt på Victorios bryst
en mild og uforstyrret hvile,
som bød hver heftig følelse standse
og tyssede lidenskaberne til tavshed.

Han drog langs den bugtede Po,
han skridt var rettet mod stedet
hvor Paulo boede, hans omvandrende ven,
for derhen gik hans ønsker. 380
Ædle Victorios slægt var stolt,
han kom af Cosmos blod;*
en barsk udannet hob af vasaller
bøjede sig for ham i troskab,
hans navn var berømt;
dog afviste han med foragt vasaller og rigdom,
for ubemærket at følges med en smertens mand:
frimodigt håb og forventning sad
tronet i hans ivrige øje,
og før han nåede borgporten,
var solen steget højt. 390

Borgen stod på et vildt og øde sted,
dens tårne dybt omsluttet af skov,
gigantiske klinter, med forrevne klippevægge,
løftede deres stolte hoveder i det høje,
deres sokler blev vasket af de frådende dyb,
deres tinder var skjult i himlen;
de lukkede dagen ude fra dalen nedenunder,
den dal blev aldrig opmuntret af solens stråle,
intet brød den triste stilhed,
bortset fra de sultne gribbe der pilede forbi, 400
elle ørne der gjaldede frygteligt,
idet de bar deres bytte til klipperne,
eller når den grumme ulv plyndrende luskede omkring,

* Cosimo de Medici (1389-1464), første led af den berømte Medicifamilie.

Or the gaunt wild boar fiercely howled
His hideous screams on the night's dull ear.

Borne on pleasure's downy wing,
Downy as the breath of spring,
Not thus fled Paulo's hours away,
Though brightened by the cheerful day:
Friendship or wine, or softer love, 410
The sparkling eye, the foaming bowl,
Could with no lasting rapture move,
Nor still the tumults of his soul.
And yet there was in Rosa's kiss
A momentary thrill of bliss;
Oft the dark clouds of grief would fly,
Beneath the beams of sympathy;
And love and converse sweet bestow,
A transient requiem from woe. —

Strange business, and of import vast, 420
On things which long ago were past,
Drew Paulo oft from home;
Then would a darker, deeper shade,
By sorrow traced, his brow o'erspread,
And o'er his features roam.
Oft as they spent the midnight hour,
And heard the wintry wild winds rave
Midst the roar and spray of the dashing wave,
Was Paulo's dark brow seen to lour.
Then, as the lamp's uncertain blaze 430
Shed o'er the hall its partial rays,
And shadows strange were seen to fall,
And glide upon the dusky wall,
Would Paulo start with sudden fear.
Why then unbidden gush'd the tear,
As he mutter'd strange words to the ear? —
Why frequent heaved the smother'd sigh? —
Why did he gaze on vacancy,
As if some strange form was near?
Then would the fillet of his brow 440
Fierce as a fiery furnace glow,
As it burn'd with red and lambent flame,
Then would cold shuddering seize his frame,
As gasping he labour'd for breath.
The strange light of his gorgon eye,
As, frenzied and rolling dreadfully,
It glared with terrific gleam,
Would chill like the spectre gaze of death,

eller den magre vildorne hylede olmt
sit hæslige skrig på nattens træge øre.

Båret på glædens dunede vinge,
dunet som forårets milde vinde,
således fløj Paulos timer ikke,
skønt opmuntret af den glade dag:
venskab eller vin eller blidere kærlighed, 410
det tindrende øje, det skummende bæger,
kunne ikke fylde hans sjæl med varig
henrykkelse, heller ikke stille tummelen dér.
Og dog var der i Rosas kys
en kortvarig skælvende lyksalighed;
ofte ville tungsindets mørke skyer flygte
under medfølelsens stråler;
og kærlighed og blid samtale skænke
en forbigående hvile for elendigheden.

Sælsomme forretninger og af vældig betydning 420
for ting som var sket for længe siden,
drev ofte Paulo hjemmefra;
så ville en mørkere, dybere skygge
af sorg, brede sig på hans pande,
og vandre over hans træk.

Ofte når de tilbragte midnatstimen sammen
og hørte de voldsomme vinterlige vinde rase
midt i brølet og sprøjtet fra den styrtende bølge,
sås Paulos mørke pande at fordunkles.
Så når lampens usikre blus 430
spredte sit ufuldstændige lys i hallen,
og mærkelige skygger sås falde
og glide over den dunkle væg,
ville Paulo fare sammen af pludselig angst.

Hvorfor strømmede tårerne så villigt,
mens han mumlede fremmedartede ord til øret? —
Hvorfor hævede det kvalte suk sig hyppigt? —
Hvorfor stirrede han ud i den tomme luft,
som om en eller anden sælsom skikkelse var nær?
Så ville båndet på hans pande 440
gløde voldsomt som en gloende ovn,
idet det brændte med rød og slikkende flamme,
så ville kold gysen gribe hans legeme
mens han kæmpede gispende for sit vejr.
Det underlige lys fra hans gorgonøje,
idet det, vanvittigt og rullende grufuldt,
gloede med et forfærdeligt skær,
ville isne som dødens spøgelsesblik,

As, conjured by feverish dream,
 He seems o'er the sick man's couch to stand, 450
 And shakes the dread lance in his skeleton hand.

But when the paroxysm was o'er,
 And clouds deform'd his brow no more,
 Would Rosa soothe his tumults dire,
 Would bid him calm his grief,
 Would quench reflection's rising fire,
 And give his soul relief.
 As on his form with pitying eye,
 The ministering angel hung, 460
 And wiped the drops of agony,
 The music of her syren tongue
 Lull'd forcibly his griefs to rest,
 Like fleeting visions of the dead,
 Or midnight dreams, his sorrows fled:
 Waked to new life through all his soul
 A soft delicious languor stole,
 And lapt in heavenly ecstasy
 He sank and fainted on her breast.

'Twas on an eve, the leaf was sere,
 Howl'd the blast round the castle drear, 470
 The boding night-bird's hideous cry
 Was mingled with the warning sky;
 Heard was the distant torrent's dash,
 Seen was the lightning's dark red flash.
 As it gleamed on the stormy cloud;
 Heard was the troubled ocean's roar,
 As its wild waves lash'd the rocky shore;
 The thunder mutter'd loud,
 As wilder still the lightnings flew;
 Wilder as the tempest blew, 480
 More wildly strange their converse grew.

They talk'd of the ghosts of the mighty dead,
 If, when the spark of life were fled,
 They visited this world of woe?
 Or, were it but a phantasy,
 Deceptive to the feverish eye,
 When strange forms flash'd upon the sight,
 And stalk'd along at the dead of night?
 Or if, in the realms above,
 They still, for mortals left below, 490

når fremmanet af en feberagtig drøm,
han synes at våge over den syge mands leje,* 450
og ryster den frygtede lanse i sin skelethånd.

Men når anfaldet var ovre,
og skyer ikke mere skæmmede hans pande,
ville Rosa berolige hans skrækkelige oprør,
ville byde ham stilne sin kummer,
ville slukke eftertankens stigende ild,
og lindre hans sjæl.
Mens den tjenende engel med medlidende øje
hang ved hans skikkelse, 460
og tørrede pinens dråber bort,
lullede hendes sirenetunges musik
virkningsfuldt hans bekymring til hvile,
som flygtende syner af de døde
eller midnatsdrømme, forsvandt hans sorger:
vækket til nyt liv, sneg en blid liflig
mathed sig gennem hele hans sjæl,
og indsvøbt i himmelsk henrykkelse
segnede han afmægtig ved hendes bryst.

En aften, løvet var vissent,
hylede vinden omkring den triste borg, 470
den ildevarslende natfugls hæslige skrig
blev blandet med den advarende himmel;
hørt blev den fjerne rivende strøms brusen,
set blev lynets mørkerøde blink,
da det glimtede på uvejrsskyen;
hørt blev det oprørte oceans brøl,
mens dets vilde bølge piskede den klippefyldte kyst;
tordenen knurrede højt,
mens lynene fløj stadig vildere; 480
alt som stormen blæste vildere,
blev deres samtale mere vildt sælsom.

De talte om de mægtige dødes ånder,
om de, når livsgnisten var borte,
besøgte denne vefulde verden?
Eller var det kun en indbildning,
der bedrog det febersyge øje,
når underlige skikkelser pludseligt viste sig,
og skred af sted midt om natten?
Eller om de i rigerne ovenover
stadigvæk bibeholdt, for de dødelige efterladt 490

* han: døden.

Retain'd the same affection's glow,
 In friendship or in love? —
 Debating thus, a pensive train,
 Thought upon thought began to rise;
 Her thrilling wild harp Rosa took;
 What sounds in softest murmurs broke
 From the seraphic strings!
 Celestials borne on odorous wings,
 Caught the dulcet melodies,
 The life-blood ebb'd in every vein, 500
 As Paulo listen'd to the strain.

Sang

“What sounds are those that float upon the air,
 As if to bid the fading day farewell, —
 What form is that so shadowy, yet so fair,
 Which glides along the rough and pathless dell?

Nightly those sounds swell full upon the breeze,
 Which seems to sigh as if in sympathy;
 They hang amid yon cliff-embosom'd trees,
 Or float in dying cadence through the sky.

Now rests that form upon the moonbeam pale, 510
 In piteous strains of woe its vesper sings;
 Now — now it traverses the silent vale,
 Borne on transparent ether's viewless wings.

Oft will it rest beside yon abbey's tower,
 Which lifts its ivy-mantled mass so high;
 Rears its dark head to meet the storms that lour,
 And braves the trackless tempests of the sky.

That form, the embodied spirit of a maid,
 Forced by a perjured lover to the grave;
 A desperate fate the madden'd girl obey'd, 520
 And from the dark cliffs plung'd into the wave.

There the deep murmurs of the restless surge,
 The mournful shriekings of the white sea-mew,
 The warring waves, the wild winds, sang her dirge,
 And o'er her bones the dark red coral grew.

Yet though that form be sunk beneath the main,
 Still rests her spirit where its vows were given;
 Still fondly visits each loved spot again,
 And pours its sorrows on the ear of Heaven.

nedenunder, den samme hengivenheds glød
 i venskab og kærlighed?
 Idet de drøftede således, begyndte tanke efter tanke,
 en alvorsfuld række, at stige op;
 Rosa tog sin vilde fortryllende harpe;
 hvilke rislende blideste lyde brød
 ikke frem fra de serafiske strenge!
 de velklingende melodier fangede
 himmelvæsner, båret på duftende vinger,
 hjertebloodet faldt til ro i alle årer, 500
 da Paulo lyttede til tonerne.

Sang

Hvad er det for lyde, der svæver på luften,
 som for at byde den svindende dag farvel, —
 hvad er det for en skikkelse så skyggefuld, dog så skøn,
 der glider gennem den ujævne og vejløse dal?

Om natten svulmer lydene helt i brisen,
 der synes at sukke som i medfølelse;
 de hænger midt mellem hine klippeomsluttede træer,
 eller svæver i døende rytme gennem himlen.

Nu hviler den blege månestråle på skikkelsen, 510
 i medynkvækkende vétoner synger den sin vesper;
 nu — nu krydser den den tavse dal,
 båret på den gennemsigtige lufts usynlige vinger.

Ofte vil den hvile ved siden af hint abbedis tårn,
 som løfter sin vedbendklædte bygning så højt;
 hæver sit mørke hoved for at møde det truende uvejrr,
 og trodser himlens vildsomme storme.

Skikkelsen, pigens legemliggjorte ånd,
 tvunget af en mensvoren elsker til graven;
 den vanvittige pige adlød en fortvivlet skæbne 520
 og styrtede sig fra den mørke klippe i bølgen.

Der sang den hvileløse søs dybe brusen,
 den hvide havmåges sørgmodige skrigen,
 de stridende bølger, de voldsomme vinde hendes dødskvad,
 og over hendes ben voksede den mørkerøde koral.

Dog skønt skikkelsen er sunket i havet,
 hviler hendes ånd stadig, hvor dens løfter blev givet;
 besøger stadig kærligt hvert elsket sted igen,
 og udøser sine sorger for himlens øre.

That spectre wanders through the abbey dale, 530
 And suffers pangs which such a fate must share;
 Early her soul sank in death's darken'd vale.
 And ere long all of us must meet her there."

She ceased, and on the listening ear
 Her pensive accents died;
 So sad they were, so softly clear,
 It seemed as if some angel's sigh
 Had breathed the plaintive symphony;
 So ravishingly sweet their close,
 The tones awakened Paulo's woes; 540
 Oppressive recollections rose,
 And poured their bitter tide.

Absorbed awhile in grief he stood;
 At length he seemed as one inspired,
 His burning fillet blazed with blood —
 A lambent flame his features fired.
 "The hour is come, the fated hour;
 Whence is this new, this unfelt power? —
 Yes, I've a secret to unfold,
 And such a tale as ne'er was told, 550
 A dreadful, dreadful mystery!
 Scenes, at whose retrospect e'en now,
 Cold drops of anguish on my brow,
 The icy chill of death I feel:
 Wrap, Rosa, bride, thy breast in steel,
 Thy soul with nerves of iron brace,
 As to your eyes I darkly trace
 My sad, my cruel destiny.

"Victorio, lend your ears, arise,
 Let us seek the battling skies, 560
 Wild o'er our heads the thunder crashing,
 And at our feet the wild waves dashing;
 As tempest, clouds, and billows roll,
 In gloomy concert with my soul.
 Rosa, follow me —
 For my soul is joined to thine,
 And thy being's linked to mine —
 Rosa, list to me."

Spøgelset vandrer gennem abbediets dal 530
og lider en kval, som sådan en skæbne må dele;
tidligt sank hendes sjæl i dødens mørknede dyb,
og inden længe må vi alle møde hende dér.

Hun holdt inde, og på det lyttende øre
døde hendes alvorsfulde stemme;
så bedrøvet var den, så blidt klar,
at det syntes som om en engels suk
havde sunget den vemodige symfoni;
så bedårende yndig var afslutningen,
tonerne vækkede Paulos elendighed; 540
tyngende erindringer steg op,
og udøste deres bitre strøm.

Han stod en stund opslugt af kummer;
langt om længe syntes han som besjælet,
hans brændende pandebånd blussede af blod,
en slikkende flamme optændte hans træk.
„Timen er kommet, den skæbnesvangre time;
hvorfra kommer denne nye, denne ukendte magt? —
Ja, jeg har en hemmelighed at afsløre 550
og sådan en fortælling, som aldrig er fortalt,
et grufuldt, grufuldt mysterium!
begivenheder som, når jeg ser tilbage på dem, selv nu
får mig til at føler angstens kolde dråber på min pande,
dødens isnende kulde:
indhyl, Rosa, min brud, dit bryst i stål,
omspænd din sjæl med nerver af jern,
når jeg mørkt tegner min triste,
min grusomme skæbne for dine øjne.

„Victorio, lån mig øre, rejs dig. 560
Lad os søge de kæmpende himle,
med den bragende torden over vore hoveder,
og ved vore fødder de vilde bølgers slag;
når storm, skyer og vover ruller,
i dyster samklang med min sjæl.
Rosa, følg mig —
for min sjæl er forenet med din,
og dit liv er lænket til mit
Rosa, lyt til mig.“

CANTO III

“His form had not yet lost
 All its original brightness, nor appeared
 Less than archangel ruined, and the excess
 Of glory obscured; but his face
 Deep scars of thunder had intrenched, and care
 Sate on his faded cheek.”

Paradise Lost.

Paulo

“’Tis sixteen hundred years ago,
 Since I came from Israel's land; 570
 Sixteen hundred years of woe! —
 With deep and furrowing hand,
 God's mark is painted on my head;
 Must there remain until the dead
 Hear the last trump, and leave the tomb,
 And earth spouts fire from her riven womb.

“How can I paint that dreadful day,
 That time of terror and dismay,
 When, for our sins, a Saviour died,
 And the meek Lamb was crucified! 580
 As dread that day, when borne along
 To slaughter by the insulting throng,
 Infuriate for Deicide,
 I mocked our Saviour, and I cried,
 ‘Go, go!’ ‘Ah! I will go,’ said he,
 ‘Where scenes of endless bliss invite;
 To the blest regions of the light
 I go, — but thou shalt here remain,
 Thou diest not till I come again.’ —
 E'en now, by horror traced, I see 590
 His perforated feet and hands;
 The madden'd crowd around him stands.
 Pierces his side the ruffian spear,
 Big rolls the bitter anguish'd tear.
 Hark, that deep groan! — he dies, — he dies.
 And breathes, in death's last agonies,
 Forgiveness to his enemies.
 Then was the noon-day glory clouded,
 The sun in pitchy darkness shrouded.

TREDJE SANG

„Hans skikkelse havde endnu ikke mistet
al sin oprindelige glans, så heller ikke
mindre ud som en ødelagt ærkeengel og med
overfloden af pragt skjult; men torden havde furet
hans ansigt med dybe ar, og bekymring
sad på hans falmede kind.“

*Det tabte paradis.**

Paulo

„Det er sekstenhundrede år siden,[†]
at jeg kom fra Israels land; 570
sekstenhundrede års ve! —
Med dyb og pløjende hånd
er Guds mærke malet på min hoved;
må forblive der, indtil de døde
hører dommedagsbasunen og forlader graven,
og jorden sprøjter ild fra sit sønderrevne skød.

„Hvordan kan jeg skildre den frygtelige dag,
den tid af skræk og modløshed,
da en Frelser døde for vore synders skyld,
og det blide lam blev korsfæstet! 580
Det var på den dag, da båret af sted
til slagtning af den fornærmende skare,
rasende efter Gudsdrab,
jeg hånede vor Frelser, og jeg råbte:
„Gå! gå!“ „Åh! jeg vil gå,“ sagde han,
„Hvor steder med uendelig lyksalighed lokker,
til lysets velsignede egne;
går jeg — men du skal blive her,
du dør ikke før jeg kommer igen.”
590
Selv nu, forfulgt af rædsel, ser jeg
hans gennemhullede fødder og hænder;
den afsindige hob står omkring ham,
voldsmandsspydet gennemborer han side,
den bitre pines tårer ruller store;
hør den dybe stønnen! — han dør, han dør.
Og hvisker i dødens sidste kvaler
tilgivelse til sine fjender!
Så fordunkledes middagspragten,
solen indhylledes i begsort mørke;

* Fra *Paradise Lost* 1. 591-94, 600-02.

† Dvs. handlingen foregår ca. år 1630 (Longman 1).

'Then were strange forms through the darkness gleaming, 600
 And the red orb of night on Jerusalem beaming,
 Which faintly, with ensanguined light,
 Dispersed the thickening shades of night.
 Convulsed, all nature shook with fear,
 As if the very end was near;
 Earth to her centre trembled;
 Bent in twain was the temple's veil,
 The graves gave up their dead;
 Whilst ghosts and spirits, ghastly pale,
 Glared hideous on the sight, 610
 Seen through the dark and lurid air,
 As fiends array'd in light,
 Threw on the scene a frightful glare,
 And, howling, shriek'd with hideous yell —
 They shriek'd in joy, for a Saviour fell!
 'Twas then I felt the Almighty's ire;
 Then full on my remembrance came
 Those words despised alas! too late!
 The horrors of my endless fate
 Flashed on my soul and shook my frame; 620
 They scorch'd my breast as with a flame
 Of unextinguishable fire;
 An exquisitely torturing pain
 Of frenzying anguish fired my brain.
 By keen remorse and anguish driven,
 I called for vengeance down from Heaven.
 But, ah! the all-wasting hand of Time,
 Might never wear away my crime!
 I scarce could draw my fluttering breath —
 Was it the appalling grasp of death? 630
 I lay entranced, and deemed he shed
 His dews of poppy o'er my head;
 But though the kindly warmth was dead,
 The self-inflicted torturing pangs
 Of conscience lent their scorpion fangs,
 Still life prolonging, after life was fled.

"Methought, what glories met my sight,
 As burst a sudden blaze of light,
 Illumining the azure skies,
 I saw the blessed Saviour rise. 640
 But how unlike to him who bled!
 Where then his thorn-encircled head?

så glimtede sælsomme skikkelser gennem mørket, 600
 og nattens røde klode strålede på Jerusalem,
 som svagt spredte nattens tætnende
 skygger med blodbestænket lys;
 hele naturen rystede forkrampet af angst,
 som om selve enden var nær;
 jorden bævede helt ind til sin midte;
 templets forhæng blev revet itu,
 gravene afgav deres døde;
 medens genfærd og ånder, gyseligt blege,
 der skinnede hæsligt på synet, 610
 og set gennem den mørke og giftige luft
 som djævle klædt i lys,
 kastede et frygtindgydende skær over skuepladsen,
 og hylende, skreg med hæslige skrål —
 de skreg af glæde, for en Frelser faldt!
 Da var det jeg følte den Almægtiges vrede;
 da stod helt klart i min erindring
 de foragtede ord, ak! for sent!
 rædslerne ved min endeløse skæbne
 viste sig pludseligt for min sjæl og rystede mit legeme; 620
 de sved mit bryst som med en
 uudslukkelig ilds flamme;
 en udsøgt martrende smerte af
 vanvittig pine antændte min hjerne.
 Drevet af bitter anger og pine,
 nedkaldte jeg hævn fra himlen.
 Men, åh! tidens altødelæggende hånd,
 kunne aldrig slide min forbrydelse bort!
 Jeg kunne næppe trække mit urolige åndedræt —
 var det dødens blegnende greb? 630
 Jeg lå i trance, og mente han hældte
 sin valmuedug over mit hoved;*
 men skønt den rare varme var borte,
 rakte det selvpåførte martrende
 samvittighedsnag sine skorpionklør frem,
 og forlængede stadig livet, efter at livet var ophørt.

„Det forekom mig, — hvilke herligheder mødte ikke
 mit syn, da et pludseligt hav af lys brød frem,
 som oplyste den azurblå himmel, —
 at jeg så den velsignede Frelser stige op. 640
 Men hvor ulig ham der blødte!
 Hvor var hans tornekransede hoved?

* Valmuen forbindes almindeligvis med døden (Hopkins 1).

Where the big drops of agony
 Which dimmed the lustre of his eye?
 Or deathlike hue that overspread
 The features of that heavenly face?
 Gone now was every mortal trace;
 His eyes with radiant lustre beamed —
 His form confessed celestial grace,
 And with a blaze of glory streamed. 650
 Innumerable hosts around,
 Their brows with wreaths immortal crowned,
 With amaranthine chaplets bound,
 As on their wings the cross they bore,
 Deep dyed in the Redeemer's gore,
 Attune their golden harps, and sing
 Loud hallelujahs to their King.

"But, in an instant, from my sight,
 Fled were the visions of delight. 660
 Darkness had spread her raven pall;
 Dank, lurid darkness cover'd all.
 All was as silent as the dead;
 I felt a petrifying dread,
 Which harrowed up my frame;
 When suddenly a lurid stream
 Of dark red light, with hideous gleam,
 Shot like a meteor through the night,
 And painted Hell upon the skies —
 The Hell from whence it came.
 What clouds of sulphur seemed to rise! 670
 What sounds were borne upon the air!
 The breathings of intense despair —
 The piteous shrieks — the wails of woe —
 The screams of torment and of pain —
 The red-hot rack — the clanking chain!
 I gazed upon the gulf below,
 Till, fainting from excess of fear,
 My tottering knees refused to bear
 My odious weight. I sink — I sink!
 Already had I reached the brink. 680
 The fiery waves disparted wide,
 To plunge me in their sulphurous tide;
 When, racked by agonizing pain,
 I started into life again.

"Yet still the impression left behind .
 Was deeply graven on my mind,
 In characters whose inward trace

Hvor var de store dråber af pine,
som slørede hans øjes glans?
Eller den dødlignende lød der bredte sig
over det guddommelige ansigt?
Ethvert jordisk spor var nu borte;
hans øjne lyste med strålende glans —
hans skikkelse afslørede himmelsk ynde,
og udstrømmede et væld af pragt. 650
Talløse skare rundt om,
deres pander kronet med udødelige blomster,
bundet af amarantranker,
mens de bar korset på deres vinger,
dybt farvet i Forløserens blod,
stemmer deres gyldne harper og synger
et højt halleluja til deres konge.

„Men på et øjeblik, var de frydefulde syner
forsvundet for mine øjne. 660
Mørke havde bredt sin ravnsorte kåbe;
klam, uhyggelig dunkelhed dækkede alt.
Alt var tavst som de døde.

Jeg følte en forstenende gru,
som sønderrev mit legeme;
da pludselig en uhyggelig strøm
af mørkt rødt lys, med hæslige glimt,
skød som en meteor gennem natten
og malede helvede på himlen —
helvedet hvorfra den kom.

Hvilke svovlskyer der syntes at stige op! 670
hvilke lyde der blev båret på luften!
den heftige fortvivlelses åndedrag —
de medynkværdige hyl — jamren af ve —
martrens og smertens skrig
den rødglødende pinebænk — den raslende lænke!
Jeg stirrede på svælget nedenunder
indtil, afmægtig af et overmål af frygt,
mine vaklende knæ nægtede at bære
min forhadte vægt. Jeg synker — jeg synker!
jeg var allerede nået til randen. 680

De brændende bølger skiltes vidt ad,
og jeg styrtede mig i deres svovlede flod;
da jeg, plaget af kvalfuld smerte,
pludseligt fik liv igen.

„Dog indtrykket det efterladte
var stadig dybt prentet i mit sind
med bogstaver, hvis indvendige spor

No change or time could e'er deface;
 A burning cross illumed my brow,
 I hid it with a fillet grey, 690
 But could not hide the wasting woe
 That wore my wildered soul away,
 And ate my heart with living fire.
 I knew it was the avenger's sway,
 I felt it was the avenger's ire!

"A burden on the face of earth,
 I cursed the mother who gave me birth;
 I cursed myself — my native land.
 Polluted by repeated crimes, 700
 I sought in distant foreign climes
 If change of country could bestow
 A transient respite from my woe.
 Vain from myself the attempt to fly,
 Sole cause of my own misery.

"Since when, in deathlike trance I lay,
 Past, slowly past, the years away
 That poured a bitter stream on me,
 When once I fondly longed to see
 Jerusalem, alas! my native place,
 Jerusalem, alas! no more in name, 710
 No portion of her former fame
 Had left behind a single trace.
 Her pomp, her splendour, was no more.
 Her towers no longer seem to rise,
 To lift their proud heads to the skies.
 Fane and monumental bust,
 Long levelled even with the dust.
 The holy pavements were stained with gore.
 The place where the sacred temple stood
 Was crimson-dyed with Jewish blood. 720
 Long since, my parents had been dead,
 All my posterity had bled
 Beneath the dark Crusader's spear,
 No friend was left my path to cheer,
 To shed a few last setting rays
 Of sunshine on my evening days!

"Rack'd by the tortures of the mind,
 How have I long'd to plunge beneath
 The mansions of repelling death!
 And strove that resting place to find 730
 Where earthly sorrows cease.

ingen forandring eller tid nogensinde kunne udslette;
et brændende kors oplyste min pande,
jeg skjulte det med et gråt bånd, 690
men kunne ikke skjule den ødelæggende ve,
som sled min forvildede sjæl op
og åd mit hjerte med levende ild.
Jeg vidste det var hævnerens magt,
jeg følte det var hævnerens vrede!

„En byrde på jordens overflade,
jeg forbandede moren som fødte mig;
jeg forbandede mig selv og mit fødeland.
Besmudset med gentagne forbrydelser, 700
søgte jeg i fremmede egne,
om det at skifte land kunne skænke mig
en kortvarigt frist for min ulykke.
Forgæves var forsøget på at flygte fra mig selv,
ene årsag til min egen elendighed.

„Efter da, lå jeg i dødlignende trance,
og årene, der øste en bitter
strøm over mig, randt langsomt hen,
indtil jeg engang inderligt ønskede at se
Jerusalem, ak! mit fødested
Jerusalem, ak! ikke mere af navn, 710
intet af hendes tidligere ry
havde efterladt et eneste spor.
Hendes pragt — hendes herlighed — fandtes ikke mere.
Hendes tårne syntes ikke længere at hæve sig,
at løfte deres stolte hoveder mod himlen.
Bedehus og gravminde,
længe jævnet helt ned til støvet,
den ukrænkelige jord var plettet af blod.
Stedet hvor det hellige tempel stod
var farvet højrødt af jødisk blod. 720
Mine forældre var døde for længe siden,
alle mine efterkommere havde blødt
under den mørke korsfares spyd,
ingen ven var tilbage til at opmuntre min vej,
til at lade et par sidste nedgående
solskinsstråler falde på mine aftendage!

„Plaget af det martrede sind,
hvor har jeg ikke længe længtes efter at dykke
ned under den frastødende døds boliger!
og stræbt efter at finde det hvilested, 730
hvor jordiske sorger ophører.

Oft, when the tempest-fiends engaged,
 And the warring winds tumultuous raged,
 Confounding skies with seas,
 Then would I rush to the towering height
 Of the gigantic Teneriffe,
 Or some precipitous cliff,
 All in the dead of the silent night.

“I have cast myself from the mountain’s height,
 Above was day — below was night; 740
 The substantial clouds that lower’d beneath
 Bore my detested form;
 They whirl’d it above the volcanic breath,
 And the meteors of the storm;
 The torrents of electric flame
 Scorch’d to a cinder my fated frame.
 Hark to the thunder’s awful crash —
 Hark to the midnight lightning’s hiss!
 At length was heard a sullen dash,
 Which made the hollow rocks around 750
 Rebellow to the awful sound;
 The yawning ocean opening wide,
 Received me in its vast abyss,
 And whelm’d me in its foaming tide.
 Though my astounded senses fled,
 Yet did the spark of life remain;
 Then the wild surges of the main
 Dash’d and left me on the rocky shore.
 Oh! would that I had waked no more!
 Vain wish! I lived again to feel 760
 Torments more fierce than those of hell!
 A tide of keener pain to roll,
 And the bruises to enter my inmost soul!

“I cast myself in Etna’s womb,*
 If haply I might meet my doom,
 In torrents of electric flame;
 Thrice happy had I found a grave
 ’Mid fierce combustion’s tumults dire,
 ’Mid oceans of volcanic fire
 Which whirl’d me in their sulphurous wave, 770
 And scorch’d to a cinder my hated frame,
 Parch’d up the blood within my veins,

* See note after digitet.

Ofte når stormdjævlene angreb,
 og de stridende vinde rasede voldsomt,
 sammenblandende himmel og hav,
 så ville jeg fare til det gigantiske
 Tenerifes knejsende højde,*
 eller en eller anden stejl skrænt,
 alt i den tavse nats mulm og mørke.

„Jeg har kastet mig ud fra bjergets top,
 ovenover var dag – nedenunder nat; 740
 de massive lavere liggende skyer
 bar min afskyede skikkelse;
 de hvirvlede hen over den vulkanske damp
 og stormens meteorer;
 de elektriske flammers rivende strømme[†]
 sved mit dømte legeme til en slagge.
 Lyt til tordenens frygtindgydende brag –
 lyt til midnatslynets hvislen!
 til sidst hørtes et dumpt stød,
 som fik de hule klipper rundt omkring 750
 til at drøne igen til den frygtindgydende lyd;
 det gabende ocean åbnede sig vidt,
 modtog mig i dets vældige afgrund
 og opslugte mig i dets frådende flod.
 Skønt mine forskrækkede sanser flygtede,
 blev livets gnist dog tilbage;
 så stødte det åbne havs oprørte søer frem
 og efterlod mig på den klippefyldte bred.
 Oh! gid jeg aldrig var vågnet!
 et forgæves ønske! jeg var atter i live til at føle 760
 pinsler grummere end dem i helvedet!
 en flod af skarpere smerte rulle,
 og kvæstelserne trænge ind i min inderste sjæl.

„Jeg kastede mig i Etnas skød,[‡]
 måske kunne jeg møde min skæbne
 i elektriske flammers rivende strømme;
 tredobbelt lykkelig havde jeg fundet en grav
 midt i en vild forbrændings rædsomme tummel,
 midt i oceaner af vulkansk ild,
 som hvirvlede mig omkring i deres svovlede bølge, 770
 og sved mit forhadte legeme til en slagge,
 udtørrede blodet i mine årer,

* Vulkanen Pico de Teyde på øen Tenerife i De kanariske Øer.

[†] elektrisk flamme: lyn.

[‡] Her har Shelley en længere note, som findes efter digtet.

And rack'd my breast with damning pains;
 Then hurl'd me from the mountain's entrails dread.
 With what unutterable woe
 Even now I feel this bosom glow —
 I burn — I melt with fervent heat —
 Again life's pulses wildly beat —
 What endless throbbing pains I live to feel!
 The elements respect their Maker's seal, — 780
 That seal deep printed on my fated head.

"Still like the scathed pine-tree's height,
 Braving the tempests of the night
 Have I 'scaped the bickering fire.
 Like the scathed pine which a monument stands
 Of faded grandeur, which the brands
 Of the tempest-shaken air
 Have riven on the desolate heath,
 Yet it stands majestic even in death, 790
 And rears its wild form there.
 Thus have I 'scaped the ocean's roar,
 The red-hot bolt from God's right hand,
 The flaming midnight meteor brand,
 And Etna's flames of bickering fire.
 Thus am I doom'd by fate to stand,
 A monument of the Eternal's ire;
 Nor can this being pass away,
 Till time shall be no more.

"I pierce with intellectual eye,
 Into each hidden mystery; 800
 I penetrate the fertile womb
 Of nature; I produce to light
 The secrets of the teeming earth,
 And give air's unseen embryos birth:
 The past, the present, and to come,
 Float in review before my sight:
 To me is known the magic spell,
 To summon e'en the Prince of Hell; 810
 Awed by the Cross upon my head,
 His fiends would obey my mandates dread,
 To twilight change the blaze of noon,
 And stain with spots of blood the moon —
 But that an interposing hand
 Restrains my potent arts, my else supreme command."

og plagede mit bryst med tilintetgørende smerter;
 slyngede mig så ud af bjergets frygtelige indvolde.
 Med hvilken udsigelig ve
 føler jeg ikke selv nu denne barm gløde —
 jeg brænder — jeg smelter af gloende hede —
 atter slår livets pulse voldsomt—
 hvilke endeløse bankende smerter jeg lever for at føle!
 elementerne agter deres skabers segl, — 780
 det segl der er dybt præget på mit dømte hoved.

„Stadigvæk som det svedne fyrretræs top,
 trodsende nattens storme,
 har jeg undsluppet den gnistrende ild.
 Lig den svedne fyr der står som et mindesmærke
 over svunden storhed, som
 den stormrystede lufts lynstråler
 har kløvet på den øde hede,
 dog står den majestætisk selv i døden, 790
 og hæver sin vilde skikkelse dér.
 Således er jeg undsluppet oceanets brøl,
 den rødglødende tordenkile fra Guds højre hånd,
 midnattens flammende meteorbrand
 og Etnas flammer af gnistrende ild.
 Således er jeg idømt af skæbnen til at stå
 som et mindesmærke over den Eviges vrede;
 heller ikke kan dette væsen dø,
 før tiden ikke mere er til.

„Jeg skuer med intellektuelt øje,*
 ind i hvert skjult mysterium; 800
 jeg gennemtrænger naturens
 frugtbare skød; jeg bringer
 den frodige jords hemmeligheder frem i lyset,
 og bringer luftens usete fostre til verden:
 fortiden, nutiden og tiden der vil komme
 svæver revy foran mit syn:
 jeg kender det magiske trylleord,
 til at hidkalde selve helvedets Prins; 810
 aved af korset på mit hoved,
 ville hans djævløse adlyde mine frygtelige befalinger,
 forvandle middagens skær til tusmørke
 og tilsmudse månen med pletter af blod —
 hvis ikke en hånd griber ind og stækker min
 magtfulde kunst, den overkommando jeg ellers har.“ ###

* intellektuelt øje: det skarpe undersøgende blik.

He raised his passion-quivering hand,
 He loosed the grey encircling band,
 A burning Cross was there;
 Its colour was like to recent blood,
 Deep marked upon his brow it stood, 820
 And spread a lambent glare.
 Dimmer grew the taper's blaze,
 Dazzled by the brighter rays,
 Whilst Paulo spoke — 'twas dead of night —
 Fair Rosa shuddered with affright;
 Victorio, fearless, had braved death
 Upon the blood-besprinkled heath;
 Had heard, unmoved, the cannon's roar,
 Echoing along the Wolga's shore,
 When the thunder of battle was swelling,
 When the birds for their dead prey were yelling, 830
 When the ensigns of slaughter were streaming,
 And falchions and bayonets were gleaming,
 And almost felt death's chilling hand,
 Stretched on ensanguined Wolga's strand,
 And, careless, scorned for life to cry,
 Yet now he turned aside his eye,
 Scarce could his death-like terror bear,
 And owned now what it was to fear.

"Once a funeral met my aching sight,
 It blasted my eyes at the dead of night, 840
 When the sightless fiends of the tempests rave,
 And hell-birds howl o'er the storm-blacken'd wave.
 Nought was seen, save at fits, but the meteor's glare
 And the lightnings of God painting hell on the air;
 Nought was heard save the thunder's wild voice in the sky,
 And strange birds who, shrieking, fled dismally by.
 'Twas then from my head my drench'd hair that I tore,
 And bade my vain dagger's point drink my life's gore;
 'Twas then I fell on the ensanguined earth, 850
 And cursed the mother who gave me birth!
 My madden'd brain could bear no more —
 Hark! the chilling whirlwind's roar;
 The spirits of the tombless dead
 Flit around my fated head, —
 Howl horror and destruction round,
 As they quaff my blood that stains the ground,
 And shriek amid their deadly stave, —
 'Never shalt thou find the grave!
 Ever shall thy fated soul
 In life's protracted torments roll, 860

Han løftede sin lidenskabs-dirrende hånd,
 han løsnede det grå omkransende bånd,
 et brændende kors var dér;
 dets farve var at ligne med frisk blod,
 det stod dybt ridset på hans pande 820
 og udbredte en klar stærk glans.

Voksløsets skær blev svagere,
 blændet af de klarere stråler,
 medens Paulo talte — det var midt om natten —
 skælvede skøn Rosa af angst;
 Victorio havde frygtløs trodset døden
 på den blodbestænkede hede;
 havde uberørt hørt kanonens drøn,
 der genlød langs Volgas bred,
 da slagets torden voksede, 830
 da fuglene skreg efter deres døde bytte,
 da blodbadets bannere vajede,
 og sværd og bajonetter glimtede,
 og næsten følte dødens isnende hånd
 udstrakt over Volgas blodige strand;
 og sorgløs, afvist at græde for livet.
 Dog nu vendte han sit øje bort,
 kunne næppe udholde sin dødlignende skræk,
 han erkendte nu, hvad det var at frygte.

„Engang viste et ligtog sig for mit smertende syn,
 det sved mine øjne i nattens mulm og mørke, 840
 når stormens usynlige djævlige raser,
 og helvedsfugle hylér over den uvejrssortnede bølge.
 Intet sås, bortset fra når med mellemrum
 meteorers glans, og Guds lynild malede helvede på luften;
 intet hørtes bortset tordenens vilde stemme i himlen,
 og underlige fugle som, skrigende, fløj dystert forbi.

Da var det, jeg rev mit gennemblødte hår af mit hoved,
 og bød min værdiløse daggerts spids at drikke mit livs blod,
 da var det jeg faldt på den blodige jord, 850
 og forbandede moderen som fødte mig!

min vanvittige hjerne kunne ikke klare mere —
 hør, den isnende hvirvelvinds brøl;
 de gravløse dødes ånder
 flagrer omkring mit dømt hoved, —
 hylér rædsel og ødelæggelse overalt,
 mens de bæller mit blod, som tilsøler jorden,
 og ind imellem skriger deres grusomme vers: —
 „Aldrig skal du finde graven!
 altid skal din dømt sjæl
 rulle i livets forlængede pinsler, 860

Till, in latest ruin hurl'd,
 And fate's destruction, sinks the world!
 Till the dead arise from the yawning ground,
 To meet their Maker's last decree,
 Till angels of vengeance flit around,
 And loud yelling demons seize on thee!

"Ah! would were come that fated hour,
 When the clouds of chaos around shall lower;
 When this globe calcined by the fury of God
 Shall sink beneath his wrathful nod!"

870

As thus he spake, a wilder gaze
 Of fiend-like horror lit his eye
 With a most unearthly blaze,
 As if some phantom-form passed by.
 At last he stilled the maddening wail
 Of grief, and thus pursued his tale: —

"Oft I invoke the fiends of hell,
 And summon each in dire array —
 I know they dare not disobey
 My stern, my powerful spell.
 — Once on a night, when not a breeze
 Ruffled the surface of the seas,
 The elements were lulled to rest,
 And all was calm, save my sad breast,
 On death resolved — intent,
 I marked a circle round my form;
 About me sacred reliques spread,
 The reliques of magicians dead,
 And potent incantations read —
 I waited their event.

880

890

"All at once grew dark the night,
 Mists of swarthinness hung o'er the pale moonlight.
 Strange yells were heard, the boding cry
 Of the night raven that flitted by,
 Whilst the silver winged mew
 Startled with screams o'er the dark wave flew.
 'Twas then I seized a magic wand,
 The wand by an enchanter given,
 And deep dyed in his heart's red blood.
 The crashing thunder pealed aloud;
 I saw the portentous meteor's glare,
 And the lightnings gleam o'er the lurid air;

900

til, kastet i den sidste undergang,
og skæbnens tilintetgørelse, verden synker!
til de døde rejser sig fra den gabende jord,
for at modtage deres skabers sidste påbud,
indtil hævnens engle flagrer omkring,
og højt skrålende dæmoner griber dig!“

„Åh gid den skæbnesvangre time var kommet;
da kaoskyen skal dale ned overalt;
da denne globe, opbrændt af Guds rasen,
skal synke under hans vrede nik!“

870

Mens han talte således, oplyste et vildere blik
af djævleagtig rædsel hans øje
med et højt ujordisk skær,
som om et eller andet spøgelse passerede forbi.
Til sidst standsede han sorgens sindsoprivende
jamren, og fortsatte sin fortælling således: —

„Ofte påkalder jeg helvedets djævle og
hidkalder alle i gruopvækkende klædning —
jeg vidste, at de ikke vovede at være ulydige
mod min strenge, min magtfulde trolddom.
— Engang en nat, da ikke en brise
krusede havets overflade,
elementerne var dysset til hvile,
og alt var roligt, bortset fra mit bedrøvede bryst,
besluttet på døden — begærligt,
tegnede jeg en cirkel omkring min skikkelse;
spredte hellige relikvier rundt om mig,
relikvierne af døde troldmænd,
og oplæste stærke besværgelser —
jeg afventede deres udfald.

880

890

„Med ét blev natten mørk,
sortladne tåger hang over det blege månelys.
Sælsomme hyl hørtes, det ildevarslende hæse gjald
af natravnen der flagrede forbi,
medens den forskrækkede sølvvingede måge
fløj skrigende over den mørke bølge.
Da var det, jeg greb en magisk stav,
staven skænket af en heksemester,
og farvet dybt af hans hjertes røde blod.
Den buldrende torden bragede højt;
jeg så glansen fra den uheldsvangre meteor,
og lynene glimte over den skumle luft;

900

I raised the wand in my trembling hand,
And pointed Hell's mark at the zenith of Heaven.

"A superhuman sound
Broke faintly on the listening ear,
Like to a silver harp the notes,
And yet they were more soft and clear.
I wildly strained my eyes around —
Again the unknown music floats. 910
Still stood Hell's mark above my head —
In wildest accents I summoned the dead —
And through the unsubstantial night,
It diffused a strange and fiendish light;
Spread its rays to the charnel-house air,
And marked mystic forms on the dark vapours there.
The winds had ceased — a thick dark smoke
From beneath the pavement broke;
Around ambrosial perfumes breathe 920
A fragrance, grateful to the sense,
And bliss, past utterance, dispense.
The heavy mists, encircling, wreath,
Disperse, and gradually unfold
A youthful female form; — she rode
Upon a rosy-tinted cloud;
Bright stream'd her flowing locks of gold;
She shone with radiant lustre bright,
And blazed with strange and dazzling light;
A diamond coronet deck'd her brow, 930
Bloom'd on her cheek a vermeil glow;
The terrors of her fiery eye
Pour'd forth insufferable day,
And shed a wildly lurid ray.
A smile upon her features play'd,
But there, too, sate pourtray'd
The inventive malice of a soul
Where wild demoniac passions roll;
Despair and torment on her brow,
Had mark'd a melancholy woe 940
In dark and deepen'd shade.
Under those hypocritic smiles,
Deceitful as the serpent's wiles,
Her hate and malice were conceal'd;
Whilst on her guilt-confessing face,
Conscience, the strongly printed trace
Of agony betray'd,
And all the fallen angel stood reveal'd.

jeg løftede staven i min bævende hånd,
og rettede helvedets mærke mod himlens zenit.

„En overmenneskelig lyd
trængte sig svagt på det lyttende øre,
tonerne var at ligne med en sølvharpes,
og dog var de mere blide og klare.
med yderste anstrengte øjne så jeg mig omkring, —
atter flød den ukendte musik. 910
Stadig svævede helvedets mærke over mit hoved —
med den vildeste stemme hidkaldte jeg de døde —
og gennem den uvirkelige nat,
udsendte det et sælsomt og djævelsk lys;
spredte sine stråler i lighusluften,
og afslørede gådefulde former på de mørke dampe dér.
Vindene var borte — en tyk mørk røg
brød frem fra under jorden;
rundt omkring ånder ambrosiske dufte 920
en vellugt, behagelig for sansen,
og lyksalighed hinsides beskrivelse, bredte sig.
De tunge tåger, omringende, indhyller,
splittes og viser gradvist
en ungdommelig kvindeskikkelse; —
hun red på en rosenfarvet sky;
hendes flagrede bølgede guldløkker strålede;
hun skinnede med klar tindrende glans,
og blussede af et mærkeligt og blændende lys;
en diamantkrone smykkede hendes pande, 930
på hendes kind blomstrede en cinnoberrød glød;
hendes brændende øjes rædsler
udøste ulideligt dagslys
og udsendte en vildt uhyggeligt skær.
Over hendes træk legede et smil,
men dér sad også afbilledet
den opfindsomme ondskab hos en sjæl,
hvor vilde dæmoniske lidenskaber ruller;
fortvivlelse og pine havde prentet
en sørgmodig smerte på hendes pande 940
i mørk og fordybet skygge.
Under de hykleriske smil,
svigefulde som slangens list,
var hendes had og ondskab skjult;
medens på hendes skyld-tilstående ansigt,
kvalens kraftigt trykte spor
forrådte samvittighed,
og hele den faldne engel stod åbenbaret.

She held a poniard in her hand,
 The point was tinged by the lightning's brand; 950
 In her left a scroll she bore,
 Crimson'd deep with human gore;
 And, as above my head she stood,
 Bade me smear it with my blood.
 She said, that when it was my doom
 That every earthly pang should cease;
 The evening of my mortal woe
 Would close beneath the yawning tomb;
 And, lull'd into the arms of death,
 I should resign my labouring breath; 960
 And in the sightless realms below
 Enjoy an endless reign of peace.
 She ceased — oh, God, I thank thy grace,
 Which bade me spurn the deadly scroll;
 Uncertain for a while I stood —
 The dagger's point was in my blood.
 Even now I bleed! — I bleed!
 When suddenly what horrors flew,
 Quick as the lightnings through my frame;
 Flash'd on my mind the infernal deed,
 The deed which would condemn my soul 970
 To torments of eternal flame.
 Drops colder than the cavern dew
 Quick coursed each other down my face,
 I labour'd for my breath;
 At length I cried, 'Avaunt! thou fiend of Hell,
 Avaunt! thou minister of death!'
 I cast the volume on the ground,
 Loud shriek'd the fiend with piercing yell,
 And more than mortal laughter peal'd around.
 The scatter'd fragments of the storm 980
 Floated along the Demon's form,
 Dilating till it touched the sky;
 The clouds that roll'd athwart his eye,
 Reveal'd by its terrific ray,
 Brilliant as the noontide day,
 Gleam'd with a lurid fire;
 Red lightnings darted around his head,
 Thunders hoarse as the groans of the dead,
 Pronounced their Maker's ire;
 A whirlwind rush'd impetuous by, 990
 Chaos of horror fill'd the sky;
 I sunk convulsed with awe and dread.
 When I waked the storm was fled,

Hun holdt en dolk i hånden,
 spidsen var tonet af lynets brand; 950
 i sin venstre hånd bar hun en skriftrulle,
 dybt farvet rødt af menneskeblod —
 og bød mig, da hun stod over mit hoved,
 oversmøre det med mit blod.
 Hun sagde, at så var det min skæbne
 at enhver jordisk smerte skulle ophøre;
 min timelige ulykkes aften
 ville slutte i den gabende grav;
 og lullet ind i dødens arme,
 skulle jeg opgive mit kæmpende åndedræt, 960
 og i de usynlige riger nedenunder
 endeløst nyde fredens herredømme.
 Hun holdt inde — oh Gud, jeg takker din nåde,
 som bød mig vrage den dødbringende skriftrulle;
 jeg stod usikker en stund —
 daggertens spids var i mit blod.
 Også nu bløder jeg! — jeg bløder!
 da pludselig hvilke rædsler fløj
 hurtige som lyn gennem mit legeme;
 den infernalske handling viste sig i mit sind,
 handlingen som ville fordømme min sjæl 970
 til den evige ilds pinsler.
 Dråber koldere end grottedug
 fulgte hurtigt hinanden ned ad mit ansigt,
 jeg kæmpede for at få luft;
 til sidst råbte jeg, „Pak dig! du helvedes djævel,
 Pak dig, du dødens tjener!“
 Jeg kastede rullen på jorden,
 djævelen skreg højt med et gennemtrængende hyl,
 og en mere end jordisk latter bragede rundt om.
 Stykker af det spredte uvejr 980
 svævede hen over dæmonens skikkelse,
 der udvidede sig til den rørte himlen;
 skyerne som rullede tværs hen over hans øje
 afsløret af dets skrækindjagende stråle,
 funklende som middagens lys,
 glimtede med en uhyggelig ild;
 røde lyn skød omkring hans hoved,
 hæs torden, som de dødes stønnen,
 udtalte deres Skabers vrede;
 en hvirvelvind susede stormende forbi, 990
 kaos af rædsel fyldte himlen;
 jeg sank forkrampet sammen af ærefrygt og skræk.
 Da jeg vågnede var uvejret borte,

But sounds unholy met my ear,
And fiends of hell were flitting near.

“Here let me pause — here end my tale,
My mental powers begin to fail;
At this short retrospect I faint:
Scarce beats my pulse — I lose my breath,
I sicken even unto death. 1000
Oh! hard would be the task to paint
And gift with life past scenes again;
To knit a long and linkless chain,
Or strive minutely to relate
The varied horrors of my fate.
Rosa! I could a tale disclose,
So full of horror — full of woes,
Such as might blast a demon’s ear,
Such as a fiend might shrink to hear — 1010
But, no —”

Here ceased the tale. Convulsed with fear,
The tale yet lived in Rosa’s ear —
She felt a strange mysterious dread,
A chilling awe as of the dead;
Gleamed on her sight the demon's form.
Heard she the fury of the storm?
The cries and hideous yells of death?
Tottered the ground her feet beneath?
Was it the fiend before her stood ?
Saw she the poniard drop with blood? 1020
All seemed to her distempered eye
A true and sad reality.

• • • • •

CANTO IV

Οὔτοι γυναῖχας, ἀλλὰ Γοζγόνας λέγω·
οὐδ’ αὐτε Γοζγείοισιν εἰχάσω τύποις·
——— μέαιναι δ’ ἔς τὸ πᾶν βδελύχτιζοποι·
ῥέγγουσι δ’ οὐ πλαστοῖσι φυσιάμασιν·
ἔχ δ’ ὀμμάτων λείβουσι δυσφιλή βίαν.

Æschylus Eumenides, v. 48.

men uhellige lyde traf mit øre,
og helvedets djævle flagrede nærved.

„Lad mig standse her — her slutte min fortælling,
mine åndskræfter begynder at svigte;
ved dette korte tilbageblik falder jeg i afmagt:
næppe slår min puls — jeg mister mit vejr,
jeg kvalmes endog til døde. 1000
Oh! hvervet ville være hårdt atter at skulle
skildre og give liv til fortidige optrin;
til at knytte en lang og ledløs kæde,
eller stræbe efter nøjagtig at berette
min skæbnes forskellige rædsler.
Rosa! jeg kunne åbenbare en fortælling
så fuld af rædsel — fuld af kval,
sådan som kunne sprænge en dæmons øre,
sådan som en djævel kunne vige tilbage ved at høre — 1010
men, nej.“ —

Her endte fortællingen. Forkrampet af angst,
levede fortællingen endnu i Rosas øre —
hun følte en sælsom hemmelighedsfuld gru,
en isnende ærefrygt som for de døde;
dæmonens skikkelse glimtede for hendes syn.
Hørte hun uvejrets rasen?
Dødens skrig og hæslege hyl?
Vaklede jordbunden under hendes fødder?
Var det djævelen, som stod foran hende?
Så hun dolken dryppe med blod? 1020
Alt syntes for hendes forstyrrede øje
den sande og bedrøvelige virkelighed.

• • • • *

FJERDE SANG

Skønt kvinder nej, Medusas søstre ligner de.
Dog, det er heller ikke deres træk de har.
—— Natsorte er de, man må væmmes ved dem — føj!
de snorker, blæsebælgen larmer himmelhøjt,
fra de åbne øjne drypper der en hæsleg saft.

Aischylos. Forsoningen, v. 48.†

* Her angives igen en lakune.

† Aischylos: *Orestien*, oversat af Ellen. A. Madsen og Erik. H. Madsen. København 1997.

“ ——— What are ye
 So withered and so wild in your attire,
 That look not like th' inhabitants of earth,
 And yet are on 't? — Live you, or are you aught
 That man may question?”

Macbeth.

Ah! why does man, whom God has sent
 As the Creation's ornament,
 Who stands amid his works confest
 The first — the noblest — and the best;
 Whose vast — whose comprehensive eye,
 Is bounded only by the sky,
 O'erlook the charms which Nature yields,
 The garniture of woods and fields, 1030
 The sun's all vivifying light,
 The glory of the moon by night,
 And to himself alone a foe,
 Forget from whom these blessings flow?
 And is there not in friendship's eye,
 Beaming with tender sympathy,
 An antidote to every woe?
 And cannot woman's love bestow
 An heav'nly paradise below?
 Such joys as these to man are given, 1040
 And yet you dare to rail at Heaven;
 Vainly oppose the Almighty Cause,
 Transgress His universal laws;
 Forfeit the pleasures that await
 The virtuous in this mortal state;
 Question the goodness of the Power on high,
 In misery live, despairing die.
 What then is man, how few his days,
 And heighten'd by what transient rays,
 Made up of plans of happiness, 1050
 Of visionary schemes of bliss,
 The varying passions of his mind
 Inconstant, varying as the wind;
 Now hush'd to apathetic rest,
 Now tempested with storms his breast;
 Now with the fluctuating tide
 Sunk low in meanness, swoln with pride;
 Thoughtless, or overwhelm'd with care,
 Hoping, or tortured by despair!

„—— Hvad er I
 så falmede og vilde i jeres klæder,
 som ikke ligner jordens beboere,
 og dog er på den? — Lever I, er I noget
 man kan spørge?“

*Macbeth.**

Åh! hvorfor glemmer mennesket, —
 som Gud har sendt som skabningens pryd,
 der står midt i hans værk og er indrømmet
 den ypperste — den ædleste — den bedste;
 hvis vældige — hvis omfattende øje,
 kun begrænset af himlen,
 ser ud over de tillokkelser, som naturen giver,
 skoves og markers smykke, 1030
 solens altlivgivende lys,
 månens pragt om natten,
 og alene sin egen fjende, —
 fra hvem disse goder strømmer?
 Og er der ikke i venskabs øje,
 strålende med blid sympati,
 en modgift mod enhver sorg,
 og kan ikke kvindens kærlighed skænke
 et himmelsk paradys nedenunder? 1040
 Sådanne glæder som disse er givet mennesket,
 og dog vover du at skælde himlen ud,
 forgæves modsætte sig den almægtige Årsag,
 overtræde Hans universelle love,
 miste retten til de fornøjelser, som venter
 den dydige i denne dødelige tilstand,
 betvivle godheden af magten i det høje,
 leve i elendighed og dø fortvivlet.
 Hvad er da mennesket, hvor få hans dage,
 og forskønnet ved hvilke forbigående stråler,
 skabt af planer om lykke, 1050
 og drømmeagtige forestillinger om lyksalighed,
 hans sinds skiftende følelser
 ustadige, skiftende som vinden,
 nu tysset til apatisk hvile,
 nu er hans bryst oprørt af storme,
 nu med tidevandets falden og stigen
 sunket ned i nedrighed, opsvulmet af stolthed,
 tankeløs eller overvældet af bekymring,
 håbende eller martret af fortvivlelse!

* *Macbeth*, I, 3, 39-43.

The sun had sunk beneath the hill, 1060
 Soft fell the dew, the scene was still;
 All nature hailed the evening's close.
 Far more did lovely Rosa bless
 The twilight of her happiness.
 Even Paulo blest the tranquil hour
 As in the aromatic bower,
 Or wandering through the olive grove,
 He told his plaintive tale of love;
 But welcome to Victorio's soul
 Did the dark clouds of evening roll! 1070
 But, ah! what means his hurried pace,
 Those gestures strange, that varying face;
 Now pale with mingled rage and ire,
 Now burning with intense desire;
 That brow where brood the imps of care,
 That fixed expression of despair,
 That haste, that labouring for breath —
 His soul is madly bent on death.
 A dark resolve is in his eye,
 Victorio raves — I hear him cry, 1080
 "Rosa is Paulo's eternally."

But whence is that soul-harrowing moan,
 Deep drawn and half suppress —
 A low and melancholy tone,
 That rose upon the wind?
 Victorio wildly gazed around,
 He cast his eyes upon the ground,
 He raised them to the spangled air,
 But all was still — was quiet there.
 Hence, hence, this superstitious fear; 1090
 'Twas but the fever of his mind
 That conjured the ideal sound,
 To his distempered ear.

With rapid step, with frantic haste,
 He scoured the long and dreary waste;
 And now the gloomy cypress spread
 Its darkened umbrage o'er his head;
 The stately pines above him high,
 Lifted their tall heads to the sky;
 Whilst o'er his form, the poisonous yew 1100
 And melancholy nightshade threw

Solen var sunket ned under bakken, 1060
 duggen faldt blødt, alt var stille;
 hele naturen hilste aftenens slutning.
 Langt mere velsignede dejlige Rosa
 sin lykkes tusmørke.
 Selv Paulo velsignede den uforstyrrede time,
 når han i den duftende løvsal
 eller vandrende gennem olivenlunden,
 fortalte sin vemodige kærlighedshistorie;
 Men velkomne for Victorios sjæl
 rullede aftenens mørke skyer! 1070
 Men åh! hvad betyder hans skyndsomme skridt,
 de mærkelige fagter, ansigtets skiftende miner;
 nu bleg af blandet raseri og vrede,
 nu brændende med hektisk begær;
 panden hvor bekymringens djævløbørn ruger,
 fortvivlelsens stivnede udtryk,
 den hast, den kæmpen for at få vejr —
 hans sjæl er vanvittigt optaget af død.
 En mørk beslutning i hans øje,
 Victorio raser — jeg hører ham råbe, 1080
 „Rosa er Paulos for evigt.“

Men hvorfra kommer den sjælsoprivende klagen,
 dybt givet fra sig og halvt undertrykt —
 en sagte og sørgmodig tone,
 som rejste sig på vinden?
 Victorio stirrede vildt omkring sig,
 han rettede sine øjne mod jorden,
 han løfter dem mod den glimrende luft,
 men alt var stille — var roligt dér.
 Bort, bort med denne overtroiske frygt; 1090
 det var kun en feber i hans sind,
 der forheksede den indbildte lyd
 i hans forstyrrede øre.

Med rappe skridt, med afsindig hast
 fór han gennem den vidtstrakte og trøstesløse ørken;
 og nu bredte den dunkle cypres
 sin mørke skygge over hans hoved;
 langt ovenover ham løftede de statelige fyrretræer
 deres høje toppe mod himlen;
 medens den giftige taks 1100
 og melankolske natskygge kastede*

* taks: nåletræ eller busk med giftige frø og frugter. — Natskygge: bittersød natskygge, en busk. Ofte hos Shelley brugt som symbol på lidenskabens dobbelte natur.

Their baleful deadly dew.
 At intervals the moon shone clear;
 Yet, passing o'er her disk, a cloud
 Would now her silver beauty shroud.
 The autumnal leaf was parched and sere;
 It rustled like a step to fear.
 The precipice's battled height
 Was dimly seen through the mists of night,
 As Victorio moved along. 1110
 At length he reach'd its summit dread,
 The night-wind whistled round his head
 A wild funereal song.
 A dying cadence swept around
 Upon the waste of air,
 It scarcely might be called a sound,
 For stillness yet was there,
 Save when the roar of the waters below
 Was wafted by fits to the mountain's brow.
 Here for a while Victorio stood 1120
 Suspended o'er the yawning flood,
 And gazed upon the gulf beneath.
 No apprehension paled his cheek,
 No sighs from his torn bosom break,
 No terror dimm'd his eye.
 "Welcome, thrice welcome, friendly death,"
 In desperate harrowing tone he cried,
 "Receive me, ocean, to your breast,
 Hush this ungovernable tide,
 This troubled sea to rest. 1130
 Thus do I bury all my grief —
 This plunge shall give my soul relief,
 This plunge into eternity!"
 I see him now about to spring
 Into the watery grave:
 Hark! the death angel flaps his wing
 O'er the blacken'd wave.
 Hark! the night-raven shrieks on high
 To the breeze which passes on;
 Clouds o'er shade the moonlight sky — 1140
 The deadly work is almost done —
 When a soft and silver sound,
 Softer than the fairy song,
 Which floats at midnight hour along
 The daisy-spangled ground,
 Was borne upon the wind's soft swell.
 Victorio started — 'twas the knell

deres fordærvelige dødelige dug over hans skikkelse.
 Med mellemrum skinnede månen klart;
 Dog, idet den gled over dens skive,
 tilhyllede en sky nu dens sølvskønhed.
 Efterårsløvet var udtørret og visnet;
 det raslede, som om det frygtede et fodtrin.
 Den stejle skrænts befæstede top
 kunne svagt ses gennem nattens tåger,
 mens Victorio drog af sted. 1110
 Til sidst nåede han den skrækindjagende tinde,
 natvinden fløjtede omkring hans hoved,
 en vild begravelsessang.
 En døende melodi bevægede sig
 rundt om i luftens øde,
 den kunne knapt kaldes en lyd,
 for stilhed var endnu dér,
 bortset fra når brølet fra vandene nedenunder
 blev viftet stødvis mod bjergets pande.
 Her stod Victorio en stund, 1120
 ubevægelig over den gabende flod,
 og stirrede på svælget nedenunder.
 Ingen frygt blegnede hans kind,
 intet suk brød frem fra hans sønderrevne barm,
 ingen skræk sløvede hans øje.
 „Velkommen, tre gange velkommen, venlige død,“
 med desperat oprivende stemme råbte han:
 „Modtag mig, ocean, i din favn,
 tys denne ustyrlige strøm,
 dette oprørte hav til hvile. 1130
 Således begraver jeg al min sorg —
 dette styrt skal befri min sjæl,
 dette styrt ind i evigheden!“
 Jeg ser ham nu lige ved at springe
 ned i den vandige grav:
 Hør! dødsenglen basker med sin vinge
 over den sortnede bølge.
 Hør! natravnsens skrig højt oppe
 til brisen, som blæser videre;
 skyerne overskygger den månelyste himmel —1140
 det grusomme arbejde er næsten gjort —
 da en blid og sølvagtig lyd,
 blødere end fésangen,
 der svæver i midnatstimen langs
 den bellisglitrende jord,
 blev båret på vindens bløde svulmen.
 Victorio for sammen — det var dødsringningen

Of some departed soul;
 Now on the pinion of the blast,
 Which o'er the craggy mountain past, 1150
 The lengthen'd murmurs roll —
 Till lost in ether, dies away
 The plaintive, melancholy lay.
 'Tis said congenial sounds have power
 To dissipate the mists that lower
 Upon the wretch's brow —
 To still the maddening passions' war —
 To calm the mind's impetuous jar —
 To turn the tide of woe.
 Victorio shudder'd with affright, 1160
 Swam o'er his eyes thick mists of night;
 Even now he was about to sink
 Into the ocean's yawning womb,
 But that the branches of an oak,
 Which, riven by the lightning's stroke,
 O'erhung the precipice's brink,
 Preserved him from the billowy tomb;
 Quick throbb'd his pulse with feverish heat,
 He wildly started on his feet,
 And rush'd from the mountain's height. 1170

The moon was down, but thro' the air
 Wild meteors spread a transient glare,
 Borne on the wing of the swelling gale,
 Above the dark and woody dale.
 Thick clouds obscured the sky.
 All was now wrapped in silence drear,
 Not a whisper broke on the listening ear,
 Not a murmur floated by.

In thought's perplexing labyrinth lost
 The trackless heath he swiftly crost. 1180
 Ah! why did terror blanch his cheek?
 Why did his tongue attempt to speak,
 And fail in the essay ?
 Through the dark midnight mists, an eye,
 Flashing with crimson brilliancy,
 Poured on his face its ray.
 What sighs pollute the midnight air?
 What mean those breathings of despair?
 Thus asked a voice, whose hollow tone
 Might seem but one funereal moan. 1190
 Victorio groaned, with faltering breath,
 "I burn with love, I pant for death!"

for en eller anden hedengangen sjæl;
 nu ruller på vindstødets vinge,
 som passerede over det forrevne bjerg, 1150
 den forlængede mumlen —
 indtil den vemodige, sørgmodige
 sang dør bort, tabt i æteren.

Det siges at behagelige toner har magt
 til at sprede tågerne, der sænker sig over
 den ulykkeliges pande —
 at stille den vanvittige lidenskabs krig —
 at berolige sindets voldsomme rystelse —
 at vende elendighedens strøm.

Victorio skælvede af angst, 1160
 tætte nattåger svømmede hen over hans øjne;
 han var netop ved at synke
 ned i oceanets gabende skød,
 da en egs grene,
 som flænget af lynets nedslag
 hang ud over den stejle skrænts kant,
 beskyttede ham fra den bølgende grav;
 hans puls bankede hurtig med feberagtig hede,
 han kom forvildet på benene,
 og fór ned fra bjergets top. 1170

Månen var nede, men gennem luften
 bredte vilde meteoror en forbigående glans;
 båret på den svulmende blæsts vinge,
 over den mørke og skovklædte dal,
 formørkede tætte skyer himlen.
 Alt var nu indhyllet i tung tavshed,
 ikke en hvisken afbrød det lyttende øre,
 ikke en mumlen svævede forbi.

Tabt i tankens indviklede labyrint
 krydsede han hurtig den vildsomme hede. 1180
 Åh! hvorfor gjorde skrækken hans kind så hvid?
 Hvorfor prøvede hans tunge at tale,
 og mislykkedes i forsøget?
 Gennem de mørke midnatståger
 kastede et øje, skinnende med højrød pragt,
 sin stråle på hans ansigt.
 Hvilke suk besmitter midnatsluften?
 Hvad betyder de fortvivlede åndedrag?
 Således spurgte en stemme, hvis hule tone
 kunne lyde som en eneste begravelsesjamren. 1190
 Med besværet åndedræt stønnede Victorio:
 „Jeg brænder af kærlighed, jeg higer efter døden!“

Suddenly a meteor's glare,
 With brilliant flash illumed the air;
 Bursting through clouds of sulphurous smoke,
 As on a Witch's form it broke,
 Of herculean bulk her frame
 Seemed blasted by the lightning's flame;
 Her eyes that flared with lurid light,
 Were now with bloodshot lustre filled. 1200
 They blazed like comets through the night,
 And now thick rheumy gore distilled;
 Black as the raven's plume, her locks
 Loose streamed upon the pointed rocks;
 Wild floated on the hollow gale,
 Or swept the ground in matted trail;
 Vile loathsome weeds, whose pitchy fold
 Were blackened by the fire of Hell,
 Her shapeless limbs of giant mould
 Scarce served to hide — as she the while 1210
 "Grinned horribly a ghastly smile."*
 And shrieked with demon yell.
 Terror unmanned Victorio's mind.
 His limbs, like lime leaves in the wind,
 Shook, and his brain in wild dismay
 Swam — Vainly he strove to turn away.
 "Follow me to the mansions of rest,"
 The weird female cried;
 The life-blood rushed thro' Victorio's breast
 In full and swelling tide. 1220
 Attractive as the eagle's gaze,
 And bright as the meridian blaze,
 Led by a sanguine stream of light,
 He followed through the shades of night —
 Before him his conductress fled,
 As swift as the ghosts of the dead,
 When on some dreadful errand they fly,
 In a thunderblast sweeping the sky.

They reached a rock whose beetling height
 Was dimly seen thro' the clouds of night; 1230
 Illumined by the meteor's blaze,
 Its wild crags caught the reddened rays
 And their refracted brilliance threw
 Around a solitary yew,
 Which stretched its blasted form on high,
 Braving the tempests of the sky.

* Citat fra Miltons *Paradise Lost* 2; 846.

Pludselig oplyste skæret fra en meteor
 luften med et strålende glimt;
 det brød gennem skyer af svovlet røg,
 til det ramte en heks skikkelses,
 hendes krop af herkulisk omfang
 syntes sprængt af lynets flamme;
 hendes øjne, der brændte med uhyggeligt lys,
 glinsede nu blodskudte. 1200

De skinnede som kometer gennem natten,
 og dryppede nu med tykt slimet blod;
 sort som ravnens fjer, flagrede
 hendes løse lokker på de spidse klipper,
 svævede vildt på den hule blæst,
 eller fejede jorden i flettede spor;
 ækle afskyelige ukrudt, hvis begede flok
 var sortnet af helvedets ild,
 tjente næppe til at skjule hendes
 gigantiske formløse lemmer – imens hun 1210
 „Rædselsvækkende viste et gyseligt grin“
 og skreg med dæmoniske hyl.
 Skræk gjorde Victorio modløs,
 hans lemmer rystede som lindetræsblade
 i vinden, og hans hjerne svømmede i vild forfærdelse –
 forgæves kæmpede han for at vende sig bort.
 „Følg mig til hvilens boliger,“
 råbte det overjordiske hunkønsvæsen;
 livsblodet brusede gennem Victorios bryst
 i fuld og svulmende strøm. 1220

Tiltrækkende som ørnens stirren,
 og klart som middagstidens skær,
 ledt af en blodrød flod af lys,
 fulgte han efter gennem nattens skygger –
 foran ham styrtede hans fører af sted,
 så hurtigt som de dødes genfærd,
 når de i et grufuldt hverv flyver
 i en tordenblæst, der fejer himlen.

De nåede en klippe hvis fremspringende top
 sås utydeligt gennem nattens skyer; 1230
 oplyst af meteorens skær
 fangede de vilde fjelde de rødmede stråler
 og kastede deres brudte glans
 omkring et ensomt takstræ,
 der strakte sin afsvedne skikkelse i vejret,
 trodsende himlens storme.

As glared the flame — a caverned cell,
 More pitchy than the shades of hell,
 Lay open to Victorio's view.
 Lost for an instant was his guide; 1240
 He rushed into the mountain's side.
 At length with deep and harrowing yell
 She bade him quickly speed,
 For that ere again had risen the moon
 'Twas fated that there must be done
 A strange — a deadly deed.

Swift as the wind Victorio sped;
 Beneath him lay the mangled dead
 Around dank putrefaction's power
 Had caused a dim blue mist to lower. 1250
 Yet an unfix'd, a wandering light
 Dispersed the thickening shades of night;
 Yet the weird female's features dire
 Gleamed thro' the lurid yellow air:
 With a deadly livid fire,
 Whose wild, inconstant, dazzling light
 Dispelled the tenfold shades of night,
 Whilst her hideous fiendlike eye
 Fixed on her victim with horrid stare
 Flamed with more kindled radiancy; 1260
 More frightful far than that of Death,
 When exulting he stalks o'er the battle heath;
 Or of the dread prophetic form.
 Who rides the curled clouds in the storm,
 And borne upon the tempest's wings,
 Death, despair, and horror brings.
 Strange voices then and shrieks of death
 Were borne along the trackless heath;
 Tottered the ground his steps beneath;
 Rustled the blast o'er the dark cliff's side, 1270
 And their works unhallowed spirits plied,
 As they shed their baneful breath.

Yet Victorio hastened on —
 Soon the dire deed will be done.
 "Mortal," the female cried, "this night
 Shall dissipate thy woe;
 And, ere return of morning light
 The clouds that shade thy brow.
 Like fleeting summer mists shall fly
 Before the sun that mounts on high. 1280
 I know the wishes of thy heart —

Da flammen lyste — lå en grotteagtig celle,
 mere begsort end helvedets skygger,
 åben for Victorios blik.
 Hans vejviser var borte et øjeblik; 1240
 han fór afsted ind i bjerget.
 Til sidst med et dybt og oprivende hyl
 bød hun ham skynde sig,
 thi før månen igen stod op
 havde skæbnen bestemt, at der måtte udføres
 en sælsom — en dødbringende dåd.

Hurtig som vinden ilede Victorio;
 under ham lå de lemlæstede døde;
 rundt omkring havde klam fordærvelses magt
 bevirket, at en dunkel blå tåge sænkede sig. 1250
 Dog et omflakkende, et omstrefjende lys
 spredte nattens tætnende skygger;
 dog glimtede det ujordiske hunkønsvæsens
 frygtelige træk gennem den skumle gule luft:
 med en dræbende gusten ild,
 hvis vilde, vekslende, blændende lys
 fordrev nattens tifoldige skygger,
 medens hendes hæslige djævleagtige øje,
 fæstnet på hendes offer med rædsom stirren,
 flammede med en skarpere stråleglans; 1260
 langt mere forfærdelig end dødens
 når han jublende skrider hen over kampheden;
 eller fra den grufulde profetiske skikkelse,
 der rider på de krøllede skyer i uvejret,
 og båret på stormens vinger,
 bringer død, fortvivlelse, og rædsel.
 Så blev mærkelige stemmer og dødsskrig
 båret hen over den stilløse hede;
 jorden vaklede under hans skridt;
 vindstødet raslede langs den mørke klint, 1270
 og vanhelligede ånder arbejdede på deres værk,
 mens de udgød deres giftige ånde.

Dog Victorio hastede videre —
 snart vil den skrækkelige dåd være udført.
 „Dødelige,“ råbte hunkønsvæsnet, „denne nat
 skal bortvejre din smerte;
 og før morgenlyset vender tilbage
 skal skyerne, der skygger din pande,
 flyve som flygtende sommertåger
 for den højt opstigende sol. 1280
 Jeg kender dit hjertes ønsker —

A soothing balm I could impart:
 Rosa is Paulo's — can be thine.
 For the secret power is mine."

Victorio

"Give me that secret power — Oh! give
 To me fair Rosa — I will live
 To bow to thy command.
 Rosa but mine — and I will fly
 E'en to the regions of the sky,
 Will traverse every land."

1290

Witch

"Calm then those transports and attend,
 Mortal, to one, who is thy friend —
 The charm begins."
 An ancient book,
 Of mystic characters she took;
 Her loose locks floated on the air;
 Her eyes were fixed in lifeless stare:
 She traced a circle on the floor,
 Around dank chilling vapours lower:
 A golden cross on the pavement she threw,
 'Twas tinged with a flame of lambent blue,
 From which bright scintillations flew;
 By it she cursed her Saviour's soul,
 Around strange fiendish laughs did roll,
 A hollow, wild, and frightful sound,
 At fits was heard to float around.

1300

She utter'd then, in accents dread,
 Some maddening rhyme that wakes the dead,
 And forces every shivering fiend,
 To her their demon-forms to bend;
 At length a wild and piercing shriek,
 As the dark mists disperse and break,
 Announced the coming Prince of Hell —
 His horrid form obscured the cell.
 Victorio shrunk, unused to shrink,
 E'en at extremest danger's brink;
 The witch then pointed to the ground,
 Infernal shadows flitted around,
 And with their prince were seen to rise,
 The cavern bellows with their cries,

1310

jeg kunne give dig en lindrende balsam:
Rosa er Paulos — kan blive din,
for den hemmelige magt er min.“

VICTORIO

„Giv mig den hemmelige magt — Oh! giv
mig skøn Rosa — jeg vil leve
for at bøje mig for din befaling.
Er Rosa blot min — og jeg vil flyve
endog til himlens egne,
vil gennemrejse ethvert land.“

1290

Heksen

„Dæmp så hine henrykkelser og lyt,
dødelige, til en, som er din ven —
trolddommen begynder.“

— Hun tog
en ældgammel bog med gådefulde bogstaver;
hendes løse lokker svævede i luften,
hendes blik var stivnet i en livløst stirren;
hun tegnede en cirkel på gulvet,
rundt omkring dalede mørke iskolde dampe;
hun kastede et gyldent kors på klippegrunden;
det var farvet af en slikkende blå flamme,
fra hvilken klare gnister fløj; —
hun forbandede sin Frelzers sjæl ved det! —
sælsom djævelsk latter rullede rundt om,
i anfald hørtes en hul, vild og
gruopvækkende lyd svæve omkring.

1300

Hun udtalte så med frygtelig stemme
nogle vanvittige rim, som vækker de døde
og tvinger alle bævende djævle
til at bøje deres dæmonskikkelser for hende.
Til sidst kundgjorde et vildt og gennemtrængende skrig,
da de mørke tåger spredes og brækker,
Mørkets Prins komme!
hans rædsomme skikkelse formørkede cellen,
Victorio ved tilbage, uvant med at vige
selv fra den yderste fares rand,
Heksen pegede da på jorden
djævelske skygger flagrede omkring
Og sammen med deres Prins sås stige op,
grotten buldrer af deres skrål,

1310

Which echoing through a thousand caves, 1320
 Sound like as many tempest waves.

Inspired and wrapt in bickering flame,
 The strange, the awful being stood.
 Words unpremeditated came,
 In unintelligible flood,
 From her black tumid lips, — array'd
 In livid fiendish smiles of joy;
 Lips, which now dropped with deadly dew,
 And now, extending wide, displayed,
 Projecting teeth of mouldy hue, 1330
 As with a loud and piercing cry,
 A mystic, harrowing lay she sang,
 Along the rocks a death-peal rang.
 In accents hollow, deep and drear,
 They struck upon Victorious ear.
 As ceased the soul-appalling verse,
 Obedient to its power, grew still
 The hellish shrieks; — the mists disperse; —
 Satan — a shapeless, hideous beast —
 In all his horrors stood confest! 1340
 And as his vast proportions fill
 The lofty cave, his features dire
 Gleam with a pale and sulphurous fire;
 From his fixed glance of deadly hate
 Even she shrunk back, appalled with dread —
 For there contempt and malice sate,
 And from his basiliskine eye
 Sparks of living fury fly,
 Which wanted but a being to strike dead.

A wilder, a more awful spell 1350
 Now echoed through the long-drawn cell;
 The demon bowed to its mandates dread.
 “Receive this potent drug,” he cried,
 “Whoever quaffs its fatal tide,
 Is mingled with the dead.”
 Swept by a rushing sulphurous blast,
 Which wildly through the cavern past,
 The fatal word was borne.
 The cavern trembled with the sound,
 Trembled beneath his feet the ground, 1360
 With strong convulsions torn,
 Victorious, shuddering, fell;

der, ekkoende gennem tusinde huler, 1320
lyder som ligeså mange stormbølger.

Henrevet og indhyllet i gnistrende flamme; —
stod den sælsomme, den frygtsindgydende skabning
uoverlagte ord kom
i en uforståelig strøm
fra hendes sorte opsvulmede læber — klædt
i gustne, djævelske glædessmil —
læber som nu dryppede med dødelig dug
og nu, vidt udstrakte, afslørede
fremstående muggenblå tænder, 1330
Da hun sang et gådefuld, oprivende kvad
med høj og gennemtrængende røst,
klang en dødsringen langs klipperne.
Hule og dybe og triste lyde
ramte Victorios øre.

Da de sjælsrystende vers ophørte,
lydige imod deres magt, blev
stille helvedesskrigene — tågerne spredtes; —
Satan — et formløst, hæsligt dyr —
stod åbenbaret i al sin gru! 1340
og mens hans vældige gestalt fyldte
den høje hule, glimtede hans forfærdelige træk
med en bleg og svovlet ild;
for hans stive blik af dødeligt had
veg selv hun tilbage, rystende af skræk —
for dér sad foragt og ondskab,
og fra hans basiliske øje
fløj gnister af levende raseri,
som blot manglede et væsen at slå ihjel.

En vildere, en mere frygtindgydende trolddom 1350
genlød nu gennem den langstrakte celle;
dæmonen bøjede sig for dens skrækkelige befalinger.
„Modtag dette kraftige middel,“ råbte han,
„Hvem der end drikker dets skæbnesvangre strøm,
blander sig med de døde.“
Af et susende svovlet vindstød,
der fór vildt gennem grotten,
blev det skæbnesvangre ord båret og fejjet af sted.
Grotten bævede ved lyden.
jorden bævede under hans fødder, 1360
rystet af voldsomme krampetrækninger,
Victorio faldt skælvende om;

But soon awakening from his trance,
 He cast around a fearful glance,
 Yet gloomy was the cell,
 Save where a lamp's uncertain flare
 Cast a flickering, dying glare.

Witch

“Receive this dear-earned drug — its power
 Thou, mortal, soon shalt know:
 This drug shall be thy nuptial dower, 1370
 This drug shall seal thy woe.
 Mingle it with Rosa's wine,
 Victorio — Rosa then is thine.”

She spake, and, to confirm the spell,
 A strange and subterranean sound
 Reverberated long around,
 In dismal echoes — the dark cell
 Rocked as in terror — thro' the sky
 Hoarse thunders murmured awfully,
 And winged with horror, darkness spread 1380
 Her mantle o'er Victorio's head.
 He gazed around with dizzy fear,
 No fiend, no witch, no cave, was near;
 But the blasts of the forest were heard to roar,
 The wild ocean's billows to dash on the shore.
 The cold winds of Heaven struck chill on his frame;
 For the cave had been heated by hell's blackening flame,
 And his hand grasped a casket — the philtre was there!

• • • • •

Sweet is the whispering of the breeze
 Which scarcely sways yon summer trees; 1390
 Sweet is the pale moon's pearly beam,
 Which sleeps upon the silver stream,
 In slumber cold and still:
 Sweet those wild notes of harmony,
 Which on the blast that passes by,
 Are wafted from yon hill;
 So low, so thrilling, yet so clear,

men snart vågnede han af sin trance,
han så sig omkring med et frygtsomt blik,
dog, cellen var dunkel,
bortset fra hvor en lampes usikre lys
kastede et blafrende, døende skær.

Heksen

„Modtag dette dyrttjente middel – dets magt
skal du, dødelige, snart kende:
dette middel skal være din bryllupsgave, 1370
dette middel skal forsegle din smerte.
Bland det i Rosas vin,
Victorio – så er Rosa din.“

Forkyndte hun, og for at bekræfte trolddommen,
gjaldede en sælsom og underjordisk lyd
længe rundt om i dystre
ekkoer – den mørke celle
vuggede som i skræk – gennem himlen
knurrede hæs torden ærefrygtindgydende,
og vinget med rædsel, udbredte mørke 1380
sin kappe over Victorios hoved.
Han stirrede omkring i svimlende angst,
ingen djævel, ingen heks, ingen hule var nær;
men man hørte skovbruset suse,
og det oprørte havs bølger slå mod bredden.
Himlens kolde vinde fik ham til at gyse;
for hulen var blevet ophedet af helvedets sortnende lue,
og hans hånd greb skrinet – kærlighedsdrikken var der!

Det fremgår ikke klart om heksen ved, at drikken er en dødelig gift. Ifølge heksen skulle det være en kærlighedsdrik. Men i henhold til referatet bliver Victorio beordret af en djævel til at blande den i Paolos vin. Ved en fejltagelse drikker Rosa vinen og dør. Nu besynges Rosas død.*

Skøn er brisens hvisken,
som næppe svajer hine sommertræer; 1390
Skøn er den blege månens perleagtige stråle,
som sover på sølvstrømmen,
i kold og stille slummer:
skønne er de vilde harmoniske toner,
som på vindstødet, der farer forbi,
viftes bort fra hin bakke;
så sagte, så betagende, dog så klare,

* En lakune. Referatet er hentet fra (Hopkins 1; 229-30).

Which strike enthusiast fancy's ear:
Which sweep along the moonlight sky,
Like notes of heavenly symphony. 1400

Song

See yon opening flower
Spreads its fragrance to the blast;
It fades within an hour,
Its decay is pale, is fast.
Paler is yon maiden;
Faster is her heart's decay;
Deep with sorrow laden,
She sinks in death away.

• • • • •

'Tis the silent dead of night —
Hark! hark! what shriek so low yet clear, 1410
Breaks on calm rapture's pensive ear,
From Lara's castled height?
'Twas Rosa's death-shriek fell!
What sound is that which rides the blast,
As onward its fainter murmurs past?
'Tis Rosa's funeral knell!
What step is that the ground which shakes?
'Tis the step of a wretch, nature shrinks from his tread;
And beneath their tombs tremble the shuddering dead;
And while he speaks the churchyard quakes. 1420

Paulo

"Lies she there for the worm to devour,
Lies she there till the judgment hour.
Is then my Rosa dead!
False fiend! I curse thy futile power!
O'er her form will lightnings flash,
O'er her form will thunders crash,
But harmless from my head
Will the fierce tempest's fury fly,
Rebounding to its native sky. —
Who is the God of Mercy? — where 1430
Enthroned the power to save?
Reigns he above the viewless air?
Lives he beneath the grave?
To him would I lift my suppliant moan,

og som rammer den begejstrede fantasie øre:
 som fejer hen over det månelyste hvælv,
 lig toner af en himmelsk symfoni. 1400

Sang

Se hin blomst, der åbner sig
 og breder sin vellugt i vinden;
 den svandt hen på en time,
 bleg og hurtig er dens visnen.
 Blegere er hin pige;
 hurtigere er hendes hjertes visnen;
 dybt tynget af sorg,
 synker hun bort i døden.

• • • • •

Det er den tavse midnat
 Hør! hør! hvad skriger så sagte dog så klart, 1410
 bryder ind på den rolige henrykkelses tankefulde øre,
 Fra Lauras befæstede top?^{*}
 Det var Rosas skrækkelige dødsskrig!
 Hvilken lyd er det, der rider på vinden,
 som blæste dens svagere mumlen forbi?
 Det er Rosas begravelsesklokke!
 Hvilke fodtrin er det, der ryster jorden?
 Det er en ulykkeligs fodtrin, naturen viger tilbage for
 hans skridt; og under deres grave bæver de gysende døde;
 og mens han taler, skælver kirkegården. 1420

Paulo

„Ligger hun der, for at ormen kan fortære hende,
 ligger hun der til dommens time,
 er da min Rosa død!
 Falske djævel! jeg forbander din usle magt!
 Over hendes skikkelse vil lyn glimte,
 over hendes skikkelse vil torden brage,
 men harmløst fra mit hoved
 vil den voldsomme storms rasen flyve,
 og springe tilbage til sin hjemlige himmel. —
 Hvem er den barmhjertige Gud? — hvor 1430
 er magten til at frelse tronet?
 Hersker han over den usynlige luft?
 Lever han under graven?
 Til ham ville jeg opløfte min bønneklage,

^{*} Laura: Navnet på en borg i Italien.

That power should hear my harrowing groan; —
 Is it then Christ's terrific Sire?
 Ah! I have felt his burning ire,
 I feel, — I feel it now, —
 His flaming mark is fix'd on my head,
 And must there remain in traces dread; 1440
 Wild anguish glooms my brow;
 Oh! Griefs like mine that fiercely burn,
 Where is the balm can heal!
 Where is the monomental urn
 Can hid to dust this frame return,
 Or quench the pangs I feel!"
 As thus he spoke grew dark the sky,
 Hoarse thunders murmured awfully,
 "Demon! I am thine!" he cried.
 A hollow fiendish voice replied, 1450
 "Come! for thy doom is misery."

*) "I cast myself from the overhanging summit of the gigantic Teneriffe into the wide weltering ocean. The clouds which hung upon its base below, bore up my odious weight; the foaming billows, swoln by the fury of the northern blast, opened to receive me, and, burying in a vast abyss, at length dashed my almost inanimate frame against the crags. The bruises entered into my soul, but I awoke to life and all its torments. I precipitated myself into the crater of Vesuvius, the bickering flames and melted lava vomited me up again and though I felt the tortures of the damned, though the sulphureous bitumen scorched the blood within my veins, parched up my flesh and burnt it to a cinder, still did I live to drag the galling chain of existence on. Repeatedly have I exposed myself to the tempestuous battling of the elements; the clouds which burst upon my head in crash terrific and exterminating, and the flaming thunderbolt hurled, headlong on me its victim, stunned but not destroyed me. The lightning, in bickering coruscation, blasted me; and like the scattered [? shattered] oak, which remains a monument of faded grandeur, and outlives the other monarchs of the forest, doomed me to live for ever. Nine times did this dagger enter into my heart — the ensanguined tide of existence followed the repeated plunge; at each stroke, unutterable anguish seized my frame, and every limb was convulsed by the pangs of approaching dissolution. The wounds still closed, and still I breathe the hated breath of life."

I have endeavoured to deviate as little as possible from the extreme sublimity of idea which the *style* of the German author, of which this is a translation, so forcibly impresses.

den magt skulle høre min oprivende stønnen;
 Er det da Kristus' skrækindjagende herre?
 Åh, jeg har følt hans brændende vrede,
 jeg føler, — jeg føler den nu, —
 hans flammende mærke er fæstnet på mit hoved,
 dets frygtelige spor må forblive der; 1440
 vild kval formørker min pande.
 Oh! Sorger som mine der voldsomt brænder,
 hvor er balsammen, der kan helbrede!
 hvor er den gravmæleurne,
 der kan byde dette legeme at vende tilbage til støvet
 eller kvæle den smerte, jeg føler!“
 Da han talte således blev himlen mørk,
 hæst torden knurrede ærefrygtindgydende:
 „Oh Dæmon! jeg er din!“ råbte han.
 En hul djævelsk stemme svarede: 1450
 „Kom! thi din skæbne er elendighed.“

*) „Jeg kastede mig fra den udhængende tinde på det gigantiske Tenerife ned i det vidtstrakte rullende ocean. Skyerne, som hang på dets overflade nedenunder, bar min afskyede vægt; de frådende bølger, svulmet af nordenvindens rasen, åbnede sig for at modtage sig, og begravnende mig i en vældig afgrund, stødte til sidst min næsten livløse krop mod klipperne. Kvæstelserne trængte ind i min sjæl, men jeg vågnede til livet og alle dets pinsler. Jeg styrtede mig ned i Vesus' krater, de gnistrende flammer og smeltet lava spyede mig op igen, og skønt jeg følte den fordømtes pine, skønt svovlet beg sved blodet i mine årer, ristede mit kød og brændte det til en slagge, levede jeg stadigvæk for at slæbe tilværelsens gnavnende lænke af sted. Gentagne gange har jeg udsat mig for elementernes stormfulde kæmpen; skyerne som slår mod mit hoved i frygtelige og tilintetgørende brag, og den flammende tordenkile slynget hovedkulds mod mig, dets offer, bedøvede, men ødelagde mig ikke. Lynet, i skælvende funklen, sprængte mig; og dømte mig, som den splittede eg, der forbliver et mindesmærke over svunden storhed og overlever skovens andre monarker, til at leve for evigt. Ni gange trængte denne dolk ind i mit hjerte — livets blodige strøm fulgte det gentagne stød; ved hvert hug greb uudsigelig kval mit legeme, og ethvert lem var fortrukket af smerterne ved opløsningen, der nærmede sig. Sårene lukkede sig stadig, og stadig ånder jeg livets forhadte åndedrag.“

Jeg har bestræbt mig på at afvige så lidt som muligt fra ideens overordentlige ophøjethed, som *stilen* hos den tyske forfatter, som dette er en oversættelse af, så magtfuldt giver udtryk for.*

* Værket er C. F. D. Schubart: *Der ewige Jude. Eine lyrische Rhapsodie*, fra 1783. Jf. note 14 til Dronning Mab.

THE DAEMON OF THE WORLD

Nec tantum prodere vati,
Quantum scire licet. Venit aetas omnis in unam
Congeriem, miserumque premunt tot saecula pectus.
LUCAN, *Phars.* v. 176.

PART I

How wonderful is Death,
Death and his brother Sleep!
One pale as yonder wan and horned moon,
With lips of lurid blue,
The other glowing like the vital morn,
When throned on ocean's wave
It breathes over the world:
Yet both so passing strange and wonderful!

Hath then the iron-sceptred Skeleton,
Whose reign is in the tainted sepulchres, 10
To the hell dogs that couch beneath his throne
Cast that fair prey? Must that divinest form,
Which love and admiration cannot view
Without a beating heart, whose azure veins
Steal like dark streams along a field of snow,
Whose outline is as fair as marble clothed
In light of some sublimest mind, decay?
Nor putrefaction's breath
Leave aught of this pure spectacle
But loathsomeness and ruin? — 20
Spare aught but a dark theme,
On which the lightest heart might moralize?
Or is it but that downy-winged slumbers
Have charmed their nurse coy Silence near her lids
To watch their own repose?
Will they, when morning's beam
Flows through those wells of light,
Seek far from noise and day some western cave,
Where woods and streams with soft and pausing winds
A lulling murmur weave? — 30
Ianthe doth not sleep
The dreamless sleep of death:
Nor in her moonlight chamber silently

VERDENS DÆMON

Og det er ikke tilladt Sandsigeren
at komme frem med alt det han ved. Alle tidsaldre kommer på
én gang, og så mange århundreder tynger hans ulykkelige sjæl.
Lucan, *Phars.* v.l. 176*

FØRSTE DEL

Hvor forunderlig døden er,
døden og hans broder søvnen!
Den ene bleg som hin matte hornede måne
med ligblå læber;
den anden glødende som den livskraftige morgen,
når tronet på havets bølge
den ånder ud over verden: dog begge
så overmåde sælsomme og forunderlige!

Har da skelettet med jernsceptret,
hvis rige er de fordærvede grave, 10
til helvedshundene, der kryber sammen under hans trone,
fanget det skønne bytte? Må den guddommeligste skikkelse,
som kærlighed og beundring ikke kan betragte
uden med bankende hjerte, hvis azurblå årer
lister som mørke strømme over en mark af sne,
hvis omrids er så skønt som marmor klædt
i en yderst sublim ånds lys, gå til grunde?
Heller ikke forrådnelsens ånde
efterlade noget af dette rene skue
andet end ækelhed og fordærv? — 20
skåne noget bortset fra et dunkelt emne,
om hvilket det letteste hjerte kan moralisere?
Eller er det kun, at dunvinget slummer
har fortryllet sin barnepige, bly Stilhed,
til nær sine øjenlåg at våge over dens egen hvile? †
Vil den, når morgenens stråle
strømmer gennem disse brønde af lys,
søge en eller anden vestlig hule langt fra støj og dagslys,
hvor skove og vandløb med milde og pauserende vinde
væver en dyssende rislen? — 30
lanthe sover ikke dødens
drømmeløse søvn:
Henry hører heller ikke, stille i hendes månellyse

* *Lucan: Pharsalia.* (Longman 1; 491).

†. 'Den' i denne og næste linje er slummeren.

Doth Henry hear her regular pulses throb,
 Or mark her delicate cheek
 With interchange of hues mock the broad moon,
 Outwatching weary night,
 Without assured reward.
 Her dewy eyes are closed;
 On their translucent lids, whose texture fine 40
 Scarce hides the dark blue orbs that burn below
 With unapparent fire,
 The baby Sleep is pillowed:
 Her golden tresses shade
 The bosom's stainless pride,
 Twining like tendrils of the parasite
 Around a marble column.

Hark! whence that rushing sound?
 'Tis like a wondrous strain that sweeps
 Around a lonely ruin 50
 When west winds sigh and evening waves respond
 In whispers from the shore:
 'Tis wilder than the unmeasured notes
 Which from the unseen lyres of dells and groves
 The genii of the breezes sweep.
 Floating on waves of music and of light,
 The chariot of the Daemon of the World
 Descends in silent power:
 Its shape reposed within: slight as some cloud
 That catches but the palest tinge of day 60
 When evening yields to night,
 Bright as that fibrous woof when stars indue
 Its transitory robe.
 Four shapeless shadows bright and beautiful
 Draw that strange car of glory, reins of light
 Check their unearthly speed; they stop and fold
 Their wings of braided air:
 The Daemon leaning from the ethereal car
 Gazed on the slumbering maid.
 Human eye hath ne'er beheld 70
 A shape so wild, so bright, so beautiful,
 As that which o'er the maiden's charmèd sleep
 Waving a starry wand,
 Hung like a mist of light.
 Such sounds as breathed around like odorous winds
 Of wakening spring arose,
 Filling the chamber and the moonlight sky.

kammer, hendes regelmæssige pulsslag
 eller bemærker hvordan hendes sarte kind
 med skiftende farver efterligner den fulde måne,
 der våger længere end den triste nat
 uden at være sikret belønning.
 Hendes duggede øjne er lukkede;
 på deres halvtgennemsigtige låg, hvis fine struktur 40
 knapt skjuler de mørkeblå kugler,
 der brænder nedenunder med usynlig ild,
 er barnesøvnen lagt til ro:
 hendes gyldne lokker skygger
 barmens pletfri stolthed, snoende
 sig som en kravlende plantes slyngtråde
 omkring en marmorsøjle,

Hør! hvorfra denne brusende lyd?
 Det er som en vidunderlige tone, der fejer 50
 omkring en ensomt liggende ruin,
 når vestenvindene sukker, og aftenbølgerne
 svarer hviskende fra bredden:
 den er vildere end de urytmiske harmonier,
 som brisens gejster fejer fra
 dales og lundes usete lyrer.*
 Svævende på bølger af musik og lys,
 stiger Verdensdæmonens stridsvogn
 ned med tavs styrke:
 inden i hvilte dens skikkelsen: tynd som en sky
 der blot fanger dagens blegeste skær, 60
 når aften viger for nat,
 gennemsigtig som det fibrøse væv af stjerner,
 der smykker dens flygtige kåbe.
 Fire formløse skygger, strålende og smukke,
 trækker den sælsomme pragtvogn; lystømmer
 bremser deres overjordiske fart; de standser og folder
 deres vinger af flettet luft sammen:
 Dæmonen lænende sig ud af den himmelske vogn
 og stirrede på den slumrende pige.
 Menneskeøjet har aldrig skuet 70
 en skikkelse så vild, så strålende, så smuk,
 som den der, svingende en funklende stav,
 hang som en tåge af lys
 over pigens fortryllede søvn.
 Sådanne lyde som åndede rundt om,
 lig duftende vinde, rejst af det vågnende forår,
 fyldte kammeret og den månelyste himmel.

* Æolsharpe, vindharpe.

Maiden, the world's supremest spirit
 Beneath the shadow of her wings
 Folds all thy memory doth inherit 80
 From ruin of divinest things,
 Feelings that lure thee to betray,
 And light of thoughts that pass away.

For thou hast earned a mighty boon,
 The truths which wisest poets see
 Dimly, thy mind may make its own,
 Rewarding its own majesty,
 Entranced in some diviner mood
 Of self-oblivious solitude.

Custom, and Faith, and Power thou spurnest; 90
 From hate and awe thy heart is free;
 Ardent and pure as day thou burnest,
 For dark and cold mortality
 A living light, to cheer it long,
 The watch-fires of the world among.

Therefore from nature's inner shrine,
 Where gods and fiends in worship bend,
 Majestic spirit, be it thine
 The flame to seize, the veil to rend,
 Where the vast snake Eternity 100
 In charmed sleep doth ever lie.

All that inspires thy voice of love,
 Or speaks in thy unclosing eyes,
 Or through thy frame doth burn or move,
 Or think or feel, awake, arise!
 Spirit, leave for mine and me
 Earth's unsubstantial mimicry!

It ceased, and from the mute and moveless frame
 A radiant spirit arose,
 All beautiful in naked purity. 110
 Robed in its human hues it did ascend,
 Disparting as it went the silver clouds,
 It moved towards the car, and took its seat
 Beside the Daemon shape.

Obedient to the sweep of aëry song,
 The mighty ministers

„Pige, verdens øverste ånd
 skærmer under sine vingers skygge
 alt det, din erindring arver af de
 mest guddommelige ting, mod at fordærves
 af følelser, der lokker dig til at forråde,
 og mod at tankers lys forsvinder. 80

„For du har fortjent en mægtig gave,
 sandhederne som de viseste digtere ser
 dunkelt, kan dit sind gøre til sine,
 idet det belønner sin egen ophøjethed,
 henrevet i en selvforglemmende ensomheds
 guddommeligere sindstilstand.

„Sædvane, og Tro, og Magt har du vraget;
 dit hjerte er fri for had og hellig rædsel;
 glødende og ren som dagen brænder du,
 for mørk og kold dødelighed
 et levende lys til langvarig opmuntring
 blandt verdens vagtblus. 90

„Derfor tilhører dig, majestætiske ånd
 fra naturens inderste alter,
 hvor guder og djævle i tilbedelse bøjer sig,
 at gribe flammen, at flænge sløret
 hvor den vældige slange Evighed*
 altid ligger i fortryllet søvn. 100

„Alt, som inspirerer din ord om kærlighed
 eller taler i dine åbnede øjne
 eller brænder eller bevæger sig gennem dit legeme
 eller tænker eller føler, vågn op, stig op!
 Ånd, forlad for min og mines skyld
 Jordens uvirkelige efterligning!”

Den tav, og fra den stumme og ubevægelige
 skikkelse, rejste en strålende ånd sig:
 helt smuk i nøgen renhed. 110
 Den hævede sig, klædt i sine menneskelige farver,
 idet den skilte de sølvlysende skyer, mens den steg op,
 bevægede den sig hen mod vognen og tog plads
 ved siden af Dæmonskikkelsen.

Lydig imod den luftige sangs susen,
 udfoldede de mægtige tjenere

* I *Essay on the Devil and Devils* skriver Shelley: „I Ægypten var slangen en hieroglyf på evighe-
 den.“ (Clark, 274).

Unfurled their prisms wings.
 The magic car moved on;
 The night was fair, innumerable stars
 Studded heaven's dark blue vault; 120
 The eastern wave grew pale
 With the first smile of morn.
 The magic car moved on.
 From the swift sweep of wings
 The atmosphere in flaming sparkles flew;
 And where the burning wheels
 Eddied above the mountain's loftiest peak
 Was traced a line of lightning.
 Now far above a rock the utmost verge
 Of the wide earth it flew, 130
 The rival of the Andes, whose dark brow
 Frowned o'er the silver sea.

Far, far below the chariot's stormy path,
 Calm as a slumbering babe,
 Tremendous ocean lay.
 Its broad and silent mirror gave to view
 The pale and waning stars,
 The chariot's fiery track,
 And the grey light of morn
 Tingeing those fleecy clouds 140
 That cradled in their folds the infant dawn.
 The chariot seemed to fly
 Through the abyss of an immense concave,
 Radiant with million constellations, tinged
 With shades of infinite colour,
 And semicircled with a belt
 Flashing incessant meteors.

As they approached their goal,
 The wingèd shadows seemed to gather speed.
 The sea no longer was distinguished; earth 150
 Appeared a vast and shadowy sphere, suspended
 In the black concave of heaven
 With the sun's cloudless orb,
 Whose rays of rapid light
 Parted around the chariot's swifter course,
 And fell like ocean's feathery spray

deres prismeagtige vinger.
 Den magiske vogn drog videre;
 natten var skøn, utallige stjerner
 besatte himlens blå hvælving; 120
 den østlige bølge blegnede
 med morgenens første smil.
 Den magiske vogn drog videre.
 Ved vingernes hurtige slag
 fløj atmosfæren i flammende gnister;
 og hvor de brændende hjul
 hvirvlede over bjergets højeste tinde,
 blev der tegnet en linje af lyn.
 Nu fløj den langt over en klippe,
 den yderste rand af den vidtstrakte jord, 130
 hvis mørke top, Andesbjergenes rival,*
 kastede skygge over det sølvblanke hav.

Langt, langt under stridsvognen stormfulde sti,
 rolig som et slumrende barn,
 lå det kolossale ocean.
 I dets klare og tavse spejl sås
 de blege og aftagende stjerner,
 stridsvognens brændende spor
 og morgenens grå lys 140
 farvede de uldagtige skyer,
 der holdt det spæde daggry i deres folder.
 Stridsvognen syntes at flyve
 gennem et umådeligt hulrums afgrund,
 strålende med myriader af stjernebilleder,
 tonet af uendelige farvenuancer,
 og halvt omkredset af et bælte,†
 der blinkede uophørligt med meteorer.

Da de nærmede sig deres mål,
 syntes de vingede skygger at vinde fart.
 Havet kunne ikke længere skelnes; jorden 150
 viste sig som en vældig og skyggefuld klode,
 ophængt i himlens sorte hulrum
 sammen med solens skyfri kugle,^{1‡}
 hvis stråler af hurtigt lys
 deltes omkring stridsvognens hurtigere løb
 og faldt som havets fjerlette skum,

* Andesbjergene: på den tid troede man Andesbjergene var de højeste i verden (Norton).

† Mælkevejen (Longman 1). På Shelleys vidste man ikke, at mælkevejen var en blandt mange galakser.

‡ Tallene henviser til 'Noter til Dronning Mab' se bind 1, og findes ikke i det originale digt.

Dashed from the boiling surge
Before a vessel's prow.

The magic car moved on.
Earth's distant orb appeared 160
The smallest light that twinkles in the heavens,
Whilst round the chariot's way
Innumerable systems widely rolled,
And countless spheres diffused
An ever varying glory.

It was a sight of wonder! Some were horned,
And like the moon's argentine crescent hung
In the dark dome of heaven; some did shed
A clear mild beam like Hesperus, while the sea
Yet glows with fading sunlight; others dashed 170
Athwart the night with trains of bickering fire,
Like spherèd worlds to death and ruin driven;
Some shone like stars, and as the chariot passed
Bedimmed all other light.

Spirit of Nature! here
In this interminable wilderness
Of worlds, at whose involved immensity
Even soaring fancy staggers,
Here is thy fitting temple.
Yet not the lightest leaf 180
That quivers to the passing breeze
Is less instinct with thee, —
Yet not the meanest worm.
That lurks in graves and fattens on the dead,
Less shares thy eternal breath.
Spirit of Nature! thou
Imperishable as this glorious scene,
Here is thy fitting temple.

If solitude hath ever led thy steps
To the shore of the immeasurable sea, 190
And thou hast lingered there
Until the sun's broad orb
Seemed resting on the fiery line of ocean,
Thou must have marked the braided webs of gold
That without motion hang
Over the sinking sphere:
Thou must have marked the billowy mountain clouds,

slynget bort fra den kogende bølge
foran et fartøjs stævn.

Den magiske vogn drog videre.
Jordens fjerne kugle viste sig som 160
det mindste lys, der blinker i himmelrummet,
medens utallige systemer rullede²
omkring stridsvognens vej,
og talløse kloder spredte
en evigt skiftende glans.

Det var et underfuldt syn! Nogle var hornet
og hang som månens sølvagtige segl
i himlens mørke kuppel; nogle sendte
en klar blid stråle ligesom Hesperus, medens havet
endnu glødede af svindende sollys; andre fór 170
hen over natten med glimtende ildslæb,*
som sfæriske verdener drevet til død og undergang;
nogle skinnede som stjerner og fordunklede
alt andet lys, da stridsvognen passerede.

Naturens ånd! her
i dette endeløse vildnis
af verdener, over for hvis indviklede uendelighed
selv den højtstigende tanke vakler,
her er dit passende tempel.
Dog er det letteste blad 180
som dirrer i den flygtige brise,
ikke mindre gennemtrængt af dig, —
dog har den ringeste orm,
som skjuler sig i grave og feder sig på de døde,
ikke mindre del i dit evige åndedrag.
Naturens ånd! du
uforgængelig som denne prægtige scene,
her er dit passende tempel.

Hvis ensomhed nogensinde har styret dine skridt
til bredden af det umådelige hav, 190
og du har dvælet der,
til solens brede skive
syntes at hvile på oceanets gloende linje,
må du have mærket dig de flettede væv af guld,
som uden bevægelse hænger
over den synkende klode:
du må have mærket dig de svulmende bjergskyer,

* Kometer.

Edged with intolerable radiancy,
 Towering like rocks of jet
 Above the burning deep: 200
 And yet there is a moment
 When the sun's highest point
 Peers like a star o'er ocean's western edge,
 When those far clouds of feathery purple gleam
 Like fairy lands girt by some heavenly sea:
 Then has thy rapt imagination soared
 Where in the midst of all existing things
 The temple of the mightiest Daemon stands.

Yet not the golden islands
 That gleam amid yon flood of purple light, 210
 Nor the feathery curtains
 That canopy the sun's resplendent couch,
 Nor the burnished ocean waves
 Paving that gorgeous dome,
 So fair, so wonderful a sight
 As the eternal temple could afford.
 The elements of all that human thought
 Can frame of lovely or sublime, did join
 To rear the fabric of the fane, nor aught
 Of earth may image forth its majesty. 220
 Yet likest evening's vault that faëry hall,
 As heaven low resting on the wave it spread
 Its floors of flashing light,
 Its vast and azure dome;
 And on the verge of that obscure abyss
 Where crystal battlements o'erhang the gulf
 Of the dark world, ten thousand spheres diffuse
 Their lustre through its adamantine gates.

The magic car no longer moved;
 The Daemon and the Spirit 230
 Entered the eternal gates.
 Those clouds of aëry gold
 That slept in glittering billows
 Beneath the azure canopy,
 With the ethereal footsteps trembled not;
 While slight and odorous mists
 Floated to strains of thrilling melody
 Through the vast columns and the pearly shrines.

kantet med uudholdelig stråleglans,
 ragende op som klipper af udsluppet damp
 over det brændende dyb: 200
 og dog er der et øjeblik,
 når solens højeste punkt
 kigger over oceanets vestlige kant som en stjerne,
 når de fjerne skyer af fjerlet purpur glimter
 som félande, omgivet af et himmelsk hav:
 da har din henrykte fantasi svævet der oppe
 hvor, midt blandt alle eksisterende ting,
 den mægtigste Dæmons tempel står.

Dog hverken de gyldne øer som funkler
 midt i hin flod af purpurfarvet lys, 210
 eller de fjerlette forhæng
 som overdækker solens lyse leje,
 eller det glinsende oceans bølger
 der brolægger den pragtfulde kuppel,
 kunne frembyde så skønt, så forunderligt et skue
 som det evige tempel.

Alt mennesketanken kan danne
 af henrivende eller sublimt, deltog for at rejse
 helligdommens bygning, heller ikke kan noget
 jordisk forestille sig dens pragt. 220
 Dog lignede féhallen mest aftenens hvælving,
 når himlen, lavt hvilende på bølgerne, udbredte
 sine blinkende lysgulve,
 sin vældige azurblå kuppel;
 og på randen af den dunkle afgrund, hvor
 krystalbrystværnene hænger ud over den mørke*
 verdens svælg, spreder titusinde kloder
 deres glans gennem dets uforgængelige porte.†

Den magiske vogn drog ikke videre;
 Dæmonen og Ånden 230
 gik ind gennem de evige porte.
 De luftige guldskyer
 der sov i glimtende vover
 under det azurblå tag,
 skælvede ikke ved de æteriske fodtrin;
 medens lette og vellugtende tåger
 svævede til toner af en betagende melodi
 mellem de vældige søjler og de perlesmykkede altre.

* Brystværnene på krystalhimmels mure.

† porte: ilden der lyser gennem hullerne i firmamentet, dvs. fixstjernerne.

The Daemon and the Spirit
 Approached the overhanging battlement, 240
 Below lay stretched the boundless universe!
 There, far as the remotest line
 That limits swift imagination's flight,
 Unending orbs mingled in mazy motion,
 Immutably fulfilling
 Eternal Nature's law.
 Above, below, around,
 The circling systems formed
 A wilderness of harmony.
 Each with undeviating aim 250
 In eloquent silence through the depths of space
 Pursued its wondrous way. —

Awhile the Spirit paused in ecstasy.
 Yet soon she saw, as the vast spheres swept by,
 Strange things within their belted orbs appear.
 Like animated frenzies, dimly moved
 Shadows, and skeletons, and fiendly shapes,
 Thronging round human graves, and o'er the dead
 Sculpturing records for each memory
 In verse, such as malignant gods pronounce, 260
 Blasting the hopes of men, when heaven and hell
 Confounded burst in ruin o'er the world:
 And they did build vast trophies, instruments
 Of murder, human bones, barbaric gold,
 Skins torn from living men, and towers of skulls
 With sightless holes gazing on blinder heaven,
 Mitres, and crowns, and brazen chariots stained
 With blood, and scrolls of mystic wickedness,
 The sanguine codes of venerable crime.
 The likeness of a thronèd king came by, 270
 When these had passed, bearing upon his brow
 A threefold crown; his countenance was calm,
 His eye severe and cold; but his right hand
 Was charged with bloody coin, and he did gnaw
 By fits, with secret smiles, a human heart
 Concealed beneath his robe; and motley shapes,
 A multitudinous throng, around him knelt,
 With bosoms bare, and bowed heads, and false looks
 Of true submission, as the sphere rolled by.
 Brooking no eye to witness their foul shame, 280
 Which human hearts must feel, while human tongues
 Tremble to speak, they did rage horribly,
 Breathing in self-contempt fierce blasphemies
 Against the Daemon of the World, and high

- Dæmonen og Ånden
 nærmede sig det udhængende brystværn. 240
 Nedenunder lå det uendelige universet udstrakt!
 Dér, så fjernt som den fjerneste skranke
 der begrænser den hastige fantasie flugt,
 blandede talløse kloder sig i labyrintiske bevægelser,
 uforanderligt opfyldende
 Den evige Naturs lov.
 Over, under, omkring
 formede de kredsende systemer
 et virvar af harmoni;
 hver enkelt fulgte med ufravigeligt sigte, 250
 i udtryksfuld tavshed, sin vidunderlige bane
 gennem rummets dybder. —
- En stund standsede Ånden henrevet:
 Dog snart så hun, da de vældige kloder fejede forbi,
 ejendommelige ting komme til syne på deres ombæltede kugler:
 Levendegjorte vanvidssyner, utydeligt bevægede
 skygger og skeletter og djævelske former,
 der trængtes omkring menneskegrave og udhuggede
 optegnelser over de døde i form af mindevers,
 sådanne som ondsindede guder fremsiger, og som 260
 tilintetgør menneskers håb, når himmel og helvede
 forvirret bryder ud i ødelæggelse over verden:
 og de byggede vældige trofæer, mordredskaber,
 menneskeknogler, barbarisk guld,
 hud revet af levende mennesker og tårne af kranier
 med øjenløse huller, der stirrede på en blindere himmel,
 bispehuer og kroner og bronzestridsvogne, plettet
 af blod og skriftruller med gådefuld ondskab,
 de blodige kodekser over mytiske forbrydelser.
 Da disse var passeret, kom en forbi som bar en 270
 trefoldig krone på sin pande, en tronet konges
 udtrykte billede; hans ansigt var roligt,
 hans blik strengt og koldt; men hans højre hånd
 var belæst med blodig mønt, og han gnavede
 nu og da, med fordækte smil, i et menneskehjerte
 skjult under sin kåbe; og brogede former,
 en mangfoldig mængde, knælede omkring ham
 med blottede bryst og bøjede hoveder og falske blikke
 af sand underkastelse; mens kloden rullede videre.
 De rasede frygteligt — da de ikke tålte, at noget øje 280
 bevidnede den modbydelige skam, som menneskehjerte
 må føle, når mennesketunger skælver for at tale —
 og udslyngede i selvforagt forfærdelige bespottelser
 mod Verdens Dæmon, og strakte deres

Hurling their armèd hands where the pure Spirit,
 Serene and inaccessibly secure,
 Stood on an isolated pinnacle,
 The flood of ages combating below,
 The depth of the unbounded universe
 Above, and all around 290
 Necessity's unchanging harmony.

PART II

O happy Earth! reality of Heaven!
 To which those restless powers that ceaselessly
 Throng through the human universe aspire;
 Thou consummation of all mortal hope!
 Thou glorious prize of blindly-working will!
 Whose rays, diffused throughout all space and time,
 Verge to one point and blend for ever there:
 Of purest spirits thou pure dwelling-place!
 Where care and sorrow, impotence and crime,
 Languor, disease, and ignorance dare not come: 10
 O happy Earth, reality of Heaven!

Genius has seen thee in her passionate dreams,
 And dim forebodings of thy loveliness,
 Haunting the human heart, have there entwined
 Those rooted hopes, that the proud Power of Evil
 Shall not for ever on this fairest world
 Shake pestilence and war, or that his slaves
 With blasphemy for prayer, and human blood
 For sacrifice, before his shrine for ever
 In adoration bend, or Erebus 20
 With all its banded fiends shall not uprising
 To overwhelm in envy and revenge
 The dauntless and the good, who dare to hurl
 Defiance at his throne, girt tho' it be
 With Death's omnipotence. Thou hast beheld
 His empire, o'er the present and the past;
 It was a desolate sight — now gaze on mine,
 Futurity. Thou hoary giant Time,
 Render thou up thy half-devoured babes, —
 And from the cradles of eternity, 30
 Where millions lie lulled to their portioned sleep
 By the deep murmuring stream of passing things,

bevæbnede hænder højt i vejret, hvor den rene Ånd
 rolig og utilgængeligt sikkert,
 stod på en afsondret klippetop;
 med de kæmpende tiders flod nedenunder,
 verdensrummets grænseløse dyb
 ovenover, og overalt 290
 Nødvendighedens uforanderlige harmoni.

ANDEN DEL

Oh lykkelige Jord! Himlens virkelighed!
 efter hvilken de hvileløse kræfter stræber,
 som uophørligt myldrer gennem menneskets verden;
 du fuldendelsen af alt dødeligt håb!
 du blindtarbejdende viljes prægtige belønning!
 hvis stråler, udbredt gennem al rum og tid,
 hælder mod et punkt og for altid blandes der:
 du reneste ånders rene bolig!
 hvor bekymring og sorg, magtesløshed og forbrydelse,
 sløvhed, sygdom og uvidenhed ikke vover at komme: 10
 O lykkelige Jord, Himlens virkelighed!

Skytsånden har set dig i sine lidenskabelige drømme,
 og uklare anelser om din dejlighed,
 der hjemsøger menneskets hjerte, har der flettet
 de rodfæstede håb, at ondskabens stolte magt
 ikke for evigt skal ryste pest og krig ud over denne
 skønneste verden, eller at hans slaver,
 med gudsbespottelse som bønner og menneskeblod
 som offer, skal bøje sig tilbedende 20
 foran hans alter for evigt, eller at Erebus*
 med alle dens forenede djævle ikke skal rejse sig
 for med misundelse og hævn at overvælde
 de modige og de gode, som vover at slynge
 trods mod hans trone, skønt den måtte være omspændt
 med dødens almagt. Du har skuet
 hans herredømme over nutid og fortid;
 hans rige var et trøstesløst syn — nu se mit:
 Fremtiden. Tid, du hvidgrå kæmpe,
 overgiv du dine halvtfortærede spædbørn, — † 30
 og fra evighedens vugger,
 hvor millioner ligger dysset i deres tildelte søvn
 af de forbigående tings dybe rislende strøm,

* Erebos: betyder 'mørke' og er søn af Chaos; betegner også helvedet.

† Kronos som fortærede sine børn

Tear thou that gloomy shroud. — Spirit, behold
Thy glorious destiny!

The Spirit saw

The vast frame of the renovated world
Smile in the lap of Chaos, and the sense
Of hope thro' her fine texture did suffuse
Such varying glow, as summer evening casts
On undulating clouds and deepening lakes.
Like the vague sighings of a wind at even, 40
That wakes the wavelets of the slumbering sea
And dies on the creation of its breath,
And sinks and rises, fails and swells by fits,
Was the sweet stream of thought that with wild motion
Flowed o'er the Spirit's human sympathies.
The mighty tide of thought had paused awhile,
Which from the Daemon now like Ocean's stream
Again began to pour. —

To me is given

The wonders of the human world to keep —
Space, matter, time and mind — let the sight 50
Renew and strengthen all thy failing hope.
All things are recreated, and the flame
Of consentaneous love inspires all life:
The fertile bosom of the earth gives suck
To myriads, who still grow beneath her care,
Rewarding her with their pure perfectness:
The balmy breathings of the wind inhale
Her virtues, and diffuse them all abroad:
Health floats amid the gentle atmosphere, 60
Glows in the fruits, and mantles on the stream;
No storms deform the beaming brow of heaven,
Nor scatter in the freshness of its pride
The foliage of the undecaying trees;
But fruits are ever ripe, flowers ever fair,
And Autumn proudly bears her matron grace,
Kindling a flush on the fair cheek of Spring,
Whose virgin bloom beneath the ruddy fruit
Reflects its tint and blushes into love.

The habitable earth is full of bliss;
Those wastes of frozen billows that were hurled 70
By everlasting snow-storms round the poles,
Where matter dared not vegetate nor live,
But ceaseless frost round the vast solitude

sønderflæng du det dystre dække. — Ånd, se
din glørværdige skæbne!

Ånden så
den genfødte verdens vældige bygning
smile i Kaos' skød, og følelsen
af håb spredte, gennem hendes fine struktur,
sådan vekslende glød, som sommeraftenen kaster
på bølgende skyer og mørknende søer.
Som vindens vage sukken ved aftentide, 40
der vækker krusninger på det slumrende hav
og dør ved skabelsen af dens åndedrag
og synker og stiger, svinder og svulmer i ryk,
var den behagelige tankestrøm, som frit
flød hen over Åndens menneskelige sympatier.
Tankens mægtige tidevand, der var standset en stund,
begyndte nu igen, ligesom havets strøm,
at vælde frem fra Dæmonen. —

Til mig er det givet
at bevarer menneskeverdens undere —
rum, stof, tid og ånd — lad synet 50
forny og styrke alle dine svindende håb.
Alle ting er genskabt, og den gensidige
kærligheds flamme besjæler alt liv:
jordens frugtbare bryst giver die
til myriader, som stadig vokser under hendes omsorg
og belønner hende med deres rene fuldkommenhed;
vindens balsamiske åndedræt indånder
hendes dyder og udbreder dem viden om;
sundhed svæver midt i den milde atmosfære,
gløder i frugterne og skummer på floden; 60
ingen storme misdanner himlens strålende pande,
spreder heller ikke i dets friske pragt
løvhanget på de uvisnelige træer;
men frugter er altid modne, blomster altid smukke,
og efteråret bærer stolt sin husfrueynd
og tænder en rødmen på forårets fagre kind,
hvis jomfrublostm under den rødlig frugt
genspejler dens skær og blusser af forelskelse.*

Den beboelige jord er fuld af lyksalighed;
de øde vidders frosne bølger, der af evige 70
snestorme blev slynget omkring polerne,
hvor stof hverken vovede at gro eller trives,
men hvor uophørlig frost bandt sin stilheds brede bælte

* L. 63-8: Der er ingen vinter. Der er kun en årstid når jordaksen står vinkelret på ekliptika, jf. Shelleys note 10 til *Dronning Mab*.

Bound its broad zone of stillness, are unloosed;
 And fragrant zephyrs there from spicy isles
 Ruffle the placid ocean-deep, that rolls
 Its broad, bright surges to the sloping sand,
 Whose roar is wakened into echoings sweet
 To murmur through the heaven-breathing groves
 And melodise with man's blest nature there. 80

The vast tract of the parched and sandy waste
 Now teems with countless rills and shady woods,
 Corn-fields and pastures and white cottages;
 And where the startled wilderness did hear
 A savage conqueror stained in kindred blood,
 Hymning his victory, or the milder snake
 Crushing the bones of some frail antelope
 Within his brazen folds — the dewy lawn,
 Offering sweet incense to the sunrise, smiles 90
 To see a babe before his mother's door,
 Share with the green and golden basilisk
 That comes to lick his feet, his morning's meal.

Those trackless deeps, where many a weary sail
 Has seen, above the illimitable plain,
 Morning on night and night on morning rise,
 Whilst still no land to greet the wanderer spread
 Its shadowy mountains on the sunbright sea,
 Where the loud roarings of the tempest-waves
 So long have mingled with the gusty wind
 In melancholy loneliness, and swept 100
 The desert of those ocean solitudes,
 But vocal to the sea-bird's harrowing shriek,
 The bellowing monster, and the rushing storm,
 Now to the sweet and many-mingling sounds
 Of kindest human impulses respond:
 Those lonely realms bright garden-isles begem,
 With lightsome clouds and shining seas between,
 And fertile valleys resonant with bliss,
 Whilst green woods overcanopy the wave,
 Which like a toil-worn labourer leaps to shore, 110
 To meet the kisses of the flowerets there.

Man chief perceives the change, his being notes
 The gradual renovation, and defines
 Each movement of its progress on his mind.

rundt om den vidt udstrakte ensomhed, har løsnet sig;
 og dér kruser milde vellugtende briser fra krydrede øer
 det uforstyrrede havdyb, der ruller sine brede
 glitrende bølger mod den skrånende strand,
 hvis brusen vækkes til liflige ekkoer,
 der risler gennem de himmelåndende lunde
 og klinger sammen med menneskets velsignede natur der. 80

Det solsvedne og sandede ødes vældige område
 myldrer nu med talløse bække og skyggefulde skove,
 kornmarker og græs gange og hvide hytter;
 og hvor den forskrækkede vildmark hørte
 en grusom erobrers, plettet af beslægtet blod,
 lovprise sin sejr eller den blidere slange
 knuse en skrøbelig antilopes knogler
 i sine jernsnoninger – smiler nu den duggede eng,
 mens den byder duftende røgelse til solopgangen,
 ved at se et barn foran sin mors dør dele sit 90
 morgenmåltid med den grønne og gyldne basilisk,
 som kommer for at slikke hans fødder.

De uvejsomme dybder, – hvor mange trætte sejl
 har set morgen rejse sig efter nat
 og nat efter morgen over den grænseløse flade,
 mens stadig intet land, for at hilse den omvandrende,
 bredte sine skyggefulde bjerge ud på det solklare hav,
 hvor stormbølgernes høje brusen
 så længe har blandet sig med den stødvise vind
 i trist ensomhed og fejet 100
 hen over oceanets tomme ørken,
 der kun genlyder af søfugles oprivende skrig,
 det brølende uhyre og den susende storm,
 – svarer nu på de venligste menneskelige tilskyndelsers
 melodiske og mange sammenblandede lyde:
 Haveprydede øer smykker disse ensomme riger, *
 med lette skyer og skinnende vande imellem
 og frugtbare dale, der er fulde af salighed,
 medens grønne skove hvælver sig over bølgen,
 der lig en udslidt arbejder springer i land 110
 for der at møde småblomsternes kys.

Mennesket opfatter især forandringen, hans væsen
 bemærker den gradvise fornyelse og gør sig
 hver bevægelse af dets fremskridt klart i sit sind.

* øer: en samtidig videnskabelig teori beskrev landhævninger (evt. i form af øer) som en uundgåelig geologisk proces.

Man, where the gloom of the long polar night
 Lowered o'er the snow-clad rocks and frozen soil,
 Where scarce the hardiest herb that braves the frost
 Basked in the moonlight's ineffectual glow,
 Shrank with the plants, and darkened with the night;
 Nor where the tropics bound the realms of day
 With a broad belt of mingling cloud and flame,
 Where blue mists through the unmoving atmosphere
 Scattered the seeds of pestilence, and fed
 Unnatural vegetation, where the land
 Teemed with all earthquake, tempest and disease,
 Was man a nobler being; slavery
 Had crushed him to his country's blood-stained dust.

120

Even where the milder zone afforded man
 A seeming shelter, yet contagion there,
 Blighting his being with unnumbered ills,
 Spread like a quenchless fire; nor truth availed
 Till late to arrest its progress, or create
 That peace which first in bloodless victory waved
 Her snowy standard o'er this favoured clime:
 There man was long the train-bearer of slaves,
 The mimic of surrounding misery,
 The jackal of ambition's lion-rage,
 The bloodhound of religion's hungry zeal.

130

Here now the human being stands adorning
 This loveliest earth with taintless body and mind;
 Blest from his birth with all bland impulses,
 Which gently in his noble bosom wake
 All kindly passions and all pure desires.
 Him, still from hope to hope the bliss pursuing,
 Which from the exhaustless lore of human weal
 Dawns on the virtuous mind, the thoughts that rise
 In time-destroying infiniteness gift
 With self-enshrined eternity, that mocks
 The unprevailing hoariness of age,
 And man, once fleeting o'er the transient scene
 Swift as an unremembered vision, stands
 Immortal upon earth: no longer now
 He slays the beast that sports around his dwelling
 And horribly devours its mangled flesh,
 Or drinks its vital blood, which like a stream
 Of poison thro' his fevered veins did flow

140

150

Mennesket, hvor den lange polarnats mørke
 sænkede sig over de sneklædte fjelde og den frosne jord,
 hvor næppe den hårdføreste urt, som trodser frosten,
 varmede sig i månelysets virkningsløse glød,
 skrumpede ind med planterne og formørkedes med natten.
 Heller ikke hvor troperne afgrænser dagens rige 120
 med et bredt bælte af blandet sky og flamme,
 hvor blå tåger gennem den ubevægelige atmosfære
 strøede pestens frø og nærrede
 unaturlig plantevækst, hvor landet
 myldrede med alskens jordskælv, storm og sygdom,
 var mennesket et ædlere væsen; slaveri
 har knust ham til sit lands blodplettede støv.

Selv der hvor den mildere zone yder mennesket
 et tilsyneladende ly, bredte smitte sig 130
 som en uudslukkelig ild, og fordærvede hans liv
 med utallige onder; heller ikke før sent
 hjalp sandhed til at standse dens udbredelse
 eller skabe den fred, som først i blodløs sejr svingede
 sit snehvide banner over denne begunstige egn:
 Der var mennesket længe slavers slæbbærer,
 den omgivende elendigheds efterligning,
 sjakalen for ambitionens løveraseri,*
 blodhunden for religionens sultne iver.

Her står mennesket nu og pryder 140
 denne dejligste jord med uplettet legeme og sjæl;
 velsignet fra sin fødsel med alle milde tilskyndelser,
 som blidt i hans ædle bryst vækker
 alle venlige følelser og alle rene længsler.
 Ham, — som stadig fra håb til håb forfølger saligheden,
 der fra den uudtømmelige kundskab om menneskets vel
 lokker det dydige sind, — begaver tankerne, som opstår
 i den tidsødelæggende uendelighed,
 med selv-opbevaret evighed, der spotter¹⁶
 den virkningsløse gråhårede alder, og mennesket,
 der engang ilede hen over den flygtige skueplads, 150
 hurtig som et glemt syn, står
 udødelig på jorden: nu dræber han ikke
 længere dyret, der leger omkring hans bolig¹⁷
 og forfærdeligt fortærer dets mishandlede kød[†]
 eller drikker dets livskraftige blod, der flød som en
 giftstrøm gennem hans febersyge årer,

* slavers: tyranners. — sjakal: håndlanger

† Shelley var vegetar og mente at kødspisning var unatur og årsag til dårligdomme.

Feeding a plague that secretly consumed
 His feeble frame, and kindling in his mind
 Hatred, despair, and fear and vain belief,
 The germs of misery, death, disease and crime. 160
 No longer now the wingèd habitants,
 That in the woods their sweet lives sing away,
 Flee from the form of man; but gather round,
 And prune their sunny feathers on the hands
 Which little children stretch in friendly sport
 Towards these dreadless partners of their play.
 All things are void of terror: man has lost
 His desolating privilege, and stands
 An equal amidst equals: happiness
 And science dawn though late upon the earth; 170
 Peace cheers the mind, health renovates the frame;
 Disease and pleasure cease to mingle here,
 Reason and passion cease to combat there;
 Whilst mind unfettered o'er the earth extends
 Its all-subduing energies, and wields
 The sceptre of a vast dominion there.

Mild is the slow necessity of death:
 The tranquil spirit fails beneath its grasp,
 Without a groan, almost without a fear,
 Resigned in peace to the necessity, 180
 Calm as a voyager to some distant land,
 And full of wonder, full of hope as he.
 The deadly germs of languor and disease
 Waste in the human frame, and Nature gifts
 With choicest boons her human worshippers.
 How vigorous now the athletic form of age!
 How clear its open and unwrinkled brow!
 Where neither avarice, cunning, pride, or care,
 Had stamped the seal of grey deformity
 On all the mingling lineaments of time. 190
 How lovely the intrepid front of youth!
 How sweet the smiles of taintless infancy.

Within the massy prison's mouldering courts,
 Fearless and free the ruddy children play,
 Weaving gay chaplets for their innocent brows
 With the green ivy and the red wall-flower,
 That mock the dungeon's unavailing gloom;
 The ponderous chains, and gratings of strong iron,
 There rust amid the accumulated ruins
 Now mingling slowly with their native earth: 200
 There the broad beam of day, which feebly onc

nærende en pest som skjult fortærede
 hans svagelige skikkelse og tændte had, fortvivlelse
 og frygt og tom tro, elendighedens, dødens,
 sygdommens og forbrydelsens kim i hans sind. 160

Nu flygter de vingede beboere, som synger
 deres rare liv væk i skovene, ikke længere
 fra menneskets skikkelse; men flokkes rundt om
 og pudser deres solstrålende fjer på de hænder,
 som små børn i venlig morskab rækker
 frem mod disse urædte legekammerater.
 Alt er blottet for skræk: og mennesket har mistet
 sit ødelæggende privilegium og står
 en lige mellem lige: lykke 170
 og videnskab dages, skønt sent, på jorden,
 fred opliver sindet, sundhed forynger legemet;
 sygdom og nydelse holder op med at blande sig her;
 fornuft og følelse holder op med at strides der;
 mens forstanden, ulænket udstrækker sine
 altbetvingende kræfter over jorden og fører
 et umådeligt herredømmes scepter der.

Dødens langsomme nødvendighed er mild:
 den rolige ånd giver op under dens greb,
 uden et støn, næsten uden frygt,
 fredeligt har den affundet sig med nødvendigheden, 180
 rolig som en sørejsende til et fjernt land,
 og fuld af undren, fuld af håb som han.

Sløvheds og sygdoms dødelige kim
 ødelægges inde i menneskelegemet, og naturen skænker
 sine menneskedyrkere de mest udsøgte gaver.
 Hvor energisk er nu alderdommens atletiske skikkelse!
 hvor klar dens åbne og urynkede pande!
 hvor hverken griskhed, listighed, stolthed eller bekymring
 har sat vanskabthedens grå segl 190
 på alle tidens sammenblandede træk.
 Hvor henrivende ungdommens dristige pande!
 hvor yndige den ubesmittede barndoms smil.

I det solide fængsels smuldrende gårde
 leger de rødmossede børn frygtløse og frie
 og væver brogede kranse til deres uskyldige pander
 med den grønne vedbend og den røde gyldenlak,
 som spotter fangehullets unyttige mørke;
 de svære kæder og stærke jerngitre
 ruster dér midt i de ophobede ruiner,
 der nu langsomt blander sig med deres hjemlige jord: 200
 der skinner dagens fulde stråle, som engang

Lighted the cheek of lean captivity
 With a pale and sickly glare, now freely shines
 On the pure smiles of infant playfulness:
 No more the shuddering voice of hoarse despair
 Peals through the echoing vaults, but soothing notes
 Of ivy-fingered winds and gladsome birds
 And merriment are resonant around.

The fanes of Fear and Falsehood hear no more
 The voice that once waked multitudes to war 210
 Thundering thro' all their aisles: but now respond
 To the death dirge of the melancholy wind:
 It were a sight of awfulness to see
 The works of faith and slavery, so vast,
 So sumptuous, yet withal so perishing!
 Even as the corpse that rests beneath their wall.
 A thousand mourners deck the pomp of death
 To-day, the breathing marble glows above
 To decorate its memory, and tongues
 Are busy of its life: to-morrow, worms 220
 In silence and in darkness seize their prey.

These ruins soon leave not a wreck behind:
 Their elements, wide-scattered o'er the globe,
 To happier shapes are moulded, and become
 Ministrant to all blissful impulses:
 Thus human things are perfected, and earth,
 Even as a child beneath its mother's love,
 Is strengthened in all excellence, and grows
 Fairer and nobler with each passing year.

Now Time his dusky pennons o'er the scene 230
 Closes in steadfast darkness, and the past
 Fades from our charmèd sight. My task is done:
 Thy lore is learned. Earth's wonders are thine own,
 With all the fear and all the hope they bring.
 My spells are past: the present now recurs.
 Ah me! a pathless wilderness remains
 Yet unsubdued by man's reclaiming hand.

Yet, human Spirit, bravely hold thy course,
 Let virtue teach thee firmly to pursue
 The gradual paths of an aspiring change: 240
 For birth and life and death, and that strange state

svagt oplyste det magre fangenskabs kind
 med en bleg og sygelig glans, nu frit
 på den barnlige kådheds rene smil: den hæse
 håbløsheds skælvende røst gjalder ikke længere
 gennem de rungende hvælvinger, men lindrende toner
 fra vedbendfingrede vinde og glade fugle*
 og lystighed genlyder alle vegne.

Falskheden og frygtens templer hører ikke mere
 stemmen, der engang vækkede folkemasser til krig, 210
 tordne gennem alle deres gange, men lytter nu
 til den sørgmodige vinds klagesang:
 det var et ærefrygtindgydende syn at se
 troens og slaveriets værker så vældige,
 så overdådige, dog alligevel så forgængelige!
 netop som liget der hviler neden for deres mure.
 Tusinder sørgende smykker i dag dødens pomp,
 det åndende marmor gløder ovenover
 for at pryde dets minde, og tunger†
 har travlt med dets liv: i morgen griber orme 220
 i tavshed og i mørke deres bytte.

Snart efterlader disse ruiner sig intet spor:
 deres bestanddele, vidt spredt over kloden,
 er smuldret til lykkeligere former og bliver
 tjener for alle livsalige tilskyndelser. Således
 bliver alle menneskelige ting fuldkommengjort,
 og lig et barn under sin moders kærlighed, bliver
 jorden i hele sin fortræffelighed styrket og vokser
 skønnere og ædlere for hvert år der går.

Nu lukker Tiden sine dunkle vinger over skuepladsen 230
 og hyller den i stedse mørke, og fortiden
 falmer for vort betagede syn. Mit hverv er afsluttet:
 du har lært det, du skal vide. Jordens underer er dine nu,
 med al den frygt og al det håb de bringer.
 Min trolddom er fortid: nutiden kommer nu igen.
 Ve mig! en uvejsom ødemark bliver tilbage,
 endnu ubetvunget af menneskets tæmmende hånd.

Dog, Menneskeånd, hold tappert din kurs,
 lad dyden lære dig fuldt og fast at følge
 en håbefuldst forandrings gradvise stier: 240
 for fødsel og liv og død og den gådefulde tilstand

* 'vedbenden spiller på vindene, som om de var instrumenter'; vedbendblade har fem fingre.

† dets: ligets (Longman 1).

Before the naked powers that thro' the world
 Wander like winds have found a human home,
 All tend to perfect happiness, and urge
 The restless wheels of being on their way,
 Whose flashing spokes, instinct with infinite life,
 Bicker and burn to gain their destined goal:
 For birth but wakes the universal mind
 Whose mighty streams might else in silence flow
 Thro' the vast world, to individual sense 250
 Of outward shows, whose unexperienced shape
 New modes of passion to its frame may lend;
 Life is its state of action, and the store
 Of all events is aggregated there
 That variegate the eternal universe;
 Death is a gate of dreariness and gloom,
 That leads to azure isles and beaming skies
 And happy regions of eternal hope.
 Therefore, O Spirit! fearlessly bear on:
 Though storms may break the primrose on its stalk, 260
 Though frosts may blight the freshness of its bloom,
 Yet spring's awakening breath will woo the earth,
 To feed with kindest dews its favourite flower,
 That blooms in mossy banks and darksome glens,
 Lighting the green wood with its sunny smile.

Fear not then, Spirit, death's disrobing hand,
 So welcome when the tyrant is awake,
 So welcome when the bigot's hell-torch flares;
 'Tis but the voyage of a darksome hour,
 The transient gulf-dream of a startling sleep. 270
 For what thou art shall perish utterly,
 But what is thine may never cease to be;
 Death is no foe to virtue: earth has seen
 Love's brightest roses on the scaffold bloom,
 Mingling with freedom's fadeless laurels there,
 And presaging the truth of visioned bliss.
 Are there not hopes within thee, which this scene
 Of linked and gradual being has confirmed?
 Hopes that not vainly thou, and living fires
 Of mind as radiant and as pure as thou, 280
 Have shone upon the paths of men — return,
 Surpassing Spirit, to that world, where thou

før de nøgne magter, som vandrer gennem verden*
 lig vinde, har fundet et menneskehjem,
 stiler alle mod fuldkommen lykke og driver
 tilværelsens hvileløse hjul af sted,
 hvis gnistrende eger, fyldt med uendeligt liv,
 glimter og brænder for at nå deres bestemte mål:
 for fødsel vækker kun det universelle sind,
 hvis mægtige floder ellers i tavshed kunne strømme
 gennem den vældige verden, så den enkelte kan sanse 250
 det ydre skin, hvis uerfarede form
 kan give nye arter af følelser til dets legeme;
 livet er dets handlingstilstand, og der
 er forrådet af alle begivenheder ophobet,
 som mangefarver det evige univers;
 døden er en port af tristhed og mørke,
 der fører til azurblå øer og strålende himle
 og evigt håbs lykkelige egne.
 Derfor, Oh Ånd! hold ud uden frygt:
 skønt storme kan brække kodriveren på sin stilk, 260
 skønt frost kan ødelægge dens blomsts friskhed,
 vil forårets vågnede ånde dog bejle til jorden
 for med den venligste dug at nære dens yndlingsblomst, som
 blomstrer på mosbevoksede volde og i mørke bjergkløfter
 og oplyser den grønne skov med sit solrige smil.

Frygt da ikke, Ånd, dødens afklædende hånd,
 så velkommen når tyrannen er vågen, så
 velkommen når den blindt troendes helvedsfakkelt blusser;
 det er kun en mørk stunds rejse,
 en foruroligende søvns forbigående afgrundsdrøm.† 270
 For det du er, skal gå fuldstændigt til grunde,
 men hvad der er dit kan aldrig ophøre med at være til,
 døden er ingen fjende af dyden: jorden har set
 kærlighedens skønneste roser blomstre på skafottet,
 blande sig med frihedens friske laurbær dér
 og varsle salighedsvisionens sandhed.
 Er der ikke håb inden i dig, som denne scene
 af sammenkædet og gradvist liv har bekræftet?
 Håb som du og levende bål af ånd,‡
 så lysende og så rene som du, ikke forgæves har 280
 beskinnet menneskers sti med – vend tilbage,
 overordentlige Ånd, til den verden hvor du

* Linje 242: sammenlign med *Dronning Mab* 9; 150: sjælen er erstattet af de nøgne magter/det universelle sind, l.248.

† afgrundsdrøm (*gulf-dream*): man drømmer, at man falder i en afgrund.

‡ levende bål af ånd: andre oplyste mennesker.

Art destined an eternal war to wage
 With tyranny and falsehood, and uproot
 The germs of misery from the human heart.
 Thine is the hand whose piety would soothe
 The thorny pillow of unhappy crime,
 Whose impotence an easy pardon gains,
 Watching its wanderings as a friend's disease:
 Thine is the brow whose mildness would defy 290
 Its fiercest rage, and brave its sternest will,
 When fenced by power and master of the world.
 Thou art sincere and good; of resolute mind,
 Free from heart-withering custom's cold control,
 Of passion lofty, pure and unsubdued.
 Earth's pride and meanness could not vanquish thee,
 And therefore art thou worthy of the boon
 Which thou hast now received: virtue shall keep
 Thy footsteps in the path that thou hast trod,
 And many days of beaming hope shall bless 300
 Thy spotless life of sweet and sacred love.
 Go, happy one, and give that bosom joy
 Whose sleepless spirit waits to catch
 Light, life and rapture from thy smile.

The Daemon called its wingèd ministers.
 Speechless with bliss the Spirit mounts the car,
 That rolled beside the crystal battlement,
 Bending her beamy eyes in thankfulness.
 The burning wheels inflame
 The steep descent of Heaven's untrodden way. 310
 Fast and far the chariot flew:
 The mighty globes that rolled
 Around the gate of the Eternal Fane
 Lessened by slow degrees, and soon appeared
 Such tiny twinklers as the planet orbs
 That ministering on the solar power
 With borrowed light pursued their narrower way.
 Earth floated then below:
 The chariot paused a moment;
 The Spirit then descended: 320
 And from the earth departing
 The shadows with swift wings
 Speeded like thought upon the light of Heaven.

er bestemt til at føre en evig krig
 mod tyranni og falskhed og udrydde
 elendighedens kim af menneskehjertet.
 Din er hånden, hvis fromhed ville blødgøre
 den tornede pude, den ulykkelig forbrydelse
 hvis magtesløshed vinder en let benådning,
 idet du betragter dens vildfarelser som en vens sygdom:
 din er panden, hvis mildhed ville modstå 290
 dens vildeste raseri, og trodse dens strengeste vilje,*
 når den er beskyttet af verdens magt og herre.
 Du er ærlig og god; af beslutsomt sind,
 fri for hjertevisnende sædvanes kolde kontrol,
 af ophøjet følelse, ren og ubetvunget.
 Jordens stolthed og nedrighed kan ikke besejre dig,
 og derfor er du værdig til den gave,
 som du nu har modtaget: dyden vil holde
 dine skridt på den sti du har betrådt,
 og strålende håbs mange dage vil velsigne 300
 dit pletfrie liv af sød og hellig kærlighed.
 Gå, lykkelige, og giv den barm glæde
 hvis søvnløse ånd venter på at fange
 lys, liv og henrykkelse i dit smil.

Dæmonen hidkaldte sine vingede tjenere.
 Målløs af salighed stiger Ånden op på vognen,
 som rullede ved siden af krystalbrystværnet,
 og sænker sine strålende øjne i taknemmelighed.
 De brændende hjul opflammer
 himlens ubetrådte vejs stejle fald. 310
 Hurtigt og langt bort fløj stridsvognen:
 de vældige og glødende kloder, der rullede
 omkring den evige helligdoms port,
 blev langsomt mindre og snart kom nogle
 ganske små glimtere til syne, idet planetkloderne
 som tjente solens magt,
 fulgte deres snævrere vej med lånt lys.
 Jordan svævede da nedenunder,
 stridsvognen stansede et øjeblik,
 Ånden steg så ned; 320
 og idet skyggerne forlod jorden†
 ilede de af sted som tanken
 med hurtige vinger på himlens lys.

* 'dens/den' i disse linjer henviser til 'forbrydelse' l. 297.

† skyggerne: hestene

The Body and the Soul united then,
A gentle start convulsed Ianthe's frame:
Her veiny eyelids quietly unclosed;
Moveless awhile the dark blue orbs remained:
She looked around in wonder and beheld
Henry, who kneeled in silence by her couch,
Watching her sleep with looks of speechless love,
And the bright beaming stars
That through the casement shone.

330

Legemet og sjælen var nu forenet,
en svag trækning gennemrystede Ianthes legeme:
hendes årede øjenlåg åbnedes roligt;
en stund forblev de mørkeblå kugler ubevægelige:
hun så sig omkring i undren og fik øje på
Henry, – der knælede tavst ved hendes leje, mens
han iagttog hendes søvn med stumme kærlighedsblikke, – 330
og de klare strålende stjerner,
som skinnede gennem vinduet.

CHARLES THE FIRST

Dramatis Personae.

KING CHARLES I.	ST. JOHN.
QUEEN HENRIETTA.	ARCHY, <i>The Court Fool.</i>
LAUD, <i>Archbishop of Canterbury.</i>	HAMPDEN
WENTWORTH, <i>Earl of Stafford.</i>	PYM.
LORD COTTINGTON.	CROMWELL
LORD WESTON.	CROMWELL'S DAUGHTER.
LORD COVENTRY.	SIR HARRY VANE <i>The younger.</i>
WILLIAMS, <i>Bishop of Lincoln.</i>	LEIGHTON.
SECRETARY LYTTTELTON.	BASTWICK.
JUXON.	PRYNNE.

Gentlemen of the Inns of Court, Citizens, Pursuivants, Marshalsmen, Law Students, Judges, Clerk.

SCENE I

The Masque of the Inns of Court.

A Pursuivant. Place, for the Marshal of the Masque!

First Citizen. What thinkest thou of this quaint masque which turns,
Like morning from the shadow of the night,
The night to day, and London to a place
Of peace and joy?

Second Citizen. And Hell to Heaven.
Eight years are gone,
And they seem hours, since in this populous street
I trod on grass made green by summer's rain,
For the red plague kept state within that palace
Where now that vanity reigns. In nine years more
The roots will be refreshed with civil blood;
And thank the mercy of insulted Heaven
That sin and wrongs wound, as an orphan's cry,
The patience of the great Avenger's ear.

A Youth. Yet, father, 'tis a happy sight to see,
Beautiful, innocent, and unforbidden
By God or man; — 'tis like the bright procession
Of skiey visions in a solemn dream

10

KARL DEN FØRSTE

Personerne

KONG KARL I.	ST. JOHN.
DRONNING HENRIETTA.	ARCHY, <i>hofnar</i> .
LAUD, <i>Ærkebiskop af Canterbury</i> .	HAMPDEN.
WENTWORTH, <i>Jarl af Strafford</i> .	PYM.
LORD COTTINGTON.	CROMWELL.
LORD WESTON.	CROMWELL'S DAUGHTER.
LORD COVENTRY.	SIR HARRY VANE den yngre.
WILLIAMS, <i>biskop i Lincoln</i> .	LEIGHTON
LYTTELTON, <i>sekretær</i> .	BASTWICK
JUXON.	PRYNNE.

Herrer fra The Inns of Court, Borgere, Retsbetjenter, Marskaler, Jurastuderende, Dommere, en Klerk.

FØRSTE SCENE

*Maskeraden i The Inns of Court**

En retsbetjent. Gør plads, for maskeradens marskal!

Første borger. Hvad mener du om denne underlige maskerade, der ligesom morgenen vender sig fra nattens skygge, forvandler nat til dag og London til et sted af fred og glæde?

Anden borger. Og helvede til himmel.

Otte år er gået,[†]

og de synes timer, siden jeg i denne tætbefolkede gade trådte på græs, der var blevet grønt af sommerens regn, for den røde pest holdt til inde i det palads, hvor nu forgængeligheden hersker. Om ni år mere vil rødderne forfriskes med borgerblod; og tak den krænkede himmels barmhjertighed for at synd og uret, som en forældreløs' gråd, sårer den store hævnens øres tålmodighed.

En yngling. Men far, det er dog et lykkeligt syn, smukt, uskyldigt og tilladt af Gud og mennesket; — det er som himmelske syners strålende optog i en højtidelig drøm,

10

* Maskerade: en forestilling med stumt spil eller et dramatisk optog opført af amatørskuespillere; populært ved hoffet og blandt adelen i denne periode. — Inns of Court: uddannelsessteder og kollegier for advokater. Anselige bygninger hvor der også holdtes fester, maskerader og lign.

[†] Stykket begynder i 1633, Karl den Første (1600-49) besteg tronen i 1625. Borgerkrigen brød ud i 1642. Kongen blev henrettet i 1649.

From which men wake as from a Paradise,
 And draw new strength to tread the thorns of life. 20
 If God be good, wherefore should this be evil?
 And if this be not evil, dost thou not draw
 Unseasonable poison from the flowers
 Which bloom so rarely in this barren world?
 Oh, kill these bitter thoughts which make the present
 Dark as the future! —

• • • • •

When Avarice and Tyranny, vigilant Fear,
 And open-eyed Conspiracy lie sleeping
 As on Hell's threshold; and all gentle thoughts
 Waken to worship Him who giveth joys 30
 With His own gift.

Second Citizen. How young art thou in this old age of time!
 How green in this gray world? Canst thou discern
 The signs of seasons, yet perceive no hint
 Of change in that stage-scene in which thou art
 Not a spectator but an actor? or
 Art thou a puppet moved by [enginery]?
 The day that dawns in fire will die in storms,
 Even though the noon be calm. My travel's done —
 Before the whirlwind wakes I shall have found 40
 My inn of lasting rest; but thou must still
 Be journeying on in this inclement air.
 Wrap thy old cloak about thy back;
 Nor leave the broad and plain and beaten road,
 Although no flowers smile on the trodden dust,
 For the violet paths of pleasure. This Charles the First
 Rose like the equinoctial sun, . . .
 By vapours, through whose threatening ominous veil
 Darting his altered influence he has gained
 This height of noon — from which he must decline 50
 Amid the darkness of conflicting storms,
 To dank extinction and to latest night . . .

There goes

The apostate Strafford; he whose titles
 whispered aphorisms
 From Machiavel and Bacon: and, if Judas
 Had been as brazen and as bold as he —

fra hvilken mennesker vågner som fra et paradys
 og får ny styrke til at træde på livets torne. 20
 Hvis Gud er god, hvorfor skulle dette være ondt?
 Og hvis dette ikke er ondt, trækker du så ikke
 utidig gift fra blomsterne,
 som blomstrer så sjældent i denne golde verden?
 Åh, dræb disse bitre tanker som gør nutiden
 mørk som fremtiden! —

• • • • •

Når griskhed og tyranni, vagtsom frygt
 og åbenøjet sammensværgelse ligger sovende
 som på helvedets dørtrin; og alle milde tanker
 vågner for at tilbede Ham, som bringer glæder 30
 med sin egen gave.

Anden borger. Hvor ung du er i denne tidens alderdom!

hvor grøn i denne grå verden? Kan du opdage
 årstidens tegn uden at iagttage nogen antydning
 af forandring i det teateroptrin, som du ikke er
 tilskuer til, men medspiller i? eller
 er du en dukke bevæget af [mekanik]?*
 Dagen der dages i ild, vil dø i storme,
 selvom middagen er rolig. Min rejse er ovre, —
 før hvirvelvinden vågner, vil jeg have fundet 40
 kroen til min varige hvile; men du må stadig
 rejse videre i denne ublide luft.

Svøb din gamle kappe omkring din ryg;
 forlad heller ikke for nydelsens violstier den brede
 og jævne og slagne vej, selvom ingen blomster
 smiler til det nedtrådte støv. Denne Karl den Første
 rejste sig som jævndøgnssolen . . .
 ved hjælp af dampe, gennem hvis truende uheldssvangre slør
 han har sendt sin forandrede indflydelse, har han nået†
 denne middagshøjde — som han må stige ned fra, 50
 midt i stridende stormes mørke,
 til klam udslettelse og til den sidste nat . . .

Der går

den frafaldne Strafford; han hvis titler
 hviskede aforismer‡
 fra Machiavelli og Bacon: og hvis Judas
 havde været så stålsat og så dristig som han —

* Denne og lignende formodninger stammer fra (Hutchinson). Spørgsmålstegn inde i klammerne efter ordet betyder, at teksten har været utydelig.

† 'forandret' til det værre (Ellis).

‡ Thomas Wentworth, Jarl af Strafford (1593-1641). Fra 1633 statholder i Irland som han administrerede dygtigt og brutalt. Kongens ledende rådgiver og støttede kongen over for parlamentet. Blev i 1641 dømt for højforræderi af parlamentet og henrettet.

Første borger.
er ærkebiskoppen.*

Der

Anden borger. Sig hellere paven:
London vil snart være hans Rom: han går
som om han trådte på folks hoveder: 60
han ser så opløftet ud, drukken af blod og guld; —
usynligt, ved siden af ham går den babyloniske kvinde†
og med hende som med sin skygge er han,
infuleret ægteskabsbryder! bundet i synd,
der forvandler himlens barmhjertigheds mælk til hævn.

Trejde borger (idet han ser mod himlen). Gode Gud! lad det
regne på ham . . .

Midt blandt sine damer går papistdronningen,‡
som om hendes pæne fødder foragtede vor engelske jord.
Den kanaanæiske Jezabel! Gid jeg var §
en hund, så jeg kunne sønderrive hende med mine tænder! 70
Der er gamle Sir Henry Vane, Jarlen af Pembroke,
Lord Essex, og Storseglbæreren Coventry**
og andre, der forsimpler deres engelske æt
ved nedrigt at lade deres æresbevisninger have omgang
med papister, ateister, tyranner og frafaldne.

Når sagførere deltager i maskerader, er det tid for ærlige
mennesker at fjerne visiret for deres hensigter.

Denne er en belejlig tid for maskerede,
når englændere og protestanter sidder
støv på deres vanærede hoveder, 80
for at afvende Hans vrede, hvis svøbe mærkes
for de store synder, som har trukket ned fra himlen
og fremmed omstyrtning.

Resten af de martyriserede helgener i Rochefort
er blevet svigtet af deres troløse forbundsfæller
til den afgudsdyrkende og ægteskabsbrydende torturbøddel
Ludvig af Frankrig, — Pfalz er mistet — ††

Leighton (som er blevet brændemærket i ansigtet) og Bastwick kommer ind.

Kan du være — er du — ?

* William Laud, Ærkebiskop af Canterbury (1573-1645). Fik vedtaget en kirkelov, der gjorde det til en dødsynd at sætte sig op mod kongen. Gik ind for strenge straffe. Blev i 1645 dømt for højforræderi af parlamentet og henrettet. — Der er en del ufuldstændige linjer i digtet.

† Den Babyloniske Skøge.

‡ Henriette Marie (1605-69), dronning af England 1625. Datter af Henrik 4. af Frankrig. Var katolik og støttede den katolske kirke. 1644 flygtede hun til Frankrig og døde der.

§ Jezabel eller Izebel var gift med isralitternes konge Achab, der byggede hende et Ba'als-tempel.

** Vane og Pembroke var hofmænd. Lord Essex (1591-1646) var general. Storseglbevareren Thomas Coventry (1578-1640), baron og sagfører.

†† Ludvig den XIII. (1601-1643). — Psalz, tysk provins. Var kalvinistisk. Blev erobret og i 1623 overdraget til Hertug Maximilian, der var katolik.

Leighton. I was Leighton: what
I am thou seest. And yet turn thine eyes,
And with thy memory look on thy friend's mind, 90
Which is unchanged, and where is written deep
The sentence of my judge.

Third Citizen. Are these the marks with which
Laud thinks to improve the image of his Maker
Stamped on the face of man? Curses upon him,
The impious tyrant!

Second Citizen. It is said besides
That lewd and papist drunkards may profane
The Sabbath with their
And has permitted that most heathenish custom
Of dancing round a pole dressed up with wreaths
On May-day.
A man who thus twice crucifies his God 100
May well his brother. — In my mind, friend,
The root of all this ill is prelacy.
I would cut up the root.

Third Citizen. And by what means?

Second Citizen. Smiting each Bishop under the fifth rib.

Third Citizen. You seem to know the vulnerable place
Of these same crocodiles.

Second Citizen. I learnt it in
Egyptian bondage, sir. Your worm of Nile
Betrays not with its flattering tears like they;
For, when they cannot kill, they whine and weep. 110
Nor is it half so greedy of men's bodies
As they of soul and all; nor does it wallow
In slime as they in simony and lies
And close lusts of the flesh.

A Marshalman. Give place, give place!
You torch-bearers, advance to the great gate,
And then attend the Marshal of the Masque
Into the Royal presence.

A Law Student. What thinkest thou
Of this quaint show of ours, my agèd friend?
Even now we see the redness of the torches
Inflame the night to the eastward, and the clarions 120
[Gasp?] to us on the wind's wave. It comes!
And their sounds, floating hither round the pageant,
Rouse up the astonished air.

First Citizen. I will not think but that our country's wounds
May yet be healed. The king is just and gracious

Leighton. Jeg var Leighton: hvad *
 jeg er ser du. Og dog vend dine øjne bort,
 og se med din hukommelse på din vens sind, 90
 som er uforandret, og hvor min dommers dom
 er dybt skrevet.

Trejde borger. Er disse de mærker, med hvilke
 Laud tænker at forbedre sin Skabers billede,
 der er præget på menneskets ansigt? Forbandet være han,
 den ugudelige tyran!

Anden borger. Det siges desuden
 at uanstændige og papistiske drukkenbolte kan vanhellige
 Sabatten med deres
 og har tilladt den højst hedenske skik
 at danse på majdagen omkring stangen, der er pyntet
 med kranse. 100

Et menneske som således korsfæster sin Gud
 kan meget vel hans broder. — Efter min opfattelse, min ven,
 er roden til alt dette prælatvældet.
 Jeg ville skære rødderne i stykker.

Trejde borger. Og hvordan?

Anden borger. Ved at slå hver biskop under det femte ribben

Trejde borger. I syntes at kende de sårbare steder
 på disse selvsamme krokodiller.

Anden borger. Jeg lærte det i
 ægyptisk trældom, sir. Jeres Nilorm
 narrer ikke én med sine smigrende tårer, som de gør;
 for, når de ikke kan dræbe, klynker de og græder. 110
 Den er heller ikke halvt så begærlig efter menneskekroppe,
 som de er efter sjæle og alt muligt; de vælter sig heller ikke
 i slim, som de gør i simoni og løgne
 og kødets hemmelige lyster.

En undermarskal. Gør plads, gør plads!
 I fakkelbærer, gå frem til den store port,
 og ledsag så maskeradens marskal
 ud til de kongelige.

En jurastuderende. Hvad mener du
 om dette vores sære skuespil, min gamle ven?
 Netop nu ser vi faklernes rødhed
 opflamme natten mod øst, og clarinoerne 120
 [puster?] mod os på vindens bølge. Det kommer!
 og deres lyd, der svæver herhen omkring optoget,
 opvækker den forbløffede luft.

Første borger. Jeg tror ikke andet, end at vort lands sår
 endnu kan blive helet. Kongen er retfærdig og nådig,

* Alexander Leighton (1568-1640), skotsk læge: Angreb den engelske kirke.

Though wicked counsels now pervert his will:
These once cast off —

Second Citizen. As adders cast their skins
And keep their venom, so kings often change;
Councils and counsellors hang on one another,
Hiding the loathsome 130
Like the base patchwork of a leper's rags.

The Youth. Oh, still those dissonant thoughts! — List how the music
Grows on the enchanted air! And see, the torches
Restlessly flashing, and the crowd divided
Like waves before an admiral's prow!

A Marshalman. Give place
To the Marshal of the Masque!

A Pursuivant. Room for the King!

The Youth. How glorious! See those thronging chariots
Rolling, like painted clouds before the wind,
Behind their solemn steeds: how some are shaped
Like curved sea-shells dyed by the azure depths 140
Of Indian seas; some like the new-born moon;
And some like cars in which the Romans climbed
(Canopied by Victory's eagle-wings outspread)
The Capitolian — See how gloriously
The mettled horses in the torchlight stir
Their gallant riders, while they check their pride,
Like shapes of some diviner element
Than English air, and beings nobler than
The envious and admiring multitude.

Second Citizen. Ay, there they are — 150
Nobles, and sons of nobles, patentees,
Monopolists, and stewards of this poor farm,
On whose lean sheep sit the prophetic crows,
Here is the pomp that strips the houseless orphan,
Here is the pride that breaks the desolate heart.
These are the lilies glorious as Solomon,
Who toil not, neither do they spin, — unless
It be the webs they catch poor rogues withal.
Here is the surfeit which to them who earn
The niggard wages of the earth, scarce leaves 160
The tithe that will support them till they crawl
Back to her cold hard bosom. Here is health
Followed by grim disease, glory by shame,
Waste by lame famine, wealth by squalid want,
And England's sin by England's punishment.
And, as the effect pursues the cause foregone,

skønt slette rådmænd nu leder hans vilje på afveje:
disse engang kastet af —

Anden borger. Som hugorme kaster deres skind
og beholder deres gift, sådan forandrer konger sig jævnlige;
råd og rådmænd hænger på hinanden,
og skjuler det afskyelige 130
lig et tarvelige kludetæppe af en spedalsk's laser.

Ynglingen. Åh, stands de dissonantiske tanker! — Lyt hvordan
musikken vokser på den fortryllede luft! Og se, faklerne
glimter hvileløst, og mængden delt
som bølger foran et admiralskibs stævn!

En undermarskal. Giv plads
til maskeradens marskal!

En herold. Gør plads for kongen!

Ynglingen. Hvor prægtig! Se den trængsel af stridsvogne,
der ruller som farvede skyer for vinden,
bagved deres højtidelige gangere: hvordan nogle er formet
som krumme strandkaller, farvede af de indiske haves 140
azurblå dybder; nogle som den nyfødte måne;
og nogle som vogne i hvilke romerne
(overdækket af sejrens udbredte ørnevinger)
besteg Kapitolium — Se, hvor prægtigt
de fyrige heste bevæger deres kække ryttere
i fakkelskæret, medens de behersker deres stolthed,
ligesom former af et guddommeliggere element
end engelsk luft og væsner ædlere end
den misundelige og beundrende hob.

Anden borger. Ja, der er de — 150
adelige og sønner af adelige, patentejere
monopolindehavere og bestyrere på denne fattige gård,
på hvis magre får de profetiske krager sidder,*
her er pompen, som forarmede den husvilde forældreløse,
her er stoltheden som knuser det ensomme hjerte.

Disse er liljerne, prægtige som Salomon,
der ikke slider, de spinder heller ikke, — med mindre
det er de net, de tillige fanger stakkels slyngler i.
Her er overskuddet, som næppe levner
dem, der tjener jordens karrige løn, 160
den smule, der vil underholde dem, indtil de kravler
tilbage til hendes kolde hårde barm. Her er helbred
fulgt af grum sygdom, ære af skam,
ødselhed af lam hungersnød, rigdom af ussel mangel,
og Englands synd af Englands straf.
Og eftersom virkningen følger efter årsagen, der er gået forud,

* krager: ådselskrager. Det danske navn er sortkrager.

Lo, giving substance to my words, behold
 At once the sign and the thing signified —
 A troop of cripples, beggars, and lean outcasts,
 Horsed upon stumbling jades, carted with dung, 170
 Dragged for a day from cellars and low cabins
 And rotten hiding-holes, to point the moral
 Of this presentment, and bring up the rear
 Of painted pomp with misery!

The Youth. 'Tis but
 The anti-masque, and serves as discords do
 In sweetest music. Who would love May flowers
 If they succeeded not to Winter's flaw;
 Or day unchanged by night; or joy itself
 Without the touch of sorrow?

Second Citizen. I and thou —
A Marshalman. Place, give place! 180

SCENE II

A Chamber in Whitehall. Enter the King, Queen, Laud, Lord Stafford, Lord Cottington and other Lords; Archy; also St. John, with some Gentlemen of the Inns of Court.

King. Thanks, gentlemen. I heartily accept
 This token of your service: your gay masque
 Was performed gallantly. And it shows well
 When subjects twine such flowers of [observance?]
 With the sharp thorns that deck the English crown.
 A gentle heart enjoys what it confers,
 Even as it suffers that which it inflicts,
 Though Justice guides the stroke.
 Accept my hearty thanks.

Queen. And gentlemen,
 Call your poor Queen your debtor. Your quaint pageant 10
 Rose on me like the figures of past years,
 Treading their still path back to infancy,
 More beautiful and mild as they draw nearer
 The quiet cradle. I could have almost wept
 To think I was in Paris, where these shows
 Are well devised — such as I was ere yet
 My young heart shared a portion of the burthen,
 The careful weight, of this great monarchy.

se, idet mine ord får substans, betragt
 på en gang tegnet og det, der betegnes —
 en flok af krøblinge, tiggere og magre udstødte,
 der rider på snublende øg, der kører med møg, 170
 hentet frem for en dag fra kældre og ringe hytter
 og rådne skjulesteder, for at vise moralen
 af denne forestilling, og lade elendighed
 danne bagtrop af denne sminkede pomp!

Ynglingen. Det er kun
 mod-maskeraden og tjener som disharmonier*
 i den skønneste musik. Hvem ville elske majblomster,
 hvis de ikke fulgte efter vinterens mangel;
 eller dagen uforandret af natten; eller glæden selv
 uden antydningen af sorg?

Anden borger. Jeg og du —

En undermarskal. Giv plads. giv plads! 180

ANDEN SCENE

Et værelse i Whitehal. Kongen, Dronningen, Laud, Lord Strafford, Lord Cottington, og andre adelsmænd; Archy; også St. John, med nogle andre herrer fra Inns of Court kommer ind.

Kongen. Tak, mine herrer. Jeg modtager hjerteligt
 dette tegn på jeres tjeneste: Jeres lystige maskerade
 blev glimrende fremført. Og det tager sig godt ud
 når undersætter fletter sådanne [opmærksomhedens?] blomster
 med de skarpe torne, som smykker den engelske trone.
 Et mildt hjerte glæder sig ved det, det giver
 ligesom det lider ved det, det forvolder,
 selvom retfærdigheden fører slaget.
 Modtag min hjerteligste tak.

Dronningen. Og mine herrer 10
 kald jeres stakkels Dronning jeres skyldner. Jeres fantasifulde
 festoptog fremkaldt skikkelser hos mig fra forgangne år,
 der går ad deres fredelige stier tilbage til barndommen,
 mere smukke og milde alt eftersom de kommer nærmere
 til den rolige vugge. Jeg var nær ved at græde
 ved tanken om, at jeg var i Paris, — hvor disse forestillinger
 er vel udtænkt — sådan som jeg endnu var, før
 mit unge hjerte delte en del af byrden,
 den besværlige vægt, af dette glørværdige monarki.

* mod-maskerade linje 169-72: mellemspil der sætter maskeraden pragt i relief. For puritaneren er mod-maskeraden netop, hvad maskeraden med dens pomp skaber og forsøger at skjule (*Scrivener*).

There, gentlemen, between the sovereign's pleasure
 And that which it regards, no clamour lifts 20
 Its proud interposition.

In Paris ribald censors dare not move
 Their poisonous tongues against these sinless sports;
 And *his* smile
 Warms those who bask in it, as ours would do
 If . . . Take my heart's thanks: add them, gentlemen,
 To those good words which, were he King of France,
 My royal lord would turn to golden deeds.

St. John. Madam, the love of Englishmen can make
 The lightest favour of their lawful king 30
 Outweigh a despot's. — We humbly take our leaves,
 Enriched by smiles which France can never buy.

[Exeunt St. John and the Gentlemen of the Inns of Court.]

King. My Lord Archbishop,
 Mark you what spirit sits in St. John's eyes?
 Methinks it is too saucy for this presence.

Archy. Yes, pray your Grace look: for, like an unsophisticated [eye] sees everything upside down, you who are wise will discern the shadow of an idiot in lawn sleeves and a rochet setting springes to catch woodcocks in haymaking time. Poor Archy, whose owl-eyes are tempered to the error of his age, and because he is a fool, and by special ordinance of God forbidden ever to see himself as he is, sees now in that deep eye a blindfold devil sitting on the ball, and weighing words out between king and subjects. One scale is full of promises, and the other full of protestations: and then another devil creeps behind the first out of the dark windings [of a] pregnant lawyer's brain, and takes the bandage from the other's eyes, and throws a sword into the left-hand scale, for all the world like my Lord Essex's there. 47

Strafford. A rod in pickle for the Fool's back!

Archy. Ay, and some are now smiling whose tears will make the brine; for the Fool sees —

Strafford. Insolent! You shall have your coat turned and be whipped out of the palace for this. 52

Archy. When all the fools are whipped, and all the Protestant writers, while the knaves are whipping the fools ever since a thief was set to catch a thief. If all turncoats were whipped out of palaces, poor Archy would be disgraced in good company. Let the knaves whip the fools, and all the fools laugh at it. [Let the] wise and godly slit each other's noses and ears (having no need of any sense of discernment in their craft); and the knaves, to marshal them,

Dér, mine herrer, mellem herskerens fornøjelse
og det, som den er optaget af, løfter intet råb 20
sin dristige afbrydelse.

I Paris vover forvorpne kritikere ikke at bevæge
deres giftige tunger mod disse syndefrie løjer;
og *hans* smil
varmer dem, som soler sig i det, som vores ville gøre
hvis . . . Tag imod mit hjertes tak: føj dem, mine herrer,
til de gode ord, som min kongelige herre,
var han Konge af Frankrig, ville forvandle til gyldne gerninger.

St. John. Frue, englænderes kærlighed kan få*
den mindste gunst af deres retmæssige konge til at 30
vejer mere end en despots. — Vi tager ydmygt afsked,
beriget af smil, som Frankrig aldrig kan købe.

[*St. John og herrerne fra the Inns of Court ud.*

Kongen. Min herre Ærkebiskop,
Bemærkede I hvilken ånd, der sidder i St. John øjne?
Jeg tror, den er for fræk til denne person.† 35

Archy.‡ Ja, med forlov deres Nåde se: for, ligesom et ukunstlet øje ser alting
ovenfra og nedefter, vil I, som er klog, skimte skyggen af en tåbe i linon-ær-
mer§ og en messeskjorte, der sætter fælder for at fange skovsnepper i hø-
spredningsstid. Stakkels Archy, hvis ugleøjne er tilpasset tidens vildfarelse,
og fordi han er en nar, og ved en særlig forordning af Gud forbudt nogensinde
at se sig selv, som det han er, ser nu i det dybe øje en djævel med tilbundne
øjne sidde ved ballet og afveje ord mellem konge og undersætter. Den ene
vægtskål er fuld af løfter, og den anden fuld af klager: og så kryber en anden
djævel bagved den første ud af de mørke snoninger [i en] gravid sagførers
hjerne og tager bindet af den andens øjne og kaster et sværd i den venstre
vægtskål, fuldkommen som min herre Essex's der. 47

Strafford. En stok og salt til narrens ryg!

Archy. Ja, og nogle smiler nu, hvis tårer vil lave saltlagen; for narren
ser —

Strafford. Uforskammede! Du skal få din kappe vendt og blive pisket ud af
slottet for dette. 52

Archy. Når alle narre og alle protestantiske forfattere er blevet pisket,
selvom slynglerne har pisket narrene lige siden en tyv blev sat til at fange en
tyv. Hvis alle vendekåber blev pisket ud af slottet, ville stakkels Archy blive
vanæret i godt selskab. Lad slynglerne piske narrene, og alle narre le ad det.
[Lad de] vise og gudfrygtige sprætte hinandens næser op (da de ikke har be-
hov for at kunne skelne ved udførelsen af deres håndværk); og slynglerne, for

* Oliver St. John (1598-1673) statsmand og dommer.

† denne person: kongen selv.

‡ Archy Armstrong (?-1672) Karl den Førstes hofnar. Blev englænder i 1612. Var skotte og først James IV's hofnar. Endte med at blive bortvist fra slottet.

§ linon: stof der anvendes til ærmer i bispeornat.

join in a procession to Bedlam, to entreat the madmen to omit their sublime Platonic contemplations, and manage the state of England. Let all the honest men who lie [pinched?] up at the prisons or the pillories, in custody of the pursuivants of the High-Commission Court, marshal them. 63

Enter Secretary Lyttelton, with papers.

King (looking over the papers). These stiff Scots
 His Grace of Canterbury must take order
 To force under the Church's yoke. — You, Wentworth,
 Shall be myself in Ireland, and shall add
 Your wisdom, gentleness, and energy,
 To what in me were wanting. — My Lord Weston,
 Look that those merchants draw not without loss 70
 Their bullion from the Tower; and, on the payment
 Of shipmoney, take fullest compensation
 For violation of our royal forests,
 Whose limits, from neglect, have been o'ergrown
 With cottages and cornfields. The uttermost
 Farthing exact from those who claim exemption
 From knighthood: that which once was a reward
 Shall thus be made a punishment, that subjects
 May know how majesty can wear at will 80
 The rugged mood. — My Lord of Coventry,
 Lay my command upon the Courts below
 That bail be not accepted for the prisoners
 Under the warrant of the Star Chamber.
 The people shall not find the stubbornness
 Of Parliament a cheap or easy method
 Of dealing with their rightful sovereign:
 And doubt not this, my Lord of Coventry,
 We will find time and place for fit rebuke. —
 My Lord of Canterbury.

Archy. The fool is here.

Laud. I crave permission of your Majesty 90
 To order that this insolent fellow be
 Chastised: he mocks the sacred character,
 Scoffs at the state, and —

King. What, my Archy?
 He mocks and mimics all he sees and hears,
 Yet with a quaint and graceful licence — Prithee

at lede dem, deltage i optøget til Bedlam,* for indtrængende at bede de gale om at udelade deres ophøjede platoniske meditationer og styre staten England. Lad alle de ærlige mennesker som er [spærret inde?] i fængsler eller gabestokke, i kirkerettens retsbetjentes varetægt, lede dem. 63

Sekretæren Lyttleton kommer ind med papirer.

Kongen. (kigger papirerne igennem). Hans nåde af Canterbury må træffe foranstaltninger til at tvinge disse stive skotter under kirkens åg. — I, Wenstworth skal være mig selv i Irland og skal føje Jeres visdom, blidhed og energi til det, som ville mangle hos mig. — Min herre af Weston,† se til, at de købmand ikke uden tab trækker deres møntmetal fra Tower; og hvad angår betaling‡ af skibskat, tag den fuldeste erstatning for at skænde vore kongelige skove, hvis grænser, ved forsømmelse, er blevet tilgroet med hytter og kornmarker. Inddriv den sidste hvid fra dem, som kræver fritagelse på grund af ridderskab: det der engang var en belønning, skal således gøres til en straf, så undersætter kan vide hvordan kongemagten, som den lyster, kan iklæde sig det onde lune. — Min herre af Coventry, 80 vidergiv min befaling til domstolene nedenunder, at kaution ikke vil blive godtaget for de fanger, der er arresteret efter ordre af Stjerne-kammeret.§ Folket skal ikke få indtryk af, at parlamentets hårdnakkethed er en billig og let metode til at ordne deres retmæssige hersker: og tvivl ikke på dette, min herre af Coventry, vi vil finde tid og sted for passende irettelsættelse. — Min herre af Canterbury.

Archy. Narren er her.

Laud. Jeg beder deres Majestæt om tilladelse til at give ordre til, at denne uforskammede fyr bliver tugtet: han latterliggør den hellige person, spotter staten, og — 90

Kongen. Hvorledes, min Archy? Han latterliggør og efterligner alt han ser og hører, dog på en snurrig og graciøs måde — Jeg beder dig

* Sindssygehospitalet *Bethlehem Hospital* i London.

† Lord Weston, Jarl af Portland (-1634), Lord Treasurer ≈ skatteminister.

‡ London Tower var den kongelige Mønt fra ca. 1350 til begyndelsen af 18 hundredetallet.

§ Stjerne-kammerretten *Court of The Star Chamber* blev ophævet i 1641; den var ikke bundet af almindelig lov og kunne derfor fungere som en arbitrær straffemyndighed.

For this once do not as Prynne would, were he
 Primate of England. With your Grace's leave,
 He lives in his own world; and, like a parrot
 Hung in his gilded prison from the window
 Of a queen's bower over the public way, 100
 Blasphemes with a bird's mind: — his words, like arrows
 Which know no aim beyond the archer's wit,
 Strike sometimes what eludes philosophy. — (*To Archy*).
 Go, sirrah, and repent of your offence
 Ten minutes in the rain; be it your penance
 To bring news how the world goes there. [*Exit Archy.*]

Poor Archy!

He weaves about himself a world of mirth
 Out of the wreck of ours.

Laud. I take with patience, as my Master did,
 All scoffs permitted from above.

King. My lord, 110
 Pray overlook these papers. Archy's words
 Had wings, but these have talons.

Queen. And the lion
 That wears them must be tamed. My dearest lord,
 I see the new-born courage in your eye
 Armed to strike dead the Spirit of the Time,
 Which spurs to rage the many-headed beast.
 Do thou persist: for, faint but in resolve,
 And it were better thou hadst still remained
 The slave of thine own slaves, who tear like curs
 The fugitive, and flee from the pursuer; 120
 And Opportunity, that empty wolf,
 Flies at his throat who falls. Subdue thy actions
 Even to the disposition of thy purpose,
 And be that tempered as the Ebro's steel;
 And banish weak-eyed Mercy to the weak,
 Whence she will greet thee with a gift of peace
 And not betray thee with a traitor's kiss,
 As when she keeps the company of rebels,
 Who think that she is Fear. This do, lest we
 Should fall as from a glorious pinnacle 130
 In a bright dream, and wake as from a dream
 Out of our worshipped state.

King. Belovèd friend,
 God is my witness that this weight of power,
 Which He sets me my earthly task to wield
 Under His law, is my delight and pride

gør ikke som Prynne ville gøre, hvis han var*
 den øverste gejstlige i England. Med Deres Nådes tilladelse,
 han lever i sin egen verden; og ligesom en papegøje, —
 hængt i sit forgylde fængsel fra vinduet
 i en dronnings bolig over den offentlige vej, — 100
 gudsbespotter med en fugls hjerne, rammer hans ord, der,
 lig pile, intet mål kender hinsides bueskyttens vid,
 til tide det, der undslipper filosofien. —
 (Til Archy) Gå, knægt, du skal angre din fornærmelse
 ti minutter i regnen, og lad det være din bod at bringe
 nyheder om, hvordan det går med verden dér. [Archy ud.

Stakkels Archy!

Ud af vor verdens forlis væver han én af munterhed
 omkring sig selv.

Laud. Jeg tager med tålmodighed, som min Mester gjorde,
 al spot tilladt fra oven.

Kongen. Min Herre, 110
 vær venlig at gennemse disse papirer. Archys ord
 havde vinger, men disse har klør.

Dronningen. Og løven
 som bærer dem må tæmmes. Min kæreste herre,
 jeg ser det nyfødte mod i Jeres øje,
 bevæbnet til at slå tidens ånd ihjel,
 som ansporer det mangelhovedet dyr til raseri.

Vær standhaftig: thi svag i beslutning
 ville det være bedre, du stadig var forblevet
 slave af dine egne slaver, der lig køtere sønderriver
 flygtningen og flygter for forfølgeren; 120
 og den gunstige lejlighed, den sultne ulv, farer i
 halsen på ham, som falder. Underordn dine handlinger
 selve beskaffenheden af din hensigt,
 og lad den være hærdet som Ebros stål;†
 og forvis nærsynet barmhjertighed til de svage,
 hvorfra hun vil hilse dig med en gave af fred,
 og ikke forråde dig med en forræders kys,
 som når hun er i selskab med oprørere,
 som tror, hun er Frygt. Gør dette, for at vi ikke
 skal falde som fra en prægtig tinde 130
 i en strålende drøm og som fra en drøm, vågne
 uden for vor tilbedte stat.

Kongen. Højt elskede ven,
 Gud er mit vidne på, at denne vægt af magt
 med hvilken Han sætter mig til at udføre mit jordiske hverv
 under Sin lov, er min fryd og min stolthed,

* William Prynne (1600-69), forfatter og politiker. Skrev puritanske stridsskrifter mod kongen.

† Ebro: flod i Nordspanien; i området omkring Bilbao, blev og bliver der udvundet jern.

Only because thou lovest that and me.
 For a king bears the office of a God
 To all the under world; and to his God
 Alone he must deliver up his trust,
 Unshorn of its permitted attributes. 140

[It seems] now as the baser elements
 Had mutinied against the golden sun
 That kindles them to harmony, and quells
 Their self-destroying rapine. The wild million
 Strike at the eye that guides them; like as humours
 Of the distempered body that conspire
 Against the spirit of life throned in the heart, —
 And thus become the prey of one another,
 And last of death —

Strafford. That which would be ambition in a subject 150
 Is duty in a sovereign; for on him,
 As on a keystone, hangs the arch of life,
 Whose safety is its strength. Degree and form,
 And all that makes the age of reasoning man
 More memorable than a beast's, depend on this —
 That Right should fence itself inviolably
 With Power; in which respect the state of England
 From usurpation by the insolent commons
 Cries for reform.

Get treason, and spare treasure. Fee with coin 160
 The loudest murmurers; feed with jealousies
 Opposing factions, — be thyself of none;
 And borrow gold of many, for those who lend
 Will serve thee till thou payest them; and thus
 Keep the fierce spirit of the hour at bay,
 Till time, and its coming generations
 Of nights and days unborn, bring some one chance,

• • • • •

Or war or pestilence or Nature's self —
 By some distemperature or terrible sign,
 Be as an arbiter betwixt themselves. 170

Nor let your Majesty
 Doubt here the peril of the unseen event.
 How did your brother Kings, coheritors
 In your high interest in the subject earth,
 Rise past such troubles to that height of power
 Where now they sit, and awfully serene
 Smile on the trembling world? Such popular storms

kun fordi du elsker den og mig.
 For en konge bestrider en Guds embede
 for alle i den underliggende verden; og til sin Gud
 alene må han overgive, det han er blevet betroet,
 uberøvet dets tilladte egenskaber. 140

[Det synes] nu, som om de lavere elementer
 har gjort mytteri mod den gyldne sol,
 som vækker dem til harmoni og standser
 deres selvødelæggende vold. Den vilde million
 slår efter det øje, der leder dem; som
 det syge legemes væsker, der lægger råd op
 mod livets ånd, der er tronet i hjertet, —
 og således bliver hinandens bytte,
 og til sidst dødens —

Stafford. Det, som ville være ærgerrighed hos en undersåt, 150
 er pligt for en hersker; for på ham
 som på en slutsten, hænger livets bue,
 hvis sikkerhed er dens styrke. Rang og ordnet styre*
 og alt, der gør det ræsonnerende menneskes tidsalder
 mere erindringsværdigt end dyrets, afhænger af dette —
 at ret burde skærme sig ukrænkeligt
 med magt; i hvilken henseende staten England
 på grund af det uforskammede borgerskabs tilranelser
 råber på reform.

Få forræderi og spar penge. Betal de mest † 160
 højrøstede murrere med mønt; mad fjendtlige fraktioner
 med skinsyge, — men tilhør ikke selv nogen af dem;
 og lån guld af mange, for dem som låner ud
 vil tjene dig, indtil du betaler dem; og hold
 således øjeblikkets voldsomme ånd på afstand,
 indtil tiden, og dets kommende slægtled
 af ufødte nætter og dage, bringer en eller anden mulighed,

• • • • •
 eller krig eller pest eller naturen selv, —
 ved en eller anden uorden eller et forfærdeligt tegn,
 vær som en mægler mellem dem. 170

Lad heller ikke Deres Majestæt
 her betvivle faren ved usete begivenheder.
 Hvordan rejste Jeres brødre konger sig, medarvinger
 i Jeres ophøjede interesse i den underlagte jord,
 over sådanne bekymringer til den højde og magt,
 hvor nu de sidder og frygtindgydende roligt
 smiler ad den skælvende verden? Sådanne folkelige storme

* hvis sikkerhed: slutstenens. — dens: buens.

† 'Man kan ikke få buk med forræderi og samtidig spare penge' (Locock).

Philip the Second of Spain, this Lewis of France,
 And late the German head of many bodies,
 And every petty lord of Italy, 180
 Quelled or by arts or arms. Is England poorer
 Or feebler? or art thou who wield'st her power
 Tamer than they? or shall this island be —
 [Girdled] by its inviolable waters —
 To the world present and the world to come
 Sole pattern of extinguished monarchy?
 Not if thou dost as I would have thee do.

King. Your words shall be my deeds:
 You speak the image of my thought. My friend
 (If Kings can have a friend, I call thee so), 190
 Beyond the large commission which [belongs]
 Under the great seal of the realm, take this:
 And, for some obvious reasons, let there be
 No seal on it, except my kingly word
 And honour as I am a gentleman.
 Be — as thou art within my heart and mind —
 Another self, here and in Ireland:
 Do what thou judgest well, take amplest licence,
 And stick not even at questionable means.
 Hear me, Wentworth. My word is as a wall 200
 Between thee and this world thine enemy —
 That hates thee, for thou lovest me.

Strafford. I own
 No friend but thee, no enemies but thine:
 Thy lightest thought is my eternal law.
 How weak, how short, is life to pay —

King. Peace, peace.
 Thou ow'st me nothing yet. (*To Laud*).
 My lord, what say

Those papers?

Laud. Your Majesty has ever interposed,
 In lenity towards your native soil,
 Between the heavy vengeance of the Church 210
 And Scotland. Mark the consequence of warming
 This brood of northern vipers in your bosom.
 The rabble, instructed no doubt
 By London, Lindsay, Hume, and false
 (For the waves never menace heaven until
 Scourged by the wind's invisible tyranny),

knuste Filip den Anden af Spanien, denne Ludvig af Frankrig,
 og det afdøde tyske hoved for mange kroppe,*
 og enhver lille fyrste i Italien, 180
 enten ved list eller våben. Er England fattigere
 eller svagere? eller er du, som udøver dets magt
 tammere end dem? eller skal denne ø –
 [omspændt] af sine urørlige vande –
 for den nuværende og kommende verden
 alene være mønster på udslukt monarki?
 Ikke hvis du gør, som jeg vil have dig til at gøre.

Kongen. Jeres ord skal være mine gerninger:
 I udtaler min tankes billede. Min ven
 (hvis konger kan have en ven, kalder jeg dig sådan), 190
 ud over den absolutte fuldmagt som [hører]
 under rigets mægtige segl, tag denne:
 og af nogle åbenbare grunde, lad intet segl
 være på den, bortset fra mit kongelige ord
 og ære, så sandt jeg er en adelsmand.
 Vær mig – som du er i mit hjerte og sind –
 et andet selv, her og i Irland:
 Gør hvad du skønner bedst, tillad Jer den fuldeste frihed,
 sky ikke selv tvivlsomme midler.

Hør mig, Wentworth. Mit ord er som en væg 200
 mellem dig og denne fjentlige verden, –
 som hader dig, fordi du elsker mig.

Stafford. Jeg ejer
 ingen ven undtagen dig, ingen fjender undtagen dine:
 din ubetydeligste tanke er min evige lov.
 Hvor svagt, hvor kort livet er til at betale –
Kongen. Stille, stille.
 du skylder mig endnu intet.

(*Til Laud.*) Min herre, hvad siger
 papirerne?

Laud. Deres Majestæt har altid grebet ind
 med mildhed på Jeres hjemlige jord
 mellem kirkens tunge hævn 210
 og Skotland. Læg mærke til følgerne ved at varme
 dette kuld af nordlige hugorme i Jeres barm.
 Rakkerpakket, uden tvivl belært
 af Loudon, Lindsay, Hume og falske Argyll†
 (for bølgerne truer aldrig himlen før
 pisket af vindens usynlige tyranni),

* Matthias (1557-1619), tysk-romersk kejser.

† John Campbell, Jarl af Loudon (1598-1662) og Archibald Campbell (1607-61), Marquis af Agryll var modstandere af den engelske kirkeordning. Lindsay, Jarl af Crowford (1596-1678); Jarlen af Home (? - 1666).

Have in the very temple of the Lord
 Done outrage to His chosen ministers.
 They scorn the liturgy of the Holy Church,
 Refuse to obey her canons, and deny 220
 The apostolic power with which the Spirit
 Has filled its elect vessels, even from him
 Who held the keys with power to loose and bind,
 To him who now pleads in this royal presence.—
 Let ample powers and new instructions be
 Sent to the High Commissioners in Scotland.
 To death, imprisonment, and confiscation,
 Add torture, add the ruin of the kindred
 Of the offender, add the brand of infamy,
 Add mutilation: and if this suffice not, 230
 Unleash the sword and fire, that in their thirst
 They may lick up that scum of schismatics.
 I laugh at those weak rebels who, desiring
 What we possess, still prate of Christian peace,
 As if those dreadful arbitrating messengers
 Which play the part of God 'twixt right and wrong,
 Should be let loose against the innocent sleep
 Of templed cities and the smiling fields,
 For some poor argument of policy
 Which touches our own profit or our pride 240
 (Where it indeed were Christian charity
 To turn the cheek even to the smiter's hand);
 And, when our great Redeemer, when our God,
 When He who gave, accepted, and retained
 Himself in propitiation of our sins,
 Is scorned in His immediate ministry,
 With hazard of the inestimable loss
 Of all the truth and discipline which is
 Salvation to the extremest generation 250
 Of men innumerable, they talk of peace!
 Such peace as Canaan found, let Scotland now:
 For, by that Christ who came to bring a sword,
 Not peace, upon the earth, and gave command
 To His disciples at the Passover
 That each should sell his robe and buy a sword,-
 Once strip that minister of naked wrath,
 And it shall never sleep in peace again
 Till Scotland bend or break.
King. My Lord Archbishop,
 Do what thou wilt and what thou canst in this.

har i selve Herrens tempel
 skændet Hans udkårne tjenere.
 De håner den Hellige Kirkes liturgi,
 afslår at efterleve forskrifterne og benægter 220
 den apostoliske magt, som Ånden
 har fyldt sine udvalgte kar med lige fra ham,
 der holdt nøglerne til med magt til at løse og binde,
 til ham, som nu beder i dette kongelige nærvær. —
 Lad vidtstrakte magtbeføjelser og nye pålæg blive
 sendt til de Høje Myndighedspersoner i Skotland.
 Til død, indespærring og beslaglæggelse,
 tilføj tortur, tilføj ødelæggelse af lovovertrederens
 slægtninge, tilføj vanærens brændemærke,
 tilføj lemlæstelse: og hvis dette ikke er tilstrækkeligt, 230
 slip sværdet og ilden løs, så de i deres tørst
 kan slikke det skismatiske afskum op.
 Jeg ler af de svage oprørere, som, selvom de begærer
 det vi ejer, stadig sladrer om kristen fred,
 som om de frygtelige mæglende budbringere,
 der spiller Guds rolle mellem ret og uret,
 ville blive sluppet løs på tempelfyldte byers
 og smilende markers uskyldige søvn,
 for en eller anden fattig fornuftsgrund
 der berører vor egen fordel eller vor stolthed 240
 (hvor det i sandhed ville være kristen næstekærlighed
 at vende kinden til hånden, der slår);
 og når vor store Forløser, når vor Gud,
 når Han som gav, modtog og bevarede
 sig selv i forsoning af vore synder,
 hånes i sit eget umiddelbare virke
 med risiko for det uvurderlige tab
 af al den sandhed og disciplin, som er
 frelsen for utallige menneskers
 fjerneste slægtled, taler de om fred! 250
 Lad nu Skotland finde sådan fred, som Kanaaen fandt,*
 thi ved den Kristus der kom for at bringe sværd,
 og ikke fred, på jord og befalede
 sine disciple ved påskefesten,
 at hver skulle sælge sin kåbe og købe et sværd, —
 blotlæg éngang dette instruments nøgne vrede,
 og det skal aldrig sove fredeligt igen,
 før Skotland bøjer sig eller brækker.
Kongen. Min herre Ærkebiskop,
 gør hvad du vil og hvad du kan i dette.

* Kanaanæerne, som boede i Kanaaen i Palæstina før isralitternes indvandring, blev efterhånden udryddet eller blev en del af erobrersfolket.

Thy earthly even as thy heavenly King 260
 Gives thee large power in his unquiet realm.
 But we want money, and my mind misgives me
 That for so great an enterprise, as yet,
 We are unfurnished.

Strafford. Yet it may not long
 Rest on our wills.

Cottington. The expenses
 Of gathering shipmoney, and of distraining
 For every petty rate (for we encounter
 A desperate opposition inch by inch
 In every warehouse and on every farm),
 Have swallowed up the gross sum of the imposts; 270
 So that, though felt as a most grievous scourge
 Upon the land, they stand us in small stead
 As touches the receipt.

Strafford. 'Tis a conclusion
 Most arithmetical: and thence you infer
 Perhaps the assembling of a parliament.
 Now, if a man should call his dearest enemies
 To sit in licensed judgement on his life,
 His Majesty might wisely take that course. (*Aside to Cottington*).
 It is enough to expect from these lean imposts
 That they perform the office of a scourge, 280
 Without more profit. (*Aloud*). Fines and confiscations,
 And a forced loan from the refractory city,
 Will fill our coffers: and the golden love
 Of loyal gentlemen and noble friends
 For the worshipped father of our common country,
 With contributions from the catholics,
 Will make Rebellion pale in our excess.
 Be these the expedients until time and wisdom
 Shall frame a settled state of government.

Laud. And weak expedients they! Have we not drained 290
 All, till the which seemed
 A mine exhaustless?

Strafford. And the love which is,
 If loyal hearts could turn their blood to gold.

Laud. Both now grow barren: and I speak it not
 As loving parliaments, which, as they have been
 In the right hand of bold bad mighty kings
 The scourges of the bleeding Church, I hate.
 Methinks they scarcely can deserve our fear.

Din jordiske såvel som din himmelske Konge 260
giver dig stor magt i sit urolige rige.

Men vi mangler penge, og med ængstelse aner jeg
at til så stort et foretagende
er vi endnu ikke rustet.

Stafford. Dog måske kommer det
ikke længe an på vore viljer.

Cottington. Udgifterne*
ved at opkræve skibsskat og ved at inddrive
enhver ubetydelig rate (for vi møder
en desperat modstand tomme for tomme
i ethvert pakhus og enhver gård),
har slugt den hele sum af afgifterne; 270
således at de, skønt følt som en yderst hårdhændet
svøbe over landet, kun er os til ringe nytte,
hvad angår det modtagne.

Stafford. Det er en
højst aritmetisk konklusion: og deraf udleder I
måske parlamentets samling.
Hør, hvis en mand skulle bede sine kæreste fjender
om at opkaste sig til bemyndiget dommer over sit liv,
kunne Hans Majestæt klogeligt følge den kurs. [Afsides til Cottington.
Det er nok at forvente af disse magre afgifter,
at de udfører en svøbes hverv uden større udbytte. 280

(Højt.) Bøder og beslaglæggelser
og et påtvunget lån fra den genstridige by,†
vil fylde vor pengekasser: og tro adelsmænds
og ædle venners gyldne kærlighed
for vort fælles lands tilbedte far,
med bidrag fra katolikkerne,
vil i vor overflod få oprør til at blegne.
Lad disse være midlerne indtil tid og klogskab
vil skabe en sikker grundvold for regeringsmagten.

Laud. Og svage midler er de! Har vi ikke tømt 290
alt, indtil som syntes
en uudtømmelig mine?

Stafford. Og kærligheden som er dette,
hvis tro hjerter kunne forvandle deres blod til guld.

Laud. Begge bliver nu golde: og jeg siger det ikke
som en elsker af parlamenter, derimod, da de
i dristige slette mægtige kongers højre hånd
har været svøber for en blødende Kirke, hader jeg dem. —
Jeg tror de næppe kan fortjene vor frygt.

* Baron Francis Cottington (1579-1652), Chancellor of the Exchequer ≈ finansminister.

† by: London.

Strafford. Oh! my dear liege, take back the wealth thou gavest:
 With that, take all I held, but as in trust 300
 For thee, of mine inheritance: leave me but
 This unprovided body for thy service,
 And a mind dedicated to no care
 Except thy safety: — but assemble not
 A parliament. Hundreds will bring, like me,
 Their fortunes, as they would their blood, before —

King. No! thou who judgest them art but one. Alas!
 We should be too much out of love with Heaven,
 Did this vile world show many such as thee,
 Thou perfect, just, and honourable man! 310
 Never shall it be said that Charles of England
 Stripped those he loved for fear of those he scorns;
 Nor will he so much misbecome his throne
 As to impoverish those who most adorn
 And best defend it. That you urge, dear Strafford,
 Inclines me rather —

Queen. To a parliament?
 Is this thy firmness? and thou wilt preside
 Over a knot of censurers,
 To the unswearing of thy best resolves,
 And choose the worst, when the worst comes too soon? 320
 Plight not the worst before the worst must come.
 Oh, wilt thou smile whilst our ribald foes,
 Dressed in their own usurped authority,
 Sharpen their tongues on Henrietta's fame?
 It is enough! Thou lovest me no more!

[*Weeps.*
 [*They talk apart.*]

King. Oh, Henrietta!
Cottington (to Laud). Money we have none:
 And all the expedients of my Lord of Strafford
 Will scarcely meet the arrears.

Laud. Without delay
 An army must be sent into the north;
 Followed by a Commission of the Church, 330
 With amplest power to quench in fire and blood,
 And tears and terror, and the pity of hell,
 The intenser wrath of Heresy. God will give
 Victory; and victory over Scotland give
 The lion England tamed into our hands.
 That will lend power, and power bring gold.

Cottington. Meanwhile
 We must begin first where your Grace leaves off.
 Gold must give power, or —

Laud. I am not averse
 From the assembling of a parliament.

Stafford. Åh! min kære fyrste, tag den rigdom tilbage du gav:
 og med den, tag hele min arv, som jeg kun 300
 forvaltede for dig: levn mig blot
 dette værgeløse legeme til din tjeneste
 og et sind, der intet andet er helliget
 end din sikkerhed: — men sammenkald ikke
 et parlament. Hundrede vil, ligesom jeg,
 bringe deres formuer, såvel som deres blod, for —

Kongen. Nej! kun du, der dømmes om dem, er én af dem. Ak!
 vi ville i for høj grad undlade at elske Himlen,
 hvis denne nedrige verden fremviste mange sådanne som dig,
 du fuldkomne, retfærdige og hæderlige mand! 310
 Aldrig skal det blive sagt, at Karl af England
 udpiner den, han elsker, af frygt for dem han foragter;
 heller ikke vil han i den grad misklæde sin trone
 ved at forarme dem, der mest smykker
 og bedst forsvarer den. Det I gør så stærkt gældende Strafford,
 foranlediger mig snarere —

Dronningen. Til et parlament?
 Er dette din fasthed? og du vil præsidere
 over en knude af kritikere,
 for at afsværge dine bedste beslutninger
 og vælge den værste, selvom den værste kommer for tidligt? 320
 Antag ikke den værste, før den værste må komme.
 Oh, vil du smile, medens vore forvorne fjender,
 klædt i deres egen tilranede myndighed,
 skærper deres tunger på Henriettes ry?
 Det er nok! Du elsker mig ikke mere!

[Græder.

Kongen. Åh, Henriette! [De taler sammen afsides.

Cottington (til Laud). Penge har vi ingen af:
 alle Lord Staffords midler
 ville næppe dække det udestående.

Laud. Uden forsinkelse
 må en hær sendes nordpå;
 udstyret med Kirkens bemyndigelse 330
 til at udfolde den mest uindskrænkede magt, for med ild og blod,
 og tårer og skræk og helvedets medynk
 at kvæle kætteriets voldsommere vrede. Gud vil give
 sejr; og sejr over Skotland giver os
 løven England tæmmet i hænde.
 Den vil skænke magt, og magt bringer guld.

Cottington. Imidlertid
 må vi først begynde der, hvor Deres Nåde holder op.
 Guld må give magt, eller —

Laud. Jeg er ikke imod
 at man sammenkalder et parlament.

Strong actions and smooth words might teach them soon 340
 The lesson to obey. And are they not
 A bubble fashioned by the monarch's mouth,
 The birth of one light breath? If they serve no purpose,
 A word dissolves them.

Strafford. The engine of parliaments
 Might be deferred until I can bring over
 The Irish regiments: they will serve to assure
 The issue of the war against the Scots.
 And, this game won — which if lost, all is lost —
 Gather these chosen leaders of the rebels,
 And call them, if you will, a parliament. 350

King. Oh, be our feet still tardy to shed blood.
 Guilty though it may be! I would still spare
 The stubborn country of my birth, and ward
 From countenances which I loved in youth
 The wrathful Church's lacerating hand.
 (*To Laud*). Have you o'erlooked the other articles?

Re-enter Archy.

Laud. Hazlerig, Hampden, Pym, young Harry Vane,
 Cromwell, and other rebels of less note,
 Intend to sail with the next favouring wind
 For the Plantations.

Archy. Where they think to found 360
 A commonwealth like Gonzalo's in the play,
 Gynaecocoenic and pantisocratic.

King. What's that, sirrah?

Archy. New devil's politics.
 Hell is the pattern of all commonwealths:
 Lucifer was the first republican.
 Will you hear Merlin's prophecy, how three [poets?]
 'In one brainless skull, when the whitethorn is full,
 Shall sail round the world, and come back again:
 Shall sail round the world in a brainless skull,
 And come back again when the moon is at full:' — 370
 When, in spite of the Church,
 They will hear homilies of whatever length
 Or form they please.

Stærke handlinger og glatte ord kunne snart 340
 lære dem at rette sig efter forskriften. Og er de ikke
 en boble dannet af monarkens mund,
 et let åndedrags fødsel? Hvis de intet formål tjener,
 opløser et ord dem.

Stafford. Parlamenternes maskineri
 kunne sættes ud af kraft indtil jeg kan vinde
 de irske regimente for os: de vil tjene til at sikre
 udfaldet af krigen mod skotterne.
 Og er dette spil vundet – som hvis tabt, da er alt tabt –
 så saml disse oprørernes udvalgte ledere,
 og kald dem, hvis I vil, et parlament. 350

Kongen. Åh, må vore fødder stadig være træge til at udgyde blod,
 skønt det måtte være skyldigt! jeg vil stadig skåne
 mit genstridige fødeland og beskytte
 ansigter, jeg elskede i ungdommen, for
 den vrede Kirkes flænsende hånd.
 (*Til Laud.*) Har I set de andre artikler igennem?

Archy kommer ind igen.

Laud. Hazlerig, Hampden, Pym, unge Harry Vane,
 Cromwell og andre oprørere af mindre betydning,*
 har til hensigt at sejle med den næste gunstige vind
 til kolonierne.

Archy. Hvor de tænker at grundlægge 360
 et samfund ligesom Gonzales' i skuespillet,
 gynækokønisk og pantisokratisk.†

Kongen. Hvad er det, knægt?

Archy. Djævlens nye politik.
 Helved er et mønster for alle republikker:
 Lucifer var den første republikaner.
 Vil I høre Merlins profeti, om hvordan tre [digtere?]
 i en eneste hjernetom hovedskal, når hvidtjørnen blomstrer,
 skal sejle rundt om jorden og komme tilbage igen:
 skal sejle verden rundt i en hjernetom hovedskal,
 og komme tilbage igen når månen er fuld:’ – 370
 hvor de efter behag, på trods af Kirken,
 vil høre prædikener ligegyldigt af hvilken
 længde eller form.

* Sir Arthur Hazlerig (1612-60), John Hampden (1595-1643), John Pym (1584-1643), Harry Vane (1613-1662) og Oliver Cromwell (1599-1658), den senere revolutionsleder, var medlemmer af parlamentet og tilhørte oppositionen. Vane blev henrettet efter Restorationen for højforræderi, Hampden faldt i borgerkrigen.

† Gonzales': fra Shakespeares skuespil *Stormen*. – gynækokønisk: fælles om kvinderne. – pantisokratisk: et samfund hvor alle er lige og alle styrer. En henvisning til de planer som Southey, Coleridge og muligvis Wordsworth i 1794 havde om at grundlægge en koloni i Amerika.

Cottington (?). So please your Majesty to sign this order
For their detention. 375

Archy. If your Majesty were tormented night and day by fever, gout, rheumatism, and stone, and asthma, etc., and you found these diseases had secretly entered into a conspiracy to abandon you, should you think it necessary to lay an embargo on the port by which they meant to dispeople your unquiet kingdom of man?

King. If fear were made for kings, the Fool mocks wisely;
But in this case — (*writing*). Here, my lord, take the warrant,
And see it duly executed forthwith.—
That imp of malice and mockery shall be punished. 384

[*Exeunt all but King, Queen, and Archy.*]

Archy. Ay, I am the physician of whom Plato prophesied, who was to be accused by the confectioner before a jury of children, who found him guilty without waiting for the summing-up, and hanged him without benefit of clergy. Thus Baby Charles, and the Twelfth-night Queen of Hearts, and the overgrown schoolboy Cottington, and that little urchin Laud — who would reduce a verdict of ‘guilty, death,’ by famine, if it were impregnable by composition — all impannelled against poor Archy for presenting them bitter physic the last day of the holidays.

Queen. Is the rain over, sirrah?

King. When it rains
And the sun shines, ’twill rain again to-morrow:
And therefore never smile till you’ve done crying.

Archy. But ’tis all over now: like the April anger of woman, the gentle sky
has wept itself serene. 397

Queen. What news abroad? how looks the world this morning?

Archy. Gloriously as a grave covered with virgin flowers. There’s a rainbow in the sky. Let your Majesty look at it, for
‘A rainbow in the morning
Is the shepherd’s warning;’

and the flocks of which you are the pastor are scattered among the mountain-tops, where every drop of water is a flake of snow, and the breath of May pierces like a January blast.

King. The sheep have mistaken the wolf for their shepherd, my poor boy; and the shepherd, the wolves for their watchdogs.

Queen. But the rainbow was a good sign, Archy: it says that the waters of the deluge are gone, and can return no more. 409

Archy. Ay, the salt-water one: but that of tears and blood must yet come down, and that of fire follow, if there be any truth in lies. — The rainbow hung over the city with all its shops, . . . and churches, from north to south, like a bridge of congregated lightning pieced by the masonry of heaven — like a balance in which the angel that distributes the coming hour was weighing that heavy one whose poise is now felt in the lightest hearts, before it bows the

Cottington (?). Så jeg må bede Deres Majestæt underskrive denne ordre på deres tilbageholdelse. 375

Archy. Hvis Deres Majestæt blev pint hver nat og dag af feber, gigt, reumatisme og sten og astma, etc., og I fandt at disse sygdomme i hemmelighed indgik i en sammensværgelse for at forlade Jer, skulle I da mene, det var nødvendigt at belægge havnen med eksportforbud, som de ønskede at affolke Jeres urolige menneskekongerige fra?

Kongen. Hvis frygt var skabt for konger, narren spotter klogt; men i dette tilfælde — (*idet han skriver*). Her, min Herre, tag denne arrestordre, og sørg for, at den øjeblikkeligt bliver behørigt efterkommet. — Den djævlunge af ondskab og spotteri skal blive straffet. 384

[*Alle ud bortset fra Kongen, Dronningen, og Archy.*]

Archy. Ja, jeg er lægen, om hvem Platon profeterede, at han ville blive anklaget af konditoren foran en jury af børn, som fandt ham skyldig uden at vente på sammenfatningen, og hængte ham uden gejstlig bistand. Således er Spædbarnet Karl, og Helligtrekongersaftens Hjerters Dronning, og den opløbne skoledreng Cottington, og den lille filur Laud — som ville reducere kendelsen til „skyldig, døden“ ved sult, hvis det ville være en uomstødelig* ordning — alle udtaget i sagen mod stakkels Archy, anklaget for at have serveret bitter medicin for dem på den sidste feriedag.

Dronningen. Er det holdt op med at regne, knægt?

Kongen. Når det regner
og solen skinner, vil det regne igen imorgen:
og smil derfor aldrig, før du er færdig med at græde.

Archy. Men det hele er forbi nu: som en kvindes aprilsvrede, den blide sky har grædt sig selv rolig. 397

Dronningen. Hvad nyt udefra? hvordan ser verden ud denne morgen?

Archy. Pragtfuld som en grav dækket af jomfrublomster. Der er en regnbue på himlen. Deres Majestæter skulle se den, thi

„en regnbue om morgenen
er hyrdens varsel;“

og flokkene, som I er hyrde for, er spredt blandt bjergtoppene, hvor enhver vanddråbe er et snefnug, og majblæsten er gennemborende som en januarvind.

Kongen. Fårene har forvekslet ulven med deres hyrde, min stakkels dreng; og hyrden, ulvene med deres vagthunde.

Dronningen. Men regnbuen var et godt tegn Archy: det betyder at oversvømmelsens vande er borte og ikke mere kan vende tilbage. 409

Archy. Ja, den af saltvand: men den af tårer og blod må endnu stige ned og den af ild følge efter, hvis der er nogen sandhed i løgne. — Regnbuen hang over byen med alle dens butikker, . . . og kirker, fra nord til syd, som en bro af forsamlede lyn, sammensat af himlens murværk — som en vægt hvor englen, der uddeler den kommende time, vejede den tunge af dem, hvis vægt nu føles i de letteste hjerter, før den bøjer de stolteste hoveder under de ringeste fødder.†

* 'døden ved hængning' bliver til 'døden ved sult'.

† den tunge af dem: af de kommende timer. — de stolteste hoveder: sandsynligvis oprørerne.

proudest heads under the meanest feet.

Queen. Who taught you this trash, sirrah? 418

Archy. A torn leaf out of an old book trampled in the dirt. — But for the rainbow. It moved as the sun moved, and . . . until the top of the Tower . . . of a cloud through its left-hand tip, and Lambeth Palace look as dark as a rock before the other. Methought I saw a crown figured upon one tip, and a mitre on the other. So, as I had heard treasures were found where the rainbow quenches its points upon the earth, I set off, and at the Tower — But I shall not tell your Majesty what I found close to the closet-window on which the rainbow had glimmered.

King. Speak: I will make my Fool my conscience.

Archy. Then conscience is a fool. — I saw there a cat caught in a rat-trap. I heard the rats squeak behind the wainscots: it seemed to me that the very mice were consulting on the manner of her death. 430

Queen. Archy is shrewd and bitter.

Archy. Like the season,
So blow the winds. — But at the other end of the rainbow, where the gray rain was tempered along the grass and leaves by a tender interfusion of violet and gold in the meadows beyond Lambeth, what think you that I found instead of a mitre?

King. Vane's wits perhaps.

Archy. Something as vain. I saw
a gross vapour hovering in a stinking ditch over the carcass of a dead ass, some rotten rags, and broken dishes — the wrecks of what once administered to the stuffing-out and the ornament of a worm of worms. His Grace of Canterbury expects to enter the New Jerusalem some Palm Sunday in triumph on the ghost of this ass. 441

Queen. Enough, enough! Go desire Lady Jane
She place my lute, together with the music
Mari received last week from Italy,
In my boudoir, and —

[*Exit Archy.*]

King. I'll go in.

Queen. My beloved lord,
Have you not noted that the Fool of late
Has lost his careless mirth, and that his words
Sound like the echoes of our saddest fears?
What can it mean? I should be loth to think
Some factious slave had tutored him.

King. Oh, no! 450
He is but Occasion's pupil. Partly 'tis
That our minds piece the vacant intervals
Of his wild words with their own fashioning, —
As in the imagery of summer clouds,
Or coals of the winter fire, idlers find
The perfect shadows of their teeming thoughts:
And partly, that the terrors of the time

Dronningen. Hvem lærte dig dette bras, knægt? 418

Archy. Et tjørneblad fra en gammel bog trampet i skidtet. — Men regnbuen. Den bevægede sig, da solen bevægede sig, og . . . til toppen af Tower . . . da en sky gik gennem dens venstre yderste top, og Lambeth Palace ser så mørk ud som en klippe foran den anden. Jeg troede, jeg så en krone afbildet på den ene top og en bispehue på den anden. Så, da jeg havde hørt at der fandtes skatte, hvor regnbuen slukker sine spidser på jorden, begav jeg mig afsted, og til Tower — Men jeg skal ikke fortælle Deres Majestæter, hvad jeg fandt nær ved kabinetsvinduet, som regnbuen havde glimt på.

Kongen. Tal: Jeg vil gøre min nar til min samvittighed.

Archy. Så er samvittigheden en nar. Jeg så dér en kat fanget i en rottefælde. Jeg hørte rotterne pibe bagved panelerne: det syntes mig, at selve musene søgte oplysning, om måden den døde på. 430

Dronningen. Archy er skarpsindig og bitter.

Archy. Ligesom årstiderne, sådan blæser vindene. — Men ved den anden ende af regnbuen, hvor den grå regn blev mildnet hen over græsset og løvet mildnet ved en blid indblanding af violet og guld fra engene hinsides Lambeth, hvad tror I, jeg fandt i stedet for en bispehue?

Kongen. Vanes forstand måske.

Archy. Noget ligeså tomt. Jeg så en kraftig damp, der svævede i en stinkende grøft over kadaveret af et dødt æsel, nogle rådne laser og knuste tallerkener — resterne af det, der engang hjalp med til at udstoppe og pryde en ormenes orm. Hans nåde af Canterbury regner med, på en palmesøndag, at drage ind i det Ny Jerusalem i triumf på genfærdet af dette æsel. 441

Dronningen. Det er nok! Gå og bed Lady Jane anbringe min lut, sammen med den musik Mari modtog sidste uge fra Italien. i mit boudoir, og —

[Archy ud.]

Kongen. Jeg går ind.

Dronningen. Min højt elskede herre, har I ikke bemærket at narren på det seneste har mistet sin sorgløse munterhed, og at hans ord lyder som ekkoerne af vore tristeste bekymringer? Hvad kan det betyde? Jeg ville nødig tænke på at en eller anden oprørske slave havde pint ham.

Kongen. Åh, nej! 450
Han er bare elev af lejligheden. Dels er det, at vore sind, med deres egne dannelser, forbinder de tomme mellemrum i hans forrykte tale, — ligesom lediggængere, i sommerskyers billeder eller vinterildens kul, finder de fuldkomne skygger af deres myldrende tanker: og dels er det, at denne tids rædsler

Are sown by wandering Rumour in all spirits;
 And in the lightest and the least, may best
 Be seen the current of the coming wind. 460

Queen. Your brain is overwrought with these deep thoughts.
 Come, I will sing to you; let us go try
 These airs from Italy; and, as we pass
 The gallery, we'll decide where that Correggio
 Shall hang — the Virgin Mother
 With her child, born the King of heaven and earth,
 Whose reign is men's salvation. And you shall see
 A cradled miniature of yourself asleep,
 Stamped on the heart by never-erring love; 470
 Likier than any Vandyke ever made,
 A pattern to the unborn age of thee,
 Over whose sweet beauty I have wept for joy
 A thousand times, and now should weep for sorrow,
 Did I not think that after we were dead
 Our fortunes would spring high in him, and that
 The cares we waste upon our heavy crown
 Would make it light and glorious as a wreath
 Of Heaven's beams for his dear innocent brow.

King. Dear Henrietta!

SCENE III

The Star Chamber, Laud, Juxon, Strafford, and others, as Judges. Prynne as a Prisoner, and then Bastwick.

Laud. Bring forth the prisoner Bastwick: let the clerk
 Recite his sentence.

Clerk. 'That he pay five thousand
 Pounds to the king, lose both his ears, be branded
 With red-hot iron on the cheek and forehead,
 And be imprisoned within Lancaster Castle
 During the pleasure of the Court.'

Laud. Prisoner,
 If you have aught to say wherefore this sentence
 Should not be put into effect, now speak.

Juxon. If you have aught to plead in mitigation,
 Speak.

er sået i alles sind af omstrefjende rygter;
 og retningen af den kommende vind
 kan bedst ses i det letteste og det mindste. 460

Dronningen. Jeres hjerne er overanstrengt af disse dybe tanker.
 Kom jeg vil synge for Jer; lad os prøv
 disse sange fra Italien; og når vi passerer
 galleriet, vil vi afgøre hvor den Correggio
 skal hænge — Jomfrumoderen
 med sit barn, himlens og jordens fødte Konge,
 hvis herredømme er menneskenes frelse. Og I skal se
 en miniature af Jer selv ligge sovende i sin vugge,*
 med hjertet præget af aldrig-vildfarende kærlighed;
 mere lig nogen Vandyke nogensinde lavede,† 470
 et mønster for din ufødte alder,
 over hvis henrivende skønhed jeg tusinde gange har
 grædt af glæde og nu burde græde af sorg,
 hvis jeg ikke troede, at efter vi er døde,
 vil vor lykke vokse sig stor i ham, og at
 de bekymringer vi spilder på vor tunge krone,
 vil gøre den let og prægtig som en blomsterkrans
 af Himlens stråler til hans kære uskyldige pande.

Kongen. Kære Henriette!

TREJDE SCENE

Stjernerammerretten, Laud, Juxon, Strafford, og andre som dommere. Prynne som fange, dernæst Bastwick.‡

Laud. Før fangen Bastwick frem: lad klerken
 oplæse hans dom.

Klerken. „At han skal betale fem tusinde
 pund til kongen, miste begge øre, brændemærkes
 med rødglødende jern på kind og pande,
 og indespærres på Lancaster Castle
 så længe det behager Retten.“

Laud. Fange
 hvis I har noget at indvende mod,
 at denne dom bliver sat i værk, så tal nu.

Juxon. Hvis I har noget at fremføre for strafnedsættelse,§
 tal.

* Karl den Anden (1630-85), deres barn.

† Anthon van Dyck (1599-1641) Karl den Førstes hofmaler fra 1632.

‡ William Prynne (1600-69) prominent puritaner, forfatter. John Bastwick (1593-1654), purita-
 ner og forfatter.

§ William Juxon (1582-1663), biskop i London.

Bastwick. Dette, mine herrer. Hvis jeg, ligesom prælater, 10
var en angriber af den kongelige magt,
en offentlig spotter af Guds ord,
uærbødig, afgudsdyrkende, papistisk, overtroisk,
ugudelig i hjerte og i tyrannisk handling,
blottet for vid, ærlighed, og mådehold;
hvis Satan var min herre, som deres, — vor Gud
et mønster på alt, jeg burde undgå at gøre;
var jeg en fjende af Gud og Konge
og af gode mænd, som I er; — da skulle jeg fortjene
Jeres frygtelige værdighed og forgyldte fremgang, 20
som, når I vågner af den sidste søvn, skal forvandles
til kutter og kåber af evigtvarende ild.
Men, som jeg nu er, beder jeg Jer, und mig
den eneste jordiske tjeneste I kan yde,
eller jeg tænker er værd at modtage fra jeres hænder, —
spot, lemlæstelse, og indespærring.
netop som min Mester gjorde,
indtil Himlens kongerige skal stige ned på jorden,
eller jorden være som en skygge optaget i
Himlens lys — nogle få voldsomme år 30
vil gå og ikke levne noget af, hvad der modsætter sig
Hans vilje, hvis vilje er magt.

Laud. Betjent, tag fangen ud af afspærringen
og lad han tunge blive spaltet for hans uforskammethed.

Bastwick. Medens denne hånd holder en pen —

Laud. Lad hans hænder —

Juxon. Stands!

Lad være, min herre! Tungen, som nu intet skrækkeligt
kan melde, ville udlægge, idet den er stum,
Himlens torden til vor skade; []
og hænder, som nu kun skriver deres egen skam,
kunne med blødende stumper underskrive tabet af vort blod. 40

Laud. Der ville være meget mere af sådan 'barmhjertighed'
blandt mennesker, hvis alle Himlens hævnens tjenere
således veg tilbage for jordisk gengældelse. Jeg
ville kunne udholde hvad jeg ville forvolde. [*Bastwick føres ud af bevogtet.*
Før

den herre Biskop af Lincoln ind.—
(*Til Strafford.*) Ved I ikke,
at ved udpantningen for titusind pund
af hans bøger og møbler i Lincoln
fandt man disse skandaløse og oprørske breve,
sendt fra en vis Osbaldistone, som er flygtet?
Jeg siger det ikke, som vedrørende denne stakkels person; 50

men om embedet, som skulle gøre personen hellig,*
om han så var så gemen, som embedet altid er pletfri.
Mærk også, min herre, at dette udtryk rammer
Hans Majestæt, hvis jeg ikke mistyder det.

Biskop Williams *føres ind bevogtet.*†

Stafford. Det er klogt og retfærdigt, at Williams smager
den bitre frugt af hans forbindelse med
skismatikerne. Men I, min herre Ærkebiskop,
som skylder Jeres første forfremmelse hans velvilje,
som voksede under hans smil —

Laud. Vil derfor ydmygt
bede hans dommer om at gøre sin pligt i denne Højesteret, — 60
at det skal synes, netop som det er, at jeg,
i min overtagelse af denne hellige kåbe,
har lagt alt verdsligt til side,
al fornemmelse for forskel på personer,
alle tanker bortset fra dem i Kirkens tjeneste. —
Biskop af Lincoln!

Williams. Stille, stolte hierark!
Jeg kender min dom, og jeg vedgår, at den er retfærdig.
Du vil betale mig mindre tilbage, end jeg fortjener,
ved at strække til det yderste

• • • • •

FJERDE SCENE

Hampden, Pym, cromwell, *hans datter og unge* Sir Harry Vane.

Hampden. Farvel England! du, som har været min vugge,
skal aldrig blive mit fangehul og min grav!
Jeg holdt, hvad jeg arvede fra dig,
som et pant for den arv af frihed,
du har solgt for dine udplyndres smil:
hvordan kan jeg kalde dig England, eller mit land? —
Holder vinden?

Vane. Vejrhanen sidder støt
på klosterkirkens tårne. Aftenstjernens‡

* personen: den der har embedet, biskoppen.

† John Williams (1582-1650), biskop af Lincoln, viste tolerance over for puritanerne. Blev fængslet til 1640.

‡ klosterkirken: Westminster Abbey.

Of the evening star, spite of the city's smoke,
 Tell that the north wind reigns in the upper air. 10
 Mark too that flock of fleecy-wingèd clouds
 Sailing athwart St. Margaret's.

Hampden. Hail, fleet herald
 Of tempest! that rude pilot who shall guide
 Hearts free as his, to realms as pure as thee,
 Beyond the shot of tyranny,
 Beyond the webs of that swoln spider . . .
 Beyond the curses, calumnies, and [lies?]
 Of atheist priests! And thou
 Fair star, whose beam lies on the wide Atlantic,
 Athwart its zones of tempest and of calm, 20
 Bright as the path to a belovèd home,
 Oh, light us to the isles of the evening land!
 Like floating Edens cradled in the glimmer
 Of sunset, through the distant mist of years
 Touched by departing hope, they gleam! lone regions,
 Where Power's poor dupes and victims yet have never
 Propitiated the savage fear of kings
 With purest blood of noblest hearts; whose dew
 Is yet unstained with tears of those who wake
 To weep each day the wrongs on which it dawns; 30
 Whose sacred silent air owns yet no echo
 Of formal blasphemies; nor impious rites
 Wrest man's free worship, from the God who loves,
 To the poor worm who envies us His love!
 Receive, thou young of Paradise.
 These exiles from the old and sinful world!

• • • • •
 This glorious clime, this firmament, whose lights
 Dart mitigated influence through their veil
 Of pale blue atmosphere; whose tears keep green
 The pavement of this moist all-feeding earth; 40
 This vaporous horizon, whose dim round
 Is bastioned by the circumfluous sea,
 Repelling invasion from the sacred towers,
 Presses upon me like a dungeon's grate,
 A low dark roof, a damp and narrow wall.
 The boundless universe
 Becomes a cell too narrow for the soul
 That owns no master; while the loathliest ward
 Of this wide prison, England, is a nest

sølvskinnende lyn, uagtet byens røg,
fortæller at nordenvinden hersker i den øvre luft. 10
Bemærk også den flok af uldvingede skyer,
der sejler tværs over St. Margeret's.*

Hampden. Vær hilset, stormens
hurtige budbringer! den vilde styrmand der skal føre
hjerter,— frie som hans, til riger så rene som dig, —
hinsides tyranniets rækkevidde,
hinsides den opsvulmede edderkops spind ...
hinsides forbandelserne, bagvaskelser og [løgne?]
af ateistiske præster Og du
skønne stjerne, hvis stråler ligger på det vide Atlanterhav,
tværs over dets bælte af storm og vindstille, 20
funklende som stien til et højt elsket hjem,
oh, lys os til aftenlandets øer!†
som flydende Paradishaver, vugget i solnedgangens
svage skær, gennem den fjerne tåge af år,
berørt af henfarende håb, — glimter de! ensomme egne,
hvor magtens arme fjolser og ofre endnu aldrig
har formildet kongers brutale vrede
med det reneste blod og de ædleste hjerter; hvis dug
endnu er uplettet af tårer fra dem, som hver dag
vågner for at græde over uretten, den gryer på; 30
hvis hellige tavse luft endnu intet ekko af
formelle gudsbespottelser ejer; heller ikke vrister ugudelige
ceremonier menneskets frie gudsdyrkelse fra den elskende Gud,
for at give den til den fattige orm, der misunder os Hans kærlighed!
modtag, du unge af Paradis,
disse landflygtige fra den gamle og syndefulde verden!

• • • • •
Dette prægtige himmelstrøg, dette hvælv, hvis lys
sender lindrende indflydelse gennem deres slør
af bleg blå atmosfære; hvis tårer holder
denne fugtige altnærende jords dække grønt; 40
denne dampfyldte horisont, hvis utydelige runding
er befæstet af det omkringflydende hav,
idet den slår de hellige tårnes indtrængen tilbage,
presser mig som et fangehuls gitter,
et lavt mørkt loft, en fugtig og snæver mur.
Det grænseløse verdensrum
bliver en celle for snæver for sjælen,
som ikke har nogen herre; medens det afskyeligste fangehul
i dette udstrakte fængsel, England, er en voksende

* Westminster's sognekirke

† Amerika.

Of cradling peace built on the mountain tops — 50
 To which the eagle spirits of the free,
 Which range through heaven and earth, and scorn the storm
 Of time, and gaze upon the light of truth,
 Return to brood on thoughts that cannot die
 And cannot be repelled.
 Like eaglets floating in the heaven of time,
 They soar above their quarry, and shall stoop
 Through palaces and temples thunderproof.

SCENE V

Archy. I'll go live under the ivy that overgrows the terrace, and count the
 tears shed on its old [roots?] as the [wind?] plays the song of

'A widow bird sate mourning
 Upon a wintry bough.'

[*Sings*]

Heigho! the lark and the owl!
 One flies the morning, and one lulls the night: —
 Only the nightingale, poor fond soul,
 Sings like the fool through darkness and light.

'A widow bird sate mourning for her love
 Upon a wintry bough; 10
 The frozen wind crept on above,
 The freezing stream below.

There was no leaf upon the forest bare.
 No flower upon the ground,
 And little motion in the air
 Except the mill-wheel's sound.'

freds rede, bygget på bjergtoppene, — 50
 som de fries ørneånder,
 der strejfer om på himlen og jorden og spotter tidens
 storm og stirre på sandhedens lys,
 vender tilbage til for at ruge over tanker, der ikke kan dø
 og ikke kan slås tilbage.
 Som ørneunger der svæver i tidens himmel,
 stiger de højt over deres vildt og skal slå ned
 gennem paladser og templer, tordentætte.

FEMTE SCENE

Archy. Jeg vil gå hen og leve under vedbenden, som gror over terrasserne og
 tælle tårerne, gydt på dens gamle [rødder?] medens [vinden?] synger sangen

„En forladt fugl sad og sørgede
 på en vintergren.“

[*Synger*]

Hejho! lærken og uglen!
 en flyver morgenen, og en luller natten: —
 kun nattergalen, stakkels kærlige sjæl,
 synger ligesom narren gennem mørke og lys.

„En forladt fugl sad og sørgede over sin elskede
 på en vintergren; 10
 den iskolde vind krøb nærmere ovenover,
 den frysende strøm nedenunder.

„Der var intet løv på den nøgne skov,
 ingen blomst på jorden,
 og kun lidt bevægelse i luften
 bortset fra møllehjulets lyd.“*

* Lærken er de oprørske puritanere. Uglen er Laud, Strafford og deres fæller, Karl den Første er nattergalen og Dronningen den forladte fugl (Cameron).

NOTER

Julian og Maddalo. Julian and Maddalo. Skrevet i 1819. Udgivet af Mary Shelley, *Posthumous Poems*, 1824.

Digtet indledes med en teoretisk diskussion mellem de to hovedpersoner, der løst er modelleret efter Shelley selv og Byron. Julian hævder, at mennesket har magt over sit eget sind. Maddalo derimod afviser Julians opfattelse som utopisk og mener, at mennesket tragisk er bundet til sin egen svaghed. Den gale i digtet er efter Maddalos mening netop et eksempel på dette. Mødet med virkeligheden i form af den gales fortælling, dybden af hans fortvivelse, får dem til at glemme deres tidligere diskussion. Maddalos kynisme er trådt i baggrunden, og Julian forestiller sig, at en psykoterapeutisk behandling, at trænge ind i hans 'sinds grotter', kunne hjælpe ham.

Julian har en naiv tror på, at mennesket i kraft af sine evner kan forestille sig og skabe en bedre verden for sig selv. Maddalo mener at erfaringen lærer os, at livet sætter uovervindelige skranke for menneskelig stræben; hans realisme udstiller Julians godtroenhed. Den Gales fortælling kan betragtes som en kommentar til diskussionen mellem Julian og Maddalo.

Den Gale viser, ved sin skæbne, begrænsningerne i Julians optimistiske syn på menneskets muligheder for at realisere sin egen lykke. Samtidig bekræfter den Maddalos kynisme. Julian og Maddalo opfatter den Gale som digter af væsen (540-46), men som omstændigheder af afsavn, lidelse og isolation, har gjort til offer for den digteriske skabende kraft. Han er bukket under for den 'selvcentrerede fantasi', der som et 'gigantisk spørgsmål' hjemsøgte de romantiske digtere (*Allott*, 86). Hans deltagelse i debatten kan i den forstand ses som 'en passende kommentar til teksten i ethvert hjerte'.

„I Julian og Maddalo stiller Shelley spørgsmål ved fantasiens evne til at forstå og overskride det 'onde' i verden. Digtet er ikke et typisk Shelleyværk; men det gør det så meget desto mere værdifuldt for os, fordi han i det beskriver et foruroligende førstehånds møde med et mentalt forstyrret menneske. Shelley var udmærket klar over det enestående ved digtet *Julian og Maddalo*,* af dets repræsentation af en mørkere side af virkeligheden, som ikke var i samklang med hans mere almindeligt bekendte optimisme. [...]

For Julian og Maddalo præsenterer den Gale et problem om, hvordan verden virkelig er.” I diskussionen er der en „bevægelsen fra rationel debat om menneskets betingelser til et forsøg på at forstå dem i det enkelte individs tilfælde. ... Den Gales monolog benægter, at man på gyldig vis kan skubbe et problem så kompliceret som verdens fejlslagne bestræbelse på at leve op til menneskets idealer, ind i en tosidig diskussions stive struktur. Hans enetale og hans hele situation overskrider vor logiske opfattelse af verden. ... Stillet over for den menneskelige erfaring indses i *Julian og Maddalo* ubetydeligheden af debattens resultat. ... Imidlertid er det tydeligt, at den Gales tragedie rammer i hjertet af den romantiske påstand, hvorved jeg mener, at den kaster tvivl på konsekvenserne af fantasiens mest magtfulde udtryk i denne

* Shimer citerer Shelleys brev til Ollier d. 14. maj 1820: ... „Jeg ville ikke have det trykt sammen med *Prometheus*. Det ville ikke harmonisere med det. Det er et forsøg i en anden stil, hvor jeg ikke er helt sikker på mig selv, en *sermo pedestris* [‘fodgængers tale’] ganske modsat dramaets idealisme.” (Letters 2, 196).

verden hos et normalt følsomt væsen, som er: kærligheden. I den gales monolog forsøger Shelley at fange den ekstreme følelsesmæssige oplevelse og tummel hos sådan en person, som har elsket og tabt." (Shimer, 192-3, 196-7, 199).

— Note, l. 416-7: *ligesom det spidse græs' ... perioder*: ved en hypersensitiv iagttagelse synes dets bevægelser at være evigheder.

I et brev til Godwin d. 7. december 1817 skriver Shelley: „Mine følelser er med mellemrum af en dødlignende og sløv art, eller de vågner til en tilstand af sådan unaturlig og skarp ophidselse, at jeg, for kun at anføre synsorganet som eksempel, oplever at selve græssets blade og grenene på fjerne træer viser sig for mig med mikroskopisk nøjagtighed. Hen mod aften synker jeg ned i en tilstand af dødsighed og livløshed og bliver ofte liggende i timevis på sofaen mellem søvn og vågen tilstand, et offer for de mest pinefulde irritable tanker." (Letters 1; 572).

Cenci. *The Cenci*. Skrevet mellem maj og september 1819. Udgivet 1820.

Shelleys forsøg på at få skuespillet opført viste sig at være frugtesløse. Ingen af de etablerede teatre i England ønskede at opføre det. Begrundelsen var stoffets karakter, incestmotivet, men nok så meget Shelleys ry som ateist og radikal forfatter. Den skuespiller som Shelley havde tiltænkt rollen, Eliza O'Neill, kunne man efter teaterledelsens mening ikke engang bede om at læse det.* — Først i 1886, sponsoreret af The Shelley Society, blev det opført ved et privat arrangement. Den første offentlige opførelse i London var i 1922, hvor det for øvrigt var en succes. — Til gengæld gik det bedre med salget, og skuespillet opnåede, som det eneste af Shelleys værker to oplag i hans levetid.

Historien er baseret på en samtidig kilde om Cencifamilien og særlig mordet på Franscesco Cenci. Shelley følger det skriftlige forlæg, med enkelte forandringer, ganske nøje; skriftet findes i (Julian; II).

I *Cenci* beskæftiger Shelley sig med de mørke kræfter i mennesket. Grev Cenci, en person af nærmest absolut ondskab (efter datidens målestok), voldfører sin datter, Beatrice. Spørgsmålet er nu ganske enkelt: kan det retfærdiggøres at hun sammen med sin mor og sin bror får sin far myrdet? Må man gengælde ondt med ondt? Er selvtægt lovlig når myndighederne, som i dette tilfælde, frikender forbryderen? Shelleys svar er både ja og nej. Det er forståeligt, at hun ønsker sin fars død, da det er den eneste mulighed for at standse hans overgreb mod hende, samtidig føler man, at hendes handling kræver retfærdiggørelse.

I forhold til (*Mitchell*)'s historiske redegørelse er der følgende forskelle. Olimpio blev myrdet på Monsignore Guerras ordre, stykkets Orsino, dette beretter skriftet også, og ikke som i stykket under anholdelsen. Sønnerne omkom ikke på samme dag, men Ricco blev dræbt i en duel 1594, og året efter blev Cristofane dræbt i et skænderi over en kurtisane. Beatrice tilstod efter at være blevet tortureret med den spanske støvle, ikke som i stykket hvor Shelley følger sit forlæg. Barnardo blev også mistænkt og underkastet tortur, og tilstod; Han blev dømt til galejerne på livstid, men fik efter 4 år eftergivet resten af straffen.

Italiens betydeligste jurist på dette tidspunkt Prospero Farinacci (1544-1616)

* (Hutchinson 337)

skrev et forsvar* for Beatrice Cenci for at undgå, at hun blev idømt dødsstraf, dog uden virkning, paven var ubøjjelig.

Både Mary og Hunt anså skuespillet for Shelleys bedste arbejde. Wordsworth, efter først at have fordømt det med ordene „dur ikke“, erklærede senere at det var „tidsalderens største tragedie“. Lovprisningerne fortsatte op gennem århundredet. Dramaet blev oversat til dansk af Johannes Magnussen i 1878 med titlen *Beatrice Cenci*, men har aldrig været opført i Danmark.

Værket er blevet kritiseret for, at der er for mange scenskifter, for lange monologer, og at for meget af handlingen foregår bagved scenen, f.eks. fortæller Giacomo om de ulykkelige forhold i sit hjem, anholdelsen af forbryderne bliver fortalt, heller ikke de afgørende forhør er gjort til genstand for dramatisk behandling, til gengæld er det rimeligt nok, at mordet ikke vises.

Anarkiets maskeoptog. The Mask of Anarchy. Skrevet efterår 1819. Leigh Hunt ville ikke trykke det i tidsskriftet *Examiner*, som han udgav. Først udgivet i 1832.

PETERLOO MASSAKREN, massakren i Manchester var foranlediget af et forsøg på at holde et massemøde d. 9. aug. 1819 på St. Peter's Field i Manchester. Byrådet erklærede det for ulovligt og forbød det. Det blev derfor flyttet til d. 16. august.

Mødet var kulminationen af en række massemøder holdt i 1819, et år med svigtende industri og høje fødevarerpriser. Under ledelse af den radikale leder Henry Hunt havde mødet til hensigt at være en stor demonstration af den herskende utilfredshed, og det politiske mål var parlamentariske reformer. Omkring 60.000 mennesker deltog i mødet, der iblandt et stort antal kvinder og børn. Ingen var bevæbnet, og alle optrådte aldeles fredeligt. Byrådet, som havde imødeset begivenheden med nervøsitet, blev opskræmt over menneskemængdens størrelse, og beordrede Manchester's rytterkorps af fribønder til at arrestere talerne umiddelbart efter mødets begyndelse. Det uerfarne korps nøjedes ikke med at pågribe lederne, men foretog et samlet angreb på folkemængden med trukne sabler. Formanden for byrådet beordrede derpå kavaleriet til at deltage i angrebet. På ti minutter blev pladsen ryddet, kun de faldne var tilbage. Antallet dræbte og sårede var omstridt. sandsynligvis var der 500 sårede og 11 dræbte. Hunt og de andre radikale ledere blev arresteret, anklaget og dømt. Hunt blev sendt 2 år i fængsel. Eldon, Sidmouth og Castle-reagh og den øvrige regering støttede myndighederne og bifaldt deres handle-måde.

Disse uhyrligheder kuede ikke de reformivrige, men forbitrede dem blot yderligere.

Fra Mary Shelleys noter: „Skønt Shelleys første ivrige ønske om at opflamme sine landsmænd til åben modstand mod den undertrykkelse, der fandt sted i 'de gode gamle dage', var falmet i løbet af den tidlige ungdom, følte han stadigvæk stærkest for folket. Han var republikaner og elskede demokratiet. Han anså alle mennesker for at have arvet en lige ret til at besidde vor naturs kærester privilegier; livets fornødenheder når tjent ved ærligt arbejde, og intellektuel undervisning...

Digtet blev skrevet for folket, og er derfor i en mere folkelig tone end sædvanligt:

* „A dissertation on the statues of the cities of Italy, and a translation of the pleading of Prospero Farinacio in Defence of Beatrice Cenci (1838),“ af George Brower. Findes i (Gest, 631-645).

dele af det forekommer springende og upoleret, men mange strofer er helt hans egne. Jeg hørte ham gentage og beundre de, der begyndte

‘Min Far Tiden er gammel og grå’

før jeg vidste hvilket digt de hørte til. Men den mest rørende passage er den, som beskriver frihedens velsignende virkninger; den kunne forvandle ethvert menneske til patriot, hvis hjerte ikke er fuldstændigt lukket for sine ydmygere medskabninger.“ (Hutchinson, 345).

Anarkiets maskeoptog er det af Shelleys revolutionære digte, tiden har været hårdest ved. Det meste af satiren forbliver obskur uden adskillige fodnoter. Hvilket også kan siges om det efterfølgende digt.

Peter Bell den tredje. Peter Bell the Third. Skrevet oktober 1819. Udgivet af Mary Shelley i 2. udg. af *Poetical Works*, 1839.

I et brev T. L. Peacock sendte til Shelley 5/7-1818, havde han vedlagt en satire af Thomas Moore *The Fudge Family*. I dette digt fordømmer Moore samtidens politiske kynisme. Han angreb var især rette mod dem, der var radikale i 1790'erne, og som derefter ikke blot blev frafaldne, men også angav deres tidlige radikale fæller. Shelley ser *Bell*'erne og *Fudge*'erne som indbyrdes forbundne, og overvejer ligesom Moore, hvad udfaldet vil blive af den gamle verdens korrupte politiske system (*Clark & Hogle*, 166-7). Som det fremgår af forordet til digtet, opfatter Shelley Wordsworth som medlem af rotternes og de frafaldnes familie.

Shelley anså Wordsworth's digt *Peter Bell* for reaktionært. I Wordsworth's digt ender Peter som metodist, den eneste organisation med basis i proletariatet som lykønskede myndighederne for deres rolle i Peterloommassakren. Også andre forhold gjorde sig gældende. For godt et år siden havde Wordsworth blandet sig i valget i Westmoreland, hvor Wordsworth støttede sine beskyttere og velgører the Lowthers. Den liberale Henry Brougham stillede op mod the Lowthers og tabte. I ovennævnte brev skriver Peacock til Shelley: „Brougham stiller op mod the Lowthers i Westmoreland. Wordsworth har udgivet en tale til landbesidderne, i hvilket han siger, at de ikke bør vælge så fattig en mand som Bourgham, da rigdom er den eneste garanti for politisk hæderlighed. Han går længere end det og hævder faktisk, at Underhuset burde vælges af de højadelige. Se der har du en køn slyngel. Southey og hele banden støtter the Lowthers, *per fas et nefas*, og synes at være tilbøjelige til at være et endnu mere skamløst tilfælde af moralsk fornedrelse, ved hvilken selv-sælgere kan komme under sæde-sælgeres dominans. Eksemplet vil ikke være uden nytte. Selvfølgelig spiser Wordsworth hver dag middag hos Lord Lonsdale.“ Hertil svarer Shelley 25/7-1818: „Jeg ville ønske du havde sendt mig nogle af de frafaldnes overstrømmende nedrigheder. Hvilken modbydelig og ynkelig person denne Wordsworth er! At sådan en mand skulle være digter! Jeg kan kun sammenligne ham med de sicilianske tyranners smigrer Simonides, og så samtidig den mest naturlige og følsomme lyriske digter.“ (Letters 2. 24-6).

Efterhånden som digtet udvikler sig, træder Peter Bell i baggrunden, han bliver af mindre betydning, og digtet samfundskritiske målsætning træder i forgrunden.

Mary Shelley skriver: „Jeg behøver næppe at gøre opmærksom på, at intet personligt er ment i forbindelse med forfatteren af *Peter Bell*. Intet menneske

beundrede Wordsworths digte mere; — han læste dem bestandigt og lærte andre at sætte pris på deres skønhed. Dette digt er, som alle andre skrevet af Shelley, idealt. ... Hans idé var den, at et begavet menneske, netop på så fremragende måde som forfatteren af *Peter Bell*, et geni af højeste rang, må, hvis han fostrede sådanne fejltagelser, blive befængt med kedsomhed. Dette digt blev skrevet som en advarsel — ikke som en fortælling om virkeligheden ... og skønt man, ligesom med det lavkomiske skuespil *Svulmefod*, må anse det for at være et stykke legetøj, så indeholder det så mange kvaliteter og så megen poesi — så meget af ham selv — at det ikke kan undgå at vække stor interesse og med rette tilhører den verden til hvis undervisning og gavn, det blev skrevet.“ (Hutchinson 362-3).

Hvor idealt digtet end er ifølge Mary Shelley, kan det dog ikke bortforklares, at der bliver gjort tykt nar af Wordsworth, og at digtet er fuld af spot.

Digtet indeholder et væld af hentydninger til Wordsworths forfatterskab og levned, kun et fåtal er medtaget her. For en fyldig annotering se (Longman 3).

— Note l. 7-12: *middelbegrebet af to yderbegreber*. 2. Peter Bell, Wordsworths version, er mellembegrebet, og Reynolds version 1. Peter Bell og Shelleys version 3. Peter Bell er yderbegreberne, hhv. overbegrebet og underbegrebet. Mellembegrebet er det begreb, der optræder i begge præmisser.

— l. 11-12: *ortodokse syllogisme ... skisma*. Der er ingen fejl i syllogismen og da de tre Peter Bell'er svarer til treenheden, opstår der ingen kirkestrid (Longman 3).

Brev til Maria Gisborne. Letter to Maria Gisborne. Skrevet i juni 1820.

„Denne herlige og lattervækkende og udsøgte beskrivelse af vort hus og Henrys værksted“ som Mrs. Gisborne kaldte brevdigtet, blev først udgivet 1824 af Mary Shelley.

Leghorn var familien Gisbornes hus i Livorno i Italien, hvor Shelley'erne boede, mens familien Gisborne opholdt sig i London, hvortil brevet er sendt, for at finde en passende stilling til Henry.

Edderkoppen er en hentydning til Jonathan Swift's nedsættende bemærkning om edderkoppen som billede på den moderne forfatter, der spinder meninger og betydninger ud af sine egne indvolde.

Atlas heks. The Witch of Atlas. Skrevet i august 1820. Udgivet af Mary Shelley uden det indledende digt i *Posthumous Poems*, 1824. Den fulde tekst først i *Poetical Works*, 1839.

Efter den positive modtagelse af *Cenci'erne* ønskede Mary, at Shelley, uden at gå på kompromis med sine principper, i højere grad valgte emner, der bedre passede til den almene smag. „Det var ikke kun fordi jeg ønskede, at han erhvervede popularitet, som således ville bidrage til hans berømmelse; men jeg mente, at han ville opnå en større beherskelse af sine egne evner og større lykke i sit sind, hvis offentlige bifald kronede hans bestræbelser.“ (Hutchinson, 388). Det er dette Shelley driller Mary med eller nærmere spotter hende for i dedikationsdigtet.

N. Møllers udlægning er værd at citere. Han skriver om digtet: „Handlingen kan være ligegyldig, den „dybere Mening“ det samme; Digtet er Musik om den ideale

Skønhed, som er Livets Fred og Fylde. Heksen, som slet ikke er nogen Heks, men en Nymfe eller rettere en hellensk Queen Mab, spreder Skønheden om sig på sin Fart og gækker Menneskene. Shelley har været ypperlig oplagt da han skrev „The witch”; 78 Ottaver på 3 Dage; det er en fortryllende let og munter Fantasi, et af hans lifligste Digte i Vers og Poesi” (Møller, 524).

T. S. Elliot kaldte digte en bagatel, men avancerede fortolkning har været forsøgt se (*Grabo***) og (*Hogle*).

I Digtet er alt tilsyneladende leg, men heksen er også en oprører og godgører. I sidste del af digtet fortælles, at heksens største fornøjelse er at besøge menneskene i deres drømme. Præster drømmer, at de skal forklare at guden Apis er en tyr. Konger drømmer, at de sætter en abe på deres trone, soldater at de smeder sværdene om til plovskær, og de drømmende fangevogtere slipper de, der kæmper for frihed, ud af fængslerne. Samtidig indgyder hun de frygtsomme elskende mod til at forenes i drømme.

Oedipus Tyrannus eller Tyrannen Svulmefod. Oedipus Tyrannus or Swellfoot the Tyrant. Skrevet i efteråret 1820. Udgivet anonymt i 1820 af J. Johnston. Men han måtte udlevere hele oplaget på nær 7 solgte, da han blev truet med retsforfølgelse.

Personerne bag skuespillets figurer.

Svulmefod	George IV
Iona Taurina	Dronning Caroline
Mammon	Lord Liverpool
Purganax	Viscount Castlereagh
Dacry	Lord Eldon
Laoctonos	Hertugen af Wellington
Bremsen	} De tre fra Milan-kommissionen
Iglen	
Rotten	
Minotaurus	John Bull

Georg IV (1762-30), konge af storbritannien 1820-30. Som prins førte han et ødselt, udsvævende liv, som han fortsatte med, da han i 1811 blev regent. Hans karakter udmærkede sig ved dovenskab og egenkærlighed. Hans støtte til kunsten bliver dog fremhævet. Med alderen tiltog han i korporligt omfang på grund af sit velværende. Som Prins af Wales havde han en tid nydt yndest som 'Europas første gentleman' takket være sine overfladiske talenter og selskabelige evner. På dette tidspunkt hvor skuespillet foregår er han prinsregent.

Dronning Caroline af Braunschweig (?- 1821).

Lord Liverpool: R. Jenkinson, Jarl af Liverpool (1770-1828), premierminister.

Viscount Castlereagh: H. R. Stewart, Lord Castlereagh (1769-1822) var udenrigsminister og leder af underhuset og dermed den egentlige regeringsleder fra 1812-1822. Han stod for den strenge toryisme. Jf. note til *Til S — th og C — gh*.

Lord Eldon: John Scott, Baron af Eldon (1751-1838), Lordkansler. Han var bl.a. modstander af slaveriets ophævelse. Han var kendt for at græde offentligt.

Hertugen af Wellington: A. Wellesley, Hertugen af Wellington (1769-1852), hærfører og statsmand.

Milan-kommissionen: En kommission der var nedsat for at samle beviser mod Dronning Caroline.

Georg IV havde i 1795 giftet sig med Caroline af Braunschweig, selvom han allerede var gift. Efter sigende for at få en rig kone til at betale sin spillegæld. Ægteskabet gik dårligt, og det endte med at Caroline flyttede til kontinentet i 1814. Han søgte at blive skilt fra hende ved at anklage hende for utroskab. Milan-kommissionen blev sat til at udspionere hende, mens hun rejste rundt i Europa, for at opnå de nødvendige beviser. Disse blev samlet i en grøn taske. Ud over beviserne indeholdt tasken en række vidneudsagn fra betalte tjenestefolk. Disse blev forelagt Overhuset, der imødekom skilsmissebegæringen, men da det var usandsynligt at Underhuset skulle bekræfte beslutningen, hvilket var nødvendigt, faldt forslaget. Da Georg skulle krones d. 19. juli 1821, var Caroline besluttet på at indtage sin retmæssige plads som dronning, samtidig var kongen fast besluttet på, at det skulle forhindres. Lord Liverpool støttede kongen, folket støttede dronningen. Dronningen blev dog udelukket fra kroningen. Hun tog tilbage til kontinentet og døde allerede d. 7. august 1821.

På grund af den store yndest hun nød i befolkningen, der så hende som et offer for et undertrykkende og uretfærdigt styre, var der flere i regeringen, som frygtede, at røret i forbindelsen med retssagen kunne føre til en revolution eller til borgerkrig (*Robins*, 102-5).

Mary Shelley skriver bl.a. følgende om skuespillet: „En ven besøgte os en dag, der var marked på markedspladsen neden for vore vinduer: Shelley læste *Ode til Friheden* højt for os; og blev støjende ledsaget af et antal grise bragt til markedet for at blive solgt: Han sammenlignede det med ‘frøernes kor’ i Aristofanes satiriske skuespil; og da det var en lystig stund og én komisk tankeforbindelse bragte en anden med sig, forestillede han sig et politisk-satirisk skuespil om forholdene i vor egen tid, til hvilken grisene skulle tjene som kor — hermed var *Svulmefod* påbegyndt” (*Hutchinson*, 410).

Skuespillet er en satire og en farce skrevet med overlegent vid og overlegen humor.

„Digtet *Tyrannen Svulmefod* er, ligesom *Anarkiets maskeoptog*, et i bund og grund revolutionært digt. Shelley har måske kunnet frygte masseopstand, men han ønskede ikke desto mindre at se Castlereagh’erne og Wellington’ernes verden fuldstændigt ryddet af vejen. Han var ikke interesseret i blot at foretage lapperier i toppen af magtstrukturen. Folket skulle overtage styret — forhåbentligt vejledt af oplyste intellektuelle og ledere af reformbevægelsen — og med tiden bygge en ny verden, en verden hvor prometheusk lighed ville herske. Denne forventning gjorde Shelley i stand til at betragte nutiden med større forståelse og se omfanget af ødelæggelsen af det menneskelige potentiale. Masserne, holdt uvidende og drevet til det yderste af et bundråddent samfund, havde selv kapacitet for omsorg og menneskekærlighed og for kreativitet inden for alle områder... *Tyrannen Svulmefod* ... beskriver tiden som et helved af menneskelig elendighed og brutalitet, opdelt i en klasse af kynisk magthavere og en udbyttet hob” (*Cameron*, 362).

Epipsykidion. Epipsychidion. Skrevet jan.-feb. 1821. Udgivet anonymt den følgende sommer.

Teresa Viviani, kaldet Emilia, var en italiensk skønhed og den nittenårige datter af en pisansk adelsmand, der havde anbragt hende i klostret Skt. Anna. Hun levede i en slags åben indespærring, mens hun ventede på at blive gift. Mary og Claire blev præsenteret for hende i november 1820, Shelley ikke længe efter. Han gik aftenture med hende og besøgte hende ofte. Alle tre besøgte og korresponderede med hende indtil hendes arrangerede ægteskab i september 1821.

Titlen betyder 'Om emnet sjælen', eller en 'en sang om sjælen'.

Digtet er efter Shelleys eget udsagn en idealiseret fortælling om hans liv og følelser. Det består af tre. 1. del 1-189 beskriver hans forhold til Emilia og kærlighedens ånd, det slutter med et afsnit om fri kærlighed. 2. del 190-387 er formodentlig en allegoriseret selvbiografi. 3. del 388-591 er en kærlighedshistorie og beskriver en tænkt bortløben med Emilia til en romantisk ø. Fortællingen er udformet under disse forudsætninger. Historien er af karakter ideal, en ideal kærlighedshistorie.

I denne sammenhæng vil vi citere fra Shelleys essay *On Love*, 1818. I essayet skriver han: „Hvad er kærlighed? Spørg ham, der lever, hvad livet er? Spørg ham som tilbeder, hvad Gud er? Jeg kender ikke andre menneskers indre beskaffenhed, end ikke din, som jeg nu henvender mig til. Jeg ser, at de ligner mig, hvad angår nogle ydre egenskaber, men når jeg, vildledt af dette udseende, har troet at appellere til noget fælles og lette min inderste sjæl for dem, har jeg erfaret at mit sprog blev misforstået som én i et fjernt og barbarisk land. Jo mere de har givet mig lejlighed til at opleve dette, des større har afstanden mellem os forekommet, og distancen til sympatipunkterne er blevet forøget. Med en ånd, dårligt egnet til at tåle en sådan kost, skælvende og svag på grund af dens følsomhed, har jeg alle vegne søgt sympati og kun fundet afvisning og skuffelse.

Du spørger, Hvad er Kærligheden? Det er den magtfulde tiltrækning til alt vi opfatter eller frygter eller håber på hinsides os selv, når vi finder et svælg, et utilstrækkeligt tomrum inde i vore tanker og søger at vække, i alle ting der er til, et fællesskab med det, vi erfarer inde i os selv. Hvis vi overvejer, ønsker vi at blive forstået; hvis vi fantaserer, ønsker vi at vor hjernes luftige børn fødes påny i en andens; hvis vi føler, ønske vi, at en andens nerver vibrerer med vore egne, at strålerne fra deres øjne på en gang skal tænde og blande sig med og smelte i vore egne, at læber af ubevægelig is ikke skal svare til læber, der bæver og brænder med hjertets bedste blod. Dette er Kærlighed. Dette er båndet og loven, som ikke kun forbinder mennesket med mennesket, men med alt der findes. Vi fødes ind i denne verden, og der er noget inden i os, som, fra det øjeblik vi lever og bevæger os, tørster efter sit eget billede ... I vor intellektuelle natur ser vi utydeligt en miniature, som man siger, af vort hele selv, dog frataget alt det vi fordømmer og foragter, et idealt forbillede for alt udsøgt eller dejligt som vi er i stand til at fatte tilhører menneskets natur. Ikke kun vores ydre portræt, men en samling af de mindste partikler som vor natur er sammensat af;* et spejl hvis overflade kun reflekterer former af renhed og klarhed; en sjæl inde i vor sjæl der beskriver en cirkel omkring dets sande Paradis, som smerte og sorg og ondskab ikke vover at springe over. Til dette henfører vi ivrigt alle oplevelser, tørstende efter, at de skulle ligne eller stemme

* *Shelleys note:* „Disse ord er frugtesløse og metaforiske. Således er de fleste ord, — Ingen hjælp!

overens med det*. Opdagelsen af dets modbillede; mødet med en intelligens, som klart er i stand til at vurdere vore egne følgeslutninger; en indbildningskraft, som kan trænge ind i og gribe de fine og sarte ejendommeligheder, vi har frydet os over at værdsætte og udfolde i hemmelighed; med et legeme hvis nerver, lig to udsøgte lyres akkorder, anslået for at ledsage en eneste herlig stemme, vibrerer i takt med vore egne vibrationer; og en kombination af alt dette sammensat i et sådant forhold, som billedet indeni kræver; dette er det usynlige og uopnåelige punkt Kærlighed stræber mod“ (Norton, 503-4). Endvidere i *A Defense of Poetry*: „Moralens store hemmelighed er kærligheden, eller det af gå ud af vor egen natur og en identifikation af os selv med det smukke, der eksisterer i tanke, handling, eller person, som ikke er vor egen“ (Norton, 517).

Om digtet skriver Shelley selv 22/10-1821: „Epipsykidion er et mysterium – Hvad angår kød og blod ved du, at jeg ikke beskæftiger mig med de sager, – du kunne lige så godt gå til en ginforretning efter en fårekølle, som at forvente noget menneskeligt eller jordisk af mig. Jeg forlanger af Ollier, at han kun bringer dette stykke i omløb blandt *kenderne*, og selv de synes at være tilbøjelige til snarere at sætte mig i bås med en tjenestepige og hendes kæreste. – Men jeg har til hensigt at skrive mit eget Symposium for at bringe alt dette i orden.“ Senere 18/2-1822: „Jeg kan ikke holde ud at se på *Epipsykidion*; personen, det fejrer, var en sky i stedet for en Juno; ... Hvis du imidlertid er opsat på at høre, hvad jeg er og har været, vil det fortælle dig noget om det. Det er en idealiseret historie om mit liv og følelser. Jeg tror vi altid er forelsket i et eller andet; fejlen, og jeg indrømmer, at det ikke er let for en ånd indfattet i kød og blod at undgå den, består i at søge ligheden med det, som måske er evigt i et dødeligt billede“ (Letters 2; 363, 434).

– Note l. 368: En anden fortolkning af symbolerne ‘måne, sol og komet’ findes hos (Baker, 218-38). Baker identificerer ikke, som vi har gjort her, og som man sædvanligvis gør, de forskellige himmellegemer med personer fra Shelleys liv. Ifølge Baker benytter Shelley Platons tredeling af sjælen. Platons udødelige sjæl er solen, der symboliserer fantasien. Platons højere dødelige sjæl er månen, der symboliserer fornuften og Platons ‘begærende’ sjæl er kometen. Digtet bliver så en beskrivelse af den skabende sjæls odysse, frem mod dens fuldkomne realisering i kontakten med en guddommelige magt.

Adonais. *Adonais*. Skrevet juni 1821. Udgivet i Pisa i juli 1821.

John Keats (1795-1821) havde udfordret den herskende mening, som den kom til udtryk i det magtfulde toriske *Quarterly Review*, ved at slutte sig til de moderne forfattere, kaldet Cockney-digterne af anmelderne, hvis leder Hunt blev anset for at være. Keats liberale meninger og venskab med Leigh Hunt vakte deres harme. Senere frigjorde Keats sig fra Hunts indflydelse.

Den anmeldelse Shelley omtaler, var blev netop trykt i *Quarterly* april 1818 anonymt. Forfatteren var John W. Croker (1780-1857). Han kalder foragteligt Keats for en af Cockney-digterne og skriver bl.a. om *Endymion*: „Det virker, som om han først har skrevet en tilfældig linje, og så følger han ikke den tanke, der er vækket af linjen, men den der antydes ved det rim, med hvilket den skal slutte. Der er næppe

* det: det ideale forbillede.

en hel kuplet, som indeholder en fuldstændig idé i hele bogen. Han strejfer fra det ene emne til det andet, associationerne er ikke af ideer, men af lyde, og værket er komponeret af halvlinjer som, det er ganske åbenbart, har påtvunget sig forfatteren ved selve styrken af de endeord på hvilket linjerne skifter. ... osv.“ (*Matthews*, 112). Selvom Keats var nedslået over anmeldelsen, skulle han have bemærket, at han selv kendte svaghederne ved *Endymion*. Senere da han blev syg, og ikke kunne realisere sine digterdrømme, tog det mere på ham. Interesserede kan læse nærmere om dette i indledningen i (*Matthews*).

Det er således til at overskue, hvor hårdt Keats var ramt, i hvert fald i begyndelsen, og det er for øvrigt uden betydning, i relation til Shelleys digt som kunstværk betragtet.

Shelleys hyrdeelegi, som han kaldte „det mindst ufuldkomne af mine arbejder“, bygger på klassiske forbilleder og tager udgangspunkt i myten om Adonis. I myten er Adonis en smuk dødelig ungersvend, Afrodite er forelsket i. Under en jagt bliver han gennemboret af et viltsvin og bløder til døde. Fra hans blod skyder en purpurfarvet blomst op, anemonen. Afrodite sørger over hans død. Hvert forår liver han op igen for atter at dø om efteråret. Navnet Adonais er, ud over Adonis, dannet af det hebraiske Adonai, der betyder 'herre'. Adonis er oprindelig en fønikisk guddom, der dør og genfødes uden ophør.

Digtet er tredelt 17, 21, 17 strofer. I de første 17 strofer tilskynder digteren den skæbnebestemte Time og Urania til at sørge over Adonais, eftersom alt det han har elsket allerede begræder ham. I det midterste afsnit genopliver Urania naturen, da hun er ude af stand til at genoplive Adonais. Hun og nogle andre digtere sørger over ham. I tredje del påstås, at Adonais i virkeligheden ikke er død, men at det er os, de levende der lever i en illusionernes verden, som Adonais er undsluppet fra.

De sidste vers rejser spørgsmålet, om Shelley i de sidste år af sit liv vender sig fra det politiske, sociale, dennesidige engagement mod en eller anden form for spiritualisme eller evt. platonisk mysticisme; eller om han fastholder sin tro på utopien: hans tro på at samfundet (i kraft af ham selv og de andre radikale digtere) bevæger sig frem mod det fuldkomne samfund?

– Note. Strofe 31-34: K. N. Cameron skriver: „Shelleys selvportræt her er blevet angrebet som sentimentalt og selvmedlidende og for langt, hvilket alt sammen utvivlsomt passer; ... Men på samme tid indeholder det styrke og sandhed“ (*Cameron*, 436). S. A. Brooke* føler sig sikker på, at Shelley her, ud af sit ganske hjerte, beskriver sin egen natur, at hvert ord er af betydning for forståelsen af Shelley (*Brooke*, 191); smgl. også med Shelleys verslinjer fra Syon House bind 3 s. 992.

– Note. Aktaion: en jæger der havde luret på Artemis, mens hun badede. Hun forvandlede ham til en hjort, og han blev forfulgt og sønderrevet af sine egne hunde.

„Sådan har jeg, sagde Shelley, kigget bag sløret på Naturens nøgne dejlighed og set hende, set skønheden som er ufattelig, den uopnåelige, den uåndgribelige, men som hvem, der end har set hende, for altid må begære, og leve og dø begærende, og samtidig vide, at begæret altid vil være forgæves. Og de således nærrede tanker og de således vækkede ønsker, holder aldrig op, da de altid er

* Stopford A. Brooke (1832-1916) engelsk litteraturhistoriker.

NOTER

utilfredsstillet, med at jage hjertet, som de var født i, på samme måde som Aktaion blev jaget af sine egne hunde" (*Brooke*, 196).

– Note. L 452-4, og hvis seglet ... da bryd du det ikke: hentyder iflg. (Cameron) til en bitter brevveksling Shelley havde ført med Southey, hvor Southey skriver, at Shelley skal takke gud også for sine sorger. Shelley siger her som svar, at Southey ikke skal bryde seglet dvs. ikke rippe op i hans sår, hans søn Williams død.

– Note. L. 460: Opfattes almindeligvis som det platoniske 'Det Ene': Den højeste virkelighed, den virkelighed der har den største eller absolutte grad af realitet.

– Note. L. 471: Shelleys børns død, William og Clara; det mindre nære forhold til Mary; anmeldernes fjendskab; forlæggernes og publikums ligegyldighed; adskillelsen fra sit land og sine nærmeste venner (Norton).

Hellas. Hellas. Skrevet efterår 1821. Udgivet forår 1822.

Den græske Frihedskrig 1821-32: Krigen blev foranlediget af sultanens guvernør over Epiros, Ali Pasa's, løsrivelsesforsøg 1820-21, samt revolter iværksat af den græske organisation Filiki Etairia, Det venlige Broderskab, som var blevet dannet i 1814 i Odessa. Et ønske om uafhængighed under en eller anden form havde længe været levende hos grækerne. Den ortodokse kirke støttede den græske nationalisme. Endvidere gav de revolutionære ideer i vesten næring til den hellenistiske bevægelse. Oprøret begyndte i marts 1821, da lederen af Etairia Alexandros Ypsilantis krydsede Pruthfloden i Moldau, som var besat af tyrkerne; denne lille hær blev dog hurtigt besejret. Den 25. marts 1821, den græske uafhængighedsdag, brød forskellige oprør mod tyrkerne ud på Peloponnes og flere øer. I løbet af et år havde grækerne kontrol med hele Peloponnes og i juni 1822 erklærede de Grækenland for frit. På grund af indre stridigheder gik det i de følgende år tilbage for grækerne. I 1826-7 lykkedes det tyrkerne med hjælp fra ægypterne at tilbageerobre Athen og Akropolis. De europæiske magter England, Frankrig og Rusland reddede grækerne ved at gå ind i krigen. I oktober 1827 slog de den ægyptiske flåde ved Navarino, historiens sidste store søslag for sejlskibe. Tyrkerne fortsatte dog krigen. Først 3. feb. 1830 blev Grækenland erklæret for et uafhængigt monarki under de vestlige magters protektion. I 1832 blev den bayerske prins Otto af Wittelsbach indsat som konge, og tyrkerne anerkendte endelig Grækenlands uafhængighed.

Hellas er det sidste digt Shelley skrev hvor han direkte forsøger at gribe ind i den øjeblikkelige politiske situation, her ved at opflamme sine landsmænd i England til aktiv deltagelse i Grækenlands kamp. For Shelley var det moderne Grækenland Athens arvtager. Athen som i Shelleys øjne var højdepunktet af vestlig civilisation, et smykke der ville lyse til evig tid.

Digtets vision er, som i mange andre af Shelleys digte den eksisterende verdensorden undergang og et nyt og bedre samfunds opståen. Et sted hvor lighed og kærligheden er den styrende kraft. De vil forlade 'blod og guld' dvs. forfølgelse og udbytning og også religionerne vil de forlade. Der vil komme tilbagefald, dette afvises ganske vist i digtet her, men til sidst vil det gode og friheden uden brug af død og had, sejre.

Livets triumftog. The Triumph of Life. Skrevet i 1822. Først udgivet i sin nuværende form i 1960.

Shelley er tydeligvis inspireret af Petrarca's *Trionfi*, som han har lånt ideer fra, samt en længere række forfattere, Dante, Rousseau m. fl.

Digtet er et fragment og det sidste længere digt, der foreligger fra Shelleys hånd. Flere kritikere har erklæret, at digtet tydeligvis er Shelleys sidste afsluttende værk, at digterens snarlige død har påvirket værket. Men digtet er et fragment, og den pessimistiske tone udelukker ikke en mere optimistisk slutning, som White skriver: „*Den løste Prometheus* viser en forståelse for menneskelig ondskab fuldt så dyb, som den i *Livets Triumftog*. Hvis kun de første 547 linjer var bevaret af *Prometheus*, ville man næppe kunne finde en antydning om dets sejrige slutning... Fragmentet ville slutte med erklæringen om, at historiens største velgørers ord var blevet forvandlet til dødelig åndelig gift.“ (White 2, 372).

Af de mange opfattelser af digtet, vil vi nævne to. Den ovennævnte P. de Man skriver: „*Livets Triumftog* advarer os om at intet, hverken handling, ord, tanke eller tekst, nogensinde sker i forhold til noget, som gik forud, følger eller eksisterer andetsteds, men kun sker som en tilfældig begivenhed, hvis magt, ligesom dødens magt, skyldes tilfældigheden af denne begivenheds fremkomst. Det advarer os også om hvorfor og hvordan disse begivenheder nødvendigvis må indordnes i et historisk og æstetisk system af genvindelse eller helbredelse, som gentager sig selv uanset at dets falskhed udstilles.“ (Mann, 122). M. Ferber kommenterer til dette: „Man undrer sig over, at nogen, der tror sådan, nogensinde ville bryde sig om at skrive et digt, eller blot et essay om et digt.“ (Ferber, 138).

D. H. Reiman skriver: „I *Livets Triumftog* fremstår Shelley som en digter for usentimentale mennesker, der er villige til at 'indse sandheden, hvad denne så end kan være' og alligevel uvillige til at opgive en vision om menneskeåndens muligheder; en digter for dem, som ikke er bange for at acceptere al den viden, som videnskaben kan give os, som ikke frygter, at gennem analysen af regnbuen vil al poesi være tabt; en digter for dem, som ikke er bange for at sætte deres fornøjelser, deres rigdom, deres anseelse på spil for muligheden af, at idealerne om moralsk fortræffelighed, som Jesus og Sokrates og tidernes største digtere og skabende ånder forsvarede, i sidste instans er sande og også smukke“ (Illinois, 118).

TILLÆG

Den vandrende jøde. The wandering Jew. Digtet blev påbegyndt vinteren 1809/10. Færdig til trykning sommeren 1811. Der var dog ingen, der ville trykke det. Man har ikke originalmanuskriptet, kun uddrag i to tidsskrifter fra omkring 1830. Uheldigvis stemmer de to udgivelser ikke overens i de passager, der overlapper hinanden, så man kan ikke være sikker på, hvad der er originalen eller tættest på denne. Den engelske tekst stammer fra (Dobell).

Det formodes at være Shelleys første lange ambitiøse digt, som Shelley forsøgte at få udgivet. Mary Shelley omtaler et tidligt digt: "Han skrev også et digt der omhandlede Ahasuerus — foranlediget til det af et tysk fragment, som han fandt i

NOTER

Lincoln's Inn Fields. Det kom senere i andres varetægt og blev ændret betragteligt, inden det blev trykt. (Hutchinson 837 sp. 2).

Skikkelsen Ahasverus eller Den vandrende Jøde, optog Shelley med mellemrum gennem hele hans forfatterskab. Han dukker op igen i *Dronning Mab*, *Alastor* og *Hellas*.

Angående Medwin påståede medforfatterskab m. m. se (Dobell), (Longman 1), og (Hopkins 1)

Verdens dæmon. The Daemon of the World. Første del udgivet sammen med *Alastor* 1816. Del to blev først udgivet sammen med første del i 1876 af H. B. Forman.

Del 1 er en revision af de to første sange af *Dronning Mab*. Anden del er en revision af sang 8 og 9. Det er en selvcensureret og nedtonet *Dronning Mab*, som her er omdøbt til *Verdens dæmon*.

I forordet til *Alastor* skrev Shelley: „Fragmentet med titlen VERDENS DÆMON er en adskilt del af et digt, som forfatteren ikke har til hensigt at offentliggøre. Versemålet det er skrevet i, er det, der benyttes i *Samson Agonistes* og det italienske hyrdespil og kan betragtes som det naturlige metrum, poetiske ideer, udtrykt i et harmonisk sprog, nødvendigvis må udtrykkes i.”

Karl den Første. Charles the First. Skrevet i perioden 1818-22. I skuespillets nuværende form først udgivet af W. M. Rossetti i *Poetical Works of P. B. Shelley*, 1870.

Shelley mente at perioden 1633-41, som de to første akter skulle have dækket, lignede hans egen tid. Kampen mod aristokratiet dominans, som muligvis ville ende i revolution.

Karl den Første søgte at styrke kongemagten og kirken ved at knække parlamentets magt. Fra 1629-40 regerede Karl uden parlament. Han opkrævede, af parlamentet ubevilgede, toldafgifter og bl. a. skibsafgift, sidstnævnte nægtede John Hampden at betale, hvilket førte til retsagen mod ham, som Shelley havde tænkt sig at begynde anden akt med. Kirken forfulgte puritanerne med strenge og barbariske straffe. Retsagen med Prynne og Bastwick og Williams er et eksempel på dette. 1638 gjorde skotterne oprør, da de nægtede at indføre den angelikanske kirkeordning. Dette førte til parlamentets sammenkaldelse, det Lange Parlament fra 1640. Kongen måtte bøje sig og Stafford henrettedes for højforædderi. I 1642 brød borgerkrigen ud. Kongens hær besejredes 1644 og 1645 af Cromwell. Kongen blev henrettet i 1649. Detaljeret gennemgang af fragmentet i (*Cameron*, 411-421) og (*Scrivener*, 297-306).

ORDLISTE

- ‘ • • • ...’, angiver manglende linjer eller strofer, evt. adskillelsen mellem forskellige fragmenter.
- [], betegner manglende tekst. Er klammerne anbragt omkring et ord (evt. flere), betyder det at ordet er tvivlsomt. enten fordi det har været svært at læse, eller er blevet indsat f.eks. af Mary Shelley eller senere udgivere.
- adamant*, et fantasistof som er uigennemtrængeligt, ubrydeligt, uendeligt hårdt.
- affodil*, navn på udødelige blomster der groede på de elysiske marker.
- aftenstjernen*, Venus.
- Albion*, England.
- amarant*, uvisnelig fantasibloomst.
- ambrosia*, gudernes føde, guddommelig, herlig føde.
- ambrosisk*, guddommelig, herlig.
- amfisbæna*, legendarisk slange med to hoveder et foran og et bagved. Den kan bevæge sig forlæns og baglæns, hvilket er hvad ordet betyder.
- anark*, eneherker, tyrann, despot osv.; med et element af anarki underforstået. Hersker over mørke og kaos.
- animalsk liv*, alle livsprocesser bortset fra de intellektuelle; nerver osv., det ikke bevidste liv.
- Apollon*, solens gud og gud for kunst, musik, digtning, veltalenhed og lægevidenskab; han kendte fremtiden og ejede den profetiske gave.
- Arkturus*, klareste stjerne i stjernebilledet Bjørnevogteren.
- Atom*, en meget lille genstand, så lille at den er udelelig. Den mindste tænkelige del. Ordet giver anakronistiske associationer, men er for det meste bevaret i oversættelsen.
- Baia*, by på nordkysten af Napolibugten.
- bark*, en båd, et sejlskib.
- basilisk*, fabeldyr hvis blik forstener.
- bidsle*, lægge bidsel på.
- chalup*, lille båd med sejl
- clarino*, specialtrompet med klar gennemtrængende klang; dækker det høje register.
- daidaliske*, kunstfærdigt udført. Efter Daidalos, græsk helt. Personificerede håndens færdighed. Far til Ikaros.
- damp* (*vapour*), benyttes undertiden som synonym for ‘tåge’.
- dybe*, at blive dybere; (*poet., lidet brugt*) i passiv om farver.
- dyd* (*virtue*), indbegrebet af alle gode menneskelige egenskaber: mod, moralsk styrke, retskaffenhed, sanddrøhed, ret handlen osv.; det moralsk gode.
- dæmon*, *dæmon*, ånd på et trin mellem gud og menneske; kan også være en personifikation af naturkræfter. En *dæmon* kan også være en ond ånd.
- dødelig*, ofte i betydningen: jordisk, dennesidig; verdslig. Det må fremgå af sammenhængen.
- Elan*, flod i Wales.
- elysisk*, salig, velsignet, lykkelig.
- Elysium*, de saliges opholdssted efter døden.
- Erin*, Irland, det gæliske navn.
- Eros*, kærlighedsguden. Oprindeligt den magt der bragte orden og samhørighed i Kaos. Hos Shelley altid kaldt ‘love’.
- fjere*, forsyne med fjer.

ORDLISTE

- fodfalde*, fra at falde en til fode el. (*nu næppe brugt*) til fod: at kaste sig ned foran en som tegn på underkastelse, tilbedelse osv.
- foldestjerne (folding-star)*, Venus som aftenstjerne; den viser sig når dyrene skal i fold. Fra *at folde*, sætte dyrene i fold.
- franker*, vesterlænding
- gejster (genii)*, sagnagtige naturånder eller -kræfter; gode tjenende ånder.
- gjald*, skrig; om dyrs især ørnens og ravnens skrig.
- gorgon*, et mytologisk uhyre hvis blik forstener; ofte identificeret med Medusa.
- guddommelig*, for det meste i betydningen: af største skønhed, vidunderlig, osv. og har i denne betydning ikke noget med gud at gøre.
- Hesperus*, Venus som aftenstjerne
- honningdug*, en sød klistret substans der findes på planter i meget varmt vejr (Ellis).
- hornede*, halvtgennemsigtige, som horn, eller opalagtige. I *Prometheus* 2, 1, 3 kan det muligvis antyde, at Asia ser orientalske ud.
- hornede måne*, måneseglet.
- Hydra*, en slange med adskillige hoveder i den græske mytologi, hvis ét blev hugget af voksede to ud. Dens ånde og blod var giftigt.
- hydralokker*, slangelokker.
- katarakt*, vandfald.
- kegle*, *jordens eller nattens kegle*, den kegleformede skygge jorden danner i verdensrummet.
- kelterne*, alle folkeslag nord for den græsk-romerske verden.
- krysolit*, smykkesten af grønt mineral.
- Lethe*, en flod i Hades som de døde drak af for at glemme deres jordeliv.
- lethisk*, overjordisk jf. *Lethe*.
- levér*, oprindeligt audiens hos kongen når denne stod op, hvor kun mænd deltog; generelt et møde for betydningsfulde personer.
- Lucifer*, Venus som morgenstjerne; Lucifer betyder lysbæreren; men er også djævelen jaget ud af paradiset.
- luftig*, høj, himmelhøj; f.eks. luftige bjerge: høje bjerge; også i betydningen 'luft' og i overført betydning, f.eks. luftig munterhed: højt humør osv.
- meteor*, lysfænomen i atmosfæren af forskellig art, brændende gasarter, lygtemænd. Men betyder også undertiden stjernesky, som man mente var et atmosfærisk fænomen. Også månen kan kaldes en meteor.
- million*, et meget stort antal.
- morgenstjernen*, Venus.
- mænade*, dyrkede Dionysos eller Bacchus. Ophidsede, støjende kvinder der deltog i Dionysosfesterne
- månemørke*, prioden hvor månen er usynlig, nymåne.
- månesten*, halvædelsten med blåligt eller hvidligt skær, der bevæger sig hen over stenen, når den drejes i lyset.
- najade*, kilde- og flodnymfe.
- nepenthe*, navn på plante og en drik, der fik folk til at glemme sorg og smerte. Lindringsmiddel mod hjertesorg.
- Ocean*, som personifikation er det guden Okeanos, hvis latinske form er Oceanus.
- Pan*, græsk gud for skove, marker og hyrder.
- passiv*, uden vilje eller ønsker; åben for indtryk.
- pinasse*, mindre sejlskib el. lille båd med sejl.
- preskommandoen (press-gang)*, en patrouille eller kommando der sendtes i land eller om bord på handelsskibe for med magt at hverve folk til flåden. Presse folk til krigstjeneste.

ORDLISTE

- Proteus*, græsk havgud, der havde evnen til at spå og kunne ligeledes forvandle sig. Undertiden opfattet som Oceanus' tjener. Kaldet havets gamle mand.
- Seraf*, engel af højeste orden. De er tættest på gud og dermed på kærlighedens kilde, lige over Keruberne, der er engle for visdommen.
- serafisk*, engleagtigt, ujordisk, himmelsk.
- skygge*, overf.: en ånd, noget uvirkeligt.
- skytiske*, fra Skytien; i oldtiden beliggende nordøst for Det kaspiske Hav.
- spenserske strofe*, *den*, versemål, opkaldt efter versemålet benyttet af Edmund Spenser i sit digt *The Faerie Queene*, består af 9 linjer: 8 blankvers og en afsluttende alexandriner; rimskemaet er *a b a b b c b c c*.
- sublunarisk*, under månen, jordisk, dennesidig. Man mente jordens atmosfære strakte sig ud til månens bane.
- sædvane* (*custom*), skik og brug, det konventionelle, den sædvanlige praksis, vanerne.
- terne*, at inddеле en flade i tern.
- tuberose*, *Polianthes tuberosa*. Plante af liljefamilien. Blomsten er flødefarvet, tragtformet og stærkt duftende.
- ve*, (bitter) sorg, kval, smerte, ulykke, elendighed.
- Vesta*, den romerske gudinde for hjemmet og arnen. I hendes tempel brændte den evige ild, som mentes at bringe velstand til staten. — *vestalisk*, jomfruelig, kysk.
- Vesper*, Venus som aftenstjerne.
- urne*, urne, beholder, kar; overf.: kilde.
- zefyr*, (mild) vestenvind
- æolisk*, musikalske lyde frembragt af vinden. Fra Æolus: vindenes gud.
- æter*, den øvre, rene luft. Hos Shelley også et stof der er finere end luft, det fineste stof man kan tænke sig. I denne betydning bruges ordet *æterisk* også.
- æterisk*, luftig, af luft; finere end luft; høj; ren, klar; ujordisk, himmelsk, overnaturligt, eventyragtigt.
- ørneånd*, iflg. legenden mente man, at ørnen havde skæl for øjnene, som blev brændt væk når den så direkte ind i solen og derved skærpede sit syn.
- åndende marmor, statuer osv.*, så levende at man skulle tro at den (de) trak vejret.

LITTERATUR.

(Xxx ...) henviser til udgaverne. (Xxx ...) henviser til monografier og artikelsamlinger.

VÆRKERUDGAVER. ANTOLOGIER. SAMTIDIGE KILDER.

- Mrs. Shelley, ed., *The Poetical Works of Percy Bysshe Shelley*, vol. 1-4
England 1839.
- (Blunden) E. Blunden, ed., *Shelley and Keats*. USA, 1971.
- (Butter) P. H. Butter, ed., *Shelley/Alastor, Prometheus unbound and other poems*. England, 1970.
- (Cameron) K. N. Cameron, ed., *Percy Bysshe Shelley: Selected Poetry and Prose*. USA, 1951.
- (Clark) D. L. Clark, ed., *Shelley's Prose; or the Trumpet of a Prophecy*. USA, 1954.
- (Dobell) B. Dobell, ed., *P. B. Shelley: The Wandering Jew*. London, 1887.
- (Esdaile N) K. N. Cameron, ed., *The Esdaile Notebook*. England, 1964.
- (Foot) P. Foot, ed., *Shelley's Revolutionary Years*. England, 1990.
- (Forman) H. B. Forman, ed., *The Poetical Work of Percy Bysshe Shelley*, vol. 1-4. England, 1877.
- (Gest) J. M. Gest, ed. *The Old Yellow Book*. USA, 1925.
- (Havard) K. N. Cameron vol. 1-4 / D. H. Reiman vol. 5-10, eds., *Shelley and his Circles, 1773-1822*, vol. 1-10. USA, 1961-2001.
- (Haydon) T. Taylor, ed., *The Autobiography and Memoirs of Benjamin Robert Haydon* vol. 1-2. England, 1926.
- (G&W) F. L. Jones, ed., *Maria Gisborne & E. Williams. Their Journals and Letters*. USA, 1951.
- (Hopkins) D. H. Reiman and N. Fraistat, eds., *The Complete Poetry of Percy Bysshe Shelley*, vol. 1-3. USA, 2000-. Til og med *Laon and Cythna*.
- (Hunt*) Leigh Hunt, *Lord Byron and some of his Contemporaries*, vol. 1-3. Frankrig, 1828.
- (Hunt) Leigh Hunt, ed., *The Masque og Anarchy. A Poem*. England 1832.
- (Hutchinson) Thomas Hutchinson, ed., *Shelley: Poetical Works*. Oxford, 1970.
- (Illinois) D. H. Reiman, *Shelley's „The Triumph of Life“*. USA, 1965.
- (Julian) R. Ingpen and W. E. Peck, eds., *The complete works of Percy Bysshe Shelley*, vol. I-X. London, 1965.
- (Letters) F. L. Jones, ed., *The Letters of Percy Bysshe Shelley*, vol. 1-2. England, 1964.
- (Letters MWS) F. L. Jones, ed., *The Letters of Mary W. Shelley* vol. 1-2. USA, 1946.
- (Locock) C. D. Locock, ed., *The Poems of Percy Bysshe Shelley*, vol. 1-2. London, 1911.
- (Longman) G. Matthews and K. Everest, eds., *The Poems of Shelley*, vol. 1-4. London, 1989-2014.

LITTERATUR

- (Matthews) G. Matthews, ed., *Shelley: Selected Poems and Prose*. England, 1964.
- (Medwin) T. Medwin, *The Life of Percy Bysshe Shelley*, England 1913.
- (Merle) J. G. Merle, *A Newspaper Editor's Reminiscences*, *Frazer's Magazine* 23, Jan to June, 1841, p. 699-710. 1993.
- (Murray) E. B. Murray, ed., *The Prose Work of Percy Bysshe Shelley*. England, 1993.
- (Norton*) D. H. Reiman and S. B. Powers, eds., *Shelley's Poetry and Prose*. USA, 1977.
- (Norton) D. H. Reiman and N. Fraistat, eds., *Shelley's Poetry and Prose*. USA, 2002.
- (Oxford) Z. Leader and M. O'Neill, eds. *Percy Bysshe Shelley: The Major Works*. Oxford, 2003.
- (Rodgers) N. Rogers, ed., *The Complete Poetical Works of Percy Bysshe Shelley* vol. 1-2, 1802-17. England, 1971-75. Udgivelsen er standset.
- (Webb) T. Webb, ed., *Percy Bysshe Shelley: Selected Poems*. England, 1991.
- (White) N. I. White, ed. *The best of Shelley*. USA, 1932.
- (Wolfe) H. Wolfe, ed., *The Life of Shelley*, vol. 1-2. England, 1933. Indeholder T. J. Hogg, *The Life of Shelley*; E. J. Trelawny, *Recollections of Shelley and Byron*; T. L. Peacock, *Memoirs of Shelley*.
- (Woodberry) G. E. Woodberry, ed. *The Complete Poetical Works of Percy Bysshe Shelley*, vol. 1-4. USA, 1893.

KONKORDANS

- (Ellis) F. S. Ellis. *A Lexical Concordance to the Poetical Works of Percy Bysshe Shelley*. USA, 1967.

SHELLEY'S ROMANER

P. B. Shelley: *Zastrozzi* and *St Irvyne*. Oxford, 1986.

DANSKE OVERSÆTTELSER AF P. B. SHELLEYS VÆRKER

Oversatte engelske digte ved Adolf Hansen, 1884.
Den løste Prometheus ved Adolf Hansen, 1892.
Beatrice Cenci ved Johannes Magnussen, 1878.
Den følende blomst ved Sophus Claussen, 1906.
Adonais ved Kaj Friis-Møller, 1950.
Et forsvar for digtekunsten ved Ingeborg Buhl, 1951.
Den følende blomst ved Irmelin. R. Andersen, 1980.
Percy B. Shelley: Udvalgte digte og essays ved Leif Ebbesen, 2014.
Den følsomme blomst ved Lene Henningsen, 2015

MONOGRAFIER OG ARTIKELSAMLINGER

- N. Alkjær, *Studier i Shelleys Digtning*. København, 1940. M. Allott, ed., *Essays on Shelley*. England, 1982.
- J. E. Barcus, ed., *Shelley: The critical heritage*. England, 1975.
- C. Baker, *Shelley's Major Poetry*. USA, 1973.
- J. Bieri, *Percy Bysshe Shelley*. USA, 2008.
- H. Bloom*, *The Visionary Company*. England, 1961.
- H. Bloom, ed., *Percy Bysshe Shelley*. USA, 2001.
- L. S. Boas, *Harriet Shelley: Five long Years*. England, 1962.
- G. Brandes, *Hovedstrømninger* bind 4. København, 1967.
- S. A. Brooke, *Naturalism in English Poetry*. England, 1974.
- M. Butler, *Romantics, Rebels and Reactionaries*. England, 1981.
- P. Butter, *Shelley's Idols of the Cave*. Skotland, 1954.
- K. N. Cameron*, *The Young Shelley*. USA, 1973.
- K. N. Cameron, *Shelley: The Golden Years*. USA, 1974.
- J. Chernaik, *The Lyrics of Shelley*. USA, 1972.
- N. E. Christensen, *Hume*. København, 1966.
- J. P. Clark, *The Philosophical Anarchism of William Godwin*. USA, 1977.
- T. Clark og J. E. Hogle, *Evaluating Shelley*. Skotland, 1996
- J. N. Cox, *Poetry and Politics in the Cockney School*. England, 1998.
- N. Crook og D. Guiton, *Shelley's vernomed melody*. England, 1986.
- S. Curran, ed., *The Cambridge Companion to British Romanticism*. England, 1993.
- K. Curry, *Southey*. England, 1975.
- P. M. S. Dawson, *The Unacknowledged Legislator*. England, 1980.
- A. Day, *Romanticism*. England, 1996.
- W. Drummond, *Academical Questions*. USA, 1984.
- D. Duff, *Romance and Revolution*. England, 1994.
- F. B. Evans, 'Shelley, Godwin, Hume, and the Doctrine of Necessity' i *Studies in Philology* 37 (1940). USA, 1940
- K. Everest, *John Keats*. England 2002.
- D. Favrholt, *Locke*. København, 1965.
- M. Ferber, *The Poetry of Shelley*. England, 1993.
- P. Foot, *Red Shelley*. England, 2005.
- W. Godwin, *Enquiry concerning Political Justice*, 3. udg.; Penguin. England, 1976.
- C. Grabo*, *A Newton Among Poets*. USA, 1930.
- C. Grabo**, *The Witch of Atlas*. USA, 1935.
- C. Grabo, *The Magic Plant*. USA, 1936.
- P. Hamilton, *Percy Bysshe Shelley*, England 2000.
- D. Hay, *Young Romantics*. England, 2010
- H. v. Hielmcrone, *Berkeley*. København, 1967.
- A. W. Hirsfeld, *Parallax: The race to measure the cosmos*. USA, 2001.
- T. A. Hoagwood, *Skepticism and Ideology*. USA, 1988.
- S. Holm, *Religionsfilosofi*. København, 1970.
- R. Holmes*, *Shelley: the Pursuit*. England, 1974
- R. Holmes, *Footsteps*. England, 1985.

LITTERATUR

- J. E. Hogle, *Shelley's Process*. USA, 1988.
- D. Hume, *An Enquiry concerning Human Understanding*. England, 1999.
- P. Johnson, *Intellektuelle* (oversat fra engelsk). København 1989.
- S. E. Jones, *Shelley's Satire*. USA, 1994.
- J. Jørgensen, *Essays om den tidlige modernisme*. København, 2001.
- W. Keach, *Shelley's Style*. USA, 1984.
- D. King-Hele, *Shelley: His Thought and Work*. London, 1962
- Lucretius, *On the nature of things*. Loeb classical library. England, 1997.
- Lukrets, *Om verdens natur*. Oversat af E. A. og E. H. Madsen. København, 1998
- J. Locke, *An Essay concerning Human Understanding*. England, 1975.
- G. W. Knight, *The Starlitt Dome*. England, 1971.
- P. de Man, *The Rhetoric of Romanticism*. USA, 1984.
- G. M. Matthews*, *Shelley*. England, 1970.
- G. M. Matthews, ed., *Keats: The Critical Heritage*. London 1971.
- I. Mccalman, ed., *An Oxford Companion to The Romantic Age*. England, 2001.
- J. J. McGann, *The Romantic Ideology*. USA, 1983.
- I. M. Mitchell, *Beatrice Cenci*. USA, 1991.
- T. Morton, ed., *The Cambridge Companion to Shelley*. England, 2006.
- N. Møller, *Verdenslitteraturen* bind 3. København 1928.
- J. A. Notopoulos, *The Platonism of Shelley*. USA, 1949.
- H. W. Piper, *The Active Universe*. England, 1962.
- B. Pirie, ed., *The Penguin History og Literature: The Romantic Period*. England, 1994.
- Pliny the Elder, *Natural History*. (Loeb-udgaven). England, 1938.
- C. E. Pulos, *The Deep Truth*, USA, 1954.
- D. E. Reiman, *Percy Bysshe Shelley*. USA, 1969.
- J. Robins, *Rebel Queen*. England, 2006.
- N. Rogers, *Shelley at Work*. England, 1956.
- P. V. Rubow, *Perspektiver*. København, 1941.
- P. V. Rubow, *Den korte kunst*. København, 1978.
- H. S. Salt, *Shelley Primer*. USA, 1969.
- M. Scrivener, *Radical Shelley*. USA, 1982.
- M. A. Shimer, *Madness and the Muse in nineteenth-century english romantic Poetry*. USA, 1983.
- S. M. Sperry, *Shelley's Major Verse*. USA, 1988.
- P. Swinden, ed., *Shelley: Shorter Poems and Lyrics*. USA, 1976.
- E. P. Thompson, *The Making of the English Working Class*. England, 1991.
- G. M. Trevelyan, *A Shortened History of England*. England, 1962.
- Verdenslitteraturhistorie bind 7, ed. F. J. Billeskov-Jansen et al. København, 1972.
- M. A. Vicario, *Shelley's Intellectual System ...* England 2007.
- S. Vine, *William Blake*. England, 2007
- C. F. Volney, *The Ruins, or, Meditations on the Revolution of Empires*. USA, 1991.
Peter Eckler udgaven fra 1890.
- E. R. Wasserman*, *Prometheus Unbound*. USA, 1965.
- E. R. Wasserman, *Shelley: A Critical Reading*. USA, 1971.
- J. S. Watson, *The Reign of George III*. England, 1960.

LITTERATUR

N. I. White, *Shelley*, vol. 1-2. USA, 1940.

L. Woodward, *The Age of Reform 1815-1870*. England, 1971.

REGISTER OVER DANSKE OG ENGELSKE TITLER
OG ENGELSKE FØRSTELINJER

Adonais 388
Adonais (eng.) 387
Anarkiets maskeoptog. 177
And Peter Bell, when he had been 195
As I lay asleep in Italy 177
Atlas heks 262
Brev til Maria Gisborne 244
Cencierne 42
Charles the First 637
Den vandrende jøde 532
Epipsychidion 353
Epipsykidion 354
Hellas 424
Hellas (eng.) 423
How wonderful is Death 605
How, my dear Mary — are you critic-bitten 261
How, my dear Mary — are you critic-bitten 263
I rode one evening with Count Maddalo 11
I weep for Adonais — he is dead 391
Julian and Maddalo 9
Julian og Maddalo. 10
Karl den Første 638
Letter to Maria Gisborne 243
Livets triumftog. 498
My Song, I fear that thou wilt find but few 353
Oedipus Tyrannus eller Tyrannen Svulmefod 304
Oedipus Tyrannus or Swellfoot the Tyrant 303
Peter Bell den tredje 190
Peter Bell the Third 189
Peter Bells, one, two and three 193
Place, for the Marshal of the Masque 637
Sweet Spirit! Sister of that orphan one 355
Swift as a spirit hastening to his task 497
That matter of the murder is hushed up 51
The brilliant orb of parting day 531
The Cenci 41
The Daemon of the World 605
The Mask of Anarchy. 177
The spider spreads her webs, whether she be 243
The Triumph of Life. 497
The wandering Jew 531
The Witch of Atlas 261
Thou supreme Goddess! by whose power divine 305
Til Mary 262
To Mary 261
Verdens dæmon 606

REGISTER

We strew these opiate flowers 429

Weak Verses, go, kneel at your Sovereign's feet 383